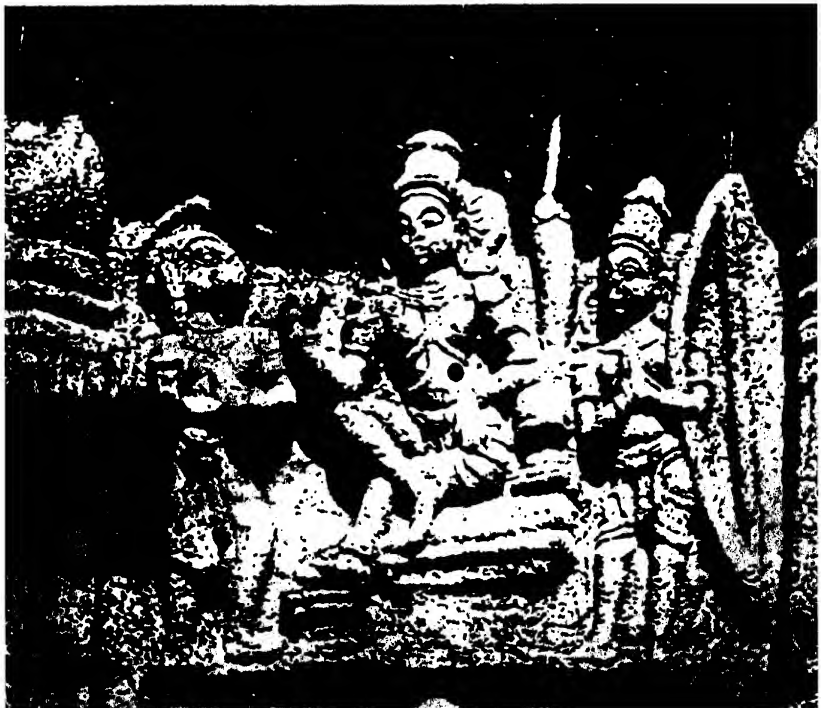

Sources of Vijayanagar History

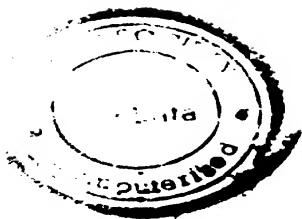
Selected and Edited by
S. KRISHNASWAMI AYYANGAR

The Vijayanagar Empire is verily called the last flickers of Hindu glory. The Empire founded in the fourteenth century in South India, flourished both in power and culture during several subsequent centuries. The Kings of Vijayanagar were great patrons of art and literature and some of them, great warriors too. Their reign marked considerable advancement in trade and commerce. But the history of Vijayanagar was, till recently, lost to us and later on discovered by R. Sewell, an authority on South Indian archaeology and epigraphy. His work, based on his knowledge of the antiquities of Madras Presidency and two Portuguese chronicles, was published as early as 1900, and hence cannot be called comprehensive. His and a few subsequent works did not exploit the evidence available in various forms of literature which go a long way to fill up many gaps which epigraphy had left in respect of Vijayanagar history. A constructive study of these literary evidences found in the Sanskrit and Telugu works written during the glorious days of Vijayanagar Empire, will help to correct the Portuguese chronicles in many places and convey information which would make a fuller history of the Empire.

Contd. on 2nd flap

PURCHASED

Sources of Vijayanagar History

Sources of Vijayanagar History

Selected and Edited by
S. KRISHNASWAMI AYYANGAR

Gian Publishing House

29/6 SHAKTI NAGAR • DELHI-110007 • INDIA

107 021
A 989 0

GIAN PUBLISHING HOUSE
PUBLISHERS OF BOOKS ON HUMAN CIVILIZATION
29/6 SHAKTI NAGAR, DELHI-110007

First Reprint in India, 1986

THE CENTRAL SOCIETY
DELHI-110016

Acc No 47092.....

Date 22.3.86.....

S.L.M. 021363

*Printed at Goyal Offset Printers, Delhi-110035
and published by Smt. Gayatri Garg
for Gian Publishing House, Delhi-110007*

P R E F A C E

THE collection that follows is primarily the work of Mr. A. Rangaswami Sarasvati, B.A., University Research Student, working under me. As he had done some work in this line before obtaining the University studentship, he was set to make a systematic collection of all passages in both Telugu and Sanskrit literature, bearing upon the history of the Empire of Vijayanagar. His collection was found to be of considerable value and the Syndicate of the University of Madras sanctioned publication, by the University, of selected passages under my editorship. Of the historical value of references in literature generally Sir George Grierson says in a letter to me : " I cordially agree with you in the importance you attach to casual references in non-historical Indian literature. These have too often been neglected by students, and they not uncommonly afford historical data which cannot be found elsewhere." Several passages^a in the following collection offer very good illustration of this position. The extracts are taken from unpublished manuscripts in several cases, and in case of published work the works laid under contribution have so far been but very imperfectly exploited for the purpose. The introduction will give an idea of the salient features of this collection. The work of the student deserves commendation.

The course of his work was much facilitated by the ready assistance that he always received from the Librarian and the staff of the Government Oriental Manuscripts Library. In the present stage of manuscripts cataloguing in this part of the country much has to be left for chance. A few of the most important among the works laid under contribution in the following selection are found to be in the libraries but not catalogued. While, therefore, the collection presented here

may, from our present knowledge of manuscripts, be considered fairly exhaustive, it will not be surprising at all if many more come to light through the active work of the various search parties that are out at work from the Government Manuscripts Library now. When practically the whole work was in type, the student lighted upon the work Śivatattvaratnākara from which three excerpts, throwing new light upon the later history of Vijayanagar, are made. If other works like this should be forthcoming, it need not cause any surprise at all.

In the work of selecting and editing, I had throughout the willing assistance of the student himself which rendered the work much less onerous to me than it would otherwise have been. It only remains to acknowledge the assistance rendered in proof-reading by the other Research student of mine, Mr. R. Satyanatha, B.A. (Hons.), and the excellent work of the Government Press in putting the matter through the press. Those interested in historical research will surely feel grateful to the Madras University Syndicate for their enlightened policy in promoting the publication of this work, which, let me hope, is but the beginning of a long series to come.

S. KRISHNASWAMI AYYANGAR.

MADRAS,

6th February 1919.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

Page 26, line 8.—*Rājagambhīra* : There was a Rājagambhīra Sambuvarāyan with a date Śaka 1180 (A. D. 1258). There is an inscription of his at Paḍaivīḍu (*S.I.Ins.* I. 78). It was probably from him that Paḍaivīḍu got this name either because he fortified the hill, or made it the citadel of his kingdom. There seems little doubt that this Paḍaivīḍu in the Arni taluk is what the poetess had in mind.

Page 27, line 28.—*The Sultan of Madura killed by Kampa* seems to be the fifth Sultan of Madura, Nasir-ud-din Dāmaghan Shah, on whose accession Ibn. Batura left Madura finally. There is only one coin of his available of A.H. 745, and that of his successor Adil Shah bears date A.H. 757. This seems to indicate an interregnum of about twelve years, and it is probable that Nasir-ud-din killed Bellāla IV and put an end to the dynasty. For a full discussion see my forthcoming work "Muhammadan Invasions of South India," Lecture VI.

Pages 35 and 38, line 38.—*Jyotishkudi* : This is the place to which fugitives under Piḷḷai Lokāchārya took the Ranganātha image from Srīrangam for safety, and where the Achārya died. The identification of this place depends upon the actual route taken by the party, as there are places of the name in the vicinity of Aḷagar Tirumalai (Sundarāchallam of the poet). Kaḷaiyarkoil seems to answer best as there was a Vishnu temple also in it, though at present it is only a Śaiva centre. It had the reputation of having been an impregnable forest of Jyoti trees (*Cardiospermum halicacabum*) and had a fortress known to classical Tamil literature as Kānappēr, which name figures among those of the strongholds taken by the Ceylon general in the war of succession for the Paṇḍya throne in the sixties of the twelfth century. There is a Soduguḍi about two miles from Iḷayānkudi formerly a Dharmāsanam (charity-gift), but now a Muhammadan village in the Śivaganga zamindari, about seven miles north of Paramagudi railway station. There is an obscure Brahman village of the name about ten miles from Aḷagar koil (Tirumālirumjolai), but there is nothing to recommend the place to these fugitives. For a fuller discussion, as the result of my own investigations of the locality, please refer to my forthcoming work quoted above.

Page 88.—*Maṇḍuva* : This place is identified with *Manve* in certain places in the course of the book. This can be either of two

places : Mandu, the Mahammadan capital of Malva, at this period ; or Manvë between Raichur and Mudgal, near the north bank of the Tungabhadra in the Nizam's Dominions. It was probably at this latter that the battle between Ramarāja Tirumala and the Adil Shah of the time took place in the reign of Vīra-Narasimha Rāya (p. 205). It is very likely that this place is referred to as Mānava-durga in the campaigns of Narasa (pp. 106 and 108 R). The actual place referred to in any case will have to be settled by the context.

Page 138.—Kembāvi : This word means 'red well,' and Krishna Dēva Rāya says in the colophon to the fifth canto of his work *Amuktamālyadā* (p. 158) that it had walls 'reaching up to the skies' and he made the name real by filling the whole place with the blood of the Yavanas (Muhammadans) thereby indicating that he fought a great battle against the Muhammadans. This achievement of his comes after his invasion of Orissa, where one would expect a reference to the battle of Raichur. Kembāvi is not very far from Raichur according the late Dr. Fleet's note in the *Epigraphia Indica*, volume XII, 291-2. It seems likely that Krishna refers by Kembāvi to the battle generally spoken of as the battle of Raichur.

Page 269, Extract 89.—Raghunātha claims in this passage credit for having invented a permanent arrangement of the steps for the vīna by means of which any tune can be played upon the instrument without a special adjustment on each occasion. The credit of this invention is popularly given to one Venkaṭeśa Makhi, one of the sons of Govinda Dikshita, the family minister of this dynasty of Tanjore nāyaks, on the authority apparently of *Chaturdaṇḍiprakāśika* of Venkaṭeśa. That the vīna had not this arrangement is clear from the following verse in the *Manucharitram* of Peddana, the Poet Laureate of Krishna Dēva Rāya. Peddana says in effect that the instrument left adjusted for the Rāga nāṭai by the sleepy musician began automatically to play the tune, out of time, moved by the morning breeze, when the proper tune should have been *Dēsaṭchi*.

Aśvasa III.

శా॥ వాలారుంగొన గోళ్ల నీవలసరే వాయించిచోనాటకు
 మేళంబైన వివంచిన్న మొదలు నీనంటమింజేసియా ।
 యాలావంబెయ వేళబల్కెడు బ్రభాతాయా తవాతాహతా
 లోల త్రుంతులమేళవింపఁ గదవేలో లాక్షి దేశాక్షికి ॥ 57 ॥

Possibly the Raja made the suggestion and the Pandit worked it up.

Pages 334 and 335.—Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore is said to have constructed four forts apparently to guard his frontier, namely Paṭṭukkōṭṭa, Atanḍagi, Reḷātali and Tiruppattūr. Of these the first is undoubtedly the modern Paṭṭukkōṭṭa; the second is what is now called Aramṅgi and the last is Tiruppattūr in the Rāmnād district on the road to Madura from Trichinopoly. The third name seems to be miswritten for Kīḷānilai. I was able to trace an old road from Aramṅgi to Tiruppattūr for a little over a mile on either side of Kīḷānilai. Its old fort had seen much active war around it in the British campaigns against Chinnamarudu and Ūmayan. The error seems to have crept in owing to a copyist's blunder, which is quite possible in regard to this name, written in Telugu.

[*N.B.*—The following do not include what are errors in the originals themselves, several passages having been extracted from single MSS.]

Page 26, line 22.—For 'अथ वक्षितखङ्ग' read 'अथ वक्षि । —खङ्ग'

Page 52, line 11.—For 'पदाम्बुरुहच्छया' read 'पदाम्बुरुहच्छाया'

Page 59, line 6.—For 'జంక' read 'జంకా'

Page 75, line 12.—For 'साहस्र' read 'साहस'

Page 81, line 16.—For 'తెలుగు' read 'తెలుగు'

Page 86, line 23.—For 'మల్లంపయ్య' read 'మల్లంపయ్య'

Page 91, line 6.—For 'come' read 'comes.'

Page 105, line 9.—For 'దుర్ద' read 'దుర్ద'

Page 106, last line.—For '—జ' read 'రాజ'

Page 109, line 4.—For 'शायै' read 'शौर्यै'

Page 111, line 12.—Read 'Leave out' after 'both the works.'

Page 131, line 33.—For 'Āravittivāru' read 'Āravittivāru.'

Page 137, line 22.—For 'బడు' read 'బడు'

Page 148, line 10.—For 'నాపనమంత' read 'నాపనమంత'

Page 152, line 5.—For 'गापसचिवः' read 'गोपसचिवः'

Page 155, line 11.—For 'अनुगृहीतवाम्' read 'अनुगृहीतवान्'

Page 158, line 2.—For 'Rāianātha' read 'Rajanātha.'

Page 188, line 20.—For 'దక్షిణ' read 'దక్షిణ'

Page 193, line 22.—For 'सङ्गीति' read 'सङ्गीत'

Page 197, line 11.—For 'क्रमादेनमुदन्तं' read 'क्रमादेनमुदन्तं'

Page 200, line 17.—For 'तद्गुर्ग' read 'तद्गुर्ग'

Page 205, line 21.—For 'brothers' read 'the brothers'

Page 207, line 12.—For 'అపమదాని' read 'అపమదాని'

Pages 225 and 226—Title For 'Narasabūpāliyam' read 'Narasa-bhūpāliyam.'

Page 228, line 15.—For 'महिनत्यागमो' read 'महिपानत्यागमो'

Page 236, line 32.—For 'శేషుల' read 'శేషుల'

Page 241, line 1.—For 'కుపాదుడు' read 'కుల్లపాదుడు'

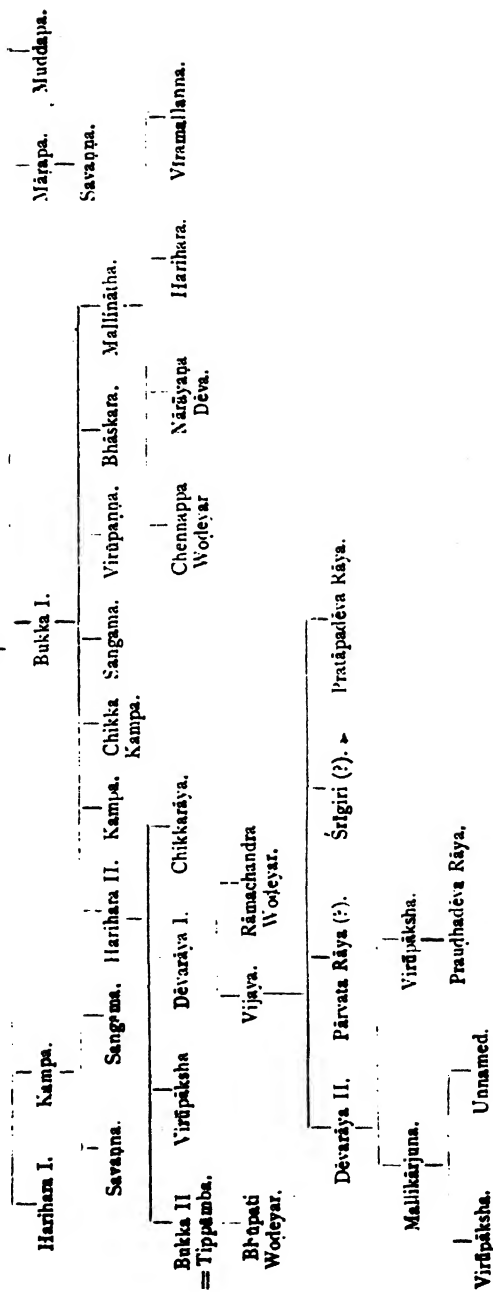
Page 258, line 21.—For 'పల్లవ' read 'పల్లవా'

Page 265, line 34.—For 'భావచిత్తంబు' read 'భావచిత్తంబు'

Page 281, line 19.—For 'श क्षमापतीन्' read 'शत्रुक्षमापतीन्'

NOTE.—On the genealogical table on page 254 please draw a line to indicate Raghunatha's queen Kalāvati was the daughter of Vemparāja and Lakshmāmba.

I.—The Sangama or First Vijayanagar Dynasty.


```

graph TD
    Moon["The Moon."] --> Buddha["Buddha."]
    Buddha --> Pururavas["Pururavas."]
    Pururavas --> Vankidēva["Vankidēva."]
    Vankidēva --> GundaI["Gunda I = Kamalā Dēvi."]
    GundaI --> GundaII["Gunda II Bomma."]
    GundaI --> Madiraja["Mādirāja."]
    GundaI --> Gauta["Gauta"]
    GundaI --> Virahobala["Virāhobala."]
    GundaI --> SaluvaMangi["Sāluva Mangi."]
    GundaI --> SavitriMangi["Sāvitrī Mangi."]
    Gauta --> GundaII_Sons["Gauta II (one of six sons)."]
    GundaII_Sons --> Gunda["Gunda = Mallāmba."]
    GundaII_Sons --> Saluva["Sāluva."]
    GundaII_Sons --> Tippa["Tippa = Harima, sister of  
Dēvarāja II (Ś. 1352—64)."]
    Gunda --> Narasimha["Narasimha =  
Śrīrangāmba  
(Ś. 1378--1408)."]
    Gunda --> Timma["Timma."]
    Saluva --> Parvataraja["Parvatarāja  
(Śaka 1378)."]
    Tippa --> Gopa["Gopa (Śaka 1352)."]
    Gopa --> Tippa_Author["Tippa, author of the  
commentary on the  
Kāvyaḷankāra Sūtra  
and Tāladṭpika."]
    Gopa --> Timma_Patron["Timma, patron  
of the Tamil  
poets Irattai-  
yar and Kāḷa-  
mēghappulavar."]
    Narasimha --> NotNamed["Not named; killed  
by an agent called  
Yamarasa as stated  
by Nuniz."]
    NotNamed --> Immaḍi["Immaḍi Nṛsimha  
or Dharmarāja  
or Tamppaya  
Dēva (Śaka  
1414—1427)."]

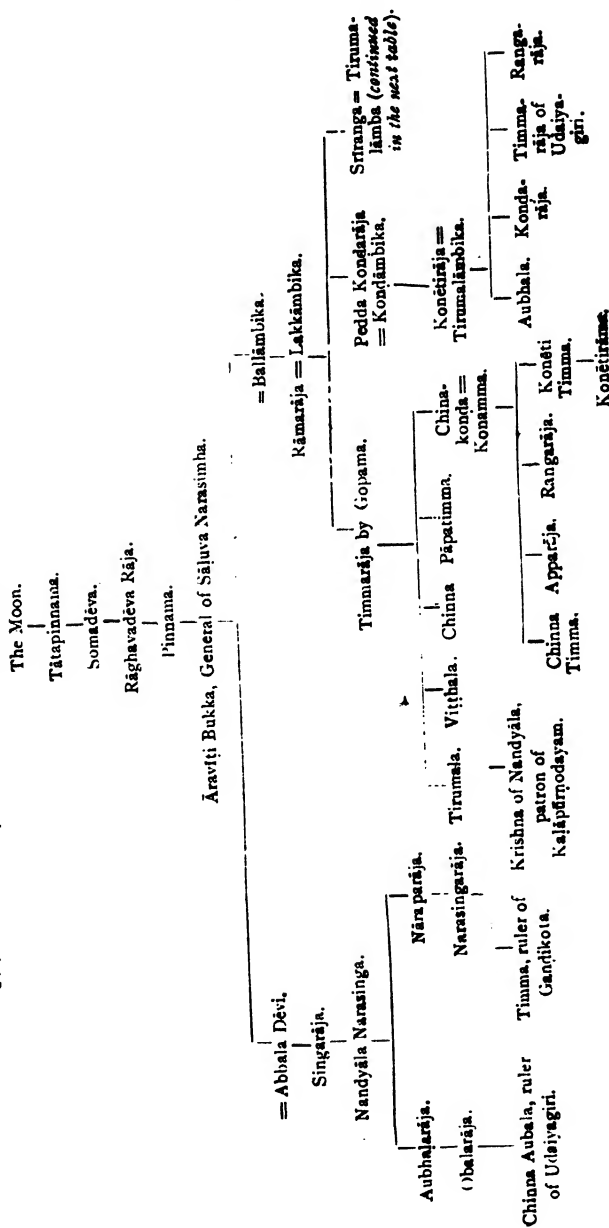
```

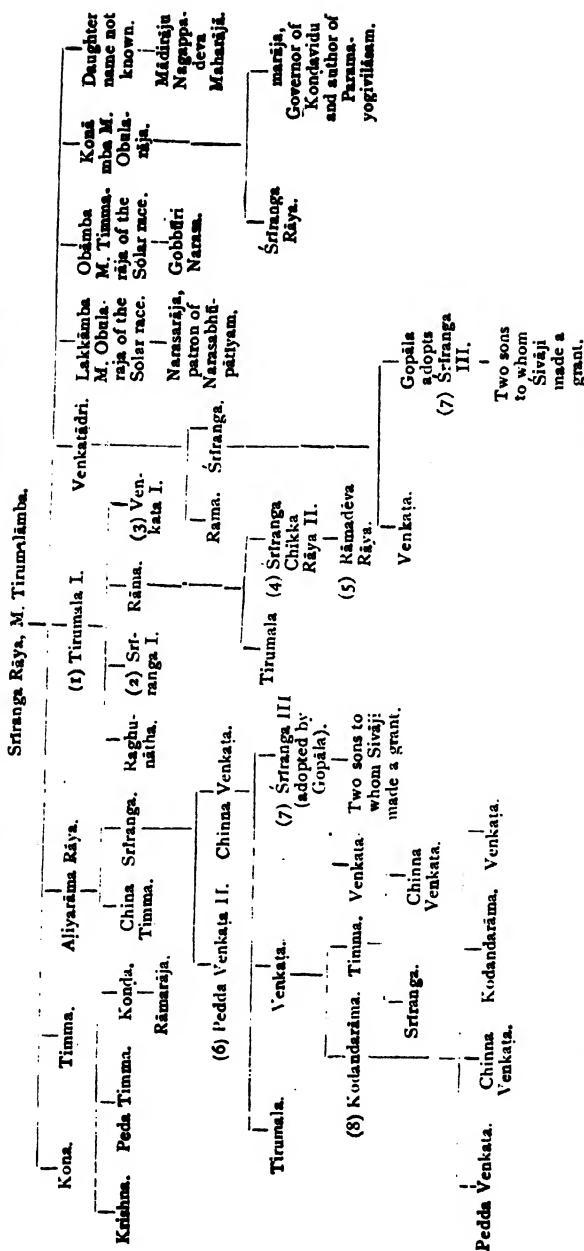
```

graph TD
    Moon --> Budha
    Budha --> Turvasu
    Turvasu --> Timma["Timma = Devaki."]
    Timma --> Isvara["Isvara = Bukkama."]
    Isvara --> Narasa
    Isvara --> Timma2["Timma."]
    Narasa --> Tippampa["By Tippampa."]
    Narasa --> Nagamamba["By Nāgamāmba."]
    Narasa --> Obamamba["By Obamāmba."]
    Tippampa --> Viranarasimha
    Nagamamba --> KrishnaDevaRaya["Krishna Dēva Rāya."]
    Obamamba --> Achyuta
    Obamamba --> Ranga
    KrishnaDevaRaya --> Tirumala
    KrishnaDevaRaya --> Tirumalaamba["Tirumalāmba married Aḷiya Rāma Rāya."]
    Achyuta --> ChinaVenkatasadri["China Venkaṭādri."]
    Ranga --> Sadasiiva
    Tirumalaamba --> Krishna
    Tirumalaamba --> PeddaTimma["Pedda Timma."]

```

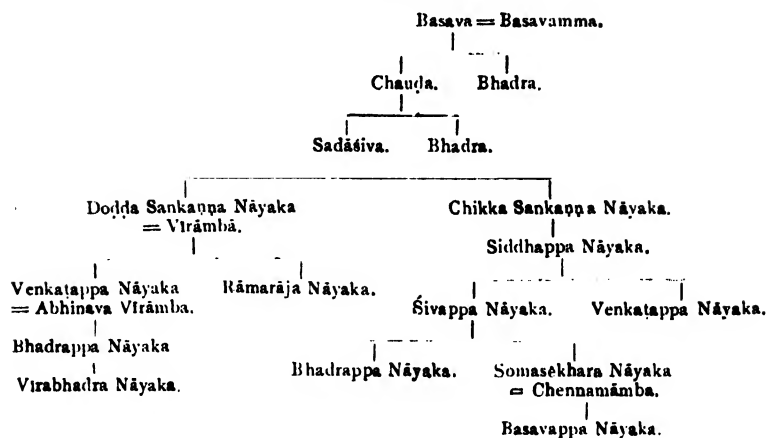
IV.--The Āravīdu or Fourth Vijayanagar Dynasty (Collateral Branches).

V.—*Āraṇḍu or Fourth Vijayanagar Dynasty (Imperial Branch).*

(N.B.—The Arabic numerals indicate the order of succession in the empire, Rāma not having ruled *de jure*.)

VI.--The Keladi Dynasty.

CONTENTS.

	PAGE
INTRODUCTION	I
1. Kamparāyacharitam of Gangā Dēvi	23
2. Jaimini Bhāratam of Pina Virabhadra	29
3. Sālvābhyudayam of Rājanātha Dīṇḍima	30
4. Rāmābhyudayam of Sāluva Narasimha	32
5. Prapannāmṛtam of Anantārya	34
6. Āchāryasūktimuktāvali of Kēsavāchārya	40
7. Annals of Hāndē Anantāpuram	45
8. Mādhavīya Dhātuvṛtti by Sāyaṇāchārya	46
9. Vēda Bhāṣya by Sāyaṇāchārya	48
10. Udāharanāmālā of Bhōganātha	48
11. Dēvyaparādhasṭōtra of Vidyāraṇya	50
12. Tarkabhāṣā by Chennubhaṭṭa	51
13. Tātparya Dīpikā by Mādhavāchārya	51
14. Nānārtharatnamālā by Irugapa Lakṣṇanātha	52
15. Nārāyaṇvilāsa by Virūpākṣha	53
16. Prayōgaratnamālā by Chaṇḍapāchārya	53
17. Kṛidābhirāmam by Vinukonda Vallabharāya	55
18. Haravilāsam by Śrīnātha	57
19. Mahānāṭaka Sudhānidhi by Immaḍi Dēva Rāya ..	60
20. Chāṭu verses about Śrīnātha's visit to Vijayanagar	60
21. Commentary on the Kāvyaḷankāra Sūtra of Vāmana	62
22. Tāladīpikā of Sāluva Gōpa Tippa ..	63
23. Vikramārkacharitam of Jakkana	63
24. Śēṣadharmamulu of Śaraṇa Mantri	65
25. Gangādāsapratāpavilāsam	65
26. Śrīśailam plates of Virūpākṣha	67
27. Prapannāmṛtam of Anantārya	71
28. Rāmarājīyam of Venkayya	79
29. Rāmābhyudaya of Sāluva Narasimha	83
30. Colophon of Rāmābhyudaya by Dīṇḍima	85
31. Jaimini Bhāratamu of Pina Virabhadra	85
32. Varāhapurāṇam by Mallayya and Singayya	87
33. Sālvābhyudayam by Dīṇḍima	90
34. Rāmarājīyam, Āravṭi Bukka and his children ..	102
35. Pārijātāpaharaṇamu by Nandi Timmana	106
36. Achyutarāyaḷabhyudayam by Rājanātha	108
37. Āmuktamālyadā by Kṛishṇa Dēva Rāya	109
38. Rāyavāchakamu	110
39. Kṛishṇarājavarījayam by Kumāra Dhūrjati	129
40. Āmuktamālyadā by Kṛishṇa Dēva Rāya	132
41. Pārijātāpaharaṇamu by Nandi Timmayya	138
42. Jāmbavattikalyāṇam by Kṛishṇa Dēva Rāya	142

43. Agastya Bhārata Champuvyākhyā by Sāḷva Tīmma	143
44. Tukkāpanchakam	143
45. Prabōdhachandrōdaya-Vyākhyā by Nādiṇḍla Gōpa	144
46. Rājasēkhiracharitam by Maḍayagāri Mallana	146
47. Krishṇārjunasamvādam of Nādiṇḍla Gōpa	149
48. Mahimnastavavyākhyā by Dēśayāmātya	151
49. Peddana's chāṭu verses on Krishṇa Dēva Rāya	152
50. Śrī-Vallabhāchārya-Charitram	154
51. Tamiḷ Nāvalar Charitai	155
52. Līlāvati of Vallabhāchārya	156
53. Achyutarāyābhyudayam of Rājanātha Dindima	158
54. Varadāmbikāpariṇayam by Tirumalāmbā	170
55. Bhāgavata Champu of Rājanātha	176
56. The annals of Hanḍē Anantāpuram	178
57. Rāmarājyamu, Aḷiya Rāma and his children	181
58. Svaramēlakalānidhi by Rāmayāmātya Toḍaramalla	190
59. Śivatattvaratnākara by Keḷaḍi Basavabhūpāla	194
60. Prapannāṁptam by Anantāchārya	202
61. Bālābhāgavatam of Kōṇērūnāthakavi	204
62. Yādavābhyudayavyākhyā by Appaya Dikshita	209
63. Paramayōgivilāsam by Timmarāju	211
64. Śrutiranjani by Tirumala Rāya	212
65. Rāmarājyamu, Tirumala Rāya and his sons	213
66. Vasucharitramu by Rāmarājabhūṣaṇa	216
67. Chāṭu verse about Tirumala Rāya	221
68. Rāmarājyamu, Venkaṭādri and his sons	222
69. Narasabdhūpālyamu by Bhaṭṭu Mūrti	224
70. Jāmbavatīpariṇayam by Ekāmranātha	227
71. Satyāpariṇayam by Ekāmranātha	229
72. Lakshmilvilāsam by Rāyasam Venkaṭapati	230
73. Annals of Hanḍē Anantāpuram, Śrīranga Rāya	231
74. Ahōbalaṁ Inscription of Śrīranga Rāya	233
75. Vayāticharitramu by Ponnikaṇṭi Telaganārya	236
76. Tapatisamvarapam by Addanki Gangādhara	238
77. Amṭnābāḍi Inscription of Amṭn Mulk	239
78. Chāruchandrōdayam of Chennamarāju	241
79. Rāmarājyamu, Venkaṭapati Rāya	243
80. Chandrabhānu Charitramu by Tarigoppula Mallana	247
81. Siddhant Inscription of Maḷla Ananta	248
82. Verses about Venkaṭapati Rāya, Chinna Bomma Nāyaka and Appaya Dikshita.	250
83. Prapannāṁptam, Venkaṭapati Rāya	251
84. Rāghavēndravijaya by Nārāyaṇa	252
85. Raghunāthābhyudayam of Vijayarāghava Nāyaka	254
86. Do. do. War with Jagga Rāya	259
87. Do. do. The Palace at Tanjore	264
88. Sāhitya Sūdhā by Gōvinda Dikshita	267
89. Saṅgita Sūdhā by Raghunātha Nāyaka	269
90. Sāhityaratnākara by Yaḡṇādrāyaṇa Dikshita	269

CONTENTS

xix

	PAGE
91. Raghunāthābhyudayam of Rāmathadrāmha	284
92. Chikkadēva Rāya Vamśāvali by T. remalārya	302
93. Bahulāśvacharitam by Dāmarla Vengaja Bhūpāla	304
94. Chātu verse about Jagga Rāya and Yāchama Nāyaka	308
95. Ushāparipayam by Dāmarla	308
96. Chikkadēvarāya Vamśāvali	309
97. Rāmarājyamu, Peddavēnkaṭa, Chinna Vēnkaṭa and his sons	310
98. Tanjāvūri Āndhra Rājulacharitra	319
99. Śivatattvaratnākara by Keḷadi Basavabhūpāla	337
100. Śivatattvaratnākara, Venkaṭappa Nāyaka and his successors	344
INDEX	365

SOURCES OF VIJAYANAGAR HISTORY.

INTRODUCTION.

A HISTORY OF THE EMPIRE OF VIJAYANAGAR FROM ORIGINAL SOURCES.

THE history of the empire of Vijayanagar, which till recently was as good as lost to us, was recovered through the efforts of Mr. R. Sewell, whose work in South Indian Archæology and Epigraphy naturally gave him the qualifications to take up the work. He brought out his work 'A Forgotten Empire' of Vijayanagar early in 1900 based upon his previous knowledge of the antiquities of the Madras Presidency, and of the information he derived from two Portuguese chronicles which were unearthed in the archives of Lisbon, and which he translated and appended to his work. Excellent as the work was for the time, and for the sources and historical material at his disposal, it suffered from the neglect of the evidence available in various forms in literature which go a long way towards filling up the many gaps that Epigraphy leaves in respect of that history. These sources are collected together in the following pages and they will speak for themselves. A constructive study of these goes a long way in correcting the chronicles in many places, and conveys information which would make a fuller history of the Empire of Vijayanagar possible. It is these untapped sources only that are brought together in the following extracts from various works, Sanskrit and Telugu principally, which bear on the particular period. Many of these are taken from manuscripts and published works now out of print. Some of the passages extracted are taken from works which may be available, but not in a form that would be useful to students not acquainted with Telugu. There is besides the advantage of these being brought together in a collection which otherwise it would be possible for one to get at only by voluminous reading. Each one of these extracts is provided with an English introduction which

without pretending to be a literal translation of the passages, contains a faithful summary of the historical facts traceable in the extracts.

I. KUMĀRA KAMPAṆA'S CONQUESTS.

It would be useful in this introduction to draw attention to those salient features of the history of Vijayanagar which these extracts either bring to light for the first time or clear up from the mist that surrounded them in various ways. None of these throws any light upon the actual circumstances under which the empire was founded. But the first problem that suggested itself to the reader of the history of Vijayanagar, as we had hitherto known it, is what exactly was the political condition of the south, and how the southern states were gathered together under Vijayanagar. The extracts from the work 'Kamparāyacharitam' or 'Madhura Vijayam' (since published in Trivandrum), by Gangādēvi, wife of Kampana, throws the much needed light upon this dark spot. Various other works confirm what this single poem has to say regarding this matter. Of these latter, mention must be made of the Telugu Jaimini Bhāratam, the Sanskrit works Saḷuva-abhyudāyam and Rāma-abhyudāyam and the Vaishṇava works on hagiology, the Prapaṇāmṛtam and Āchārya Sūktimuktāvali. All these join in saying that Kumāra Kampana, son of Bukka Raya, one of the five brothers who founded Vijayanagar, proceeded from his viceregal headquarters at Mulbāgal into the Tonda-maṇḍalam country, then under the rule of a dynasty of Śambuva Rāyans who sprang into importance in the dismembered Chōḷa Empire. In this good work he was assisted by the Brahman general Gōpaṇa, and Saḷuva Mangu, the ancestor of the usurper Saḷuva Narasimha, the most distinguished of a body of distinguished generals. These together swept the country clear of the Mussalman garrisons throughout the localities, killed the Muhammadan governor at Madura, and restored the temple of Śrīrangam to its former condition by repairing the damages that it had suffered in the series of Muhammadan raids that took place for well-nigh half a century. The idol of Ranganātha which has had a long journey to various localities for safety was ultimately restored to its own home.

II. MĀDHAVA VIDYĀRANYA.

The next group of extracts following bear upon the now somewhat debated question of religious reconstruction at the time of the

foundation of this empire. A body of learned men with the two famous brothers, Mādhavāchārya and Śāyana at their head, were at the instance of Bukka himself, set to work upon committing to writing various works and commentaries bearing upon the religion of the Vēdas. The fact that Bukka asked Mādhavāchārya to set about this indicates the exalted position which the latter held at court. The date of death of Mādhavāchārya is now ascertained to be A.D. 1387 on epigraphical evidence, and he himself says that he lived 85 years. So the period of his life is clearly A.D. 1302 to 1387. He must have been a ripe scholar of great reputation at the beginning of the empire of Vijayanagar, and that Bukka entrusted him with this extraordinary commission is only confirmatory of his great reputation for learning. Apart from all other considerations, it seems very likely that this was the man who is known to tradition as Vidyāraṇya, notwithstanding the fact that this Mādhavāchārya is nowhere actually equated with the name 'Vidyāraṇya.' The confusion has arisen apparently from another minister and general of Bukka, who lived about the same time and is sometimes described as 'the establisher of the path of the Upanishads.' The two Mādhavas were of different gōtras and sūtras as is clear from the extracts. The actual difficulty is that the one seems to have been a Śāiva, and the other an Advaitin. The designation 'establisher of the path of the Upanishads', as applied to the second Mādhava, seems deliberately intended to distinguish him from the other, who is described as the 'establisher of the path of the Vēdas.' The former designation seems to be the result of an effort to make rigid Śāivism conform to the path of the Upanishads. This Mādhava was the son of Chaundappa, who has again been confounded with the author of a Vaidic Work, Prayōgaratnamāla, a commentary on the Śrauta Sūtras. At the commencement of this work, which was written by him in the court of Bukka II, he says that he wrote the work at the request of Vidyāraṇya, and acknowledges that in the commentary he follows the instruction he derived from Vidyāraṇya. The following six lines give a character to Vidyāraṇya which agrees point by point with the description of Mādhavāchārya, the brother of Śāyana, we get from other extracts :—

पदवाक्यप्रमाणानां पारदृश्वामहामतिः ।

साङ्ख्ययोगरहस्यज्ञो ब्रह्मविद्यापरायणः ॥

वेदार्यविशदीकर्ता वेदवेवाङ्गपारवित् ।
 विद्यारण्ययतिर्ज्ञात्वा श्रौतस्मार्तक्रियापरैः ॥
 श्रीचौण्डपार्यप्रमुरदैः विद्वद्भिर्ब्राह्मणोत्तमैः ।
 व्याचक्ष्वाध्वरतन्त्रं त्वं समन्त्रार्यमिति स्फुटम् ॥

Thus it is clear that this Chaundappa, the minister of Bukka II, could not be the father of Mādhavamantrin, a general of Bukka I, who died in A.D. 1384. This Mādhavamantrin cannot be the Vidyāraṇya described in the terms quoted above. The very terms in which Chaundappa refers to Vidyāraṇya unmistakably indicate Mādhavachārya, the brother of Śāyana, to be the Vidyāraṇya of tradition.

III. OVERSEA TRADE OF VIJAYANAGAR.

The end of the first dynasty of Vijayanagar was almost coeval with the coming of the Portuguese on the West Coast. While we have so much information about the internal organization of Vijayanagar, we have had absolutely no information about any organization which the empire had for its foreign trade. The Haravilāsam of Śrīnātha, who enjoyed the patronage of Dēva Raya II and Sarvagña Śingama, has an interesting statement regarding another patron of his, Avachi Tippayya Śeṭṭi of Ne'llore (Vikrama Simhapura). This Śeṭṭi, to whom Śrīnātha dedicates his work, had his own ships and traded overseas on his own account. He imported horses from Ormuz, elephants from Ceylon, camphor from the Punjab, fine silks from China, various other articles from places which are not yet capable of identification. He enjoyed the monopoly for the supply of the articles in demand at the courts of Harihara II, Firōz-shah Bhāmani and Kumāragiri Redḍi of Konḍavīḍu. The arrangement for provision and protection of private trade like this, detailed in Marco Polo and in the Mōṭupalli inscription of the Kakattya king Gaṇapati, seems to have continued intact.

IV. VIJAYANAGAR EXPANSION TOWARDS THE TELINGANA COAST.

The next item of information calling for remark in this collection is the existence of a Vijayanagar governorship at Vinikoṇḍa, a railway station south-west of Gunṭūr in latitude little beyond 16° and longitude 79° 30'. The translation of a kind of Sanskrit drama called 'Prēmābhīrāmam' into Telugu under the name of

'Kṛṣṇabhirāmam' was made by one Vallabha Raya who calls himself the Governor of Vinikōṇḍa. He gives a number of details about his ancestors who were all officers of distinction under the predecessors of Dēva Raya II. He himself was the Governor of Vinikōṇḍa and enjoyed the revenues of certain villages as salary of the office.

This seems the first instance of a governorship in this particular frontier under Vijayanagar. It was under Sultan Firōz of the Bhāmani kingdom that the effective conquest of the territories of Warrangal was undertaken by the Bahmani Sultans. This vigorous policy was continued by his two successors, Sultans Ahmad and Allau-d-din. The transfer of capital from Gulburga to Bidar, otherwise called Ahamadabad-Bidar, seems to have been done with the same object. Allau-d-din's wars against his Muhammadan neighbours of Khandesh and Malwa and sometimes even of Gujarat, almost undid the work of his predecessors in the east. When he felt himself free to adopt a vigorous policy in the east, he found the work too much for him single-handed, and he had to call in the assistance of Orissa, now coming into prominence under Kapileśvara Gajapati. This alliance it was that gave possession of the Telingana coast to the monarch of Orissa while the Bahmani Sultans themselves had to remain content with that part of Warrangal which was within the eastern frontier of the present Nizam's dominions. This advance of Orissa accounts for the loss of the influence of the Redḍi chiefs who regarded themselves politically independent of all suzerain authority.

V. THE SUCCESSORS OF DĒVA RĀYA II AND THE ADVANCE OF ORISSA TOWARDS THE SOUTH.

With the death of Dēva Raya II a dark half-century sets in and all the information we had hitherto of this period was based on a few inscriptions and the confused accounts in the Portuguese chronicles, which only contributed to make the confusion worse confounded. An interesting extract from a contemporary Sanskrit drama called the 'Gangādāsapratāpavilāsam', of which we have so far only the rather full abstract of Professor Eggeling in part 7 (No. 1610) of Sanskrit Manuscripts in the India Office Library, throws the much needed light upon this dark point. So far as is known at present this is the only work which gives a specific reference to a joint invasion of Vijayanagar by the Bahmani Sultan and the Gajapati king of Orissa. The death of the great monarch was taken advantage of by these two rulers to carry their

expansion southwards, Orissa along the Telingana coast and the Bahmani Sultan over the rest of the frontier of Vijayanagar. The invasion was obviously beaten off as the extract says, and Mallikārjuna, the son of Dēva Rāya, succeeded to the throne. But the danger from Orissa continued to be real and it had very important consequences. The aggressiveness of Orissa is seen in the claim made in behalf of the Gajapatis of a successful advance by them as far as Kanchi, in a dramatic romance called 'Kanji-Kāvēri-Pothi.' It is this successful aggression on the part of Orissa that gave the occasion for Saḷuva Narasimha to build up his power and ultimately to occupy the imperial throne.

VI. VIRŪPĀKSHA'S SUCCESSION—A USURPATION.

Who succeeded Mallikārjuna after his comparatively short rule, and what exactly was the nature of the succession, have been problems for which an answer seemed till lately impossible to attempt. One of the extracts given from the 'Prapannāmṛtam' read in the light of the Śrīśailam plates inscription (published as an appendix to my article on Virūpāksha II of Vijayanagar in the Bhandarkar Commemoration Volume) from which an extract is also given, makes it quite clear now that Virūpāksha usurped the throne. He succeeded his elder brother by setting aside his two nephews of whom we have had a few inscriptions all along. There is the further information in the extract that either on the occasion of the usurpation, or more probably a little later, he perpetrated a massacre of all those near enough to him to set up a counter-claim, a very faint glimmering of which we find in the Portuguese chronicles themselves. It is this usurpation that must have compelled Saḷuva Narasimha to decide upon usurping the empire, and given him the necessary moral support of the other chieftains of the empire. There is a statement in the extract which is worth noting here: Virūpāksha, in gratitude for the *raising of the ghosts* that afflicted him, as the result of the devotional reading of the Rāmāyaṇa in his behalf by Eṭṭūr Narasimhachārya, changed his sign-manual from Śrī Virūpāksha of this dynasty to 'Śrīrāma' which may partially explain the appearance of this sign-manual in some of the later inscriptions.

VII. SŌMADEVA RĀJA—'THE CAPTURER OF THE SEVEN FORTS'.

There is one interesting extract from a professedly historical work known as 'Ramarājyamu' of which an edition was issued

by Dr. Oppert though the book has been for some time out of print. A number of historical passages are extracted in the course of this collection as the historical matter in it has not been properly exploited till now. The extract under reference here relates to the period of the first dynasty, and refers to the ancestor of the famous brothers who lost the battle of Talikōṭa. He is called Sōmadēva Rāja and was the fifth ancestor of Āravīti Bukka who was one of the officers of Saḷuva Narasimha and the great-grandfather of Rāma Rāja who fell in the battle of Talikōṭa. This Sōmadēva among his many achievements is said to have fought against the Muhammadan ruler Muhammad and taken him prisoner. It is he that is credited with the capture of seven forts rhetorically described as having been taken in a day. The importance of this consists in the explanation that this provides for certain expressions occurring in epigraphical records the meaning of which has been much misunderstood. The capture of the seven forts is a fact, and perhaps the capture was made in one campaign. The campaign was in all probability against Muhammad Shah I, Bahmani.

VIII. SĀLUVA NARASIMHA.

The next following group of extracts all relate to Saḷuva Narasimha and throw considerable light upon the course of Saḷuva Narasimha's rise in the Empire of Vijayanagar. The chief place is to be given to the yet unpublished work 'Saḷuva-abhyudayam' of which so far only one manuscript is available, which is itself in a condition hardly suitable for publication. This throws much needed light upon this dark period of Vijayanagar history, and gives a clear idea of the circumstances that led to Saḷuva Narasimha's usurpation. We already referred to a joint invasion of Vijayanagar by the Bahmani Sultan and Kapileśvara Gajapati of Orissa, immediately after the death of Dēva Rāja II. That seems to have been the beginning of the southward march of the Gajapati ruler who had won the mastery over the Telingana coast. Though beaten off from the walls of Vijayanagar by Mallikārjuna, the successor of Dēva Rāja II, the Gajapatis extended their conquests southwards. When Saḷuva Narasimha appears on the scene, we find the Gajapati already in effective possession of the Nellore district, giving his boasted advance upon Kanchi, a historical foundation. The whole of the region between Kanchi and Rajahmundri was in the possession of the Orissa monarch and Saḷuva Narasimha's first service to the empire was the beating

back of this enemy right up to Rajahmundri where the Bahmani Sultan, Muhammad, found him strongly entrenched in one of his campaigns. As the 'Burhan-i-Ma'sir' puts it, when the army arrived in the neighbourhood of the fortress of Rajahmundri, "they saw an immense city, and on the farther side of the river the infidel Narasimha Raya with 700,000 cursed infantry, 8,500 elephants like mountains of iron, had taken his stand. On this side of the river he had dug a deep ditch, on the edge of which he had built a wall like the rampart of Alexander, and filled it with cannon and guns, and all the apparatus of war." The date of this is 1474-5. This position of Saḷuva Narasimha makes it clear that his operations against the Gajapati were crowned with success. It is not likely that he made any further advance into the Gajapati's territory proper. During the same period of time he also brought under his influence several of the provinces of the empire in the middle and in the west, without his action being called in question from headquarters, or meeting with serious opposition from the governors themselves. Such a state of things is a sure indication of the unpopularity of the imperial headquarters as the extract from the Prapannāmṛtam, regarding Virūpaksha, shows. He began with his ancestral Chandragiri, took possession of Udayagiri, which was the headquarters of an early viceroyalty, and a number of other possessions up to the frontier of the Godavari. He is then said in these extracts to have mastered possession of Penukonda, Kongu, Dhārāpuram, Gingi. His inscriptions are found scattered across the region extending from Chandragiri to Nāgamangala, not far from Seringapatam. The usurpation merely completes this gradual acquisition of power and position. For further information relating to this dark period reference may be made to my 'A Little Known Chapter of Vijayanagar History.'

IX. NARASA NĀYAKA.

Among the distinguished generals who were the companions of Saḷuva Narasimha in all his early campaigns that ultimately led him to the empire, there figured four men most prominently; they are Āravṛṭi Bukka and his son Rāma, and Īśvara Nāyaka and his son Narasa. All these four distinguished themselves in the campaigns of Narasimha against the last great Bahmani Sultan Muhammad of Bidar. The youngest of all the four probably was Narasa, and he is certainly the most distinguished among those that served Saḷuva Narasimha. Narasa had his baptism of fire in

a battle against the Sultan of Bidar referred to in Telugu works, as Beḍanda-Koṭa where the brunt of the fighting on the side of Vijayanagar appears to have fallen on his father Īśvara. In various works, both Sanskrit and Telugu, which describe the campaigns in which he played any part, the general order observed seems to be that adopted in the Sanskrit work called Varadāmbikā-Pariṇayam compiled in honour of Achyuta Rāya's marriage with Varadāmbā or Varadāmbikā. The poem seems the earliest composed among the works dedicated to Achyuta Rāya, as it stops short soon after the birth of his son, whereas the Achyuta-Rāya-abhyudayam begins with his coronation, when that son was anointed in the Yauva-Rājya (heir apparentcy) at the same time. This authority may be followed as being the nearest to Narasa, among the works that describe his early career. After the affair against the Sultan of Bidar, he is said to have carried on the campaign against the Telugu country. This was very likely in the company of Saḷuva Narasimha against the Gajapati of Kalinga and the Bahmani Sultan in the north. Then he is said to have gone to the south against the Chōḷa country. It may be that in this part of the campaign as well he accompanied his master, but there are specific achievements ascribed to him in this campaign which are not mentioned in the various accounts relating to Saḷuva Narasimha. He is said to have marched against Madura, defeated the Chōḷa, perhaps killed a Pāṇḍya, who is called Mānabhūsha in one, and simply Marava in another. He is then said to have marched northwards to Seringapatam where he defeated the Heuna, governor or general, at the place, and took possession of the island, having constructed a bridge, when the river was in floods, to cross it. He is then said to have marched westwards from there through a few places which are not identifiable, to Gokarṇa on the West Coast. His having gone to Rāmēśvaram might have been in the company of Saḷuva Narasimha or by himself alone. According to the order of campaigns set forth in this account he must have been on the banks of the Godavari in 1475 with his master. It may be then that he marched southwards in the company of his master. The circumstances necessitating a campaign against Madura must then have arisen, and he must have been deputed on that commission.

Since the campaign of Kumāra Kampaṇa, Madura seems to have been at least nominally under the empire. The two famous brothers Lakkanna and Madanna were respectively governors of Madura and the Chōḷa country under Deva Rāya II. The former

had for his sphere of office 'the Lordship of the Southern Ocean' along with the governorship of Madura when he was promoted from the middle division, Dēva Rāya's brother-in-law Śaḷuva Tippa taking his place there. What happened in the Pāṇḍya country after Lakkanna left Madura to go to headquarters is not quite clear. There are inscriptions of a few chieftains whose titles were Vāṇādi Rāyar and their inscriptions range from A.D. 1453 to 1476 or thereabouts. In all likelihood the province of Madura was organized by Lakkanna, and these Bāṇa chieftains whose original homes should have been in the North Arcot district were put in charge of various localities as sub-governors under him. They perhaps attempted to make themselves independent when the troubles in the empire assumed great dimensions under Virūpaksha. It may be something like this that called for the active intervention of the imperial general Narasa Nāyaka. There is another alternative possible; it may be that the Pāṇḍyas, who had practically retired into the Tinnevely district by now, attempted to regain their former position in the Madura district. This would account for the defeat of the Pāṇḍya king Mānabhūsha as some of the inscriptions state. We have a Mānābharana among the Pāṇḍyans whose descendants were associated with Tenkāsi, a city founded by one of them. What provision he made for carrying on the administration of Madura after he left, we have no means of knowing. But obviously there was no trouble in that frontier till we come to late in the reign of Krishṇadēva Rāya. After the progress through Seringapatam to Gōkarṇam, is described in some detail, the campaign against Suratrāṇa (Sultan) at a place called in Sanskrit Mānavadurga (Mānvi in the territory of Bijapur). This seems to be a campaign against the Adil Shah of Bijapur. This is the last warlike achievement of Narasa after which he is said to have entered Vijayanagar. This is in all probability the campaign undertaken by Narasa as Regent against Yusuf Adil Shah immediately after the death of Śaḷuva Narasimha in A.D. 1493. Even inscriptions do not seem to mention any campaign in which he took part after this year. Narasa's warlike life seems to begin in the fifties of the 15th century and takes him through all the campaigns of his master Śaḷuva Narasimha, and one great campaign which included Madura, Seringapatam and the West Coast by himself alone, before we come to his last war as Regent of Vijayanagar. While the details are abundant, we have as yet no means of arranging them in any chronological order with absolute certainty, so far as this particular portion is concerned.

X. KRISHNADĒVA RĀYA.

The next group of extracts bear upon the reign of the greatest ruler of Vijayanagar, Krishṇadēva Rāya. His rule made such an impression upon the people that his name is handed down in tradition as 'the king.' There is no need to discuss the extracts in detail in this introduction as the matter is fully treated in my published paper on this subject. It would be enough to point out here that these together correct in many essential particulars the Portuguese chronicles on which Mr. Sewell mainly relied for his account of this great monarch. One extract from the 'Parijatapa-haraṇam' makes the relation clear between the rebellion of Ganga Rāja of Ummattūr and the capture of Sivasamudram. The hitherto not well exploited 'Krishṇa Rāya Vijayam' and the 'Rayāvā chakamu' throw much light upon the actual cause of Krishṇa Rāya's campaign against Orissa. What is more, the statement in the Prabōdha Chandrōdaya Vyākhyā of Nādinḍla Gōpa, a nephew of Krishṇa's chief minister Saḷuva Timma, makes it absolutely certain that Krishṇa Dēva did marry the Gajapati Pratāpa Rudra's daughter, a marriage on which some doubts were cast, not altogether without reason. The fact that the other two queens figure prominently in some of the records of the reign, while the Orissa princess figures nowhere, lends colour to the tradition that she was neglected. We cannot at this distance of time say why. The five stanzas ascribed to her are included in this collection for whatever historical value they may have. All that is said in the Portuguese chronicles of the last ten years of the reign of Krishṇa Dēva Rāya, it is to be regretted, we have no means of checking from literary sources, though the large number of inscriptions of this monarch makes it clear that the chroniclers had not access to unimpeachable sources of information. Krishṇa Rāya was a great patron of letters and himself somewhat of a voluminous writer. There are only two works of his, however, that have come down to us, the Telugu Āmuktamālyadā and the Sanskrit drama 'Jāmbavatī Kalyāṇam', from both of which short extracts are given.

XI. ACHYUTA.

With the death of Krishṇa Rāya we come upon a period which is anything but clear to the historian. Krishṇa died in 1530 and was succeeded by his surviving brother Achyuta. According to the Achyuta-Rāya-abhyudayam he succeeded without any trouble

and had himself anointed at Tirupati, quite close to Chandragiri, where he was at the time. His uterine brother Ranga seems to have died by this time, leaving a son who later on ascended the throne as Sadaśiva. Achyuta himself had been a married man for some time, and had a son old enough to be installed as Yuva Rāja on the occasion of his coronation. His name is given in the manuscript part of the work referred to above, as Venkaṭa. Though Nuniz was a contemporary of Achyuta and was actually in Vijayanagar in Achyuta's reign, what he has to say of this reign is so utterly confused that it is difficult to say whether any reliance can be placed on his account at all. According to the Achyuta-Rāya-abhyudayam, Achyuta was anything but a coward. The first affair to draw his attention was a rebellion in the middle of the empire. A certain governor who seems to have attained to rank and influence in the reign of Kṛishṇa Dēva Rāya rose in rebellion. This person seems to have enjoyed the title of Śaluva Nāyaka and is described by the name Vīra Narasimha Rāya. He is described in one of his records as the son of a Taluva Kujaīdan Bhaṭṭar, and seems to have gone by the familiar name of Śellappa (the pet one or the dear one) Sanskritised in the above work as Chēllappa. Achyuta marched against him soon after his coronation. Why Vīra Narasimha revolted and why he fled for protection to the Travancore country, and when actually the rebellion took place, are matters which it would be of the utmost importance to definitely settle in the history of this transaction. All that the poem says is that this Chēllappa, the Governor of the Chōḷa country, created trouble, and when he was defeated in the field, fled for protection to the Travancore country (Tiruvadi Rājyam). A Pāṇḍya seems to have carried the complaint to Achyuta who himself marched at the head of his army on this mission to Śrīrangam. While in camp there his brother-in-law volunteered to go forward and carry the enterprise to a successful conclusion if Achyuta would only consent to give him the commission. This brother-in-law Śalaka Rāju Timma Rāju marched to the Tiruvadi country, defeated the king who gave asylum to the rebel and returned to Śrīrangam, bringing as prisoners Vīra Narasimha and the Tiruvadi Rāja himself. This is the transaction as it is described in the Sanskrit epic under reference.

1908-1914-5. The epigraphical records of Vīra Narasimha range between 1519 and 1528, and he seems to have been one of the trusted officers of Kṛishṇa-dēva-Rāya occupying a very high and responsible position in the heart of the empire. Why he should have taken a

sudden fancy to revolt, and flee for protection to Travancore after being defeated in the field, does not appear anywhere. Tradition, as embodied in the Mackenzie records, says that during the last years of Krishṇa's reign, one of the foremost of his generals was governing in the Pāṇḍya country, having gradually dispossessed the titular Pāṇḍyan of his territory. The dispossessed Pāṇḍyan is said to have carried a complaint to Krishṇa-dēva-Rāya himself that Nāgama Nāyaka, who was sent to help him against his Chōḷa rival Vīra Śekhara, had by slow steps superseded him in authority, making the Pāṇḍya kingdom his own. Krishṇa then called for volunteers to go on this expedition, from among the most valiant of his generals, and Nāgama's young son Viśvanātha volunteered his services to go and defeat his father, and bring the head of the rebel to the king. Having obtained the commission, the story goes on to say, Viśvanātha defeated his father and returned to the capital bringing Nāgama as prisoner with him. If this embodies correct tradition, and if Achyuta Rāya's invasion at the request of a Pāṇḍya king took place immediately after his coronation, it is likely that Vīra Narasimha's revolt has some connexion with Nāgama's disobedience. The truth seems to be, both Nāgama and Vīra Narasimha were masterful men who carried on their administration in a thorough-going fashion, making encroachments upon the sovereigns of the localities still left with petty possessions of proud kingdoms, showing by their acts a tendency to set up kingdoms if the headquarters showed weakness. If Krishṇa sent a punitive expedition against Nāgama in Madura near the close of his reign, he might have sent a similar one against the rebel Vīra Narasimha Rāya as well. It was probably an expedition like that which defeated the powerful governor who fled for safety to the Travancore country. He could not, however, be allowed to remain there to work further mischief, and Achyuta's expedition might have been in continuation of what Krishṇa Rāya began.

While it seems very probable that the last years of king Krishṇa were troubled with these rebellions which the great monarch manfully struggled to bring under control with considerable success, the invasion of Achyuta after Krishṇa's death and the restoration of the Pāṇḍyan monarch which the poem records, seem apparently to go against the foundation of the Nāyakship of Madura by Viśvanātha. Viśvanātha is generally recognized as the founder of the Nāyak kingdom of Madura, and Nelson, when he wrote the Manual of the Madura country, found the most convenient

time for this achievement of Viśvanātha in A.D. 1559. Whatever excuse Nelson might have had for doing so, those that have followed him blindly had some material before them to consider whether this dating of Nelson could be reconciled with the facts which have since become accessible. Without going into a full discussion of the matter, we might state it here that Nāgama was an officer of reputation in Vijayanagar already in the days of Saḷuva Narasimha. There are inscriptions (No. 318 of 1909, Madras Epig. Col.) that make him the foremost general of the time. He must have been a very old man under Krishṇa, and the description which tradition gives of him as embodied in the various records agrees with this position of his, as we make out from his inscriptions. Viśvanātha was appointed governor in succession to his father according to the same tradition. If this were true what is his position in relation to Achyuta and what actually did happen to him as a result of Achyuta's invasion of the Pāṇḍya and Travancore country? What again was his position in the period intervening Achyuta's invasion and the end of the period of Rāma Rāja Viṭṭala's activity in that part of the country? We shall consider these questions later. Returning to Achyuta, he set forward to his capital from Śrīraṅgam, and went to Seringapatam on the way. Starting from there again, he marched across his territory to Raichur. Raichur seems by now to have passed into the hands of the Adil Shah and Achyuta had to lay siege to it. The poem, Achyuta-Rāya-abhyudayaṃ, gives him credit for a victory, and ascribes to the Adil Shah an abject submission. This statement of the poem finds support in an inscription (No. 47 of 1900), dated A.D. 1534, according to which Achyuta Rāja made a grant for the merit of his mother, while encamped on the banks of the Krishna river. So far then Achyuta shows himself quite a worthy successor of king Krishṇa-dēva-Rāja. Some change obviously comes over him now, and the rest of his reign is one of internal trouble and confusion, if we are to take the account of Nuniz and Ferishta which alone are the sources of information available to us.

About this time it is quite likely that the two brothers-in-law both of them called Tirumala, distinguished Pedda (elder) and Pinna (younger) sons of Salaka Rāju, and brothers of the Queen Varadāmba, seem to have become prominent in the administration of the empire. It is the advent of these officers to high position at court that seems to have carried with it the seed of all the trouble. All that we are able to see from the traditions that have come down

to us is that these brothers concentrated all power in their hands and created for themselves a powerful opposition which centred round the family of the late monarch Krishṇa. The two queens of the late monarch appear to have been yet alive, and wielded some influence at court. Achyuta's nephew Sadāśiva seems to have had their support. These queens had each one a daughter according to these accounts, who were married respectively to Rāma Rāja and Tirumala, two among the three famous brothers who fought the battle of Tālikoṭa. These last belong to an influential family themselves, were sons-in-law of the late great king and had a counter-claimant to the throne under their influence. Thus there were all the necessary elements for internecine quarrels ready to hand. If Achyuta continued personally to exercise his authority vigorously as he did in the first years of his reign, he might have kept these disturbing elements under control. Whether he actually did so is very doubtful from the glimpses that we are able to get of the latter half of his reign. Both Nuniz and Ferishta record an invasion of Vijayanagar itself by the Adil Shah. If that could be taken for a fact, that is certain evidence of disaffection on the part of the three brothers, the cause of which could only be the abdication of all direct authority by Achyuta Rāja himself and the unpopularity of his brothers-in-law in the exercise of that authority. More than that it would be difficult to say from the material at our disposal. In all probability these brothers had to bide their time till Achyuta should die. Achyuta's son naturally succeeded, his uncles continuing to exercise all real authority. Among them the elder who appears to have been the one more directly implicated, got rid of his nephew by assassination. That was the signal for the brothers to throw off the mask, put their own candidate Sadāśiva on the throne and carry on the administration in their turn for Sadāśiva. Finding himself unequal to the three brothers, the elder Tirumala who is described as a mad man, invited his Muhammadan neighbours to his assistance. According to the annals of Hanḍe Anantāpura, the three brothers overpowered the mad man first, and killed him, and marched forward to meet the allied Sultans of Ahmadnagar, Bidar and Golkonḍa. Having defeated them in the field the brothers returned to headquarters and installed Sadāśiva duly as the Emperor.

XII. SADĀŚIVA AND RĀMA.

The whole group of extracts relating to these two fall into three divisions, not in the arrangement of order or chronology, but in

respect of their subject matter. One group of them refers to Rāma Rāya's wars against Salakam Timma Rāju, the brother-in-law of Achyuta, and the installing of Sadāśiva on the throne. Our authorities only mention, as usual without date, that Rāma Rāya and his brothers retired to Gutti (Gooty) out of dissatisfaction with the management of affairs at headquarters by Salakam Timma. Adoni, Gooty, Penukonḍa, Gaṇḍikōṭa, Kandanol (Kurnool) were the districts where they found the most support. Having gathered such forces as they were able to raise in these districts which seem to have been all along their special charge, they marched upon Vijayanagar, defeated Timma Rāju outside the capital, and entering the city installed Sadāśiva on the throne of Vijayanagar.

That done, they had to march forward to meet the allied armies of Ahmadnagar, Bidar and Golkonḍa, and beat them back from the territories of Vijayanagar to which they had marched, as was stated in the previous section, on the invitation of Timma the Mad. This is the beginning of a series of wars with the Muhammadans, a number of which are described in some detail, both in the 'Rāma rājyamu' and the other works from which extracts are made. The three brothers Rāma, Tirumala and Venkaṭa, the four sons of the first, two sons of the next and at least two nephews of these brothers, all of these figure in the various engagements against one or other or all of these Sultans in combination. The localities mentioned are all of them either on the northern frontier of Vijayanagar or within the territories of these Sultans. Though by themselves their historical value may not be very much, they are of very great value read in combination with Ferishta for this period. It is hardly necessary to go into a detailed investigation in this introduction.

The only other matter of importance calling for notice here is the expedition sent out under Rāma Rāju Viṭṭala and Tirumala (usually known Chinna Timma) to the south. The two leaders were first cousins of Rāma Rāja and are said in the contemporary sources to have marched successfully across the Chōḷa and the Pāṇḍya countries into Travancore. They are given credit for having set up a pillar of victory on the Tāmrappāṇi and even to have sent out an invasion to Ceylon. These documents do not enlighten us as to what exactly was the important cause that called for this imposing expedition within a decade of the more or less similar expedition undertaken at the beginning of the reign of Achyuta Rāya. It is possible to suggest two causes of vital importance to the Empire. The accession of Sadāśiva to the throne

coïncided almost with the extraordinarily successful effort of the sovereign of Travancore, Udaya Martāṇḍa Varman to extend his dominion across the peninsula. He had established himself so far successfully in the south that he held Kāyal on the fishery coast in his possession and appointed a viceroy. This hemmed in the Paṇḍya feudatories of the Empire, who, since the advent of the Vijayanagar authority in the south, had retired to the western parts of the Tinnevely district and had broken up into five comparatively petty chieftaincies. Imperial intervention might have been called for in their behalf. The next cause is the politically disintegrating activity of the Portuguese government and the missionaries on the pearl fishery coast, the industrious inhabitants of which were being converted to Christianity in large numbers under pressure of circumstances, which conversion appears to have been held to imply a transfer of political allegiance to the Portuguese. The expedition must have been somewhat thorough-going in its operations. The conquest and the organization of the territory under a vigorous and more satisfactory administration required the presence of these princes of the Empire for more than ten years in the far south.

During the interval between the death of Kṛishṇa Dēva Rāya, just before which we already stated the foundation was laid of the Nayakship of Madura under Viśvanātha, and the termination of office of Pinna Timma, what exactly was the position of Viśvanātha and his successor does not appear to be specifically defined anywhere in the available sources. The course of this dark period of history seems to have run somewhat as follows in respect of the foundation of the dynasty of the Nāyakas of Madura. Inscriptions up to A.D. 1528 (Śaka 1450) show that Vīra Narasimha Rāya held the position of governor of the south. He must have revolted soon after, being defeated and turned out of the country in consequence. As he found asylum in Travancore Achyuta Rāya had to undertake a war against that country. We have already pointed out that in all probability Nāgama Nāyaka had been sent to Madura before this, and had made an attempt to secure himself there, with a view ultimately to attain to independence. He was defeated by his son Viśvanātha who in turn was appointed Governor of Madura. This dignity of the Governorship of Madura for Viśvanātha Nāyaka could not have carried with it the freedom of action that the greater governors or viceroys enjoyed. If Viśvanātha was a governor he must have played a very subordinate part in Salaka Raju Timma's campaign in Travancore. He must have played the same

part in the still greater campaign carried on by Rāma Rāju Viṭṭala and his brother in the same region. What is more, during the period of little more than a decade when Chinna Timma was actively organizing the province of Madura, Viśvanātha must have played the same subordinate rôle. His son Kumāra Krishnappa it is likely bore his own share in these campaigns as his name is mentioned in inscriptions (417 of 1905, *Mad. Epi. Rep.*). Thus while on the one side the comparatively subordinate position of Viśvanātha is made clear, the great probability of Viśvanātha having been governor of Madura during this period is also established. This position of his, finds confirmation in a few inscriptions which mention his name specifically as Viśvanātha Nāyaka, son of Nāgama Nāyaka, of dates A.D. 1535 and 1560 (113 of 1908, *Mad. Epi. Rep.*; Sewell's *Lists of Antiquities*, I, 209, Anṇiyūr). The conclusion seems therefore warranted that the foundation of the Nāyakship of Madura under Viśvanātha has to go back to a date at least a quarter of a century earlier, may be about thirty years. The date A.D. 1559 given by Nelson may have now to be definitely abandoned.

The extracts under this head give a number of details in regard to the campaigns of Rāma Rāja against the Muhammadans which ultimately brought about the epoch-making battle of Tālikōta. It would be far too elaborate to deal with this matter in this introduction. It would be enough for our purpose to say here that in the battle of Tālikōta, all the three brothers Rāma, Tirumala and Venkaṭadri fought. Rāma was undoubtedly killed, and Tirumala lost one of his eyes which Cæsar Frederick has noted. This detail is referred to very cleverly in a verse-extract in Telugu which addresses the king saying "You are God Śiva himself when you sit along with your wife and you are Śukrāchārya seated alone, being in either case the 'all knowing' (Sarvagña)". The point of the joke consists in this. The comparison is to two people who are all-wise, which is the compliment the author obviously intended to pay. Śiva and his wife constitute one body with the ordinary two eyes and the third eye in the forehead peculiar to Śiva, Tirumala having only one eye and his wife two. Śukra was blinded of one eye when he attempted to prevent Mahābali from gifting away the three feet of earth prayed for by the dwarf Viṣṇu.

XIII. TIRUMALA AND THE EMPIRE.

It was the next brother of Rāma that succeeded him in the administration, Sadāsiva continuing to be the ruler in name.

Tirumala was as much of a scholar as a general. He seems to have removed the capital definitely from Vijayanagar to Penukonḍa, where he had to withstand an attack by the Muhammadans whom, according to these authorities, he succeeded in ultimately beating off. He was able to hand down the empire intact, though in so doing he appears unwittingly to have sowed the seed of its dismemberment. Of his four sons, three were alive, the eldest of whom Śrīranga succeeded him in the Empire, Sadāsiva being no more. The next son Rāma was appointed to the Viceroyalty of Seringapatam and the last Venkaṭapati was given charge of Madura and the other viceroyalties with headquarters at Chandragiri. Śrīranga had like his father to stand a siege in Penukonḍa by the Sultan of Golconḍa, possibly with the assistance of one or more of his brother Sultans. In the course of the wars connected with this, he was defeated, and he fell a prisoner into the hands of the Muhammadans. In consequence of this misfortune, the Muhammadans were able to gain effective possession of the territory north of Penukonḍa. This happened about the year 1579-80. One of the consequences of this misfortune was the second change of capital from Penukonḍa, this time to Chandragiri. The general course of history following this war is that Śrīranga died in 1586 leaving no children. Rāma^a seems to have died in Seringapatam a little before Śrīranga, leaving two sons, the elder of whom was still too young to take his place. So the empire became united under Venkaṭapati who ruled from 1586 to 1614 from Chandragiri as his capital. Tirumala, his young nephew of Seringapatam was sent to put down a rebellion in Madura, who rewarded his uncle's confidence by practical defection to the enemy with whom he came to an understanding and retired to his viceroyalty of Seringapatam, where he tried to set up independently. This defection met its reward about the year 1610, when he fell ill of a serious disease. One of the smaller chieftains under the viceroyalty, Rāja Wodeyar of Mysore, laid siege to Seringapatam and captured it. He got himself confirmed in the possession of the viceroyalty by a grant that he obtained from Venkaṭapati Rāya, the Emperor, in A.D. 1612. This was the first province effectively lost to the empire through defection. Venkaṭapati seems energetically to have asserted his authority over the southern provinces till his death in 1614 when he was succeeded by an adopted son of his, Śrīranga, generally known as Chikka Raya.

XIV. ŚRĪRANGA II.

This was the second son of Rāma, and the younger brother of the Viceroy of Seringapatam. He seems to have been adopted for succession by Venkaṭapati and thus became heir to the empire with consequences tragic in the extreme. One of the queens of Venkaṭapati pretended to have a son who was a lad probably old enough to succeed, but perhaps Venkaṭapati was aware of the truth and adopted the course that he did. The Rāmarājyamu which is circumstantial in regard to the other queens of Venkaṭapati, does not give the parentage of one of them who goes by the name Venkaṭamma. It is just possible that she was the queen designated Bayamma by Barrados, as any lady could be called Bayamma in Telugu. The accession of this ill-fated Śrīranga II at once threw the empire into two hostile sections, one loyalist and the other traitor to the empire. It is hardly necessary to repeat the story of the massacre of the royal family at the instance of one Jagga Rāya, either the brother-in-law or the father-in-law of the late king Venkaṭapati. One child out of the royal family, by name Rāma, was smuggled out before the massacre at the instance of the loyalist Yāchama Nāyaka, the founder of the Venkaṭagiri family. Practically all the other chieftains of the empire ranged themselves on the side of the traitor with the exception of the Nāyaka of Tanjore. Yachama had to fight single handed against Jagga Rāya and his confederates, and was able to beat a successful retreat with the prince in his possession to the Court of Tanjore, where after his arrival and having regard to the forthcoming war, the old Nāyaka Achyuta abdicated in favour of his son Raghunātha. Raghunātha assumed power, and having disposed of his other enemies such as the cruel Śōḷaga, who had his stronghold on an island at the mouth of the Coleroon, and the Feringhis of Ceylon (Portuguese) who took possession of Jaffna, was ready to meet his enemies marching rapidly to Śrīrangam to effect a junction with the Nāyak of Madura before advancing upon Tanjore. Information came to Raghunātha that they had cut open the Grand Anicut and were awaiting perhaps to cross the river to effect the junction. Raghunātha marched at once, met the enemy at Tōpūr (now Tōhūr) not far from the Grand Anicut, and defeated them completely. The traitor Jagga Rāya fell in battle and the imperial fugitive was raised to the throne as Rāma II.

XV. LAST DAYS OF THE EMPIRE.

We have already stated, in the section immediately preceding, that with the exception of Yāchama Nāyaka and his cousins, and

Raghunatha Nayaka of Tanjore, all the more important chieftains of the empire had banded themselves together on the side of the traitor Jagga Rāya. Though the battle actually went against Jagga who fell in the course of the engagement, the empire did not return to its normal condition. A series of campaigns were required to defeat the several enemies, and a number of actions took place between the loyalist chieftains and one or other of the confederates. The Muhammadans on the northern frontier did not fail to take advantage of the bad plight of the empire, and kept constantly harassing the northern frontiers of it. Even Venkaṭapati Rāya himself in his last days found his position in Chandragiri dangerous. This might have been the cause that led to Chenna, the brother-in-law of Yachama Nayaka, going to war with Linga of Vēlūr. Chenna took possession of the fort in behalf of his master. Vēlūr seems thenceforward to have become the actual capital of the Vijayanagar Empire. Some of Chenna's sons attained to considerable distinction; one of them Venkaṭa distinguished himself in the wars against the Nayakas of Gingi and constructed a tank in the North Arcot district, which he named Chenna Sāgaram after his father. Another of his brothers Anka was a literary man, in addition to being perhaps a warrior also. One of his works has come down to us, 'Ushāpariṇayam' by name. This gives us the interesting piece of information that the town of Madras was built by a half-brother of his, Ayyappa, who interposed this town between the Portuguese at Mylapore and the Dutch at Pulikat (Prajaya Kaveri) to prevent their constant quarrels on this boundary. He called the town Chennapaṭṇa in the name of his father. This Ayyappa lived on to make another exhibition of his loyalty in behalf of Rāma's successor Śrīranga in a battle at Erode where a confederacy of Chokkanātha of Madura, the general of the Tanjore Nayak, this Ayyappa and one of the officers even of Bijapur supported the claim of Śrīranga against Mysore. Ayyappa fell in this battle. Śrīranga had therefore to betake himself to the only other chieftain of the empire who was willing to help him, and that was the usurper Śivappa Nayaka of Ikkēri. Śivappa Nayaka had already rendered valuable service by compelling the enemies of Śrīranga to raise the siege of Vellore which was the imperial capital at the time, and led an invasion in the name of Śrīranga against Chikka Dēva Rāya of Mysore. He was defeated at Hassan, and Sakkarepaṭṇa, and the result of this war was the extension of the Mysore boundary up to these places. Śrīranga

passes out of the scene unknown after this particular incident. The only other incident which might be said to belong to the history of Vijayanagar Empire is an invasion of the Mysore territories by Kōdanda Rāma, a nephew of this Śrīranga, the last scion of the imperial family of Vijayanagar so far known. He defeated in battle the army of the Rāja of Mysore, at a place called Āsana (Hassan) in Mysore. It was to him that the work Rāma-rājīyamu or Narapativijayamu was dedicated.

By this time, after a series of invasions both by Bijapur and by Golkonda, a considerable portion of what was Vijayanagar had passed into the hands of the Muhammadans. The southern invasions of these Bijapur Sultans were entrusted to Shaji, Sivaji's father, and Venkaji or Ekoji, Śivaji's brother. It is well known that both Gingi and Tanjore fell into the hands of the Mahrattas. The Mysore general who is said to have been defeated by Kodanḍarāma at Hassan was one by name Daḷavāy Kumārāyya. He laid siege to Trichinopoly according to the Mackenzie MSS. and was defeated and driven into Mysore by the Mahratta armies of Sivaji and Ekoji of Gingi. By the time that Mysore had established itself firmly as an independent kingdom, the Vijayanagar Empire had passed out of existence. With the purchase of Bangalore from Ekoji by Chikka Dēva Rāya in 1687-8, the modern Mysore State comes into existence, the only part of the Empire of Vijayanagar which might lay claim to continue the traditions of Hindu rule.

XVI. CONCLUSION.

Besides the obvious value of these extracts to the historian of Vijayanagar, they throw considerable light upon the position of various subordinate families of the empire. It will be clear from them even to a casual reader that the imperial family and the subordinate chieftains alike, were patrons of literature both Sanskrit and Telugu. It is their extraordinarily liberal patronage of letters that gave a special stimulus to the development of later Sanskrit culture. It is hardly necessary to go into more detail in this introduction. The publication of this collection would, it is to be hoped, exhibit the Vijayanagar Empire in its proper setting in respect of its character and significance in the history of Hindu India.

1

KAMPARĀYACHARITAM OF GANGĀ DĒVI.

This very important historical poem was written by Ganga Dēvi, one of the wives of Kamparāya, the son of the Emperor Bukka. It describes the achievements of her husband Kamparāya and narrates the history of his expedition to the south. Canto I of the book contains, after the usual invocation, a short description of the capital city of Vijayanagar on the banks of the Tungabhadra with its suburb containing the temple of Virūpāksha. Bukka was its ruler and he had several wives of whom Dēpāyi was the favourite. Canto II. Bukka had by his wife Dēpāyi three sons, Kampana, Sangama and Kampana, the younger. Canto III. When the prince Kampana grew up to manhood his father Bukka advised him on the duties of royal princes and pointed out to him the work that lay before him. He asked Kampana to march against the Tundīra country (Tonḍamanḍalam) and after defeating its ruler Champarāya to reduce Kanchi. After subduing the several "forest chiefs" (Vanyarajas, Tam. Kaḍavar) he was directed to proceed against the king of the Turushkas who had his headquarters at Madura. Kampana after this exhortation returned home having resolved on leading the expedition to the south. Canto IV. Kampa started upon his expedition to the south. He crossed the country of Kārṇāṭa in five or six days and reached the town of Kanṭakānana (Ver. Muḷvāy or Mulbāgal). Thence he started against Champa, crossed the Kshitratarangiṇi (Pālār) and made his camp at Virinchipuram. There the forces of the Dramiḍa (Tamil) King (Champa Rāya) opposed him. The forces of Champa Rāya were defeated and fled for safety to their citadel, Rajagam-bhīram (? Paḍaivīḍu). Kamparāya proceeded against that place also and laid siege to the fort. When pressed hard Champa sallied out of the fort sword in hand and there was a duel between him and Kampana. In the duel Champa was killed and Kamparāya proceeded to the town of Kānchi and stationed his forces there. Canto V. Kampana stayed in the town of Marakata (Virinchipuram), and spent the rainy and winter seasons there. Canto VI describes the life of Kampana in camp. Canto VII describes some conversation between the prince and his consort Gangā, the authoress of the book, but the narrative is there broken as the portion of the manuscript at this point is lost. Canto VIII. A goddess appears before the prince Kampana and after describing to him the disastrous consequences of the Mussalman invasions

of the south and the sad plight of the southern country and its temples, exhorts him to extirpate the invaders and restore the country to its ancient glory, presenting him at the same time with a divine sword. Kamparāya then proceeded against Madura and, in a battle, killed the Sultan ruling in the place. He then made grants to several temples.

Here the manuscript breaks off.

Canto I.

आसीत्समस्तसामन्त मस्तकन्यस्त शासनः ।
बुक्कराज इति ख्यातो राजा हरिहरानुजः ॥
 तस्यासी द्विजयानाम विजयार्जित सम्पदः ।
राजधानी बुधैः श्लाघ्या शक्रस्येवामरावती ॥
 सुरलोकान्त सङ्क्रान्त स्वर्णदीमत्सरादिव ।
 परिधाकारतां यान्त्या परीता तुङ्गभद्रया ॥
 यच्छाखा नगरीं रम्यां अनेक धनदाश्रितां ।
 अधितिष्ठन्विरूपाक्षो नस्मरत्यलकापुरीं ॥
देपायीनाम तस्यासीत् देवी वसुमतीपतेः ।
 पद्मापद्मेक्षणस्येव शङ्करस्येव पार्वती ॥
 सत्स्वन्येष्वपि दारेषु तामेव मनुजाधिपः ।
 बह्वमस्त निशानाथो नक्षत्रेष्विवरोहिणीं ॥

Canto II.

सुखायमानां सुतजन्मवार्तां सहर्षमावेदयतेजनाय ।
 अवाञ्छदात्मान मपिप्रदातुं कुतूहली कुन्तल भूमिपालः ॥
 अकम्पयिष्यत्ययमेकवीरः सङ्ग्रामरङ्गे सकलानरातीन् ।
 इत्येवनिश्चित्य स दीर्घदृशी नाम्नासुतं कम्पन इत्यकार्षीत् ॥
 अथक्रमात्पार्थिवधर्मपत्नी सुतावुभौकम्पन सङ्ग्रामाख्यौ ।
 असूत चिन्तामणि पारिजातौ पयःपयोधेरिव वीचिरेखा ॥
 सराजपुत्रस्तहसोदरारम्या ।
 ॥

पशुपतिरिवनेत्रैः सोमसूर्याग्निरूपैः
 नय इव निरपायैः प्राभवोत्साहमन्त्रैः ।
 भव इव पुरुषार्थैः धर्मकामार्थसंज्ञैः
 त्रिभिरपि नरपालस्तैस्तनूजै रभासीत् ॥

Canto III.

तदेवमुज्जृम्भित भूरिपौरुषः पराक्रमंवैरिषु कर्तुमर्हति ।
 उपकुताशेष जगत्सुशोषणे वृषेव शातां शतकोटिमद्रिषु ॥
 उपेत्यतुण्डीर मखण्डितोद्यमः प्रमध्यचम्पप्रमुखात्रणोन्मुखान् ।
 प्रशाधिकाशी मनुवर्तितप्रजः पतिर्निधीना मलकापुरीमिव ॥
 अथामिभूताखिल वन्यभूभृतः तुलुष्कभङ्गस्तवनैव दुष्करः ।
 निगीर्णशाखा शतसंवृतः कथं तरुप्रकाण्डं नदहेद्द्वानलः ॥
 अनेनदेशानधिकृत्य दक्षिणान् वितन्यतेराक्षस राजदुर्नयः ।
 त्वयापिलोकत्रयतापहारिणा विधीयतां राघवकर्म निर्मलम् ॥
 इतीरयित्वाविरते नरेश्वरे प्रवृष्टपायोधर साम्यधारिणि ।
 कृतप्रणामश्शिरसा प्रतीष्टवान् गुरूपदेशं गुणिनां पुरस्तरः ॥
 ततोमहाहैर्गुरुणा विभूषणैः प्रसाधितस्वावयवावतारितैः ।
 परेहनिर्धारित जैत्रनिर्गमो निजाधिवासं प्रमनाः समासदत् ॥

Canto IV.

अथकम्प महीपालः कम्पयन्निदृषतां मनः ।
 प्रतिष्ठितदिशंभेजे मलयाचल मुद्रिताम् ॥
 अथ लाङ्कितकर्णाटः पञ्चवैरेव वासरिः ।
 प्रापत्कम्प महीपालः कण्ठकानन पट्टणम् ॥
 सतत्रदिवसान् कांश्चिदतिवाह्य महाबलः ।
 अभिषेणयितुं चम्पमुपाक्रमत कालवित् ॥
 प्रसृतैस्तच्चमूषूलिस्तोमैः क्षीरतरङ्गिणी ।
 कीर्त्याचम्पक्षितीन्द्रस्य साकंकलुषतामगात् ॥
 सदुग्धवाहिनीवीचिमारुताधूतशाखिनि ।
 विरिचनगराम्यर्णोन्यवेशय दनीकिनीम् ॥

अथ सन्नद्धसैन्यस्त मरुन्धद्विमिडाधिपम् ।
 घनीकृतहिमानीको हेमन्त इव भास्करम् ॥
 सावर्तमारुताक्षिप्त समुद्रद्वय सन्निभौ ।
 व्यूहौद्रविडकर्नाट नाथयोस्तन्निपेततुः ॥
 ततः कम्प नरेन्द्रस्य भटैर्भुजबलोत्कटैः ।
 पलायन पराभूता द्रविडेन्द्रवरूधिनी ॥
 अथ तस्यपुरीमेव नीत्वा शिविरतां नृपः ।
 अचलं राजगम्भीर मरुन्धद्विषदाश्रितम् ॥
 प्रवाताभिमुखाधूतैः पताकापाणि पञ्चवैः ।
 आरोहणाय राजेन्द्र माजुहावेव भूधरः ॥
 अलब्धनिर्गमदुर्ग मासी देवमुपद्रुतम् ।
 निर्जगाम निजागारा चम्पक्ष्मापोपि कोपनः ॥
 कृपाणपाणिर्वल्मीकात् जिह्माल इवजिह्वगः ।
 अहंपूर्विकया वीरे प्वभितो युद्धकाङ्क्षिषु ।
 प्रत्यग्रहीन्महीपालः चम्पसिंह इवद्विपम् ॥
 तौनिकुक्षितपूर्वाङ्गौ निश्चलाक्षौकृपाणिनौ ।
 उचितस्थानकावास्तां चित्रन्यस्ताविवक्षणम् ॥
 कक्ष्याविभक्त वपुषो श्रारिभिश्चरतोस्तयोः ।
 पश्यद्विस्तीर्णं देवैः अनिमेषत्वमादृतम् ॥
 अन्तर्बिम्बितचम्पेन्द्रा कम्पेन्द्रस्यासिपुत्रिका ।
 अप्सरीभ्यः पतिंदातुं अन्तर्वर्तीकिलामवत् ॥
 अथ वञ्चित खड्ग प्रहारः कम्पभूपतिः ।
 अकरोदसिनाचम्प ममरेन्द्रपुरातिथिम् ॥
 इत्थं सङ्गरमूर्ध्नि चम्पनृपति नीत्वाकथा शेषतां
 श्रीमान्कम्प नरेश्वरोजनयितुस्तम्प्राप्तवान्शासनम् ।
 काशीन्यस्त जयप्रशस्तिरमिथः सङ्कीर्णवर्णाश्रमम्
 नीत्वा नित्यनिरत्ययद्वि रशिषत्तुण्डीर भूपण्डलम् ॥

Canto V.

अथ सतत्रमहीतल मण्डने मरतकाङ्क्ष्य भ्राजिमहापुरे ।
विरचिनस्थितिरप्रतिशासनम् जगदशेषमरक्षदनाकुलम् ॥

Canto VII.

अथ कम्पनृपोपि कृत्यवित् कृतसन्ध्या समयोचितक्रियः ।
अवदत्स(-)धिस्थितां प्रियां भुविगङ्गेत्यभिनन्दिताङ्क्ष्याम् ॥
कमलाक्षि कटाक्ष्यतामयं समयोवर्णनया रसार्द्रया ।
जनएष वचस्तवामृतम् श्रवतीपाठयितुं कुतूहली ॥
इति सादयितेनभाषिते दरनम्रं दधतीमुखाम्बुजम् ।
वदतिस्मशनैश्शुचिस्मिता सरसोदारपदां सरस्वतीम् ॥

Canto VIII.

. व्याघ्रपुरीति सायथार्थम् ॥
अथिरङ्गमवाप्त योगनिद्रम् हरिमुद्वेजयतीतिजातभीतिः ।
पतितंमुहुरिष्टकानिकायम् फणचक्रेण निवारयत्यहीन्द्रः ॥
. नुगूर्णदूर्णनामम् नववेतण्ड विमर्दिनीमवस्थाम् ।
विरतान्यपरिच्छदप्रपञ्चो भजतेहन्त गजप्रमाथि नृपथः ॥
घुणजग्धकवाट सम्पुटानि स्फुटद्वाङ्कुर सन्धिमण्डपानि ।
श्लथगर्भगृहाणि वीक्ष्यदूये मृशमन्यान्यपि देवताकुलानि ॥
मुखराणि पुरामृदङ्गधोषैः अभितो देवकुलानियान्यभूवन् ।
तुमुलानिभवन्ति फेरवाणां तुमुलैस्तानि भयङ्करैरिदानीं ॥
अतिलङ्घ्य चिरन्तनीस्वसीमा मपदेष्वर्पित जीवनप्रवृत्तिः ।
मुहुरुत्पथगामिनी तुलुष्कान् अधुनाहानु करोतिसह्यकन्या ॥
सतताध्वरधूमसौरभैः प्राङ् नियमोद्घोषणवद्भिरग्रहारैः ।
अधुनाजनि विस्रमांसगन्धैः अधिकक्षीबतुलुष्क सिंहनादैः ॥
मधुरोपवनं निरीक्ष्यदूये बहुशःखण्डित नाळिकेर खण्डम् ।
परितोनृकरोटि कोटिहार प्रचलच्छूल परम्परापरीतम् ॥
रमणीयतरोबभूव यस्मिन् रमणीनां मणिनूपुर प्रणादः ।
द्विजशृङ्गलकार बलाक्रियाभिः कुरुते राजपथः स्वकर्णशूलम् ॥

परितस्तत तन्तुवायतन्तु व्यतिषङ्गाजनितानि जालकानि ।
 पुरगोपुरसालभञ्जिकानाम् दधते चनिपटावकुण्ठनत्वम् ॥
 हिमचन्दन वारिसेक शीतान्यमवन्यानि गृहाङ्गणानि राज्ञाम् ।
 हृदयं मम वेदयन्तितानि द्विजबन्दी नयनाम्बुदूषितानि ॥

• • • • •
 सुवतेन यथा पुरंवसूनि क्षितयोवर्षति पूर्ववन्नशक्रः ।
 शमनोऽपिजनं नयत्यकाण्डे विषयेऽस्मिन्यवनैर्हता वशिष्ठम् ॥
 श्वसितानिलशोषिताधराणि श्लथशीर्णायित चूर्णकुन्तलानि ।
 बहुबाष्प परिष्कृतेक्षणानि द्रविडानां वदनानि वीक्ष्यदूये ॥
 श्रुतिरस्तमिता नयः प्रलीनो विरता धर्मकथा च्युतं चरित्रम् ।
 सुकृतं कृतमाभिजात्यमस्तं किमिवान्यत्कलिरेकएवधन्यः ॥

• • • • •
 इति सा निखिलं निवेद्यराज्ञे यवनानां जनगर्हितं चरित्रम् ।
 अतिभीषण मात्पनः प्रभावात् कमपिप्रादुर भावयत्कृपाणम् ॥

• • • • •
 अधुनाशुविशस्य दक्षिणस्यां मधुरायांपुरि कंसवज्रशंसम् ।
 यवनाधिपतिं बलोत्तरस्त्वम् विदधायाः स्पुठमच्युतावतारम् ॥
 अनिदं प्रथमोहिधार्यतेऽसौ भवतान्यैर्मनसाप्यधारणीयः ।
 भुवनत्रय रक्षणैकदीक्षा विधिशंसी कटकः पदाम्बुजेन ॥

• • • • •
 कम्पक्षितीन्द्रं यवनाधिराजः प्रत्यग्रहीद्वृत्र इवामरेन्द्रम् ॥

• • • • •
 पराक्रमान्यक्तचोलपाण्ड्यं बल्लालसम्प्लुतिका कुठारम् ।
 रणोन्मुखं कम्पनृपोऽभ्यनन्दीत् वीरस्सुरत्राणमुदग्रशौर्यः ॥
 प्रशान्तदावेन वनान्तलक्ष्मीः गतोपरागा गगनस्थलीव ।
 कळिन्दजामर्दितकालियेव दिग्दक्षिणासीत्क्षतपारसीका ॥
 अथावशिष्टानथवैरियोथान् संरक्ष्यपादप्रणता . . . ।

• • • • • ॥

* These passages were extracted from the copy in the Madras Government Oriental Manuscripts Library. The work has since been published in Trivandrum by Pundit V. Srinivasa Sastri of the Travancore Archaeological Department.

2

JAIMINI BHĀRATAMU, AŚVAMĒDHAPARVAMU.

[By Pillalamarri Pinavirabhadra.]

This work is dedicated to Saḷuva Narasimha, the first king of the Second Vijayanagar or Saḷuva dynasty. In the introduction it gives some information about the ancestors of Saḷuva Narasimha of whom the chief was Saḷuva Mangu. During the reign of the Emperor Bukka he was one of the generals that took part in the expedition to the South under Kampana Uḍayar, the son of Bukka and his Minister Gopaṇārya. The expedition was directed against the chief, Śambuva-rāya and the Muhammadans who were then masters of the Madura and Trichinopoly districts. In this extract he is said to have defeated the Sultan of the south and given his territory to Śambuva-rāya, to have established Śambuva-rāya on his throne, to have established the God of Śrīrangam in his temple and made a present to it of 60,000 Maḍas (of gold) and to have killed the Sultan of Madura in battle.

Canto I 30. మ. జననంబందిరి గుండపూవిభవకు సంతాకబంధారిగా
తనయుగా శ్రీనిధివీరయాబిభుఃకుసుద్యతీర ద్రిమాదయ్యయుగా
ఘనతేజోనిధి గుండబమ్మఃకుసు సంగ్రామస్థిరీచార్థ స
జ్జనమందారులు సాశ్వమంగస్యభుఃకు సావిత్రి మంగంకుఃకు.

31. క. వీరలతో నుతికైతెను
వీరాగ్రేసరుఁడుతోక విశ్రవవిభవ
స్వారాజసాశ్వమఁగ
క్షౌరమణుఁడునుగుణరత్నకలకంబుధియై.

32. నీ. దురములావక్షిణ సురతాను నెలిదివి
కొనివచ్చి సంపరాయనికినిచ్చె
సామ్రాజ్యముననిచ్చి సంపరాయణ్ధృవ
నాచార్య విరుదవిభ్యాతిఁగాంచె
శ్రీరంగవిభుఁడతిష్ఠించియబ్బవితల
మాడలదైవును మృడికిసొసగె
మధురాసురత్రాసు మహిమించివరకక్షి
సాభవవిరుదంబు జగతిసెలపె

- గీ. గబ్బితనమునఁ జేజిమొగంబుగట్టి
తటిమినగరంపుగవఁకులు విఱుగఁద్రోలి
తానువ్రేసినకొరునుద్దవిడిఁ దెచ్చె
సాహసంబుననుప్పొంగుసాశ్వమంగు.
33. గీ. అట్టిసాశ్వమంగయకుసంగవిభుగుండ
శౌరికౌతరాజుసానడిక్కి
తీశహన్తమానవేశ్వరున్నామల్లి
నాధుండనఁగనుతులునమదహితులు.

3

SĀLUVĀBHYYUDAYAM.

[By Rājanātha Dindīma.]

This historical poem describing the achievements of Saḷuva Narasimha who became Vijayanagar Emperor, and his ancestors, was written by his court poet Rājanātha Dindīma. It gives important information about Saḷuva Mangu. His expeditions against the chief Śambuva-rāya and the Sultan of Madura are described, and the several titles which he took as a result of his achievements and which his descendents assumed after him, are explained. His munificence to the temple of Śrīrangam, as the gift of 1,000 Saḷagramas and the presenting of eight villages to represent the eight syllables of the Ashtākshara, is described at length. All this took place during Kampana Uḍayar's invasion of the Chola and Pandya countries in the reign of Bukka, in which Saḷuva Mangu took a leading part as a general.

Canto I.

శ్రీగుణ్డయస్సాల్లవమగ్ని దేవస్సావిత్రిपूर्वोऽपिच मग्निदेवः ॥ ४२ ॥
 वीरोबळोगीतयमादिराजौ षट् तेनतस्यांजानिताः कुमारः ।
 शम्भोःषडङ्गैरिवतैः प्रसूतैः तस्मास्त्वतेजःपरिपूरिताशैः ॥ ४३ ॥
 जगद्यथासीन्नि कृतकुलंतत् षोढाविभिन्नं भुविशोभतेस्य ।
 तेषामनुज्ञामवगम्यवीरः शौर्योद्दिषिस्तालुवमग्निदेवः ॥ ४४ ॥

आशाविजित्यापिचदाक्षिणात्य मसौसुरत्राणमगाजिगीषुः ।

यस्मिन्वरादीनाहितान्विजित्य रामस्सुरत्राणवशंवदोऽभूत् ॥ ४५ ॥

अहन्सुरत्राणमसह्यवीर्यः . . . स्रहोसालुवमाङ्गिदेवः ।

कृतीततःकेरळराजचोळ पाण्ड्यादिभूपेषु भयद्रुतेषु ॥ ४६ ॥

शौर्येणजित्वायुधिचम्बुरायम् तमप्यसौ स्थापयतिस्म(राज्ये) (?)

तत्स्थापनाचार्यतयातदादि तथास्ववंश्याननयत्प्रतीतिम् ॥ ४७ ॥

निन्येयथागुर्जरनिर्जयेन सगुर्जरीयद्विपाटसंज्ञां ।

प्रत्यर्थिनस्तेनप . . . तयत् पतत्त्रिणस्सालुवपत्रिणेव ॥ ४८ ॥

तदादिसर्वोपिचसालुवेन्द्र संज्ञांभजन्तिस्मतदीयवंश्याः ।

कटारिकासूत्रेणकमप्यजैषीत् यदायमुद्यद्भि दादि ॥ ४९ ॥

तेसालुवायान्तिजगत्युदग्राम् कटारिकासालुवइत्यभिख्याम् ।

आलङ्कामेरुरिपूनशेषान् अशोषयत्सालुवमाङ्गिदेवः ॥ ५० ॥

षडङ्गवाणीमयतुङ्गशृङ्ग श्रीरङ्गमोङ्कारमयागतोभूत् (?)

आलोकयन्त्यत्रनिमीलिताक्षम् अन्तस्थिताशेषसुखासुरवानि ॥ ५१ ॥

दीनावनेजाग्रदुपैतितीव्रम् नानाजगन्मूर्तेनसूत्रधारः ।

सह्यात्मजाद्वीपतटेयदीय सुवर्णगेहं स्वपदम्बुजाक्षम् ॥ ५२ ॥

अन्तर्निलीनाद्भुतचक्षरीक हेमारविन्दभ्रममातनोति ।

ममात्मजासावितिष्णुमवादा गङ्गादिभिःकिंजलधेःपुरन्ध्री । ५३ ॥

नीत्वायदन्तर्नियतंसकान्तां लक्ष्मींपरीत्यावतिसह्यंन्या ।

महीपतेर्यान्यसहस्रसाल ग्रामान्प्रदातुंकृपणःवनस्य ॥ ५४ ॥

अष्टाक्षरी . . ध्यवधिव्रतार्थं मष्टाग्रहारार्पणमद्भुतङ्गिम् ।

जेतुर्दिशामष्टदिर्गीशमूर्तेः अष्टाङ्गयोगादधिरूढमूत्रः ॥ ५५ ॥

अष्टाग्रहारार्पणमस्ययुक्तं माराधनायामवदष्टमूर्तेः ।

श्रीरङ्गसंस्थापनजातकीर्तिं मारभ्यतंचन्द्रकुलावतंसाः ॥ ५६ ॥

सर्वेप्यगच्छन्विरुद्धरण्याम् तत्स्थापनाचार्यइतिप्रतीतिम् ॥

आशानिग्रहतोविगृह्यसकलानन्तस्थितान्पयरीन्

स्वाधीनः प्रकृतौस्थितस्सकरुणं पश्यजगत्स्वात्मवत् ।

सोदर्यैस्सहपथमिस्समरसै र्भूतैरिवात्मापरान्

स्वीकुर्वन्विषयान्गुरोःपदमगाच्छ्रीमङ्गिदेवस्ततः ॥

4

RĀMĀBHYUDAYA.

[By *Saḷuva Narasimha*.]

This poem narrating the story of the Rāmāyaṇa is said to have been written by the Vijayanagar king Saḷuva Narasimha of the second dynasty. As is usual, in the beginning of the first canto the author gives some information about his family and ancestors. The descent of the family is traced from the moon, and after a few mythological names the name of a chief Guṇḍa is given. His capital was at Kalyāṇa. He proceeded from his capital against a fort called Ramadurga ruled by a Śabara (forest) King and captured it. Guṇḍa had six sons, Guṇḍa, Mādirāja, Virāhobala, Gautama, Saḷuva Mangi and Savitri Mangi; of these Saḷuva Mangi was a friend of Kampa-rāya (the prince Kampana, the son of the emperor Bukka) and in order to help him, accompanied him on his expedition to the south. After defeating Champurāya he proceeded against the Southern Sultan who had his headquarters at Madura. There was fought a hard battle between Saḷuva Mangi and the Southern Sultan in which the latter lost his life. The victor after erecting a pillar of victory on the banks of the Tāmrāparṇi proceeded north to the temple of Śrīrangam. There he is said to have made extensive grants to the god the most important being the gift of a thousand *sālagramas* and eight villages.

* तदन्वयेसमभवंश्चत्वारोधरणीभुजः ।
 गुण्डदेवोमल्लिदेवःमङ्गिदेवश्चमङ्गधः ॥
 गुण्डदेवो नृपस्तेषुगुणपौरुषभूषणः ।
 अशेषामाशिषच्छेषनिर्विशेषभुजो भुवम् ॥
 आसीत्कल्याणनगरमावासस्तस्यभूपतेः ।
 ध्रुवंयाद्विजितामेरु शृङ्गं प्राप्तामराधती ॥
 यत्कान्तामुखसीन्दर्य दर्शयामासतत्रपश्यशी ।
 प्रवत्स्यतीवपातालं परिधाभ्रसिद्धिचितः ॥

* For this extract I am obliged to M.R.Ry. Rao Bahadur K. V. Rangaswami Ayyangar, Avargal of Trivandrum for having obtained the extract for me from the library of the Maharaja of Travancore.

प्रासादगोपुरागारै र्यत्ररुद्धरथैरवी ।
 दीर्घिकाचक्रनामानो दैर्घ्यादहामहंयवः ॥
 संघृष्टं निशितौघेषु यत्रस्त्रीणामुखेन्दुभिः ।
 विवेक्तुमिन्दुं शक्नोतिमुद्रूतनविधुनुदः ॥
 नगराद्गुण्डदेवोऽपिनिरगाद्दिग्जिगीषया ।
 रामदुर्गतस्तत्रनिरगळमदग्रहम् ॥
 निगृह्यशबराग्रण्यमग्रहीष्टतदास्पदम् ।
गुण्डदेवोमादिराजोवीराहोबलगैतमी ॥
 . . सालुवतावित्रीमङ्गि देवौतदात्मजौ ।
 तेषामध्येसालुवादिमङ्गिदेवोमहाभुजः ॥
 अभीक्षीद्वसुधांसर्वामसपत्न्यामसौकृती ।
 सौहार्दात्कम्पराजस्यचम्पुरायाभयार्पकः ॥
 अगाजिगीषुस्तदरीनगस्त्य युवतींदिशाम् ।
 महनीयापदानस्यमधुरापुरवासिनः ॥
 तस्यासीद्दक्षिणसुरत्राणेनसमरोमहान् ।
 धनुर्ज्या संश्रयोदक्षदच्छमलच्छटान्विते ॥
 अफल्गुवल्गुनोदग्रखड्गिवर्गनिरगळे ।
 गन्धवाहोछसत्पत्रवृन्दस्यन्दनदनुरे ॥
 अखर्वगर्वदुर्वारगतिगन्धर्वबन्धुरे ।
 अवर्ण्यतद्रणारण्येपततांभूमृतमसौ ॥
 पक्षंसिपन् क्षणात्साक्षात् सालुवाध्यक्षतांव्यधात् ।
 स्वयंततोमङ्गिदेवःसुचिरंरचिताहवः ॥
 तद्विषोऽपातयच्छित्त्वा साकंभुवनपीडया ॥
 सनिखायजयस्तम्भं ताम्रपर्णीतटेततः ।
 शृङ्गनिराकरगिरां श्रीरङ्गमगमनृपः ॥
 प्रदक्षिणंवितन्वानाप्रायोवीचिकराहतैः ।
 अर्चयन्तीषकमलैरच्युतंयत्रसद्यन्ता ॥

सहजायांततःज्ञातः सालग्रामतहसदः ।
 साकंषोडशदानानितत्राकार्षीत्सताकुवः ॥
 सुवृत्तान् शुचिभावाद्यान्सुदृग्यःसुगुणोत्तरान् ।
 अष्टाग्रहारानदिशत् अष्टादिग्विजयीनृपः ।
 अनेकसालग्रामादिदानाद्विजवरानपरम् ।
 नातर्पयद्द्विजवरारूढंचपुरुषंपरम् ॥

5

PRAPANNĀMRTAM.*

[By Anantārya.]

This work deals with the history of Śrīvaishṇavaism in South India and the lives of successive Achāryas (pontiffs) of the religion. In the lives of Pillai Lōkāchārya and Vēdānta Dēśika it gives some account of contemporary political events. Once when the God of Śrīrangam was taken out for a festival to the river Coleroon, and while his worship was going on there, a messenger arrived before Lōkāchārya and informed him that a fierce yavana (Muhammadan) was marching with troops towards Śrīrangam, and that he was destroying all the temples and Brahman villages on his way.

The people of the place did not know what to do since they could not leave the place with the idol in the middle of the festival. So, they all consulted together and drew lots before the God whether to stay or fly. According to the result of the drawing they resolved to stay and proceeded with the festival. Some time later another messenger arrived with the news that the invader had reached Khandanapura (Kaṇṇanūr) and was thence marching on Śrīrangam itself.

This time Lōkāchārya consulted Vēdānta Dēśika as to what should be done in the circumstances. According to the direction of Vēdānta Dēśika, Lōkāchārya and others took the idols of Ranganātha and his Queens with them, and escaped by way of Gōṣṭhipura (Tirukkōṭṭiyūr). After their departure Vēdānta Dēśika walled up the innermost shrine of the temple (Garbhasadana) and prepared to fly along with the others.

* This work of 125 cantos is not yet available to the scholarly public as there has so far been only a Telugu edition which is out of print. Entire manuscripts seem so far difficult of getting. The historical matter contained in this work is valuable.

The Muhammadan invader then marched upon Śrīrangam and breaking open the gates massacred a large number of the inhabitants. Just before the occurrence Sudarśana Bhaṭṭa of the Kūram family called Vēdānta Dēśika before him and, fearing that he might not survive the onslaught of the invaders, entrusted to him the only manuscript of his commentary on the Śrī Bhāṣhya called Śrutaprakāśikā, as also his two young sons. Vēdānta Dēśika escaped with the two boys and the book to Yādavādri (Melkote in the Mysore territory). Lōkāchārya and his followers proceeded to the Pāṇḍya country with the idols. On their way all the valuable jewels of the God as well as the property of Lōkāchārya were plundered by robbers in the forest. Not caring to live after this and learning of the sad plight of those that remained behind at Śrīrangam, Lōkāchārya breathed his last at a place called Jyotishkuḍi, and from there the God was taken to Sundarāchalam (Aḷagar Tirumalai near Madura). The God was taken from place to place in the Kērala (Malayāḷam) country and thence to the temple at Yādavādri (Tirunārāyaṇapuram or Melkote) in Mysore. After a time he was removed to the temple of Śrīnivāsa at Tirupati and was worshipped at the place for some years.

Some time after the occupation of Śrīrangam by the Muhammadans a Tamil (Drāviḍa) Brahman called Narisimhadēva managed to get the favour of the conqueror. He persuaded the conqueror to remove to Śamayavaram from Śrīrangam and had himself appointed manager of the place. He protected the shrine and the survivors from massacre, and some of the fugitives returned once more to their homes.

At that time there was a chief called Gōpaṇa ruling at Nārāyaṇapuram. Once God Ranganātha is said to have appeared before him and exhorted him to lead an invasion against the Muhammadans; and after defeating them, to establish him once more in his temple. This Gōpaṇa was a Brahman general in the army of the prince Kampana, son of the Vijayanagar emperor Bukka, during his invasion of the Pāṇḍya country. He went to Tirupati and taking the idols along with him marched with his army towards the south. He then went to the town of Chenji (Ginji), where for a time, he kept the idols in a rock-cut temple at Śingavaram. Staying at Gingi, Gōpaṇa obtained information as to the strength of the Muhammadans and on a favourable opportunity proceeded to Śrīrangam with his army. He then destroyed all the Muhammadans at Śamayavaram and consecrated

the idols once more in their temple. When Vedānta Deśika heard of this he hastened to Śrīrangam. After worshipping the God he composed a verse in praise of Gōpaṇa and his conquest, and had it inscribed on the wall of the temple.

Adhyāya 120.

ततः कदाचिच्छीरङ्गे पूर्ववत्सुमहोत्सवः ।
 आसीत्तत्रगतास्तर्वेजनास्तेपूर्ववत्तदा ॥
 नदीमहोत्सवेतत्रनद्यां श्रीरङ्गशायिनम् ।
 वेदिकायांप्रतिष्ठाप्य लक्ष्मीक्षमासहितंहरिम् ॥
 अभिवेकादिकार्याणियदाचक्रुर्द्विजर्षभाः ।
 तत्रचारस्समागत्यचाराणांकाश्चिदग्रणीः ॥
 लोकाचार्यसमालोक्य व्याजहारवचस्तदा ।
 चतुरङ्गबलोपेतोयवनोबलवत्तरः ।
 अलक्ष्यतमहान्कश्चित्सकालयवनोयथा ॥
 देवब्राह्मणसंम्बन्धान् यवनोब्रह्मघातुकः ।
 दंशान्विध्वंसयामाससर्वान्कंसोयथापुरा ॥
 ततोययौचोऽल्लदेशंलोकाचार्यमहाबलः ।
 देवब्राह्मणसम्पन्नंयवनोयवनैस्सह ।
 एतद्वृत्तान्तमाकर्ष्यलोकाचार्यादयस्तदा ।
 महान्तोऽपितदातत्रसुतरांताध्वसंययुः ॥
 तद्वाक्यश्रवणेनैवसर्वेषांचमहात्मनाम् ।
 तत्रत्यानांसुमहतीचिन्ताकाचिदजायत ॥
 अयमुत्सवकालोऽस्यसमाप्तिश्चनदृश्यते ।
 रङ्गप्रत्यधुनाशीघ्रंवदन्ति यवनागमम् ॥
 ततस्सम्मन्त्रयसहस्रालोकाचार्यादयस्तदा ।
 रङ्गेशमेवतत्प्रष्टुमहायत्नंप्रचक्रिरे ॥
 ततःश्रीवैष्णवैस्सर्वैः श्रीरङ्गेश्वरसन्निधौ ।
 गम्यतांस्थीयतावेतिनिक्षिप्तंपत्रिकाद्वयं ॥
 भाषिकार्यानुगुण्येनरङ्गेशः स्थितिपत्रिकाम् ।
 ददौदेवस्तदातेषां सर्वज्ञस्तत्रवासिनाम् ॥

प्रतिगृह्यप्रहृष्टास्तेपात्रिकांतामनिन्दिताम् ।
 रङ्गेशमेवसंसेव्यसंतस्थुर्गतसाध्वताः ॥
 यानिमङ्गलकार्याणिकर्तव्याणितदाहरेः ।
 सर्वाणितानिकुर्वन्तः तन्मयत्वेनतेस्थिताः ॥
 लोकाचार्यस्यनिकटं कश्चिच्चारस्समागतः ।
 अवोचत्सहस्रकर्णेयवनागमनंतदा ॥
 इदानींयवनःप्राप्तः सबलःखण्डनंपुरम् ।
 आगमिष्यत्ययं क्षुद्रोऽत्रैवाद्याशुनिश्चयः ॥
 प्रतिगृह्यवचस्तस्य सहस्रानिपुणस्तदा ।
 वेदान्तदेशिकायैवतस्मिन्निवेद्यजगद्गुरुः ॥
 तच्चासनात्सरङ्गेशं समादायसदारकम् ।
 तंगोष्ठीपुरपन्थानं अनुसृत्यययौतदा ॥
 तद्भूतंशानकैस्सम्यक् अमूत्किष्टतरततः ।
 तेनोद्दिग्माःप्रजास्तर्धे तस्थुस्तत्रभयार्दिताः ॥
 ततस्तत्राजसाधीमान् महान्वेदान्तदेशिकः ।
 अखण्डदीपंप्रज्वाल्यसन्निधौ रङ्गशायिनः ॥
 तद्रर्मसदनद्वारंइष्टकामिः पिधायच ।
 पलायनपरस्तस्थौसर्वे श्रीवैष्णवैस्सह ॥

इति श्रीप्रपन्नामृते रामानुजचरित्रे श्रीरङ्गवातिनांयवनबाधाप्राप्तिर्नाम
 विंशत्युत्तरशततमोऽध्यायः ।

Adhyāya 121.

यवनःखण्डनपुरात्स तदा देवकण्ठकः ।
 निर्ययौसैनिकैस्सार्धं श्रीरङ्गप्रतिसत्त्वरम् ॥
 यवनोयवनैस्सार्धं अगाच्छ्रीरङ्गमञ्जसा ।
 मधुरांकालयवनः कोटिभिस्तिसृभिर्बया ॥
 श्रीरङ्गवातिनस्तर्धे भयार्तास्तेन ते जनाः ।
 यथैवप्रयमापन्नाः मधुरापुरवातिनः ॥

मधुरावासिनां तेषां द्वारकाप्रापणे मनः ।
 यथा चकार भगवान् श्रीकृष्णो योगमायया ॥
 तथैव रङ्गराजोऽपि श्रीरङ्गपुरवासिनाम् ।
 चकार तेन व्याजेन वैकुण्ठप्रापणे मनः ॥
 तदा सुदर्शनो नाम भट्टार्यः कूरवंशजः ।
 दृढस्त्वमेत्यमतिमान् वेदान्तार्यं महौजसम् ॥
 पुत्रद्वयं रक्षेत तस्य हस्तेऽञ्जसा ददौ ।
 वेदान्तार्यस्तसर्वज्ञः तत्पुत्रद्वयमञ्जसा ॥
 श्रुतप्रकाशिकां चैव तत्कृतां लोकरक्षणे ।
 अङ्गीकृत्य रक्षाय रङ्गेश कृपया तदा ॥
 ततो निर्भिद्य सहसा कवाटानि दृढान् अपि ।
 त्रिविशुस्तहसारङ्गम् यवना बलवत्तराः ॥
 ब्रह्मन्निर्निहतास्तर्धे वैष्णवावीतकल्मषाः ।
 तत्र स्थितास्तैर्वनैः निःशेषमभवंस्तदा ॥
 श्रीभाष्यं वेङ्कटेशश्च सुदर्शनसुतद्वयम् ।
 समादायञ्जसाधीमान् यादवार्द्रितदाश्रयौ ॥
 लोकाचार्यसहादेन रङ्गेशः पाण्डुचमण्डलम् ।
 प्रतस्थे सहसारण्य वर्त्मना दुर्गमेन च ॥
 सर्वं च रङ्गिणस्तत्र चोरैरपहतं धनम् ।
 अग्रयाथी सलोकार्यः तत्श्रुत्वापि न विव्यधे ॥
 तत्र गत्वाञ्जसाधीमान् स्वकीयं धनमादरात् ।
 तस्मै चोरजनायैव प्रददौ स्वयमेव सः ॥
 ज्योतिष्मतीपुरं प्राप लोकार्थेण सरङ्गराट् ।
 रङ्गक्षेत्रस्य वृत्तान्तं तं सर्वराङ्गिणस्तदा ॥
 श्रुत्वा ताहिष्णुलोकार्यः प्रपेदे परमं पदं ।
 लोकाचार्यवियोगेन रङ्गेशो मृशदुःखितः ॥
 ज्योतिष्मतीपुरं हित्वा प्रपेदे सुन्दराचलम् ।
 कृपं स्वनाम्ना तत्रैकं विधाय च स रङ्गराट् ॥

विहायपाण्ड्यकटकं केरळं देशमभ्यगात् ।
 चतुर्देशविलोक्याशु विष्णुस्थानानिकेरळे ॥
 सदारोरङ्गराट्शीघ्रम् प्रपेदेयादवाचलम् ।
 यादवाचलनाथेन सम्पत्पुत्रेणसादरम् ॥
 स्थित्वाथ तत्ररङ्गेशः कश्चित्कालंजगत्पतिः ।
 आजगामाञ्जसारङ्गी भगवान्वेङ्कटाचलम् ॥
 पूजितःश्रीनिवासेनरङ्गेशो वेङ्कटाचले ।
 निवृत्ताध्वश्रमस्तस्थौ कश्चित्कालंयथासुखम् ॥
 श्रीरङ्गं यवनाक्रान्तं बभूव सुमहद्यदा ।
 तदा नृसिंहदेवाख्यः कश्चिद्वाविडभूसुरः ॥
 अकूर इव कंसस्य यवनस्य बभूव सः ।
 सबलं यवनं नीत्वा समयारूपपुरं प्रति ॥
 रङ्गाधिकारं संप्राप्य सद्भिजो यवनाधिपात् ।
 ररक्ष रङ्गं सुमहत् हतशेषांश्च वैष्णवान् ॥
 हतशेषास्तदा तत्रकेचिद्वैष्णवपुङ्गवाः ।
 नृसिंहदेवकृपया श्रीरङ्गं विविशुर्जनाः ॥

इति श्रीप्रपन्नामृते श्रीरङ्गेशस्य वेङ्कटाचलागमनं नाम एकविंशत्युत्तर-
 शततमः अध्यायः ।

Adhyaya 122.

गोपणो नाम धर्मात्मा कश्चिद्भागवतोत्तमः ।
 शशास राज्यं धर्मेण नारायणपुरे तदा ॥
 तस्य प्रसन्नो भगवान् स्वप्ने श्रीरङ्गनायकः ।
 व्याजहार शुभं वाक्यं गोपणारूपं महौजसम् ॥
 हत्वा मेच्छबलं सर्वं स्वबलेन मदाज्ञया ।
 रङ्गस्थलं प्रापयाद्य रङ्गेशं मां महाबल ॥
 ततः स्वप्नात्समुत्थाय गोपणारूपस्तविस्मयः ।
 वेङ्कटाचलमारुह्य श्रीरङ्गेशं प्रणम्य च ॥

तदर्चकमुखात्सर्वं ज्ञात्वा वृत्तान्तमादरात् ।
 रङ्गेशं पुरतः स्थाप्य लक्ष्मीक्ष्मासहितं हरिम् ॥
 प्रतस्थे रङ्गनगरं तुमुहूर्तेमहाबलः ।
 स चञ्जीनगरं प्राप्य चतुरो गोपभूमिपः ॥
 वचनस्याशु निपुणैः चारै र्ज्ञात्वा बलाबले ।
 रङ्गेशसहितस्तस्मात् निर्गत्य निशि निश्चलः ॥
 सर्वं मेच्छबलं हत्वा निश्शेषं समये पुरे ।
 रङ्गेशं रङ्गनगरे तं प्रतिष्ठाप्य पूर्ववत् ॥
 तुतोष सुमहातेजाः गोपणाख्यो महाबलः ।
 वेदान्तदेशिकः श्रीमान् श्रीरङ्गप्राप्य सादरम् ॥
 यङ्गछाशासनं कृत्वा रङ्गेशाय महौजसे ।
 श्रीगोपणाख्यविषयं श्लोकमेकमकरूपवत् ॥
 अद्यापि रङ्गप्राकारे स श्लोकः परिदृश्यते ।
 आनीयानीलशृङ्गद्युतिरचितजगद्रङ्गनादङ्गनाद्रेः
 चञ्जयानाराध्य कंचित्समयमथ निहत्योद्धनुष्कांस्तुलुष्कान् ।
 लक्ष्मीक्ष्माभ्यामुभाभ्यां सह निजनगरे स्थापयन्नङ्गनाथं
 सम्यक्चर्यां सपर्यां पुनरकृत यशःप्रापणो गोपणार्यः ॥

6

ĀCHĀRYASŪKTIMUKTĀVALI.

[By Nambūri Kēśavāchārya.]

This work deals with the history of Śrīvaishṇavism in Telugu. It recounts the events of the sack of Śrīrangam and the vicissitudes of the idol of Śrīrangānātha till it was taken back to the temple of Śrīrangam. It gives in addition a tragic incident of how a dancing girl of the temple of Śrīrangam prevented the utter destruction of the temple by beguiling the Muhammadan chief who was enamoured of her, and treacherously murdering him by throwing him down from one of the gopurams of the temple. She is said to have committed suicide immediately by throwing herself from the same tower. The descendants of this courtesan

are entitled to certain privileges in the temple of Śrīrangam even today in commemoration of this act of their ancestress.

ఉల్లాసము 3.

సీ. మధురాపురముఁదొడ్లి మందాన్తురాశాల
యవకుండగణ్యసైన్యములతోడ
నాత్రమించినగతి నతితామసతుగుకర-
పతియొకండశ్వాది బలముగొలువ
వచ్చిరంగాధిపప్రాకారములుకొన్ని
యాత్రమించినఁజూచి యవటివారు
రంగశాయికిమాటురచియించితద్భహి
రేవతియందొక విష్ణువిగ్రహంబు
నుంచిక స్తూరిరంగనియుక్త గాత్రు
లందుగైకొనికానలకగుసున్నఁ
గాంచి శ్రీలోకగురుఁడునుగదలెననుచు
వాదిభీకరగురుఁడ నెమోదమలర.

సీ. చక్రవర్తిసుతుండు జనకాత్మజమగూడి
దండకావనములం దుండఁగోరి
చనుచున్నఁజూచి యా జాయాపతులకప్పు
డఖిలశైంకర్యము లాచరింప
సౌమిత్రిచనినట్లు జగదార్యుఁడారంగ
నాభునివెంటఁ గానలకుఁజనియె
సంతరంగేశ్వరుండభ్రమండలమునఁ
దరుఁడుచనుమాడిక నత్తఁజూహగ్ర.

గీ. కాననముజొచ్చిజరుగుచుఁ గన్నుమ్రోల
భవ్యస్థితినిఁ గైతఁకభక్తీసల్పు
దాసులకుఁజేసె సర్వస్వదానమనుచు
వాదిభీకరగురుఁడనె నెమోదమలర.

సీ. స్వామికిముగదటజనుచున్నలోకార్యుఁ
డావా ర్తవినివేగ నరుగుచెంచి
తానునుసర్వస్వదానమాదాసఁజే
తసులకొనర్చి శ్రీధరునివెనుక

నల్లనఃజనుచుండఁ గల్లవాండ్రొకకొండ
 ఆతనికికపటోపచారములిడ
 ననిగొననెల్లక యార్చుడువారిభా
 వమెఱింగివేవేగవచ్చివచ్చి

- గీ. జ్యోతిషకుగడియనుచు విభ్యాతమైన
 గ్రామముననున్న శ్రీరంగరాజహరిని
 గాంచితత్పన్నిధినిపసియించెననుచు
 వాదిభీకరగురుండ నెమోదమలర.

వ. ఇట్లు లోకగురుడు శ్రీరంగరాజస్వామిసన్నిధిం గొన్నిదినము
 లుచితకైంకర్యంబులు సల్పుచుండి తిరుమేనియందుం దిరునోపుధరియింపఁ
 జాచి నిజాశ్రీతులు
 యర్చిరాదిమార్గంబున జని పరమపదవ్యోమధామం బలంకరించె నంత.

- పీ. జ్యోతిషకుగడియందు జొత్తిల్లుచునుగొన్ని
 దివసములుండియద్దేవదేవు
 డచటినుండిమనోహరారణ్యములయందు
 విహరింపఁదనమదివేడగబొడమ
 నర్చకపరిచార కాదిధన్యులగొల్వ
 నిరుగలంకులసిరి ధరయుమెఱయ
 స్వప్తివాచనశుభ వాఙ్మనర్తనగీత
 ఘనరవంబులు జగతెగులవమడఁప

- గీ. బ్రహ్మరుద్రాదులును మింటబ్రహ్మతింప
 బూలవానలుగురియంగ మునుబుపాగడ
 గడలిచనిచని వనగిరిగనియెననుచు
 వాదిభీకరగురుండ నెమోదమలర

* * *

- గీ. యష్టయశహరితిరుమలకరిగిరంగ
 రాజామంగళ దేవతాంమణితోడ
 వనవిహారములొనరించె వాంఛననుచు
 వాదిభీకరగురుండ నెమోదమలర.

- పీ. బొలుపారుమళయాశభూములకేతెంచి
 దే. యుగంబుతోడెదిరిల్లి

దెలిసిదక్షిణదిక్ష్వ దేశాధిపతులెల్ల
వచ్చిశ్రీరంగాధిపతిని జూచి
యతనిజేబవసుమతి గాంచియలుగుచుండ . . .

శీ. అంతరంగేశుండు యాదవాద్రకిజని
యందుగొన్నిదినంబు లభివసించి
యచటినుండేతెంచి యంజనాచలమున
నేంకటేశునియింట ఓభవమలర
ద్వాదశాబ్దములుసన్నెక్కింపనంతట
జెంజినుండివృషాద్రి జెందిగోప
నాయుండువేంకట నామనిసేవించి
యందురంగేశుని యంఘ్రికమల

గీ. యుగముంగనుగొనిమొక్కిడియుక్తవేళ
రంగధామునిజెంజి పురంబుకడుకు
దోడుకొనివచ్చెమిగులసంతుష్టిసనుచు
వాదిభీకరగురుండనెమోదమలర

శీ. శింజీపురముచెంత సంగరాయపురాభ్య
మగ్రహారముజేసి యందుఁబసిడి
కోవెలంగట్టించి గోపనాయుండురంగ
పతినిఁజ్ఞతిష్ఠించె భక్తీనచట
నంతశ్రీరంగమునందు శింగప్పిరా
ననెడువిపుడుగణకాన్వయుండు
యావనవిద్యయందతిఁపుణుండుగాన
నాతురువరప్రభునాశ్రయించి.

గీ. మంత్రయైవానిలోదొడ్డ మైత్రిజేసి
రంగమందిరగోపురారామనగర
సాలముచుతోంటిగతిఁబాగుసలిపెననుచు
వాదిభీకరగురుండనెమోదమలర

వ. అయ్యవసరంబున.

శీ. సర్వాంగసౌందర్య చాతుర్యలావణ్య
యావనసౌకుమార్యాభిరామ

న్యాయవర్తినిరంగవాణిమాణిక్యధి
 ధానయుగసుదేశదాసీయైకతే
 సద్విప్రుదేశస్థులచటంగన్యాయాకు
 రుచిత్ర-బలాద్విలా రంగపదము
 చఃశవాతప్రభుజ్ఞ జలధిచుధ్యమనంద
 గడుఁగాసికతుచున్నకలముకరణి

- గీ. సుందెగావున నిస్థలముద్ధరింపు
 ముప్పునెల్లయున యొక యుపాయముఁజేసి
 వసుభయోకమగు నీకనిపలికిరనుచు
 వాదిభీకరగుఁడనెమోదమలర

*

*

*

*

- సీ. యుప్పిరిగొన్నట్టి మోహముచేవాఁడు
 తన్నుదూక్తులనన్నిదానితోడ
 వెల్లగోపురమెక్కి వింతలజాచుచు
 ద్వారముకడనుకందర్పదర్ప
 పారవశ్యముఁజెంద వంచించియదివారి
 చూర్చువీధినిఁబడఁద్రొబ్బిత ను
 పడమటితట్టునఁ బడిపాణములమాని
 చుణిమయదివ్యధిమానమెక్కి

- గీ. యుద్ధిరాదికమార్గమునాశ్రయించి
 సురలకొనియాడఁ జనిచని పరమపదము
 జెందియందులభిం దెనానందమనుచు
 వాదిభీకరగుఁడనెమోదమలర

- సీ. అంతసింగప్పిరాన నెడువిక్రమఁజెంజి
 గోపనాయనితోడఁ గూడిఁగూర
 తతురంగబలముల సమకూర్చుకొనివచ్చి
 యాతరుమఱిలపైన్యమంతమాపి
 సింగరాట్టురినుండి శ్రీభూసమేతుని
 రంగనాథునిఁబెచ్చి రంగమునను
 కకముకతోత్తుర సావాస్రసంఖ్యతే
 జెలయవరిఁపావి వృషభమాస

గీ. మునఁబడేదవతిధియందు మూఁఘాత
రంగపతికడఁ గన్తూరిరంగవిభుని
నిలిఁసఁప్రాక్షణాదుల సలిపెననుచు
వాదిభీకరగురుడనె మోదమలర.

వ. ఇట్లు రంగనాథుండు నిజస్థానంబునం గ్రమ్మరం బ్రతిష్ఠితుండైన నాటనుండి నేటికైనను దనవే. నుమాని యద్వివృదేశంబుద్ధరించిన శ్రీరంగ నాథమాణిక్యాభిధానదేవదాసీరత్నంబునఁ దనుగ్రహంబుచే నజసంబు నిజారాధనోత్సవాదికాలంబులందు శ్రీ రంగనాథమాణిక్యత్రాభుక్కురుధి ప్పాడనితన్నామంబుచ్చరించి తదీయాన్వయులకుం గుంభనీరాజనాదికైం కన్యబులసేయ నియోగించి మఱియును దద్వంశోత్పన్నులైన వారెవ్వ రైన మృతిఁజెందిరేని వారి చరమసంసారంబులకు శ్రీమహానాథస్వామి నిజధాన్యకౌతారంబునందు వక్త్రప్రేక్షణీయతండులంబులియ్య నియమిం చి లోకసంరక్షణతత్పరుండైయుండె నంత.

7

THE ANNALS OF HANDE ANANTAPURAM.

Chapter I.

This extract is taken from the beginning of the work called 'The Wars of the Rajahs' or 'the Annals of Handē Anantapuram' which appears to have formed one of the Mackenzie collection of manuscripts. It gives a continuous account of the history of the villages Bukkasamudram and Anantasāgaram, also called Handē Anantapuram.

While Bukka was ruling from the city of Vidyānagar, his pradhāni or minister Chikkappa Oḍeyar constructed an embankment across the river Pāṇḍu which rises in the Kambugirisvāmi hills and formed a big tank filled with its waters in the year Krōdhi corresponding to Ś. 1286. This was near Dēvarakonḍa in the province of Nandēla (Nandyal) south of Vidyānagar. On each side of the embankment he constructed a village; that on the eastern side was called Bukkarāyasamudram after the king, while the one on the western side was called Anantasāgaram after his queen.

Chikka Oḍeyar also constructed a dam across the river Chitrāvati rising in the hill sacred to the God Venkaṭeśvara of Varagiri

(Varagonda) in the Elamanchi district, sixteen miles south of Bukkarāyasamudram and constructed a big tank. On the eastern side of the tank he constructed the village Bukkapatnam and on the west Anantasāgaram.

Chikkappa Oḍeyar, the minister, who constructed the tanks and the villages departed his life at Anantasāgaram.

Another Kaifiyat (written statement) of the same place in the collection says that Chikka Oḍeyar also constructed a temple on a hill near Anantasāgaram and gives the date of its construction as Thursday, the fifth of the dark fortnight of the month of Kartika in the cyclic year Krodhi, corresponding to Ś. 1286.

పంపాతీరమందు, విద్యానగరమును బుక్క-రాయలవారు యేలుచు నుండగా, ఆతని ప్రధానియైన చిక్క-ప్ప వొడయరు శాలివాహనశకం 1289 అగునేటి క్రోధి సంవత్సరమందు ఆ విద్యానగరమునకు దక్షిణ ప్రాంతమందు, నందేల తాలూకాలో దేవరకొండ దగ్గర కంబుగిరిస్వామి కొండలో పుట్టి వస్తూవుండిన పాండునదినిచూచి, దాన్ని దేవర కొండకు అడ్డముకట్టి, వొక తటాక నిర్మాణముచేసి, ఆ తటాకపు రెండు మరవల రెండు గ్రామములు కట్టించి, తూర్పు మరవను పున్న గ్రామమునకు బుక్క-రాయసముద్రముని తన దొరవారి పేరున్ను, పడమటి మరవను పున్న గ్రామమునకు అనంతసాగరముని తమ దొరసాని పేరున్ను పెట్టెను. ఆ బుక్క-రాయ సముద్రమునకు దక్షిణం 16 కోసులమీద యలమంచిినాడు తాలూకాలో నరగిరి వెంకటేశ్వరుని కొండలో పుట్టి ప్రవహిస్తూపున్న చిత్రావతి నదినిచూచి, అడ్డుటనున్నా మునుపటివలెనే వొక తటాకమును నిర్మాణము చేయించి దానికి పుభయ పార్శ్వముల రెండు గ్రామములు కట్టించి తూర్పు మరవనుపున్న గ్రామమునకు బుక్క-పట్న మనిన్ని పడమటి మరవను పున్న గ్రామమునకు అనంత సాగరమనిన్ని పేర్లుబెట్టి ఆ స్థలమందే అధ్యశ్యమై పోయెను.

8

MĀDHAVĪYA DHĀTUVṚTTI.

[By Śāyanāchārya.]

This book dealing with the roots of verbs in Sanskrit grammar is written by the famous Śāyanāchārya, the author of the commentary on the Vedas and is called after his brother Mādhavāchārya

(Vidyāranya), Mādhaviya Dhātuvṛtti. The book is dedicated to the prince Sangama, the son of Kampa, the second of the five brothers who founded the empire of Vijayanagar. He was viceroy of Udayagiri Mahārājya in which high office his son Sangama succeeded him. The passage is in praise both of the patron, prince Sangama, and of Śayana.

अस्ति श्रीसङ्गमक्षमापः पृथ्वीतलपुरन्दरः ।
यत्कीर्तिमौक्तिकादर्शे त्रिलोक्या प्रतिबिम्ब्यते ॥
यशःक्षीराहुतीकृत्य यत्प्रतापहुताशने ।
परे यान्ति पदं दिव्यं राजानो रणदीक्षिताः ॥
तूर्णं कर्णान्तिकं प्राप्ते यत्प्रतापधनञ्जये ।
पुरो निधाय गाङ्गेयमात्मा संरक्ष्यते परैः ॥
कुर्वन्शत्रुयशांसि धूमपटलीं कूलंकषाज्यास्रदः
काष्ठासङ्गविवर्जितः प्रकटयन्मूर्तिं नवां भूयसी ।
आतन्वन्नितरप्रतापदहनं स्फूर्जत्स्फुलिङ्गाकृतिं
प्रायो यच्छति यत्प्रतापदहनः कस्मै न विस्मेरताम् ॥
तस्य मन्त्रिशिरोरत्न मस्ति मायणसायणः ।
यः रूपातिं रत्नगर्भेति यथार्थयति पार्थिवीम् ॥
नित्योन्मीलितदानवारिरधिकं निर्धूतपङ्कोदयो
दूरापास्तहरिशालङ्घनविधिः भङ्गप्रसङ्गोज्ज्वलः ।
क्षमाभृत्क्षोभकृतिक्षमः क्षणिकयन्दोषाकरोद्धोषगान्
आनन्दायचकास्ति दस्त्रिजगतामाश्रयैरत्नाकरः ॥
यत्कीर्त्तौ जाह्नवीस्फूर्त्तौ कीर्त्या विद्विषतामपि ।
कळिन्दनन्दिनी कान्ति स्फूर्धयेव प्रपद्यते ॥
येन निर्मायते नित्यं धनैरायोधनैरपि ।
श्रेयसे यशसे दानं विदुषां विद्विषामपि ॥
न ध्यानं न व्रतं नार्चा न समाधिर्नवा जपः ।
मन्त्रसिद्धा बलं यय मतिरेव महीयसी ॥
तेन मायणपुत्रेण सायणेन मनीषिणा ।
आख्यया माषद्वीयेयं धानुदृष्टिर्विरच्यते ॥

Colophon.

इति श्रीपूर्वदक्षिणपश्चिमसमुद्राधीश्वरकम्पराजमुत्तमरामराज महा-
मन्त्रिणा मायणपुत्रेण सायणाचार्येण विरचितायां माधवीयायां वातु-
हस्तौ ॥

9

VĒDA BHĀSHYA.

[*By Sayanaācharya.*]

This is the introduction to the commentary of the Vedas by the famous Madhavācharya (Vidyāranya). It is said to have been written at the direction of Bukka whose Minister the author was.

यस्य निश्चसितं वेदाः यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।

निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरम् ॥

यस्कटाक्षेण तद्रूपं दधद्भुक्कमहीपतिः ।

आदिशन्माधवाचार्य वेदार्थस्य प्रकाशने ॥

ये पूर्वोत्तरमीमांसे तेव्यारूपायातिसङ्ग्रहात् ।

कृपालुर्माधवाचार्यो वेदार्थं वक्तुमुद्यतः ॥

Colophon.

इति सायणाचार्यविरचिते माधवीये वेदार्थप्रकाशे ॥

10

UDĀHARAṆAMĀLĀ OF BHŌGANĀTHA AS QUOTED
IN SĀYANA'S ALANKĀRA SUDHĀNIDHI*

From the following stanza we learn that Sāyana had three sons, named Kampana, Māyana and Śingana, and that the first son was a musician, the second a poet and the third a student of the Veda.

* The following extracts from this work are taken from an article contributed to the *Indian Antiquary* for January and February 1917, by Rao Bahadur R. Narasimha Acharya of Mysore.

तत्संव्यञ्जय कम्पण व्यसनिनस्तङ्गीतशास्त्रे तव
 प्रौढि मायण गद्यपद्यरचनापाण्डित्यमुन्मुद्गय ।
 शिक्षां दर्शय शिगण क्रमजटाचर्चासु वेदेष्विति
 स्वान्पुत्रानुपलालयन् गृहगतः सम्मोदते सायणः ॥

From the following extract we infer that Kampana died either before Sangama II was born, or when he was a mere child, and that Sayana administered the kingdom as regent during the minority of Sangama II.

सङ्गमेन्द्र नरेन्द्र त्वय्यकृतास्यपरिग्रहे ।
 विधायोर्वीधुरमगात् स्वाराज्यं कम्पणः कथम् ॥
 सत्यं महीं भवति शासति सायणार्ये
 सम्प्राप्तभोगसुखिनः सकलाश्च लोकाः ॥
 शौर्योच्छृङ्खलसङ्गमेश्वर महासाम्राज्यसम्पादन-
 प्रोद्यत्सायणमन्त्रिवर्यरभसक्षुण्णक्षमासंपदाम् ।
 गूढं काननगह्वरेषु चरतामस्माकमत्युन्नतै-
 रेभिः किं घनगर्जितैर्मदनतैः किंवासहैतैर्हयैः ॥
 सायणसचिवायत्तं सङ्गभराजस्य पश्य राज्यमिदम् ॥

The following shows that Sāyana himself taught Sangama II from his childhood and gave him a liberal education befitting his position.

बाल्येऽपि प्रतिबोधयस्यवाहितं श्रीसङ्गमदमापतिं
 बोधैकास्पदसायणार्यभगवद्व्यासावतार . . ॥
 आन्वीक्षक्यामधिकविद्वतौ हर्षशोकव्युदासे
 मार्गोल्लेखं विदधति नृणां माध(न?)वे धर्मशास्त्रे ।
 सम्यक्शिक्षां सचिवगमिनः शैशवे सायणार्य
 प्रौढि गाढां प्रकटयान्त ते सङ्गमेन्द्रः प्रयोगे ॥

The next passage refers to the martial valour and conquests of Sayanaacharya. The last verse refers to a victory gained by Sayana over a king named Champa. This king is evidently the

same as the chief Śambuvarāya against whom Kumāra Kampaṇa, the son of Bukka I, Gopānāya and Saḷuva Mangu are said to have fought. His capital was at Virinchipuram and he ruled the country round Kanchi. Information about him is found in the Telugu Jaimini Bhāratam and the Sanskrit poems Madhurāvijayam of Gangādēvi, Saḷuvābhyudayam of Rājanātha Dīṇḍima and Rāmābhyudayam of Saḷuva Narasimha. There is a reference in Bhoganātha's Uḍāharaṇamāla to an attack on a place called Garuḍanagara by Sangama II and Sayana, and the defeat of the chief of that place.

अमुं शमितशात्रवस्थिरभुजावलेपोदयं
 समीक्ष्य युधि सायणं समाधिको भवेद्विस्मयः ।
 नखाग्रहतवैरिणो नरहरेर्हरस्याथवा
 नवाम्बुजदळोल्लसन्नयनमात्रदग्धद्विषः ॥
 जगद्दीरस्य जागर्ति कृपाणः सायणप्रभोः ।
 किमित्येते वृथाटोषा गर्जन्ति परिपन्थिनः ॥
 आकर्ण्य यात्रापटहप्रणादान् अपोढनिद्रैस्तव सायणार्थ ।
 आरण्यसिंहैररिभूपतीनां आहन्यते चित्रगतोऽपि हस्ती ॥
 समरे सपन्नसैन्यं सायण तव बिम्बिनं वहन्वद्भुः ।
 क्रीडति कैटभरिपुरिव बिभ्रत् क्रोडे जगन्नयं जलधौ ॥
 दिष्ट्या दैष्टिकभावसम्पृतमहासम्पाद्विशेषोदयं
 जित्वा चम्पनरेन्द्रमूर्जितयशाः प्रत्यागतः सायणः ।

11

DĒVYAPARĀDHASTOTRA OF VIDYĀRĀṆYA.

The following verse from the Dēvyaparādhastotra of Vidyārāṇya shows that he should have lived more than eighty-five years.

परित्यक्ता देवा विविधपरिसेवाकुलतया
 मया पंचाशीतिरधिकमपनीते तु वयासि ।
 इदानीं चेन्मातरतव यदि कृपा नापि भविता
 निरालम्बो लम्बोदरजननिके यामि शरणम् ॥

12

COLOPHON OF TARKABHĀSHA VYĀKHYĀ OF CHENNUBATTĀ.

We learn from this that the author was patronized by Hari-hara II.

इति श्रीहरिहररायपालितेन सहजसर्वज्ञविष्णुदेवाराध्यतनूजेन सर्व-
ज्ञानुजेन चेन्नुभट्टेन विरचितायां तर्कभाषाव्याख्यायां ॥

13

TĀTPARYA DĪPIKA, COMMENTARY ON SŪTASAMHITA.

[By *Mādhavāchārya*.]

This passage is the introduction to the commentary on Sūtasamhita by Mādhavāchārya,* disciple of Kriyāśakti Dēśika, who was a general under the first Vijayanagar emperors, and was ruling Goa and the territory near it on the west coast. He was a great scholar and is called the 'establisher of the path of the Upanishads'. He should not be confounded with his namesake, the author of the commentaries on the Vedas who lived during the same period.

प्रणमामि परं ब्रह्म यतोव्यावृत्तं वृत्तयः ।

अविचारसहं वस्तु विषयीकुर्वते धियः ॥

श्रीमत्काशीविलासाख्यक्रियाशक्तिशेसे विना ।

श्रीमन्नचम्बकपादाब्जसेवानिष्ठातचेतसा ॥

वेदशास्त्रप्रतिष्ठात्रा श्रीमन्माधव मन्त्रिणा ।

तात्पर्यदीपिका सूतसंहिताया विधीयते ॥

क्रियते तत्तत्प्रकरणतात्पर्यप्रथनपूर्वकं विशदम् ।

विषमपदवाक्यविवरणम् धियामनुग्रहाय भक्त्या च ॥

* This Mādhava belonged to the Gōtra of Angirasa while the commentator of the Vedas belonged to the Bhāradvaja Gōtra. Again Chaundāpa, the father of this scholar, has been confounded with his namesake Chaundāpāchārya, the author of Prayōgaratnamālā (vide No. 16). Mādhavāchārya and his father Chaundāpa belonged to the Āngirasa Gōtra, while the author of Prayōgaratnamālā belonged to the Vasishtha Gōtra. Again the second Chaundāpāchārya lived in the time of the king Bhōpati Udayar, who was the great-grandson of Bukka I in whose reign Mādhava, the son of the other Chaundāpa, died. This makes it absolutely impossible for the two Chaundāppas to be the same.

Colophon.

इति श्रीमत्काशीविलासाख्यक्रियाशक्तिपरमभक्त्यम्बकपादाम्भोजसे-
वापरायणेन उपनिषन्मार्गप्रवर्तकेन श्रीमाधवाचार्येण विरचितायां सूतसंहिता
तात्पर्यदीपिकायां ॥

14

NĀNĀRTHA RATNAMĀLĀ.

[By Irugapa Dandanātha.]

This passage is the introduction to the Sanskrit book of synonyms Nānārtha Ratnamālā. It was composed by the Jain general Irugapa Dandanātha, born in the family of Chaicha Danḍeśa. Harihara II 'was delighted to let the burden of Emire rest on Irugapa '.

यत्पदाम्बुरुहच्छया देव चूडामणीप्रते ।
यस्य ज्ञानादयोऽनन्ताः स देवः श्रेयसेऽस्तु नः ॥
अस्ति श्रीमन्निरुगपदण्डनाथः प्रचण्डधीः ।
सदृत्तौचैचदण्डेशवंशमुक्तामणिर्गुणी ॥
द्वितीयमन्तःकरणं राज्ञो हरिहरस्य यः ।
राजकार्यं प्रज्ञारक्षां द्वयं धत्ते कुलव्रतम् ॥
भारं हरिहराधीशो भुवः कूर्मादिदुर्वहम् ।
बुद्धौ कुशाग्रसूक्ष्मायां यस्य विन्यस्य मोदते ॥
तिस्रो दधानश्चतुरः पञ्चप . . यथोचितम् ।
प्रयुञ्जानो नयन्वर्द्धि सप्ताष्टौ यो जिगीषति ॥
विविधग्रन्थसन्दर्भविमर्दविमलीकृतम् ।
यस्य चेतस्तरस्वत्या विलासमुकुरायते ॥
सोयं भ्रम्भाति नानार्थरत्नमालां गुणोज्ज्वलां ।
श्रीमानिर्गपदण्डेशो नात्यल्पं नातिविस्तरम् ॥

Colophon.

इति जगदुपकारिण्या निरुगपदण्डाधेनाथरचितायाम् ।
एकाक्षरकाण्डोऽयं पूर्णो नानार्थरत्नमालायाम् ॥

15

NĀRĀYANĪVILĀSAM.

[By Virūpaksha.]

This is a Sanskrit drama composed by Prince Virūpaksha, otherwise known as Udayagiri Virūpanna Udayār I. grandson of Bukka I, and son of Harihara II.

In this drama the author calls himself the governor of the Kārṇāṭa, Tundīra, Chola and Pāṇḍya Maṇḍalas, and claims to have had a pillar of victory in the island of Simhala (Ceylon). He is also said to have performed the various *mahādānas* (great gifts), and to have been a master of all arts. The first extract is from the beginning of the drama, and, the next the colophon.

सूत्रधारः—

पौत्रो बुक्कनरेन्द्रस्य दौहित्रो रामभूपतेः ।

विद्यते हि विरूपाक्षो राजा हरिहरात्मजः ॥

नटी—प्रसिद्धः खलु सः भरतविद्यायाम् ।

सू—तस्य राज्ञः कर्णाटनुण्डीरचोळपाण्ड्यमण्डलाधिपतेः सिंहलद्वीप-
जयस्तम्भस्य महादानदीक्षितस्य सकलकलाविलासिनीस्वयंवरपतेः कृतिषु
नारायणीविलासं नाम नाटकं प्रयोक्ष्ये ।

नटी—सुकवीविरूपनरेन्द्रः चरितं नारायणस्य रमणीयम् ।

रसिकबहुला परिषन्निपुणा अस्माकमपि शोभनं सर्वम् ॥

भरतवाक्यम् ।

एष वीरो विरूपाक्षः शेषसारेण बाहुना ।

एकच्छत्रीकरोत्वेनां भूतधात्रीं नयोन्नतः ॥

16

PRAYŌGARATNAMĀLA (ĀPASTAMBA ADHVARA-
TANTRA VYĀKHYĀ.)

[By Chaundapāchārya.]

This is a commentary on the sacrificial ritual according to the Sūtras of Āpastamba. The Sage Vidyāranya was asked by

Chaundapāchārya and other scholars to explain the sacrificial ritual as followed in the school of Āpastamba. Vidyarāṇya did so. There was a king, who levied tribute on all the world, called Harihara who performed all the sixteen dānas (gifts) as laid down in the Puraṇas. He had a son called Yuva Bukka, Bukka the younger, whose wife Tippamba excelled other women in merit. To them was born a king whose name was Bhūpati. He was once asked by scholars to get the sacrificial ritual commented. He consulted many scholars, and entrusted the work to Chaundapārya. Chaundapāchārya was born in the gōtra of Vaśiṣṭha and was the son of the Chinnayārya and Kāmāmba, and had two brothers Āditya Dēva and Manchapārya.

नमो विरिञ्चिविष्ण्वीशभेदेन परमात्मनः ।

सर्गस्थितिविनाशानां व्यक्तयेऽव्यक्तमूर्तये ॥

पदवाक्यप्रमाणानां पारदृष्ट्वा महामतिः ।

साङ्ख्ययोगरहस्यज्ञो ब्रह्मविद्यापरायणः ॥

वेदार्थविशदीकर्ता वेदवेदाङ्गपारवित् ।

विद्यारण्ययतिर्ज्ञात्वा श्रौतस्मार्तक्रियापरैः ॥

श्रीचौण्डपार्यप्रमुखैः विद्वद्भिर्ब्राह्मणोत्तमैः ।

व्याचक्ष्वाध्वरतन्त्रं त्वं समन्त्रार्थमिति स्फुटम् ॥

प्रार्थितो बहुशः श्रौतं विशदीकर्तुमुद्यतः ।

कल्पसूत्रेष्वनेकेषु सर्वत्र तु समन्वयात् ॥

आपस्तम्बाचार्यसूत्रं प्रधानं प्रचुरं त्विति ।

तत्सूत्रमेव व्याचष्टे हौत्रौद्रात्रप्रसङ्गतः ॥

करपुरितसर्वाशः श्रीमान्हरिहरेश्वरः ।

शश्वदाकामितानाञ्चि भुवं नानानृपाश्रयाम् ॥

व्यवादपि पुराणानि महादानानि षोडश ।

तस्मादभूद्वरिधामा युवबुद्धमहीपतिः ॥

तिप्पाम्बा नाम तस्याभुद्राज्ञी गुणगरीयसी ।

तस्मादस्यां समुदभूदुपतिः श्रीभुवो पतिः ।
 कर्मब्रह्माध्वनीनेन कविर्येन कृतीकृतः ॥
 त कदाचिद्भूपतीन्द्रः पालयन्धर्मतः प्रजाः ।
 संप्रार्थितो द्विजैः श्रौतं विशदीकर्तुमुद्यतः ॥
 विचार्य विदुषां मध्ये चौण्डपार्यमदीदिशत् ।
 व्याचक्ष्वाध्वरतन्त्रं त्वं समन्त्रार्थमिति स्पुठम् ॥
 किं स्तुमश्रौण्डपाचार्यं जातं तत्र महाकुले ।
 वसिष्ठारुन्धतीमुख्या यत्कुले गृहमेधिनः ॥
 विशिष्टवासिष्ठकुले चिन्नार्यः सतां मतः ।
 कामाम्बा गृहिणी तस्य भारद्वाजकुलेऽजनि ॥
 आर्यादिवातो मिथुनात् उद्धवन्निहितास्तुताः ।
 चौण्डपार्यादित्यदेवमश्वपार्याभिधास्त्रयः ॥

* * * *

Colophon.

इति श्रीमद्राजाधिराजपरमेश्वरश्रीवीरहरिहरमहाराजसाम्राज्यधुरन्धरप्रता-
 पवीरयुवबुक्कभूपालक्षीरार्णवपूर्णचन्द्रस्य राजव्यासवाल्मीकेः कर्मब्रह्माध्वनीन-
 स्य श्रीवीरभूपतिभूमिपालस्य मन्त्रिणा चिन्नार्यनन्दनेन आदित्यदेवमश्वपार्याग्र-
 जन्मना चौण्डपाचार्येण विरचितायां आपस्तम्बीयाध्वरतन्त्रस्वतन्त्रव्याख्या-
 यां प्रयोगरत्नमालायां परिभाषापरिच्छेदः —

कर्मब्रह्माध्वनीनस्य मन्त्री भूपतिभूपतेः ।
 व्याचष्टे चौण्डपाचार्यः प्रकृतेर्दर्शपूर्णिमे ॥

KRĪDĀBHIRĀMAM OF VINUKONḌA VALLABHARĀYA.

This is a translation into Telugu of the Sanskrit Prēmābhi-
 rāmam, a drama belonging to the class called Vīdhi in Sanskrit
 dramaturgy of the poet Rāvipāṭi Tripurāntaka of the court of
 Pratāpa Rudra II of Warrangal. It has been translated into Telugu
 by Vinukonḍa Vallabharāya, a Governor of the fort of Vinukonḍa
 in the Krishna district during the reign of the Vijayanagar

Emperor Dēva Raya II or Praudha Dēva Raya. In verse 7 of the work the author Vallabharāya says that his great-grandfather Chandra was very famous, and served as a minister of the Karnāṭa Emperor Bukka I, who is here called Pedda Bukka or Bukka the elder.

Verse 16 says that the author Vallabha's uncle Linga was celebrated for his courage, and was a general under the Emperor Harihara whose prosperity he increased by his valour.

In verse 19 it is said that Linga's brother Tippa or Tripurāri served under Harihara as the controller of the Ratna-Bhaṇḍāra or the storehouse of precious gems. Verse 23 says that Tripurāntaka's son Vallabharāya was Governor of Vinukonda, that he enjoyed the revenues of the village Mopūru in Mulki Naḍu with three other villages, was a learned man and was the *Head Comptroller of the Storehouse of precious stones* in the court of Dēva Raya.

7. సీ. కల్లాటక్షితి గాధుడైన పెదయకటత్తైప దేవేంద్రున
భ్యర్థమాత్ముని ననభేదరుని జంద్రాధీశు బంధుప్రియు
వర్ణించుంగవికోటిశంకర జటావాటితటాంతర్వదీ
స్వర్ణద్వంబు తరంగరింజనలసత్వా హిత్యసాహిత్యయై
16. మ. కనకాద్రిప్రతిమానచైర్యనిధి లింగత్వైపమంత్రింద్రునో
ననతారాతి నృపాలమంత్రి జనతాహంకారతారాహిమా
రుగనితో రూపగతీంద్రుతో హరిహరశ్రోణీంద్రసామ్రాజ్యవ
ర్ధనుతోసాటి సమానమీడుగలరా రాజన్య పైన్యాధిపుల్.
- గీ.
భద్రుతోడనురామ భద్రుతోడ.
19. గీ. సాటియనందగుధారునిపాలసభల
వీరహరిహరరాయపుధీన్వ కళిత్ర
రత్నభాండారసాధికార ప్రగల్భు
మల్లికార్జున త్రిపురారి మంత్రివరుని.
23. సీ. మూడుగ్రామ గ్రాసములతోడఁ గూడఁగ
మోపూరు పాలించె ములిగనాట
నాశ్వలాయన శాఖయందు ఋగ్వేదంబు
కరతలామలకంబుగాఁ బఠించె

బ్రహ్మమొసరించి తైరవస్వామితే
 సిద్ధపాగస్వత శ్రీవర్ధిద
 గామకాయనన విశ్వామిత్రగోత్రంబు
 వంశగోత్రంబుగా వార్తకృత

గీ. నెవ్వఁడాత్రిపురాంతకాధీశ్వరునకు
 రాయనవరత్నభాండగ రక్షకునకు
 త్రియతనూజుండు చంద్రమాంబిక సుతుండు
 మనుజమాత్రుం డె నల్లభామాత్యవరుండు.

18

HARAVILĀSAM OF ŚRĪNĀTHA.

This book was written by the famous Telugu poet Śrīnātha and dedicated to a very wealthy merchant of Simhavikrama Paṭṭaṇa (Nellore), Avachi Tippaya Śeṭṭi by name. The merchant used to import valuable articles from very distant countries, both by sea and land, for supplying them to the sovereigns of his country. He is said to have imported camphor plants from the Punjab, gold from Jalanogi (?), elephants from Ceylon, good horses from Huru-manji (Ormuz), musk from Goa, pearls from Āpaga (?), musk from Chotangi (Chautang ?) and fine silks from China. The merchant and his brothers were very enterprising and used to supply articles to the Courts of Harihara Rāya, Emperor of Vijayanagar, Feroz Shah, the Bahmani Sultan and the Gajapati ruler of Orissa. They had the monopoly of supplying all the articles necessary for the grand Spring Festival (Vasantotsava) celebrated by the Redḍi king, Kumāragiri of Konḍavīḍu.

త్రిపురాంతక దేవదివ్య శ్రీపాదపద్మరాశకుండును పరమసాధకుండు
 నుంగమలభవోరు సంభవమిలవంశవతారుండును ధర్మద్రావిడవిజయ
 భారుండును సుజన విధేయుండునుంగరూపుర వసంతరాయుండును గీర్తిల
 తానల్లభుండును ప్రతిదిన సమారాధిత పరమేశ్వరుండును మాణిక్యసింహా
 సనాధీశ్వరుండును సంగీకృత భూసురాశీర్వాదుండును దానధర్మ పరా
 యోజుండును నియ్యడిగరుడ నారామణుండును విజకీర్తి శాసనప్రంభాయ
 మానదిగంత దంతావళ దంతుండును నభయద్రావిభుండును గిషింధా

చల క్రీడావిసోదుండును వశీకృత నిఖిల భూభుజుండును సతతత్యాగధ్వ
జుండును వినిర్మల కులశీలుండును పాండ్యరాయకందుక క్రీడావిలో
లుండును గవిజనస్తోత్ర పాతుండును గొండిన్యగోత్ర పవిత్రుండును జను
ష్టష్టి విద్యా జిత్తభూమియు నయోధ్యానగరస్వామియొయనంబరంగి
జంబూద్వీపభూభవనమండలీమకుట మండనాయమానంబగు కొండవీడు
పురంబు రాజధానిగాఁ గీర్తలతాధిష్ఠితాష్టాదశేద్వీపాంతరాభుండునగు
కొమరగిరివసేత సృపాలువలన నాందోళికా ఛత్రచామరతురంగాది
రాజ్య చిహ్నములు వడసేయమృహారాజునకుం . బ్రతిసంవత్సరోత్సవంబున
కుండగిన కస్తూరీ కుంకుమ ఘనసారసంకుమద హిమాంబుకాలాగ్రు
గంధసారప్రభృతి సుగంధ ద్రవ్యంబులాడఁ గూర్చియుఁ జీవినీహారత
వాఱు హురుమంజి జలనోగి ప్రభృతి నానాద్వీప నగరాకరంబులగు ధన
కనకవస్తు వాహన మాణిక్య గాణిక్యంబులు తెప్పించియుఁ గవినైగమిక
వాది వాంశిక వైతాళికాదులగు నర్థజనంబులకు నర్థంబుల గుప్పించియు
ధీరుండును సుదారుండును గంభీరుండును సదాచారుండును ననవిభాతి
గాంచిన యవచిదేవయతిప్ప ప్రభుండొక్కనాఁడా స్థానమంటవంబున
సుఖోపవిష్టుండై.

తే. సింహవిక్రమ పట్టణ క్రేష్టుండైన
నెట్టి జగజెట్టి పావానినెట్టి విభుండు
ఘనుడునగరీశ చంద్రశేఖర పదాబ్జ
వందనానందితాత్ముండు వంశకరుండు.

క. శ్రీపర్యతసోపాన
స్థాపకు డగు రెడ్డి వేమజగతిపతికి
ప్రాపైనయవచిదేవయ
యాపావానికిజనింబె నభ్యుదయముతో.

మ. ఖసిమీరక సురధాశీఁడు కొలువైకూర్పున్నచోరీక రా
భ్యసనంబున్నుతియించురాయవచితిప్పా చంద్రసారంగనా
భినముత్పాదితతాళవృంత వనప్రేభిల్లనత్రయకియా
వసరో దంచితసార సారభరనవ్యాలోల రోలంబముల్.

చ. హరిహర గాయ ఫేరొజనహాసుర ధాణ గజాధిపాది భూ
వరులు నిజప్రభావమభివర్ణన సేయఁగుమారగిర్వర్ణ
 శ్వరుని బసంతవైభవము సర్వమునొక్కడ నిర్వహించుమా
తిరుమలనాథసెట్టికిని దీగుణభట్టికి నెవ్వరీడగుఁ.

సీ. పంజాబుకర్పూర పాదపంబులుతెచ్చి
జలవోగబం గారు మొలక తెచ్చి
సంహళంబున గంధసింధురంబులుతెచ్చి
హురుమంజులు లేజహరులుతెచ్చి
గోవసంశుద్ధసంకు మదద్రవముతెచ్చి
యావగ నాణిముత్యములుతెచ్చి
చోటంగిఁగస్తూరి కాటంకములుతెచ్చి
చీలచీనాంబర శ్రేణితెచ్చి

గీ. జగదగోపాలరాయవేశ్యాభుజంగ
 పల్లవాదిత్య భూదానపరశురామ
 కొమరగిరి గాజ దేవేంద్ర కూర్మిహితుఁడు
జాణ జగజెట్టిదేవయ చామిసెట్టి

గీ. తమ్ములిద్దఁడనయాజ్ఞ తలధరించి
 యన్నిదీపుల దెచ్చులాభార్థకోటి
 యర్థలకునిచ్చి కీర్తిబేహారమాడు
నవచిత్రపురాంతకుండు సంశోభివిధుఁడు.

మ. తరుణాచీనతెవాయి గోవరమణాస్థానంబులం జందనా
 గరు కర్పూరహిమాంబు కుంకుమరజికస్తూరికా ద్రవ్యముల్
 శరధింగపులి జోగుఁగవిరివి గాసామాన్లదెప్పించు నే
 ర్పరిఁగూ వైశ్యకులౌ త్రముండ వచితప్పండల్పుడే యిస్తుహిఁ.

గీ. పండుకాశిల్లిరాధాది పట్టణముల
 యధిపతులుమూలి చాల్పూరత్నాంకురంబు
 లవచిత్రపురాంతకానీత యానపాత్ర
 సింహశద్విప మండలక్షేత్రజములు.

19

MAHĀNĀṬAKA SUDHĀNIDHI.

[By Immadi Dēva Rāya.]

This is a Champu Kāvya in Sanskrit dealing with the story of the Rāmāyana. It is said to have been written by Immadi Dēva Rāya or Dēva Rāya II.

శ్రీమానిమ్మడిదేవరాయనృపతిస్వర్లోకకల్లొలిని-
కల్లొలప్రతిమలస్మృతివిభవో విద్వజ్జనశ్లాఘితః ।
ధీమానాదిమకాండవస్తువిషయాన్యస్తాన్మహనాటక-
శ్లోకాన్వర్ణపదక్రమోజ్జ్వలతరన్ రమ్యానకావీధిభుః ॥

20

CHĀTU VERSES ABOUT ŚRĪNĀTHA'S VISIT TO
VIJAYANAGAR.

Śrīnātha, the famous Telugu poet of the Redḍi courts is said to have visited the capital Vijayanagar. When he was there he was asked about his native kingdom, i.e., the eastern seaboard then ruled by the Redḍi Kings. In this his reply, he praises the Redḍi territory whose capital was Konḍavīdu.

పరరాజ్యపరదుర్గ పరవైభవశ్రీల
గొనకొనిదిదనాడు కొండవీడు
పరిపంధిరాజస్య బలములబంధించు
కొమరుమించిన బోడుకొండవీడు
ముగురురాజులకును మోహంబుపుట్టించు
గుఱుత్తెన యుజ్జిత్రాడు కొండవీడు
చటాదిత్రమ కల్పా సాహసంబొనరించు
కుళిలాక్షులకు గాడు కొండవీడు

గీ. జవనఘోటక సామంతసరసవీర
భటసూనేకహోటక ప్రకటగంధ
?ంధురారవమోహన శ్రీలంకనరు
కూర్చినమరావతికి జోడుకొండవీడు.

The following is another piece said to have been composed by Śrīnātha during his visit to the capital Vijayanagar. There was some delay in his being introduced to the emperor. Śrīnātha did not like the habits and fashions of the capital which were very different from those of his province, and did not relish the food served to him in a hotel. He addresses in this verse the goddess of the Kannaḍa Kingdom, and, describing his plight, prays that he may return to his country soon.

శా. కుల్లాయుంబిలిఁ గోకపుట్టతీమహా కూర్పాసముం దొడ్డిలి
వెల్లుల్లిద్దిలపిప్లము నె సవిలి విశ్వస్థః క్షింభగా
సల్లానంబలిద్రావిలిదురులు దోసంబంచు బోనాడిలి
తల్లి ! కన్నడ రాజ్యలక్ష్మి ! దయలేదా నేనుగ్రీనాథుఁడా.

These verses are said to have been composed when he visited the court of the Velama ruler Sarvagña Singa Bhūpala address ; the goddess of learning, Sarasvati, wherein he recounts his own achievements. He says that in the Pearl Hall of the Southern Ruler (the Emperor of Vijayanagar) he was bathed in gold coins (Dināras and Tanka). Goddess Sarasvati helped him to compose the Mahākāvya Naishadham in Telugu and to have the bell-metal drum (Kanchu Dhakka) of the Gauda Dindima Bhaṭṭa broken after a stiff contest with him. She got for him the title of Kavi Sarva-bhauma before Chandrabhūsha Kriyāsakti Rāya.* He prays to her that she may help him to come out successful in the discussions of the Court of Sarvagña Singa also.

సీ. వీనాగటంకాలఁ దీర్థమాడించితి
దక్షిణాధీశు ముల్యాలశాల
పలుమందొడై లాంధ్రభాషా మహాకావ్య
వైకృతగ్రంథ సందర్భమునకు
పగులఁగొట్టించి తుద్యుటవివాదప్రసాది
గౌడడిండిమభక్తు కంచుధకర
చంద్రభూషక్రియాశక్తి రాయలయొద్ద
బాదుకొల్పితి సార్వభౌమవిరుద

* This is a distinct person from Kāstvilāsa Kriyāsakti, the preceptor of Mādhava Mantri and Gangā Devi, the first member of the full title being the personal designation part and the second that of the office.

గీ మెటులమెప్పించెదో నన్ను నింక మీద
రావుసింగమహీపాలు ధీవికాలు
నిండుకొలుపున నెలకొనియుండి నీవు
సకలసద్గుణ నిక్షరుంబకారదాఁబ.

This verse from the Kaśikhaṇḍam of Śrīnātha refers to his achievements. He says that the Redḍi King Virabhadra was praised by the poet Śrīnātha who was declared the king of poets (Kavirāt) by the bathing in gold which took place in the Pearl Hall of the Emperor of Kārṇāṭa (Vijayanagar).

సీ. కర్ణాటకీపాలపాక్షిక సభాగారాంతరాకల్పిత
స్వర్ణస్నానజగత్పరిష్ఠకవిరాట్యంస్తుత్య చారిత్రధు
గూర్ణోరాశిగభీర (పాన్డ్యముఖమధ్యాహ్నోపరాన్డ్యోత్తా
సర్ణానల్లభరాజశేఖరమణీ పంటాన్వయగ్రామణీ.

21

COMMENTARY ON THE KĀVYĀLANKĀRA SŪTRA OF VĀMANA.

[By Saḷuva Gopa Tippa Bhūpala.]

Saḷuva Gopa Tippa was the grandson of Saḷuva Tippa who married Harima, elder sister of Dēva Rāya II, and son of Saḷuva Gopa. He was the governor under Dēva Rāya II and later, in the viceroyalty of Muḷbagal. He was a great Sanskrit scholar and has left several works of his in the language. The following are extracts from his commentary on Vāmana's Kāvyaḷankāra Sūtra called Kāmadhēnu.

కల్యాణాని తనోతు నస్య భగవాన్కీడావరాహాకృతి-
దృష్టాగ్రేణ నవప్రోహపులకాం దేవీం ధరాముద్రహన్ ।
యస్యాక్లేషు వహన్తి లోమవివరాలమా మాహామ్బోధయః
కాంతాస్పర్శామృతాదీవ ప్రకటితాం స్వేదోదబిందుశ్రియమ్ ॥
ప్రబంధం తాలానాం భవనుతిమిషేణాతనుత యః
శివాశ్చక్రాకారా నటనకరణానామపి మిదాః ।
త ద్భుజేర్వ్యాఖ్యానం తరలరచనం వ్రామనకృతేః
విభక్తే గోపేన్ద్రత్రిపురహరభూపాలతలకః ॥

पावनपदविन्यासा समग्रसदोहशालिनी भजताम् ।

घटयति कामितमर्थं काव्यालङ्कारकामधेनुरियम् ॥

इति कृतरचनायामिन्दुवंशोद्धेन त्रिपुरहरधरित्रीमण्डलाखण्डलेन ।

ललितवचसि काव्यालङ्कियाकामधेनावधिकरणमयासीत्पञ्चमं पूर्तिमेतत् ॥

इति श्रीगोपेन्द्रतिप्पभूपालविरचितायां वामनालङ्कारसूत्रवृत्तिव्याख्यायां
काव्यालङ्कारकामधेनौ प्रायोगिकं नाम पञ्चममधिकरणम्.

22

COLOPHON ON TĀLA DĪPĪKA.

[By Sāluva Gopa Tippa Bhūpala.]

In the introduction to the Kāmadhēnu the prince Gopa Tippa says that he also wrote a book on music determining the different ways of keeping time, and another on dancing. The following is the colophon of the Tāladīpika, the book on music :—

इति साङ्ख्यवंशार्णवपूर्णिमाचन्द्रस्य भरतमतपारावारपारीणस्य श्रीगोप-
तिप्पभूपालस्य तालदीपिकायां ताळप्रस्तारादिप्रत्ययनिरूपणप्रकरणम्.

23

VIKRAMĀRKA CHARITRAMU.

[By Jakkana.]

This is a Telugu poem written by the poet Jakkana and dedicated to Vennelaganti Siddamantri. He and his son Jannamantri were greatly patronised in the court of Dēva Rāya II. Siddhamantri is said to have been rewarded with Chāmaras, Chhatra (umbrella) and the Palanquin by the Minister Chāmanāmātya of Dēva Rāya II.

సీ. విమలవర్తనమున వేదకా ప్రభురాణ

వాక్యార్థసరణికి వన్నె వెట్టె

పరమహృద్యంబైన పద్యకలమున

దేవకీలక్ష్మణుని ధేయుఁడేను

రసికత్యమున దేవరాయమహారాయ

కరుణాకటాక్షవిక్షణముగాంచి

కర్ణాటకటకముల్లలయంతయును మెచ్చ
గణకవిద్యాప్రాధి ఘనతకెక్క

గీ. గురుఃబోషించె సతకవివరులమందె
బ్రజలఁబాలించె భాగ్యసంపదవహించె
హరితమునిముఖ్యవంశరత్నాకరేంద్ర
చంద్రుడైయున్న సిద్ధయ జన్మమతి.

మ. అరసెఁబంధులవైభవోన్నతులఁగా నాదిప్రధానావళిఁ
దొరసెఁగి నీతివివేకవిష్ణుగణఁజే దోరంపుసతీకర్తులఁ
బరసెఁగి పూర్వవదాన్యవర్గములనోహళాయెందునే మంత్రులుఁ
సరియేసిద్ధయజన్మమంత్రికి మనీషాదేవతామంత్రికి.

సీ. చిత్రగుప్తున్నతైనఁ జింతింపనర్హుడైన
గణితవిద్యాప్రాధిఘనతకెక్క
నవరసంబుఁయందు నవ్యకావ్యంబులు
కవిజనంబులు మెచ్చగానొనర్చె
నాణిముత్యముల సోయగముమించినవ్రాలు
ఎరుసతోసిరు గేల వ్రాయ నేర్చె
నాత్మీయలిపిముట్టలన్యదేశంబుల
లిపులను జడువంగనివ్రుండయ్యె.

గీ. దేవరాయ మహారాయ ధీవిధేయ
మంత్రిపల్లిభా రామనామాత్యుడత
రామరచ్చత్రశివికాదిసకలభాగ్య
చిహ్నములనొప్పజన్మయసిద్ధమంత్రి.

క. శ్రీమద్వల్లభయవరసుత
రామనదండాధినాథసామ్రాజ్యరమా
సామగ్రీసంపాదక
సామాదిక చతురుపాముసంపన్ననకుఁ.

Conto III

స. శ్రీకర్ణాటమహామహేశ్వర సదాసేనావ్రధానోత్తమా
నీకస్తుత్యవిపక్రియానిపుణాన్యోన్యద్వంద్వపాకేరుహ
యాకల్పంతః నిత్యకీర్తి జలజాస్యాకేళిగోహీభవ
ల్లోకాలోకధరాధరావృతధరా లోకైక రథమణి.

24

ŚĒSHADHARMAMULU.

[By Paidiganṭam Śaraṇamantri.]

In this poem the author says that one of his ancestors Amba-
mantri lived in the court of Praudha Dēva Rāya who being pleased
with his writing presented him with a gold style.

సీ. ఐమాపురాణగ్రంథపరనాగ్ధకరణాతి
శూరుండుమీయన్న సూరమంత్రి
మహితసభాభిరామముఖ కావ్యంబులు
ధరనిల్పే మీతాత శరణమంత్రి
తగవరియైయన్న దానంబు సేయుచు
వెలసె మీపెదతండ్రి విస్సమంత్రి
వేదపర్వతమనవినుతులఁగాంచెను
సరసుండుమీతాత చండమంత్రి.

గీ. ప్రాథనాయల మెప్పించిరాయసమున
పైడిగంటంబుగొని వ్రాసిభద్రబీఁఁ
పైడిగంటంబువారని వడ్డుదెచ్చి
యలరె మీతాతముత్యతాయంబమంత్రి.

25

GANGĀDASAPRATĀPAVILĀSAM.

[By Gangādhara.]

This is a Sanskrit drama celebrating the triumphs won by
Gangādāsa, Raja of Pāvāchala, against the Sultan of Guzerat. In
the beginning of the drama there is a short account given of how
it came to be written and acted. As soon as the Emperor of
Vijayanagar, Pratāpadēva Rāya (Dēva Rāya II) died and was
succeeded by his son Mallikārjuna his enemies, the Sultan of the
South (the Bahmani Sultan) and the Gajapati, taking advantage of
the youth of the monarch, marched upon the city of Vijayanagar
with a large army and closely invested it. But Mallikārjuna
sallied forth from his capital, like a lion from his den, and routed
the armies of the besiegers after completely defeating them.

Soon after this Mallikārjuna made enquiries in his court about
the whereabouts of a poet of his father's court. He had been

presented by Pratāpa Dēva Rāya with very valuable jewels and titles, and had gone on travel into other kingdoms in order to hold disputations with their court poets. Then a *vaitālika* (*court bard*) who had just returned to his court after a triumphal journey in the north gave an account of his tour.

After leaving the court of Dēva Rāya with presents and honours he made a pilgrimage to Dvāraka and went to the court of the Sultan of Guzerat. He there silenced all the scholars of the place and receiving presents from the sovereign stayed for six months.

He then went to the court of Prince Gangādāsa, the ruler of the state Pavāchala, with its capital at Champakapura. He pleased Gangādāsa greatly by his achievements and scholarship. Then Gangādāsa requested him to compose a drama in Sanskrit celebrating his achievements. The poet accordingly composed a high class drama, for which the prince honoured him with a Kanakabhi-shēka (bathing in gold). The *vaitālika* then said that, having got the drama composed, Gangādāsa and his court were looking for the proper person to stage it.

Mallikārjuna was very glad to learn about his achievements. Immediately an actor of his court rose and proposed to go to the court of Gangādāsa and stage the newly-written play.

नाट्यकारः ॥ नाट्यरसिको नाम नाट्यकारोऽहम् ।

राजा ॥ कुतो देशादागम्यते ।

नाट्यकारः ॥ कर्णाटात् ।

राजा ॥ तत्र किमपूर्वमत्रागमने किं कारणम् ।

नाट्यकारः ॥ आकर्ण्यताम् । पूर्वपश्चिमदक्षिणसमुद्राधीश्वरे, हयपतिगजपति-
नरपतिरायसुवर्णपुत्तलाङ्कितवामचरणविरुदतोडराडम्बरे, महाराजाधिराजराज-
परमेश्वरे, राजगजबेटकारे, राजकठारित्रिणेत्रे, रिपुराजगजगण्डभेरुण्डावतारे,
विजयनगरीपुरन्दरे, श्रीमत्पतापदेवराजे महेन्द्रसभालङ्कारे सति तत्कुमारेण
श्रीमल्लिकार्जुनराजेन साम्राज्यसिंहासनमधिष्ठितम् । तदाकर्ण्य दक्षिणसुरभ्राणेन
गजपतिनाच पूर्वपराभूताभ्यां उभाभ्यां अमितहयगजपदातिभ्यां सम्भूयाभिषेक-
नमकारि । विजयनगरमाहृत्य स्थितं तावदसहमानो गजबलं मृगेन्द्रशाब इव
गिरिकन्दराद्विजयनगरतः श्रीमल्लिकार्जुनराजो बहिर्निर्गत्य निशिततरकरवाल-
धाराजलप्रवाहवाहिनीपूर्व हयपतिगजपतिसैन्यमशेषमजयत् । गजपतिः स्व

देहमात्रावशेषः पलाय्य निरगाद्यवनाधिपतिश्च । तदनन्तरं श्रीमल्लिकार्जुनरा-
जेन रणधूतविजितान् हयगजान् सकलमहामण्डलकलावत्करकमलसात्कृत-
वता तस्यामेव वेलायां निजजनकेन श्रीप्रतापदेवराजेन दिव्यरत्नराचितकटक-
कुण्डलहारकनकदण्डचामरयुगलमौक्तिकच्छत्ररिपुराजगजगण्डमेरुण्डनिजा-
रुदपदकहयगजनरपतिराजकविपुत्तलाङ्कितं विरुदतोडरं दत्त्वा निजकीर्तिजग-
ङ्गाया भगीरथीकृत्य सम्मानितरुचिराङ्गधरोऽनवद्यविद्याबलेन दिग्विजयाय
यातः सम्प्रति कास्त इति पृष्टम् । तदा तदानीमेव उत्तरदिगन्तराळात् समा-
गतेन केनचिद्वैतालिकेन "महाराज महाराजस्य कीर्तिमाहिमाचलं कृत्वा द्वार-
कायात्रां विधाय अहदाबादनगरं गूर्जरसुरत्राणस्य महाद्वारे वामचरणे विरुद-
तोडरं निधाय समाकोविदान्मूककृत्य षण्मासानुषित्वा ततो निर्गम्य पावा-
चलाधीश्वरं चम्पकपुरपुरन्दरं श्रीगङ्गादासभूवल्लभं द्रष्टुं समागतः । तत्र
श्रीगङ्गादासभूवल्लभेन लोकोत्तरविद्योजितां कवितां विलोक्य सन्तुष्टेन बहु-
मानदानैः परितोष्य मञ्जरित्राभिनयनाटकं भवता विधेयमित्युक्तं करोमीति
स्वीकृत्य लोकोत्तरं नाटकमकार्षीत् । तदद्भुतमाकर्ण्य गङ्गादासभूवल्लभो
बहुकनकरत्नैः आपादतलमस्तकं तमापूरयत् । अस्य नाटकस्य अभिनयं कर्तुं
काश्चिन्नाट्यकारः समागच्छेदिति राजा चिन्तां करोती " त्युक्ते श्रीमल्लिकार्जु-
नराजेन साधु कथितं अस्मच्चिन्ता दूरीकृतेति बहुमानपुरस्सरं स वैतालिकः
संमानितः । तदानीं तदास्थानस्थितेन रिपुनाट्यकारवारणमदनिवारणपञ्चाननेन
मया तदाकर्ण्य तन्नाटकमहं नाट्यरसिकोऽभिनेष्यामीति अत्रसोत्कण्ठमाग-
तोऽस्मि । तावन्मम भाग्यगुणेन महाराजोऽपि महाकालीमहामहोत्सवे कला-
कुतूहलानि विलोकयन्नेव मन्त्रयनगोचरः समजनि । तदहं महाराजस्य
युवराजत्वमारभ्य रूपकाभिनयाय गच्छामि । पश्यतु महाराजः । इति
निष्क्रान्तः ॥

26

ŚRĪŚAILAM PLATES * OF VIRŪPĀKSHA.

These copper plates contain engraved upon them the grant by the last Emperor of the first Vijayanagar dynasty of the village Sirumala Ātukūru to the Śaiva teacher by name Siddha Biksha-
vṛitti. They begin with the usual verses giving the pedigree of

* These were obtained from Mr. Kōka Rangaswami Nayudu, Tahsildar of the Podili division of the Venkatagiri Zamindari, who has possession of them.

the family from the moon to Yadu, and say that in his family was born the king Sangama. He had a son called Bukka who by his valour destroyed all his enemies and caused great prosperity to the world. The genealogy is then continued down to Vijaya. Through Nārāyaṇīdēvi, Vijaya had a son called Pratāpadeva Rāya. Possessed of many virtues and famous for his good acts he got the kingdom of Penukonḍa (Ghanādri) from his elder brother and was the best (Parijata) among men. He had a wife called Siddhala Dēvi. From her Śiva was born as the lord of kings, Virūpaksha who was the personification of generosity and an ocean of kindness. He got the kingdom 'by his own valour', and, endowed with all fortunes and having conquered all his enemies 'at the point of the sword', he rules the world a veritable storehouse of valour. Then follow two verses praising the sovereign. On the banks of the Tungabhadra, in the temple of Virūpaksha, surrounded by Brahmans and the virtuous people of his court, on the date of his coronation, i.e., in the year of Śaka counted by the Vasus, eight, the gunas and the earth or 1388,* in the month Kārtika in the dark fortnight he granted the village called Sirmaṇa Ātukūru situated in the Rajya of Pratāpagiri to the sage living in Śrī Parvata, worshipping Mallikārjuna called Siddha Bhikṣavṛtti along with 400 pagodas. Then follow two verses in praise of the donee. The boundaries of the village granted are then given and it is renamed Virūpakshapuram. The last verse says that the sage was immensely pleased with the gift and blessed the king with long life.

This inscription is important for more reasons than one. First, it gives the proper reading of the name of the Queen of Dēva Rāya which had been hitherto read as Simhala Dēvi. Again instead of saying *nijāgrājapṛāptam anādirājyam* in the verse referring to Prauḍha Dēva Rāya which was interpreted as 'who got his ancient kingdom from his elder sister' the plate reads *nijāgrajāt-prapta-Ghanādirājyam* which would mean who got the kingdom of Ghanādri or Penukonḍa from his elder brother. This would suggest that Dēva Rāya II had an elder brother, whose name we do not know, who conquered the kingdom of Penukonḍa, from whom, we do not know.

Then after Dēva Rāya II, it omits completely all reference to the king Mallikārjuna who ruled between Dēva Rāya II and Virūpaksha;

* I am obliged to the Hon'ble Diwan Bahadur L. D. Swamikannu Pillai for the equivalent Christian date which is Friday, 8th November A.D. 1465. The day may be Thursday, the 7th.

and says that Virūpāksha got the throne of his ancestors (pitṛyam simhāsanam) by his own valour (nijapratāpadadhigatya), after conquering all his enemies at the point of the sword (khaḍga-gratassarvaripūn vijitya). This suggests that he came to the throne not by natural succession after his elder brother's death, but as a result of a successful usurpation. Hence it might have been that he omitted altogether any reference to his elder brother Mallikārjuna.

• • • • •

अभूदस्मिन्महावंशे प्रभूतभुजविक्रमः ।
 सञ्जात लक्ष्मीसम्पन्नस्तङ्गमो नामभूपतिः ॥
 विजित्यशत्रूनखिलाञ्जगत्प्रभुः संमोदते वीरविलाससंश्रयः ।
 समस्तविद्यानिपुणः प्रतापी धर्मैकभूस्सर्वकलासु कोविदः ॥
 अभूदस्मान्महाभूपाङ्गुकरायमहीपतिः ।
 प्रचण्डतरदोर्दण्ड खण्डितारातिविक्रमः ॥
 कर्णाटलक्ष्मीस्तविलासमास यस्मिन्महीपे महनीयकीर्तौ ।
 भूमिस्त्रियैवाप वसुन्धरात्वं स्थिरेतिनाम प्रथमं गुणौघैः ॥
 क्षोणीपालनमेव कर्तुमनिशं जातौ त्रिलोकप्रधिपौ ।
 एकीभूय च बुकरायनृपतौ पीताम्बरेशावुभौ ।
 नाम्नाचापितयोः प्रसिद्धिमगमद्भूवल्लभः श्रीयुतः
 सर्वा सागरमेखलां भुवाभेमां संपालयन्दीव्यति ॥
 राजा हरिहराख्योऽसौ महादानानि षोडश ।
 विधायलक्ष्मीसम्पन्नो भाति सर्वगुणाश्रयः ॥
 तस्य मेलाम्बिकाजानेः प्रादुरासीद्यशोधनः ।
 प्रतापदेवरायाख्यः तनयोविनयान्वितः ॥
 प्रतापवह्नौ परितृम्भमाणे शुष्कास्तुरुष्का अपि यस्यराज्ञः ।
 रिपुक्षितीन्द्राः स्वनिरस्तधैर्याः कान्तारवल्मीककृतात्परक्षाः ॥
 तस्य देवाम्बिकाभर्तुः पुत्रशत्रु निबूदनः ।
 विद्याविनयसम्पन्नो वीरो विजयभूपतिः ॥
 तस्य नारायणीदेव्यामुत्पन्नश्शुभलक्षणः ।
 प्रतापराय इत्याख्यामगमत्पार्थिवोत्तमः ॥

गुणैरनेकैरवनीतलेऽस्मिन् विराजमानः सुकृताप्तकीर्तिः ।
 निजाग्रजात्प्राप्त घनाद्रिराज्यः साधीकृतार्थो जनपारिजातः ॥
 तस्य सिद्धलदेवीति भार्या लक्षणसंयुता ।
 लक्ष्मीर्नारायणस्येव जाता त्रिजगदम्बिका ॥
 तस्यां शिवः प्रादुरभूदुणाढ्यो नाम्ना विरूपाक्ष इति प्रसिद्धः ।
 राजाधिराजः क्षितिपालमौलिः वदान्यमूर्तिः करुणैकसिन्धुः ॥
निजप्रतापादधिगत्य राज्यं समस्तभाग्यैः परिसेव्यमानः ।
खड्गाग्रतस्सर्वरिपून्विजित्य संमोदते वीरविलासभूमिः ॥
 खिलीकृतसुरत्राणो द्वावितान्ध्रमहीपतिः ।
 हिन्दुरायसुरत्राणस्त्रिराज्यभुजगोन्नतः ॥
 वैरिराजगजेन्द्राणां पश्चास्यः परभीतिकृत् ।
 सुहृत्पद्मसुधामानुरित्यादिबिरुदोन्नतः ॥
तुङ्गभद्रानदीतीरे विरूपाक्षस्य सन्निधौ ।
पिष्टं सिंहासनं प्राप्य पालयन्धरणीमिमाम् ॥
 पुण्यश्लोकाग्रगण्योऽसौ विरूपाक्षक्षितीश्वरः ।
 धर्मास्थानगतैस्तद्विः संयुतो धरणीसुरैः ॥
 शालिवाहननिर्णीतशकवर्षक्रमागते ।
 वत्सष्टगुणभूयुक्ते पार्थिवाख्ये च वत्सरे ॥
 कार्तिकाख्ये च मासेऽस्मिन्नसिते पञ्चमीतिथौ ।
 राजाधिराजस्तर्वज्ञो यो राज्ञां परमेश्वरः ॥
 विरूपाक्षक्षितीपालो विरूपाक्षस्य सन्निधौ ।
 निजपट्टाभिषेकस्य पुण्यकाले नृपोत्तमः ॥
प्रतापाङ्गविख्यातगिरेराज्यं तथैव च ।
कानाडौ शर्मणाख्यात आतुकूरेतिविश्रुतम् ॥
 कैलासस्थितएव शम्भुरधुना श्रीपर्वते सर्वदा
 पार्वत्या सह संवसन्नतिमुदा लोकत्रयं पालयन् ।
 यस्तिष्ठत्यथ तस्य सेवकविधौ श्रीलिङ्गचक्रेश्वरः
 श्रीमान्पर्वतमल्लिकार्जुनमहादेवस्य पादार्चकः ॥

कैलासोपरि ये स्थितामरगणा तेवा पृथिव्यां च-
 मुख्यासिद्धगणाम् . प्रभृतयः तैस्तार्थमत्रापि यः ।
 वाराणस्यधिवासतामधिगतः श्रीपर्वतेयमुदा
 श्रीसिद्धप्रतिपन्नवैभवतया बिक्षां प्रवर्तेत च ॥
 अङ्गरङ्गादिभोगाय पर्वमासोत्सवाय च ।
 तपस्वि . ज्ञदानाय विरूपाक्षक्षितीश्वरः ॥
 ददौ स्वाभिमतवाप्त्यै श्रीगिरौ सन्निवासिने ।
 प्रतापाख्यगिरे राज्ये वराहाणां चतुश्शतम् ॥
 अष्टरापरिविख्यातं आतुकूरेति निश्चितम् ।
 विरूपाक्षपुरं चेति प्रतिनाम विधाय च ॥
 सहिरण्योदकदानधारापूर्वं यथाविधि ॥

* * *
 ददौ पर्वतसंस्थस्य मल्लिकार्जुननामतः ।
 दीप्यमानस्य(दे?)वस्य विरूपाक्षक्षितीश्वरः ॥
 तपस्वी स च सन्तुष्टो संयुतः परया मुदा ।
 राजानमाशिषं चक्रे चिरञ्जीवी भवत्विति ॥¹

27

PRAPANNĀMRTAM.

[By Anantāchārya.]

In giving the life of Ēṭṭūr Singarāchārya or Nṛsimha Guru, it narrates the following story. Ēṭṭūr Nṛsimhāchārya with his younger brother, Śrīrangāchārya, being very poor started from their village Ēṭṭūr for Vijayanagara, the capital of the empire, 'to earn money.' At that time the kingdom was ruled by a sovereign called Virūpāksha. His cousin-claimants being jealous of his power wanted to injure him, and he was forced to leave his capital and take refuge elsewhere. From there he secretly collected an army, marched one night upon the capital and, putting to death all his enemies, began to rule his kingdom as before. But all his relatives who were secretly murdered in the palace became ghosts, haunted his palace, and caused him very great annoyance day and night. To escape this Virūpāksha was compelled to abandon

the old palace and construct a new one. But the old palace continued to be haunted, and the ghosts gave great trouble to the neighbourhood by their noise and wailings. The king performed many austerities and gave large gifts for getting rid of the trouble, but in vain.

Nṛsimhāchārya and his younger brother as they entered the city during night, mistook this haunted palace for the king's residence and entered it, Rāmāyaṇa in hand. At their approach the ghosts (piśāchas) remained quiet; and they were admitted into the palace. Entering the palace they found the ghosts holding court with king, council and attendants. On their approach all the ghosts bowed to them and showed them the respect due to scholarship, and the ghost-minister enquired who they were and for what purpose they had come there. They narrated their whole story on which the king directed them to come secretly every night and read to them the Rāmāyaṇa for which he promised to pay them at the rate of one *nishka* every day. This they did for sometime. When they came to the end of the Rāmāyaṇa, Nṛsimhāchārya and the brother directed them to make due preparation for the celebration of the coronation (paṭṭābhishēka) of Rama as is usually the practice even now. On the day of reading the paṭṭābhishēka portion of the Rāmāyaṇa the brothers were presented with many thousands of gold coins and precious stones. After the reading was over the ghosts narrated to the brothers their story as follows : "We are all related to Virūpāksha, the present sovereign of the country, and have been foully murdered by him in our sleep. This horrible death has forced us to haunt the palace. It was on our account that Virūpāksha left this palace and built another seeking to get rid of us by vows and charities. But all that was of no avail. You two holy people by coming here every night and reading to us the Rāmāyaṇa have rid us of our sins, and we now go to the heaven of *Santanika*." They took leave of the two brothers thus, and went to heaven. The palace became rid of the ghosts and the whole neighbourhood, to its great relief, were rid of the nightly disturbance. They reported the matter to Virūpāksha, and Virūpāksha on learning after inquiry what had taken place, summoned the two brothers before him.

He enquired who they were and why they went to the haunted palace. They told him that they belonged to the village Ēṭṭūr, and were the descendants of the famous Śrīśailapūrṇa whom the God Venkaṭeśvara called 'grandfather,' and who explained the Rāmāyaṇa in twenty-four different ways to Rāmānuja. They then

gave a full account of their going to the haunted palace and of what transpired there.

On hearing the whole story king Virūpāksha felt great reverence for the Rāmāyaṇa, the God Rama and the preceptor Nṛsimha. The king was soon admitted into the Vaishṇava faith by him as before that time he was a Vīra Śaiva. After Virūpāksha became a Vaishṇava he directed his new preceptor Nṛsimhāchārya to expound to him the Rāmāyaṇa which he did. On the day of the reading the Paṭṭābhisheka sarga the king had him 'bathed in gold,' and Nṛsimhāchārya continued from that time to live in the capital itself. When Virūpāksha became a Vaishṇava, all his subjects also became followers of Vaishṇavism. The king from that time gave up the use of the old seal with the sign manual Virūpāksha on it, and adopted a new one on which was inscribed the name 'Śrī Rama.'

Sarga 123.

तस्य रामानुजार्यस्य नृसिंहार्योभबत्सुतः ॥
 नृसिंहार्यो महातेजास्तर्जुनशास्त्रविशारदः ।
ष्टूरुनामनगरं स प्राप सुमहायशाः ॥
 तस्मिन्नेष्टूरुनगरे कंचित्कालं समास्थितः ।
 तस्मिन्काले महातेजाः विरूपाक्षो महाबलः ।
 शशास राज्यं धर्मेण विजये नगरे नृपः ॥
 दृष्ट्वासहिष्णवस्सर्वे विरूपाक्षस्य वैभवम् ।
 ज्ञातयोर्हिसितुं यत्नं चक्रिरे बलदर्पिताः ॥
 विरूपाक्षो विदित्वाथ तेषां तत्कर्मकृत्स्नशः ।
 देशान्तरमवस्थाय निर्गत्य नगराद्वहिः ॥
 गूढोरहसिकस्मिंश्चित्कंचित्कालं निनाय सः ।
 ततस्तम्पाद्य महतीं सेनां स चतुरङ्गिणीं ॥
 केनाप्यज्ञातवृत्तान्तो निशीथेसबलो महान् ।
 विजयं नगरं प्राप्य विरूपाक्षो नृपोत्तमः ॥
 निश्शेषं सर्वशत्रूणां वधं चक्रे महाबलः ।
 विजयाख्ये ततस्तस्मिन्नगरे पूर्ववत्तदा ॥

राज्यं प्रशासयंस्तस्थौ सर्वलोकमहीपतिः ।
 निशीथेबान्धवास्सर्वे तेन ये निहतानृपाः ॥
 पिशाचभूतास्तेसर्वे पुत्रपौत्रादिका जनाः ।
 तं नृपं पीडयामासुर्विरूपाक्षं दिवानिशम् ॥
 विसृज्य राज्यभवनं विरूपाक्षो महामतिः ।
 पुनरन्यद्विधायाशु राजवेश्ममहाबलः ॥
 राज्यं प्रशासयंस्तस्थौ तत्र सर्वजनैस्सह ।
 प्रतिरात्रं पिशाचानां तेषां कोलाहलोरवः ।
 प्रलापश्च महास्तत्रश्रूयते राजवेश्मनि ॥
 पैशाच्यमोचनार्थाय तेषां राज्ञा महात्मना ।
 कन्यागोभूमिदानानि गृहदानान्यनेकशः ॥
 पुण्यव्रतान्यनेकानि कृतान्यन्यानि यानि च ।
 सातैर्नमोचिता दानैर्घोरापैशाच्यवेदना ॥
 नृसिंहार्यस्तदातस्मा देतूरुनगरान्महान् ।
 निर्गत्यनिखिलान्देशांश्चरित्वा धनकाङ्क्षया ॥
 असंप्राप्तधनः प्राप विजयं नगरं प्रति ।
 स राजदर्शनाकाङ्क्षी सानुजश्शास्त्रवित्तमः ॥
 रामायणं समादाय पूर्वराजगृहं प्रति ।
 मया (अनभि ?) वज्ञातवृत्तान्तो निशायां वैष्णवोत्तमः ॥
 सानुजस्त नृसिंहार्यो रामायणसमन्वितः ।
 विवेश राजभवनं पिशाचशतसङ्कुलम् ॥
 पिशाचास्सौम्यरूपेण संहृष्टास्तेऽखिलास्तदा ।
 दर्शनात्क्षीणकर्माणः तयोर्वैष्णवमुख्ययोः ॥
 दृष्ट्वा तौ द्वारपालास्ते हस्तपुस्तकधारिणौ ।
 प्रणम्य मार्गं दत्त्वा ते विनयेन समास्थिताः ॥
 तेन सन्तुष्टहृदयौ राजान्तिकमुपागतौ ।
 प्रणम्य स नृपश्शीघ्रं तयोः श्रेष्ठासनमहत् ॥
 कल्पयित्वा यथान्यायं अर्चयित्वा विशेषतः ।
 दृष्ट्वाचाणामयं सम्यक्सन्तोषं परमं ययौ ॥

कृत्वाशिषो नृसिंहार्यः सानुजस्तनूपाय च ।
 तस्मै प्रहृष्टस्सुतरां निषषादासने तदा ॥
 राज्ञा संचोदितस्तेनमन्त्री तावब्रवीत्तदा ।

Adhyāya 124.

ते सर्वे वैष्णवं दृष्ट्वा पिशाचास्तं मुदान्विताः ।
 पूजां चकुर्यथापूर्वं प्रत्युत्थानाभिवादनैः ॥
 भद्रपीठे सुखासीनो वैष्णवो वीतकल्मषः ।
 पट्टाभिषेकसर्गं च कथयामास शास्त्रवित् ॥
 मुखावलोकने सक्ताः वाचकस्य मुदान्विताः ।
 रामाभिषेकं श्रृण्वन्तोभक्त्या सर्वसमास्थिताः ॥
 रामाभिषेकं श्रुत्वा ते हर्षनिर्भरमानसाः ।
 पूजां पौराणिकायाथ चकुस्तर्वे महात्मने ॥
 अनेकशतसाहस्र दीनारान्भूषणैस्तह ।
 अमूल्यानि च रत्नानि राजभोग्यानि यानि च ॥
 तानि सर्वाणि दत्त्वाशु संप्रणम्य पुनःपुनः ।
 नृसिंहाचार्यवर्याय सानुजाय महात्मने ॥
 बद्धाञ्जलिपुटास्तर्वे वचनं तमथाब्रुवन् ।
 अस्माकं सर्ववृत्तान्तं वक्ष्याम श्रूयतामिदम् ॥
 अस्मद्वृत्तान्तकथने मामगं कुरुतं युवाम् ।
 विरूपाक्षस्य नृपतेस्ते सर्वे ज्ञातव्यो वयम् ॥
 व्याजेन केन चिद्राज्ञा निशीथे राज्यकाङ्क्षया ।
 विरूपाक्षेण निहतास्तुषुप्तिसमये वयम् ॥
 तेन प्राप्तास्म पैशाच्यं सर्वे सपरिवारकाः ।
 अस्मद्भयाद्विरूपाक्षः तदिदं भवनं जवात् ॥
 विहायचान्यभवनं विवेश समहीपतिः ।
 अस्मदर्धमनेकानि धर्माणि विविधानि च ॥
 विरूपाक्षेण भूपेन भक्त्या तेन महात्मक ।
 कृतानि तेन पैशाच्यं निवृत्तं नाभवत्तदा ॥

युवाभ्यां रामभक्त्याभ्यां पैशाच्यमतिदुस्तहम् ।
 विनिवृत्तं तदस्माकं सांप्रतं घोरकर्मणाम् ॥
 युष्मन्मुखाब्जनिष्यन्ददिठयरामकथामृतैः ।
 परितृप्ता वयं सर्वे भवामोऽद्य न संशयः ॥
 सान्त्वानिकं लोकमद्य गन्तुकामा वयं स्थिताः ।
 अनुज्ञां देहि नो ब्रह्मन् सर्वेषामाशु साम्प्रतम् ॥
 विमानवृन्दमाकाशे दृश्यते सूर्यसन्निभम् ।
 इतो विदूरे सन्तानलोकादद्यागत्तं शुभम् ॥
 पिशाचेष्वित्युक्तवत्सु स गुरुस्तानुजस्तदा ।
 तेभ्यो मन्त्राक्षतान्दत्त्वा स्वान्तःकरणपूर्वकम् ॥
 अनुज्ञां प्रददौ शीघ्रं तेषां मुक्तौ कृपानिधिः ॥

Adhyāya 125.

ततः पौरजनास्तस्य समीपगृहवासिनः ।
 केचिद्वाजगृहं प्राप्य तं विरूपाक्षमब्रुवन् ॥
 सञ्जातं किञ्चिदाश्चर्यं पट्टनेऽस्मिन्नुपाद्य नः ।
 पूर्वरजगृहे राजन् पिशाचानामहर्निशम् ॥
 श्रूयते खलु घोरानां नित्यं कोलाहलारवः ।
 स महान् श्रूयते नायकिमाश्चर्यं विचार्यताम् ॥

विरूपाक्षनृपो भक्त्या दृष्ट्वा तौ सद्भिर्जोत्तमौ ।
 मणिपत्य प्रसङ्गात्मा वचनं चेदमब्रवीत् ॥
 कौ युवां देवसङ्घट्टरौ वेदहौ वैष्णवोत्तमौ ।
 पूर्वरजगृहं कस्मात्प्रविष्टौ प्रेतसमुत्तमम् ॥
 यत्कार्यं तत्र सञ्जातं भवदागममान्महत ।
 तत्सर्वं वदन् सत्त्वं मामयं भवतो ब्रुवन् ॥
 इत्युक्तस्तेन भूमेत नृसिंहमुखपुङ्गवः ।
 संग्रहणोऽब्रवीद्वाक्यं गतभीतं महीपतिम् ॥

श्रूयतामभिवास्यामि विरूपाक्ष महीपते ।
 वृत्तान्तमेतं सकलं पवित्रं पापनाशनम् ॥
 पुरा यमाह तातेति भगवान्वेङ्कटेश्वरः ।
 श्रीमद्रामायणस्यार्थं चतुर्विंशतिवर्त्मना ।
 महते भाष्यकाराय यतिराजाय योऽदिशत् ॥
भूरिश्रीशैलपूर्णस्य तस्य वंशे महात्मनः ।
 सञ्जातोऽहं महाभाग सर्वलोकैकविश्रुते ॥
 नृसिंहार्य इति ख्यातः सर्वशास्त्रविशारदः ।
 रामभक्तो विशेषेण नित्यं रामकथाप्रियः ॥
 ममानुजोऽयं मतिमान् श्रीरङ्गाचार्यनामवान् ।
 सर्वशास्त्रविदां श्रेष्ठः सर्वज्ञस्ताधुसत्तमः ॥
 अवेहि तदिदं राजन् श्रीरामायणपुस्तकम् ।
 एतूरु नगरस्थोऽहं दरिद्रो वेदपारगः ॥
 सोऽहं यक्षीयसानेन सहितो धनकारुक्षया ।
 तदिदं नगरश्रेष्ठं विजयाख्यं समागतः ॥
 कदाचिद्भानुवेलायामज्ञानेन महोच्छ्रयम् ।
 तद्भानुमयनं दिव्यं संप्राप्तोऽभव मादरात् ॥
 तत्रत्यास्ते मया वृष्टा पिशाचा राजसत्तम ।
 राजमन्त्रिप्रधानादिरूपेण नरमूर्तयः ॥
 ते सर्वे प्रीतिसंयुक्ताः पूजां चकुर्यथाविधि ॥
 मह्यं तत्र प्रविष्टाय सानुजाय महीपते ॥
 ममैतं सर्ववृत्तान्तं श्रुत्वा ते मन्मुखात्तदा ।
 यामवोचन्महीपाल भक्त्याभुज्जतरं वचः ॥
 यूयमत्र निशाकाले समामस्य दिनेदिने ।
 कृत रामायणं निष्कं दास्यामी भवतां भुवम् ॥
 एतद्वृत्तान्तलेशोऽपि न प्रकाशं कदाचन ।
 द्रव्यलोभाद्भृपास्माभिः यक्षोक्तं तत्तथाकृतम् ॥
 एवं नीतास्त्रयो माताः श्रीरामकथयन्नुप ।
 पञ्चभिषेकसमये तैर्दत्तो द्रव्यसन्धयः ॥

आवयोः पश्यतो स्तर्वे पिशाचास्ते नृपोत्तम ।
 नतस्तन्यज्य पैशाचशरीराणि जवात्तदा ॥
 अनुज्ञाता मया सर्वे दिव्यरूपधरास्तदा ।
 दिव्यं विमानमारूढा विचित्रं मयि पश्याते ॥
 सन्तानलोकमुद्दिश्य ते गता राजसत्तम ।
 इदं सत्यमिदं सत्यं ममैवोक्तं नृपोत्तम ॥
 तैर्दत्तं द्रव्यसङ्घातं पश्येदं नृपभूषणम् ।
 इत्युक्त्वा देशिकश्रेष्ठो नृसिंहार्यो महामतिः ॥
 विरूपाक्षाय भूपाय दर्शयामास तद्धनम् ।
 विलोक्य तद्धनं सर्वं अनर्थं राजभूषणम् ॥
 विस्मयं परमं गत्वा विरूपाक्षो मुमोदह ।
 रामायणे रामभद्रे नृसिंहगुरुपुङ्गवे ॥
 आचार्यदेवप्रामाण्यभावं चक्रे महामतिः ।
 मन्त्रे तद्देवतायां च तथा मन्त्रप्रदे गुरौ ॥
 त्रिषु भक्तिस्तदा कार्या सा हि प्रथमसाधनम् ।
 एवं भक्तिस्सुसज्जाता विरूपाक्षमहीपतेः ।
 तत्रत्यानां च सर्वेषां जनानां तद्विचित्रितम् ॥
 विरूपाक्षस्ततो धीमान् वीरशैवमतोपि सः ।
 श्रीशैलवंशसम्भूतौ ज्ञात्वा तौ रामलक्ष्मणौ ॥
 पुत्रमित्रकलत्रादिसहितश्च सनागरः ।
 श्रीशैलवंशतिलकात् नृसिंहार्याजगद्गुरोः ।
 पञ्चसंस्कारसम्पन्नो बभूव सुमहायशाः ॥
 श्रुत्वा रामायणं सर्वं नृसिंहार्याद्विरूपाक्षमात् ।
 रामभक्तो विरूपाक्षः कृतकृत्यो मुमोदह ॥
 पट्टाभिषेकसमये नृसिंहगुरवे मुदा ।
 स्वर्णाभिषेकमकरोद्भक्त्या पार्थिवसत्तमः ॥
 नृसिंहार्यस्ततस्तेन सन्तुष्टस्सानुजस्तदा ।
 तत्रैव राजनिकटे सदारस्तुरवमारिषतः ॥

श्रीवैष्णवे विरूपाक्षे प्रशासति महीमिमाम् ।
 आसच्छ्रीवैष्णवास्सर्वे यथा राजा तथा प्रजाः ॥
 विरूपाक्षामिषां मुद्रां विरूपाक्षो विहाय च ।
 राजाङ्गुलीये श्रीराममुद्रां दृढतरां व्यधात् ॥
 श्रीराममुद्रा सर्वत्र तदाप्रभृति विश्रुता ॥
 विरूपाक्षनृपात्पूर्वे शैवास्सर्वेऽभवन्मृपाः ।
 तत्पश्चाच्चाप्रवत्सर्वे विरूपाक्षो वैष्णवा नृपाः ॥

एवं नृसिंहगुरुराडिह सर्वलोकान् रामानुजार्यपदपङ्कजमृङ्गरानान् ।
 कुर्वन्निरन्तरमतन्द्रितलोकरक्षः तस्थौ सुखेन विजये नगरे जितारिः ॥

28

RĀMARĀJĪYAMU OF VENKAYYA.

[Somadēva Rāja.]

This extract from the Narapativijayam gives some account of Somadēva Rāja, with whom the genealogical list of the last Vijayanagar dynasty seems to pass from legend to history. He was the son of Tātapinnama Rāja. In the *birudagadyam* list of titles, which the work attributes to Tātapinnama, he is called *Cheruku Rācha Nāyaka Saptāṅga haraṇa* (who defeated the army and captured the 'seven constituents of royalty' of Cheruku Rācha Nāyaka). This seems to refer to a historical event, but we do not know who the Cheruku Rācha Nāyaka was whom Tātapinnama defeated. Referring to his son Somadēva Rāja the work gives a number of historical events. He defeated the chiefs Naḍabāla Nāyaka, Gujjula Vīri Nēḍu, Rudrapa, Gaurā Redḍi and Gangi Nāyaka). Opposite to the eastern gate of the fort of Ganginēni-konḍa, the capital of Gangināyaka, he erected a *torana* or triumphal arch in token of his conquests.

Somadēva also fought against the Muhammadan ruler Muhammad and, completely defeating his army, took him prisoner. But Somadēva let him go after making obeisance. The Sultan presented him with 6,000 horse, promising that he would name his own son after his captor.

Somadēva is said to have conquered the following seven forts* (1) Ganginēnikonda, (2) Kandanavolu (Karnul), (3) Kaluvakolu, (4) Kōṭa Rāchūru (Raichur), (5) Mosalimaḍugu, (6) Yatagiri (Yadgir) and (7) Sātānikōṭa. Of these it is not possible to identify Nos. (1), (3) and (7). All the rest are situated in the border land between the Vijayanagar empire and the Bahmani kingdom where there was continuous fighting throughout the period of Vijayanagar history. The other three places are also likely to be found in the same region.

The work also gives a long (*birudagadya*) list of titles of this prince, some of which seem to refer to the conquests in which he took part. In addition to the titles referring to his conquest of the seven previously mentioned forts, he is said to have achieved victory at the following places and got the title Virakshētrabhārati-malla with reference to them. The places are Ākulapāḍu, Mudugal (Mudgal), Anegondi (the northern suburb of the capital Vijayanagar) and Kuntisara (?). There are also a number of titles in the list which are merely of general interest and do not refer to any historical events.

Somadēva Rāja was succeeded by his son Rāghavāndra. Rāghava was a pious king and performed many acts of charity. His son was Pinnama who is called the lord of the town of Āravīḍu. His son was Āravīṭi Bukka, general of the Emperor Saḷuva Narasimha.

చ. అతనికి సోమ దేవమనుజాధిపుఁడు వచ్చి వమంచి నిర్జితా
 హితుడయి తాల్చి భూభరమహి నపరాక్రమ రేఖ నెన్నఁగా
 క్షితిధర జామహారునకుంబ్రతియూచును నీతిచేబృహ
 స్పృహనిరిం బోలిధర్మమునఁబాండునుతాగజాజోడుకోడెమై.

* The statement in the copperplate grants of the last Vijayanagar dynasty that Somadēva, the ancestor of those kings, captured seven forts in a single day, has hitherto been considered an empty boast. But this account in the Narapativijayam tells us where the seven forts were and from whom he captured them. It does not say that he captured them all in a single day, which statement is an addition made by the latter-day courtiers of the empire. We know the approximate date of these events. Āravīṭi Bukka, who was a general under Saḷuva Narasimha, was the great-grandson of Somadēva, and Saḷuva Narasimha lived in the latter part of the fifteenth century. Allotting twenty-five years for each generation we would have to fix the latter portion of the fourteenth century for Somadēva. He must have been one of the generals under the early Vijayanagar Emperors Harihara, Bukka and Harihara II. Muhammad whom he defeated seems to be the son of the founder of the Bahmani kingdom.

- సీ. బలవంతుడగునడబాలనాయకునిని
తూరుడౌగుజ్జులవీరి నేని
 రౌద్రరసోన్నిద్రురుద్రపాధిపుమహా
శౌర్యగౌగారెడ్డి సాహసాంకు
గంగినాయకుని సంగమరంగంబున
 సింగంబు మత్తమతంగజములఁ
 బట్టుకైవడిఁ బట్టిచట్టలెత్తించికి
 నటనునసహుండునై గంగి నేని
- గీ. కొండప్రాద్ధ్వర సీమనుద్దండవృత్తిఁ
 గంబములఁ బాఁతితోరణగాఁగఁగట్టి
 వినుతికెక్కెను సకలభూజనులచేత
 సోమదేవస్యపాల సుత్రాముండలమి.
- సీ. కదనరంగంబునఁ గరితురంగమవీర
 విఠతితోఁ బలుమారువిఘ్నగఁదోలి
 యమితోగ్ర శౌర్యమహాస్త్రదుఁబట్టి
పేరుబెట్టదను గుమారునకది
 గాకభవత్పాద కమలంబునుదురంట
 దండంబుఁబెట్టెదఁ దన్నుఁగాచి
 విడుపుమన్నను గాచివిడిచియర్థులకును
 పట్టికలెంబునశ్వములవారి
- గీ. చేతనిప్పించి శరణస్సృజివీతిఁగాచు
 విరుదుతగునీతనికెయనిధరణిపతులు
 సన్నుతింపగనాది రాజస్యచర్యఁ
 దేజరిలె సోమదేవధాత్రీవరుండు.
- సీ. దండెత్తి చనిమ కౌశాద్దండ వృత్తినిగంగి
 నేనికొండవలీలగానుగట్టి
కందనవోలును గలువకోలునుగోట
రాచూరునెటువంటి రాజ్యకైస
 సాధింపరాని మొసలిమడుగుమరియా
 తగిరినగరము సాతానికోట

వరుసలోసాధించి పరమహర్షంబునఁ
దత్తవహజనతతులఁబ్రోవి

గీ. ధరకుఁదొడవని వినుతింపఁదగినయట్టి
యారపీటి పురాధ్యక్షుడగుచుఁదాత
పిన్ననృపసోమ దేవుం డెఱుఁగ్నుదగియె
నఖిలసతఁబ్రవి సురభూజమనుచు నెపుడు.

విరుదగద్యము.—జయజయ, నిఖిలమహాభాగవత ముఖ్యవిఖ్యాతకీర్తి
పకదివసఘట్టికైక థాటిహతాహృతకోటరామూరు సాతానికోట కండ
నవోలు యాతగిరికలువకొల్లు మొసలిమకుగు గంగినేరి కొండాభిధాన
సత్తుదర్గ ప్రవర్తి స్థలదుర్గజలదుర్గగిరిదుర్గవనదుర్గ చౌరాశి దుర్గవిఫాళ,
సముష్టువ్య మానవిరుదాపదాన హళహళికా కర్ణకపుల కితకపోఁ, నాకుల
పాటి ముదుగంట్యానెగొంపి కుంతిసరవిజయలక్ష్మీ సమక్షీకరణలక్ష్మిత,
నాకులపాటి పీఠక్షేత్ర భారతీమల్ల, ముదుగంటిపీఠక్షేత్ర భారతీమల్ల,
అనెగొం దిపీఠక్షేత్ర భారతీమల్ల, కుంతిపీఠక్షేత్ర భారతీమల్ల, పీఠక్షేత్ర
భారతీమల్ల విరుదభరితానుభావ, స్వభావగంభీరాంభోనిధి, సత్పగుణవాసు
దేవ, సకలసరదేవ కూడామణి, అసిభరణపటిమ సహదేవ, అదిదేవ, సు
పర్వరమణీ మణిపుత్ర, పరగ, భయద, హొసవిరుదరగండ, పీఠప్రతాప
విరుద, విరుదుమన్నెరగండ, పురిగొలసురత్రాణ, శరణాగతత్రాణ విరుద,
రాయరణరంగ భీభత్స, రాయరాహుత్తరగండ, యైవరగండ, గండర
గండ, తాతపిన్నమరాజతనూజ, సోమదేవరాజ, విజయీభవ, దిగ్వి
జయీభవ.

తే. సోమకులదీపకుండగు సోమదేవ
రాజవరుసకుసుదయించిరాఘవేంద్రుఁ
డఖిలనృపతులు ముకుళితహస్తలగుడుః
గొలువధరయేలెనతఁడు దోర్నలముమెఱసి.

చ. పరబలవేది రాఘవనృపాలుఁడు పంకజనాథగుర్జీయ
ధ్వరములు సగ్రహారములు దాత్రమర్తి దగఁజేసిఛాయణి
సురులకొనంగఁ బర్వముల శుద్ధనువర్ణగవాది దానముల్
గరిమనుచిన్నశౌరిని జగద్వినుతుఁ ఘనుఁగాంచేడుకఁ.

RĀMĀBHYUDAYA

[By *Saṣuva Narasimha*.]

In the introduction the author, after recounting the achievements of Saṣuva Mangi,* says that he had a son called Gāutama, whose son Guṇḍaya Bhūpati is praised in very high terms. Guṇḍa had a wife called Mallāmbika. As they had no issue for a considerable time they had recourse to a number of vows and retired to Ahobilam for performing penance to the God Narasimha of that place. Pleased with their devotion the God appeared before the king in a dream, and, expressing his satisfaction at their devotion, promised them a son possessed of all virtues and ordained to rule the whole world. The king awoke from his dream and communicated it to his wife. After a short time a son was born to them whom they called Narasimha after the God. The military genius and excellent qualities of Narasimha are then described at length. He is said to have ruled over the territory comprising the Kalyāṇa, Kanchi, Kaṭak, Kuntala, Chōḷa and Puṇḍraka. The poets and scholars of his court one day, after extolling his great qualities, requested him to display his scholarship by the composition of a poem (Kāvya) on the life of Rāma.

पुत्रेषु तस्य बहुषु (मङ्गिदेवस्य) भुवनश्रुतकीर्तिषु ।

क्षमामपालयत्कृत्स्नां ख्यातो गौतमभूपतिः ॥

साहित्यसारसादित्यः सङ्गीतामृतचन्द्रमाः ।

यश्चतुर्दशविद्यानां निषद्येति (!) निगद्यते ॥

पद्मानुत्कण्ठकान् वक्ष्यः शौरेश्च मणिशार्करम् ।

अपहायेन्दिरावात्सीदंसेतस्यातिमांसले ॥

अरवण्डमहसस्तस्मादभूदुण्डयभूपतिः ।

अकुण्ठशक्तिः श्रीकण्ठा मीलकण्ठरयो यथा ॥

मल्लाम्बिका महामागा तस्यासीत्सहचारिणी ।

देवी दशरथस्येव कौसल्या कुलभूषणम् ॥

ततः कदाचिदेकान्ते स गुण्डयमहीपतिः ।

चिन्तामनन्तामतनोत्सन्तानामिविलम्बनात् ॥

* Vide extract No. 4 for Saṣuva Mangi.

अतर्पिताभिसवनमलाक्षितपथं नमः ।
 अनुव्रतेन्दुमम्बोधिमुपुत्रं मां प्रचक्षते ॥
 अन्यादृणाद्विमुक्तोयं (हं) यदि राज्यसुखाय मे ।
 सुखोदर्कमिदं कर्तुं सुप्रसन्नो हरिः प्रभुः ॥
 इति चिन्तापरो ध्यात्वा नृहरिं कुलदैवतम् ।
 स तथा सहचारिण्या तपः कुरुत दुश्चरम् ॥
 तपसा तेन सन्तुष्टस्तस्य स्वमे पुरोऽभवत् ।
 अहोबलनृसिंहस्तम्बवीद्वुतं वचः ॥
 शौर्यगाम्भीर्यसौन्दर्यधैर्यौदार्यादिभूषणः ।
 तवास्तु तनयो वत्स ! सर्वोर्वी चक्रनायकः ॥
 इत्युदीर्य वचोभक्त्या हर्षितस्यास्य भूपतेः ।
 अहोबलनृसिंहोयमधितान्तर्दयानिधिः ॥
 अथ स्वप्नावसानेसावानन्दामृततुन्दिलः ।
 हरिप्रसादमाचष्ट देव्यादर्शितकौतुकः ॥
 तथा गुण्डयभूभर्तुः तनयोऽभूत्ततः फलात् ।
 नानागुणगणस्तस्यां नरसिंह इति श्रुतः ॥
 षण्विनो दानशौण्डस्य शास्त्राणां पारदृश्वनः ।
 भूमा यस्य चिरादासीत् भुवि धर्मः प्रतिष्ठितः ॥
 तरङ्गसदृशोत्तुङ्गतुरङ्गमुखुराङ्किताः ।
 यस्य दिग्विजयक्रीडांशंसन्ति कुलभूभृतः ॥
 प्रतापाम्निपरिबुद्धप्रत्यर्थिपुरभस्मना ।
 सुत्रामसम्पदो यस्य शोधितः कीर्तिदर्पणः ॥
कल्याणकाशीकटकशालिनीं करदायिनीम् ।
सकुन्तलां सचोलां गां यो भुङ्क्ष्वद्मां सपुण्ड्रकाम् ।
 न हैमा गिरयस्तर्वे न द्विपास्तकला मृगाः ।
 नार्थिनो निखिला यस्य स्थूललक्षस्य दत्तये ॥
 न बाञ्छितावरं दानं न न्यूनं कोटितोऽपि यत् ।
 नापन्नगामितद्यस्य बभूव ब्रह्मविन्न तत् ॥

न चोरः कोप्यभूत्तस्मिन्नक्षतां रक्षति क्षितिम् ।
 यद्येको नवनीतस्य सोऽपि द्वापर एवहि ॥
 दिशस्त्वया जितास्सर्वाः सीमार्था स्थापितं जगत् ।
 काव्ये दर्शय सामर्थ्यमित्यसौ कथितो बुधैः ॥
 तदिदं रामचन्द्रस्य चरितं तत्प्रसादतः ।
 उच्यते तेन विदुषा नरसिंहमहीभुजा ॥

Colophon.

इत्युद्दामवरप्रसादकवितासिंहासनाध्यासिनः
 क्षोणीमीसरगण्डगुण्डयपतेः द्माकण्टकोत्खाण्डिनः ।
 विष्णोः श्रीनरसिंहविग्रहभृतो भावोर्मिसेतौ कृतौ
 श्रीरामाभ्युदयेऽत्र पूर्तिमगमत्सर्गश्रतुर्विंशकः ॥

30

COLOPHON OF CANTO V, RĀMABHYUDAYA.

In the colophon of canto V of the above work it is said that the author was Śoṇādrinātha, otherwise styled Dīṇḍima Sarvabhauma, son of Abhirāma and Rajanātha, and the work is called Mahanāṭa-kasyāgrajatakāvya. (महानाटकस्याग्रजातकाव्य.)

शोणाद्रीन्द्रं कवीन्द्रं श्रवणकटुरठङ्गिण्डिमं सार्धभौमं
प्रासूताम्बाभिरामा नवनवकविताभाजनं राजनाथात् ।
 तस्यैतस्मिन्नयातिक्रमविषयमहानाटकस्याग्रजाते
 काव्ये सर्गो निसर्गोज्ज्वलरसविलसत्पद्मोऽयं जगाम ॥
 इति डिण्डिमसार्धभौमकृतौ रामाभ्युदये पञ्चमस्तर्गः ।

31

JAIMINI BHĀRATAMU

[By Pillalamṛṛi Pinavirabhadra.]

This is a poem dedicated to the Vijayanagar Emperor Saḷuva Narasimha, the founder of the second Vijayanagar dynasty. In the

introduction the poet gives a long account of the achievements of the king's ancestors from Saḷuva Mangu. He explains the meanings of the various titles that Narasimha assumed, and says that he conquered the Tigula Bhūmi, meaning by that term the Tamil country, deprived the Oḍḍiya (the sovereign of Orissa) who invaded his kingdom, of his strength; captured the fort of Bāladurgam * and having gone to Penukonḍa destroyed the Pikkilḷu and other enemies of his. Week after week the king Saḷuva Narasimha made extensive gifts to Brahmans. He is said to have conquered many forts the chief among which being Bonagiri (Bhuvanagiri), Gingi, Kongudhārāpuri † and Penukonḍa.

ఉ. భారతవంశమండనుడు పాండవగాండివము క్తవాణసం
భారతప్రభావనుతిపారగుడంచిత గోమహీతులా
భారతదంగదాన పరిపాకసమగ్రయశోవిలాసశో
భారతశాలిగుండ నరపాబన్ధసింహుడుగవ్వారీస్థలికా.

సీ. తనభుజాపరిఘచేత ధరావరారోహ
భరియించి బర్బర బాహుడయ్యె
తనప్రతాపంబుచేత దిగంతగంబుల
దీపించియంబరాదిత్యుడయ్యె
తనదానగరిమచేతసురాగముల పెంపు
దండించి యైవరగండడయ్యె
తనమహత్త్వంబుచేత బురాణపురుషుని
మఱిపించిచౌహత్త మల్లుండయ్యె

గీ. రాజమాత్రుండె ధరణీవరాహవిరుద
వర్ణఫలకాయ మానదుర్వారగర్వి
తాహికోర్వీశవిపుల దోరంతరుండు
సాశ్వగుండయ నరసింగ జనవిభుండు.

సీ. తిగుశభాముని తెంకులుగఁ జరించినవౌడ్డ
చెవులపాతుల నెల్లఁజెండివైచి
ఘనమైన కండక్రౌంచునఁ బాఁతులెంచిన
యొడ్డిని పెనులావులాడఁదన్ని

* Seems to represent Udayagiri.

† The printed editions give the word as Kommadhārāpura, an apparently wrong reading. The place seems to stand for Dhārāpura in the Coimbatore district.

వఱతెంచి చక్రగఁబాలదుర్గము మెట్టి
 సుడివడ్డచామలఁ జుట్టిముట్టి
పెనుకొండ కడఁబాలిపికిఁల్లు మొదలైన
ప్రతిపక్షులను మాతామాతముజేసి.

* * * *

గీ. సతగఁపులత్రుప్పడుల్పు వసంతవేళ
 రాయమీసరగండ ధరావరాహ
 విజయ విఖ్యాతగుండ భూవిభుస్సహ
 సార్యభౌముని విరుదైన సాభవంబు.

క. శ్రీవెంకటాద్రినాథద
 యావర్ధితరాజ్య సన్నతార్థి జనమహీ
 దేవాగ వైరిస్వపరా
 జీవనికరచంద్ర నారసింహనరేంద్రా.

మ. కనకాద్రి ప్రతిమానధైర్య జగదేశస్త్వత్య సౌభాగ్యమో
 మానకీలానవపంచబాణవిజపాహశౌర్య పీరావిరా
 జనయోపాయవిహార బోనగిరి చంజీకొంగుధాగాపురీ
పెనుకొండాద్య ఖలైక దుర్గహరణ ప్రేంభిత్రుణా పోదయా.

శా. పాంచాల ద్రవిళాంగ మాళవశక ప్రాక్ష్యోతి మక్షోణిభృ
 త్పంచాస్య ప్రతివర్ష దత్తవివిధోప గ్రాహ్యరత్నాంశుమ
 తాగంబి వేంకట కాళహస్తినగరీ కల్యాణ సౌధాంచల
ప్రాంచచ్ఛాసన సాశ్వశంకితకళ ప్రారేయరుజ్జుండలా.

Varāhapurāṇam, a Telugu poem written by the two poets Nandi Mallayya and Ghanṭa Singayya, is dedicated to Narasa Nayaka, the general of Saḷuva Narasimha. In the beginning the authors give a genealogy of their patron and the achievements of the several members of his family, as well as the achievements of their patron's sovereign Saḷuva Narasimha. Of Īśvara, the general of Saḷuva Narasimha, the poem says that he was in very great favour

with Sajuva Narasimha. He was the generalissimo of all his forces. With this army he conquered and reduced the following places:—Udayadri (Udayagiri), Huttari (?), Gandikoṭa, Penukonda, Bangalore, Kovala Nellūru (?), Kundāṇi, Goduguchinta, Bagūr, Naragonda, Āmūr and Śrīrangapaṭṭaṇa. The poem further states that Īśvara Nayaka, at the direction of Narasimha, marched with a large army against the Muhammadans (Yavanas) of Bidar (Beḍandakoṭa) and destroyed their cavalry completely near the town of Kandukūr.

The poem goes on to say that Narasa Nāyaka, the son of Īśvara, was a patron of letters, and had the works Varalakshmīkalyaṇam and Narasimhapurāṇam dedicated to himself. The work also mentions Narasa as praised for his greatness by the sovereigns of Maṇḍuva (Manve), Beḍandakoṭa (Bidar) and Māhura (Māhūr).

వ. . . . కృతిపతికిం విజయైన సాభువ నరసింగ రాజరాజ
 మారి పావనాస్వయంబు మొదల వర్ణింతుము. చింతారత్న కామగ
 వి కల్ప వృక్ష లక్ష్మీవత్సలాశ్రులతోడంబుట్టి మిన్నుముట్టిన పాఠమున్నీటి
 వట్టి సాయంతనసమయ సంపుల్ల మల్లీమతల్లికా గుభుచ్చ స్వచ్ఛకాంతి
 నిత్యంద్రుండు చంద్రుండు వంశకర్తగా సకల కవికలుషాపహర్త వంశి
 దేవమహీభర్త కీర్తికార్తిక చంద్రికావ్రభావంబులు వినిర్మించి దశదిశం
 చలంబులు ముందఁ దత్తనూజుండు చతుష్టస్థి విద్యావిమాతసభోజుండు
 గుండ్రాజుడుండగపురాజుతండంబులఁ జెందాడి మండలగ్రావంబు తెలం
 కులగెలుపు గంబంబులు నిలిపెఁ దర్శనసుండు గాండివధన్వసమా
 నుండు సాభువరాజు ఘోరాహవపట్టంబునం బారసక తురగధట్టంబులఁ
 గనుపుగొట్టి ధరావరాహోహబాహుపీఠంబునం గుదురువజరెఁ దర్పు
 త్రుండు నిరాతంకవ్రతావ కమలమిత్రుండు గౌతరాజు రాజసంబున
 గుణలతావిశానంబులు సేతుశీతాచల మధ్య పృథ్వీమండలంబున మెండు
 గొలిపెఁ దర్పుతుండు వీరలక్ష్మీసమన్వితుండు గుండరాజు విరోధిరధిపి
 విఖండన ప్రచండదోర్ధ్వండమండలాగ్రుండును సముద్ధంక సాహసక్రియా
 సమగ్రుండునునై నిరవధికవ్రభావ దుందుమారులం దిష్టునాథ నరసింగ
 పార్థివులంగాంచె వారిలోన.

*

*

*

*

వ. అట్టి నరసింగరాజరత్నంబుచేత మన్ననవడసి నైస్యనాయక
 పట్టభద్రత్వంబున నిర్మిత విజయలక్ష్మీమహత్వంబున మదవదధియాతి
 భయదనత్వంబున వీర్వాయురైశ్వర్యధుర్యంతైన యాశ్వరనాయకున

కుం బ్రియతనూభవుండు నరసపసుధాధ్యక్షుండు నిర్వంచితానుగ్రహం
బునం బిగ్రహించి యిస్తుహావ్రబంధంబునకు శృంగారవిభూషణంబుగాఁ
దదీయవంశావతారంబు రచియింతుమది యెట్టిదనిన :—

* * * *

సీ. ఉదయాద్రి భేదించ హుత్తరినిర్మించె
గండికొటపురంబుఁ గదలఁద్రవ్వె
పెనుకొండ సాధించె బెంగుళూరు హించెఁ
గోవెల పెల్లూరు గుంటపటచె
కుందాణి విదల్చించె గొడుగుచింతజయించె
బాగురు పంచముపాడుచె సె
నరుగొండ వెకలించె నామూరుమర్దించె
సీరంగపట్నంబు బారిసమరె

గీ. రాయచౌహత్తమల్లధరావగాహ
మోహనమురారిబర్బర బాహుసాశ్వ
నారసింహప్రతాపసన్నహనుడగుచు
ఃశ్వహితకారి తిష్ఠయ యాశ్వరుండు.

మ. నరసింగక్షితిపాలువంపునుడుగౌనాఁజేసి దండెత్తి యీ
శ్వరభూభ ర్తచెడందకోటయవనాశ్వప్రతముగా వీమసం
గరగంగంబునఁ గొల్లవట్టుకొనివీఁ కంగండుమారీపురాం
తరసిమంబునఁ జక్కగానటకె దుర్దాంతారి సంతానముగా.

* * * *

క. వాణీక గవీణాని
క్వాణరతికినినయమతికి వరలక్ష్మీక
ల్యూణ నరసింహవిజయపు
రాణకథారమణతానురాగస్థితికిగా.

క. పరిచితబోధునకు నిరం
తరకాంత ఘృణాసనాభునకు సాశ్వత్రీ
నరసింగవిభూషణుపే
శ్వర సృపతిమారనరసజననాభునకుగా.

ఉత్సాహ. మండువాబెడందకోట మాహురాదిమేదిని
 నుండ లేశ్వరస్తుతాసమాన మానుషోదయా
 భండనాజితప్రబండపటహనిస్సనార్భటి
 హిండితాప్తదికుడుని యీశ్వరాత్మసంభవా

క. శ్రీవేంకటాద్రిపతిసం
 శేవాహేవాకనిపుణ శేషాహిఫణా
 భీవినిమనకరకరిసే
 నావిభ్రమ యీశ్వరేంద్రు నరసింహస్థపా

33

SĀLUVĀBHYUDAYAM *

[By Rajanatha Dindima.]

(Continued from extract No. 3.)

Canto I.—Among the sons of the famous Saḷuva Mangu who destroyed the Muhammadans in the south and restored the temple of Śrīrangam was Gauta, to whom was born, like Abhimanyu to Arjuna, Gunḍa, the third of that name in the family. Gauta leaving the responsibility of ruling the kingdom to his children, retired to the forests to spend the evening of his life in preparation for the next.

Canto II describes the penances of Gunḍa III and his consort Mallāmbika at Ahobilam, the appearance of God Narāsimha in his dream and his promise to enter human life as Gunḍa's son. Mallāmba becomes pregnant and gives birth to Narasimha. His youth and early education are then described. Gunḍa then instals his son as his successor on the throne and retires to the forests as a Vanaprastha.

Canto III.—The ministers advise Nṛsimha not to give himself up to sorrow at the departure of his parents, lest it should afford a favourable opportunity to his enemies. They urge him to start on an expedition of conquest against his enemies and exhort him that if Udayagiri is captured there would be nothing to obstruct him on that side. In the last verse of the canto god Viṣṇu worshipped

* The two extracts are taken from a single Manuscript, with many lacunae, in the Madras Government Oriental Manuscripts Library, No. 11819 of volume XX of Descriptive Catalogue (1918). The passages are extracted as they are in the manuscript.

at Venkaṭadri (Tirupati) is contrasted with Narasimha, his avātar who was at Chandragiri. Narasimha resolves to set out on an expedition of conquest and orders a public announcement of this resolve.

Canto IV.—Narasimha's army marches against Kalinga. The Ruler of Kalinga come out to meet him at the head of his army. Then a battle takes place between the two armies which is described at great length. The Kalinga Ruler is defeated, and retires to his city which is laid siege to. A breach is at last effected in the fort and the Kalinga Raja surrenders.

Canto V.—Narasimha then turned his attention to the south. After worshipping the god Śiva (probably at Chidambaram) he proceeded against the Chōḷa king who fled away on hearing of the march. On his way Narasimha sighted the Gōpura of Tiruvaṇṇāmalai at a distance and made his obeisance. He then went to Madhyārjunam (Tiruvīḍaimarudūr) and thence to Kumbakōnam. Then by the northern bank of the Kaveri he proceeded to Śrīrangam. He spent a few days here to satisfy himself that the benefactions of his ancestors were being properly applied, and to pay his homage to God Śiva at Jumbukēśvaram. Thence he went to Madura and Rāmēśvaram. He thence went across as far west as Trivandrum (Anantaśayanam). After worshipping god at all these places he turns back. He receives tribute from the kings all along the way, and there is no record of war at all except on the Travancore frontier. Even the Ceylon king shows ready inclination to enter into a treaty with him.

Canto VI.—At the instance of a chief who is called Kuṭavāchalēndrataṭavāsin, Nṛsimha invaded Nāgamandala (perhaps the same as Nāgarakhaṇḍa). He left a garrison there and returned with a desire to conquer Pṛthugiri (big hill, Penukonḍa). At that place he was attacked by a Muhammadan army. He won a complete victory over the Muhammadans and justified his titles Dharaṇīvarāha and Sāḷuvēndra. After this the poem goes on to describe the conventional invasion by Narasimha of the territory of the king of Daśārṇa who was defeated. He is said to have continued his march northwards as far as the Himalayas and to have set his boar (Varāha) signet on the face of the Himalayas. After that Narasimha conquers some more northern countries and goes finally to Benares (Kāśī) where he is anointed as Chakravarti by the various kings in attendance upon him in front of the god Viśvēśvara. On the occasion of the anointing of Narasimha there was a shower of flowers and sound of music from heaven in token of the approval of the gods.

असममिह गिरीन्द्रदुर्गमादौ स्ववशयतो भवतः सुमेरुपूर्वाः ।
अपि कुलगिरयो भवेयुरात्मध्वजकिरिलेख्यजयाङ्कसूत्रधाराः ॥

इति सचिवगिरा स राजासिंहः तदचलदुर्गवरे निवेश्य सर्वम् ।
अचकमत दिगीश्वरांशानोऽसावखिलदिशां विजयाय दण्डयात्राम् ॥

विभुरय स विमृश्य मन्निवर्गं विरचितसान्ध्यविधिर्विशेषवेदी ।
सह कवितिलकैस्समामकार्षीत् सरस . . . भोगरागी ॥

आनन्दामृततुन्दिनः कुलगुरोरा लोकहर्षादिव
श्वः प्रातर्हरितां जयोद्य महतिस्वोद्योगमुदोषयन् ।
सर्वान्पार्श्वगतान्विसृज्य च कवीन् सन्नाहिना चेतसा
निर्णिद्रो नृपतिर्जयश्च हरितां वाञ्छजनैषीन्निशाम् ॥

Canto IV.

नृसिंहघात्रीशानिदेशतस्ततो निशात्यये सैनिकबोधहेतवे ।
जयानको द्वेषिहृदां भयानको विमुच्य निद्रामरणं च (ते भ)टाः ॥
यथोचिताहार्यमृतो रसोत्तरा रणे द्विषो नर्तयितुं किलोद्यता ।
विधाय सान्ध्यं विधिमुज्झितस्ततो द्विजोदिताशीः कवचः शुभग्रहैः ॥
सहा . . . शङ्करमग्रतः स्मरन् जनाधिपः प्रस्थितदिग्जिगीषया ॥

जिगीषुरागादि . . . कलिङ्गभङ्गाय कटारिसालुवः ।
अशङ्कमाकर्ण्य जयानकारवम् कलिङ्गराजः करिभिर्विशृङ्खलैः ॥
भुजङ्गराजं खगपुङ्गवो यथा नृपं क्रुधाङ्कुरदहङ्कियोभ्ययात् ॥

हतावशिष्टैश्च गजैरगात्पुरं कलिङ्गराजो युधि खण्डितादरः ।
सशैलदुर्गं तपनाध्वरोषकृत् विशालसालं बहुयन्त्रसाधनम् ॥

समन्ततः सालुवभूपतिस्ततः कलिङ्गभङ्गाय विशृङ्खलो . . . ।
विलङ्घ्य सालं विशति स्म सत्वरं निरन्तरं तत्पुरनीडकोटरम् ॥

अथ शरणं गता हतावशिष्टैः सह सुभटैस्सहसार्पितोपहारम् ।
अहितमधिकदीनमन्वगृहात् कलितदयस्सकठारिसालुवेन्द्रः ॥

*

*

*

*

Canto V.

अथ पटहनिनादैरात्तबोधैरशेषैः नियमकृदवनीन्द्रो निर्गतः सैन्यवर्गैः ।
बहुवसतिरगात् भीषयन् दक्षिणाशां जिगीषुः ॥
पुरमनुपममग्रे पुण्डरीकाक्षमैशं क्षितिपतिरथ दृष्ट्वाकेवलोभ्येत्य मत्तया ।
अनमदवनहेतोराहितानन्दनृत्तं शिशिरकरवतंसं . . . कुंसम्

*

*

*

*

तदनुपटहनादात्तं विभाष्याभियान्तं प्रसृमरभयभारः प्राद्रवच्चोलभूपः ।
प्रलयपवनवाते वातुमुच्चैः प्रवृत्ते तुलितकुलगिरीन्द्रे तूलवार्ता कुतः स्यात् ॥
अनमदवनिपालो गोपुरं वीक्ष्यदूरे सुरसरणिमतीं शोणवन्येशशम्भोः ।
हतमपिसहभोक्तुं भैरवरयाज्ञयाम्बा तनयमनलपक्वं तच्च यात्राजुहाव ॥
असितसरसिजालं स्वाश्रयामात्तगन्धान् रचयितुमुपयातान्वारयद्भिर्द्विरेफान् ।
मलयपवनलोलैः शालिभिः पाकनम्रैः अवनिपतिरनर्घाश्चोलदेशानपश्यत् ॥

*

*

*

*

तुलितसुकृतघण्टामर्जुनीं द्वारि दृष्ट्वा रथहनमपि वत्सं स्वं च पुत्रं रथस्थम् ।
व्यदलयदपि बालं यत्र चोलस्तथासीत् स्वयमपि . . मेकशूलपाणेः पुरस्तात् ॥
निरगमदथ नत्वा कुम्भघोणेशमीशं नृपतिरुपरिविष्टस्तत्र नीत्वा च रात्रिं ।
गणितसमयवीक्षाद्धृतरागे जने यत् सरसि दुरितशान्त्ये . . . सन्निधत्ते ॥
अवि तकृतदेवागारसौधप्रकाशैरनुगतहरशैलानात्मभक्तावनार्थम् ।
हरविहितविहारान्तानसौ वीक्ष्य देशान् सलिलनिधिपुरन्ध्रीमासदत्सह्यकन्याम् ॥

*

*

*

*

क्षपनविधिकृदस्यां पात्रदत्तार्थसार्थो नृपतिरुपगत श्रीरङ्गमोङ्कारशृङ्गम् ॥
फणिककुदिशयानं तं प्रणग्याम्बुजाक्षं फलमभजत दृष्ट्योस्तत्प्रसादेनसाकम् ॥
निजकुलजनुषाशानिर्जयादार्जितार्थै-
र्भहिपतिरथ दृष्ट्वा मंगिदेवेन हृतम् ।
सदन(म ?) युतसालग्रामदात्राभिरामं
तदधिकमदितास्मै साम्यसूयः किलासौ ॥

तमसिगजवनेशं प्राप्य नत्वा गिरीशं
 न्यवसदथ तदग्रे श्रीनृसिंहस्त्रिरात्रम् ।
 जगति यमधिजम्बूमूलमाराध्य लोको
 भजति सकलजम्बूद्वीपमेकातपन्नम् ॥
 सुशकुनकथितैष्यत्स्वेष्टसिद्धेस्ततोऽस्मा
 भिरिवलबलनिकायैर्निर्गतश्चाग्रतोऽस्य ।
 तुरगखुरजधूलीश्वर
 पार्श्वः पाण्ड्यभूपोऽक्षिलक्ष्यः ॥
 स्वबलमथ सशङ्कं वीक्ष्य सोत्प्राप्तहात-
 स्तदभिमुखमशेषं वारयत्येष यावत् ।
 शरणमुपगतोऽग्रे तावदश्वस्य वेगा-
 दनमदधनिपाल पाण्ड्यभूपः ॥
 मलयशिखरवासी यस्य वंशोद्भवानाम्
 अभिमतकृदगस्त्योऽप्यागता ताम्रपर्णी ।
 निगलितजलदानान्निर्जराधीशमौलि-
 र्वलयकषणचिह्नाद्वक्ति बाहापदानम् ॥
 प्रीणयन्हस्तपद्मा-
 दमयकृदुपकारालोकमात्रेण पाण्ड्यम् ।
 दशभिरथ दिनैस्तद्वर्षिताध्वानगर्या-
 मभजत मधुरायामात्तवातं महेशम् ॥

दृढकुतुकमयासीन् दर्भशय्यापवित्रं दशवदननिहन्तुर्दक्षिणाभ्योषितीरम् ॥
 अपि रघुकुलकेतुप्रेयसीयातुनेतुः स्वविषयमपि नेतुं . सनोत्पातकेतुः ।
 जलनिधिपरिमातुर्मानदण्डो विधातुर्दिविषदुभयहेतुस्तेन दृष्टोऽथ सेतुः ॥

* * * *

अथ नृपतिरनंसीद्वामनाथाख्यमीशं स्फुरितमहिमकाशीपुण्यसाफल्यहेतुम् ।
 दुहिणकुलजहत्यादोषशान्त्यै प्रणीतो रघुकुलजनुषा यः सैकतं मत्र लिङ्गम् ॥
 तमभिलषितसिद्धिं प्रार्थयन्स्तत्र दृष्टः सुशकुनमुखतो स्यादेष निर्याति यावत् ।
 तदभिगमनभीतारतं शरण्यं प्रयाताः धृतबहुविधदिव्योपायना द्वीपपालाः ॥

शरणमयति दत्तोपायनः सिंहलोसाविह विनमति जैनो लक्ष्यते पादनम्रः ।
 इति निजसचिवोक्त्या मानयन्नेष राज्ञामभयमरित तेषामम्बुजाक्षावतारः ॥
 जलधिसलिलमग्नोन्मग्नमुद्धीक्ष्य सेतुं दशरथमुत . . . ते स्म क्षितीशः ।
 निजपटहनिनादाम्निर्जितद्वीपपालं तदधिकममुमन्ये त्वद्भुतं मन्यते स्म ।
 कतिपयदिवसैस्तत्काङ्क्षयासावनन्ते पवद(!)शयनमेत्य प्राणमत्प्राण . . ॥

* * * * * तत्र बन्दीकृतानाम्
 विहतिरिह भटानां शारिकाणामिहासीत् ।
 अपि रिपुबलबद्धो मन्त्रिणाऽमोचि भूपो
 हयपदनिहितोऽग्रे रक्ष्यभावात्पदाती ॥

मदगजगति . . . तोरच्छदाङ्गस्तदजनि चतुरङ्गकीडितं सार्थमासीत् ॥
 अतिबलमतिरङ्गः संहितं वीक्ष्य सिंहध्वनिपटुभटसिंहैः संहताशं हताशम् ।
 रणभुवि नरसिंहो रंहसारुह्य बाहं गजकुलमिव सिंहः संहरन्बृंहति स्म ॥

* * * * *
 सचतुरमथ हुत्वा तत्र संशप्तकानां
 नियुतमपि च भीष्मान् सुप्रतीकान्द्विषांश्च ।
 शकलितगुरुकर्णो दुर्नयानां प्रतूर्ण
 तदकलयदपार्थ पार्थिवः पार्थकीर्तिम् ॥
 अयमथ शबरेन्द्रौ भिन्दुरायस्य बाहू
 धनुषि च कृतशिक्षौ क्षिणादक्षिणौ तौ ।
 विजयसदृशावीर्यावुद्धतौ द्वावपि द्रा-
 गचलयदपराब्धेरध्वरोधात्तयुद्धौ ॥

* * * * *
 दृष्ट्वा विद्रवतो दिशो दश भयाहतापयो द्वेविणः
 सोत्प्रायो नरसिंहभूपतिरसौ स्वानीकिनीं चाभवत् ।
 श्रान्तां तत्र निवेश्य तत्क्षण . तं तीरेम्बुधर्मन्दिरे
 विश्रान्तो रचिताह्निकादिरनयत् वीराग्रणीस्तां निशाम् ॥

Canto VI.

कुटवाचलेन्द्रतटवासिकलितोपदेशतः ।

सहस्रमुवमपि विलङ्घ्य नरसिंहभूभृदथ नागमण्डलम् ॥ ८ ॥

अपवाह्य सैन्यानिवहेन कतिपयादिनान्यपश्रमः ।

तत्र कतिचन निधाय भटान् अगमच्छनैः पृथुगिरिं जिगीषया ॥ ९ ॥

* * * *

धवलितपत्रनवचन्द्ररुचि . . . भटविधूतचामरम् ।

तत्र नृपतिरवलोकितवान् छत्रं तृणीकृतजगन्नाथं बलात् ॥ ११ ॥

करविधूतखड्गखेटकं निखिलैर्बलैः सह नृसिंहभूपतिः ।

चरमाङ्गसङ्गतनिषङ्गततिभिरथ शार्ङ्गपाणिभिः ।

साकमधिगततुरङ्गशतैः स्वबलैस्तमेनमरुधत् तुरुष्कराद् ॥ १३ ॥

* * * *

स विधाय तञ्जनपदं च निगमनिरतं निजाज्ञया ।

तत्र गमितरजनिः सबलो निरगात्ततोऽपि च नृसिंहपार्थिवः ॥ १८ ॥

* * * *

असुरांशसम्भवदुःशार्णव नृपतिबलमोहनादसौ ।

सार्थमकृत नरसिंहनृपो भुवनेऽत्र मोहनमुरारिकीर्तनम् ॥ ४९ ॥

विविधेषु तेषु विषयेषु विहितवसातिर्नैस्समम् ।

हैमवतसविधभूमिमगमत् नरसिंहभूपतिरसह्यविक्रमः ॥ ४६ ॥

* * * *

अवगम्य तत्पदमगम्यामिति किल निवृत्तधीस्ततः ।

हैमवतकटकमेष जयी तदमुद्रयन्निव वराहमुद्रया ॥ ४८ ॥

* * * *

अपि तच्छिरस्तु निजपादमभयकरमर्पयन् स तैः ।

वेतिपुरमिति(?)पुरोगमितैः अयते स्म काश्चिनगरं नृपाग्रणीः ॥ ५१ ॥

* * * *

तदनु प्रसादमुदितः प्रमाणिभिः प्रवयोभिरभ्रसरितः पयोहरैः ।

क्षितिचक्रवर्तिपदसिद्धये नृपैः अभिषिक्त एष पुरहर्तुरग्रतः ॥ ५२ ॥

* * * *

Canto VII.

कामं ततः शात्रवकाकलोकमामन्त्रयन्नात्मजयानकेन ।
 सीमन्तयन् प्रस्थितविन्ध्यशैलं सामन्तवृन्दैस्सह साकुबेन्द्रः ॥ ९ ॥
 उग्रासिपथाननविन्ध्यवासदुर्गाश्रयादिष्टगुहाः किलेति ।
 वर्गाविमुक्तं द्विषतां नृपेण व्यग्राभयेनाप्यसतां विनाशे ॥ १० ॥
 किम्पीरबङ्गाळकळिङ्कगौडहम्मीरसौराष्ट्रशकोद्भूतपूर्वान् ।
 उन्मूलयन्नुत्कलमप्युदग्रमुन्मूलितौजा जयति स्म राजा ॥ ११ ॥
 आनर्तितानर्तकबन्धवृन्दः पिष्ट्वा महाराष्ट्रमपि प्रहृष्टः ।
 काम्भोजजिघ्रिर्जितभोजराजः प्राग्ज्योतिषेशं जयति स्म सज्जम् ॥ १२ ॥
 शाङ्गीयुधान्वेगसरत्तुरङ्गसङ्घातिरूढान् दृढकङ्कटाङ्गान् ।
 उदग्रकीडक्वधरांस्तुरुष्कान् उग्रान् सुरत्राणमुखानजैषीत् ॥ १३ ॥
 आकर्णमाकृष्टधनुः सुपर्णो गोकर्णयूयं किल चूर्णयित्वा ।
 गोकर्णराजं व्यरुचत्सुवर्णं विनिर्णयज्ञः शतपर्णनेत्रः ॥ १४ ॥
 आलङ्कृमामेरुनयप्रशस्त्यै कोलं निजाङ्गं कुलपर्वतेषु ।
 कृत्वा निवृत्तः किल पादभानां दत्ताभयोऽप्येष न तृप्तिमागात् ॥ १५ ॥
 भद्राधिकोऽसावय तीर्णतुङ्गभद्राप्नो दुर्भेदतुङ्गभद्रः ।
 विद्रावयन् व्याधबलौघमात्म . . . पुनर्व्यतानीत् ॥ १६ ॥

ष्टमाहारपरिग्रहो . . . रसां कृत्वा कवीन्द्रैस्समां
 सान्ध्यं कर्म विधाय मन्त्रितिलकैः सम्मन्त्र्य कार्यं समम् ।
 उद्रोमाधमतीतयुद्धकथनावेशाच्च नम्रानगैः(नोः)
 निर्णिद्रो नरसिंह एष नृहरेरंशोऽनय(त्तां नि)शाम् ॥ ४३ ॥

Canto VIII.

तं ताडगाशाजयिनं समेत्य विन्ध्याचलप्रान्तविहारभाजाम् ।
 वृन्दादयाचन्त नतो मृगाणां सन्त्रासशान्तिं मुनयो वनस्थाः ॥ १ ॥
 आत्मांशुनालान्यमितो वित्त्य निरस्य ऋक्षप्रकरं निमेषात् ।
 मास्वानगात्पद्मिभसिन्धुतीरं रेवातटं श्रान्तहयश्च राजा ॥ १६ ॥

कैश्चिन्नृपोऽथ कविभिस्सह कायमाने
 काव्यानि दिग्गन्धकयाद्भुतमांसलानि ।
 कर्णामृतानि रसयन् कविताधिराज्य-
 . . . रसादनुभञ्जन् रजनीमनैषीत् ॥ ६३ ॥

Canto IX.

अथ क्षितीशैर्विजितैरशेषैरासेव्यमानो धरणीवराहः ।
 विलङ्घ्य मार्गं बहुभिः प्रयाणैः विष्णोः प्रियं वेङ्कटशैलमागात् ॥ १ ॥
 * * *
 महीमहेन्द्रो दिशति स्म तस्मै महार्धरत्नं मकुटं नवीनम् ।
 वक्षोमणिर्यन्महता हतश्रीर्जायेत नूनं दिवत्प्रदीपः ॥ ७ ॥
 * * *
 निशम्य तस्येति वचोनुरूपं नृपालसिंहोऽतितरां प्रहृष्टः ।
 आराधनायैव हरेर्निवासमैच्छन् नृपश्चन्द्रशिरोनगर्याम् ॥ २१ ॥
 * * *
 विष्णुः प्रसन्नोऽयमिति क्षितीशो विभाव्य तस्मादवरुह्य शैलात् ।
 शैलोपमंदानहरीसमेतन् ऐरावतारूपं गिरिमध्यरुक्षत् ॥ २३ ॥
 * * *
 आरूढवाहतिलकानय राजपुत्रा-
 नाह्लादयन्नमृतवर्षिभिरक्षिपातैः ।
 श्रान्तां सुवर्णमुखरीतटसीभि भूमि-
 न्यावीविशदय श्रमशान्तिहेतोः ॥ ३४ ॥
 * * *

Canto X.

तत्तत्कालविलोकनात्प्रमुदितः कृत्वाय सान्ध्यं विधिं
 कर्णायुष्यकरोक्तिभिः कविवरैः साकं रसान् सल्लपन् ।
 अङ्गैः काव्यरसप्ररूढपुलकैरावेदयन्नात्मनः
 साहित्यानुभवं नृसिंहनृपतिस्तत्त्वानयत्तां निशाम् ॥ ३४ ॥

Canto XI.

अथ वायुलिङ्गधरसात्कृताखिलद्रविणोऽपिशम्भुनिशिधीरधीरसौ ।
 विदुषां चिकीर्षुरबन् विशाम्पतिः द्रविणैरभूजितनृपोपहारितैः ॥ १ ॥

सचिवस्तादिञ्जित . . . तनोत्ततस्सहसा सुवर्णमुखरीतठान्तरे ।
नगरीं वसन्तदिनदानहेतवे नवरत्नसालगृहपासुरां नवाम् ॥ २ ॥

* * * *

. करहाटलाठपधिरण्डकीकटैः ॥
 अपलजितं तद . गूर्जरादिभिः धनमूर्जितं . . जगत्पतेः ।
 लसति स्म यद्विणराशिरुन्नतो निहितः पुरोऽस्य नृवरस्य राजभिः ॥ २८ ॥
 शिवरात्रिदत्तधनतृप्तमृत्युजित्
 प्रतिपादिताप्रतिमहेतिचापवत् ।
 धनसंहर्ति कनकशैलसन्निभाम्
 अवलोक्य दानविषयेऽग्रतः कृताम् ॥ २९ ॥

* * * *

वस्त्राद्यश्च वसन्तदानविषये दत्तं महार्घं नृपैः
 सर्वं तद्विदुषाभिकीर्षुरुचितत्यागं नृपः सत्वरः ।
 सम्मर्दोद्यत . . . कृतिजरद्वेतिप्रहारव्रुटन्
 द्दमाभृद्भलकिरीटमांसलखणात्कारं व्यभाङ्क्षीत्सभाम् ॥ ३९ ॥

Canto XII.

वाहाधिरूढोऽथ समं महीपैर्वसन्तदानत्वरया मनोज्ञाम् ।
 प्राविशदिन्द्रप्रतिमप्रभावो नवां पुरीं तां नरसिंहराजः ॥ १ ॥

* * * *

इति विजिताष्टदिकृशितिपदत्तबहुद्रविणैः
 मधुसमये चिकीर्षुरधिकं वरदानविधिम् ।
 वितरणघोषणापटहमष्टदिशावसते-
 रुपगमतार्थमेष समघोषयदर्थिततेः ॥ १ ॥

Canto XIII.

आदाय वर्षवरवेषमशेषभूपैः अग्रेसरश्चिरवलोकनमात्रघन्यैः ।
 आसेवितस्ततइतो निरगात्कवीनामातर्षणाय कुतुकी नरसिंहराजः ॥ १ ॥

* * * *

अम्भोषरं धिगविशेषविदं प्रदेशे यस्योत्तरे सट्टशवर्षणमूषरेऽपि ।
 सर्वस्वदस्य शिवरात्रितिथौ तवेशो . मचलं विरचय्य हैमम् ॥ २७ ॥

आकर्ण्य वाचमिति सादरमभितार्थामभ्यर्हणां विरचयन्नुचिताममुष्यै ।
 अन्याजबन्धुरवति स्म महीमशेषाम् आश्रय्यहेतुचरितो नरसिंहराजः ॥ ३८ ॥

34

RĀMARĀJĪYAMU—ĀRAVĪTĪ BUKKA AND HIS CHILDREN.

This extract from the Rāmarājīyamu deals with the descendants of Sōmadēva Rāja who lived during the reigns of Saḷuva Narasimha and his immediate successors. Among these, Bukka is called the firm establisher of the kingdom of Saḷuva Narasimha (Saḷuva Narasimha-rājyapratīṣṭhāpanāchārya). He is also given other titles in praise of his bravery and munificence. His rule is said to have prospered on account of the service he rendered always to the God Venkaṭāchalapati. He married two wives Abbala Dēvi and Baḷḷa Dēvi. By Abbala Dēvi he had several sons of whom Singa was the eldest and he gave them the district of Nandēla (Nandyal) to rule. By his other wife Baḷḷa Dēvi he had a son called Rāma Rāja.

Rāma Rāja is said to have marched against the fort of Kandanavōl (Karnūl) which was in the occupation of a chief called Savai and laid siege to it. Each unit of his army during this siege is said to have consisted of one elephant, 20 horses, 60 archers, 60 swordsmen and 60 spearsmen. Of such units there were 3,500 in his army. We do not know whether these numbers are accurate. He defeated Bibbi and capturing Kandanavōl made it his own capital. His relatives becoming jealous of him are said to have, at one time, commissioned a young boy to offer him poisoned water to drink. But when the boy hesitated he himself took it from him and drank it all. He overcame its effects, however, by the power of his devotion to God.

There is also a Birudagadyam (string of titles) attributed to this prince. From some of these we are able to get some historical information about him. He defeated the chief Kasappa Oḍeya who had his headquarters at Ādavāni (Adōni) and drove him from the place. The name of this chief appears as Kācha in the work

Balabhāgavatam. He is also said to have captured the army of the redoubtable Savāi and to have conquered the seven elements of royalty (Rajasaptāṅga) of Savāi Bibbi. We do not know whether the two names Savāi and Savāi Bibbi refer to the same individual. In the copperplate inscriptions of the descendants of this Rāma Rāja we find the word Savāi Sanskritised into Sapāda, Savāi in Hindustani and Sapāda in Sanskrit both mean one and one-fourth. Savāi is usually given as a title to Indian heroes when they show themselves of more than ordinary quality, e.g., Savāi Mādhava Rao, Savāi Jai Singh. It seems to be classed along with such titles as Immaḍi and Mummaḍi attached to names meaning respectively twice and thrice. But Ferishta in his work says that Savoyi was the name by which Yūsuf Adil Shah was known and was so called because he was born in a village of the name in Persia.

It is just possible that in one of the two places where the word occurs in the extract it refers to Yūsuf Adil Shah, and Kandanavōl might have been captured from him. We do not know whether Ferishta's derivation of the word is correct. Persons who can have had nothing to do with Persia at any time are given the title Savāi. For instance, the Moghul Emperor Akbar conferred the title upon a celebrated Jain Guru, Hīra Vijaya Sūri *, who visited his court and whom he honoured. Another title from the Gadyam says that Rāma Rāja captured seven hundred horse from a chief called Hallisusena (Ali Hussain?).

Rāma Rāja married Lakkamāmba and by her had three sons Timma, Konḍa and Śrīraṅga. Of these Timma became governor of Avuku (Owk), Konḍa governor of Ādavani (Adōni); their respective descendants referred themselves to these places in describing themselves.

క. ఆరాజేంద్రుడు బుక్క-ధ

రారమణుని గాంధేనపండు రాజకులసుధా

పారాచార నిశాసరు

శైరాజిత సరససతక-భాదూభి మెయి.

విరుదగద్యము. జయజయ, స్వప్తిశ్రీ సంతత వేంకటాచలపతి
చరణారవింద పేవాకందలిత సామ్రాజ్య సుఖోపభోగ, సామన సరసిం
హరాయ రాజ్యప్రతిష్ఠాపనాచార్య, శౌర్యగరిష్ఠ సకలకాథావిశారద,

దైనాదికవితరణ నానాదిగంత రాగతపనీపకజాల పరిపాలన గుణవిశేష,
అనచాయశౌర్య, సుమేరుధైర్య, అష్టాదశవిద్యాప్రజ్ఞావనీ, రాజకుల
భరణ, రాజరాజేశ్వర, పిన్నశౌరిరాజతనూజ, బుక్కరాజ, విజయ
భవ, దిగ్విజయభవ

సీ. ఆబుక్కరాజేంద్రుఁ డబ్బలదేవి
బ్బాదేవియను సతుఁ నునరించి
యబ్బళదేవియం గాత్తజలనుఁగ
విభు. దాదిగాఁగనువేడ్కఁ గాంచి
సందేలయొసగనానందనులాపురిఁ
దమకును నిజరాజదానిగాఁగ
నేలుచుఁ గలము సందేలపేరిధరిమ్రొ
దనరఁగఁ బుత్రపౌత్రాభివృద్ధి

గీ. నతిశ యల్లిగి మజియును నానృపాలుఁ
డనకుతనుఁడు బల్లాదేవియందురామ
భద్రవరలబ్ధ జనితున క్షుద్రశౌర్య
భానునృపతేజ రామభూపాలుఁ గనియె.

సీ. మదకర కొకటికిర్యదిగజ్జములు గుజ్జ
మునకును విలుకొండ్రు మ గురువిచ్చు
కత్తులవారీపై కాండ్రట్ల వర్తిల్లు
నిట్టియేనుఁగులను జొట్టుమాడు
వేలయేనూఁడును స్వృత్తితోనడవంగఁ
గండినోల్కాధిపఁగాదలంచి
మొనఁద్రుంచిగట్టిగా ముట్టడిదిగినా
విచ్చిని మిక్కిలి యుబ్బణంచి

గీ. ప్రకటనప్రాంగములఁగొని రామవిభుడు
కండినోల్కాధిపానియొఁగాఁగవసుమ
తియునునేలి మహాహవ దీక్షబూనె
బలిమికలిమినాశావనీపకులఁ బెనుప.

చ. మగఁటిమిశౌర్య లేకదయమాలటుజ్ఞాతినియు క్షబుద్ధితే
సగరతఁగన్న తీర్థమిడఁజాలక యర్చకుఁడున్నఁజాబిల్లి

నగధరనీవేదికగ్రనిజనంబులు గన్వొననంతఁగ్రోలియ
నగరునిఁబోలిరామనృపవంధ్రుఁడు బెండఁడు తద్వికాగము.

విరుదగద్యము. జయజయ, స్వప్తిసమసుప్తి సమరసమయ బల
గజోమిలిత సప్తసాగర ఘుంఘుమిత కల్లోలజాల, శరణాగతపాల, హల్లి
సుసేనోల్లాసిత సప్తశతపైంధపగ్రహణపరాక్రమధుర్య, రత్నసానుశ్చైర్య,
దుర్వారతర సవ్యాపి సైనికచరణ, సవాబిద్ధిరాజ సప్తాజ్ఞహరణ
మార్గచరణ, రణభయానక జయానకారవ ముఖరీకృతి కలగిరిదరీనికర,
పోషితావని సుకరప్రళగ, నిరావాపాదఃనీదుర్గనివాసికాసపుడయ దు
ర్మధఖలినిర్మధన, ధర్మభౌరేయ, దాశరాజేయ, వీరరమాసమారోహణా
రంభసోపానదోస్తంబ, వాక్కుంభీనస సార్వభౌమారంభ, పరిపంథిన్మవ
పుండరీకాధిపరాజమండలకబళనవ్యగ్రిమోషగ్రమండలాగ్ర, సింహీకాతమా
జ రామరాజ, విజయీభవ.

చ. సరసిజసద్దతోమిగులసాటగులక్షణక్షీతాంగియై
పగ్గినలకగ్రమాంబును వివాహము బుకగ్రన్యపాలురామభూ
వగుడయి యాపులోమజయుచాసపుఁబోలిమహానురక్తిను
స్థిరతరబోగభాగ్యములఁ దెప్పలఁదేలెను లకగ్రమాంబతో.

క. ఆరామనృపతికిమహే
దారుడగు తిమ్మరాజు ధన్యుఁడుకొండ
త్పైరమణుఁడు బుధనుతన
చ్చాగిత్తుఁడు రంగవిభుఁడు జనియించిరొగి.

క. అతిమ్మనృపతిభూకాం
తాలికఁబై నయపుకుఁ దా నేలుదులి
భ్యాతిగనప్పరిపేర
బ్రీతిని దనకులమువెలయఁ బెంపొందెమహి.

క. దీనావనుడొ కొండమ
హీనాథుఁడందవేల నేలుదు బరంగ
దాసును సురులును దత్స
తానంబాయాదవేనిథామనుపేర.

క. ఆరాజన్యల తమ్ముడు
శ్రీరంగాధీశ్వరుండు శ్రీతనంరఱు
ధౌరంధర్యముచేనా
శ్రీరంగాధీశుడనగ ఓతిమరిగాంచె.

35

PĀRIJĀTĀPAHARANAMU.

[By Nandi Timmana.]

In the beginning of this Telugu poem dedicated to the Emperor Krishna Rāya, the poet Nandi Timmana gives a short account of the family of his patron. In the family of Turvasu of the Lunar race was born a king by name Īśvara who excelled by his virtues even god Śiva, who is also called Īśvara. In the battle at Kandukūr which he fought with the cavalry of the Muḥammadan ruler of Bēdar (Beḍandakoṭa) he caused their blood to flow in many streams. Īśvara married Lakkāmba and got a son Narasa, by her. This Narasa became a very great warrior. He was famous for his conquests and munificent gifts. He ascended the throne of Vijayanagara which was a mirror to the whole world. When the lord of the Kuntala (Vijayanagar) country was in trouble he exhibited his valour and captured the city of Vidyāpura (Vijayanagar). He killed the Persian (Muḥammadan) ruler in the battle of Mānavadurga (Manvi). He captured the town of Madura after killing the Chola ruler, and exhibited his swordsmanship to the Heuṇa ruler of Seringapatam. He performed the sixteen sacred gifts at Rāmasētu.

Narasa had two wives Tippāmba and Nagāmba through whom he got the sons Vīra Narasimha and Krishna Rāya.

క. ఉర్వీశమూలియగునా
తుర్వసువంశంబునందు దుష్టారిభుజా
దుర్వారగర్వరేఖా
నిర్వాపకుఁడీశ్వరాఖ్యస్థపతి జనించెన్.

ఉ. రాజులనెత్తుటం బరశురాముండు వంతులుసేసె రెండుమూఁ
డిజగతి, గణింపనది యెంతటివిప్రులు! మట్టినిసున్న
త్రేణుండు కందుకూరికడఁ దిన్నయ నూశ్వరులే జనించెఘో
జచెడందఱుల యరనాశ్వికరక్త నశింపఁసముల్.

క. శాశ్వతవిజయఁడు తిమ్మయ
 యీశ్వరస్వపతికినికొరి కెన యగుతత్పా)
 శేష్యులకాకంబికకు
 విశ్వాతిగయశుఁడు నరసవిభుఁడుదయించె.

సీ. ఎవ్వనివిజయంబు తెఱిగించుశాసన
 స్తంభంబులాశాంత శైలివితతు
 లెవ్వనియరి గాఁపు లేపారుకాభింగ
 యవనాదివివిధ దేశాధినాథు
 లెవ్వనినిత్యదాచైకవిశాసంబు
 లాగూఢతరతులాపూరుషంబు
 లెవ్వని చిరకీర్తి యింద్రలోకాంగనా
 భోగినీగీతికా భోగవదము

శే. వాఁడు వొగడొండు సర్వసర్వసహాధి
 దేవతాముఖదర్పణద్విజయనగర
 భద్రసింహాసనస్థుఁడున్నిద్రలేజుఁ
 డీశ్వరాధిపునరసఖామీశ్వరుండు.

సీ. కుంత లేశ్వరుఁడు సిక్కుఁడంగవిద్యాపు
 రంబుకొని నిజప్రాధి నెరపె
 పారసికునకు దుష్పరమానవత్వంబు
 దొలఁగించెమానవదుర్గసీమ
 చోళవల్లభునకు సురవళామధురాధ
 రములిచ్చి మధురాపురంబు గొనియె
 శ్రీరంగపట్టణ సీమఖడ్గనటీరి
 నోదంబు హేయశేంద్రునకుఁ జూపె

తే. నతఁడు సుతికెకె గామసేత్వంతరాళ
 కలిత పోడశదాన విఖ్యాతయశుఁడు
 మండలికరమేఘమార్తాండవిరుదుఁ
 డీశ్వరాధిపు నరసపుధీశ్వరుండు.

క. సరసమహిమహిళా
 జానికిఁ గులసతులుపుణ్య చరితలుతిప్పాం

బానాగారికి లిరువురు

దానవదమనునకు రమయు ధరయునుబోలె.

క. వారలలొక దిప్పాంబకు

మారుడు పరిపంధికంధి మంథాచలమై

వీరనరసింహరాయుడు

నారాజిపరీతభూమి వలయంబేలె.

36

ACHYUTARĀYĀBHYUDAYAM

[By *Rajanaṭha Kavi*.]

In the beginning of this historical poem dealing with the life and victories of Achyutarāya there is a short account of his predecessors. In the Lunar race was a king by name Timma who had a son called Īsvara who was a great warrior and who 'had set his foot upon the heads of his enemy kings'. By his wife Bukkama Īsvara had two sons Narasimha and Timma. Of these Narasimha was famous for his heroic deeds even from his youth. He captured the fort of Manava (Manuva ?) Durga from its Muhammadan ruler and gave it back to him. He laid a bridge across the Kaveri and captured the town of Seringapatam. He then marched against Madura and, defeating and killing its Marava ruler in a battle, captured the place. He then defeated in battle a chief called Koneṭirāja who opposed him with his elephant hordes. He made the city of Vidyānura his capital. He had three queens who were called Tippāmba, Nāgamāmba and Obamāmba. Of these by his wife Tippāmba he got a son called Viṛa-Narasimha, by Nāgamāmba Krishna Rāya and by Obamāmba, Achyuta Rāya.

నాలీకినినాయకవర్జహేషు నీహారమ్రీ ధరవజ్రగోషు ।

వలాసుహద్రారణవద్దజేషు తేషు ప్రతీతోఽజని తిమ్మమృపః ॥ ౨౩ ॥

ప్రతిక్షమాపావలిపర్యేఠన్త్యా వీరశ్రియో విస్మయहेతుబాहुః ।

శ్రీతిమ్మమృపాజితభూస్తతోఽమృతశోభనాదీశ్వరమృపిపాలః ॥ ౨౪ ॥

కమాదభూతామథ బుక్కమాయా నృసింహతిమ్మశితిపాలసింహౌ ।

ప్రతీకవన్తావివ దోఃప్రతాపయశోగుణావీశ్వరమృవలారే ॥ ౨౫ ॥

आरभ्य बाल्यादजनि प्रजानामानन्दहेतुर्नरसावनीन्द्रः ।
 प्रौढोऽर्भको वा पतिरुत्पलिन्याः प्रमोदनत्वे परिहीयते किम् ॥ २८ ॥
 महीपतिर्मनवनामदुर्गं शकाधिनाथेन समं गृहीत्वा ।
 स्फुटीचकारास्य पुनर्वितीर्य शार्यं तथौदार्यमवार्यचर्यम् ॥ २९ ॥
 प्रायोऽर्णवे सेतुकृतोऽवतारः प्राग्जन्मसंस्कारवशादिवैषः ।
 सेतुं विधायाम्भसि सह्यजायाः श्रीरङ्गपूर्वा नगरीं जहार ॥ ३० ॥
 कंसं यथा कैटभजिद्वलेन समन्वितः सैनिकमल्लहन्ता ।
 मदप्रवृत्तं मरुवं मथित्वा महीमहेन्द्रो मधुरामहार्षीत् ॥ ३१ ॥
 महेन्द्रलोकं मरवाय दत्त्वा मध्येसमीकं मधुरां स जहे ।
 महीयसामेष महीपतीनां नयो विपक्षेष्वपि नान्यथा स्यात् ॥ ३२ ॥
 कुधापतन्तं सह कुञ्जरौघैः कोनेटिराजं क्षुभितान्यसैन्यः ।
 जग्राह पाणौ जगदेकवीरो जयाब्धिकन्यामपि जन्यभूमौ ॥ ३३ ॥
 प्रयाणमाशाविजयाय तस्य प्रायो गृहप्राङ्गणभूविहारः ।
 दानान्यहो षोडश विश्रुतानि जातानि दैनंदिनमेव कृत्यम् ॥ ३४ ॥
 वस्वोकसारेव विभोर्वसूनां वलाभियातेरभरावती ।
विद्यापुरीविस्मयभूरमुष्य विशिष्य राज्ञोऽजनि राजधानी ॥ ३५ ॥
 तिस्रो नृपस्येत्यभ्रवन्महिष्याः तिप्पाम्बिका तामु च नागमाम्बा ।
 पट्टाभिषिक्ता पतिदेवतानाम् उत्तंसभूषामणिरौबमाम्बा ॥ ३६ ॥
तिप्पाम्बिकायां द्विजसंसदेऽमूत् विख्यातिमान्वीरनृसिंहरायः ।
नागाम्बिकायां नरसावनीन्द्रोः कीर्त्याकरोऽजायत कृष्णरायः ॥ ३७ ॥
 अनन्यसामान्यतया धरायां दानेन तौ ख्याततरावभूताम् ।
 आद्यस्तयोर्देन्यमुषा द्विजानामन्योऽप वैगुण्यमुषा परेषाम् ॥

37

ĀMUKTAMĀLYADĀ

[By Krishna Deva Rāya.]

After giving the genealogy of his family down to Narasa, Krishna Rāya in this work says that he had two wives Tippāmba and Nagamāmba by whom he had two sons Vīra-Narasimha and

Krishna Raya respectively. Narasa conquered all the countries and defeated their rulers, and was a patron of poets. His son Vira-Narasimha is also said to have destroyed his enemies and brought the whole kingdom under his umbrella.

సీ. అంబోధివసన విశ్వంభరావలయంబు
తనబాహుపురిమరతకముఁజేసె
గతుబంధనిఖలరాక్షి కరంబుఁ జగణమం
జీరంబు నాలభఁ జికలఁజేసె
చుహనీయనిజవినిర్మలయశస్సరసికిఁ
గగనంబుఁ గలహంసకంబుఁజేసె
నత్రాంతవిత్రాణ నాసారలక్ష్మికిఁ
గవికదంబముఁ జాతకములఁజేసె

గీ. సతిశతకృపాణకృతమస్తా రిపీర
మండలేశసకుండల మకుటనూత్న
మస్తమాల్కపరంపరా మండనాగ్ని
శేష్యరుండగు నారసింహేశ్వరుండు.

తే. ఆస్యసింహవ్రథుండు దిప్తాంజవలన
నాగమాంబికవలన నందనఁగాంచె
వీరనరసింహరాయభూవిభునినమ్మ
శాయశాంతజి క్రీకృష్ణరాయనిన్ను.

క. వీరస్యసింహుండు నిజభుజ
దారుణకరవాలపరుఁ ధారాహతవీ
రారియగుచునేకాతప
వారణముగనేలె ధరనవారణ మహిమ

RĀYAVĀCHAKAMU—ACCOUNT OF KRISHNA RAYA'S CAMPAIGNS.

This is an account of the reign of the Emperor Krishna Deva Raya of Vijayanagar. It is written in colloquial Telugu prose. It purports to be written to the governor of a province under

Krishna Dēva Rāya, by name Viśvanātha Nāyanayya by an agent (sthānāpati) of his at the imperial headquarters. The chief referred to in this connexion seems to be Viśvanātha Nāyaka, son of the general Nāgama Nāyaka, who fought successfully against his own father when he rebelled, and was eventually appointed as viceroy of the Pāṇḍya country. The account of Krishna Rāya, as it is given in this work, agrees in the main with that of the poem Krishna Rāya Vijayam of Kumāra Dhūrjati dedicated to the later Vijayanagar prince Chinna Venkaṭa Rāya. As in the latter work, the father of Krishna Dēva Rāya is called Vīra-Narasimha instead of Narasa and he is immediately succeeded by his son Krishna Dēva Rāya. Thus both the works Vīra-Narasimha, the elder brother of Krishna Rāya, who preceded him on the throne for some years. Both these works may have borrowed their story from the same source, or one may have been modified from the other, but we cannot at present say anything decisive about this.

After examining his treasury and army, and making all the necessary preparations for the expedition against his enemy with the assistance of the able minister Appāji (Saḷuva Timma), Krishna Dēva Rāya entertained all the Boya nobles (Doras) and the men of the eighteen Kappanas (provinces?) at a grand feast. He then ordered them to proceed to a distance of about three āmaḍas (30 miles) into the enemy territories and gather from there men, cattle, sheep and goats that they may not be available to the enemy. Leaving a company of horse to guard the city along with the minister Saḷuva Timma and ordering all the subordinate chiefs (Doramannelu), horsemen, elephants, mahouts and the people of the Viniyogams (divisional officers?), he directed the war-drum to be sounded and with them set out from the city.

He then proceeded against the fort of Śivasamudram which belonged to the chieftainship of Ummattūr and fought with Ganga Rāja, the chief of the place. The place was reduced after a single day's fighting. Leaving there his own servants he proceeded towards Śrīrangapaṭṭanam. He examined the fortifications of the place and worshipping the God Ādi-Ranganāyaka proceeded towards Ikkēri Ārangam? There he inspected the troops of Sukkula Nāyaka. After that he directed his army to proceed towards the frontiers of Vijayapura (Bijapur). On hearing of Krishna Dēva Rāya's march the garrisons of the several frontier forts were much afraid and began gradually to desert their stations. Therefore he easily introduced his own garrisons into such forts as

Rāchūru (Raichur), Mudikallu (Mudkal), Addanki * and Ādavani, and, by forced marches, capturing at the rate of one fortress a day, approached the frontiers of Golkonda.

There the three Muhammadan Sultans (Adil Shah of Bijapur, Kuṭb Shah of Golkonda and Barid Shah of Bidar) had collected their troops, and crossing the river (Krishna) had fixed their camp on its southern bank with 100,000 horse and a thousand elephants. The emperor also learnt from his spies their respective strength, and heard of the atrocities they had committed in his territory. Krishna Rāya was very angry on hearing of the atrocities of the Muhammadans in his own territory to the south of the Krishna. He summoned from among his Amaranāyakam generals, the chief Pemmasāni Ramalinga † and telling him about the Muhammadan advance to the south of the Krishna consulted him how best to act under the circumstances. The general Pemmasāni Ramalinga said that it was no serious matter, and promised that, if he were entrusted with the attack, he would march on their camp and cut the ropes of their tents. If, at a given signal, the emperor's troops attacked the enemy their camp could be broken and the enemy routed. Moreover he impressed upon the emperor the fact that the Muhammadan soldiers coming from cooler climates could not stand and fight with the emperor's soldiers during the hot summer.

Pleased with the general's reply, the emperor presented him with betel and nut in token of his approval of his leading the attack. Ramalinga returned to his troops and told them the Emperor's Commission. He impressed upon them that the opportunity had arrived for showing their gratitude to the emperor for having maintained them, to fight that they may win high favour here and everlasting glory hereafter. So saying he exhorted all brave men in his camp to follow him, and, asking the rest to stay away, he marched towards the enemy's camp. He was followed by eighty thousand redoubtable swordsmen 'who march to the battle as to a marriage.' To oppose these heroes the enemy concentrated sixty thousand

* This Addanki cannot be the well known place of the name. It is situated in the south of the modern district of Guntur to the north of the Nellore border. It must be placed not on the Bijapur but on the Golkonda frontier.

† He seems to have been an ancestor of the general Pemmasāni Timma who was the Viceroy of Konḍaviḍu under Aḷiya Rāma Rāya, and was the chief in whose jurisdiction the village Garikipāḍu which was granted to the famous philosopher and logician Annambhaṭṭa lay. For the text of this inscription *vide* Mackenzie Manuscripts, the inscription from Garikipāḍu.

broadswordsmen assisted by 10,000 well caparisoned horses and one thousand elephants. They first attacked the elephants and the cavalry of the enemy with their broadswords and their javelins. After a short fight 4,000 horses of the enemy were killed. He then proceeded against the rest and managed to kill 4,000 out of the 60,000 horsemen. Rāmalingama Nāyudu then managed to approach the tents and give the signal to Krishna Dēva Rāya's main army by cutting the ropes. Upon this the triumphal band of the emperor struck up, and the emperor Krishna himself started on his state elephant with all the royal insignia, closely followed by 120 *ghattams* of elephants, 60,000 horse and 500,000 infantry in a body. Simultaneously with this pressing attack of Krishna on this side, the river Krishna rose in floods on the other, and flowed full to the brim. When the attack was directed against the elephant corps, the elephants not being able to stand the pressure of the attack and suffering very much on account of the summer heat, were attracted by the cool breeze from over the flooded Krishna, ran to the river and fell into the water. The remaining troops also could not stand the pressure and began to escape across the river by swimming. Most of the people that thus tried to escape lost their lives in the flood.

Only a third of the troops remained on the southern bank of the river. The elephants could not be persuaded to leave the cool waters and so the mahouts over them thought it unwise to stay longer and themselves escaped. The Muhammadan soldiers of the three kingdoms crossed the river on elephants and barges, and retreated respectively to their capitals Bijapur, Golkonda and Ahmadnagar.

Krishna then came to the edge of the river and ordered the capture of all the ownerless elephants and horses, and of the tent equipage and bands of the enemy's camp. He then held court along with his minister Appāji and the generals Ayyamarusu, Konḍamarusu and Bācharusu; and poets like Mukku Timmanna, Allasāni Peddanna and Mādayagāri Mallanna. When the emperor asked them to describe to him the day's victory Mukku Timmanna composed a verse the substance of which is "O! Krishna Rāya, your Muhammadan enemies broke and fled at the mention of your name, and their elephants turned and fled seeing in you the God Viṣṇu, the rescuer of the lord of elephants".

The ministers advised Krishna to cross to the other side of the Krishna only after the rainy season was over and the floods had subsided. Meanwhile they advised him to reduce the fortresses of

Udayagiri, Kandūr? (Kandukur), Konḍaviḍu, Bellamkonḍa, Nāgārjunakonḍa belonging to the enemy from any one of which he could attack him on the flank after getting into the interior of the enemies' territory. The emperor accepted the advice and started on the campaign. Then the manuscript gives two triumphal verses which his court poets composed at his starting.

He marched by way of Gutti and Gaṇḍikoṭa to Udayagiri and reduced a fortress called Hurmatti * at the place. On occupying it the emperor was surprised that the enemy should have surrendered the fort when they had it so well provisioned. He then placed his own garrison in the fort under the general Kampanna and proceeded to Kandūr (Kandukur). The garrison at this place left the fort when they heard of the approach of the emperor's army. The emperor was about to proceed to Konḍaviḍu when his agents reported to him that the garrisons in the several fortresses were afraid when they heard that Krishna was proceeding against them, and began to desert in bodies. It was also reported that Boya (the hunter caste) chieftains and the chiefs of the eighteen Kappaṇas were scouring the whole country and giving the people great trouble.

Krishna Dēva Rāya marched to Konḍaviḍu and laid siege to the fortress. The garrison in the place could not defend themselves and after one and half days surrendered the fort. The general Konḍayya (Rāyasam Konḍamarusu?) was placed in garrison there. Then the army was directed to Vinukonḍa which place also soon surrendered. The general Bhāskarayya (Rāmaya Mantri Bhāskara) was posted to govern the fort with a garrison. The emperor then reduced the forts of Bellamkonḍa and Nāgārjunikonḍa and placed there garrisons under the generals Vīrabhadrayya and Ayyalayya. Krishna then marched into the enemies' territory and approached the town of Ahmadnagar (Ahmadabad-Bidar). He easily captured the outskirts of the place and fought a pitched battle with the enemy's horse outside the city. In a very short time 2,800 of the enemy's cavalry were destroyed and the emperor gained a complete victory. The garrison within the fort thought

* According to this manuscript Hurmattu appears to be the name of a fortress near Udayagiri. But in the Krishna Rāya Vijayam the word occurs in the phrase శక్తి-
నా ర్హమత్తు meaning in one hurmattu and refers to the conquest of Śivamsamudram. It
there appears to be an adverb. The proper meaning of hurmatti is not known and there
is no fort of that name near Udayagiri so far known.

they could not stand a siege by Krishna, and in order to avoid the storming of the fort, evacuated it and retreated to the interior. Krishna Rāya thus got possession of the fort very easily and directed the fortifications to be destroyed. He then ordered that castor-seeds should be sown where the fortifications stood and proceeded towards the frontier of the kingdom of the Gajapati.

The minister Appāji and other courtiers advised the emperor that he had already defeated all his enemies and annexed portions of their territories. It was not desirable that he should enter further into the interior of the Gajapati's country as he might be attacked on the flank by the Muhammadans who might succeed in cutting off his supplies. But Krishna Rāya disregarded this counsel and continued his march. When his army was marching through the ghats (kanumas) it was attacked by a chief (Chitāpra) Chitāph Khān* at the head of 60,000 archers. There was a severe battle between the two armies, but Chitāph Khān's archers were easily hemmed in by the army of the emperor, a company of which went over the ghats and attacked Chitāph Khān in the rear. The army of Chitāph Khān was defeated after a loss of 23,000 archers and 4,000 horse and retreated from the place. Krishna Rāya left 30,000 of his own troops to guard the passes, marched on capturing the districts of the Gajapati's kingdom and encamped at Poṭlūri Simhādri (Simhādri Poṭṭunūr).

After having advanced so far, Krishna Rāya learnt of the great preparations made by the Gajapati and his sixteen Mahāpātras to repel his army. Fearing that their opposition might be much stronger than anything which he had met with so far, he was doubtful of success and consulted with the minister Appāji privately. In the consultation the minister advised the emperor that he could defeat the enemy only by a stratagem. With the consent of the emperor the minister despatched some chests full of gold and valuables to the sixteen Pātras along with secret letters. The letters said that the boxes were despatched to them according to the agreement between the Pātras and Krishna Rāya, and exhorted them to act up to it by deserting the Gajapati during the

* A chief of this name is known to us in Warrangal about the year A.D. 1503. A record of his in the fort (No. 110 of 1902, Madras) states that he belonged to the Bhogikula (Nāgavamsi?), and that he conquered Warrangal from the Muhammadans reinstating there Pāñchālārāya. It is probably this chief of Warrangal that is referred to above. It is difficult in the face of this to accept Col. Haig's statement that he was a Muhammadan. Vide Land marks of Dekhan History, pp. 60 and 85.

battle. Some of these boxes of presents were captured by Gajapati's messengers and taken to him. When he read the contents of the letters and saw the treasure that accompanied them he began to fear for his own safety. He escaped from his camp without being noticed by anybody, and went a long distance to the north.

When the sixteen Pātras went to court the next day and learnt about the flight of their master they retired to their respective fortresses. Getting to know of this Krishna Rāya appointed his own followers to guard the Gajapati's palace and the city. He planted a pillar of victory at Poṭṭunūri Simhādri. Then he summoned before him the minister of the Gajapati and said that he had invaded the country for victory rather than permanent conquest and was prepared to give back his kingdom to the Gajapati and return to his own capital. The minister informed his master about this and the Gajapati returned to his capital and apologised to Krishna Rāya for having fought with him. The sixteen Pātras were also sent for and they also begged pardon of him.

Highly pleased with their action Krishna Dēva Rāya made them presents of gold and jewels. The Gajapati gave his daughter Jaganmohini * to Krishna Rāya in marriage and made him presents of valuable gems, ornaments, elephants, horses, scents, etc. He also returned the boxes containing the treasure which Appāji sent to the Pātras in order to deceive him. He ceded all the country to the south of the river Krishna to Krishna Dēva Rāya as the dowry of his daughter.

After the marriage festivities were over Krishna Dēva Rāya started back to his own territory escorted by the Gajapati's minister and officers. When the rulers of Golkonda, Bijapur and Ahmadnagar learnt of this they thought that they could never more defeat Krishna Rāya and meeting him on his way concluded peace with him after apologising for past misconduct. When he went as far as Tirupati in his own empire he learnt that the Muhammadans of Kalyan and Gulbarga showed signs of hostility. He marched to Gulbarga and reduced the fort after capturing 6,000 horse at the place. He then appointed Gujjari Kalyāṇa Rao as the governor of the place and returned to Tirupati.

* This marriage is also referred to in the Krishna Rājaviṣayam and the preface to the commentary on Prabodha Chandrodaya by Krishna Rāya's general Nādinḍa Gopa. The five verses called Tukkā Panchakam are said to have been composed by the daughter of the Gajapati when she found that the emperor's love to her had waned. In this her name is given as Tukkā,

At Tirupati he performed all the sixteen *dānas* as laid down in the *śāstras*, and presented to the god valuable jewels and gold. He also had copper statues of himself and his two queens Tirumala Dēvi and Chinnā Dēvi, cast and set them before the god of the place that they may signify his constant worship. He thence moved to Kālahasti where he also made large grants to the god on the twelfth day of the bright fortnight of Aśvayuja in the year Śrīmukha.* He also constructed at Kālahasti several choultries. He then marched to the south visiting on his way all the chief temples. He is said to have visited the god Vandīśvara (?) who was worshipped by the Tripuras (Rakshasas). Among the places that he visited were Aḷagar Guḍi (Aḷagar Koil or Tirumālirunjolai near Madura), Madura, Śrīvilliputtūr, Karuvanallūr, Śankara-nārāyanarkoil, Dakṣiṇa Kāśi (Tenkasi), Trikūṭachalam (Kurṭalam), Agastyaparvatam (Podiyil hill), Gajendramoksham (?) Śalivaṭam (Tinnevely), Tōṭādri (Vānamāmalai), Tirukkurunguḍi, Kanyākumari (Cape Comorin), Śrīkandūr (Tiruchendur), Nava Tirupati (near Aḷvār Tirunagari). His grants to the god Sundarēśvara and Mīnakshi at Madura, to the goddess Āṇḍāl of Śrīvilliputtūr were specially valuable. He constructed the big tank at Śrīvilliputtūr and endowed a lakh of Maḍas towards the cost of the Maṇṭapa in its centre and the stone work. At Agastyaparvata he constructed a new Gopura (tower), and at Tinnevely the Tāmasabha, a big stone hall covered over with sheets of copper. He founded a village called Krishnarāyasamudram near Tinnevely.

Krishna Raya then went to Sētu (Rāmeśvaram) and worshipped the god there. Thence he crossed over in barges (Kālams) to Dhanushkoṭi. There he washed the blood stains off his sword and performed three Tulābhāras (weighing against gold). He stayed there for three days and thence went to Gokarnam. After worshipping at the place he returned to his capital Vijayanagar by way of Seringapatam after a long absence. There he made very costly presents to the gods Viṭṭhala and Virūpāksha, and held his darbar on an auspicious day with all his relations and ministers. There he made Appāji sit upon a costly carpet (ratnakambali), and had his Svarṇābhishekam and Ratnābhishekam performed. He made him presents of costly jewels and perfumery. The other generals also he rewarded each according to his merit.

* This is incorrect. Śrīmukha corresponds to the year A.D. 1512-3 and is much too early to be correct.

కనుక అచేరితిని అప్పజిరాయలవారితోను తురకాణ్యంమీద దళ మెత్తేటప్పుడు బోయదొరలందరినిన్ని రప్పించి వదునెనిమిది కప్పణాల వారినిన్ని నగరబిందు బెట్టించి హరిఖాణం కొమాళ్లతోను కార్యముఖా నకు తురకాణ్యం సీమలోను మునకలుగా బోయి దిగి మూడేళి అమడ దూరం సారిసరాళంపోయి మనుష్యుల, వసలం, ప్రాయలు, గొర్రెలు, మేకల, గుర్రాల పుండ్లకుండ్లా కొళ్లబెట్టమనిన్ని యెదిరితోడట్టు, సకల సన్నాహములతోడట్టు, బయలుమెరళి వెలిగుడారమునకు వచ్చి నిలిచి దొరమన్నీలనున్ను, రవుతుల, మావత్తులనున్ను, వినియోగం పైకంవార్ల నున్ను, మునుపటివారు వెనకటివారు, యెడవంకక-వారలనున్ను అందరి నిన్ని రప్పించుక వారివార్లతో మాటపలుకులు అడి మీమీ స్తోమములతో ఆయత్తపాటుతో రమ్మని బలవంకకం అమరనాయకంవాలతోనున్ను నగరికై జీతంవారితోనున్ను కొంత గుర్రం రాణువనున్ను విజయనగరపట్టణమునకు రక్షణియ్యముగా సాళువ తిమ్మరసయ్యగారినిన్ని పట్టచుండు పుంచ్చి దండుయాత్రకు జయధ్వనిగా దిక్కుల పికకటిల్లెటండ్లుకు ఛేరితాడనము శేళి డమామిటాకించమని ఉత్తరువు శేళి రాతులకు మాపుత్తులకు అమరనాయకంవార్లను, అట్లం ధ్లు, కొమాళ్లకు, రాజులకు, జట్లకు, కంమ్మనాయకులకు అందరినిన్ని వయనంజెప్పి రమ్మని కటకాలవారికి పుత్తరువు యిచ్చి తామున్ను భోజనం జేసుకొని మూడోసగారాటాకించమని ఆనతిచ్చి గుర్రంయెక్కు కొని వయనంగతుల కదలి పుమ్మత్తూరు శివసముద్రానకు వచ్చి గంగా రావు వూడెముమీంద కార్యము శేళి పుడరదొలి ఆస్థలాలు పకకనాటనే సాధించి అకకడ వూడిగాలవార్లను పుంచ్చి అండ్లునుండ్డి శ్రీరంగ పట్టం కోటకై చని కోటకొత్తళములు జాచి మీద అదిరంగనాయకుల శేవించి యికిరరి ఆరంగనకు (?) వచ్చి సుకులనాయడినినాయడిమూ కలను జాచి విజయాపురం సరదుల నడువమనంగూ సరుదు స్థలాల పుండ్డి గురిమనుష్యులనుంన్ను దుర్గాలపుండే రాణువనున్ను నిర్వహించ లేక విడిచి పారిపోసాగిరి. కనక అందుండి రాజురు, ముదికల్లు, అద్దంకి, అడవని ఇవి మొదలైన స్థలాదులకు తాణ్యములు పుంచి దినమొకకటిగాసారి నడవగా స్థలములపుండ్డేవారు మునకలుగానె వచ్చి దళాన్ని జాచి పారిపోయిరి గనక సాధించిన స్థలములకు తాణ్యముపుంచ్చి గోలకొండవారి సరదు స్థలాలకై నడవంగా అకకడ

మూడుతెగల రాతులున్న యెదురించి యేరుదాటివచ్చి మోర్చావేసి
 పాశ్యముదినారు గనక అవర్తమానం తెలిసినవేగర్లు వచ్చి రాయలదే
 వునితోను తురకలు లక్షగురాలుతోడట్టున్న వేయియేనుగులతోడట్టు
 న్ను కృష్ణదాటివచ్చి పాశ్యందిగినారని వారికలిమి బలములున్న వారి
 పృథుతెలున్న పలుకరించి వారి శీమలో మనతెగల వార్లుతోజొచ్చి
 మూడామడకు మూడామడవుండే గ్రామాదులు కొల్లబెట్టేదిన్ని పాత
 రలు శోధించి భాగ్య దానములు యెత్తేదిన్ని గృహస్థుల యిండ్లలోజొ
 చ్చిపోయి ముందువెనక దాంచియుంచిన చందాన నిశ్చేపములు యెత్తేదిని
 పూర్ణపల్లెలు కాల్చేదిన్ని పసలం, ప్రాయలు, మేకలు, గొర్రెలు,
 గుర్రాలున్న వట్టుకవచ్చి కాసుకు వకటిగా అమ్మేదిన్ని యీ గీతిగా
 నిర్మామంజేసేదిన్ని దుర్గములలోవుండే వార్లెల్లా జతనమై వున్నా
 రనిన్ని విన్నవంజేయంగా రాయలవారు విని తురకలు కృష్ణవేణిదాంటి
 వచ్చి డెరిజావేసిదిగోట్టా అని ఆగ్రహించుకొని అమరనాయకం వారల
 లో పెమ్మసాని రామలింగమనాయణ్ణి విలిచి తురకలు కృష్ణవేణిదాంటివచ్చి
 డెరిజావేళి పాశ్యందిగినాగట యిందులకు యేరీతున నడవవలెనో అని
 అశీగినంచలకు తురకల కార్యమనంగా యెంతమాత్రం దేవరవా ప్రతా
 పమువల్ల డెరిజాలాళ్లు తెగకోశేను. అప్పుడు భేరితాడనా శేళి నడిచేను
 తురకలు మూడుతెగలవారున్న పటాపంచలై విరిగి యథాయథలై తమ
 తమ స్థలాదులకు పొయ్యేటట్టు శేళేను. యిదిగాక యీ గ్రీష్మకాలాన
 దగదప్పలకుతాళి వాండ్లు నిలువలేరు. అని విన్నవంజాయగా తనకు
 శిలపులకు యిమ్మనగా రాయలవారు చాలా సంతోషపడి రామలింగమ
 నాయనికి వట్టిలయిచ్చి అంపుగా రామలింగమనాయడు వెలువడినివచ్చి
 తనతెగ కమ్మదొరతనాల వాగినందరినిన్ని రప్పించుక వారలకున్న
 చెయ్యెత్తిమొక్కి యిన్నాళ్లును రాయలవారి సంబఘములు బ్రసాపడి
 బ్రతికితిమి. యేలినవారికి యిప్పుడు కార్యసరవి కలిగి అనిమొనకు
 వచ్చి యెదటి వారిమీదికి నడువమని బహుమానం వకకలాకులు యిచ్చి
 వంపగా వచ్చిమి. యీ బహుమానంమీది గనక మిమ్ముననుండి మాను
 కములున్న ముందరిక కమ్మకులం వారికి బ్రతుకులున్న వ్రతివ్వులున్న
 కీర్తి మాటవాసులు కలుగజేసేటందులకున్న స్వర్గాదిభోగములు అను
 భవించేటందులకున్న తనతోకూడా నడతేవారెల్లా నడువండ్డా తక్కిన
 వారెల్లా వారులో నిలుపుడా అని తొక్కినడువగా ఆయన సంతరించిన
 యెనబైవేల విప్పలవారున్న రణపెండ్లి కొడుకులై యిక్కడి ఆశపాశలు

విడిచి కయ్యమండేదే వియ్యమండేదిగా యెంచి అనిమిది దృష్టిచేత రామలింగమనాయని వెంబడిని నడువంగా తురకలు యీ వార్తలువిని డెరిజావద్ద జేరా సంజ్ఞోగంత్రో విత్తుకత్తుల రౌతులు అరవైవేలున్న వారి నిచుట్టుక నిండ్లు సంజ్ఞోకం గుర్రాలు పది నేలకున్న వార్లను అనుభవించుకయుండె మదహత్తులు వెయ్యింటికిన్ని యీ రీతిని డెరిజావద్దవుంచి మూడులేగల తురకలున్న తమతమ పాళ్ళములో ఆ యత్తపాటుతో జాగ్రతకలిగియుండగా రామలింగమనాయుడు తురకల పాళ్ళంవారి సమీపానకుపోగానే గుర్రాన్ని కత్తికేడం తీసుకొని యేనుగల బారుమీద శైల తటమునకు లంఘించు సేనావృత్తిల చందానతోకిరి నడిచి మదహత్తీల తొండముల ఖండములుగా నరికి మావటీలను యీతెలమీద కుచ్చి తోయగా యేనుగల వారిమీదికి నడవగలవారు గుర్రాల పక్కరలెత్తి కురచ యీతెలలోనున్న పిడి యీతెలలోనున్నా పంది బల్లములతో నున్న గుచ్చి తో శేదిన్ని దోసకాయల చందానవేటారు తునకలుగా నరికేదిన్ని యారీతు నొప్పించగా గుర్రాలవారు వెనుకముందై పారసాగెను. అప్పుడు నాలుగువేల గుర్రాలు చాపకట్టుగా బడగా అటు వెనుక విచ్చుకత్తుల రపుతులమీద నడిచి జగడమియ్యగా సరిచావులుగా ఆరువేలకు నాలుగువేల రపుతులుగావడిరి. అంతట రామలింగమనాయుడు జరీజ (?) త్రాళ్లు తెగకోయించుచుగా డెరిజా నేలకూలిన క్షణాన్నె కృష్ణరాయలవారు భేరితాడనం శేయించి మదహత్తి నెక్కుకొని డభయ చ్చత్రములలోనున్న మకరతెక్కెములతో నూటయిరువై ఘట్టముల యేనుగలున్న అరవైవేల గుర్రాలున్న అడుదులక్షల పాయదళమున్న పాట్లముగా నడచిరి. గనక ఆక్షణాన్నె కృష్ణవేణి పుభయతీరాలున్న ప్రవాహానిండి రాసాగెను. జగడముఖానకు తురకయేనుగల మొన శేస్తే గ్రీష్మకాలం యెండ్లచేతను డస్సిన యేనుగలు గనక దగదప్పివుట్టి చల్లగాలిచేత కాలుజారి కృష్ణవేణిలో బోయిపడెను. గుర్రాల రౌతులు యేరు నీళ్లువచ్చెను యివతలనుండి కార్యంకాదని గుర్రాలవారు యేనుగులవెంబడినె తిరిగి మొదటిదొరలు ముగ్గురున్న దైవీకంగా పెడతల పోటుగా ప్రవాహంవచ్చె గనక యికగడను పాళ్ళందిగి జగడమిచ్చేమం పే రస్తుసామగ్రిలున్న అమరదు. అని దొరలు ముగ్గురున్న నియ్యోగులతో ఆలోచనగా వారి అన్నిటికిన్ని యేరుదాంటి ఆవలనిచ్చి సరిపోయి నట్లు నడిపించుకొందాము శీమకు తిరుగగానే యేరునిందారుగా వచ్చెను గాయలవారున్న వెంబడించి నడిచి జగడంశేయగా అందరున్న విరిగి

పారిపోయిరి. కొందరు యేట్లోబడిరి గనక సగం రెండుపాళ్లు యేటి వర
దపోయిరి. వఖపాలు దక్షిణపుగట్టున నిలిచెను. ఏనుగలన్నిన్ని నీళ్లు
విడిచి గట్టుకురాక పాయను. గనక మావటిలు యిఖను నిలువగూడదని
దిగి ప్రాణాలతోడట్టు తప్పిపారిపోయిరి. మూడుతెగల తురకలున్న
అంతట యేనుగులమీదనుంచి వోడలమీదికి దిగి వుత్తరపు గట్టుయొక్క
ఆలోచనపరులై యీ సమయాన నిలిచేది కార్యంకాదని తమతమ స్థలా
దులకు హతశేమలైన వారి గూర్చుక గట్టెక్కిన గుర్రాలతోడట్టు విజ
యాపురం, గోలకొండ, అహమదానగరం చేరబోయినారు. గనక
కృష్ణరాయలవారు కృష్ణవేణి వొడ్డుకువచ్చి మూడుతెగల తురకల యేను
గ గుర్రాలున్న నగరకట్టి పెట్టుమనిన్ని గుడారాలు నిశానులు నగా
రా మొదలైనది మొదటజగదాన దొరికింది గనక అదంతా నగరకట్టమని
అప్పజిమొదలైన నియోగులతోనున్న ముక్కు శివున్న మొదలైన
కవీశ్వరుల దిక్కుజాచి నేటిజయం యే రీతు అని అడిగినందులకు ము
క్కు శివున్న చెప్పినపద్యం.

క. నరసింహ కృష్ణరాయా

దురమున నీపేరు ధీరదురకలద్రుంఛె

గరిరాజ వరదుడవనీ

కరికుటలును నిన్నుజాచి గ్రకుటనందిరె.

అని ముక్కుశివుయ అలసాని పెద్దన్న మాడనగారి మల్లయ్య మొ
దలైనవారు విన్నవం శేషిసందులకు అప్పజి, అయ్యమరసు, కొండమర
సు, బాచరుసుగారున్న ఆనేకస్తుత్యములుగా విన్నవంజేసి కృష్ణవేణి
యీ సమయాన నిండేరు వచ్చినందువల్ల మ్లేచ్ఛులకు అపజయమై నిలువ
లేక తమతమ స్థలాలకు పోయినట్లాయెను. యేరు నీళ్లు విడిచి కాలిసక
అయినతోడుతోనే ముందర కార్యముఖానకు నడవవలెను. యీ ఆషాఢ
శ్రావణాలు రెండు నెలలున్న యేటికి దక్షిణముగానున్న తురకల దు
గ్గాలున్న కోటస్థలాలున్న గజపతి దుర్గములున్న స్థలములున్న చేకూ
ర్చుక ఆతర్వాత అహమదానగరం పర్యంతమున్న పోయిరావలెను.
అని విన్నవంజేసినందులకు కృష్ణరాయలవారు మీరు చెప్పినది కార్య
సరవి అవును. మునుకలుగాయేరుదాటి మ్లేచ్ఛుల రాజ్యానకు కదలి
పోయ్యి నటాయనా గజపతివారి శేమలొనున్న ఉదయగిరి, కండ్లూరు,
కొండవీడు, బెల్లంకొండ, నాగార్జునంకొండ, వినుకొండ, మొదలైన దుర్గా

లలోవున్నవారు మనదండుకు రస్తు సామగ్రీలు రాసికండా అరికట్టు దురు. అరీతిగాకుండా మునుకలుగా ఆయాస్థలాలు సాధించి ఆయా దుర్గాలను మనతెగ తాండ్రిములు వుండ్తీరస్తు సామగ్రీలు నడుచును. అని అనతిచ్చినారు గనకవద్దనున్న పిన్నపెద్దలు కార్యముగాయెంచి ముందర తరలే యత్నంగనవలెనన్నారు. కాబట్టి రాయలవారు రవుతు రాణువ దొరమన్నీలకు అందరికిన్ని వయనంచెప్పించి భేరి ధమామి కాహళాలవారిని రప్పించి నగారా కూచిశేయించమని వారలా భేరి పూజసేయించి టోకించిన జయధ్వనిపద్యం.

కం. ఛాత్రీశుండంతడిగ్జయ

యాత్రాసంరంభ జృంభితాటోవగతి

శత్రువులగుండెలవియంగ

జైత్రప్రస్థానభేరిసేయించుటయ్యె.

ఉ. భూకంపంబు జనింపరొప్పుగ మహాంభోగాసులుప్పొంగంగా

లోకాలోకములెల్లఁ బెల్లగిలముల్లోకంబుఘూర్చిల్లన

స్తోకవ్యాప్తినజాండగోళ దళనోద్భూతధ్వనింబోలెవ

హ్లాకాలంబుద గర్జితధ్వని సమారంభంబులైమీఱంగ.

వారలున్న వయనమని దెలిశి ఆయత్తపాటున కాచివుండగా రాయలవారు బయలుమెరశి గుర్రంయెకిరి సకల సన్నాహములతోడట్టు సకల దళసమేతుడై గుత్తి గండికోట మార్గముగా ఉదయగిరికివచ్చి నహుర్తత్తు ౯(న?) నే దుర్గముపై లగ్గయెకరిగా దుర్గములలోని వారు తమ చేతనైనట్టు సమరంజేసి మందుగుండు శలనై నిర్వహించలేక కొలిచి నారు గనక కాలునదించి శత్రుజనాలు వెల్లిపోయిన తర్వాత రాయల వారు దుర్గంపైనెకిరి జూచి యంతరస్తువుండగా యేమని కొలిచి వెల్లిపోయిరి అని ఆశ్చర్యపడి కంపన్నను, దుర్గమందు తాణ్యంవుంచి కండూరిరిపోగా ధమామి ధ్వనివిన్నుక్షణాన్నె ఆస్థలంవారు వెల్లిపోయిరి. గనక ఆస్థలంతోకిరి కూచి అప్పట తాణ్యంవుంచి కొండవీటికి కదలిపోగా దుర్గములలోనున్న పూడెఘలవారు సముద్రంపొంగి వచ్చేరితిని సేనా సముద్రం కదలివచ్చేది గని కాలిధూర్ధిమిన్నముట్టి సూర్యరశ్మి గప్పినగని స్థలములువిడిచి పొయ్యేవారున్న కాహళ ధ్వని విని పారేవారున్న యీ రీతున కొండవీడు కీమకోటలు దుర్గాలలో నున్నవారలు సరాళభ్రష్టులై తమతమ దొరలున్నతావుకు పోసాగిరి. బోయదొరలు వదునెనిమిది

కప్పుకాలవారున్న మూడులక్షల పాయదళమున్న కొండకీడు, కొండ
పల్లె, బెల్లంకొండ, వినికొండ, నాగార్జునం కొండమొదలైన దుర్గాలకు యే
లబడియైన శ్రీమలాద్యంత్రనిపాతం శేష్టావున్నారు గనక ఆయాశ్రీమలో
గల ప్రజలందరున్న సకలమున్నకొల్లయిచ్చి మిక్కిలి అండ్లుపడి అయిన
దుర్గాలుజేరినారు. అని వేగర్లు అక్కడక్కడ నడుచు యోగక్షేమ
ములు తీసుకునేవచ్చి విన్నవంశాయంగా విన్నవారై తిరుగా వార్లను
ఆయాతావులకు అంప్పించి కొండపీటికిపాసి జగడమియ్యగా కొనమూకల
వారు విరిగినమాత్రానై కొండపీడు కోటలోని వారు తీసిబోయినారు
గనక ఆదుర్గంమీద సమరం శేయంగా దుర్గంలోవున్నవారు తమతేత అయి
నమట్టు పఖటిన్నరదినం పోరాడి రాత్రి దుర్గం విడిచిపోగా మరుచునాడు
దుర్గమెక్కిజాచి ఆదుర్గమందు కొండయ్యను తాళ్యంపుంచి వినికొండకై
నడువంగా వారు యీవార్తలు విని స్థలనిర్వహింప నేరమనియెంచి
మునకలుగా వెళ్లిపోయిరి. అక్కడ భాసకరయ్యనుపుంచి బెల్లంకొండ
కై నడవగా వారు పిరంగినాదంబిని బెల్లంకొండవారు పారిబోయిరి.
యిచ్చట పీరభద్రయ్యను తాణ్యముంచి నాగార్జునకొండకై నడవగా
వారు నానాప్రయత్నముల నాటమన్నట పోరాడి తలెగొక తమనాటికి
పోయిరి. గనుక అచ్చట అయ్యలయ్యగారినిపుంచి అహమదానగరా
నకు నడవగా కొనమూకలువారు వెలిపాళ్ళాలు చొరబడి ఛెరజోరాబట్టి
చాలా కంపోలం శేయంగా కోటలోని గుర్రాలువారు వెళ్లివచ్చి యెడుట
నిలిచి జగడమియ్యగా మూడుంముక్కాలు ఘడియలలోగా రెండువేలం
సెనమంన్నారు గుర్రాలున్న అన్నియు రౌతులున్న చాపకట్టుగా
మృతంబొందిరి. గనక యీ సమాచారం కోటలోవున్న మొదటి దొ
రలయినవారు విని ఇఖను మనంకోటలో నిలిచివున్నట్టుయితే తేవట్టుగా
పట్టుకపోదురు. అందునుంచి చాలా అనమర్యాద అనియెంచి యేమి
బోయినాబోని అని కోటవిడిచి పారిపోయిరి. గనక రాయలవారు కోట
యిడియకొట్టించి అపట్టయెంతమేరో అంత మేరానున్న వెలిపాళ్ళా
లుంన్న దున్నించి అముదాలు, జిల్లేళ్లు విత్తించి అందుండి గజపతి రా
జ్యానకై నడవగా అప్పజి రాయలవారితో మూడుతెగల తురకల రాజ్య
మంత్రా కంపోలం శేషి వారి దుర్గాలున్న స్థలాలున్న కట్టుకొని అహము
దానగరం అమిద్యాలు విత్తించి గజపతివారి గిరిదుర్గం జలదుర్గం ఫల
దుర్గం యిది అన్నియు ఆక్రమించినట్టాయను. ముందర కదలిపా

య్యేది కార్యంకాదు. కనమలు చాటిపోవలెను, కనమలలోనున్న గజ పతివారి తెగవారు సామగ్రీలు రానియ్యరు అని మంత్రాలోచనగా విన్నపం శేషిసందులకు ఆవిశేదం రాయలవారు చిత్రాన పుంచకముందర కదలి పోవలెననే దృష్టిని తమకు యెదురులేదని యెంచి అప్పాజిగారు విన్నపం శేషిసందులకు ఆవుగాములు ఉత్తరమియ్యక కదలిపోగా గజపతివారి కనమలనడమ పొయ్యేటప్పడు చిత్రావ్రభానుడనేవాడు అరనైవేల శింగా శిర్రాతులలోడట్టు కనుమమార్గమును పొయ్యే రాతు రాణువమీద చిత్ర వానగురిశిన రీతి అమ్మలగురియించగా అమ్మలనుండి తప్పించుకొనువారున్న అమ్మలకు యెదురై నిలిచినవారున్న ముందు వెనక తెలియక నిలిచినవారున్న అడాడ దిగ్భ్రమపడి పున్నవారున్న యీ రీతినిపుండగా చిత్రావ్రభానునికి యెదురులేదు గనక జగడం శేయగా ఆసమయాన కల్లాటకంకైజీతం రాతులు చిత్రావ్రభానునికి పెడతలపోటుగా యిరు పార్శ్వాల కనమల పొడుపుననెక్కి చిత్రావ్రభానుని వెనకదిక్కులకై వచ్చి శింగాలులచేతనున్న ఖడ్గములచేతనున్న బిరిజీలచేతనున్న వేటారు తునకలుగా నరకగా చిత్రావ్రభానుని తెగలకు కనుమలో నిలువగూడక విరిగిపారగా వెంబ్బడించి తరుముకబోయి వారిని దుర్గం చొరదోలి తిరుగావచ్చిరి. గనక అప్పుడు చిత్రావ్రభానుని తెగలలో యిరువైమూడువేల స్తోమమున్న నాల్గివేల గుర్రమున్న వఖతాపున్నె మడిసి అటు తర్వాత సమదళం అద్యంతమన్న మందర కదలిపోయిరి. గనక ఆకనుకుల్లో ముప్పైవేల స్తోమాన్ని తాణ్యంపుంచి అవతల గజపతిగారి శీమాద్యంతం నిపాతం శేనుకపోయి పోట్లూరి సింహాద్రివద్ద పాశ్యం దిగిరి.

గనక కల్లాటకం పాశ్యాననుండి మనపాశ్యానకు వచ్చేమార్గాన ఆవులైనవార్ల నుంచి నియోగులున్న పెట్టియున్న సముఖానకు తెప్పించుక జూడగా నిదర్శనమైతేను అందుకు తగిన ఆలోచన కనేదని వ్రాసి అంపుగా ఆ కాకితం గజపతివారు చదువుకొని ఆతీరుననే యిక్కడివారికి పుళవియ్యగా పోడకపాత్రులకు అనర్హమైన భూవణములు పెట్టల కట్టించి నియోగులనున్న వదారు పెట్టలున్న శేపట్టుగా వట్టుకపోయి గజపతివారి ముందరవిడిచినారు. గనక గజపతివారు పెట్టల విడిపించి వారివారి పేరటవ్రాసిన నిరూపములున్న చదివించుకొని వక్కాణు విని అదీయందు తాము అగ్రహపడిన కార్యములున్న పుటం

గ్నించి అందుకు ప్రత్యుత్తరమున్ను అనర్హ్యమైన భూమణమును నిద
 ర్శనంగాచూచి పోడశపాత్రులను నచ్చి జగదాలకు పోతావుంటిమి వార్లు
 ఇంత ద్రోహానకులొనైరి మనపాలింటి జగన్నాథుల కృపవల్ల మునుకలు
 గా హెచ్చరికపడితి. ఇళను యెవ్వరిని నమ్మరాదు అని వచ్చినపదారు
 నియోగసులను పట్టించిడివి యేకదేశాన అవ్వల వీడతోలి గజపతివారు
 యేడనిమిది ఆమడ పాడవు ఉత్తరంగా పారిపోయిరి. గనక మరుచు
 నాడు ఉదయాన పోడశపాత్రులు ఆయిత్రపడివచ్చి నగరి వాకిట నిలిచి
 గజపతివారిని బయలు మెరళి తమ్మని ఫణిహారలతో దెప్పి అంతగా గజ
 పతివారు నగరివాకిట పిన్న పెద్దలతో దెప్పిపోయినారు గనక వారు
 వాకిలిం వెల్లివచ్చి గజపతివారి నడిపించిన కార్యమున్ను ప్రచ్ఛన్న వేషము
 గా పోయిన మార్గాలున్ను తెలుపఁగా పోడశపాత్రులు విని ఉత్సాహ
 ముగ్నులై ఆలోచనకులొనై గజపతివారు వున్న తావుకు పోయినాను అప
 వాదం కార్యముఖానకు పోయినప్పటికిన్ని వారు నడిపించిన కార్య మంత్ర
 భిన్నం ఆయన గనక తెంపుగానడిపించి రింతైగా నగరికి హితవాచరిం
 చినవారుకారు అని అందుకు తామె తెలుసుకొనేరు అని వారువార్లు తమ
 తమ దుర్గాలకు సాగిపోయినారు. కాబట్టి కృష్ణరాయలవారు యీ వర్త
 మానములు విని జయభేరిశౌయంగా మొదటిస్థలానకు వచ్చి నిలిచి యె
 వ్వరున్ను చేగకుండ సుబుద్ధిగారి మనుష్యుల కోట వాకిళ్లనున్న పట్ట
 ణములొనున్ను నగరి మహాలులొనున్ను జతనంగా మనుష్యుల వుండమని
 నియమించి పోట్లూరి సింహాద్రివద్ద జయస్తంభము శేముంచి సుబుద్ధిని
 విలువనంపి ఆయనతోను మేము ప్రతాపముకొరకు వచ్చినవారము ఇంతై
 కాని రాజ్యాపేక్షకొరకు వచ్చినవారముగాము, గజపతివారి రాజ్యం గజ
 పతికే నడిపించేము. మేమున్ను మాశేమకు సాగిపోయ్యేము అని అన
 తియ్యగా సుబుద్ధి అవివరములకు గజపతివారికి అనుపూర్వకముగా కాకి
 తం ప్రాసనంపినారు. గనక బుద్ధిశాలియై నటువంటి గజపతివారు ఆ కాకి
 తము చదువుక చాలా సంశోషణరులై తిరుగా బట్టానకువచ్చి పోడశ
 పాత్రులవల్ల తప్పితం లేదని విచారించుక చారులచేత విలువనంప్పించగా
 వారలున్ను వచ్చి కనికొలిచిరి. గనక మీవల్ల కపటమున్ను లేదు.
 ద్రోహాచింతనాను లేదు అని కలుకరించి వారలకు బహుమానములు శేకి
 వారల కూర్చుక రాయలవారిని సందేహించక మాటపలుకు లాడే
 టప్పుడు గజపతివారు రాయలదేవునితోను సమయోచితములుగా పలు
 కరించినందులకు.

అం || నటకులం మిన్న తడాకకూపాన్ విమృషాజ్యం శరణాగతం చ ।

గోబ్రాహ్మణాన్దేవగణాలయాశ్చ యదృఢైర్తత్త్వం చతుర్గుణం తత్ ॥

అని స్తోత్రం చదివి మరిన్ని ఉచితమైనట్టు మాట పలుకులాడంగా రాయలవారు గజపతివారితోను మీరనిన్ని మేమనిన్ని భేదము ఉన్నదా అని ఉపచారములుగా మాటలాడి గజపతివారికి చాలా బహుమాన సత్కారములు చేసి నాలుగునగల కోకతాకలున్ను యిచ్చినారు. గనక గజపతివారు తమ కొమార్తె అయిన జగన్మోహినీ అనే కన్యకను ధారవోడి యిచ్చే సమయాన చెప్పినవద్యం.

క. హాటక పేటికాటి, ఘోటిశకటిమదేభకోటిపిటి

పేటిభృచ్చేటి . . మయూరికలు . . వేడకా.

అని నీతిచదివి ఆపలమరిన్ని అల్లునికిన్ని అడవిడ్డకున్ను యియ్యతగిన బహుమానోచితక్రమభూషణాలనిన్ని అంపించి, మరిన్ని తమ కొమార్తెకు పట్టు పరిమెళ వసువులకని కృష్ణవేణికి దక్షిణపుదిక్కున నడిచే రాజ్యాలున్ను కోటకొత్తలములున్ను దుర్గాలున్ను ఇచ్చి యేనుగ గుర్రములు బంటు పరివారం దాసానుదాసులు అందోలిక హేయలు బండి పసలం ప్రాయలు పాత్రసామగ్రిలు వగడపుకాళ్ల మంచము హంసతూలికా యివి మొదలైనవిగా అడవిడ్డకు యియ్యతగ్గ వరుసలన్ని యిచ్చి అల్లునికిన్ని శాయతగ్గవరకలు అన్నిన్ని తప్పకుండా వఖసారిగానె సకల పదార్థములున్ను యిప్పించి తమ నగరగలభూషణములలో అపూర్వమైన హెచ్చుబడిన నవరత్న భూషణాదులు అవరిమితముగా యిచ్చి అప్పాజి పోడకపాత్రులకు అంపించిచ్చిన పదారు నగల నవరత్నపాడి సొమ్ములు యిచ్చి చీని చీనాంబరమైన వట్టువతావట్లు పీతాంబరాదిగాగల సకలమైన కోకతాకలున్ను యిచ్చి యేనుగ గుర్రం కత్తికెడం మొదలుగాగల రాజోపచారమైన బహుమానములున్ను యిచ్చి, విందు వీడుకట్లు ప్రసాపడ చేయించి సుబుద్ధినిన్ని వెంబడికూర్చి అప్పగా రాణాలవారు అత్యంత సంతోషయిక్తులై నగాఁగఁజేయమని అప్పాజి సుబుద్ధినికూడా చోడోలన వుంచుకొని బయలుదేరిరాగా, యావర్యాయములన్నిన్ని గోలకొండ విజయాపురం అహముదానగరం యేలే ముగ్గురు దునేదార్లున్ను విని యిఖను మనం రాయలదేవునితో యెదిరించి కత్తికట్టిది కార్యంకాదు అని యోచనచేసి భేటిశేసుకోవలెనని నిశ్చయించి అందుకు అయిన సంతోషం

విధానపురస్సరముగా వచ్చి నిలిచి సవిసయంబులుగా కుర్చీసులు చేశి
రాయలవారి భేటి చేశుకొని కానుక నదురుదెచ్చి అపరిమితముగా పాద
ముల సమర్పించి భయబుద్ధికలిగి రాయలవారియొక్క దానక్షాత్రములు
లెలుసుకొని పలుకరింపు చేశిన నీతిపద్యం :—

చ. మలకలుమాప్రచారములు మాముఖముల్వ్యవహిస్తాఁ ఘోరముల్
ఖలులమురోవజాతులముగర్వలమే మొకమంచివారమే
నలినదభాక్ష ప్రాణులకునైజగుణంబులు మాన్యవచ్చు నే
వెలయంగమావికారములువేయును నెంచంగ నేలభూవరా.

అనినీతి పద్యంచదివి, అన్యోన్యమైన మాటపలుకులు నడిపించి తమ
తమదేశాలకు సరుదులు యేర్పాటు చేశుకొని కనమని కొలిచేవారై
రాయలవారిచేత అంప్పించుక వారివారి స్థలాదులకు పోయినారు. గనక
కృష్ణరాయలవారు ఉత్తరా తురకల కార్యంజయంచేసుకొని శీమై తిరిగి
తిరువతికిరాగా కల్యాణకలుబరిగై కోటలవారు గర్వితులై కోటమీదనుండి
కూతలింగ్గా ఆ వార్తలు రాయలవారు విని యెదిరితెగవారిని అడుగఁ
గామ్రేచ్చుల తెగవారు పున్నారు గనుక కోటమీదై అండ్లల మగిడించ
మని కలుబిరేగ కోటలగ్గజెట్టించి మూడుముక్కలు ఘడియలలో కోట
సాధించి ఆ కోటలోపున్న యజమానుండ్ని తేవట్టుగా పట్టుకొని ఆరు
వేల గుర్రాలవారినిన్ని గుర్రాలనున్న ఏకవాగగా బట్టుకొని ఆ కోట
కు తాణ్యంగుజ్జరి కల్యాణరావును వుంచి తిరువతికివచ్చి అలమేలుమంగా
సమేతులయిన కల్యాణవెంకటేశ్వరుల దర్శనంబుచేసి రొంగు రూపా
యలు కానుకవేసి సకల భూషణములున్న స్వామికి సమర్పించి ఆస్థ
లాన పోడశమహాదానాలున్ను చేసి సన్నిధిని నిత్యచేవగా అంజలిపుటులై
పూర్వద్వారమందలి పుళయ పార్శ్వములా తిరుమలదేవీ చిన్నాదేవీ
సహితం గావుండేటట్టుగా తాంబ్రాన ప్రతిబింబమున చేయించి స్వామిని
యెదురుగానిలిపి అండ్లుండ్డి కాళహస్తికివచ్చి స్వామినిదర్శించి కానుకలు
న్ను నవరత్నభరణములున్ను సమర్పించి శ్రీముఖ సంవత్సరం ఆశ్వీజశు.
12 దినములు(?) రాదిగాగల) వస్త్రములున్ను గ్రామాదులున్ను సమర్పిం
చిస్వామి సన్నిధిని పోడశమహాదానాలున్ను చేసి అవ్వారిగా సత్రము
లున్ను కలుగజేసి అందుండి త్రిపురులచేత పూజకొన్న మూడుస్థలాలకు
న్నుపోయిన స్వామి దర్శనం చేసి వండ్లీశ్వర దర్శనం చేసి లళగరుగుడికి
వచ్చి చేవించి కానుకలున్ను ముత్యాలకిరీటం వచ్చులపతకం సమర్పించి

మధురకువచ్చి మీనాక్షిదేవినిన్ని చొక్కానాధస్వామినిన్ని త్రిసంధ్యల
 యందున్ను శేవించ్చి కానుకలువేళి అనేక భూషణములు సమర్పించి
 అమ్మవారికి వజ్రాల కక్షులున్ను వైడూర్యపతకములున్ను పచ్చలకమ్మలున్ను
 ముత్యపు ముక్కరానున్ను సమర్పించి త్రిరాత్రుల్లు వాసముజేళి శ్రీవల్లి
 పుత్తూరికివచ్చి చూడుకొడుత్తు నాచార్యులు సమేతముగా సంప్రంగిమ
 న్నారు స్వామిని శేవించి తిరుముక్కుగ కంపుల వడ్యాణం, బంగారు
 నూపురములున్ను నవరత్న కీటమైన సింహముఖం ప్రభలున్ను సమర్పించి
 గుంటతోవ్విించి రాతికట్లానకున్ను నడిమి మంటపానకున్ను లక్షమాల్లు
 యిప్పించి కరువనల్లారికివచ్చి ఊరవల్లస్వామిని దర్శించుక శంకరనారా
 యణదేవభాసకువచ్చి నాగతీర్థమున స్నానంజేళి గోమేతీ సమేతముగా
 శంకర నారాయణస్వామిని దర్శించి దక్షిణకాశికిపోయి త్రికూటాచల
 మందు అకాశ గంగయందలి స్నానంజేళి చిత్రసభశేవించుక అగస్త్య
 పర్వతానకువచ్చి కల్యాణతీర్థమందలి స్నానముజేళి అగస్త్యేశ్వరుని గోపురం
 గట్టించ్చి గజేంద్రమోక్షానకువచ్చి స్వామిని శేవించుక శాలివటపురా
 నకువచ్చి కాంత్రమతీ సమేతముగా వేణువనేశ్వరస్వామిని దర్శనంజేళి
 తామ్రసభకట్టించేటందుకు కొంతదూకలుయిచ్చి కృష్ణరాయసముద్రమని
 తనపేర అగ్రహారముగావించి తోతాద్రిస్వామిని శేవించుక కురుంగుడి
 కిపోయి పంచనంబులనున్ను శేవించ్చి కన్యాకుమారికి జని అమ్మవారిని
 శేవించుక శ్రీకంచూరికివచ్చి వల్లి దేవయానసమేతముగా సుబ్రహ్మణ్య
 స్వామిని శేవించి నవతిరుపతులకువచ్చి ఆయా స్థలాదులకు తగిన నవ
 రత్నపాడి భూషణాదులుయిచ్చి అది సేతుపుకుపోయి రఘునాయకుల
 సేవించ్చి కాళములమీద సముద్ర తరణమై ధనుషాగ్రటిలో ఖడ్గంగడిగ
 సేతుస్నానం తులాపురుషదానం మొదలైన దానాలాచరించి కాశీబి శ్వే
 త్వరులనున్ను రామలింగస్వామినిన్ని సేతుమాధవస్వామినిన్ని పర్వత
 వర్ధన అమ్మవారినిన్ని సేవించుకొని చతుర్వింశతి తీర్థములయందు స్నా
 నంజేళి కోటిదానం కోటి బ్రాహ్మణులకు అన్నదానముజేళి స్వామిసన్ని
 ధని మూడు తులలుతూంగి అమ్మవారికి సకలాభరణములున్ను నవరత్న
 పాడిగాయిచ్చి త్రిరాత్రి వసియించి కోటి తీర్థస్నానంజేళి స్వామివేత అం
 ప్పించుకొని మరలిసవారై గోకర్ణ స్థలమునకువచ్చి బృహదంబా సమేత
 ముగా గోకర్ణేశ్వరుని సేవించి వకుళవన ద్రదక్షిణముజేళి గోకర్ణ తీర్థ
 ముందున్ను స్నానంజేళి అమ్మవారికి సకలాభరణములున్ను సమర్పించి

శ్రీరంగపట్నానికివచ్చి ఆదిరంగనాయకుల సేవించ్చి సుముహూర్తమందలి
 విద్యానగర ప్రవేశమై విఠల విరుపాక్షుల సేవించ్చి కానుకలున్న ఆన
 ర్యమైనటువంటి భూషణాదులున్న సమర్పించి నగరప్రవేశమై పెద్దలకు
 మ్రొక్కి సుముహూర్తమున హజారమునకు విజయం శేషి అప్పాజిమొద
 లైన సకలసామాజకులనున్న అల్లిడి కొమ్మలనున్న రప్పించుక నిండు
 కొలువించి అప్పాజిని రత్నకంబరియందు కూర్చుండబెట్టి రత్నాభిషే
 కం స్వర్నాభిషేకం శేషి నాలుగునగల కోకతాకలున్న యచ్చిచైనరా
 లున్న పద్మలకడిగాలు, తార్కికాక్షులు, పద్మలవంట్లు, ముత్యాలకు
 రాయి, వజ్రాలకంఠసరం, కేంపుల వుంగరములు యివిమొదలైన భూష
 ణములున్నయిచ్చి గంధకస్తూరి, పట్టుపుసుగు, జవ్వాజిమొదలైన పరిమె
 రములచాత లెస్సాయిగా బహుమానములు శేషి తక్కిన వార్లకెల్ల తగు
 పాటి బహుమానములు శేషి సకల వాద్యఘోషములతోడట్టుగజాధిరో
 ముల శేషి యిండ్లకు అంప్పించి.

39

KRISHNA RĀYA VIJAYAM.

[By Kumāra Dhūrjaṭi.]

This is a poem written by Venkaṭa Rāya, a poet who lived in the Court of the Prince Chinna Venkaṭa of the fourth Vijayanagar dynasty and who was the fifth in descent from the famous Kavi Dhūrjaṭi who lived in Krishna Rāya's Court. He is popularly called Kumāra Dhūrjaṭi or Dhurjati, the younger. At the request of his patron Chinna Venkaṭa he wrote this poem celebrating the victories of the famous Emperor Krishna Rāya of Vijayanagar. The poem makes a Vīra-Narasimha the father and predecessor of Krishna Rāya, but does not mention Vīra-Narasimha, his elder brother who ruled for nearly six years before Krishna Rāya succeeded. For the sake of Kāvyauchityam (literary propriety) perhaps, it says that Vīra-Narasimha Rāya (for the work calls the father of Krishna Rāya by this name), finding that he had grown old, installed his son Krishna Rāya on the throne and himself retired. The coronation ceremony was attended by all the prominent feudatory chiefs of whom the following are important: Āravṇī Bukkarāju, the chiefs of Owk, the chiefs of Nandēla, the Velgoḍu chiefs, the Khurāsānivarū, the chiefs of Būdahāji.

Then Krishna Rāya enquired from the minister Saḷuva Timma, addressing him Appa (father), what was the amount of his imperial revenue and the strength of his army. Saḷuva Timma gave a detailed account of the number of elephants, horses and infantry that were maintained, and the expenses from the annual revenue on their account, as also the gross revenue that was collected every year and the deductions that were made from it on account of Dēvadāya, Brahmādēya (grants to Brahmans and temples) as well as the money saved from the revenues by previous rulers. He then compelled such of the governors as did not maintain the necessary forces to do so and to pay a heavy fine to the State.

Then the spies that had been sent from Vijayanagar to the neighbouring kingdoms returned bringing with them the news that the Muhammadan rulers of Golkonda and Ahmadnagar (Nizam Shah) had sent their representatives to Bijapur to consider what steps should be taken against Krishna Rāya, the young Emperor of Vijayanagar who had just succeeded; and their representatives Venkoji and Dadoji were day and night consulting each other and were corresponding with the Gajapati of Orissa. The three Muhammadan rulers had reinforced the garrisons of all the frontier fortresses and stored large quantities of provisions and ammunition there. Moreover they had made strict regulations with regard to the entry of strangers into their territories and fortresses, and established a system of sealed passports.

News was also received from the Vijayanagar spies in the territory of the Gajapati of Orissa that the envoy of the Nizam Shah had informed the Gajapati that Krishna Rāya was making preparations for war against the chiefs of Ahmadnagar, Bijapur and Golkonda, and was intending to cross the Krishna into their territories. As he might then advance even as far as Ahmadāpuram (Ahmadabad-Bidar) they cautioned the Gajapati to be on the alert and garrison his fortresses. The Gajapati agreed to do so. After the necessary preparation Krishna Rāya summoned all the important chiefs to his Court and making them the usual presents, entertained them at a banquet. Giving the necessary instructions to the officers at the capital he started with his army.

He defeated several refractory chiefs who opposed him. After capturing their fortresses and garrisoning them with his own troops he proceeded against Śivanasamudram, the capital of the Ummattūr chief Gangarāja. Having defeated him in battle, he captured the place, and after taking possession of the money in

the place visited Śrīrangapaṭṭaṇam. He left the place and in a short time effected a junction with the troops of Sankula Nāyaka (of Ikkēri) and marched against the frontier fortresses of Bijapur. The garrisons in many of these fortresses surrendered after defeat and Krishna Rāya spared the lives of their Governors. He then put fresh garrisons in the fortresses of Ādavani (Adoni), Mudugallu (Mudgal) and Rāchūru (Raichur) and directed his march towards Golkonda.

On hearing this, the three Muhammadan rulers of Bijapur, Ahmadnagar and Golkonda collected their armies on the southern banks of the Krishna to prevent Krishna Rāya's crossing the river. When Krishna Rāya heard this he held a council of war and Pemmasāni Ramalinga, one of the chief generals, came forward and requested that the attack against the enemy may be entrusted to him and promised to drive out all the enemy and capture their tents.

The troops engaged on the Muhammadan side in the war amounted according to the work to 1,000 elephants, 100,000 Bondēlas, 100,000 Penḍars and 100,000 Muhammadans, whereas the Vijayanagar troops amounted to 600,000 infantry, 6,600 horse and 2,000 elephants. Krishna Rāya won a complete victory in the battle that ensued. The court poets that followed him on the campaign as Mādayagari Mallana, Allasāni Peddana and Mukku Timmana composed verses in his praise.

Krishna Rāya then consulted Appāji (Saluva Timma) about proceeding further into the Mussalman territories; but Appāji replied that it was not at all desirable to enter into the interior of the enemies' territory leaving the Gajapati free to attack him on the flank in the east. The Emperor accepted the salutary advice and directed his march towards the east against the Gajapati.

The chief officers that accompanied Krishna Dēva Rāya against the Kalinga territories are then said to have belonged to the following families: the Āravattivāru, Toragaṇṭivāru, Gobbūrivāru, the Tuḷuva lords, the chiefs of Owk, Velugoṭivāru and the Ravelavāru. They attacked the fort of Udayagiri and soon reduced it. Thence he proceeded north and in his onward march besieged and captured one after another the fortresses of Kandukūr, Konḍavīḍu, Konḍapalli and Vinukonḍa, and dispersed the garrisons in all of them.

After that Krishna Rāya proceeded against Ahmadnagar. This Ahmadnagar is Ahmadabad-Bidar and not Ahmadnagar, the capital of the Nizam Shahs. After reducing the place and

hoisting his own standard there, he turned once more towards the interior of the territories of the Gajapati in spite of Saḷuva Timma's remonstrances. While Krishna Rāya's troops were crossing the ghats into the Gajapati's territories he was attacked in the passes by a chief called Chitaph Khan with a large number of archers. He defeated Chitaph Khan and after driving away his troops marched into the territories of Kalinga as far as Poṭṇūri-Simhādri and fixed his camp at the place.

Then as a result of a stratagem played upon him by Saḷuva Timma, the Gajapati suspected treason among his chief generals, and thinking that everything was lost, left his capital one night and fled towards the forests. When his generals came to hear of their chief's defection they also retired to their several places and Krishna Rāya captured his city very easily. He had the great magnanimity, however, to prevent his soldiers from doing any harm to the Gajapati's palaces or family.

Krishna Rāya sent word then to the Gajapati through the latter's minister saying that he was prepared to come to terms with him and promised to give him back his territory. The Gajapati was very glad at this and, in his joy, gave to Krishna Rāya his daughter in marriage and presented to her as dowry all his territories to the south of the Krishna.

Thereupon Krishna Rāya proceeded against Kulbarga, and, reducing the fortress, returned to his capital after a long absence. Krishna Rāya then proceeded to the south on a progress through his empire and visited Śrīśailam, Kaḷahasti, Chidambaram and other Saiva shrines, Śrīrangam, Kanchi (Conjivaram), Tirupati and other shrines of Vishnu, and bathed in the sacred rivers such as the Kaveri and the Tāmraparṇi. He also had many literary works dedicated to him of which the most important was the Manucharitram.

N.B.—The original is not given here for considerations of space. The work has been published and is available to the public.

40

ĀMUKTAMĀLYADĀ.

[*By Krishnadēva Rāya.*]

In the introduction to this poem of Krishna Rāya, he says that while on his expedition against Kalinga he stayed for a few days at Vijayavāṭi (Bezwada), and went to Śrīkākulam to worship the

God Āndhramadhusūdana (Āndhra Viṣṇu) of the place and spent the Ekādaśī (eleventh day after the full-moon and the new-moon) fast, at that place. On that night in the fourth watch (yāma) the God appeared to him, and, recounting the several works which he wrote in Sanskrit, Madālasa Charitra, Satyāvadūprīṇanam, Sakalakathāsārasangraham, Sūktinaipuṇīgñana Chintāmaṇi and Rasamanjari, directed him to compose the story of Godā (Āṇḍā, the daughter of Viṣṇuchitta, Periyālvar, one of the twelve Śrī Vaiṣṇava saints) in Telugu. Telugu was according to the God the best of the Deśabhāṣās and could alone be understood by all those assembled in his court. He exhorted the king to dedicate it to God Venkaṭeśvara.

Krishna Rāya then gives a genealogy of his family from the moon. Of his own achievements which he gives us in the words of his court poets, he has a long account. The fire of his valour which was kindled by his sword coming in contact with the rocks of Udayagiri advanced to Koṇḍaviḍu, and after defeating Kasavapātra, crossed the Jammiloya and reduced successively the district of Vegī ((Vengi), Kona (the Godāvari delta) and Kottāmu, Kanakagiri, Poṭṇūru, Maḍemalu, Oḍḍādi and even threatened Cuttack so that the Gajapati fled from there. In another verse the Uriya-speaking Pātras of the Gajapati's army are said to have gone from Koṇḍaviḍu to heaven in large numbers having been defeated by Krishna Rāya. Later on Krishna Rāya is represented as having planted a tall pillar with inscriptions on it at Poṭṇūru to commemorate his victory over the Gajapati. In the next verse (41), the Muhammadan soldiers of the cities of Kulbarga and Sagar killed in battle by Krishna Rāya are said to be in heaven giving great trouble to the gods. In verse (42), he is said to have fought with the troops of Adil Khan, and, having killed him in battle, to have exhibited his head as a sign of his glory. The next verse (43) describes his munificent benefactions. The five colophons give the important particulars of the capture of the Gajapati's uncle in Udayagiri, of his son Virabhadra in Koṇḍaviḍu, of Prahareśvara and his treasure at Koṇḍapalli, of his worshipping god at Simhāchallam and of the erection of the pillar of victory at Poṭṇūru bearing an inscription. The final verse refers to a bloody engagement against the Muhammadans at a place called *Kembavi* * and the destruction of its fortifications.

* This place is in the Nizam's Dominions in the Raichore Doab. (*Epigraphia Indica*, XII, pp. 291-92.)

వ. . . . మున్నే కళింగదేశ విజిగీసామనీవందంబెత్తి
పోయి విజయవాటింగొన్ని వాసరంబులుండి శ్రీకాకుళ నికేతనుడగు
నాంధ్రమధుచుధను సేవించబోయి హరివాసరోపవాసం బచ్చట గా
వించ నప్పణ్యరాత్ర చతుర్థయామంబున :—

సీ. నీలమేఘము డాలుడిబుసేయంగఁజూచు
మెఱుంగుజామనచాయ మేనితోడ
నరవిందములక చ్చులడఁగించుగిహెచ్చు
నాయతంబగుకన్నదోయితోడఁ
బులుంగురాయనిచట్టుపలవ న్నెనొఱంబట్టు
హొంబట్టుజిగురెంఁటెంబుతోడ
సుదయారగ బింబంబునొఱపువిడంబంబు
దొరలంగనాడుకొస్తుభముతోడ

గీ. దమ్మికిలండఁబెఱకేలదండముచ్చు
లేములుడిపెడు లేఁజూపు లేమితోడ
దొలుగదయఁదెల్పుచిఱ నవ్వుతోడఁగలఁద
దండ్రజలజాక్షుడిట్లనియానతిచ్చె.

సీ. పలికితుఁత్రేక్షోపమలజాతిపెంపకగ
రసికులొననమదాలసచరిత్ర
భావధ్వనివ్వంగ్యసేవధిగాఁగఁజె
ప్పితివిసత్యావధూప్రీణనంబు
శ్రుతిపురాణోపసంహిత లెర్చికూర్చితి
సకలకథాసారసంగ్రహంబు
త్రోత్రఘచ్చటలువిచ్చుగరచించితిసూక్తి
నైపుణీజ్ఞానచింతామణిక్యూ.

గీ. మఱియురసమంజరీముఖ్యనుభవ కావ్య
రచనమెప్పించికొంటిగీర్వాణభాష
నాంధ్రభాషయసాధ్యుఁబెయండనొకగ
కృతివినిర్మింపుమింకమాకుఁబ్రయముగా గ.

ఉ. ఎన్నినుఁగూర్తునన్నవినుమేమునుదాల్చినమాల్వమిచ్చున
ప్పిన్నదిరంగమందయినపెండిలిసెప్పుముమున్నుగొంటిమే
వన్ననదండయొకగమగవాఁడిదనేనుదెలుంగురాయడ
నన్నడరాయ యకొగదువంగప్పప్రియాపరిభుక్తభాకగధా.

- అ. తెలుఁగి దేలనన్న దేశంబు దెలుఁగేను
దెలుఁగువల్లభుండఁ దెలుఁగొకండ
యెల్లనృపులుగొలుప నెఱుంగవేపాసాడి
దేశభాషలందుఁ దెలుఁగులెస్సి.
- గీ. పాత్తమిటు సేయనీకు త్తరోత్త గాభి
వృద్ధియనిపాపమేలగుని వెఱగుతోడి
భక్తిదద్దహగోపురప్రతిఁజేసి
వేఁగుటయుఁగల్గకరణీయవిభులుదీర్చి.
- క. అంకిత మోయననీకల
వేంకటపతియిష్టమైనవేల్పుగుటందడి
యాంకితముజేయు మొక్కొక
సంకేతమ కాకయతఁడరసన్నేఁగా నే.
* * * *
- క. ఆవిభుననంతరంబధ
గావలయముపూనితీపురహి మైతిరుమ
వైవియునునన్నపూర్ణ
దేవియుఁగమలాబ్జముఖులుదేవేరులుగ్గాక.
* * * *
- సీ. తొలుదొల్లనుదయాద్రిశిలదాఁకినీండ్రించు
నసిలోహమున వెచ్చనైజనించె
మఱి కొండపీఁడకిరమాతొగనినలియైన
యలక సవాపాత్రునంటితాజె
నటసాఁగిజమ్మిలోయఁబడి కేఁగిదహించె
గొనబిడ్డేఁర్చిగొట్టానందవిరె
గనకగిరిస్సొర్తిగఱఁచెగౌతమిఁగ్రాచె
నవలనాపాట్నూర రపులుకొనియె.
- గీ. మాదెములువేల్చెనాన్ధాదిమసియొనర్చె
గటకపురిఁగాల్చెగజరాజగలఁగివఱవ
దోకచిచ్చననారసిదుకవగాచా
భేలదుగ్రత్రతావజాగ్రన్యహాస్తి.

ఉ. చిత్రముకృష్ణరాయస్వపశేఖరనీదగుఛాటికోడిస
ర్వత్రనిలింపకామినులవాడకుఁగాఁపుబువోదురుతగుల
క్షత్రియప్రాత్రులెల్లఁగనుగందినిమేనులఁదొంటిపెద్దలే
నూత్రెముఁబన్నినారొబలనూదనువీఁటికిఁగొండవీటికిఁ.

ఉ. కూరిమిఁగృష్ణరాయస్వపకుంజరతేరెఁగళింగరాజ్యల
క్షీగమణీలలామనినుమిన్నులుచుట్టినమోహనాలతోఁ
గారణమట్లెత్తిగనుగందగువేడుకఁగృష్ణరాయనిం
జేరునకాకవంబి సెడఁజెందు సెసోదరుఁడైనరుద్రునిఁ.

గీ. నిద్రమేలాకంచిసెలయేటనీడఁగాంచి
గోపవేదంబుసెడితొంటిభూపవేద
మగుటయవ్వనమహిమ గానలికియచటు
విడుచుగజరాజునీఛాటివింధ్యవాటి.

చ. అభిరతిఁగృష్ణరాయవిజయాంకములీపులిఖించితాళన
న్నిభముగఁబొట్టుమారికిడనిల్చినకంబముసంహభూధర
ప్రభుతిరుణాల్లకుండిగుసురప్రకరంబుగభింగమేదిని
విభనవకీర్తికజ్జలమువేమఁబెట్టివలించునిచ్చలుఁ.

గీ. తిరుగువారిపురిసురతరుసురలమరిగి
బహుళహళవాళిభరితకల్పరిగనగర
సగరపురవరపరివృథజవనయవన
ప్యతేనభవదసిననిఁడెగిక్రష్ణరాయ 41.

మ. అలుకన్వోటకధట్టికాఖురత్తటిహల్యస్తుగాసానిపు
చ్చలువోదున్నిచలచ్చఘాగజమదాసారపురిగ్గిరిపు
మగలనస్యవిడియేకఛాటిభరిరాకట్టువితొద్యష్టశీ
దులఖానోగకపాలమర్థపహరిదూహఁగఁగ్రేణికిఁ.

చ. సుమతిశ్రుతినివారితపోడకదానపరంబగావసం
తములననంతవిత్తముననంతనంతమహాగ్రహారబృం
దమునుకొనంగునిమ్మెటనితారెనరాకకదానిలింపఘా
జములువహించుదుర్వశముచుట్టదకోకిలనైతకంబునఁ.

తే. ప్రజలరాజాధిరాజవీరప్రతాప
రాజవరమేశ్వరాధ్యక్షానతీత
సాహితీసమలాంగణసార్యమ
కృష్ణరామేంద్రకృతివిస్మింపుమనరి.

Colophon of Canto I.

మ. ఇదిక క్షాత్రరాధ్యక్షిరభుజాహేలాకః భేదగా
దుదయోర్విధరతత్త్విత్వకృతసహృదౌపానోష్ఠీవర (1)
త్వద్భగవత్పదకృష్ణగాయపమధాభ్యుక్తదీనాముక్తమా
ల్యదనాశ్వాసముహృద్యపద్యములనాద్యింబైమహింబొల్పగు

Colophon of Canto II.

మ. ఇదిభూమండనకొండపీఠిధరణీభృద్ధుర్పూర్వాద్విభా
స్యదిభేశత్తజవీరభద్రజనజీవగ్రాహరాహాయమా (2)
ణదృఢాంపద్భుజకృష్ణగాయమహిరాణ్మూర్ఖదాముక్తమా
ల్యదనాశ్వాసముహృద్యపద్యముద్వీతీయంబైమహింబొల్పగు

Colophon of Canto III.

మ. ఇదిపాత్రప్రసారేశ్వర (3) ప్రభృతిబంహిష్టోభుభానీకగు
ప్రవివిస్సృక్పటుయంత్రకొండపలిహృద్భావోనికద్రూజదీ
వ్యదుదారోద్యమకృష్ణరాయస్సపన్జ్ఞాస్తవాముక్తమా
ల్యదనాశ్వాసముహృద్యపద్యముత్పతీయంబైమహింబొల్పగు.

Colophon of Canto IV.

మ. ఇదిసింహవలదంశకేసరిపదాభీష్టార్పనాపుణ్యల
బమరుట్టంకణపాట్టునూరివిజయస్తంభోపలోట్టంకితాం

(1) The name of this uncle of Pratāparudra is given as Tirumala Rāghavarāya or Tirumala Kāntarāya in inscriptions (vide Nos. 37, 38, 40 and 41), Butterworth Nellore Inscriptions.

(2) At Kondavilū Krishna Rāya is said to have captured alive not only Virabhadra, the son of Pratāparudra (Gajapati), but several others like Naraharipātra, the son of Kumāra Hammira Mahāpātra, Mallikhaṇ and Uddandajakhaṇ of Rāchūru (Raichur), Rāchirāju of Pūṣpāḷu, Śrīnātharāju and Lakshmiṣatirāju, Kasavāpātra of Janāḷa, Balachandra-Mahāpātra and others (vide Nos. 574 of 1902, 196 of 1903, 272 of 1897. *Madras Epig. Rep.*).

(3) Inscriptions give in addition to Praharēśvara the names of Bōdajanna Mahāpātra and Bijilikhaṇ as having been captured at Kondapalli. The name of Praharēśvara appears in inscriptions variously as Bhūpati Pritalāḍana Śiraschandra (No. 511 of 1905), Bhūpati Pradhānarāja Śiraschandra (No. 74 of 1903) or Bhūpati Ahlādana Śiraschandra (No. 125 of 1904).

కద్దు ధేన్ద్రాక్షరకృష్ణ గాయన్స సుజ్ఞాస్తత్రతాము క్తమా
 ల్యదనాశ్వాసవరంబునాలవదిహృద్యంబైనుసొంబొల్పున్

Colophon of Canto V.

మ. ఇదియంద్రోక్తిగుఢార్థనామయశనాస్మక్పూర్ణకంబావివా
 రిదపద్ధత్యవరోధివప్రవలయశ్రేణీవిహతశ్రియా
 స్పదసీనాగ్రదకృష్ణరాయచుహిభృత్యజ్ఞాపూదాముక్తమా
 ల్యదనాశ్వాసముపంచమంబుమరుహృద్యంబైనపద్యంబుల్.

41

PĀRIJĀTĀPAHARANĀMU.

[By Nandi Timmayya.]

In the reference to Krishnadēva Rāya's family at the beginning of this book Krishna Rāya is described as God Krishna himself born again into the world. In a battle which Krishna Rāya fought on the banks of the Kaveri near the Western Ghats the water of the Kaveri was made quite red with the blood of the large number of enemies whom he killed. Near Kōṇḍavīḍu Krishna Rāya defeated the son of Pratāpa Rudra and having captured him, gave him back his life'. In his triumphant march in the territories of the Gajapati he captured Udayagiri, Vinukonḍa, Kōṇḍavīḍu, Bellamkōṇḍa, Vēlupukōṇḍa, Jallipalli, Anantagiri and Kambammet; and the Gajapati was in hourly apprehension of his march upon his capital Cuttack. In a verse at the end of the first canto he is represented as hearing, along with his queens, the works composed by the poets assembled at his court for the spring festival every year. In the beginning of the second canto he is described as staying in a palace called Malayakūṭa, and in a verse at the end of the canto he is praised as having pulled down the walls of Ummattūr and Śivasamudram, the citadel of the Rāja of Ummattūr. At the end of the fifth canto the poet gives some information about his own family. He was the son of Nandi Śingamātya and Timmamba, nephew of the clever Malayamāruta Kavi*, and pupil of Aghōra Śivāchārya. He was presented by Krishna Rāya with an agraḥāra (Brahman village) for his skill at dice. In the next verse Krishna Rāya is said to have performed

* Ghanta Singayya, the joint author of *Varāhapurāṇam* (vide Extract 32 above).

the gift of Mauktika Tulāpurusha, i.e., weighing himself against pearls, which he distributed among the learned.

Canto I.

శా. ఓరశ్రీనరసింహశౌరిపిదపఃస్వశ్చక్షమామందలీ

శౌరంధర్యమునన్జగంబుముదము దన్పొగమా బాసుతుం
దాహుఁగోన్నతిఁగృష్ణరాయఁడువిభుఁడైరాజ్యసాహసనం
బారోహిణిచెవిరోధులున్గహనశైలి హిమముజ్జేయఁగన్.

సీ. యాదవత్వమునసింహాసనస్థుఁడుకామి
సింహాసనస్థుఁడైచెన్ను మెఱయ
గొల్లయిల్లాండ్రతోఁగోడగి చుటఁజేసి
పరకామిరీసఁజెహదగతఁజూప
మఱిజరాసుతునకైచుధురడి చుటఁజేసి
పరవర్గదుర్గముల్బలవిమిఁగొనఁగఁ
పారిజాతమునాసపడిపట్టితెచ్చుట
నౌదార్యమునఁదానినడుగుపూపఁ

గీ. గోరితొలిమేఁనగనకైకొదువలెల్లు
మాన్సుకొనవచ్చిభువనైకమాన్యరీల
నఁతరిచినకృష్ణుఁడొననఁగమించె
గరసవిభుకృష్ణరాయభూనాయకుఁడు

శా. శ్రీరంగేశ్వరనాభిపంజరశశ్రీకటేజిశేంద్రత
స్వీరాజతుల్యపాభివంజరులకటెన్నహ్యభూభృత్తటి
స్వీరఁ ధోజ్వలగైరికప్రఃముకంఠెన్నెన్నెగామిచెఁగా
వేరితోయముగృష్ణరాయఁడహితోస్వీనాథరక్తవర్షన్.

సీ. చక్రవర్తిమహాప్రళప్తినాడును నేడు
జెలంగిధర్మక్రమస్థితిఘటించె
భూభృదుద్ధరణవిస్ఫూర్తినాడును నేడు
గోరక్షణఖ్యాతిఁగడురపఱిచె
సాధుబృందావసరణినాడును నేడు
ఎ శౌనురాగంబువదలడయ్యె
సత్యభామాభోగసక్తినాడును నేడు
నాకల్పమవని నింపారనిలిపె.

గి. నాఁడునేడ నుయాదవాన్వయమునందు
జననచుం దెనువనుదేశమగు జవిభుని
కృష్ణుడను పేరనర సేంద్రుకృష్ణజేవ
రాయఁడను పేరనాదినా రాయఁబుండు.

చ. మునుకొనికొండ పీఠికడమూఢతరుద్రుఁడుకృష్ణునందను
వృన్దసిజానింజయిం దెనది మానుపమేనర సేంద్రుకృష్ణరా
యస్వతికొండపీఠికడనాహవభూమిఁ బ్రతాపరుద్రనం
దనుఁడగుపేరభద్రుఁగరుణామతిఁగాచె జగత్ప్రసిద్ధిగఁ.

చ. నెలకొనికృష్ణరాయధరణీవిభుఁ డుతర-భూమిపాలుతో
గలన నెదిర్చి హస్తీకర కాండతతుల్పసకంపుఁబాములై
మలసినచోటఁగూడిన సమగ్రయశోవసనంబుఁగప్పిత
వలవఁగఁజేసెభూసతిని వశ్యవిధిజ్ఞఁడుగాన నేర్పునఁ.

సీ. ఉదయాద్రి వేగనత్కుద్ధతిసాధించె
వినుకొండమాటమాత్రనహరించెః
గూటములైదరంగఁగొండపీఠగలించె
చెల్లముకొండయచ్చెల్లఁజెఱచె
వేలుపుఁగొండయుద్వృత్తిభంగముసేసె
జల్లిపల్లెసమగ్ర శక్తిఁగూల్చె
గినుక మీఱననంతగిరికించువడఁజేసె
గంబఁబుమెట్లుగ్రహిర-నగదల్చె

గి. బలనికాయముకాలుమట్టులనడంచుఁ
గటకమునునింక సమచునుతర-లమహీశుఁ
డనుదిశఘ్నును వెఱచు నెవ్వనికినతఁడు
రాజమాత్రుం డెశ్రీకృచ రాయవిభుఁడు.

* * * *

క. ప్రతివర్షవసంతోత్సవ
కుతుకాగతసుకవినికరగుంభితకావ్య
స్మృతిరోమాంచవిశంకిత
వతురాంతఃపురవధూప్రదనరసితా.

Canto II.

క. శ్రీనిదనలోచనాబ్జద
 యాసారమరందపాపితార్థిభ్రమరో
 బ్లాసగుణమలయకుట
ప్రాసాదనివేశకృష్ణరాయమహీశా.

శా. సమృద్ధతమధీనిబంధన విధానంక్రందనాచార్యశూ
 రమృన్యాచలవజ్రబాహు జగతీరయంబుజాత్మకర
 ధ్యస్తాధ్యస్తదశాస్యరాజ్యసమసన్యాప్రాధ్యవాసీరభా
గుస్తూరిశివసముద్రపుర వప్రాస్తూలనాడంబరా.

Canto III.

క. విదళిత కాళింగమదా
 స్పదసింధురతుంభరత్నకేరకరిలాగా
 దుదయగిరికొండపీటీ
 పదవీష్ఠలమండలిక భానకగవిరుదా.
 పంచ. మరుద్వృధాతటస్థ శత్రుమండలిగభాంతక
 తరన్నవాన్యగాపగాభి సారికాదృతాంబుధి
 మరుత్పరిస్వరుక్షి, క్రమక్రమకుటభేద్యర
 స్ఫురద్ధవిప్రవృద్ధ యుద్ధపుంఖతానకాదృటి.

Canto IV.

క. చండతరమూరురాయర
 గండమహావిశుద ధాటికారయవిచల
 తొండపలికొండపీటీ
 మండలకటకేశసింధుమంధరకుధరా.

Canto V.

పీ. కాశిః గోత్ర విఖ్యాతుః దాపస్తంబ
 నూత్రుః దార్యేలపవిత్రకులుః శు
సందిసింగామాత్యునకుసు దివ్యుంబతు
దనయండుసకలవిద్యావివేక
చతురుండుమలయమారుత కపింద్రునకుమే
నల్లుండుకృష్ణరాయక్షితిక
 కరుణాసమాలబ్ధుః సచతురంతయా
 నమహోగ్రహారసప్తనయంతుండు

గీ. తిమ్మయార్కుండు శివపరాధీనమతియ
ఘోరశివగురుశిష్యుండుపారిజాత
హరణమనుకావ్యమొసరించెనాంధ్రభాష
 నాదివాకిరతా రాసుధాకరముగ.

నా పకచ్చ త్రితసర్వభూతల సృసింహేంద్రజమాభ్యుత్తపః
 పాకద్యోతితరూప మా క్షిక్తులూభారప్రదానోన్నతా
 కోక స్తస్యసమాస్త్రసన్నిభ హారూహ లంక పోద్యద్యతః
 శ్రీకృష్ణాటమహీశ వైరికరిరాట్సింహప్రతాపాదయా.

క. భుజనవిజయభ్యుసంస
 స్తువరత్నవిభాప్రభాతసలినా స్తరమా
 ధవచరణకమలసేవా
 ప్రవణమతీపీరరుద్రవర్షతపజ్జీ.

42

JĀMBAVATĪKALYĀNAM.

[By Krishna Rāya of Vijayanagar.]

This is a Sanskrit drama written by the Emperor Krishna Rāya. In the prologue, the drama is said to have been enacted before the people assembled to witness the Chaitra (Spring) festival of Virū-pāksha, the tutelary god of the Kārṇāṭa Empire residing on the top of the mountain Hēmakūṭa in the city of Vijayanagar.

నాన్యన్తే సూత్రధారః—(తానందం పరిక్రమ్య సపుష్పాజ్జలిక్షేపమ్)

అథ త్వల చరాచరగురోః అపారకరుణాపారావారస్య నమదమరశిరోమందార-
 మందారవిన్దస్య విజయనగరనివాసవాసనావధీరితధనదనగరవిహారదోహలస్య హే-
 మకూటగిరికఠకవాస్తవ్యకుడుమ్బినః కర్ణాటరాజ్యరక్షామణేః శ్రీవికృపాక్షదేవస్య
 చైత్రోత్సవాథలొకనాయ సజ్జతా పరిభత్.

. శ్రీకృష్ణరాయః కవిః

సృక్తిః కర్ణరసాయనం సుమనసా శ్లాఘ్యస్వభావా తజ్జా ।

చారిత్రం యదువంశశోతరమణేః దేవస్య సర్వోత్తరః

పారంపర్యకృతశ్రమాః పునరమీ నాట్యేనపారా వ్యయమ్ ॥

*

*

*

*

End.

धर्मं पादचतुष्टयेन कृतवत् स्थैर्यं समालम्बतां
चातुर्वर्ण्यमुपैतु कर्म सततं स्वत्वाधिकारोचितम् ।
शेषश्माधरनायकस्य कृपया सप्तार्णवीमध्यगां
रक्षन्गामिह कृष्णरायनृपतिर्जियात्सहस्रं समाः ॥

Colophon.

समाप्तमिदं राजाधिराज राजपरमेश्वर सकलकलाभोजराजविभव मूराराय-
गण्ड श्रीमत्कृष्णरायमहारायविरचितं जाम्बवतीकल्याणं नाम नाटकम् ॥

43

COLOPHON OF THE COMMENTARY ON AGASTYA'S CHAMPU BHĀRATA.

[By Saṅḡa Timma.]

Saṅḡa Timma, the famous Minister of the Emperor Krishna Deva Rāya, has written a commentary on the Champu Bhārata of Agastya.

इति श्रीमद्वाजाधिराज राजपरमेश्वर कर्णाटेश्वर श्रीकृष्णरायशिरःप्रधान
सकलगमपारावारपारीण साङ्गतिम्भश्चण्डनाथविरचितायां बालभारतव्याख्या-
यां मनोहराख्यायां पञ्चमः सर्गः ॥

44

TUKKĀ PANCHAKAM.

The following five verses are ascribed by tradition to Tukka, the daughter of Pratāpa Rudra Gajapati, the ruler of Orissa, who was given in marriage to Krishna Rāya. She is said to have been neglected by her husband and to have led a life of seclusion at Kambam in the Cuddapah district. The big irrigation tank at Kambam is said to have been constructed at her instance. In the verses she bemoans her husband's neglect of her.

तुक्का नाम गजपतिपुत्री कृष्णदेवरायपत्नी.

चरन्वनान्ते नवमञ्जरीषु न वदपदो गन्धफलीमनिघ्नत् ।

सा किं न रम्या त च किं न रन्ता बलीयसी केवलमीश्वराज्ञा ॥ १ ॥

मा किंशुक प्रकटयात्मनिमेषमात्रं मन्मस्तके विहरतीति मधुव्रतोऽयम् ।
 किं मालतीविरहवेदनया त्वदीयं दृष्ट्वा प्रसूनमचिरादनलभ्रमेण ॥ २ ॥
 भ्रमर भ्रमता दिगन्तराले क्वचिदास्वादितमीक्षितं श्रुतं वा ।
 वद सत्यमपास्य पक्षपातं यदि जातीकुसुमानुकारि पुष्पम् ॥ ३ ॥
 कुसुमानि लिखन्तु नाम चित्रे कतिचित्कारुविशेषरूढशिक्षाः ।
 सुरभित्वममूनि किं लभन्ते किमु चैतेषु रसं पिबन्ति मृङ्गाः ॥ ४ ॥
 किं मालति ग्रायसि मां विहाय चुचुम्ब तुम्बीकुसुमं षडङ्गिः ।
 लोके चतुर्भिश्चरणैः पशुस्स्यात् स षडभिरत्यर्थपशुर्न किं स्यात् ॥ ५ ॥

45

PRABODHA CHANDRODAYA VYĀKHYA.

[By Nādinḍla Gopa Mantri].

Nādinḍla Gopa, the author of this commentary on Krishṇamiśra's Prabodha Chandrodaya, was a nephew of Krishna Raya's well-known minister Saḷuva Timma. In the introduction the author gives in addition to his own genealogy some account of Krishna Raya and his great minister. Referring to Krishna Raya the account says that Krishna Raya married the daughter of Pratāparudra, the Gajapati King of Orissa. His minister Saḷuva Timma is said to have governed the whole country extending from sea to sea and from the Sētu to Simhāchalam. Saḷuva Timma's nephews, by his sister Krishṇāmbika and Timma Mantri, were Nādinḍla Appa and Nādinḍla Gopa Mantri. Of these the elder Appa was also the son-in-law of Saḷuva Timma. Gopa is said to have excelled, by his ability as a minister, the famous Chāṇakya, Bhaṭṭi, Śivadēva and Yugandhara. He was presented by Saḷuva Timma with a palanquin, anklets (Kaṭaka), chauris, ear-rings, bracelets and other insignia of royalty. Gopa governed the district of Koṇḍaviḍu with Vinukonḍa and other forts, and gave to Brahmans several agra-hāras like Rāmachandrapuram.

अस्ति प्रशस्तमहिमा नरसिंहसूनुः श्रीकृष्णरायनृपतिर्नृपसार्वभौमः ।
 यस्योद्धता समरसीमिन्नु कृपाणवल्ली वृत्तीभवत्यमरलोकविलासिनीनाम् ॥
 नास्तं याति सवोदयाद्रिश्चिखरे तिष्ठत्यरिदमाभृतं
 हस्ताब्जानि निमीलयत्यगणयन्लोकान्समाक्रामति ।

तापं छन्नभूतामहर्निशमतीवापादयत्यकुतं

*कर्णाटेश्वरकृष्णरायनृपतेस्तीव्रप्रतापोशुमान् ॥

प्रतापरुद्रस्य गजेश्वरस्य पुत्रीं पवित्रीकृतभूतधात्रीम् ।

प्रत्यग्रहीद्यः प्रकटप्रतापो भद्रां सुभद्रामिव पाण्डवेयः ॥

तस्य श्रीकृष्णरायस्य प्राज्यराज्यधुरन्धरः ।

—क्रमागतो मन्त्री सास्वतिस्मचमूपतिः ॥

पूर्वपश्चिमसमुद्रमधत्त राज्यम् आसेतुसिंहगिरि चाप्रतिमप्रतापः ।

कृष्णरायनृपपालकदण्डनाथः कौण्डिन्यगोत्रतिलकः कविपारिजातः ॥

झाग्निनेयौ तरणिप्रतापो नादिण्डुयप्पप्रभुगोपवर्यौ ।

वेराजतस्तिस्मयमन्त्रिपुत्रौ कृष्णाम्बिकागर्भपयोधिचन्द्रौ ॥

अथ मन्त्रीश्वरो ज्यायान कौशिकान्वययोस्तयोः ।

अभवत्सास्वतिस्मस्य जामाताब्धेरिवाच्युतः ॥

काशा वीतप्रकाशा रणमुषि पतिताः कुन्तलाः कुन्तलूनाः

चोला भ्रश्यन्निचोलाः निशिततरशरैः छिन्नदेहा विदेहाः ।

लाटास्तन्यक्तघोटाः सपदि भयवशाज्जातभङ्गाः कलिङ्गाः

यस्मिन्नादिण्डुयप्पप्रभुवरतिलके विक्रमादात्तरवङ्गे ॥[†]

त्यागेन तिम्रसचिवाप्पयवत्प्रतीतो

यः कोऽपि नास्ति यदि देवमणिस्ततः किम् ।

तन्मन्दुरान्तरजुषां तुरगोत्तमानां

कण्ठेषु देवमणयः कति वा न सन्ति ॥

तस्यानुजस्तरुणमास्करदिव्यतेजाः

नादिण्डुगोपसचिवो नवमार्गवेत्ता ।

चाणक्यभट्टिशिवधर्म(देव)[†]युगन्धरादीन्

यः पूर्वमन्त्रितिलकानपि धिक्करोति ॥

पल्यङ्किाकटकचामरकर्णभूषाहाराङ्गदादिवसुधाधिपलाञ्छनानि ।

श्रीकृष्णरायसचिवेश्वरसास्वतिस्मदत्तानि तानि विविधानि समग्रहीद्यः ॥

* Srikanṭhēvara in the printed Nirayasaṅgama edition ; the manuscript reading adopted above is apparently the correct reading.

† There seems to be a reference here to Śivādēva, the famous minister of the Kākatiya King Gaṇapati and his successor Rudrāmba.

यः कोण्डवीडुनगरीं विनिकोण्डमुख्यैः दुर्गैस्तमं समाधिगम्य महामहिम्ना ।

प्रादान्मुदा सकलभूसुरपुङ्गवैभ्यः श्रीरामचन्द्रपुरमुख्यमहाग्रहारान् ॥

तोऽयं प्रधानोत्तममौलिरत्नं नादिण्डुगोपप्रभुरात्मवेत्ता ।

प्रबोधचन्द्रोदयनाटकस्य टीकां हितार्थं व्यतनोद्धवानाम् ॥

इति श्रीमद्राजाधिराजपरमेश्वर श्रीमत्प्रतापश्रीकृष्णराय महासाम्राज्य-
धुरन्धर श्रीसार्वभौमदण्डनायकभागिनेय नादिण्डुगोपमन्त्रिशेखरविरचितायां
प्रबोधचन्द्रोदयव्याख्यायां चन्द्रिकाख्यायां षष्ठोऽङ्कस्तमाप्तः ॥

46

RĀJASĒKHARA CHARITRAM.

[By Madayagāri Mallana].

This poem is dedicated by the author to Nādinḍla Appa Mantri, the nephew of Saḷuva Timma Mantri, Krishna Rāya's Minister and the Governor over the district of Gutti. In the beginning of the work Appa's genealogy is given at length. In the Kauśika Gotra was born Nāmana Mantri who married Singamāmba, and got the three sons Mādaya, Gangana and Chitti Gangana. Of these Chitti Gangana became famous as a minister of the emperor Saḷuva Narasimha. His elder brother Mādamantri married Amalāmba, and to them were born the five sons Nannapārya, Lingāmātya, Varada the commander of troops, Mādhava Mantri and Rāma-bhadra. Of these Varada married Gopamāmba and got three sons : Timma, China Timma and Konḍa. Of these the eldest Timma became famous as a minister and destroyed all his enemies in the battlefield. He married Krishnamāmba, the sister of Saḷuva Timma, and got three sons by her : Kona, Appa and Gopa. Of these Gopa was the Governor of the fort of Gutti and his elder brother also became very famous. Nādinḍla Appa married Tiru-malāmba, the daughter of Saḷuva Timma, Minister of Krishna Dēva Rāya, and Lakshmama.

క. అకాశికవంశాంబుధి

రా. కాపిమరొచినచరత్నముపుణ్య

శ్లోకుః శుచితరణరేఖా

నాకానోకహముమంత్రినామనవలసెన్.

చ. అతనికిసింగమాంబకుమహామహా లాశ్రితవజ్రపంజరుల్
సుతులుజనించిర చితవచోరచనాఫణిభర్తలూకన
మృతసుతిమార్గవర్తనుడుమాదయమంత్రియుగంగనార్యుడు
గతకలికల్పమందుచిటిగంగనయున్నిగమత్రయాకృతిగ.

ఉ. సాభువనారసింహమనుజప్రభుకార్యుః భాధురంధరుం
డైలవణాభివేష్టితధరాధిపదుర్భతమంత్రమంత్రిశుం
దాఁచితానశేసరియనంగననంగసమానరూపరే
ఖాలలితాంగుడట్టిచిటిగంగనయుప్పుగుణానుమంగుడై.

శా. అంగాధీశకలింగరాజమగధాధ్యక్షాదిభూభృతృభా
రంగాభంగవిహారముల్ ఘనశిలాగ్రావస్థలీసంసర
ద్దంగోత్తుంగతరంగనిర్దళితనిధాన్వోద్భటప్రక్రియా
సాగత్యంబులుచిటిగంగవిభువాచాసంప్రమారంభముల్.

క. అండగ్రజనకుధృతిజిత
మాదరకుధరునకుమాదమంత్రికిసాండ
రేయిందిరయగునమలాంబకు
నందనులు జనించిరార్యనందితులగుచుక.

శా. ఆరూఢోన్నతినన్నపార్యుడును సింగమాత్యుడుగనగ్నవి
ద్యారాజీకభవాకృతివరదదండాశీశుడుగమంత్రిచూ
డారత్నంబగుమాధవుండుసరిరాక్షర్వచ్చిదాపాదన
శ్రీరామాపగమూర్తియీతడనఁగాశ్రీరామభద్రాఖ్యుడు.

గీ. అందువరదయమంత్రిసంక్రందనునకు
గోపమాంబకునుదయించిరాపగేంద్ర
సన్నిభులుతిమ్మనార్యుండుఁజిన్నతిమ్మ
ఘనుఁడుఁగొండయమంత్రిపుంగవుడుననగ.

ఉ. వారలలోననగ్రజపవారితశౌర్యుడుతిమ్మమంత్రిమం
దారముదగ్రదోరసివివారిత దారుణవైరివీరకం
ఠీరచకంఠశోణితభునీఘనశేనవిభాసితత్పత
ద్భూరిసితాతపత్రరణభూమియతంజోకమంత్రిమాత్రుఁడే.

క. నాదిండ్లాస్వయవార్ధిశీతరుచిదానక్షాత్రసంపన్నుఁడా
 శాదంతావళదంతకుఁతపటలస్పర్శాకుసలీర్తనా
 నాదేశక్షితిపాలమంత్రికలరస్నంబాశ్రితవ్రాతపీ
 త్నాదాక్షిణ్యనివాసభూమియనలోక భ్యాతిమింఁదెన్నపీఁ.

గీ. సత్యగుణశీలియమ్మహాసనివమణికి
స్వస్థమాంబకుఁగోపమంత్రిశ్వరుండు
భాగ్యసంపన్నుఁడప్పనప్రభుఁడుగోప
 నండనాథుండుఁబుట్టిరద్దంతలీల.

ఉ. పాపితరాజ్యవైభవవిరాక్యతపాకవిరోధియై నయా
 గోపనమం తిధర్మధనగోపనసమ్మతిగుత్తిదుగ్ధల
 క్షీవరిపాఁ నక్రమసమిద్ధభజాబలశాలిరూపరే
 భావరమత్యైలా ఛనుడయావహకార్యధురంధరుఁడీలఁ.

* * * *

క. ఆయనుఁగుండమ్ముఁడువిన
 యాయతమతి గొల్వనప్పనార్యుఁడునతఁడుఁ
 బాయకయవ్యోన్యప్రియు
 లైయలరిరామలక్ష్మణాకృతులగుచుఁ.

క. ఆయప్పమంత్రిగుణములు
 వేయిలెఱుగులఁజేంగివినుతియొనర్పఁ
 డాయగఁ గాకోదగకుల
 నాయకునకుఁగాకకవిజనంబులతర మే.

* * * *

సీ. ఏమంత్రిమణివిజస్వామికార్యక్రియా
 తత్పరమానసోత్సాహశాలి
 యేమంత్రిమణిమిత్రహితబాంధవాశ్రిత
 ప్రకరగణకళాప్రాధిబుద్ధి
 యేమంత్రిమణివచోహేలాతివైర్భల్య
 శీతలతాదూతశీతరోచి
 యేమంత్రిమణిసుధాధామశౌభవధామ
 ధాశధవ్యసుకుల్యధవళీర్తి

గీ. అమృతామంతరికతనియర్థాంగలక్ష్మి
సకలపుణ్యాంగనాజనశ్లాఘనీయ
లక్ష్మమాంబకునుదయించిలనిమెఱయు
తిరుమలాంబికఁబెండ్లియై చేజరిల్లె.

Colophon.

ఇది శ్రీమదఘోరశివాచార్యగురుకరుణావిశేషలబ్ధ సారస్వత మా
దయామాత్యపుత్ర మల్లయనామధేయప్రశోతంబైన రాజశేఖరచరిత్రం
బను మహాప్రబంధంబునందు సర్వంబును దృఢీయాశ్వాసము.

47

KRISHNĀRJUNASAMVĀDAM.

[*By Nadinḍla Gopa Mantri.*]

In the introduction to this work written in Telugu Dvipada metre by Nadinḍla Gopa Mantri, the nephew of Saḷuva Timma, the famous minister of Krishna Rāya, the author gives an account of his family. In the Kauśika gotra was born Timma Daṇḍanātha who married Krishnamāmba, the sister of Saḷuva Timma. They both got three sons: Kona, Appa and Gopa. Of these Appa became very famous for his benefactions to the poor, was a Kirīti (Arjuna) in battle, and had dedicated to him the Telugu poem Rājāsēkharacharitam. He married Tirumalāmba, the daughter of his maternal uncle Saḷuva Timma, who is called the Sāmrajya Dhurandhara (bearer of the burden of the empire of Krishnadeva Rāya), and his wife Lakshamma. His younger brother Nadinḍla Gopa is called Nadinḍla Śāsana (ruler of his native village Nadinḍla). Through the favour of Saḷuva Timma he was appointed governor of the fort of Konḍaviḍu. He constructed the prakāras (compound walls) and the gopura (tower) and palaces for the God Raghavēśvara worshipped at Konḍaviḍu. Covering the temple with paintings he presented the village Maidavolu to the God.

ద్విపద. శ్రీకాంతతోసాటిసెప్పఁగాజాలి
శ్రీకరాకృతియైసకృష్ణమాంబకును
కొమరొప్పుబుట్టిరికోనధీమణియు
సమరాదిసమధీరుఁడప్పమంత్రియును
అందుసప్తయమంత్రియూచక

మందారలోక సమానవైభవుడు
 రాజ శేఖరచరిత్రకునాథుడు
రాజకీరీటిమహాభాగ్యయుతుడు
 చింతామనోహరకాంతివి . . .
 కంతుజయంతసంకాశుడైతఁగరి
 శ్రీయశోనిత్యుండుశ్రీకృష్ణదేవ
రాయసామ్రాజ్యభారధురంధరుండు
 విలవరాతిభూపతినుతపాద
 తలుఁడుసాధువతిన్నదండనాయకుడు
 లక్ష్మీనాథదేవిలాగుననొప్ప
 లక్ష్మస్తుకుజనింపిలాలితలీల
బెరిగినతిరుమలంబికబెండ్లియాడి
 నిరుపమప్రాభవనిత్యుడైవెలసె
 నతనికీననుజుండుననఘనర్తనుడు
 చతురనానావిధజాలతోవిడుఁడు
 భద్రలక్షణరామభద్రప్రసాద
 సద్రాజ్యబహుళితౌవిచక్షుండు
 సమదశాత్రనరాజసచివనర్తత్ర
 తిమిరసూర్యుండనాదిండ్లతాననుండు
వరగుణాకరుండువిశ్వంభరాచక్ర
 పాపూర్ణయశుఁడుగోపపథానుండు
 గండితాహితమహీధవసాశ్వతిష్ఠ
 దండనాయకునిసంతతకృపామహిమ
 వినుతికెక్కినకొండపిటిదగ్గంబు
ఘనతనైలుచుసొంపుగానొక్కనాఁడు
 నవరసెఞ్జలుహితున్ నటులుమాగులు
 కవులునురాజపుంగవులునుగొలువ
 వన్నెగాబాంధవవర్గంబుతోడ
 నున్నతలీలబేరొలగంబుండి
 మద్యంశకర్తయైమహినుతిగన్న
 సద్వర్తనుండువిశ్వవిద్రమాని

యజ్ఞవాటమునబా యనివేల్పుగాన
 విజ్ఞానమునఁజాలవివరించికొండ
 వీటికాభ్యంతరవిలసితయజ్ఞ
 వాటికారాఘవేశ్వరునకువరుస
 బ్రాహ్మకారగోపురప్రాసాదపరులు
 ప్రాకటశ్రీలుజాపట్టఁగట్టించి
 నలపుతోఁజిత్రవర్ణములుగావించి
 బలితంపు హేమకుంభంబులెత్తించి
 యలఘుతరశ్రీలకాన్పదంబగుచు
 యలరినమైదవోలనుపురోత్తమము
 వినుతమ హేమాత్మవవిగ్రహంబులను
 పెనుపొందువేడకనర్పించితిత్తమునఁ.

*

*

*

*

48

COMMENTARY ON MAHINASTAVA, PANCHIKA.

[By *Dēśayāmātya*].

This commentary was written by *Dēśayāmātya*, an assistant of Nandinā Gopa who felt happy in having entrusted the burden of ruling the province to him. He made large additions and gifts to the God Śiva worshipped at Konḍavīdu. *Dēśaya Mantri* was the son of *Annayāmātya*, and was a warrior as well as a scholar. He says that he comments upon the *Mahimnastava* through the grace of *Lolla Lakshmidhara*, his guru (preceptor), whom he compares with the God *Gaṇapati* in wisdom. *Lolla Lakshmidhara* whom he praises as his guru was a very celebrated scholar of his time. We find him as the author of the *Konḍavīdu* and *Kāza* inscriptions* of *Krishna Rāya*. He has written works on Astronomy, Astrology and the *Mantrāsāstra*, as well as on all the six *Darśanas* (religious schools), and Law. He was the author of the work *Sarasvatīvilāsa*, upon law, attributed to *Pratāparudra*. This *Pratāparudra* was the ruler of Orissa, contemporary with *Krishna Rāya*, who became his father-in-law. *Lolla Lakshmidhara* enumerates *Sarasvatīvilāsa* among his works in the colophon

* Edited by Dr. Lüders in the *Epigraphia Indica*, Vol. VI, pp. 117 et seq.
 and 233 et seq.

to his commentary on Saundaryalaharī. He was author of a portion of the encyclopædic work on Astronomy, Astrology and allied subjects called Jyotisha Darpaṇa.

नादिङ्गापसचिवः सचिवाग्रगण्यः श्रीसाहचरिभक्तिसचिवेश्वरभागिनेयः ।

. देवार्थमन्त्रिणि निधाय सुखं समास्ते ॥

श्रीकोण्डवीडुनगरे नगरेमहर्ष्यमर्माणि भूषणवराणि वितानजालम् ।

छत्रध्वजांश्च मखवैरिमहेश्वराय प्रादत्त देचय ॥

. सप्रभुवनव्याप्तं यशो यत्कुले

सप्तर्षिप्रभवो हि यत्कुलगुरुः कौण्डिन्यनामा मुनिः ।

यूरेग्रामनिवासवासनबशाद्युरारूयया विश्रुतः

तोऽयं देचयमन्त्रि ॥

.
शूरशौर्यप्रथितमहतां पुण्यवान् पुण्यवत्सु ।

प्राज्ञः प्राज्ञेष्वनुलमहिमा नीतिमाप्तीतिमत्सु

श्रीमान्देवप्रभुमणिरसावन्नयामात्यसूनुः ॥

स चायं देचयामात्यो महिम्नस्तुतिपथिकाम् ।

लक्ष्मीधरकटाक्षेण कुरुते गुरुतेजसा ॥

विश्वेशपार्वतीपुत्रं लोहलक्ष्मीधरा यम् ।

विद्वद्गणपतिं वन्दे द्विजराजशिरोमणिम् ॥

End.

लक्ष्मीधरकटाक्षेण देशयामात्यशेखरः ।

अकरोदाकरो वाचां महिम्नस्तुतिपथिकाम् ॥

CHĀTU VERSES OF PEDDANA ON KRISHNA RAYA.

I. In this verse the famous poet Allasāni Peddana of Krishna Raya's court, who dedicated the work Manucharitram to him, bemoans Krishna Rāya's death. He blames himself for surviving such a patron, and recounts the various marks of honour which his late sovereign bestowed on him. Whenever Krishna Deva Rāya met him outside, he made it a point to stop his elephant and to

give him a seat by his side. When the poet was taken round in procession on the occasion of dedicating his work *Manucharitram* to him, the emperor lifted the poet's palanquin with his own hands. When the anklet, *Kavigaṇḍapendēra*, was presented to Peddana signifying that he excelled all the other poets of his court, he himself put it round the poet's ankle saying "you alone of all deserve it." Krishna Rāya granted him the village *Kōkaṭamu*, and whatever other village or villages he chose to ask in any part of the empire. He used to address the poet *Āndhrakavita-pitāmaha* (the grandfather of Telugu poetry).

2. The verse following is said to have been composed by Peddana addressing the Gajapati (of Orissa) who invaded the Karnāṭaka territories after Krishna Rāya's death. In the verse Peddana recounts the victories which Krishna Rāya won over him, drawing pointed attention to the following four incidents: (1) that Krishna Rāya devastated the *Āraṭlakona* with his elephants; (2) that he put up his triumphant inscription at *Simhādri*; (3) that he set his siege elephants to charge against the bell-metal door of the Gajapati's fort; and (4) that he gave his daughter in marriage to Krishna Rāya after putting upon his ankle the *Gaṇḍapendēram* (anklet) as a sign of submission. He then goes on to rebuke the impudence of the Gajapati's invading the Kanarese country after Krishna Rāya's death. Tradition has it that the Gajapati returned to his territory after the incident.

సీ. ఎదురైన చోదన మదకిరీంద్రము డిగ్గి
 కేలూత యుసంగ యెక్కించుకొనియె
 మనుచరిత్రం బందుకొనువేళఁ బురమేగఁ
 బల్లకిఁ దనకేల బట్టియెల్లె.
 విరుద్దన కవిగండ పెండేరమునకీవె
 తగుదని తా నెపాదమునఁ దొడిగె
 కోకటగ్రామాద్య నేకాగ్రహారము
 లడిగిన సీమలయందు నిచ్చె

గీ. నాంధ్ర కవితాపితామహ యల్లసాని
 పెద్దన కవీంద్రయని నన్నుఁ విలుచునట్టి
 కృష్ణరాయలతోఁ జివరేగ లేక
 బ్రతికియున్నాఁడ నేవచ్చువఁచ నగుచు.

- సీ. రాయరావులు గండ రాచయేనుంగు వచ్చి
 యారట్లకోస గోరాడునాడు
 సంపెటనరపాల సార్వభౌముడు వచ్చి
 సింహాద్రి జయశిల జేర్చునాడు
 నెలగోలుసింహంబు చేరిధిక్కర్పతి గంచు
 నల్పుల గరుల దీకోల్పునాడు
 ఘనతర నిర్భరగండ పెండెరమిచ్చి
 కూతురాయలకును గూర్చునాడు.
- సీ. ఒడలెరుంగవా చచ్చికో యుర్వి లేవా
 చేరజాలక తలచెడి జీర్ణమైతొ
 కన్నుడు చెఱు చొచ్చెడు గజపతింద్ర
 తెలుచినిలుకుక చొచ్చిన తెలుగుతోప.

50

ŚRIVALLABHĀCHĀRYACHARITAM.

[By Muraḷidhara Dāsa].

In this biography of Vallabhāchārya, the great Vaishṇava teacher of Gujarat, by Muraḷidhara Dāsa, it is said that once in his youth he went to the court of the Raja of Viśakhanagara (Vizagapatam?), called Krishna Rāya. He was very much honoured at the court. Even his envious uncle, though personally inimical, stood up along with the other members of the court and showed him respect. Vallabhāchārya was made to take his seat on a Ratnāsana (jewelled chair). While there he learnt of a religious controversy between the Vaishṇavas and their opponents in which the latter succeeded. Not able to endure the defeat, he entered the controversy and defeated all the opponents of Vaishṇavaism. Rejoicing at this Krishna Rāya honoured him by a Kanakābhishēka. But he did not accept the wealth as he thought it was not necessary for the establishment of his religion. But he accepted ONLY four or five coins out of the money, just for the satisfaction of the king.

अन्यदिक्ते प्रातर्नित्यकर्मानुष्ठानानन्तरं शिष्येण सह विशाखनगर-
 राजसभां प्रविवेश। मन्त्रकुमारशुकादिवत् स्वतेजसा राजसभां प्राप्तयामास।

அசூயாத்ஸமாதுலோ஽பி சமாஸீனजनैस्तर्वैः भूपालेन चाप्यवशो भूत्वा प्रत्यु-
 त्याय सम्मानयामास । राज्ञा भृशं मानितो भूत्वा रत्नासने उपविवेश ।
 तत्पूर्वं तत्र विद्वजनैः कृतचर्चायां अवैष्णवजयमशृणोत् । स्वयं तदसह-
 मानः राज्ञा च प्रार्थितः साक्षाद्ब्रह्मदेव इव भागवतशास्त्रार्थचर्चया रिपु-
 समूहं जित्वा कृष्णरायनामकेन तेन भूपालेन कनकाभिषेकं प्राप्यापि
 स्वमतस्थापनमात्रैकप्रयोजनत्वात् भगवदितरनिस्पृहत्वं विशदयन् तीर्थयात्रार्थं
 प्रस्थितः राज्ञो मुदे चतुःपञ्चनिष्कमात्रं स्वीकृतवान् । कृष्णसेवामार्ग-
 वर्धकं वेदव्यासमेव स्वशिष्यकोटिषु प्रख्यापयन् मायावादिप्रभृतिनानापा-
 षण्डमतशुष्कतृणेषु अग्निरिव चरन् नित्यदा नियमेन निकटवर्तिना पर-
 माप्तमेन दामोदरदासेन च अनुगतः गर्भ एव गोवर्धननाथेन स्वीयत्वेन
 अनुगृहीतवाम् ।

51

TAMIL NĀVALAR CHARITAL

The following verses taken from the Tamil Nāvalar Charitam refer to Krishna Dēva Rāya of Vijayanagar.

The first verse by an author called Kumāra Sarasvatī refers to the conquest of Orissa by Krishna Dēva Rāya and of his marriage with the daughter of the Orissa king. The next three, ascribed to an author Tatvaprakāśar, have reference to irregularities of manage-ment in respect of daily worship in the Tiruvālūr temple. On hearing the complaint, Krishna Rāya ordered the dismissal of the culpable servants of the temple against whom is aimed these stanzas wherein the author contrasts, in bitter satire, the previous position of the priests with that to which they had reduced them-selves by their own action. The last stanza draws the attention of Krishna Rāya to the destruction of the metallic images of two of the 63 Nāyanmars by the temple priest Nāgarāṣa Nambi; the interesting part of the story is that the people who complained had recourse to a parrot which had been taught to recite the poem in the hearing of Krishna.

குமாரசரசுவதி, இடையனை (கிருஷ்ணராயர்) செபித்தபோது பா-
 டியது.—

கலிங்க மிழந்துததிக் கைச்சங்கம் தோற்று
 மெயித்தகட கங்குல விட்டாள்—மலிந்தமலர்ப்

பொன்னிட்ட மான்குட்ண பூபாலா வுன்றனுக்குப்
பின்னிட்ட வொட்டியன்பொற் பெண் (210)

தத்துவப்பிரகாசர் திருவாரூர் கொடியிறக்காமற் தலைத்தது—

மருவுபுகழ்க் கிர்ஷண மகராச ராண
அரிய வடமலையா ராண—திருவாரூர்ப்
பாகற் கொடியறுப்பார் பாதத் திருவாண
த்யாகக் கொடியிறக்காதே. (212)

ஊழித் துலுக்கல்ல வொட்டியான் றுலுமல்ல
வீழித் துலுக்குவந்து மேலிட்டே—யாழி
சிறந்ததே ராநூர்த் தியாகருடைப் பூசை
யிறந்ததே கிட்டினராயா. (213)

இது கேட்டு ராயர் லெ பட்டரை மாற்றியபோது தத்துவப் பிரகாசர் பாடியது.—

உண்ட வயிற்றி லுமிக்காந்த லிட்டதே
தொண்டரே வீழித் துலுக்கரே —பண்டெல்லா
மப்ப மவலென் றதிரசமும் தோசைகளுங்
கப்புவது போச்சே கவிழ்ந்து. (214)

திருவாரூர் நாகரசம்பி செய்த சூற்றங்கிள்ளிக்குச் சொல்லிவித்
துத் தலத்தார் ராயனுக்குச்சொல்லி யறிவித்தது.—

முன்னுளருவத்து மூவரிருந்தாரதனி
வின்னாரிண்டு பேரேகினர்—கன்னு
ன்ருக்கின்றான் வந்துவிட்ட நாகரசம்பி
யிருக்கின்றான் கிட்டினராயா. (177)

52

LĪLĀVATĪ.

[By Vallabhāchārya, otherwise Kavi Devendra]

This is a translation into Telugu of the Sanskrit mathematical work of Bhāskarāchārya, Līlāvati, by Vallabhāchārya who is otherwise known by his title Kavi Devendra, the Indra among poets. The author says that he wrote the work at the request of Bommalāṭa Kaṭa, son of Bommalāṭa Virūpaksha, who was the confidential servant of the emperor Krishna Rāya, and after him, his brother Achyuta Rāya. The position held by the patron of the poet at court can be gleaned from the following statement which is found in a sum given as an exercise in the work. Achyuta Rāya presented a large amount of money to his subordinate

Bommalaṭa Kāṣa of which he presented half to his religious preceptor Kumāra-Tāta-chārya ; of the remainder he gave two-thirds to Brahmans ; of what remained still, he gave a fourth to poets, and, giving five-ninths of what remained yet to his friends, gave the author Kavimahēndra himself the rest which amounted 1,116 (Varāhas?).

గీ. . . . తుండ

సుజన హీతుండ నాపస్తంబ నూత్రకలిగ
హరిత గోత్రపయోధినీహారకరుండ
నలఘుచతుండవల్లభాహ్వయుండనేను.

ఉ. శ్రీ నరసింహనందను నరిందమవిక్రము కృష్ణరాయ భూ
జానిని వెండియుండ దనుజమ్మని నమ్మత దేవరాయని
దానధికాస్తుండై కొలిచి తద్దయుమన్ననగాంచి మిందువి
ద్యానిధి బొమ్మలూట విరుపాధిపుకాళని ప్రార్థనంబునా.

* * * *

క. అనిపాగడ అనికులొనా

ననసంసర్పతభావ భాస్కరాచార్యులు చె
ప్పిన పాటిగ లీలావతి
యొనర్తు చెనుగున. . . .

సీ. నరసనరేంద్రు నందనుడైన యచ్చుత

దేవరాయల కృపాదృష్టి చేసి
అదోల్లికా హాథుండగు . . . బొమ్మ
లూటకాళండు వేడకనర్థరాశి
లోనాత్మ గురునాథుడైన సుమారతా
తాచార్యవర్యున కర్థమిచ్చె
ద్విజాలకు శ్రేష్ఠతీయము లెండిడి
శ్రేష్ఠపాదము కవిశ్రేణికొనె.

గీ. స్నేహమునక దనచెలులకు శ్రేష్ఠవమ

భాగపంచక మంతయుఁ బంచపక్షైః
కవిమహేంద్రున కర్పించె మిగిలినట్టి
వేయునూట పదాతంత విత్తరాశి.

53

ACHYUTARĀYĀBHYUDAYAM.

[By *Rāianātha Dīndīma*]*

This historical poem after recounting the victories of Narasa says that Narasa's wife Obāmba gave birth to a son who was called Achyuta.

Canto II describes the youth of the prince and his studies.

Canto III.—The king Narasa got the young Achyuta married to several maidens born of various families of ruling chiefs belonging to the race of the sun as well as the moon. Of all these Obāmbika was his favourite. Narasa wished that his three sons, Vīra-Narasimha, Krishna and Achyuta should rule the empire one after the other. Of these Vīra-Narasimha ruled the kingdom in peace and released many prisoners from imprisonment. After Vīra-Narasimha, Krishna Rāya ascended the throne and was a terror to his enemies. He captured many fortresses like Koṇḍavīḍu from his enemy the Gajapati of Orissa, and planted a pillar of victory at Paṭupeṭṭanūrpura. This last name seems to have been miswritten for *Polṭunūrapura* near Simhādrī, in the Vizagapatam district where according to the *Āmuktamālyadā*, *Manucharitra* and other contemporary works he is said to have planted his pillar of victory. After Krishna Rāya's reign grand preparations were made by Narasa to celebrate the coronation of Achyuta. Achyuta's coronation was first celebrated at Tirupati where he was bathed in the water poured out of the conch in the hand of the God Venkaṭeśa. Afterwards Achyuta went to his capital *Vidyānagara* where his coronation was once more celebrated. There his queen Varadāmbika, the daughter of Salaka Rāju, and his son Pinna Venkaṭādrī were also anointed as Queen Regnant and Crown-prince respectively. At the time of his coronation Achyuta performed the gift called *Suvarṇa-Mēru* and gave it to Brahmans.

Canto IV.—One day after his coronation Achyuta's minister waited upon him in the palace called Venkaṭavilāsa and reported to him on the affairs of his empire. He said that *Chellappa* (Tam. Śellappa), one of his subordinate governors, had revolted, and after being defeated in battle, escaped from his province and had taken refuge with the Travancore (Chera) king in his territory. Chellappa and the Chera king together had made war on the Pāṇḍya ruler and driven him from his ancestral territories. The minister

exhorted Achyuta to protect the Pāṇḍya who was an exile from his ancestral kingdom and place him once more firmly upon his throne, and punish Chellappa and the Chera king for their revolt. Achyuta resolved in consequence upon making war with Chellappa, and ordered his general to march with his army to the south.

Canto V.—Achyuta started on his expedition and went to Chandragiri in a few days. There he stationed his troops and went to Tirupati to worship the god at the place. He presented to the God a pair of ear-rings (kuṇḍala), a padaka (a jewelled medalion hung on the necklace and worn on the breast), and a jewelled crown, and stayed there for a few days. He then went to Kālahasti, worshipped the God at the place and made to him large grants. From there Achyuta proceeded with his army to Kanchi. There the king weighed himself against pearls which were distributed for charity. While at Kanchi several forest kings (Kīrātās) waited upon him with tribute and presents. Accompanied by them he proceeded further south and went to Aruṇaśaila (Tiruvannāmalai). After worshipping the God of the place he entered the Chola country and after a few days' march reached Śrīrangam. Having stayed there for some time he intended proceeding further on his expedition when one of his officers, the son of Salaka, told him that it was not necessary for the king to go against a small chief like Chellappa and requested that he might be entrusted with the expedition.

Canto VI.—On the assent of the sovereign the general marched to the south past the city of Madura, and encamped on the banks of the Tāmraparṇī. Thence he despatched a subordinate officer of his to march against Tiruvaḍi, the Chera ruler. The Tiruvaḍi came with his army against him near the mountains where a great battle was fought between the two opposing forces. Having been defeated in the battle, the Tiruvaḍi with the remnant of his troops and with the Chola king (probably the ruler of the province of the Vijayanagar Empire corresponding to the Chola kingdom) approached the general and prostrating before him acknowledged his own defeat. He also handed over to him the fugitive Chola king and made presents to him of elephants and horses. The general accepted these for his sovereign, and reinstating the Pāṇḍya on his ancestral throne proceeded to Anantaśayanam (Trivandrum), to worship the god of the place.

Canto VII.—From Anantaśayanam the general went to the Sētu and bathed in the sea at the place. Thence he returned to Śrīrangam in a few days where the emperor stayed spending all

the time in the company of poets and scholars. The general presented before Achyuta the Chera king and the other prisoners, and submitted to him a report of his expedition. Achyuta ordered the Chera king who had invaded the Pāṇḍya territories to be punished and the Pāṇḍya to rule over his ancestral territories.

Canto VIII describes life in Achyuta's camp and the pleasures of the king.

Canto IX continues to describe the pleasures of the king.

Canto X.—Achyuta proceeded with his army along the banks of the Kaveri to Śrīrangapaṭṭaṇam (Seringapatam). There he was met by the governors of the place who made him large presents of money. He then turned north and crossing his own territories proceeded towards the territories of the Hayapati (the Sultan of Bijapur).

Canto XI.—Achyuta marched against the territory of the Hayapati (Bijapur Sultan), and laid siege to the fort of Raichur which was garrisoned by the latter's troops. The siege is then described at length. The Sultan sent fresh troops to assist the garrison at Raichur and raise the siege. Then a battle was fought, between these troops and those besieging Raichur, which is described. The lord of the Yavanas (Muhammadans) was defeated in the battle, and he fled from the field. Achyuta after capturing the horses and elephants of the enemy's army proceeded to the Krishna on the banks of which the Sultan had collected all his troops. The armies of the Sultan and the king were ranged on the two banks of the Krishna and they were preparing for a battle when the Sultan left his army, and riding across the river, prostrated himself before Achyuta signifying submission. Achyuta then accepted the allegiance of the Sultan and returned to his capital Vijayanagar after a long absence.

Canto XII describes Achyuta's triumphal entry into his capital and the grand reception he was accorded by his subjects. The manuscript is incomplete and breaks off at the thirty-seventh verse of this canto.

Canto II.

नयतो न कदाचन च्युतस्यादवतीर्णस्त्वयमच्युतोऽयमुर्ध्वाम् ।

इति शोभनलक्ष्णेस्त जानन् अकरोदात्मजमच्युताभिधानम् ॥ ३२ ॥

अधिरोपयति स्म हस्तिकण्ठे जनतां तोषमिषेण जातमात्रः ।

अधुना पटुतामनेकपेम्ने व्यङ्ग्योदित्यपि किं नु विस्मयाय ॥ ५२ ॥

विद्यास्तमेव विविधा नृपतेस्तदासी-
 दानन्दहेतुरतिबाहितशैशवोऽयम् ।
 यातः क्रमाद्विलसितानि यथा कलानां
 पाथोनिधेः किमपि पार्वणशर्वरीशः ॥ १३ ॥

Canto III.

करम्बितं यौवनकान्तिसम्पदा कुमारमालोक्य कुतूहलान्मृपः ।
 अथानिनायास्य विवाहकर्मणे महीभुजां मन्त्रिमुखेन कन्यकाः ॥ १३ ॥
 करेण सूनोः क्षितिपालकन्यकाकरानयं ग्राहयति स्म भूपतिः ।
 प्रकाशितारुण्यरुचेः पयोजिनीप्रसूनपालीर्दिवसो यथा रवेः ॥ १४ ॥
 कुलोद्वाहस्वर्ककुमुद्वतीशयोर्वधूषु देवी वरदाम्बिकाभिधा ।
 अमुष्य सन्तोषमपुष्यदान्तरं विशिष्य तारास्त्रिव रोहिणी विधोः ॥ १५ ॥
 तनूभुवस्त्रीनपि तादृशश्रियः समीक्ष्य साम्राज्यपदाहर्लक्षणान् ।
 अमन्यतैवान्तरुदन्वदम्बरां परम्पराभोज्यतया पतिः क्षितेः ॥ १६ ॥
 समेत्य साम्राज्यरमां मनोरमां विनीतिमान्वीरनृत्तिहभूपतिः ।
 बहिर्ध्याद्वन्धनमन्दिरादरीन्धरासुरान्किञ्च दरिद्रताभिधात् ॥ १७ ॥
 अनन्तरं कीर्तिधुरन्धरोऽदधात्स कृष्णरायः सकलां वसुन्धराम् ।
 अमुष्य शीर्णैरभिषेकवारिभिः शशाम विद्वेषणशौर्यपावकः ॥ १८ ॥
 स कोण्डवीटिप्रमुखानि सङ्गरे महान्ति दुर्गाणि मतङ्गजेशितुः ।
 पुरा गृहीत्वा पटुपोट्टनूपुरे न्यधादथ स्तम्भमसौ महाबलः ॥ १९ ॥
 पयोधिकाक्षीपरिणेतृतास्पदे पदेऽभिषेकुं तमथाच्युतप्रभुम् ।
 कुलाद्रिकूर्मोरगकुञ्जराग्रणीश्रमापहत्यै समनाहि मन्त्रिभिः ॥ २० ॥
 प्रचोदितास्तैः परिचारकास्ततस्तपाल्ययेन स्तनयित्तवो यथा ।
 अशेषतीर्थार्णववाहिनीजलान्यनैषुराज्ञासमकालमग्रतः ॥ २१ ॥
 युवानमाजानुभुजायति ततो निशाम्य सर्वैर्निरचायि मन्त्रिभिः ।
 भुजङ्गराजन्यधृतां भुवं कृती भुजाङ्गदीर्तुमसौ भवेदिति ॥ २२ ॥
 प्रणामशीलः फणिशैलशासितुः कदाविदग्रे करशङ्खवारिणा ।
 पयोधिकाक्षीपरिणेतृतास्पदे पदेऽभिषेक्तस्त परम्परागते ॥ २३ ॥

प्रणीय विद्यानगरीं पतिं क्षितेरहीन्द्रशैलाधिभुवास्य कल्पिताम् ।
 उदारवृत्तेरुदयुञ्जतोत्सवं विधित्सवस्ते सचिवा विशेषतः ॥ २४ ॥
 महत्तरे मानवलोकशासितुः मनोऽनुकूला महिषीपदे तदा ।
 कृताभिषेका सलगक्षिनीशितुर्वेरात्मजासीद्वरदाम्बिका वधूः ॥ ४८ ॥
 चकार यन्मेरुमनादिमः पुमान् सुवर्णरूपं सुरसंसदां वशे ।
सुवर्णमेरुं स्वयमस्य सेवको महीसुरेभ्योऽदित मानवेश्वरः ॥ ५० ॥
 फलं यदस्याः पतिसेवया प्रभोः फणीशपर्यङ्कपदार्चया च यत् ।
 चिरान्तदासीच्चिनवेङ्कटाद्विरित्यभिरुययाक्ष्णोरपि दीर्घमायुषि ॥ ५१ ॥
 अनेन राज्ञा चिनवेङ्कटाद्विरप्ययोजि लक्ष्मीं युवराजपूर्विकाम् ।
 क्षमापतौ राज्यरमा सयौवनक्रमा च कौमारमसावसूचयत् ॥ ५२ ॥

Canto IV.

एकदा तु सचिवो यथाक्रमं प्रेषितप्रणतराजराजिकम् ।
 प्राप्य वेङ्कटविलासमण्डपे प्रश्रयेण निजगाद पार्थिवम् ॥ ४६ ॥
 वेत्ति कार्यमखिलं विशेषतो वेदनीयमिह ते न विद्यते ।
 श्रोतुमर्हसि यदुच्यते मया मन्त्रिधर्म इति मानवेश्वर ॥ ४७ ॥
 छन्नविग्रहतया पलायितश्चेच्छपो वसति चेरसीमनि ।
 तच्छरण्यधरणीभुजा समं शिष्य एव स चिरायुषा त्वया ॥ ५६ ॥
 प्राकृतान्निजपदात्परिच्युतः पालनीय इह पाण्ड्यभूपतिः ।
 शिक्षणं मदवतां पुनः सतां रक्षणं च ननु राजलक्षणम् ॥ ५७ ॥
 इत्युक्तस्तसचिवेन रागकणिकामीषट्शोरश्वले
 बिभ्राणो दलदम्बुजोदरदरप्राप्तातपश्रीमुषम् ।
 संरम्भेण चमूविनिर्गमकृते सन्दिश्य सेनापतिं
 प्रस्थातुं कृतनिश्चयः समजनि प्राग्नेसरो भूभुजाम् ॥ ५८ ॥

Canto V.

स समाप्य काल्यनियमं सकलं जगदण्डलङ्घिजयशङ्करवः ।
 अधिरुह्य वाहनमहन्पुचिते नृपकुञ्जरोऽपि निरगान्नगरात् ॥ १ ॥
 अथ वेदिकाममरमौलिमणेरवधूतमन्दरमहेन्द्रगिरिम् ।
 शनकैरगाहत स चन्द्रगिरिं नगरीश्रिया हसितनाकपुरीम् ॥ २२ ॥

अखिलानि तत्र विनिवेश्य बलान्यविलम्बितं समवरुह्य हयात् ।
 हरिपादमक्तिमवलम्ब्य नृणाम् अधिपोऽध्यरुक्षदहिराजगिरिम् ॥ २३ ॥
 श्रवणेकयास्यमननं च मनश्चरणे शिरः स्वयमलङ्कृतः ।
 इति कुण्डलं पदकमेष हरेः किमिहार्पयन्मणिकिरीटमपि ॥ ४२ ॥
 अनुलेपमाल्यवसनाभरणैर्हरिमन्तरन्धतमसेमहरिम् ।
 न्यवसद्विरौ परिचरन्नियमात्कतिचिदिनानि कमिता धरणेः ॥ ४३ ॥
 अवरुह्य वेङ्कटगिरेः शिखरादधिरुह्य बाहमतिगन्धवहम् ।
 स गरीयसीं सकलमुक्तिकरीमपि कालहस्तिनगरीमगमत् ॥ ४४ ॥
 निकषा सुवर्णमुखरीं लहरीमुखरीमवद्वितततीरदरीम् ।
 कृतधामधामनिजनामपदाङ्कनसीमभूम नमति स्म नृपः ॥ ४५ ॥
 द्रविणाधिपेन दृढसख्यवता न च विक्षुतास्यसमतक्ष्यतया ।
 अपवारितेयमुपहारितया नरसात्मजेन नवसीमभूवा ॥ ४६ ॥
 स विनम्य चन्द्रशक्रलाभरणं शिवमञ्जनेभगिरिसंचरणम् ।
 अभिवाञ्छितामपि विरिञ्चिमुखैर्हरिकाञ्चनामनगरीमगमत् ॥ ४७ ॥
 अभिजातवैधहयमेधमरवान्तरजातमाधिहरमानमताम् ।
 कुमुदारविन्दकुलबन्धुदृशं समुदायमम्बुधिसुतासिमुदाम् ॥ ४८ ॥
 परिचर्यया प्रणवशीर्षमणिं परितोष्य शाङ्गिणममुष्य पुरः ।
अधिरूढमौक्तिकतुलापुरुषोऽप्यतुलोऽजनिष्ठ सदभीष्टकरः ॥ ४९ ॥
 पटहोरुभाङ्गरणमन्त्रवशागलितस्वर्गध्वगरलाम्पमराः ।
 निभूताः किरातनिकरा नृपतेर्निहितोपदाश्चरणयोन्यपतन् ॥ ५० ॥
 शिखिपिच्छलाञ्छितशिखण्डभरैः श्रितधन्वाभिः सितवराटगुणैः ।
 विशति स्म तैरनुगतो विनयादधिपो नृणामरुणशैलपुरीम् ॥ ५१ ॥
 कदलेक्षुकेरकलम्पैः स्वदृशोर्जनितोपदान् जनपदाम्बुदयान् ।
 अवलोकयन्नतिशयादवनेः कमिता समाश्रुत कवेरसुताम् ॥ ५२ ॥
 गननालिकेरकदलीवकुलक्रमुकाटवीजुषि तदीयतटे ।
 घृतनां मुकुन्दनमनाभिमना निखिलां न्यवेशयदयं नृपतिः ॥ ५३ ॥
 पृथुनीतिमार्गपथिकः घृतनापदवीश्रमापहति तत्पयसि ।
 कृतमज्जनादिनियमः क्षितिपैः सह कैश्चिदाश्रुत स रङ्गगृहम् ॥ ५४ ॥

अजमख्यपायमजरं जगतामवनैकतानमनिदानदयम् ।
 अभिवन्द्य कामफलदं धरणेरधिभूः समारमत गन्तुमितः ॥ ६२ ॥
 नलिनेक्षणांशनरपालमणे क्षितिमण्डले तव किमस्ति समः ।
 अभिगम्य एष हि मयैव विभो रणकर्म राजति न चासमयोः ॥ ६३ ॥
 प्रेम्णः पात्रीकुरुष्व प्रियरमणभुवः प्रेषणादेष दोभ्यां
 नेष्ये प्रेष्यं हि गर्वग्रहिलमिह जवाच्छेष्टपं चेरसीम्नः ।
 प्रस्थाप्येत्युक्तवन्तं सलगनूपसुतं पद्मनामान्तरङ्गे
 रङ्गे भक्त्युत्तरङ्गः कतिचन दिवसान्स्थातुमैच्छन्महेच्छः ॥ ६४ ॥

Canto VI.

ग्रहितः पयोधिरशनापतिना सलगेन्द्रसिन्धुरमणेन्दुरयम् ।
 अगमाद्वैलङ्घ्य मधुरां महतीमथ ताम्रपर्ण्यभिहितां सरितम् ॥ १ ॥
 अदसीयोरोधसि निवेशमसाववकल्प्य दर्पभरितस्य रिपोः ।
 व्यसृजद्विषायकरणाभिमनाः पृतनापतिं स पुरतो नृपतिः ॥ १३ ॥
 अथ निर्ययौ मतिविपर्ययतो गिरिदर्यमेयजनूर्यरवः ।
 स च सङ्गराय चतुरङ्गबलैस्तिरयन्दिशस्तिरुवटिसितिपः ॥ १४ ॥
 अविचारितस्वपरयोधमनाढ्यजीविमस्थिरजयापजयम् ।
 अजनिष्ट जन्यमनयोर्बलयोरपि नारदेन यददृष्टचरम् ॥ २० ॥
 निहतावशिष्टमुभटानुगतो विजयिष्णुसैन्यमधिजन्यममुम् ।
 आधिगम्य चोलपतिनानतवानपरावतारममरेन्द्रतरोः ॥ २९ ॥
 अयमर्पितस्तव पदाम्बुजयोरेधमः स निर्वटिरधर्मपरः ।
 इति तं निगद्य समदान्द्विरदानुपदीचकार रयगांस्तुरगान् ॥ ३० ॥
 अनुगृह्य नम्रमसुरक्षणतः स्थितिमान्नये तिरुवटिसितिपम् ।
अपि पाण्ड्यभूपमदसीयपदाम्बुधधिकप्रतिष्ठमतनिष्ट नृपः ॥ ३१ ॥
 शयने शयानमुदाधिं समया पदसौरभोर्मिपरिणाहवति ।
 अथ नन्तुमच्युतमगादवनेरधिभूरनन्तशयनाग्निमुखम् ॥ ३२ ॥
 मैनाकप्रमुखैर्महीधरकुलैर्माहेन्द्रभक्त्याकुलैः
 मत्वा शोभमपामपाङ्गितचमूराजीरजोमण्डलैः ।

अभ्युत्थानमिवाचरन्तमसकृत्प्रेङ्गत्तरङ्गच्छला ·

दद्राक्षीन्निधिमम्भसां स नयनायामं मिमानं किल ॥ ३१ ॥

Canto VII.

मङ्गत्वा मायादंष्ट्रिणोदस्यमानां मध्येपाथः क्षमामिवाविर्भवन्तीम् ।

नेतुं भूजामानुरिष्टानि दातुं सेतुं सीताश्वासहेतुं य एति ॥ १२ ॥

पारेसिन्धु प्राप्तसंवेशवेशं पद्माबन्धुं पार्थिवेन्दुः प्रणन्तुम् ।

मोक्षाधारं प्राविशन्मोहदूरं देवागारं दत्तनेत्रोपहारम् ॥ १३ ॥

भूयो व्यावृत्तापि भूम्ना चमूनां पश्चात्कुर्वन्पाथसामेष राशिम ।

रङ्गस्थानं राजसंसेवयाग्रे वल्गञ्चेता वासरैः कैश्चिदाप ॥ १४ ॥

आसाद्योर्वीनायकस्योपकार्यामग्रद्वारे सोऽवरोहोपवाह्यात् ।

औत्सुक्येनानीतकक्ष्याविशेषस्तं प्राणंतीत्तस्थिवांसं सभायाम् ॥ १५ ॥

केचित्स्वामिन्केरळेशप्रयुक्ता वर्तन्ते प्राग्द्वारि ते मन्त्रिबृद्धाः ।

इत्युक्त्वासावेतदीयानुमत्या तस्याभ्याशं ताननैषीत्सभायाम् ॥ १६ ॥

कर्णायुष्यस्यन्दिभिः काव्यबन्धैः कालक्षेपं कल्पयन्तं कवीन्द्रैः ।

पाण्यग्रेण प्रकणत्पारिहार्यं वाटीं पश्चाद्व्याहतामाददानम् ॥ १७ ॥

देया दृष्टिः पूर्वमत्रेति पात्रे तद्वृत्यौघैर्दशितानर्धरत्नम् ।

व्याचक्षाणं विश्रुतैर्नीतिमार्गैः कूटस्थानां क्ष्मापतीनामिवैक्यम् ॥ १८ ॥

साक्षात्कारं शारदाया दयायाः सञ्जीवः स्याज्जन्मसाफल्यमक्ष्णोः ।

आरादालोक्यैनमौत्सुक्यभाजः सर्वे चेरोर्वीशसाचिव्यकाराः ॥ १९ ॥

शिष्टैः कैश्चित्सेव्यमानं सविद्यामानंसस्थेमानमानंसिषुस्ते ।

मर्त्याधीशो माननापूर्वमेतान् संप्रेक्षयाग्रे वीक्ष्य सक्रोधरूक्षः ॥ २० ॥

नीत्वा दण्डं नीयतां कंचनावित्युक्त्वा दुष्टं मन्त्रिहस्तेऽतनिष्ठ ।

आक्रम्यत्वाद्राज्यमाजानसिद्धं सीमालङ्घी शिक्षितश्चैरभूः ॥ २१ ॥

पाहि क्षोणीं प्राक्तनीमित्यभाणीत्पाण्ड्योर्वीशं पालको नीतिभाजाम् ।

राजीवाक्षस्यांशराज्योपलम्भात्सेवा श्लाघ्या श्रीमदङ्गेरथापि ॥ २२ ॥

आराहतेतावदाज्ञेति चोक्त्वा भक्त्या नत्वा प्रस्थितः पाण्ड्यभूपः ।

प्रस्थानाय श्रीपतेरभ्यनुज्ञां प्राप्तुं पाण्ड्यस्थापनाचार्य एव ॥ २३ ॥

मोक्षोदारं प्राविशन्मोहदूरं देवागारं देवनेत्रोपहारम् ।

लास्योदग्रे रङ्गमेत्यान्तरङ्गे नेत्रद्वन्द्वं निर्निमेषं नृपेन्दोः ॥ २४ ॥

देवं दूरादेव देदीप्यमानं दृष्ट्वा भक्त्या हृत्तदण्डप्रणामः ।
 आसाद्यासावाद्यमभ्यर्च्य पुष्पैः . . रित्वर्चयद्वासुदेवम् ॥ ३३ ॥
 क्षिप्तो भारः शिक्षणाद्दुर्मदानां इत्येवोर्व्याः श्लिष्टमीडे भवन्तम् ।
 स्तावंस्तावं देवमेवंविधानं वाचां गुम्भैर्वावदूकेन्द्रकल्पम् ॥ १६ ॥
 आनन्दाब्धौ क्रीडति स्पाङ्गलग्नां रोमाभैः किं व्यञ्जयश्चैव लीलाम् ॥ १७ ॥
 हरिपदनुतिचर्यान्तरं मानवानाम्
 अधिपतिरुपकर्यामासदस्त्रीतिधुर्यः ।
 अधिपदमपि विष्णोश्चारयन्गोप्रपश्वा-
 नपरगिरिमकाङ्क्षीदामुपह्वामधीशः ॥ १८ ॥

Canto X.

आकर्ण्य कर्णमधुरामिति मागधोक्तिं
 कान्तो भुवः परिसमापितकाल्यकर्मा ।
 प्रातिष्ठतास्तपवमानजवाभिमानम्
 आरुह्य वाहमपरोक्षिततार्क्ष्यवाहः ॥ २० ॥
 नासीरसीमि चलिता नरपालमौलेः
 आशामपूरयत पाशधराधिनाथाम् ।
 कल्लोलजालशिखरेण कवेरजायाः
 कूलाध्वनैव परिलङ्घ्य स कोङ्कदेशान् ॥ ४५ ॥
श्रीरङ्गपत्तनमगाजयसिन्धुकन्या-
 नात्यक्रियासमुचिनं तरसावनीन्दुः ।
 तन्निर्गतस्तदनु ताविव (!) भूमिपालैः
 आदाय दत्तमनियत्ततया स वित्तम् ॥ ४६ ॥
 आशां कुबेरभरितामवगाहमानः
 प्रायात् सपादमभिपालयिता धरायाः ॥ ४७ ॥
 निखिलफणाधरेन्द्रनयनान्धगनिबन्धनकृत
 प्रतिमटतूर्पभाङ्गांतेविदीर्यदहार्यतटः ।

पतिरवनेः क्रमेण परिलङ्घ्य निजान्विषयान्
हयपतिरक्षितां क्षितिमगादरिशिक्षयिता ॥ ४८ ॥

Canto XI.

उत्क्षिप्य क्षितिकुहरादुपात्तवृत्तेः निक्षिप्तः स्वयमिव निस्तुत (लं?) पदार्थम् ।

आलोकक्षितिपमणेरथायुधीरैराक्रान्तं हयपतिराज्यमन्यभोज्यम् (?) ॥ १ ॥

प्राकारान्तरनिभृता क्षितीशसेना पाश्चात्यानथ परिवारयांबभूव ॥

पर्यायात्प्रतिभटदारुयन्त्रमुक्तैः पाषाणैरपि लगुडैः परश्वधैश्च ।

सक्रोधं तदुभयसैन्यमण्डलानां सङ्ग्रामस्तमजनि साधुवादपूर्वम् ॥ ४ ॥

निर्याते मलुकनिबर्हणाय तस्मिन्

(?)पारीन्द्रप्रतिभयविक्रमे प्रतीच्याम् ।

साशङ्कस्तमजनि शाङ्करस्तखापि

प्रादुप्यत्क खलु जिजीविषा परेषाम् ॥ १० ॥

आलीढाम्बरमपदिश्य धूमजालं निर्गच्छत्सगरानिवासदुष्कृतानि ।

भूजानेर्बलनिहतैरबर्हिषा(?)पूर्वद्वेषिक्षितिपपुराण्यहो विशुद्धिम् ॥ ११ ॥

किं वायं तव पतिरेष वा किमु स्यात् इत्येतैरस्मिन्नगराक्रमेण योधैः ।

धृत्वाग्रे यवनशिरांसि दर्शयद्भिः कारुण्यं शक्यमलेक्षणास्वनाटि ॥ १२ ॥

प्रज्वालो बलनिहितः प्रतीपपुर्याः प्रासादोपरि . . विजृम्भते स्म वह्निः ।

व्यालीनान्दिशदिशिविपक्षानुकम्बीवो मनुजपतेरिव प्रतापः ॥ १३ ॥

साहंपूर्विकनृपसैन्ययोधवीरैरानातं परिभवमाकलय्य सीमन्तः ।

सम्बिभ्रद्भुतिवरणे विलुण्ठितात्मा वाहेन्द्रप्रति . वशंवदो दिदीपे ॥ १४ ॥

आबद्धभ्रुकुटिरयं वितानमालामामृद्भन् रुषमवगम्य दृष्टपाणिः ।

हुङ्कारैरुपजनयन्जनस्य भीतिं वाहेन्द्रस्तमगतवानरेरियरीत्या (?) ॥ १८ ॥

आतन्वन्नयमयथातथं यथावत्

कुर्वाणः किल कुरुविन्दपारिहार्यम् ।

सन्दष्टोष्टदलपरिकम्प्यमानमौलिः

सक्रोधारभटि सभासदो न्यगादीत् ॥ २० ॥

प्राचीनान्परिभवता कुतोऽस्य पित्रा

कालान्मे कथमपि कल्पितप्रमीलः ।

यस्तुतः किल हृदये मियातिवाहि-
 न्यारावैस्त्वरितमजागरीत्सरोषः ॥ २१ ॥
 गीर्वाणावसथगिरेर्गरीयसः स्यात्
 चावश्यं यदिसहकृत्वना कृशानोः ।
 संक्षोभः शकघरणीशितुस्तथा स्यात्
 सङ्ग्रामे चतुरिमशालिना परेण ॥ २२ ॥
 इत्युक्त्वा परिषदधीशिता हयानां
राचूराद्वयपुररक्षणाय योधान् ।
 प्रस्थाप्याहवकृतिनः प्ररूढरागान्
 संजज्ञे स्वयमपि सावधानचेताः ॥ २३ ॥
 सक्ष्वेलारभटि चमूभटो नगर्याः
 निर्यातः पठहनिनादनिहृताशः ।
 दुर्वाराध (राच ?) श्रलनबलस्य धूलिरग्रे
 नेत्राणां निपुणसुहारिणी चचाल ॥ २४ ॥
 आयान्तीस्वयमवनीययावनीयं
 मर्त्यानां पतिरभिमांसलानुरागा ।
 संरंभात्सह बलतो बलैश्शकैन्दोः
 आयासीदभिमुखमञ्जसा समीरः ॥ २५ ॥
 वीरोऽयं युधि हतशेषमश्वयूथं
 वेतण्डव्रजमपि विद्विषो गृहीत्वा ।
 कृष्णायाः कृतवसतिं दिनैस्स कैश्चित्
 नेतारं निधिमभजन्निधिं बुधानाम् ॥ २६ ॥
 श्रुत्वा तामथ मलुकप्रवृत्तिमुर्वी
 सुत्राम्णा सह भद्रसौहृदं विधातुम् ।
 अन्तर्निश्चितमतिरासीत्सपादो
 नीतिज्ञो निजसचिवानिति न्यगादीत् ॥ २७ ॥
सङ्ग्रामे नरसविमुत्सदा सपाद-
 त्रातासौदयमपि तत्तपोविपाकः ।

आनम्रानवतितमां क्षमाभूदस्मान्
 आचारो ननु पितुरात्मजैरलङ्घ्यम् ॥ ९१ ॥
 आत्मीयैरग्निनुतभाषितस्तदस्यैः
 आरूढो ह्यमिति दूरलङ्घिताध्वा ।
 कृष्णायां म्यधित बलं क्षितीशमौलेः
 संच्छन्नापरतटसीम्नि सैन्यवर्गेः ॥ ९२ ॥
 प्रासक्त्यष्टशिसरितः पयस्यमुष्याः
 सङ्क्रान्तस्तदुभयसैनिकानुबिम्बाः ।
 पातालादुपरिगताः प्रजा इवासन्
 सन्द्रष्टुं नरपतिसैन्धवेशसिन्धुम् ॥ ९३ ॥
 पर्यस्तस्तदुभयसैन्ययोः परागो
 निस्ताणध्वनिनिहृतान्तरिक्षः ।
 वातोऽपि ध्वजवसनोदितो मिलित्वा
 मर्त्येशाश्वपतिमताकिंन्वरुन्ध ॥ ९४ ॥

बाहेन्द्रस्सिततरवारवाणधारी निर्मोकाभित इव निर्दिष्टं फणीन्द्रः ।
 आनम्रीभवदतिनम्रपूर्वकायः प्राणंसीत्पतिमवनेः प्रमृष्टदर्पः ॥ ९५ ॥

चमूमयपयोनिधौ सगरकुञ्जरं साध्वसा-
 बहारगलितं वराच्युतनृपस्य भक्तिं हरी ।
 अपानयत तक्षणादभयहस्तचक्रोदयात्
 कथं नु भवितान्तरं कमलनाभतद्भक्तयोः ॥ ९६ ॥
 संप्रेष्यासौ शकपरिबुद्धः शासिता दुर्मदानां
 प्रत्यायासीद्विजयनगरीं पञ्चैरेव वारैः ।
 अध्वश्रान्तामिव निजचमूमग्रतो वीजयन्तीं
 वारंवारं भवनवलभीवैजयन्तीसमीरैः ॥ ९७ ॥

Canto XII.

सतोरणालीं शनकैः प्रतोर्लीं विशामधीशेऽथ विगाहमाने ।
 आलोकनायास्य निरस्य कार्यं पर्याकुलः पौरवधूजनोऽभूत् ॥ १ ॥
 दिदृक्षयामुष्य मृगेक्षणाभिः सिप्रारणीबन्धलसद्भवाक्षः ।
 पुरी च तद्दीक्षणपुङ्खिताशा विस्तारिताक्षी विल्लास नूनम् ॥ २ ॥

Canto XII has only thirty-seven verses and seems incomplete. There is only one manuscript of this work available and the extracts are made therefrom in this imperfect condition.

54

VARADĀMBIKĀ-PARINAYAM.

[By *Tirumalāmbā*].

This Sanskrit Champu (work written partly in prose and partly in poetry) deals with the marriage of princess Varadāmbikā with Achyuta, who afterwards became the emperor of Vijayanagar as Achyutarāya. It was written by a lady called Tirumalāmbā* who, in the long colophon at the end of the work, enumerates her accomplishments at great length. She was greatly admired in the Court of Achyuta for her achievements. The book seems to have been written during the reign of the Emperor Krishna Deva Raya because it comes to a close soon after the description of the youth of China Venkaṭadri, son of Achyuta. When Achyuta succeeded to the throne in the year 1530 this son China Venkaṭadri was already old enough to be installed as the heir-apparent according to the Achyutarāyābhyudaya of Rājanātha.

The work gives a genealogy of Achyuta's family. In the Lunar race of kings was born Timma who married Dēvakī, and got by her a son called Īśvara. Īśvara married Bukkama and had by her Nṛsimha or Narasa.

Narasa went to the capital Vidyāpuri (Vijayanagar), and from there spread his fame in all directions. First he marched to the east † and after defeating his enemies there, turned his attention to the south and marched with his army along the sea coast. He crossed the Tundīra country (Tondamandalam) and approached the Chōḷa districts. The king (or the Governor ?) of the Chōḷa country had been opposing his (Narasa's) troops and harassing the country. Narasa crossed to the south of the river Kāvēri, and awaited the arrival of the enemy. The Chōḷa king too did not accept the advice of his ministers to come to terms with Narasa, and

* This Tirumalāmbā seems to be the same as Oduva Tirumalamma (or the student Tirumalamma) who appears in No. 9 of 1904 as the composer of the verse in the inscription commemorating the gift of Svarṇamēru 'Mountain Meru of gold' performed by Achyutarāya.

† This campaign of Narasa in the east seems to be the same as that of his father Īśvara. Both of them were subordinates of the Emperor Sāḷuva Narasimha during his wars against the Uriya kings Kapilēśvara and Purushottama who had conquered some portions of the Vijayanagar empire in the north-east.

prepared to fight. A severe battle was fought between them both in which the Chōla was taken a prisoner by Narasa. After the capture of the Chōla he ordered his troops to desist from fighting, and saved the people from further molestation. He then entered the enemy's capital* which is not named in the work. The Chōla king then fled to the sea coast leaving all his wealth and relatives behind him.

Narasa then entered the town of Madura† and was presented by its sovereign with valuable articles, and proceeded to Ramēśvaram across the sea. While at Ramēśvaram he made many gifts. He then proceeded against the town of Seringapaṭam situated on the island in the Kaveri. There he constructed a bridge across the river, while it was in flood, and reduced the town easily. Accepting defeat at his hands the ruler of the place surrendered himself with all his relatives. Narasa forgave him and restored him his kingdom. The Pārijātāpaharaṇam says that Narasa defeated a Hēuṇa chief at Seringapaṭam. We do not know who this chief was.

Narasa is then said to have captured the forts of Dumakur (?Tumkur?) and Taraśangi. He visited the sacred shrine of Gōkarna on the West Coast and performed there the Tulāpurusha and other gifts. Narasa now turned his attention to the north where the Suratrāna (Sultan), perhaps Yusuf Adil Shah, had garrisoned the fort Mānavadurga (Manuva or Manve) in Haiderabad (Dekhan). Narasa defeated the Sultan but gave back the town to him after his submission. After this achievement Narasa returned to his capital Vidyāpuri.

* We do not know who this Chōla was and where his capital was situated. Perhaps he was the chief ruling the Chōla districts from Tanjore. In our present work he is said to have been captured as a prisoner, and later on, to have escaped to the sea coast. But the Pārijātāpaharaṇam dedicated to Krishnarāya says that Narasa killed the Chōla. We cannot say which of the versions is correct.

† The ruler of Madura is according to this account said to have submitted to Narasa without fighting and to have made him valuable presents. But the copperplates of his successors and the Achyutarāyābhyudayam give a different version. According to the Achyutarāyābhyudayam he captured Madura after killing in battle its Marava ruler. Again inscriptions say that he captured it from a king called Mānabhūsha. This Mānabhūsha has been identified with Arikēsari Parākrama Pāṇḍya surnamed also as Mānābhārana and Mānakavacha of the Tenkāsi Pāṇḍyas. The Achyutarāyābhyudayam again says that Narasa defeated a chief called Konētirāja who opposed him with his elephant hordes. We do not know who this chief was. Konētirāja is perhaps a corruption of the title Konerinmaikondan which is one of the titles of Perumāl Parākrama Pāṇḍyadeva alias Kulāśēkhara. (Travancore Archaeological Series I, p. 104.) But he succeeded to power only in S.S. 1464 or A.D. 1542-3. Therefore the term Konētirāja of the Achyutarāyābhyudayam cannot refer to him. There were others that have had the same title and the present reference might be to one of them. No. 259 of 1911, in Kumbhakonam, of A.D. 1490-1, refers to a Konētirāja of Kānchi.

The work then describes Narasa's marriage with Ōbamāmba. His earlier marriages with Tippāmba and Nāgamāmba are not mentioned in this work. Ōbamāmba is described as the daughter of Rachirāja, born in the Solar race and his wife Sriramāmbika. As a result of his marriage with Ōbamāmba, Narasa had a son who was named Achyuta. Narasa is said to have died after his son Achyuta was a grown-up man. After describing the youth and early life of Achyuta the work describes his marriage with Varadāmba*. She was the younger sister of two of Achyuta's ministers both of whom were named Tirumalarāja. When Achyuta and his wife had lived happily for a considerable time they had a son by the favour of the God of Venkaṭadri (Tirupati). The child was consequently named Chinavenkaṭadri. Observing with satisfaction the character and achievements of the prince, Achyuta had him installed as Yuvarāja (heir-apparent). After this the authoress prays to the God Venkaṭesa to preserve her patron Achyuta, his queen Varadāmba and the prince Venkaṭadri.

† अनन्यसामान्यगुणादिसान्द्रः तदन्ववायार्णवपूर्णचन्द्रः ।

कौश्लेयसाक्षीकृतवीरलक्ष्मीकरग्रहोऽमृदुवि तिम्रमूपः ।

पुरा हरिं पुत्रमसूत देवकीमुदूष कश्चिदुरित्युदारधीः ।

स देवकीनाम्नि परिग्रहे शुभे सुतं प्रसूयेश्वरमत्युत्तमम्(?) ॥

* * *

आर्यो गुणौघैरथ नुकमाम्बां स राजमौलिर्विचिनोपयेमे ।

नृसिंहनामानमुदग्रशक्तिं निर्वहितारिं सुषुवे कुमारम् ॥

* * *

अद्वैतशास्त्राधिगमेन सम्यक् विद्यामिवासाध विवृद्धसत्त्वः ।

विद्यापुरीं वीरवरस्त्वधाम्ना व्यघोतत व्यासजगन्नयकः ॥

हरिद्वधूरात्मगुणानुरागिणीरनुग्रहिष्यन् अखिलाः करग्रहान् ।

प्रहीत्य दूतीमिव कीर्तिमग्रतो बिभुः प्रतस्थे विजयादरच्छलात् ॥

आदौ जिह्वा हरिद्वयदिशां आत्मसात्कृत्य शक्त्या

तत्रात्युग्रं दिनकरमिव स्थापयित्वा प्रतापम् ।

* Varadāmba is described in the Achyutarāyābhyudayam as the daughter of a chief called Salaka or Salaga (Salagakshittā). His two sons who had the same name Tirumala were distinguished by the preceding epithet Peda (elder) or Pinna or Chinnu (younger).

† This work remained unnoticed, as it was catalogued Ambikāparipāyam by Burnell. Its real character was discovered on reading through the MS.

क्षोणीपालः प्रथमजलवेः कूलमार्गेण गत्वा

पारावारान्तरघनचमूपक्षिरागादवाचीम् ॥

*

*

*

*

. सकलसस्यसम्पदाण्डीरभुवः तुण्डीरानतीत्य सुत्रामलोकप्रत्या-

देशान् अत्यादरणीयरामणीपकनिवेशान् चोलदेशानयासीत् ॥

त्रैलोक्यसारसमवायसहोपमेयानालोक्य चोलविषयानवनीमहेन्द्रः ।

नाकार्पिणा शतमखो नलिनासनेन शंके विलोहित इति स्फुटमाशशंके ॥

भृत्येषु पीडयति यः परकीयबुद्ध्या देशानिमान्मम तु दण्ड्यतमस्स एव ।

सेनाधिपान(?)स महीपतिरादिदेश शौर्यावधारितसमस्तजगन्नयश्रीः ॥

ततो ब्रजक्षेव धरेन्दुरग्रे कवेरकन्यां कलयांचकार ।

भूभङ्गसङ्काशतरङ्गरेखास्फुटद्युगङ्गोपरिवासरोषम् ।

,

,

,

कवेरजायाः कलितोरुभागान् दृष्ट्वा पुरो दक्षिणकूलभागान् ।

वरूधिनी वर्त्मपरिश्रमार्तं निवेशयामास नृपालसिंहः ॥

अथ तत्र समागत्य

. . . अमृताशापूरकृशांगीजनांगीकृतरमणाशापूरणनिपुणरणाभिनिवेशमवनीशममु-
मात्मचारमुखादाकर्ण्य निर्णीततन्त्रैः मन्त्रिभिः गौडकलिंगत्रिलिंगमुख्यपार्थिवानां
अत्याहितच्छलमाहवकृत्यमुदाहृत्य प्राभृतार्पणप्रणत्युद्धमप्रणामादिकृत्याय प्रार्थ्य-
मानोऽपि प्राकृतनृपप्रत्याख्यायिनिजबलप्रत्ययेन तानवमत्य तदात्व एव सन्नद्धः
चोलनृपालः केवल्युद्धाय बद्धादरो वभूव ॥

विज्ञाय चारवदनाद्यवसायमस्य प्रज्ञावतस्तदनु पार्श्वगतानमात्मान् ।

आलोक्य सस्मितमवोचत राजसिंहो योद्धुं प्रयाम वयमप्युचितं किलेति ॥

*

*

*

*

कोपाटोपाञ्चोलभूपालको दुष्प्रापानेकानेकपानीकपार्श्वः ।

आगाद्वेगादभ्यमित्रान्जिगीषुः छागैस्साकं केसरीन्द्रं करीव ॥

*

*

*

*

. . . अपरावतारनारसिंहो नृसिंहभूपालश्चोलेन्द्रं कञ्चकिनमिव वैनतेयः

कुञ्जरमिव पञ्चमुखः जीवग्राहं जग्राह ॥

तस्मिन्क्षणे तस्य चमूसमूहः तत्रास कुत्रापि पदं न लब्ध्वा ।

प्रचण्डवाताहतपद्मपत्रपरिप्लवांभक्षणिकाप्रकारः ॥

गृहीतमात्रे युधि चोलभूपे कृपानिधिः श्रीनरसक्षितीशः ।

स तां न्यषेधत्समरात्स्वसेनां सतां प्रसादस्सहजो न रोषः ॥

* * * *

. . . प्राविवेश तदानीमेव तदीयराजधानीम् । अथावगत्य वार्तामिमां
उत्तारभरसमु(?) दाशयः तदात्वं एव हित्वा समस्तापत्यभृत्यधरित्र्यादिकं वस्तु-
जातं कुत्राधुना परित्रातुं असून् विद्रवामि इति कर्तव्यं किमप्यविदित्वा
विमुग्ध इव निरुद्ध इव विप्रलब्ध इव वर्तमानो(?) भरुवपाकचोनिपत्य समुद्र-
तीरमध्ये कुत्राप्यदुद्रुवत् ॥

तदनु विहस्य नरसिंहमहेश्वरः प्रविश्य मधुरापुरीम् तत्रत्यनृपोपदीकृत-
समस्तवस्तुजातः रामेश्वरप्रणिनंसया सेतुमार्गेण निर्जगाम ।

* * * *

नानाग्रहरैर्नैव रत्नहरैः सुवर्णपुष्पैरपि सूक्तिपुष्पैः ।

अभ्यर्च्य रामेश्वरमादरेण तत्सन्निधौ दानशतान्यतानीत् ॥

ततो क्रमेणापरान्तनदीकान्तवेलापर्यन्तदिशाचक्रसमाक्रमणेऽपि
समप्रतरात्युग्रशौर्यसूर्योदयः सागरान्तरावासदुर्लभां लंकांमिव रघुपुङ्गवः कावेरी-
परिवेष्टितां श्रीरङ्गपट्टणाभिधां आवरिष्ट पुरीम् ॥

स्थिरे जले सेतुरकारि पूर्वं तदद्भुतं नेति कवेरजायाः ।

सेतुं प्रवाहेषु गुणाभिरामः चित्ते सतामद्भुतमप्यबध्नात् ॥

. निस्तन्द्रयन्त्रशिलाचक्रनिखातनिपात्यमानविजयपार्थिव-
शृङ्गसङ्काशविशंकटशृङ्गसंघाटां पुरीमिमां समाक्रम्य वित्रासभरपुरस्थापितसमस्त-
वित्तजातम् अपत्यकलत्रादिभिः मित्रादिभिस्समागत्य पदयोर्निपत्य आत्मनो गत्य
न्तराभावं उद्योतयन्तं महावीरं पार्थिवं प्रत्यग्रूपारसाभिषिक्तं तत्र पुरि स्थाप-
यित्वा तदात्वं एव तत्रदुमका(कू?)रादिमहादुर्गजालं सलीलमग्रहीत् ।

दुर्गे प्रगुह्य तरशंभुभिः विरक्षात् स्वर्गे विरोचनमुतादिव शार्ङ्गपाणिः ।

गोकर्णनाथमनमत् सुतदाररोधक्रोधादिवापरपयोनिभिना परीतम् ॥

तेने तुलापूरुषदानपूर्व(?) तेनेह नानाविधदानजातम् ।

संख्ये भवन्त्यद्यपि स्थूललक्षं स स्थूललक्षो हि विहाय तेषु ॥

ततो विनिर्गत्य सत्वरमुत्तरां हरितं अभिप्रस्थितवति मण्डलीकसूर्येतदीय-
धामोष्माणमसहमानः शक्रमुखानेकमहीनायकानुगम्यमानः कांबोजबह्मिकमरुत्वा-

तुङ्गस्वारसंज्ञाणतुरगर्गिस्वसंवृतस्थपुटितधरणीतलोऽपि सुरत्राणः प्राणत्राणपरायणो
दुर्गमं मानवदुर्गं तत्क्षणमध्यरुक्षत् ॥

त्रासाद्भूतं मानवदुर्गमध्ये धृत्वा सुरत्राणवराहपादम्(?) ।

अमुश्नतानुग्रहधीस्ति धीरो गृहीतमर्लिं किल कुम्भजन्मना ॥

तुङ्गतरतुङ्गमद्रातरङ्गपर्यकमेङ्गोलित प्रत्यु-
त्थानसमुद्यममिव विद्योतयन्तीं विद्यापुरीं प्रतिपद्य निरर्गलहृदयोच्छ्वासः
प्राविशदुदवसतिम् ।

गृहीतस्स एष तस्याबाधवमुखाद्भूतान्तमखिलं अवगत्य राज्ञो विज्ञाप्य
तदनुमत्या साकं अमात्यगणेन दिवसकरकुलोत्तंसराचिराजरत्नाकररेखां श्रीरामां-
बिकागर्भशुक्तिमुक्तामणिं अन्यूनतरान्वयोचितशीललावण्यादिगुणगणधन्यां कन्यां
आबमाम्बाभिधानां आनीय यथाविधि धरणिभुजा पर्यणीनयत् ।

दुग्धांबुराशिलहरीव तुषारभानुं अर्थे नवं . . . सत्कविभारतीव ।
प्रत्यङ्मुखस्य यमिनः प्रतिमेव बोधम् प्राप्तुं भाग्यमहितं सुतमोबमाम्बा ॥

विनयनयविवेकविकमादिष्वखिलगुणेष्वमुमच्युतं विदित्वा ।
अभिजनकृतसम्मतिर्व्यतानीत् अवनिपतिस्सुतमच्युतभिधानम् ॥

कालाद्बहोरथ महीं विरहासहिष्णुमाश्वाश्व नव्यनिजशाश्वतकीर्तिमूर्त्या ।
नानागुणश्रवणकौतुकिनां गुणानाम् नाथेन सख्यमभजज्जरसक्षितिशः ॥

. . . सततविरचितानेकदानयोः असाधारणभुजापधानयोः अखिललोक
कृतबहुमानयोः तिरुमलराजाभिधानयोः उभययोः प्रधानयोः अवरजा वरदाम्बि
काभिधानां वरवर्णिनी तपोवनमुपगतवती—

प्रविश्य तस्मिन् प्रमना नृपालः तां राजकन्यां विधिनोपयम्य ।
श्रियं पयोधेरिव श्लेषशायी समानयत्तां सदनं स्वकीयम् ॥

कालाहर्षोर्वसुमतीकमितुर्भृगाक्षी श्रीवेङ्कटाद्रिपतिसेवनपुण्यपाकैः ।
चन्द्रान्वयाभ्युदयहेतुमधत्त गर्भम् आनन्दकन्दलममेयमिवात्मविद्या ॥

* * *
श्रीवेङ्कटाद्रीशवरप्रसादात् जातं कुमारं जगतीसुधांशुः ।
अमुं हरेरंशभवं विदित्वा नाम्ना व्यतानीत् चिनवेङ्कटाद्रिम् ॥

* * *
अनन्तरमच्युतमहीमहेन्द्रो बाल्य एव समुल्लसदसाधारणानुभावं नारायण-
चरणारविन्दभावं अत्युदारं कुमारमालोक्य साकमागत्य गणेन सकलमहीतल-
सन्त्राणधुर्य्य अवतार्य्य शुभंयुनि दिने शाश्वतं युवराजपदम् ॥

अत्यादरादच्युतदेवरायं वरेण्यशीलां वरदांबिकां च ।
श्रेयोनिधिं च चिनवेङ्कटाद्रिं श्रीवेङ्कटेशभिरकालमव्यात् ॥

55

BHĀGAVATA CHAMPU.

[By *Rajanātha Kavi.*]*

This is a poem written by Rajanātha Kavi of the Dindima family whose other work, the historical poem Achyutarāyābhudayaṃ, has already been quoted. This poem deals with the story of the Bhāgavata, and is dedicated to the poet's patron Achyuta Rāya, whose family and genealogy are described in the introduction. In the Lunar race of kings was born Timma who married Dēvaki and got by her a son called Īśvara. This Īśvara married Bukkama who gave birth to Narasa whose son was Achyuta. Achyuta was a great king, made extensive conquests and performed all the sixteen gifts (dānas) prescribed by the Śāstras.

One day Achyuta called the poet Rajanātha Kavi, the son of Śoṇagirinātha, before him and directed him to compose a poem embodying the story of Vishnu upon which Rajanātha composed the Champu Bhāgavata.

* The author of the *Sālvābhudayaṃ* (Extract 33) is also a Rajanātha, son of Arunagārinātha or Śoṇādrinātha, and is likely naturally to be taken to be the same as this author. The former gives himself the titles *Dindima*, *Kavīsūrvābhūma* among others of a similar high character. There is besides the important fact that the *Sālvābhudayaṃ*, which seems complete so far as the conquests of Narasimha are concerned, makes no reference to Narasimha as *Emperor of Vijayanagar*. On the contrary it associates him intimately only with Chandragiri. Hence it seems a work of the pre-imperial period of his rule.

Canto I.

तेजोविजृम्भणतृणीकृततिग्मधामा तेषु प्रतीतमहिमाजनि तिग्मरूपः ॥ १५ ॥

पतिदैवतदेवकीतपस्यापरिपाको मनुनीतिपारद्वन्धा ।

विदधेः परिणीरिवौषधीनाम् उदभूदीश्वरभूवलारिरस्मान् ॥ १६ ॥

दुर्गेशताविभवपूर्वहयोरहार्यघाम्नोरियास्त्रियतमीश्वरयोर्विशेषः ।

आपीडिताद्विजपतिः प्रथमो द्विजानाम् अव्याजपालनकलाभिरतो

[द्वितीयः ॥ १७ ॥

अपास्त्रस्वेदानवनीधुरीणान् फणाधरेन्द्रप्रमुखान्विधातुम् ।

अनायतामुष्य च बुद्धमायां नयोपदेष्टा नरसक्षितीशः ॥ १८ ॥

तस्य खलु हृदयङ्गमगुणसम्पदः साम्प्रदायिकप्रस्थानमेव संमुखापत-
द्विजयरमाभ्युत्थानं पटुतरगुणारोपणमेव परिपन्थिकुलपौरुषावरोपणं कोदण्ड-
रभसकुण्डलीकरणमेव कुनृपतिमदकुण्डलीकरणम् ॥

यस्यासिना रिपुनृपैणविलासिनीनाम् अक्षयशलादपहतं नवमञ्जनं यत् ।

आद्यैश्च भूपतिभिरादरणीयकीर्तिः निक्षेपदर्शननिदानमभूत्तदेव ॥ १९ ॥

अस्मादच्युतभूवलारिरुदभूदव्याजबन्धुस्तताम्

अन्तेवासिपदे तरुन्दिविषदामौदार्यतः स्थापयन् ।

इन्धे पूर्वनृपानपत्रपयितुं यस्य प्रशस्यं यशो

यस्मिन्नेति दया वृषाचलपतरेकातपत्रश्रियम् ॥ २० ॥

यस्य खलु सुघाटितपात्रसंविधानेषु षोडशमहादानेषु घटीयन्त्रवदनि-
यन्तृणैश्वर्यसलिलनिधावाहृत्तिमधिगतेषु परिवहमानेन दानपयसा समन्ततोऽ-
खिलभुवनकेदारान्तरैधंतयशःकलमसन्ततयः ॥

यस्याशास्यप्रवृत्तेर्भुजविजयरमाचारुवेण्या कृपाण्या

राजन्यैर्जन्यभूमौ रभसविदलितैरन्ध्रितं चेन्न बिम्बम् ।

व्योमाकारे कटाहे विमलतरयशःपूरपूर्णं वितीर्णो

मार्ताण्डो नूनमह्नां मणिमयघटिकामानपात्रीभवेत्किम् ॥

. . . . रजनीकरकुलप्रदीपः सराजराज-

परमेश्वरः राजनायकविमिदमवादीत् ।

साधु शौरिकयालापसुषापूरप्रणालिका

कृतिः कृतिजनग्राह्या पक्वता क्रियतामिति ॥ २३ ॥

सोयं कविस्तदनु शोणगिरीन्द्रसूनुः आज्ञागिरं नरपतेरबतंसयित्वा ।

चम्पूपबन्धमेजहत्तरसोक्तिबन्धं वक्तुं समारमत वाग्विमवानुकूलम् ॥२४॥

56

THE ANNALS OF HANDE ANANTĀPURAM.

This chronicle says that after the death of Krishna Rāya in S.S. 1487 (wrong) his queens Chinna Dēvi and Tirumala Dēvi wanted that Rāma Rāya who had married the daughter of Tirumala Dēvi should rule as the Aḷiya (son-in-law) helped by his younger brother Tirumala Rāya who had married the daughter of Chinna Dēvi. But Salakam Timmaya, who had been the treasurer of the court, taking advantage of his position managed to get the control of the army and tried to imprison both Rāma Rāya and Tirumala Rāya. Finding this out they both fled from the city and after wandering over the Penukonḍa Viceroyalty, collected an army and, capturing the fortress of Ādavani (Adoni), lived for four months in the place and, getting together additional troops from the side of Kandnavol (Karnul) and Gadwal, proceeded with all of them against Vidyānagara. On this Salakam Timmaya invited the assistance of Barid Shah, Nizam Shah, Ali Adil Shah, Kutb Shah and other princes of the Bahmani kingdom, and promised to hand over the whole kingdom to them if they helped him against Rāma Rāya.

On that the Muhammadan forces advanced upon the capital, Vijayanagar, and encamped within a kos of it. On this Rāma Rāya and Tirumala Rāya summoned Handē Hanumappa Nāyudu of Sonnalāpuram, who was a great hero, and along with him encamped within two leagues of Vijayanagar on the banks of the Tungabhadra. As the Muhammadan chiefs were new to the place they placed the troops of Salakam Timmaya in the front and waited for the attack being delivered by him. Knowing this Rāma Rāya and Tirumala Rāya delivered the attack upon the forces of Salakam Timmaya, but his forces, thinking that he was only a Golla (shepherd), who wanted to snatch away the kingdom as he was rich, deserted in a body, and he was killed in the fight.

The queens of Krishna Rāya on hearing this ordered the ministers to hand over the city to Rāma Rāya and Tirumala Rāya, and the order was accordingly carried out.

Afterwards Rāma Rāya and Tirumala Rāya wished to make war on the Padishahs. Dividing their joint troops into three sections, they directed Handé Hanumappa Nāyudu of Sonnalapuram to lead one section against the Muhammadans while they each led another. Hanumappa Nāyudu was to march against the Nizam Shah, Rāma Rāya against the Kutb Shah and Tirumala Rāya against the Barid Shah. There was a great battle between them and the Padshahs fled from the field to their own country. But Handé Hanumappa Nāyudu took the Nizam Shah prisoner and offered him as a present to Rāma Rāya and Tirumala Rāya. Thereupon they were very gracious to him and directed him to state what he wished from them for his services. Hanumappa Nāyudu stated that he would be satisfied with anything they chose to bestow upon him.

On that they bestowed upon him in the eastern country Nandēla, Bukkarāyasamudram, Dharmāvaram and Kanicallu, and in the west Baḷḷari and Kurugoḍu with complimentary titles.

Then this Handé Hanumappa Nāyudu took leave of the Rajas and went to Nandēla where he took charge of his new office. He then proceeded to Bukkarāyasamudram where he beheld the lake, and, learning how great it was, caused a palace to be built in front of the fort in the village around which he erected bastions and governed the district till Śaka 1505,* Chitrabhānu when he died.

4. తర్వాత ఆరిద్యానగరమును బుక్కరాయల పంశస్థుడైన కృష్ణరాయలు రాజ్యము చేస్తూవుండి, శాలివాహన శకం 1487 అగు నేటి క్రోధన సంవత్సర జ్యేష్ఠ శు 6 ఖానువారమున చనిపోయెను. అతని భార్యలు చిన్నాదేవి తిరుమలదేవి అనేవారు యిద్దరు. వీరికి అడు బిడ్డలు మాత్రము కలిగివున్నందున, తిరుమలదేవి కొమార్తెను రామరాయల వారున్ను, చిన్నాదేవి కుమార్తెను అతని తమ్ముడైన తిరుమలరాయలున్ను వివాహము చేసుకొనిరి. పిమ్మట ఆదొరసానులు యిద్దరున్ను ఆరామరాయులవారికి అధియపట్టము కట్టవలెనని సంకల్పించి వ్రుండిరి.

5. ఇంతలో, లోగడ సంస్థానములోవున్న బొక్కనం గొల్ల సెల శకం తిన్నయ్య అనేవాడు, రాజ్యము ఆరాజకమై బొక్కనం తనస్వాసీనములో వున్నందున, కరురంగ బొడ్డి వదిల పరచుకొని, అల్లుండలయన

* This date and the ones given before are alike wrong.

రామరాయ తిరుమలరాయలనుపట్టి, ధైర్యవంశవలెనని యోచించెను. ఈ వర్తమానమును వారువిని, అదేశమును విడిచి పారిపోయి, పెనుకొండ సంస్థానములో సంచరించుచు, కొంత సైన్యమును కూర్చుకొని, అదవాని చేరి, అక్కడ నాబుగు నెలలు నివాసము చేసి, కందమాలు గద్వాల ఆ ప్రాంతములయందు మరికొంత సైన్యమును కూర్చుకొని, సకల సేనా సమేతులై, విద్యానగరమునకు దండెత్తి వచ్చిరి. ఈ వర్తమానమును చారులవల్ల ఆసలకం తిమ్మయ్యవిని, తనకు సహాయం నిమిత్తము కుదుపువహా -1- పరీదువహా-1- నిజాంవహా-1- అల్లి అదల్ వహా-1- వీరు మొదలైనవారికి, మీరు చతురంగ బల సమేతులైవస్తే యీ రాజ్యము యావత్తు మీస్వాధీనము చేస్తానని, జాబులు వ్రాయించి పంపించెను.

6. వారు చూచుకొని, ఆ ప్రకారమే సకల సేనాసమేతులై వచ్చి, విద్యానగరమునకు వాకకోసు మారమునదిగిరి. ఆ రామరాయ తిరుమల రాయలు యీ సమాచారము తెలుసుకొని సొన్నలాపురమందు వున్న హండేహనుమప్ప నాయుడు బహుశూరుడు అనేబట్టుగా విని, అతన్ని సైన్యము క్తముగా పిలిపించి కొలువుపెట్టుకొని, విద్యానగరానకు రెండు పరుగుల మీద తుంగభద్రానదీ తీరమందుపోయి దిగిరి. ఆపాదువహాల సైన్యమునకు యీస్థలం కొత్తగనుక, వారు సలకం తిమ్మయ్యగారి సైన్యమును ముందువుంచుకొని, యుద్ధమునకు ప్రయత్న పడిరి.

7. ఈ సంగతి ఆ రామరాయ, తిరుమలరాయలవారు విని పట్టపగలు రణభేరివేయించి, యెదుటవున్న సలకం తిమ్మయ్య సేనమీదపడి యుద్ధముచేయగా, ఆ సలకం తిమ్మయ్య సేన “వీడు గొల్ల, ధనవంతుడై సంస్థానమును ఆక్రమించవలెనని, ప్రయత్నము చేసినాడు; వీనికి సహాయము చేస్తే, మనకు దైవసహాయము కానేరద” ని తలంచి, యుద్ధభూమిని తొలగిపోవలసందున, సలకం తిమ్మయ్య అజగడములో చికిర, ప్రాణమువిడిచెను.

8. ఈ వర్తమానము దొరసానులు విని, ప్రధానులను పిలిపించి రామరాయ తిరుమలరాయలను పిలుచుకవచ్చి పట్టణము వారిస్వాధీనము చేయమని నెలపు యిచ్చినందున, ప్రధానులు ఆ ప్రకారమే ఎదుర్కొని పోయి, వారిని తోడుకొనివచ్చి క్షుణ్ణము వారిస్వాధీనము చేసిరి.

9. తర్వాత, ఆ రామరాయ తిరుమలరాయలు పాదువహాల మీదికి యుద్ధమునకు పోవలెనని యోచించి, స్థలములోవున్న సైన్యం తమ

దిగ్గైరపున్న పైన్యం యీరెంటిని మూడు భాగములుచేసి, సొన్నలూపురం హండే హనుమప్పనాయుణ్ని పిలిపించి, నీవు బహుశూరుడవు ; నీకు కొంత పైన్యమును యిస్తున్నాము, నీదిగ్గైరపున్న పైన్యమునున్ను సన్నాహము చేసుకొని, నిజాంసహా మీదికిపోయి, యుద్ధము జరిగించి, జయించి వచ్చి నీమనసు ప్రకారము యియ్యనయ్యాని అనిచెప్పి, కొంతపైన్యమును యిచ్చి వంపించిరి. రామరాయలవారు కొంతపైన్యముతో కుటుంబహామీదికిన్ని, తిరుమల రాయలవారు కొంతపైన్యముతో వరీదువహామీదికిన్ని పోయి, అఘోరయుద్ధము చేయగా, పాదువహాలు యుద్ధరంగమందు నిలువలేక పలాయితులై పోయిరి.

10. ఈ హండే హనుమప్పనాయుడు నిజాంవారిని పట్టుకవచ్చి, రామరాయ తిరుమలరాయలవారికి కానుక యిచ్చెను. అందుమీదట, వారికి బహుదయవచ్చి, పైచ్చి నీమనస్సులో యేమివున్నదో అడుగుమని హండే హనుమప్ప నాయడితో సెలవుయివ్వగా, ఆతడు తమరు దయ చేసి యేమియిచ్చినా, సకల బహుమానములు యిచ్చినట్లే అని మనవి చేసెను. అప్పుడు, తూర్పుదిక్కునవున్న నందేల -1- బుక్కరాయ సముద్రం -1- ధర్మవరం -1- కణికలు -1- పడమరపుండే బల్లారి కారు గోడు -1- యీగ్రామములున్ను బిరుదులున్ను యివ్వగా, యీహండే హనుమప్పనాయుడు రాయలవారివద్ద సెలవునీసుకొని, శాలివాహనశకం 1491వ అగు నేటి శుక్లనామ సంవత్సర మార్గశిరమాసమందు నందేలకువచ్చి చేరి, అతాలాకా విచారింతుకొని, అచ్చటనుంచి బుక్కరాయ సముద్రము నకువచ్చి, అక్కడి తటాకమును చూచి దొడ్డదని తెలుసుకొని, యీగ్రామములోని కోటముందర నగరు కట్టించి, చుట్టూవెలపటికోట నిర్మాణము చేసుకొని, రాజ్యమును విచారిస్తూవుండి, శాలివాహనశకం 1505 అగు నేటి చిత్రభాను సంవత్సరములో కాలముచేసెను.

57

RĀMARĀJĪYAMU

(ĀLIYA RĀMA RĀYA AND HIS CHILDREN).

This extract from the Rāmarājīyamu deals with Āliya Rāma Rāya and his successors. Āliya Rāma Rāya defeated the armies of Salakam Timmarāju and captured the forts of Gutti, Penukonda, Gāṇḍikoṭa, Kandanol (Karnul) and Ādavani (Adoni). Rāma Rāya

is called the ruler of the city of Indrajī. Assisted by his two younger brothers Tirumala and Venkaṭādrī he marched against the Nizam who had disobeyed his orders, and, having captured his capital Ahmadnagar, razed it to the ground and sowed castor seeds there. Then the poem gives a long *birudagadyam* (string of titles), wherein the various conquests of Rāma Rāya are referred to. A list of the more important of the titles and their significance is here given :—

Titles.	Significance.
Kalyāṇa Puravarādhīśvara.	Ruler of the city of Kalyan.
Kanyākumārī Bhīmarathī Taṭānta Nikshēpa Vijaya- stamba.	Planter of pillars of victory at Cape Camorin and on the banks of the Bhima.
Gutti Durga Nirbhēdana.	Breaker into the Fort of Gutti.
Ādavani Durgāpaharaṇa.	Capturer of the Fort of Adoni.
Penukonḍa Durga Sādhaka.	Capturer of the Fort of Penu- konḍa.
Chandragiri Durga Rājya- dhīśvara.	Ruler of the Fort of Chandra- giri.
Uddagiri Rājyapālaka ...	Protector of the Fort of Udaya- giri.
Rāyadurgāvana Dhuran- dhara.	Protector of the Fort of Rāya- durgam.
Kandanavolu Kavāṭa Bhē- daka.	The breaker-open of the gates of the Fort of Karnul.
Jūṭūru Samara Nirvāhaka ...	Conqueror in the battle of Jūṭuru.
Konḍaviṭi Durga Nāyaka ...	Ruler of the Fort of Konḍaviṭu.
Retṭahalli Sīma Pratishṭhita ? Dhāma Sāgara.	Constructor of tanks at Putṭa- palli and Retṭahalli.
Putṭapalli Sīma Pratishṭhita ? Dhāma Sāgara.	
Bankāpura Viraramalingita.	Embracer of the Goddess of heroism at Bankāpur.
Chandraguṭṭi Dharāntara ...	Ruler of Chandragutti.
Rachūru Rājyaharaṇa Dhur- ya.	Capturer of the province of Rai- chur.
Muduganṭi Durgādhināyaka.	Ruler of the Fort of Mudgal.
Orugallu Nagara Poshana ...	Protector of the city of War- rangal.
Vijayāpura Bhaya Dāyaka...	Terrifier of the city of Bijapur.

Titles.	Significance.
Sollalapura (Sonnalapura) Sankshobhakāra.	Hero who made the town of Sollalapapuram throb with fear.
Kalyāṇanagara Sādhaka ...	Capturer of the town of Kalyan.
Āmudānagara Salabhanjana.	Destroyer of the fortifications of Ahmadnagar.
Dēvagiri Durga Samākṛānti Dhīra.	Occupier of the Fort of Dēvagiri.
Gautamīsnānapāvanākāra ...	Hero who became holy by bathing in the Godavari (Gautami).
Balichāpalijanyadāyaka ...	Hero who fought the battle of Balichāpali (Balijepalli).
Bedadakotaṇagara Simha Samhanana.	Terrifier of the Fort of Bidar.
Kalubarigikotāpātana Dhur- ya.	The breaker of the walls of the Fort of Kulbarga.
Sagarasamākramaṇa Dhīra.	Capturer of the Fort of Sagar.
Hamsa Durga Nibarhaṇa ...	Capturer of the Fort of Hamsa.
Jurnūru Bhaya Nirnāyaka ...	Terrifier of the town of Jurnūru.
Rāmagiri Durga Pratishṭhā- paka.	Establisher of the fortress of Rāmagiri.
Yadagiri Durga Bhēdaka ...	Capturer of the Fort of Yadgir.
Golakonḍapura Dūshaṇa ...	Chastiser of the city of Golkonda.
Ayilakonḍaharaṇa Kautū- hala.	Capturer of the town of Ayilakonḍa.
Pānugānti Durga Pātana Dhurya.	Reducer of the Fort of Pangal.
Bellamukonḍavallabha ...	Lord of the town of Bellamkonḍa.
Śāvaga Durga Badhaka ...	Destroyer of the Fort of Śāvaga (Seogi).
Mavūra Durga Mādhaka ...	Capturer of the Fort of Mahura.
Makkhakoṭa Sikṣānikara.	Punisher of the Fort of Makkha.
Dhillīpura halla-kallola ...	Terrifier of the city of Delhi.
Golēru Sandēru Bhaya-San- dhāyaka.	Hero who instilled fear to the towns of Golēru and Sandēru.
Kalamba Durga Kampāsura.	Hero who made the Fort of Kalamba shake.
Paigova Nagara Bhīṣhaṇa.	Terrifier of the city of Paigo (Pegu?).

Titles.	Significance.
Konḍapalli Haraṇa...	Capturer of the Fort of Konḍapalli.
Vinukonḍapalaka ...	Protector of the Fort of Vinukonḍa.
Vinūtnakṛta Nagārjunikonḍa Salajalaka.	Constructor of the new fortifications of Nagārjunikonḍa.
Avantīmadavidārana ...	Hero who destroyed the pride of Avanti.
Kaṭaka Rājaghaṭitakīrtana.	Hero who is praised by the king of Cuttack.
Rajamahendra Rāja Dhanuś-śasana.	Hero who reduced the king of Rajmundri with his bow.
Yedulakṣṇanu Saptāṅgharaṇa.	Hero who captured the seven constituents of royalty of Adil Khan.
Imādana Malaka Māna Mardana.	Hero who destroyed the pride of Imad-ul-Mulk.
Kuṭupanamalka Daḷa Sindhūra.	Hero who defeated the troops of Kutb-ul-Mulk.
Barīdu Bala Haraṇa ...	Capturer of the forces of Barid.

Rāma Rāya is then said to have married Tirumalamba, the daughter of the Emperor Krishna Rāya, and had by her two sons Krishnapa and Pedda Timma.

Rāma Rāya also married Appalamba, the daughter of Peddandi Rāju of the Jilleḷḷa family. Konḍamma and Lakshmamma, the daughters of Timma of the Pōchirāju family. By his wife Konḍama, Rāma Rāya had two sons Konḍa and Timma the later Governor of Raichur, and by his wife Lakshmamma he had Śrīraṅga Rāya. Of these Pedda Timma fought with the Muhammadan armies and after driving away their horse, was opposed by the Nizam with his elephants, but was able to defeat him completely. Konḍa, the other son, fought with the troops of the Nizam on the northern bank of the Krishna, and killed a very large number of elephants, horses and soldiers. Konḍa was ruling at Ānegondi, and his enemies, after defeat, used to flock to his court with presents, and wait for admission to audience.

This Konḍa married Tirumalamba, the daughter of Sūrapa, Commander-in-Chief of the Cavalry (Vāhadrīśvara), and had by her the son Rama. This Rama married three wives Narasingama, the daughter of Ōba of the Gobbūri family, Ōbamma, the daughter of

Ōba of the Sūrapa family, and Janakamma, the daughter of Pochi-
raju Chenna.

Timma Raju, the other son of Aḷiya Rāma and Governor of
Raichur, married Pochama, the daughter of the Chief Paṇeraju
(the ruler of Panem).

The last son of Aḷiya Rama, Śrīranga, married Lakshmamma,
the daughter of Raghunātha of the Pochiraju family, and had by
her two sons who were named Pedda Venkaṭa and Chinna Venkaṭa.

గీ. అవని నిటువలెఁ బుత్రపౌత్రాభివృద్ధి
రహిని వర్ధిల్లు తిరుమలరాయవేంక
టాది రాజానుద్వయ మధికభక్తి
గొలువ నభిరామభూపాలుఁడలరుమిగుల.

తే. సలకవిభు తిన్నరాజు పేనలనుద్రుంచి
గుత్తిఁబెనుకొండ మఱిగండికోటఁగండ
నోలుపురమాదవేనవలీలఁ గెలిచి
దొలుదొలుతరామస్వపతిదోర్బలము మెఱసె.

శా. తారాధీశ్వర గోత్రపాలన వమతాఁగుండు వైదానవి
స్తారోదగ్రతనబ్ధిమించి రిపుల్ దండించిధాత్రీజనా
ధారప్రక్రియసెండియింద్రజిపురాధ్యక్షైశుండై మించుమా
శ్రీరంగేంద్రుని రామరాజవిభుఁడా శ్రీరాముచందంబునఁ.

సీ. హరిశ్చంద్రుఁడగు తిర్వలాధీశ్వరుండుద
దవరజుండును వేంకటాద్రిగాజు
భుజయుగంబుగ బలస్ఫురణతోఁ గరిహరి
పరవీరభటులతో దొరలతోడఁ
దనయాజ్ఞమీఱిన కినుక నిజాముపై
దండెత్తి తఱిమి యుద్ధండువృత్తి
నతఁడేలుచున్నట్టి యాముదానగరంబు
చాలెత్తి మఱియాముదాలువేసి

గీ. పేతుకాశిమధ్య భూతలనుతజయ
శ్రీవరించివేడఁగఁ జెలంగె
రామమూర్తియైన రామరాజేంద్రుండు
సాంద్రవిభవజిత సురేంద్రుఁడలమి.

విరువగడ్డము. జయజయ, స్వస్తి, సమస్తసద్గుణస్తోమభద్ర,
 రణరంగరామభద్ర, కల్యాణమహీపాలభాస్వర, కల్యాణపురపరాధీశ్వ
 ర, కన్యాకుమారి భీమరథీ తటాంతరిక్షేపవిజయప్రభ, స్తోత్రార్హ
 యశఃప్రక్రియాపావనచరిత్ర, * * *, విజయచరితసంహాసనా
 భాస్వర, విజయనగరసంహాసనాధీశ్వర, యుక్తవర్ణసద్యోధనపుర, గుత్తి
 దుర్గనిర్భేదనపుర, వాదిపురతరాభరణ, అదవేనిదుర్గాపహరణ, ఘన
 చండవర్ణభాదక, పెనుకొండదుర్గసాధక, మంద్రగిరిదుర్గభాస్వర, చంద్ర
 గిరిదుర్గరాజ్యాధీశ్వర, శబ్దపరిశుద్ధపాలక, ఉడ్డగిరిరాజ్యపాలక, కాయ
 దుర్గతనయబంధుర, రాయదుర్గావనభుగంధర, వందనశీలకిరీటపాదక,
 కండనవాలికవాటభేదక, చాటూరుభణితినిర్వాహక, జూటూరుసమర
 నిర్వాహక, చండనపాటిఖడ్గసాయక, కొండవీటిదుర్గనాయక, పుట్టపల్లి
 సీమాధిష్ఠితధామసాగర, రెట్టపల్లి సీమాధిష్ఠితధామసాగర, వంకాది
 మవీరసమాసంగిత, బంకాపురవీరరమాలింగిత, సాంద్రకీర్తినిరంతర,
 వంద్రగుప్తిధరాంతర, అచారరాజ్యావయవచర్య, రాజూరురాజ్యహరణ
 ధుర్య, మదచండవర్ణాదిదాయక, ముదుగంజిదుర్గాధినాయక, పరిభల్లు
 చరణభూషణ, ఓరుగల్లునగరపోషణ, విజయకరాయతసాయక, విజ
 యాపురభయదాయక, వర్ణనాదకరక్షోపకార, సొల్లిలాపురసంక్షోభ
 కార, కల్యాదిశృపకభాదక, కల్యాణనగరసాధక, సామదానముఖ్యశీల
 రంజన, ఆముదానగరసాలభంజన, ధావకరమార్గవిక్రాంతిసార, దేవగిరి
 దుర్గసమాక్రాంతిధీర, గౌతమీస్నానపావనాకార, కౌతుకాఖిలభూజనా
 ధార, బలిచాపవిజన్యదాయక, హళిపురచాంచల్యకారక, ఘడితహూట
 తమసంహాసంహనన, బెడదకోటనగరసంహాసంహనన, బలికిరికూటపాక
 లశౌర్య, కలుబిరిగికోటపాటనధుర్య, నగరసమాక్రమణవిచార, సగర
 సమాక్రమణధీర, పరచండనిర్గతకింకర, పరచండదుర్గజయంకర, సంస
 దుర్గకేతుహరణ, హంసదుర్గనిబద్ధణ, సల్లాటకవర్ణసద్గంధనాసిక, కల్లా
 టకబుధధన్వాసిక, జొర్నూరుభయనిర్ణాయక, నిర్నూరుసామజసముద్ర
 ద్రునిష్ఠాధిదాయక, సామగిరిదాపక, రామగిరిదుర్గప్రతిష్ఠాపక, మేదినితల
 సమగ్రసంపాదన, యాదగిరిదుర్గభేదన, శీలచండమృదుభాషణ, గోల
 కొండపురదూషణ, అయిలకొండచండవిమతహాలాహల, అయిలకొండ
 హరణకౌతుహల, సానుభల్లుధృతివరాక్రమ, సానుగల్లుకృతివరాక్రమ,
 పానుగంటిదుర్గపాటనధుర్య, భూసుతసాహసధుర్య, వేల్లితచండదుర్గభ,
 బెల్లముకొండవల్లిభ, నిలయలోలగర్జితాకార, మలయశేధిమహిమాధార,

కామసమాచరణాక్రమణ, సోమపదిమానచణాక్రమణ, శావగదుర్గపాధక, మాపురదుర్గమాధక, ఉండితసమగ్రసంధాచణ, దండితసమస్తశత్రుగణ, అక్ఖారుధరత్నానికర, మక్ఖాకోటదత్తానికర, మక్ఖాకోటశిత్తానికర, అకారుధశిత్తానికర, ఉల్లిథనిజాత్తకల్లోలజాలక, తిల్లిపురహల్లకల్లోలహలిక, కేలిసుమందారుగతబృందాయక, గోలేరుసందేరుభయసంధాయక, కలంబవర్గసంధాసుర, కలంబదుర్గకంపాసుర, భూగోళరుచిరభూషణ, పెగోవనగరభీషణ, కొండపల్లిహరణ, చండకరనిభవ్రతావళరణ, వినుకొండపాలక, వినుత్పక్తతనాగాగ్నినికొండపాలజాలక, అవంతికలితపూరణ, అవంతిమదవిదారణ, కటకరాజ్యాధిపర్తన, కటకరాజ్యఘటితకీర్తన, అజిక్తేంద్రదారుణశరాసన, రాజమహేంద్రరాజధనుశ్శాసన, బూదలభానుతిక్తాంగహరణ, యేదులభానుసప్తాంగహరణ, నిదానమలకగుణసహజాపగాధిచారక, నిదానమలకభుజాబలాపహారక, రమాధివనితాపదానకీర్తన, ఇమాదనమలకమానమర్దన, భృతేరిపుదళనబంధుర, కుతుపనమలకదళసింధుర, కరీకతరుణాకారీకసుగుణాభరణ, బరీదుబలహరణ, భుజకృతేరిపుధావనాపధాన, గజపతిమతపరాక్రమావధాన, కలికరకశసమగ్రస్తంభీకృతారాతివర్గవిశాల, కలివర్గమనవిర్గపరతరగవారాశివర్గకేళ, గిరిదుర్గవనదుర్గజలదుర్గస్థలదుర్గచతురశీతిదుర్గసమస్తదళవిభాళ, రిపురాజగోపికాపాల, గాయగోపాళ, శ్రీరంగరాజరామభూపాల, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ.

తే. అని హిమాచల సేతువర్యంత ధరణి
పతుల సభలందు సతకవుల్ ప్రణతిసేయ
వెలసె నెంతయు నార్వీటికులపయోధి
చంద్రుడైనట్టి రామరాజ్ఞనవిభుండు.

తే. అనఘుండౌ వైరసేనిభీమాధిపేంద్రు
పట్టి దమయంతి చేపట్టినట్టిరీతి
రామభూపాలకుండు కృష్ణరాయతనయ
యగు తిరుమలాంబను ద్వాహమయ్యేవేడక.

చ. శతమఘునింబులోమజను శంకరునిర్దిపుత్రిశంబరా
హితురతిదేవిఁబోలుచునహీనసుఖానుభవాప్తి రామభూ
పతియును దిర్మలాంబయును భానుసమానుని కృష్ణపాఘ్యనం
చితగుణుఁ బెద్దతిమ్మ శృవశేఖరుఁ గాంచిరి హర్షమొప్పుంగ.

సీ. మఱియును నారామ మానవాధీశుండు
జలేశ కులసుధాసింధువండు
డగు పెద్దనందిరాజుగ్రణిసుతనప్ప
లాంబనుబోచిరాజాన్యయావ
తంసముఁ దిమ్మభూధవుప్రియాత్మజలఁ గొం
డప్పలత్తప్పయు ననంగబరఁగు
సరసిజవదనల వసుసతో నిరువుర
నతివైభవోన్నతు లతిశయిల్లు.

గీ. సతులనిటుముప్పురనుబంధు వితతివొగడఁ
 బడిణయంబయ్యె సంభ్రమభరితుఁడగుచుఁ
 నబ్జగర్భగురుండు పీఠాంబరుండు
 శ్రీమహీనీళలమును వరించినట్లు.

శా. ఆరామక్షితి భర్తగాంచెను బ్రహ్మదాయత్తుడై కొండమాం
 బారామామణివల్లగొండ ధరణీపాలేంద్రు సద్వర్తనం
 డై రామూరిపురీశుఁ దిమ్మవిభులత్సంబాపయోజాన్యయం
 దామూఢాత్మసిరంగరాజవసుధాధ్యక్షున్దయాబ్జాత్మునిఁ.

క. వితరణరేఖనురాధా
 సుతుఁడంచిత భోగగరిమ సుత్రాముఁడనన్
 నుతిఁగాంచెఁ గృష్ణరాయ
 క్షితివరుడైహిత్రుఁడైన కృష్ణేంద్రుఁడిలన్.

ఉ. ధ్యేయుండు రామరాజ పెదదిమ్మవిభుండునివాఁజివోలిలోఁ
 బాయని భీతిచేత మొనభగ్నముగాయవనుట్టాలంగనా
 బాయనిజాముఁడడ్డనడ సామజయూధముఁ డ్రుంచెఁ జూపరులే
 వాయుఁడంచు నెంచగనవార్యసముజ్జ్వలబాహుశౌర్యుండై.

ఉ. మావులు నేనుఁగుల్బటసమాజముపీనుఁగు పెంటగాఁగగం
 గావలినుండి కృష్ణదనుకామెనరించి నిజాముఁ డోలిరా
 మావనినాభుఁ గొండవిభుఁ డాహవకేళిఁ జరించెఁ జూచియా
 దేవతలెల్లనీకునుండు దేవవరాత్మజుఁడంచు నెంచగన్.

ఉ. ఏలుచు నా నెగొందిపురమింద్రసమానుండు కొండధారణీ
 పాలుఁడుబొల్పె శాత్రువులు బంటుతనంబులమాని కావడిన్

వేళయెఱింగి కాంచి మఱి వేళమునన్ నకుటాగ్రరత్నరు
గ్జాలముచేతనాత్మబదకంజయుగంబు నలంకరింపఁగన్.

క. సూరపవాహాధీశ్వరు

కూరిమినుతఁ దిరుమలాంబుఁ గులసతిగమఁజూచా

దారతపరించె రామ

శ్మశ్రరక్షణుని కొండనృపతి కడువేడకతోన్.

క. అమహితాత్ముని తనయుఁడు

రామాధిపుఁ డహితకమల రాకాశశియై

భూమిఁ బ్రజలెపుడు నధిక

శ్రీమించఁగ నేలనీతి చెలువుదలిర్పన్.

సీ. గొబ్బూరి కులవాణ్ణి కుముదాల్పుఁడొనొబ

విశ్వంభరాధీశ విభునికూర్చి

తనయయా నరసింగమను సూరపాస్వయ

పావనుండగునొబ పార్థివేంద్రు

పుత్రినొబమ్మను బోచిరాత్మెన్నఁగ

పాఘ్యనిసతజానకమ్మనిట్లు

వరుసతో మువ్వరఁ బరిణయంబైవాగ

లలిశంబుననురక్తి నాత్మధర్మ

గీ. వర్తనకును సహాయులై వర్తిలంగ

నఖిలతరభోగభాగ్యంబులాసతీత్ర

యంబుతోఁగూడఁ దాఁజాల ననుభవించె

రామభూవరు కొండ్రాజు రామరాజు.

క. రామూరి తిమ్మరాజధ

రాచక్రేశ్వరుఁడుపాణెరాజుప్రియసుతౌ

పావమచేవినిమోద

ప్రాచుర్యము మదిఁదలిర్పఁ బరిణయమయ్యెన్.

చ. కడిమిఁ గిరిటిచూడికనుతిఁ గన్నసిరంగ మహీవిభుండుమే

ల్పడకలపోచిరాజు రఘునాథస్సపాలుని కూర్చిపుత్రిక

బుడమిపదంతి దాల్చిననఁ బోలినలక్ష్మమనుస్వరించె నిం

కడరంగ రాఘవుండు జనకాత్మజఁ గయికొనుచుదమేర్పడన్.

క. అతిసుతనిధి శ్రీరంగ

క్షితికలికుదయించిరార్య కీర్తితసుగుణా

స్వతులు సుతులు పెదవేంకట

పతి వనవేంకటపతియనబరగ రువురు.

58

SVARAMĒLAKALĀNIDHI.

[By *Ramayāmatya Toḍaramalla.*]

In the introduction to this work on music the author traces the genealogy of his patron Rāma Rāya. In the Lunar race was born a king called Śrī Ranga Rāja who married Timmāmba celebrated for her virtues. As a result of their joint penances was born to them a king called Rāma Rāja to whom Krishna Rāya gave his daughter in marriage and was proud of being the father of a daughter in consequence. He went out of Vidyāpura and retired to the fort of Gutti along with his two younger brothers; and, after conquering the traitors to the kingdom, placed the helpless Sadāśiva Rāya on the Karnāṭa throne. With his two younger brothers Timma Rāya and Venkaṭādrī he shone like Yudhisṭhira with his brothers Bhīma and Arjuna, and with their help having conquered all Parasikas (Muhammadans), filled the whole world with his fame. He had a palace called Ratna Kūṭa constructed by his minister Rāmayāmatya and was struck with admiration as it excelled even Vaijayanta, the palace of the gods. The palace was surrounded by extensive gardens, adorned with statues, which contained cool tanks abounding with swans.

Seated within this palace Rāma Rāya spent his time in the midst of scholars versed in saṁhitya (literature), music and other arts. From among them Rāmayāmatya got up and exhibited before them his skill in the art of music. Then Venkaṭādrī suggested that Rāmayāmatya should write a book settling the several points of dispute among scholars about music. On this Rāmayāmatya remembering all that the king had done for him, for example, appointing him as the viceroy of the Koṇḍavīḍu Rājya bordering on the eastern sea; enabling him to grant many agrahāras to Brahmans, and giving him the Jēlūri Simhāsanapattana (?), resolved to write a book on music about the several points at dispute, and

dedicate it to Rāma Raya. The last verse in Prakaraṇa V of the book says that it was completed on the 10th (Daśami) of the Śukla Paksha of Śrāvaṇa in the cyclic year Sadharaṇa corresponding to the Śaka year 1471.

एषां कुलालङ्कृतिरेष जज्ञे श्रीरङ्गनाथो जितराजराजः ।

तया सदाचारदृशा विविन्ते राजर्षिभावं रमितक्षमो यः ॥ ६ ॥

तिष्माम्बिका तस्य बभूव देवी साध्वीजनानामिव या समष्टिः ।

सती यशोदा विनतानसूया सुदक्षिणा सत्यवती सुभद्रा ॥ ७ ॥

तपोविशेषेण तयोरशेषराजाधिराजोऽजनि रामराजः ।

कन्याप्रदोऽस्मै स हि कृष्णरायः कन्यापितृत्वं बहुमन्यते स्म ॥ ८ ॥

भुजो यदीयो भुजगेन्द्रजेता भुवं बिभर्तीति न विस्मयाय ।

चेतोणुमात्रं जगदेकधुर्यं शेषाचलेशं वहतीति चित्रम् ॥ ९ ॥

यः स्वङ्गैकसखः सहानुजयुगो निर्गत्य विद्यापुरात्

लब्ध्वा गुप्तिगिरौ सदाशिवमहीपालं निरालम्बनम् ।

स्वामिद्रोहकृतः प्रतीपनृपतीभिर्जित्य भद्रासने

कर्णाटे भगवानिव भ्रुवमयं कीर्त्या सहास्थापयत् ॥ १० ॥

दधीचिराधेयशिर्बिक्षितीशजीमूतबाहादिमजीवनाङ्गैः ।

अवाप्तमूर्तेरिह येन कीर्तिः भाति प्रणीतं भुवि वल्लभत्वम् ॥ ११ ॥

तस्यानुजौ विश्रुतनिम्भराजश्रीवेङ्कटभद्रिक्षितिपावभूताम् ।

अजातशत्रोरभिजातदत्तेः श्रीमार्जुनौ श्रीमभुजाविचार्यौ ॥ १२ ॥

अमुक्तपार्श्वद्वितयोऽनुजाभ्यां रामावतारो भुवि रामराजः ।

दिवानिशं दीप्यति शीतभानुदिवाकराभ्यामिव रत्नसानुः ॥ १३ ॥

विजित्य सर्वानपि पारसीकान् रणेषु तत्कीर्तिपटच्चराणि ।

आधूय भूयो हरितो वधूटीः विशोभयत्येष यशोदुकूलैः ॥ १४ ॥

श्रीरामयामात्यवरेण रत्नकूटाभिदं कारित एष सौधम् ।

आलोकयन्निर्जितवैजयन्तं हर्षोद्भुरो विस्मितमानसोऽमूत् ॥ १५ ॥

अनेकतेजोनिधिराजहंससमाकुलं नित्यमनन्तजिष्णुम् ।

नानासुधर्मावलिर्नर्वासमन्यं सुमेरुं समुदाहरन्ति ॥ १६ ॥

मन्दानिलाकम्पितवैजयन्ती मन्दारशारदाव्यतिघट्टनेन ।
 आरामलक्ष्यामरुतां तनोति हल्लीसलीलामिव सस्यलक्ष्मीः ॥ १७ ॥
 पर्वेन्दुबिम्बोपलसीम्नि पादमारोप्य यस्मिन्नधिवासवत्यः ।
 पाशालिकानां मिथुनानि कन्याः पाणिग्रहं प्रापयितुं यतन्ते ॥ १८ ॥
 सौधान्तरेऽस्मिन् कुरुते प्रमोदात् सरामराजस्समयापनोदम् ।
 सङ्गीतसाहित्यकलाविशेषशेषावतारैर्बिबुधैरुपेतः ॥ १९ ॥
 सैलारागकदम्बमातृकलसद्वद्यप्रबन्धादिम-
 द्वात्रिंशद्वरसूदकानधिगतः श्रीपञ्चतालेश्वरान् ।
 श्रीरङ्गद्विपदस्वराङ्गसहितान्सश्रीविलासादिकान्
 त्रिंशद्वासरविप्रकीर्णकमहानर्घप्रबन्धादिमान् ॥ २० ॥
 चेतोरञ्जनषोडशध्रुवमुखानेकार्थगम्भीरषट्-
 चत्वारिंशदुदारसालकमहागूढप्रबन्धान्वितान् ।
 अन्यान्विंशतिरागविश्रुततमश्रीपञ्चरत्नस्फुर-
 द्नीतालकृतसाक्षराक्षपनपर्यायैरुपेतानपि ॥ २१ ॥
 स वैणिक्कैस्संसदि गीयमानान् समञ्जसश्रावककण्ठनादैः ।
 श्रीरामयामात्यकृतप्रबन्धान् आकर्ष्य कर्णाभरणान्यनन्दत् ॥ २२ ॥
 अव्रान्तरे संसदि रामराजं सङ्गीतसाहित्यविनोदभाजम् ।
 वेलानुरूपं विनयादवादीत् श्रीवेङ्कटान्निसितिपालसिंहः ॥ २३ ॥
 सङ्गीतशास्त्रे बहुधा विरोधाः सन्त्येव लक्ष्येषु च लक्षणेषु ।
 सर्वं समीकृत्य स राममन्त्री तनोतु शास्त्रं वचसा तवेति ॥ २४ ॥
 अथासनस्यान्तिकभाजमेनमधीतसङ्गीतकलारहस्यम् ।
 श्रीरामयामात्यमिदं बभाषे श्रीरङ्गराजाधिपरामराजः ॥ २५ ॥
 विजानते लक्षणमात्रमेके विदन्ति लक्ष्यं कतिचिजगत्याम् ।
 सल्लक्षलक्ष्योभयसारवेदी सन्दृश्यते नैव भवानिवान्यः ॥ २६ ॥
 विद्यानिधिः *कल्लपदेशिकस्ते मातामहो दत्तिलवन्महीयान् ।
 गान्धर्वशास्त्रेषु ततोपि तानि तत्सम्प्रदायेन ततस्स्फुरन्ति ॥ २७ ॥

* This is obviously the commentator, on the Sangitaratnākara of Śārṅgadēva, who calls himself Kaḷḷinātha or Chatura Kaḷḷinātha. In the preamble to this commentary he refers himself to Court of Mallikārjuna (Immaḍidēva Rāya, as he calls him), the son of Praudha Dēvarāya, son of Vijaya, i.e., Dēvarāya II of history.

सङ्गीतशास्त्रेषु मतान्तराणि सन्त्येषु सारांशमुपाददानः ।
 सङ्ग्रह्य सल्लक्षणलक्ष्ययुक्तं सङ्गीतशास्त्रं सरसं विधेहि ॥ २८ ॥
 मतानुवृत्त्या भरतादिमानां स्वरप्रमाणं सुलभं कुरुष्व ।
 पतञ्जलिः पाणिनिशास्त्रदृष्ट्या शब्दव्यवस्थां कृतवान्यथादौ ॥ २९ ॥
 हृत्पूरितानन्दमिति ब्रुवाणः कर्पूरवीठीमददादमुष्मै ।
 आदाय तामारचितानुमोदः विचारयामास स राममन्त्री ॥ ३० ॥
 स एव पूर्वाधिककोण्डवीटिप्रधानदुर्गप्रतिपादनेन ।
 पूर्वाण्वेनैव परीतमूर्तेः प्रभुत्वमुर्व्या विततार मह्यम् ॥ ३१ ॥
 अस्य प्रसादादमिताग्रहारप्रतिष्ठयानेकमहीसुराणाम् ।
 आलम्बनं तत्र विधाय तेषामनुग्रहादाप विशालकीर्तिम् ॥ ३२ ॥
 जेलूरिसिंहासनपट्टणेन युक्तां सरन्नामिव हारवल्लीम् ।
 वितीर्य मे सश्रमवातिराश्मेरधीशतामस्य तुलामतानीत् ॥ ३३ ॥
 प्रयच्छति प्रत्यहमत्युदारां सम्माननां सादरमेष मह्यम् ।
 सन्तं जगत्यामुपकर्तुकामः सराजभूरस्यपटुर्मुदेऽहम् ॥ ३४ ॥
 अचिराद्विरचय्याहं स्वरमेलकलानिधिम् ।
 तमस्मै चोपदीकृत्य गम्यासं कृतकृत्यताम् ॥ ३५ ॥⁴
 सोऽयं सङ्गीतसाहित्यलक्ष्मीदक्षिणनायकः ।
 इत्थं विचिन्त्य तं राममन्त्री वक्तुं प्रचक्रमे ॥ ३६ ॥

Prakaraṇa V. Last verse.

शाकेनात्र धराधराब्धि धरणीगण्ये च साधारणे
 वर्षे श्रावणमासि निर्मलतरे पक्षे दशम्यां तिथौ ।
 रामामात्यविनिर्मितस्वरततेस्सङ्गीतिरत्नाकरात्
 सोऽयं मेलकलानिधिर्मतिमतामाकरूपमाकरूपताम् ॥

Colophon.

इति श्रीमदभिनवभरताचार्यवाग्गेयकारतोडरमल्लतिम्मामात्यनन्दनरामा
 मात्यनिर्मिते स्वरमेलकलानिधौ रागप्रकरणं पञ्चमं सम्पूर्णम् ॥

ŚIVATATTVARATNĀKARA

[By *Keḷadi Basavabhūpāla*.]

This encyclopædic Sanskrit poem containing more than one hundred chapters or kallolas, divided into seven tarangas and dealing with a large variety of subjects was written by the Keḷadi chief Basava Rāja. The book was completed in the year Sarvadhāri corresponding with the Śaka year counted by the Moon (1) Agni (3) ritu (6) and kshamā (earth) (1) or 1631 Ś. corresponding to A.D. 1709. The author has skilfully woven into the body of the work a history of his own ancestors who were prominent subordinates of the emperors of Vijayanagar. At the end of kallola IV the author gives the legendary account of the foundation of the city of Vijayanagar by the sage Vidyāraṇya, and the succession of its sovereigns from the time of Vidyāraṇya as well as the length of each reign. Until we come to the time of Rāma Rāya who died at the battle of Talikota the account is more or less legendary and so not useful for purposes of history.

In taranga II of kallola V there is an account of the origin of the Keḷadi family. In the town of Keḷadi in the Kannaḍa country there was a person named Basava, who had married a woman of the same name and who was a devotee of Śiva. The couple had four sons. After the death of Basava and two of his sons, his wife was bringing up the two other sons who were named Chauḍa and Bhadra, and in due course had their marriages performed. Once when Chauḍa was attending to the ploughing of his land his ploughshare is said to have come across a large amount of buried treasure. With the aid of the treasure he managed to become a Grāmādhīpa (headman of a village). He then collected a small company of soldiers. The king of the country, on hearing of this, sent for Chauḍappa. Much pleased with him on hearing his story, the king made him governor of Pulladésa with the title Keḷadi Chauḍappa Nāyaka. Then Chauḍa returned to Keḷadi and, constructing the temple of Ramēśvara there, made to it large endowments. He had two sons who were named Sadaśiva and Bhadra. Having taught both of them the several śāstras and arts, he nominated Sadaśiva Nāyaka as his successor and died soon after.

Sadaśiva governed his province righteously, and the people were very happy under him. He married two wives from the elder of whom he had a son Doḍḍa Sankaṇṇa Nāyaka, and from the

younger Chikka Sankaṇṇa Nāyaka. He had these two sons properly educated. At that time Rāma Rāya, the ruler of Vidyanagara (Vijayanagar), wanted to fight with the rulers of Kalyāna and Kalubarigi, and summoned Sadaśiva Nāyaka to his aid. He then sent his own army also along with Sadaśiva Nāyaka. Hearing of this the lord of Vijayāpura (Bijapur) sent his own army to oppose. The two armies met and the Bijapur forces were defeated and driven away from the field by Sadaśiva Nāyaka. He then captured the valuable possessions of the enemy's army and accompanied by the emperor Rāma Rāya, who admired his achievements, proceeded to capture the town of Kalyān.

During the siege of the place the emperor once summoned before him all his generals and throwing the weapon called 'yamadam-śṛika' into the fort asked which of them would enter the fort and fetch him back the instrument. When all the other generals kept quiet, Sadaśiva Nāyaka alone was able to storm the fort and bring back to his master the weapon. The sovereign was greatly pleased with this and bestowed upon him the title Koṭikolāhala, and the governorship of the three provinces of Gutti, Barkūr, and Pangalūr. He also granted him the right to affix the title Rāya Nāyaka to his name and honoured him in other ways. Sometime after this the emperor sent him against the barbarian Nāyakas (Dasyunāyakas) of Chandragutti whom he completely vanquished. He was then sent against Barid Padishah (of Bidar) whom he captured along with the seven constituents of his royalty (Saptāṅga), and brought him as a present to his master. The emperor gave him the title of Śatrusaptāṅgaharaṇa (capturer of the seven constituents of royalty of his enemies), and honoured him in other ways. Some time after this a chief called Saḷva Timma marched against his enemies according to his directions.*

Then Sadaśiva was directed by the emperor to march against the Tauḷavas (people of the Tulu country) and the Keraḷas (the people of Malayāḷam). He defeated the people of the places completely and planting a pillar of victory in the country added all the territory to his master's empire. Then the emperor wanted to march against two chiefs called Yaḍava and Murāri, in the country of Jālihaḷu. Sadaśiva dissuaded the emperor from undertaking the expedition himself and marching against them, defeated

* We do not know who this chief was. He is different from the famous minister of Krishna Rāya of the same name, and the Sājuva Nāyaka, the rebel governor of the time of Achyuta Rāya. The present passage merely mentions him as a subordinate of Sadaśiva Rāya Nāyaka, but no definite achievements are ascribed to him.

them both and brought them prisoners to him. The emperor then gave him the title Yaḍavamurāri-Koṭikolāhala. After this Sadaśiva retired to his own province. There he made extensive endowments to the God Rameśvara and founded the town of Sadaśiva Sāgara. He also founded the Agrahāra called Sadaśivapura and built therein several temples.

Later on when he found that the governor of Bankāpura, Māda-rasā by name, had grown conceited he marched against him and capturing him, led him a prisoner to the emperor. Then his brother Bhadrappa Nāyaka who had gone on a pilgrimage to Benares returned, and he spent some time with him. He later bestowed upon him the title of Immaḍi Sadaśiva Nāyaka and anointing him as the governor in his stead retired to the forests in the evening of his life.

After Bhadrappa Nāyaka ruled for some time he nominated the elder of his nephews Dodḍasankaṇṇa Nāyaka as his successor and the younger Chikkasankaṇṇa Nāyaka as the heir-apparent, and taught both of them the science of politics.

Kallōla V. Taranga II.

देशेस्मिन्केलदीनामि पुरे गार्हस्थ्यमाश्रितः ।

गुरुभक्तिपरस्तस्थौ शिवो बसवनामकः ॥

स नाम्न्या कान्तया युक्तः शिवया स यथा शिवः ।

तस्य पर्याप्तवसनाशनसौख्यस्य जज्ञिरे ॥

क्रमात्कुमाराश्रित्वारः पुमर्था इव धीमतः ।

कालक्रमेण सविधं शिवस्य समुपेयुषि ॥

तस्मिन्मथानुगतयोस्तं द्वयोस्तुतयोरपि ।

अवर्धेतां चौडभद्रनामानौ द्वौ कुमारकौ ॥

ताभ्यां माता बभौ भानुचन्द्राभ्यां द्यौरिवोन्नता ।

उद्वाहमङ्गलमपि कारयामास सा तयोः ।

जनन्तरं च सुखिनोस्तिष्ठतोरेकदा तयोः ।

स्वकारितां कृषिं द्रष्टुं चौडनामा विनिर्गतः ॥

*

*

*

तत्प्रसादमहिम्नाऽस्य कदाचित्स्वपतो निशि ।

स्वप्नो जातस्त्रियामान्ते निधिसम्प्राप्तिदृक् ॥

ततः प्रातस्समुत्थाय तत्फलं च विमृश्य सः ।
निधानं लब्धवान्पश्चाद्बहुद्रविणपूरितम् ॥

Taranga IV.

* * *

तदुत्तरं प्रवृत्तस्तु वृत्तान्तश्रीडम्पतेः ।
उदीर्यते विस्मयकृत्क्रमादवहितशृणु ॥
ईश्वरानुग्रहादेनं निधिं संप्राप्य तद्वलात् ।
ग्रामाधिपत्यमासाद्योत्तरोत्तरसमृद्धया ॥
प्रसादयत्पूजया तं रामेशं लिङ्गरूपिणम् ।
ततः परिमितां सेनां संगृह्णाति परानपि ॥
तस्मिन्संगृह्णाति श्रुत्वा सार्वभौमः प्रहर्षितः ।
आनाय्य तं क्रमादेनं मुदन्तं तन्मुखोक्तितः ॥
श्रुत्वायं सुमहान्शौर्यसम्पन्न इति नन्दितः ।
पुल्लदेशं वशं तस्य विधाय तदनन्तरम् ॥
नामादात्केलदीचौडप्पनायक इति स्वयम् ।
लब्ध्वा नाम च देशं चानुज्ञया तस्य निर्गतः ॥
केलदीस्थलमासाद्य तत्र रामेश्वरस्य सः ।
आलयं गुरुनिर्मायशुवं भूयो वितीर्य च ॥
उपचाराय पर्याप्ता सहर्षयदीश्वरम् ।
दुष्टानां निग्रहं स्वैरं शिष्टानां परिपालनम् ॥
कुर्वन्स्वबाहुशौर्येण सम्पदा चाभ्यवर्तत ।
सुतौ तस्मादजायेतां यथाब्धेरिन्दुकौस्तुभौ ॥
तौ सदाशिवभद्रारूयौ प्रख्यातिं प्राप्नुतां ततः ।
शस्त्रविद्याब्धिपारीणौ निपुणौ किञ्च नीतिषु ॥
बाहनारोहणाभिज्ञाबुद्धसदृशस्त्रियौ ।
विधाय च तयोर्मध्ये श्रीसदाशिवनामके ॥
उद्धोदुमक्षम इव सर्वा राज्यधुरं न्यधात् ।
नीतिं चोपादिशत्तस्मै भूमिपालजनोचिताम् ॥

* * *

साधुनीतिमुदीर्यैवं सप्रपथं सुताय सः ।
 केलदीस्थितरामेशप्रसादात्प्राप्तवान्निधिम् ॥
 चौडनायकनामाङ्को नृपः कैलासवासिनः ।
 सन्निधिं दुर्लभं लब्धुमिव कैलासमासदत् ॥
 ततस्तस्य सुतः श्रीमान् सदाशिवमहीपतिः ।
 शशास सकलं राज्यं धर्मेणैव यशोनिधिः ॥

Taranga V.

ततस्सदाशिवनृपे बहुधा राज्यशासिनि ।
 महीसुरास्सुराश्चापि बहुधाराज्यहर्षिताः ॥
 ज्योष्ठायामस्य भार्यायां दोडुसंकणनायकः ।
 कनिष्ठायां तु सञ्जातश्चिक्कसंकणनायकः ॥
 तावेधेतां सुतौ राज्ञो जनरागोदयाविव ।
 उभयोरनयोर्विद्याभ्यासं स्वयमकारयत् ॥

अशात्रवां महीं कुर्वन् गोपायति यदा तदा ।
विद्यानगरवर्ती यो रामराजः क्रमागतः ॥
करुणाणकल्लुबुरिगिवर्तिना विग्रहेच्छया ।
 आनाययदमुं स्वीयैः पुरं साहाय्यकाय सः ॥ ॥
 सहैतेन बलं स्वीयं चतुरङ्गं नियोजयत् ।
 बलेनानेन सहितस्त्वमग्रे यानमाचर ॥
 इत्याज्ञप्ते पुरोयाते श्रीसदाशिवनायके ।
 श्रुत्वास्य पुरतो यानं विजयाख्यपुरेश्वरः ॥
 तेषां सहायकोद्युक्तो जेतुमेनं पुरः स्थितम् ।
 प्राहिणोद्धालिनो योद्धुं प्रमुखान्मेच्छनायकान् ॥
 न्यरुन्ध न्नस्य ते मार्गं सन्नद्धा युद्धकर्मणि ।
 जितेन लभ्यते लक्ष्मीमृतेनापि सुराङ्गना ॥
 क्षणविध्वंसिनः कायाः का चिन्ता मरणे रणे ॥
 इति युद्धाय सन्नद्धः परान्पर्ययवत्क्षणात् ।
 अन्धकारानिव रविर्मघानिव च मारुतः ॥

पलायितानां तेषां तु सर्वस्वं स्वैरहारयत् ।
 सङ्गतेन तदारामराजेनाह्लादिवेतसा ॥
 सहैव निर्ययावग्रे कल्याणवरणं प्रति ।
 गच्छन्सच कियदूरं तं सन्निहितमैक्षत ॥
 सार्वभौमस्तमालोक्य कौतुकेन करस्थितम् ।
यमदंष्ट्रायुधं स्वीयं प्राकारस्यान्तराक्षिपत् ॥
 अथ राजा प्रतीतान्स्वान् अदिशच्चापि यूधपान् ।
 वरणाक्रमणं कश्चिद्युष्मासु रचयत्विति ॥
 सर्वेषु तूष्णींभूतेषु सदाशिवनृपः स्वयम् ।
 ततस्तस्याभ्यन्तरं च प्रविशन्यमदंष्ट्रिकाम् ॥
 गृहीत्वा तां ततस्सार्वभौमायाकुरुतोपदाम् ।
 सहायो यन्त्रकीलेन द्वारोद्घाटनकारिणा ॥
 सार्वभौमोददौ तस्मै कोटिकोलाहलाभिधाम् ।
 विरुदानि महार्घाणि वसनाभरणानि च ॥
 देशांस्त्रीन् गुत्तिबार्कूरुपुङ्गलूरुपदाङ्कितान् ।
रायनायकनामापि निधायस्य महीपतेः ।
 बहुधा मानयामास श्रीसदाशिवनायकम् ।
 सोऽप्याख्यया तदा भूरिप्रख्यातिमपि लब्धवान् ॥
 अनन्तरं कतिपयदिनेषु क्षपितेष्वसौ ।
चन्द्रगुत्तिस्थितैर्दस्युनायकैर्भूर्युपद्रुतः ॥
 सार्वभौमो निग्रहार्थं तेषामेनं समादिशत् ।
 अयं च रचयामास तेषां निग्रहणं ततः ॥
 पुनः कियदिनावूर्ध्वं दूतैरानाय्य तेन सः ।
बरीदपादुशाहस्य विजयाय प्रचोदितः ॥
 विजितं तं करे कृत्वा सह सप्ताङ्गसम्पदा ।
 उपहारं समकरोत्तस्मै साकं यदा तदा ॥
 सन्तुष्टस्तु ददौ शत्रुसप्ताङ्गहरणामिधाम् ।
 किंचारुणध्वजपटं दुन्दुभि बाधपथकम् ॥

मनोज्ञानि च वासांसि विरुदाभरणानि च ।
 ततो याति कियत्काले साख्वतिम्माभिधानवान् ॥
 तदनुज्ञां समासाद्य न्यगृह्णन्निजतेजसा ।
 अनन्तरं सार्वभौमः सदाशिवनृपं प्रति ॥
 मायोपायेषु चतुरान् स्वासाध्यान्केरळाधिपान् ।
तै(तौ)लवांश्च तथा जेतुमादिदेश महीपतिः ॥

तानीश्वरप्रसादेन पौरुषेण च भूयसा ।
 सदाशिवमहीपालः केरळादीन्पराभवत् ॥

एवं केरळभूपादीन् सार्वभौमस्यनुज्ञया(?) ।
 सबलान्परिभूयाथ गृहीत्वापि बलं ततः ॥
 संस्थाप्य स जयस्तम्भं तद्देशाभ्यन्तरे क्वचित् ।
 सकलान् सार्वभौमं स प्रापयामास तान् नृपान् ॥
 अनन्तरं जालिहाळदेशाधीशौ विरोधिनौ ।
यडवश्च मुरारिश्चेत्युभौ बहुपराक्रमौ ॥
 निगृहीतुः परासाध्यौ स्वयं यातुं चिकीर्षति ।
 सार्वभौमे तान्निवृत्य स्वयं गत्वा समं बलैः ॥
 तद्दूर्गवरणं सद्यः प्रविश्यानु च तावुभौ ।
 जग्राह च यथा रामः कुम्भकर्णदशाननौ ॥
 प्रसाध्य दुर्ग्रहं दुर्गं जित्वा दुर्निग्रहौ च तौ ।
 आनीय दर्शयामास ज्ञाने सोयं तदा ततः ॥
 लब्ध्वा यडवमुरारिकोटिकोलाहलाभिधाम् ।
 ततस्सदाशिवनृपः स्वदेशं समुपेयिवान् ॥
रामेश्वरस्य पूजार्थं ददौ क्षेत्राणि भूरिशः ।
 नगरं कारयामास स सदाशिवसागरम् ॥

ततः कुशावतीतीरे सदाशिवपुराह्वयम् ।
 अग्रहारं स्वनाम्नैव व्यतनोदीशतुष्टये ॥
 विप्रैर्विमलसदृष्टैः सदृत्तजानितैरपि ।
 अग्रहारः कृतो भूनेर्मुक्ताहार इवाबभौ ॥
 सदाशिवेश्वरं तत्र प्रत्यस्थापयदादृतः ।
 स्वनाम्नैव यथा रामः पुरा रामेश्वराभिधम् ॥
 अथावरणदेवास्तं परितोस्थापयत्ततः ।
 तन्नित्यपूजापर्याप्तं क्षेत्रं तेभ्योऽपि सोऽमुचत् ॥
 महादानोदितैः कीर्तिखण्डैष्णोडशाभिर्व्यधात् ।
 सर्वेश्वरशिरः श्लाघ्यं स्वयशश्शशिमण्डलम् ॥
 ततः कदाचित्साम्राज्यदर्पितं जेतुमिच्छति ।
 स मादरसनामानं बंकापुरनिवासिनम् ॥
 निगृह्य तं गृहीत्वाथ निनाय नृपसन्निधिम् ।
 अथानुजे समायाते काश्या भद्रप्पनायके ॥
 तेन साकमयं निन्ये कंचित्कालमवगमहीम् ।
 तस्य दत्वेम्मडिसदाशिवनायकनाम च ॥
 पट्टाभिषेकमकरोद्भक्तुकामस्तपोवनम् ।
 स राज्येऽवस्थितान् बाह्यान् निगृह्य श्रेयसे रिपून् ॥
 आन्तरानिव तान्जेतुमाश्रमं स्वयमाश्रयत् ।
 ततस्सदाशिवनृपः काले कियति निर्गते ॥
 मुञ्चन्नपि पुनर्नैव सदाशिवपदं जहौ ।
 ततो महीं भद्रभूपः कंचित्कालं शशास सः ॥
 ज्यायसस्सुतयोश्शस्त्रशास्त्रविद्याप्रवीणयोः ।
 स्वराज्यभारं निदधौ दोडसंकण्णनायके ।
 यौवराज्यं कनिष्ठस्य चिक्कसंकण्णनायके ।
 ताभ्यां राज्यस्थिरिभावसाधनत्वमुपेयुषीम् ॥
 उपादिशद्वाजनीतिं प्रेम्णा भद्रप्पनायकः ।
 अनन्तरं च संकण्णनायको राज्यमन्वशात् ॥

Colophon.

इति श्रीमदनाद्यनन्तसकलतत्त्वोत्तीर्णषडध्वोपादानाबिन्दुकारणचिदम्बरशक्ति-
समन्वितपरमेश्वरप्रसादासादितशिवाद्वैतविद्याविशारदश्रीमत्केळीदाबसवरोजन्द्रीविर-
चितवेदागमान्तर्गताविविधविद्यातन्त्रसारभूतशिवतत्त्वरत्नाकरे पञ्चमकल्लोले सदाशिव-
नृपचरित्रमायोपायवर्णनं नाम पञ्चमस्तरङ्गः ॥

60

PRAPANNĀMṚTAM.

[By *Anantāchārya.*]

At the close of this work the author gives a short account of his own preceptor and his family. In the family of the famous Śrīśaila-pūrṇa, the maternal uncle of Rāmānuja, was born Tātāchārya who was a great scholar. He was the son of Śrīnivāsa Guru and was learned in all Śāstras. He was the āchāryā (preceptor) of Rāma Rāya, emperor of Vijayanagar, who ruled after Krishna Rāya. On one occasion Rāma Rāya took his preceptor along with him to Chandragiri. At that time there was a scholar, born in the Vadhūla Gotra, called Mahāchārya (Dodḍayāchārya). He lived at the sacred town of Ghaṭikāchala (Sholighur). He had defeated all the Śaiva scholars of Chitrakūṭa (Chidambaram) among whom there was the famous scholar Appaya Dīkshita. After the victory he wanted to establish the worship of Govindarāja once more in the temple of Chidambaram from where his idols had been removed by the Chōla king Krimikantha. This he was able to accomplish with the assistance of the emperor Rāma Rāya and his Guru Tātāchārya.* Appayya Dīkshita had also written a work on Advaita called Advaita Dīpika. In refutation of the work Mahāchārya wrote the Chandamārutam, and Tātāchārya, Panchamata Bhanjanam.

Chapter 126.

श्रीनिवासगुरोः पुत्रः तातार्यो लोकविश्रुतः ।

स तातदेशिकश्श्रीमान् महात्मा शास्त्रवित्तमः ॥

ग्रन्थं विधाय विख्यातं यः पञ्चमतमञ्जनम् ।

विख्यातस्सर्वलोकेषु महात्मा विदुषाग्रणीः ॥

* Chapter XII, Ancient India by S. K. Aiyangar about the temple of Govinda Raja and Vol. X, Purchus, His Pilgrimes, Chapter VII, Jesuit Observations of India.

महांस्ताद्विषयश्चोको गीयते लोकविश्रुतः ।
 शुकतातं त्रयीमार्गे तत्तातं तत्त्वनिर्णये ।
 तत्ताततातमाचारे ताताचार्यमहं भजे ॥
श्रीरामदेवरायाख्यः कृष्णरायादनन्तरम् ।
 शशास राज्यं धर्मेण गुरुभक्तिपरायणः ॥
 स भूपतिर्महातेजाः ययौ चन्द्रगिरिं प्रति ।
 गुरुं तातार्यमादाय रामरायाभिधस्तदा ॥
 तस्मिन्काले महाचार्यस्सर्वशास्त्रविदां वरः ।
 अवर्तताप्रतिद्वन्द्वो बाधूलो घटिकाचले ॥
 रिवलीकृतं चित्रकूटं क्रिमिकण्ठेन यत्पुरा ।
 तत्प्रतिष्ठापितुं सम्यक् तदा मेने महागुरुः ॥
 रामरायसहायेन महाचार्यो महायशाः ।
 दुर्जयानपि निर्जित्य शैवान्शास्त्रविदुत्तमः ॥
 स सम्यक् स्थापयामास गोविन्दं चित्रकूटके ।
 गोविन्दराजो भगवान् महाचार्यप्रतिष्ठितः ॥
 महोच्छायश्चित्रकूटे ह्यद्यापि परिदृश्यते ।
 शैवशास्त्रविदां श्रेष्ठो श्रीमानप्पयदीक्षितः ॥
चित्रकूटे जितारातिः अशोभत महायशाः ।
अद्वैतदीपिकाभिरुयं ग्रन्थमप्पयदीक्षितः ॥
 चकार भगवद्देशी शैवधर्मरतस्तदा ।
 महाचार्यस्स तां श्रुत्वा तस्याः प्रतिमटे तदा ॥
चण्डमारुतनामानं विदधे ग्रन्थमुत्तमम् ।
 अद्वैतदीपिकानाशस्ततोऽभूच्चण्डमारुतात् ॥
 प्रचण्डमारुते दीपप्रकाशस्स्यात्कथं भुवि ।
 विधाय तातयाचार्यः तत्पञ्चमतभञ्जनम् ॥
 श्रीरामानुजसिद्धान्तमव्याहृतमपालयत् ।
 महाचार्यो महातेजाः स कृत्वा चण्डमारुतम् ॥
 अव्याहृतं यतीन्द्रस्य तं सिद्धान्तमपालयत् ।

तत्र संवर्धितं सम्यक् श्रीरामानुजदर्शनम् ।
आचन्द्रतारकं भूम्यामवर्षत सुविस्तरम् ॥

This passage says that Appayya Dīkshita wrote Advaita Dīpika. But the work that now exists with that name is not written by him but by Nṛsimhaśrama. We do not know whether this refers to the same, in which case the statement is incorrect. Else Appayya Dīkshita should have written another work of the same name which has not come down to us.

61

BĀLABHĀGAVATAM.

[By *Konērunātha Kavi.*]

This Telugu poem dealing with the story of the Bhāgavata was written by Dōnūru Kōnērunātha Kavi and dedicated to his patron Chinna Timma Rāja of the Āravīṭi family. This chief was born in a collateral branch of the same family to which Rāma Rāya and the later emperors of Vijayanagar belonged. A lengthy account of the ancestors of the chief is given at the beginning of the work. In the family of the Lunar race of kings was born the famous Āravīṭi Bukka who was a staunch friend and supporter of the emperor Saḷuva Narasimha. By his wife Ballāmbika he had a son called Rāma Rāya. This Rāma Rāya was the Governor of the fortress of Kandānavolu (Karnul), and defended the place against the chief Savāi who came against him with a force of 70,000 horse. Not only did he defend the place but sallied out of the fort and dealt severe destruction to the forces of the Savāi. This Savāi seems to refer to Yusuf Adil Shah, the famous founder of the line of the Bijapur Sultans, who was also called Savoyi. Ferista tells us that he was so called after a Persian village of the name where he was brought up. [But the title is also used in India with regard to people who have had nothing to do with Persia. The word has also got another form Sapāda in which form it occurs in copper-plate inscriptions, and means one and one-fourth. When applied to a man it signifies that he is a great dignitary although we are not in a position to state the exact significance.] Rāma Rāja also marched against the chief Kācha, and defeating him completely captured his fortress Adavani (Adoni). Rāma Rāja had a son called Timma by his wife Lakkāmba. Of this Timma the work narrates two miraculous exploits. He is said to have restored the lost eyesight of a shepherd. Once when he

was marching with his army in a mountain pass during summer his soldiers were suffering very much from heat and thirst. The king by his devotion to the God, Doni Śrī Ranga Rāja, caused a spring to rise out of the mountain-side and was able to appease the sufferings of his soldiers.

He defeated Ēdula Khan (Adil Khan) at the battle of Mānuva (Manve). He also marched against the rebel governor of Ādavani (Adoni) and brought him a prisoner before his sovereign Vīra Narasimha Rāja and was presented by him with a Gandapendēra (Anklet) in appreciation of this service. He was also the patron of the Telugu poem Bālabhāgavatam. He married Gōpama Dēvi, and had by her several sons as Tirumala, Viṭṭhala, Chinna Timma and Pāpa Timma. He had also another wife called Tirumala Dēvi by whom he got the sons Kōnappa and Śrī Rangarāja.

Of these sons the eldest son Tirumala constructed mantāpas, choultries and a garden, and made arrangements for several forms of worship to the God Nṛsimha at Garuḍādri (Ahobilam). He also constructed the big tank of the temple of Bhārgava Nṛsimha at Ahobilam.

His younger brother Chinna Timma was the most famous of all brothers. He was a great conqueror and the Chola, Keraḷa, Pāṇḍya, and Tiruvaḍi sovereigns used to wait upon him with presents of horses of various breeds, gold and precious gems. He restored to the Tiruvaḍi (the king of Travancore) his lost territory, and was called Tiruvaḍi Rājyasthāpanāchārya. He also defeated the Pāṇḍya sovereign who had fought against the Tiruvaḍi.

అనవద్యగుణుడైన యశవివంశమున
 ఘనుడారవీటిబుక్కనృపాలుడెనంగ
 నరనాథమణిసార్వ నరసింగ రాయ
 వరసఖుండైబుక్క వసుధేశుఁ డలరె
 నామహిపతికి బిల్లాంబికయందు
 రామనృపాలుండు రాజేంద్రుఁ డొదవె
 నెందు నెన్నంగఁజాలు నిధిశౌర్యమున
 గంధనవాళి దుర్గములనుండి
 బుక్కయరామభూభుజుఁ డెల్ల నృపులు
 నెక్కువ యిదియని యెన్నంగఁజాలి
 వీరులు దెచ్చిచేపురాత్మకులు

తేరి గొల్వంగవచ్చిన సవానెదిరి
 కలనంది పంచబంగాళంబు సేసి
 గలిచె దచ్చరితంబుఁ గీర్తింపఁదరమె
 వినుతింపఁదగునాదవేని దుర్గమున
 ననతుఁడైయుండుకాచాధీశు గెలిచి
 యరుదుగా సప్తాంగహరణంబు సేసె
 గరిమోన్నతుండు బుక్కయరామవిభుఁడు
 మహిమవంతుఁడు చిత్తమతకృతాంతుండు
 సహజధైర్యుండు రామజనపతి వెలసె
 నారామనృపతిలకాంబికయందు
 ధీరునందనుఁగాంచె దివ్యభూవరునిఁ
 బరిపాటిమించు ముప్పదిరెండురాజ
 వరలక్షణంబుల వజ్రలెడువాఁడు
 ఉన్నతకీర్తుల నొనరు నర్జునున
 కెన్నంగ నలువది యేనవవాఁడు
 ధరణి హరిశ్చంద్ర దశరథాత్మజుల
 సరసశక్తిగన నిత్యసంపదవాఁడు.

రాజచంద్రుండు రామరాజు తిమ్మయ్య
 యపదృష్టియగునొకట యాభీరునకును
 నిపుణుండు వేంకట నిలయుండు చక్ర
 యొకకంటి చూపుతా నొసంగి స్వప్నమున
 బ్రకటుండై తిమ్మభూపాలు మన్నించి
 ఓకృతకృత్య నీకుర్వీశు లెనమె
 నీకామలబలపుణ్యనిధి మోక్షమిత్తుఁ
 గరుణఁ గోపాలుని కడమచూపిమ్ము
 నరవాధయనుచు నానతియిచ్చుటయును
 గొలుపులా నగ్గోపకునకుఁ జాపొసంగె
 బలబలభద్రుఁడా పాండువంశజుఁడు
 ధన్యుండు రామభూధపు తిమ్మనృపతి
 సైన్యసమేతుడై చైత్రమాసమున

దండువోవుచునుండి తనభటుల్ త్రోవ
 నెండిననోళ్లదప్పెఱఁగించుటయును
 నిండుచిత్తమున దోనిసిరంగరాజు
 కొండనెత్తమున నైకుంతుని దలచి
 గోవిందువేడి గ్రకురసమెకరబుగ్గ
 భూవినుతంబుగాఁ బొడవంగఁజేసె.
 నందఱుజూడంగ నన్నిరమచటఁ
 గ్రందుగావలసిల్లె ఘటికాద్వయంబు
 కడిమిమైమానువకడరణ్యోని
 గడుసరి నేదులభానుజయించె
 విక్రమంబున నాదవేనిదుర్గంబు
 విక్రాంతులెన్నవే వేగసాధించి
 సిరులతో వీరస్యసింహరాయలకుఁ
 బరుషాత్ముఁ దుర్గాధి పతినొప్పించి
 గరిమ స్వామిద్రోహగండపెంఛార
 మరిభీకరముగ రాయాసంగనాంబె
 లాలితకీర్తి నిలాసుండుపద్య
 బాలభాగవత ప్రబంధనాయకుడు

నాపార్థివోత్తము నగ్ధాంగలక్ష్మీ
 గోపమాంబిక సతిగుణనిధానంబు
 గోపమాంబయఁ దిమ్మకుంభినీశుండు
 నేపైసభక్తిలక్ష్మీశుఁ బూజించి
 మహిమతోఁ దిరుమలమనుజు నాధుండు
 విహిత ద్విజయండువిట్టలేశ్వరుండు
 రాజగ్ని చినతిమ్మరాజచంద్రుండు
 లేజంబుగల పాపతిమ్మపూపతియు
 ననునట్టి పలువురనాత్మసంభవులఁ
 గనిరిందువంశంబు ఘనతకునెకరఁ
 దెలివితో మఱియునాతిమ్మ భూపరుండు
 తిలకించు తిరుమలదేవితేజస్వు

గనియెఁ గోసపమహీ కాంతు శ్రీరంగ
 మనుజేంద్రు రామలక్ష్మణులఁ బోలంగ
 ననితర సమవృత్తి నందఁగఁజుండు
 దినపతి తేజుఁడు తిరుమలస్సపతి
 యొనరించె శ్రీమదాచూబలపతికి
 పనముమంటపమును పరసత్రములును
 కర్పూర కస్తూరకాగంధశేవ
 యర్పించె నాగరు డాద్రీ నాథునకుఁ
 జెలంగు భార్గవనిధి శ్రీసృసింహునకు
 నెలకొన్నభక్తిఁ గోనేఱగట్టించె
 సంగీర్ణదానంబు సముదయయోగ
 పంకిల నిజసభాభవనాంగణుండు
 శూరుండు భూషితసోమవంశుండు
 ధీరతాహేమాద్రీ తిరుమలస్సపతి
 సకలకీర్థంబులఁ జరియింపఁగలుగు
 సుకృతమాజననాంధుఁ జూచినఁగలుగు
 నిందఱులొన లక్ష్మీశకారుణ్య
 నందితస్థితి కృతినాయకుండైన
 యీచినతిష్ఠురాజేంద్ర చంద్రముని
 రానరగమేరికిఁ బ్రయతింపఁదరమె
 ధీరులు కేరళతిరువడిపాండ్య
 శేరశోభాదిక క్షితినాథవరులు
 కవికలభాణ తుక్తాగాదిభేద
 విదితంబులగునట్టి వివిధవాహములు
 నెఱవూహ్యత గల్గియప్తమదంబు
 తేభూమానఁగనుండు నిభవి శేషములు
 గణికాగణముల లెక్కలుపెట్టరాని
 మునికాంచనాదుల మహితవస్తువుల
 నపహింతులై యుపాయసములఁదెచ్చి
 చుచునరంబుల వారియాజ్ఞలోనిలిచి
 తేలివి మీఱఁగఁ జనతిష్ఠుభూపాలు
 కొలువువేళలు గాచికొనియొందురర్థి

శ్రీరాఘవుండు దక్షిణదిగంతమున
 నారూఢియున్న శౌర్యము పెంపు నెఱపి
 పౌలస్త్యులంకలూఁ బట్టంబుగట్టి
 యాలిలంబులేడయ్యె దిరువడిని
 పదపడియారామ భద్రుఁడేతనదు
 కొడువదీర్చుటకు నైగొంబునమఱల
 చినతిన్ననృపతి యైసిరిమించబట్టి
 ఘనతనిద్దిశయెల్లఁ గ్రమ్మఱగలివి
 బలిమిమైదిరువడిఁ బట్టంబుగట్టె
 నలవియేయారాజు వారిణాంకుఁబొగడ
 నిలదన విద్యతఁగ పిండ్రగేహములు
 కలితేభమద జలగంధముల్లాంగ
 నాసక్తివొనరించునన నారెవీటి
 శాసను వితరణోత్సవమెన్నఁదర మె
 యీదృశగుణ రమాసాతుఁడైనవిజయ
 మోదవంతునకు సత్కర్తవంతునకు

* * * *

కృతకృత్యునకుఁ జంద్రసిరిముఖ్యదుర్గ
 వితత మహైశ్వర్య విలసిలాత్మనకు
 బాటితశేరళ భామినిగర్భ
 ధాటిలసద్ధణంధణినాదునకు
 తిరువడిరాజ్యప్రతిష్ఠాపకునకు
 విరచిత పాండ్యభూవిభుశాసనునకు
 తేరచోభాదిక క్షీతినాథమకుట
 హారనీరాజన వ్యాధ్యపాదునకు.

62

YĀDAVĀBHYUDAYA VYĀKHYA.

[By Appayya Dikshita.]

This is a commentary on the Sanskrit poem Yādavābhyudayam of the great Śrī Vaiṣṇava teacher Vēdānta Dēśika, by Appayya Dikshita, the famous Śaiva scholar. In the beginning he says

that he wrote it at the instance of his patron Chinna Timma Rāya, and gives the genealogy of his family. In the Lunar race of Kshatriyas was born a famous king called Rāma Rāja. By his wife Gopī Dēvi he had a son called Timma Rāja. This Timma Rāja had many sons on account of his devotion to Venkaṭeśa, the god worshipped at Tirupati. Of these Chinna Timma became famous on account of his valour and achievements. He planted a pillar of victory, in token of his conquest, near the mountains of Malaya (the Western Ghats in the Tinnevely District and Travancore). He was also a good scholar and patron of poets. Once he heard the poem Yādavābhyudayam read out to him by scholars, and being struck with its many merits directed the scholar Appayya Dīkshita to write a commentary on the work.

The prince who is described in this extract, was a first cousin of the well-known Aṣṭi Rāma Rāya, who was killed in the battle of Talikota. During the latter's reign he led an expedition to the extreme south of the Peninsula against the Pāṇḍya and Tiruvaḍi (Kēraḷa) chiefs; and, having subdued them completely, he planted a pillar of victory on the banks of the Tāmraparnī.

वंशे महति सुधांशोः पाण्डुसुतप्रवरचरितपरिपूते ।
 आसीदपारमहिमा महीश्वरो रामराज इति ॥ २ ॥
 उदपादि तिम्माराजस्ततोऽम्बुधेरिव सुधामयान्मणिराजः ।
 हृदयंगमं मुरारिर्यमलंचक्रे प्रप्रेष गोपी देवी ॥ ३ ॥
 राजर्षिरेष सुचिरं धुरि स्थितस्तस्यसन्धानाम् ।
 आराध्य वेङ्कटेश्वरमलमत लोकोत्तरान् पुत्रान् ॥ ४ ॥
 तेषु महितेषु जयति त्रिदिवाधीशेषु पद्मबन्धुरिव ।
श्रीचिन्नतिम्मराजः प्रतापनीराजितक्षमावलयः ॥ ५ ॥
 लवमानस्य समुद्रे सेतोश्शैथिल्यशङ्क्या निहिताः ।
 कीला इव मासन्ते तत्रत्या यस्य पृथुजयस्तम्भाः ॥ ६ ॥
मलयाद्रिकटकनिकटे विन्ध्य इवाभाति यज्जयस्तम्भः ।
 अद्यापि नागतोऽस्तीत्यगस्त्यमनुयोक्तुमन्तिकोन्मग्नः ॥ ७ ॥
 सूक्तिमयैस्त्वप्रभवैरमृतैराप्याययन् सदा विबुधान् ।
 कुलकूटस्थस्येन्दोराचारं योऽनुवर्तते वीरः ॥ ९ ॥

సాహిత్యగోష్ఠో సరసామాతిష్ఠన్నయమేకదా ।

యాదవాభ్యుదయం కావ్యమశ్రీబీదృషాం ముక్తాత్ ॥ ౧౦ ॥

అవ్యాఖ్యాతతయా పూర్వేనమివ్యక్తభావకమ్ ।

అవృషామివ శిల్పజ్ఞైరభిజాతం హరిన్మణిమ్ ॥ ౧౧ ॥

తదాకర్ణనతస్తతః సముదత్తకునూహలః ।

విదుషాం పురతస్తస్య విచిత్రో మాం న్యయోజయత్ ॥ ౧౨ ॥

63

PARAMAYŌGI VILĀSAM.

[By Siddhirāju Timma Bhūpāla.]

This Telugu poem dealing with the lives of the Śrivaishṇava Aḷvārs in Telugu, was written by Siddhirāju Timma Raju, the nephew of Aḷiya Rāma Rāya and viceroy of Konḍavīdu. These two verses are taken from the beginning of the work. From these we get this information: Timma Raju was the great grandson of Siddhirāju, grandson of Ananta, and son of Obala and Kōna-māmba, the sister of the princes Aḷiya Rāma, Tirumala and Venkaṭadri. Timma Raju fought with a Muhammadan army and defeated it near the river Krishna. He had also a younger brother Ranga Rāja.

While viceroy of Konḍavīdu, he was, one day, in the company of Vaishṇava scholars and in conversation with them about the stories of Vishnu was impelled to write a Telugu poem on the lives of the Aḷvārs.

(Vide note under Gītagovinda Vyākhyā Śrūtaranjani.)

సీ. ఏరాజు సుత్రాత భూరిసామ్రాజ్యం
 శ్రీధురీణభుజండు సిద్ధస్థపతి
 యేనరాధిపుతాతనానాథిసంతాన
 సంతానతాళయనంతశౌరి
 యేనరాధుని తండ్రిభోగవైభవనూత్మ
 సుత్రాముండభవక్రొణిభర్త
 యేవిభుండరీరామభూవరు తిరుమల
 వ్రభువేంకటేంద్రుల భాగినయం

౧. డట్టిరిచ్చున్నపుండ్రాజ హతతురుమర
రక్తశోణసదీకృత ప్రబలసలిల
వితతకృష్ణానదీయశోర్జితుడుకోన
మాంబపుతుండురంగరాజునుజుండు.

మ. సకలశ్రీయుతకొండవీటి సగరి సామ్రాజ్యధారేయశా
ధికతన్నీలుచు నొకర-నాడ చల భక్తిస్ఫూర్తి శ్రీవైష్ణవ
ప్రకరంబున్నజముంచుచు హరికథాప్రస్థావనా దివ్యయో
గికథల్విండుదదర్శ కావ్యరచనా కళీసమాసమై.

64

ŚRUTIRANJANĪ, A COMMENTARY ON THE GĪTA GOVINDA.

[By Tirumalarāya.]

This commentary, Śrutiranjanī on the Gīta Govinda, was written according to some manuscripts by the Emperor Tirumalārāya and according to others by Cherukūri Lakshmidhara.* In the introduction to the work he gives a short account of his family, agreeing with those already given.

अस्ति सोमान्ववायेन्दुरार्विटी बुक्कभूपतिः ।
यद्दानवारिवाहिन्या नित्यं परिणयोऽम्बुधेः ॥
रामराजस्ततो जज्ञे दानक्षात्रेजनुर्गहम् (?) ।
गृहीतान्येकदा येन दश दुर्गाणि विद्विषाम ॥
श्रीरङ्गराजक्षितिपालमौलिः तस्यात्मजस्सर्वगुणाभिरामः ।
यद्वर्तेन भाविमहोपतीनाम् आचारशिक्षागुरुकरूपमासीत् ॥
रामोर्वीक्षस्तिरुमलनृपो वेङ्कटाद्रिक्षितिशः
. . . जगति जनिता विश्रुतास्तेन पुत्राः ।
ये साधर्म्यं दधति धरणीपालिनामग्रगण्याः
वाणीप्राणेश्वरगिरिसुतामर्तूलक्ष्मीपतीनाम् ॥

* Cherukūri Lakshmidhara is also the author of the commentary called Abhīstārtha-dāyini on Jayadeva's Prasannarāghava Nāṭaka which he dedicated to Siddhi An Timmarāju, a nephew of Tirumala Rāya and his brothers. Cherukūri Lakshmidhara also wrote Shāḍbhāṣichandrika, the Prakrit grammar and several other works.

जयति तिरुमलेन्द्रस्तेषु विख्यातकीर्तिः
 नमदरिनुपमौलिस्तोमनीराजिताङ्घ्रिः ।
 सुगुणसुतचतुष्कन्यस्तराज्यातिभारः
 कृतबुधवरविद्यागोष्टिरत्यूर्जितश्रीः ॥
 लोकालवाला सौशील्यबीजादानाम्बुवर्धिनी ।
 सुगुणप्रसवा यस्य दिक्षु भाति यशोलता ॥
 यद्बाहुनास मुत्सिप्ता खड्गवल्लीमतल्लिका ।
 शत्रुराजप्रतापाग्रेः मणिभ्रंशति बन्धकः ॥
 सोऽयं तिरुमलशोणिपतिर्गूढार्थसङ्ग्रहम् ।
 शृण्वन्मदुपदं गीतगोविन्दं ध्वनिमण्डितम् ॥
 अस्यायदीपिकां लोकां करोति श्रुतिरञ्जनीम् ।
 लोकापकारकद्वारा रामस्य प्रीतये प्रभोः ॥
 न बुध्यते ध्रुवैर्गीतगोविन्दस्यार्थगौरवम् ।
 व्याख्यातशतकेनापि विहाय श्रुतिरञ्जनीम् ॥
 रामद्वेषविहीनैरतिसरमैः परगुणसत्तकैः ।
 विद्वत्पविभिरसिकैः स्तोतव्या कृतिरसौ विमला ॥
 रत्यलङ्कारसङ्गीतशब्दशास्त्रविवक्षणैः ।
 विलोकनीया विद्वद्भिः व्याख्येयं श्रुतिरञ्जनी ॥

65

RĀMARĀJĪYAMU OF VENKAYYA: TIRUMALA RĀYA AND HIS SONS.

Tirumala Rāya defeated the forces of the Sapāda (Adil Khan), Kutb Shah and the Nizam Shah. He married Vengalāmba and had the sons Raghunātha, Śrīraṅga, Rāma and Venkaṭa. Of these Śrīraṅga Rāya is said to have led expeditions into the territories of Bijapur, Ahmadnagar and Golkonda, and to have resuscitated the glory of the Karnāṭa empire which had waned. Śrīraṅga Rāya married Timmamāmba.

His younger brother Rāma is said to have defeated the troops of the Nizam Shah. He married Narasingama and had by her the sons Tirumala and Śrīraṅga. Of these the younger Śrīraṅga was

adopted by the emperor Venkaṭapati Rāya and became the heir-apparent (Yuva Rāja).

సీ. ఏఘును సౌందర్య మిందిరానందను
నందవైఃసతుల కానంద మొసంగు

.

గీ. నతఁడున్యవమాఁడు డేయరయనుసపాద
కుతవశాహినిజానూ దికుతలపతులఁ
జెండెదోర్లర్వఖర్వి తాఖండలుండు
రణజయవిహారి తిరుమలరాయశౌరి.

చ. సరసిజపత్రనేత్రుండగు శౌరిపయోనిధిక న్యకన్యయ
చ్చరులునుతింపఁ జేకొనినచందమునచ్చగుణాభిరాముఁడా
తిరుమలరాయ శేఖరుండు ధీకుతులూపుఁగ వెంగళాంబనుం
బరిణయమయ్యెవేడుకనపార మహావిభవంబులూపుఁగ.

శా. ఆరామామణియందుఁ దిర్మల నృపాధ్యక్షుండు ప్రేమననెన్
నీరేజాప్తసమానులన్సతులన్నిద్ర ప్రతాపారిసం
హారోగ్రప్రతిమానశౌర్య రఘునాథాఖ్యజ్ఞునా భర్తనన్
శ్రీరంగాధిపురామరాజ విభున్ శ్రీవేంకటాధీశ్వరన్.

మ. సమరోర్వి న్రఘునాథ రాజవరుండశ్వంబుఁదిష్టైలిశౌ
ర్యమృగేంద్రుండన నొప్పితుండెను తురుమాధీశుల నాతుఁబ
ల్లెము గుఱ్ఱంబును నాఱుతుంటలయి జొల్లన్వేటువేటట్లుగా
సమరుల్లన్దొనిమేల్చె బాసుబలియానానంచు వర్ణి-వఁగన్.

క. ఆరఘునాథమహీధా
శ్రీరమణునియనుజుండైన శ్రీరంగవిభుం
డారాముమాడిగవసుమతి
నారూడిగనేల నిర్జితాహితుండగుచున్.

సీ. గడివిజాపుగవర కామినీగర్భమల్
భేదించునెవ్వని భేరిరవము
దాముడిబోయినిజామువట్టణముల
ధూళిగాఁజేయునే దొరబలంబు
గోలకొండవజీర్లకోటులకాయముల్

చించునేరాజేంద్రు ఛేకత్ర
సకలభూపాలకాస్థానసన్నతిఁగాంచి
వెలయునేశూరుని విజయలక్ష్మి

గీ. యతఁడు కేవల సృష్టియేయఘవిమార
చర్యుఁడాశ్రిత రత్నావినితఁబుడు
జీర్ణకర్ణాట భూపునర్జీవనుండు
రమ్యగుణశాలి శ్రీరంగరాయమూర్తి

తే. రాజగుణహారి శ్రీరంగరాయశౌరి
ప్రీతితోఁదిస్తుమాంబను పెండ్లియయ్యె
నావధూవరులఖిలసౌఖ్యములమిగుల
వెలసిరవని ధరాత్తజేసులనుబోలి.

క. అవిభుతమ్ముండు రామధ
రావల్లభుండలరు నాదిరాజులచర్యల్
ధీవరనుతరాకేందుయ
శోవిస్తారతిను నధికశూరత్వమునన్.

ఉ. రామమహిశ్వరుండు రణరంగమునందునిజాముసేనలన్
భీమపరాక్రమస్ఫురణఁ బీచమణిహరగ నాటికెప్పుచున్
రామరణింబు చంపమిదిరా యితఁడాతఁ డెయ్యనటంచునా
తామరసోద్భవోద్భవుఁడు తాళములొత్తును నాట్యమాడుచున్

క. కృతకృత్యుండగురామ
క్షితివతిసరసింగమాఖ్యసీమఁతినినం
చితధర్మనిధినిఁబరిణయ
మతిముదము దలిర్పనయ్యెనాసతివలన్

క. ఆజనపతి కాంతివిభవ
గాజేంద్రుని విజయనిభవగాక్రమరేఖా
గాజితఘను శ్రీతిరుమల
రాజును గనియెఁదదనంతరంబున మఱియున్

క. అతనికి శ్రీరంగమహీ
పతికలిగెను నామహాను భావుఁడుశౌర్యో
న్నతివెంకటపతిరాయన్న
పతితే యువరాజు పట్టబంధమునొందెన్.

66

VASUCHARITRAMU.

[By *Rāmarājabhūṣaṇa*, usually known as *Bhaṭṭu Mūrti*.]

This is an excellent Telugu poem written by the poet Bhaṭṭu Mūrti and dedicated to the Vijayanagar Emperor Tirumala Rāya. The poet is also called Rāmarājabhūṣaṇa (jewel of the court of Rāma Rāja) because he was in high favour in the court of the Emperor Rāma Rāja. At the beginning of the poem he gives an account of the family of the sovereign. Rāma Rāja of the Lunar race of kings had three sons Timma, Konḍa and Śrīraṅga. Of these Śrīraṅga became famous, and had by his wife Timmāmba five sons Kōṇa, Timma, Rāma, Tirumala and Venkaṭa.

Of these Rāma Rāja was the most famous. Before his coronation he had to flee from the capital (Vijayanagar) with his two brothers to Penukonda, and conquering that place and Āḍavani defeated the armies of the cruel Salaka (Salaka Rāju Timma, the brother-in-law and minister of Achyuta, who rebelled after the death of Achyuta Rāja to prevent the succession of Sadāśiva Rāja). Rāma finally killed him and restored once more the empire of Vijayanagar to its ancient glory. The Nizam, Kutupasahi (Kutb Shah) and the Sapāda (Adil Shah) fled to forests at his march, or rendered abject submission to him. Rāma Rāja made war on the Nizam (of Ahmadnagar) and captured from him the city of Kalyan, and forced him to repudiate his friendship with Ibharām (Ibrahim Kutb Shah). Venkaṭādri, the last of the brothers, was also a famous general and dealt destruction to the armies of the Muhammadans that opposed him. After defeating Barid in battle he captured his standard and other State insignia, and brought them in triumph to the capital. He also drove the armies of the Nizam up to the Godāvari which was in floods. The Nizam Shah crossed the river in a small boat. With the help of his younger brothers Tirumala and Venkaṭādri, Rāma Rāja conquered the country as far as the Godāvari and is said to have washed the bloodstains off his sword in the waters of the river.

Rāma Rāja was succeeded by his younger brother Tirumala. Tirumala drove the Nizam and his army from the battlefield. He also defeated the armies of the Muhammadans sent against him, and gained a complete victory at Penukonda. He married Venkaṭāmba and had four sons Raghunātha, Śrīraṅga Rāja, Rāma and Venkaṭa. Of these Raghunātha defeated the armies of the Nizam Shah near the river Krishna, and drove them to the north of the

river. The next brother Śrīranga was nominated Yuvarāja (heir-apparent) by Tirumalarāja and was looking after the affairs of the whole empire. The next brother Rāma was governing in peace the whole country from the Kaveri to the sea with his capital at the island town of Seringapatam. The last of the four brothers Venkaṭapati was governing as viceroy the kingdom of Chandragiri, having under his authority many feudatory princes.

శా. ఆంఘ ధీశిఖర్తకుంబధిత సత్యలాపధర్మస్థవ
 శ్రీరమ్మండగు తిమ్మరాజుబల లక్ష్మీధామభీమప్రధా
 పారీమండగు కొండశౌగి విజయప్రఖ్యాత చారిత్రుడ
 శ్రీరంగేంద్రుడగు గల్గిరైందవకులక్షేమంకంకారులై.

శా. ఆంజలితయంగులలోనసమభాణాంతినిజ్ఞాతదో
 స్సారుండాత్ర సుభద్రుడద్భుత గుణైఃపుండ్రుడై చోరుల
 శ్రీరంగేంద్రుడ శేషరాజ్యపదవీ సింహాసనాశీలు
 త్తీరాజుబిజనంతతి ప్రథితుడైమిం బోధనానుభవం.

క. ఆమనుజేంద్రునకుంబురం
 శ్రీమణియగు శివ్యమాంబ శ్రీరామసకుం
 భూమిజనుత్రామునకుంబు
 లోమజయును బలైగలవాలోనుతి కెక్కయె.

శా. శేతోజాత సమానమూర్ధియగు నాశ్రీరంగభాగవత
 డాతిమ్మ వికయండు గోసభివేద్యునివేద్యుని
 ధూలా శేషవిపత్తు శ్రీరంగుని శ్రీరామేశ్వరేశ్వరేశ్వర
 భ్యుం గూఢ సురదుపచక్రమునయ్య భాగవతమున

సీ. వట్టాభిషేక విపర్యయ బునద్రబోలు
 వెడలిపియానుజులై యుగోలుప
 జిత్రకూటాభిఖ్య జెలగు పెన్మండసా
 ద్రహరిద్విపేంద్రనాదవనిజేది
 ఖలజనస్థానమూలం బుల్లురవధి
 మహిమసలకభరమ్మయవడంబు
 వాంఛింప బుల మోహాన్ధతి కట్టెనె పేద
 దురమునగని శివప్రసాదమహిమ

తే. యనఘతర పార్థివేందరసథిగమించి
సాధుకర్ణాటవిభవ సంస్థాపనంబు
పూనిశరణాగతుల నెల్లఁబోచెరాముఁ
డతఁడు నిజచరితంబురామాయణముగ.

మ. వారిశౌర్యండుగురామ భూవిభునితీవాటోప వద్వాహినీ
శరవేగంబున నాత్మమూల బలముల్లారం దభాదంబరం
బరుగంగొమ్మలువోవలావనిజామాడువ్వజీరుల్బుజం
తురునప్రవృత్తుఁ గానఁజూమునలి మానుల్గావితక్కింపఁగగా.

గీ. అనుచుశిరములఁదాల్చు రెవ్వనిసమగ్ర
సైన్యభుత భూధిచకితులై చనుసపాద
తుతుపశోహిజామాదికుతలపతుల
లిండుస్వవమాత్రుఁడెరామ ధరణివిభుఁడు.

శా. విశ్వమిత్రునిఁ గొల్చిరాముఁడతఁడుర్విం జెంజెఁగఁగ్వాణము
నిశ్వమిత్రులు గొల్వరాముఁడతఁడుర్వింజెంజెఁగఁగ్వాణముఁ
శక్తిత్రిత్తులు రాములయ్యిరువురు సాధించుకఁగ్వాణలా
భైశ్వర్యంబులు ధర్మనిర్మలసధత్వాలంబనవ్యగ్రముల్.

సీ ప్రబాగావలేప విగ్రహజాయమానాగ్ర
కాముడించి బహుధావ నాప్తిఁగాంచుఁ
బురమెల్లఁ బ్రత్యగ్రభూతి పాలుగఁజేసి
యచలాస నాభ్యాసి యైక్యశేంచు
రతినిభరామానుగత మైత్రిపైరోసి
కల్పనైనఁ గఁగ్వాణకాంక్షయిడఁడు
సరవిఁబ్రాణాయామ సంసిద్ధికైసారె
సారెకుఁగుండలి స్థానమంటు

గీ. మానకనిజాఘోషపవర్గమార్గవృత్తిఁ
బెరయుపరబుద్ధి నెవ్వనిపేరుదలచి
యతఁడుశ్రీరాముఁడఖః సన్నతికిఁదగఁడె
సేతుకాశీతలాంతరభ్యాతయశుఁడు.

చ. అరిజయకీర్తిసాంధ్రుఁడగు నయ్యభిరామనరేంద్రసోదరుం
దిరుమలదేవరాయలనులింపఁ దగంబెఱచీయహేతిశాం

క రియతిలోహితావయవగాఁ దనునాత్మహృదంతరంబులం
దరలకదాల్పువారలకుఁ దార్పు సురీవగణీయవైఖరుల్.

సీ. రిరతంబుదుర్మగ్గనిరతులౌతురకల
కతులసప్తార్గసంగతులఁజేసె
సనియత మోహఁ ధులౌ పారసీకుఁ
స్వస్త్రిసుఖైకనిశ్చలులఁజేసె
నతినిర్దయాత్మలౌయవనులభూతసం
తానతృప్తిప్రదాత్తుకులఁజేసె
ద్విజవక్షపాతంబుడగడుపాశ్చాత్యుల
ద్విజవక్షపాతభావితులఁజేసె

గీ. ననుచుఁగడుమెచ్చిజయలక్ష్మీయాజిరంగ
కాతరబరీదకేతనఘటితభద్ర
కలశమెదురుగఁబూరియేఘనునిఁజేఁదె
నతఁడుసామాన్యుఁడేవేంకటాద్రివిభుఁడు.

మ కడిమిస్వేంకటరాయశౌరి నెదురంగఁ లేకనత్యాహితం
బడరంగౌతమిదాటువేళ నిజకాంతాశ్రుప్రవాహఁష్టిగా
ల్పడదప్రజాదుఁడైనిజామూడుడుపాలంబంబున దాటిమె
కఁగడగన్నభజియించెనయ్యడువలేఖన్నాచుమోహంబునఁ

ఉ. ఏకసపాదలక్షమితమింద్రజిహ్వశ్చరితప్రబంధమ
స్తోకమెయంచుజాపజిత సూర్యటివేంకటశౌరిశౌర్యగీ
త్రాకృతికర్ణవీక్షజయశక్తి ననేకసపాదలక్షసం
ఖ్యాకమనీయభూరివిభవాప్తి నహించునుదంచినోన్నతిఁ

ఉ. ఆయనుజల్విగుప్తహరిత మహాకరిదంతకాంతి
ఖాయతకీర్తులైకొలుప గౌతమనీటనరాతిసూతకౌ
త్త్రేయకరక్తముడిగి శ్రీగణేశ్వరనూర్తిరామభూ
నాయకుఁడర్చి నేలెభువనస్తనీయజయాభిరాముఁడె.

క. ఆగమశౌరిపిష్టట
గీ గామరశౌఖివీరతిరుమలరాయం
దారామసేతుహిమవ
త్త్వైగమణీగమణుడైజగంబుభరించెఁ.

సీ. బహుమహీధరకూటపటలిపామగంజేనా
గంధాంధసింధురఘటలనెల్ల
శాఖశాఖాశేఖాచయములందలిం చె
నమితకోదంజదంజముల నెల్ల
శరధికుటింబినీరురుల వెంబడిబం చె
రామాకుచాగ్రహారముల నెల్ల
దుర్దమకర్దమస్తోమంబులొవై చె
విజయమంగళశంఖవితతి నెల్ల

తే. తగవగదానిజాముడుద్దండజయప
టిన్మతిరునులరాయధాటికిజలించి
పఱచు నెడశక్తిమఱినియును వడయ్యె
నత్తెరుచితప్రవేశసంధానయుక్తి.

చ. తిరునులరాయ శేఖరునిధీరసమూహటరాజియాజిభీ
కరయవనేశ్వరప్రహేళాన బలంబులఁజకుట్రాపేయరి
ధరఁబెనుకొండకొండలు మనద్విసచర్తకపాలమాలికా
పరికరయాపితంబులయి బల్విడిఁగాం దెగిగీతభావమున్.

తే ఆవిభునిదేవిశ్రీవేంగళాంబపుట్టి
నిల్లు మెట్టినయిల్లువర్ధిల్లఁజేసె
బుట్టనింటికిమథనంబు మెట్టనింటి
కమితదోషాపాతియు గూర్చుకమలందెగడి.

తా. రాగాబద్ధులశాలిత్తలమహారాయండుశ్రీవేంగళాం
బామామణియందుఁగాంచెనుకులంబ్రభాతసతీగ్రీల
క్షీరామూర్తరఘునాథభూమిరమణులశ్రీరంగరాయాగ్రణి
క్షీరామామణినాథుల్రాళవనిధిశ్రీవేంకటస్తోవర్ణ.

తా. రాగాబద్ధులశాలిత్తలమహారాయండుశ్రీవేంగళాం
బామామణియందుఁగాంచెనుకులంబ్రభాతసతీగ్రీల
క్షీరామూర్తరఘునాథభూమిరమణులశ్రీరంగరాయాగ్రణి
క్షీరామామణినాథుల్రాళవనిధిశ్రీవేంకటస్తోవర్ణ.

తా. రాగాబద్ధులశాలిత్తలమహారాయండుశ్రీవేంగళాం
బామామణియందుఁగాంచెనుకులంబ్రభాతసతీగ్రీల
క్షీరామూర్తరఘునాథభూమిరమణులశ్రీరంగరాయాగ్రణి
క్షీరామామణినాథుల్రాళవనిధిశ్రీవేంకటస్తోవర్ణ.

తిరుమలరాయ శేఖరవి తీర్థ మహాయవరాజవట్టులం
భురుడయి సర్వభూభువనభూర్వ హాశక్తివహించు సంతయోగ.

మ. భువనోద్భవండు సరంగరాయ సరలోక స్వామిలో బుట్టురా
మన్మపాలాగ్రణి సన్మజాంబుధివయోమధోర్విశ్రీరంగవ
ట్టణలం కానగరంబువున్మజన పీఠావార్త లేకుండగై
కొనియెన్నిత్రభవోపకారనిరపేక్షుడై విచిత్రంబుగగా.

క. ఆరఘనాశ్రవభృతిధ

రారమణేంద్రులకుమువ్వురకుసోదరుడై

సారమతివేంకటవతి

త్వైరమణీసియిండు వెలయు శత్రుఘ్నుడనగా.

మ. హరుఁడతారకశైలదుర్గమున నభ్యాసీనుడైరాజశే
ఖరవిభ్యాశివహించుఁజగద్రగిరిదుర్గంబందుశ్రీవేంకట
శ్వరుఁడొప్పొ విహురాజశేఖర సదాసంసేవ్యుడైయారయి
ద్ధరబంపేలిక వాసితద్ధిరులకుం దద్యలల్లశ్రీలకుగా.

67

CHĀTU VERSE ABOUT TIRUMALĀ RĀYA.

This verse referring to the emperor Tirumala Rāya who succeeded to the throne after the battle of Talikoṭa is taken from an anthology of the verses of various Telugu poets called Kavichamatkāra-radarśini. Bhaṭṭu Mūrti or as he is otherwise called Rāmarājabhūṣaṇa (the adorer of the court of Rāma Rāya) is said to have been its author. Once Tirumala Rāya asked the poets that were assembled at his court to compose verses in description of him charging them at the same time to be true to nature and not to exaggerate. In this verse Tirumala and his wife when they are sitting together are compared to the God Siva ; and Tirumala alone to Śukrāchārya, the preceptor of the Asuras. Śiva is described in one of his forms as half man and half woman (Ardhanārīśvara) and to have three eyes, the ordinary two with "the eye of wisdom." When Tirumala and his wife sit side by side they had only three eyes between them. Śukrāchārya, the preceptor of the demons, is said to have only one eye, the other having been blinded by God Vishnu when he took the form of the Dwarf (Vāmana).

Both Śiva and Śukrachārya are considered to be omniscient by Sanskrit writers and are termed Sarvagña (all-knowing). The fact that Tirumala Rāya had only one eye is also recorded by Caesar Frederick (Purchas, His Pilgrimes, Vol. X, page 93). He is there said to have lost it during the battle of Talikota, A.D. 1565.

క. అన్నాతిఁగూడహరుఁడవు
అన్నాతిఁగూడకున్న నసురగురుండౌ ।
అన్నాతిరుమలరాయా
కన్నొక్కటిలేదుగాని కాంతుఁడుగావే ॥

68

RĀMARĀJĪYAMU OF VENKAYYA : VENKATĀDRI AND HIS CHILDREN.

Venkaṭadri defeated in battle the armies of the Barid and captured his insignia of royalty and military band. In a pitched battle he dealt destruction to the combined troops of the Nizam Adil Khan and Kutb Shah, and drove away all the three chiefs from the field. Venkaṭadri ruled with his capital at the town of Kandanol (Karnul), and his defeated enemies used to send him presents of elephants, horses, gold and precious stones to that place. Venkaṭadri performed many dānas (gifts) as ordained in the Śāstras. He married two wives Rangamma and Krishnamma and had two sons Rangappa and Rāma Rāja.

Of these Rangappa married three wives—Konēṭamma, Timmamamma and Chevamma. By Konēṭamma he had a son Venkaṭadri. By Timmamamma he got the son Gopāla. Gopāla ruled a province from his capital Kandanol (Karnul). Gopāla married Vengamma, the daughter of Gobbūri Giryappa, and Timmamamma, the daughter of Jillella Ranga.

అ. అసదృశోరుశౌర్యఁడాహవగాంఢీవి
వేంకటాద్రిరాజవిబుధరాజ
అనిబిదుగలివియాలనిదిరుదుమీ
శక్తుఁగొనియెఘాజనమ్మునొగడ.

సీ. కందుకక్రితగాఁగదసరంగస్థునిఁ
గడువడియెను ప్రకమలఁదునిమి

హయలనుబొరిగొనికటలనుదుఃఖిత
దారోహకులఁద్రుంచిఁరభటవి
ఁశనంబు సేసిదుర్భరపతాకలుఁగూల్చు
గనుఁగొనికొందిశీకతవహించి
వీడుబట్టనునాసవిడిచినిజాముయే
దులఖానుకుతపశాహులఁబఁలు

గీ. విచ్చవెన్నిచ్చి కనుకనియిచ్చఁబఱచి
మెచ్చఁజొచ్చిననభయంబునిచ్చివిజయ
కాహళులుమోయనియమించెక్కొనఁబఱచి
లభినుతులూనర్పఁగావేంకటాద్రిరాజు.

ఉ. పఠనుగందనోలుపురమింద్ర సమానుఁడువేంకటాద్రిభూ

పాలుఁడుధర్మరీతినివర్గము బీరముదక్కిమత్తశుం
డాలతురంగహేమఘన నవ్యమణీవయమిచ్చిరేపఁగ
ఫాలతలాగ్రసీమఁగరపంకజ యుక్తము జేర్చికొల్పఁగఁ.

చ. లనిశముగోహిరణ్యవసుధాశ్వతులాదిసమస్తదానముల్
వనరుహనేత్రుఁగూర్చిద్విజవర్గము రాగిలనిచ్చిరంగమాం
బనుమశిక్పక్షమందగవివాహమునైక్రమమొప్పఁచారవ
ల్లనుగ నెవేంకటాద్రినృపలక్ష్మణుడు రంగవరామరాజులఁ.

శా. నెమ్మిరంగపరాజశేఖరుఁడు కోనేటప్రతిప్రస్తుచె
వ్వప్రస్తుప్రసరఁబెండ్లియయ్యెను బ్రమోదాయత్తుఁడైబంధుల
కన్యత్వైచ్చమహావిభూతి నిటులాకాంతమణుల్లానుసా
ఖ్యముం గాంచెనుధర్మతత్పరతనత్యంతంబువర్తిల్లుచుఁ.

క. అతనికిఁగోనేటప్రతు
గతకలికల్పముఁడు విమతఖండనుఁడుగుణా
న్విరుఁడైనవేంకటాద్రి
క్షితిపతినియించెనార్యకీర్తనశ్రేణిఁగఁ.

క. ఆరంగవరాజధరి
తీరమణునకుదయమయ్యె దిప్తుంబాయో
పారత్నమువలనమహా
దారుఁడుగోపాలరాజధన్యుఁడెరిఁగఁ.

సీ.

బాహుబలీగ్రసపాదమహాబల

భంజనుండాశ్రేతరంజనుండు.

గీ. సతతసేవననరపరాంచితకీరీట

ఘటితమణిఘృణిలలితాంఘ్రికమలుఁడార

వీటిగోపాలరాజభూవిభుఁడుకండ

నోలునిజరాజధానిగానేతెధరణి.

ఉ శ్రీశైలమిన్ద్రైలంగకవరించెముదంబున రంగపేంద్రుగో

పాలనృపాలచంద్రుఁడతిపావనిగొట్టురిగిశ్శధారుణి

పాలునిపుత్రివెంగమనుపంకజనేతజలేశ్వరంగగో

తాలలనామనోహరుసుతామణిఁ దిమ్మమనుస్తానాశ్చరిఁ.

69

NARASABŪPĀLIYAMU.

[Of Bhaṭṭu Mūrti.]

This is a work on poetics in Telugu written by Bhaṭṭu Murti, the author of Vasucharitram, who is also called Rāmarājabūṣhaṇa. The work is dedicated to Pōchirāju Nārasarāju, and therefore called Nārasabhūpāliyam. As usual, the author gives an account of his patron's family and achievements at the beginning of the work. In the Lunar race of Kshatriyas were born the five brothers Kona, Timma, Rāma, Yeṛatimma and Venkaṭa. Of these Rāma was the most famous. He saved the Karnāṭa (Vijayanagar) empire from destruction by making war on and destroying the traitor Salakaya Timma. He protected the Kutb Mulk when he submitted to him, and helped him to get back his lost kingdom. He preserved the Sapāda (Adil Shah) in his kingdom on his agreeing to pay him tribute and hand over Raichur and Mudgal. When the Nizam (of Ahmadnagar) sought refuge with him he lent him his help and established him firmly in his kingdom. Having done all these he ruled the empire in prosperity as Rāma of old.

Venkaṭadri fought a battle with the Barid and captured his Saptāṅga (the seven constituents of royalty). He also fought with the Sapāda (Adil Shah) near the banks of the Bhīmarathi (Bhima) and, driving him from the battlefield, compelled him to sue for

terms of peace by prostrating himself before him and touching his feet with his head. These five brothers had a sister Lakkamāmba who married Oba Rāja of the Pochirāju family. The couple had a son called Nrsimha who is the patron of the present work. This Narasa married Tirumalāmba, the daughter of Tirumala,* son of Rāma Rāju Timma Rāju, and had by her a son, Śrīranga Rāja.

Narasa is said to have fought with the Barid and captured all the valuable articles of his camp equipage. He is said to have established Prnana Mulk (?) on his throne, and to have been a devotee of the God Nrsimha. He had his capital at the fort of Toragal, and was a good bowman. He is said to have shot at the fish in the yantra like Arjuna. In one of his invasions he marched upon the towns of Makkha, Maṇḍuva (Manve) and Paṇḍuva (Panve).

క. కోనశ్శితిపతిప్రము

హీనాభుఁడు రామస్వపతియెఱి మృగరా

జానియును వెంకటేశుఁడు

భూనాయక తిలకులగుఁచు బొల్తురుఘనై.

సీ. ఖలునతిద్రోహిసలకయతిప్రనిహరించి

సకలకర్ణాటదేశంబునిలిపె

నతుఁ వర్ధితునిఁదత్తుతునిఁబట్టముఁగట్టి

కుతుపనమలకనకుఁ గనినిలిపె

బదిలుఁడైరాఘరుముదిగల్లుగప్పంబు

సేయగాంచసపాదుసీమనిలిపె

శరణన్నమలకనిజామునకభయంబొ

సంగితదీయరాజ్యంబునిలిపె

గీ. నవనియంతయురామరాజ్యంబుసేసె

దనగుణమ్ములకవికల్పితములుగాఁగ

నలవియెరచింపసతావ్యములను వెలయ

భూమినాకరాజమాత్రుఁడేగామవిభుఁడు.

* An account of this family is given in the extract from the Telugu poem Bāla-bhāgavatam of Kōrērunātha Kavi, No. 61 above.

గీ. అనుచుయవనులఁ దెగడితన్నాశ్రయించు
వారిసామ్రాజ్యలక్ష్మీనెవ్వఁడుగొనియె
నాహవోగ్రబరీదసప్తాంగహరణఁ
డతఁడువిలసిల్లుశ్రీవేంకటాద్రివిభుఁడు.

మ. బలధుర్యుండగువేంకటేంద్రుని నుహాహాహలూటోపవి
హ్వలుఁడైమున్నతిధావనక్రియ సపాదాభిఖ్యుఁడైనట్టియే
దులఖానుండిదే నేఁడుఁగ్రమ్మఱసపాదుండయ్యెనానర్మిల్
దలఁదత్పదముఁదా ద్భైఁభీమరథి పాంతస్థాననిత్యోన్నతిఁ

మ. స్థిరసంగ్రామజయాభిరాముండగు నాశ్రీవేంకటాద్వైపరం
డరయవ్రాజశిఖావతంసుండగుఁ దధ్యంబుగాకున్నరీ
ధరణీపాలకులెల్లమెచ్చఁగసపాదక్షిణిభృత్ప్రభా
సురదుర్గాధిపతిత్వవైభవభవ స్ఫూర్తినివ్విజృంభించునే.

క. ఈరాజమణులసోదరి

యైరాజిలులకఁగమాంబయమృతాశనధా
శ్రీరుహమున్నకైదిటికి
నారయఁదోబుట్టువగురమాంగనవనిది.

సీ.
నలరునోబుక్కితీంద్రునర్థాంగలక్ష్మీ
బాంధవావనసుర్యవైభవకదంబ
లలితసద్గుణనికుండంబలకఁగమాంబ.

క. పొలొమికినింగ్రనకుసు

హాలలితాకృతిజయంతుఁడాత్మజుడైన
క్షాణికఁగమాంబకోబసృ
పాలునకున్సహధరణిపతిజనియించె.

క. ఇతఁడెలరామయతిమ్మ

క్షితిపాలునిపుత్రుండగుచు చెలువొందుగుణా
న్వితుండగుఁడరుమలధాత్రీ
పతితనయందెరుమలాంబఃబరిణయమయ్యెన్

గీ. ఆమగువయంచునరసింహాభూమివిభుఁడు
రసికసారంగరాజ శ్రీరంగరాజ

గనియెననఘునిఁదేవకీకాంతయందు
ఘనుఁడువసుదేవుఁడచ్యుతుఁగన్నునగిది.

క. గర్వితబరీద పేనా
సర్వస్యహరానివార్యశౌర్యనకుసమి
ధూర్వహసపాదభయదా
ఖర్వమహావిజయభేరికాభాకృతికిఁ.

క. పీననమలార్కస్థావన
మానితకరణాస్రసంగమాంగల్యునకుఁ
ధీఁధికిన్యహరిచరణ
ధ్యానవిధానావధానధౌరేయునకుఁ.

క. తొరగంటిదుర్గరాజ్య
స్థిరసింహాసననివాసదీప్తానిధికిఁ
వరయంత్రమత్యైభేదన
విగుదోద్ధండునకుగండభేరుండునకుఁ.

శా. మక్థామండువపండువాభయదశోర్తాహాత్యధాటిమహా
తుక్థారప్రతిరుద్ధభూభువన హిందూరాజ్యసంస్థాపనా
ప్రాకృతద్యోతకలాత్థితధ్వజ ఒటప్రాయప్రసర్పద్యశ
స్సృక్ఖర్వికృతశర్వకంకణ నమస్యాకాలకోలాహలా.

70

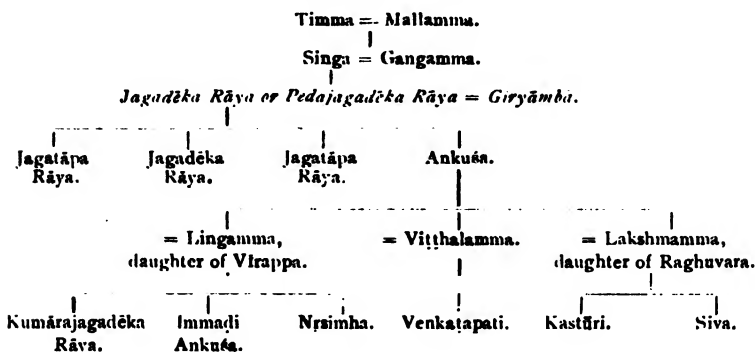
JĀMBĀVATĪ KALYĀṆAM.

[By Ēkāmranātha.]

This Sanskrit work dealing with the story of Krishna's marriage with Jāmbavati was written by Ēkāmranātha, a poet born in the province of Konḍavīḍu. The poet travelled all the way to Chennapatna, in the territory of the viceroyalty of Seringapatam, and dedicated it to the governor of the district Immaḍi Ankuṣa. At the beginning of the work as usual the poet gives a lengthy account of the family of his patrons.

Among the members of the fourth caste (Śūdras) was a family which became famous as the Rāṇa vāmśa. In that family was

born Timma who married Mallamma. Their descendants are represented in the following genealogical table :—

Of these chiefs Jagadēka Rāya or Pedda Jagadēka Rāya is said to have fought with the ruler of Burāṇa Nagari (the city of Burhan, Nizam Shah) and, defeating him, to have captured innumerable horses and elephants. Of his sons Jagadēka Rāya was the most famous. In a battle he is said to have captured as prisoner a Muhammadan chief Chittakhan, defeated the troops of Nūru Khan and Mūrtija Khan, and killed the chief Sujāta Khan.

Ankuśa, the last of the sons of Jagadēka Rāya, is said to have married Lingamma, the daughter of the prince Virappa, whom we are not able to identify.*

केदं तावकचेजपट्टणमहो श्रीशैलमुख्याचलै.

अत्यन्तं व्यवधानवत्सुमहिता मत्कोण्ढवीटी पुरी ।

मध्यस्थानखिलानतीत्य महिनत्यापागमो मामको

दूरादिम्माडिअङ्कुशसित्तिपते सर्वज्ञताज्ञापकः ॥

* * * *

शिङ्गदमापृदजीजनदुणयुतं बैर्याचलं गङ्गमा-

नामाच्चुवतीमणेस्त्रिभुवनप्रख्यातसौर्योदयम् ।

कीर्त्याड्यं जगदेकरायमतुलं जग्राह येस्तंयुगे

सञ्जित्यागणितान् बुराणनगरीनाञ्च गजान्धोटकान् ॥

* For fuller extracts from this and the next work, see Nos. 11535 and 11816 of the Madras Manuscripts Library, Des. Cat., Vol. XX.

पञ्चास्याभिरुययातः करजरुचिलसद्देतिनिर्मिन्नवैरि-
 क्ष्माभृत्कुम्भीन्द्रकुम्भजवाविनिपातितैर्भूरिमुक्ताफलौघैः ।
 कुर्वन्त्यातां धरित्रां निखिलबुधगणैश्शूरवर्याग्रगण्यो
 माति स्मायं नितान्तं भुवि पेदजगदेकावनीनाथसिंहः ॥
 सूर्याभौ जगतापराजजगदेकावन्यधीशौ परं
 धेर्याद्वयं जगतापरायमतुलं शौर्यैर्दुःशिक्षापतिम् ।
 गिर्यम्बाह्वयोषितीन्द्रसदृशानुत्पाद्य पुत्रानमून्
 माति स्मैष पुरा यथा दशरथो रामादिभिस्स्वात्मजैः
 चित्तात्वा (ननु) पेन्द्रबन्धविलसद्र (जु) स्वशौर्योदयो
 नूकमूर्तिजखानसैन्यकमहारण्यैकदावानलः ।
 विष्णुर्भोतिसुजातखानभक्त (राक्षेर्नमस्कृतं) भक्तं
 रक्षायां जगदेकरायनृपतिर्दुष्टान्धकारारुणः ॥

71

SATYĀPARINAYAM.

[By Ēkāmranātha.]

This is another poem written by Ēkāmranātha, and dedicated to the chief Immaḍi Ankuṣa. In this work also he gives a long account of his patron's family. Referring to the achievements of Jagadēka Rāya, he says that he protected the fort of Ghanagiri or Penukonḍa by defeating the two chiefs Mūrtija Khan and Nuru Khan, captured the chief Chitta Khan and, killing the chief Sujāta Khan, gave protection to the Chief Chērna Mulk. This siege of Penukonḍa must have taken place during one of those frequent invasions of Vijayanagar territory after the battle of Talikota and the sieges of the later capital, Penukonḍa.

The chiefs that are called Jagadēva Rāya and Jagadēka Rāya in this family have nothing to do with the traitor Jagga Rāya, brother-in-law of the emperor Venkaṭapati Rāya who massacred the royal family after the death of Venkaṭapati Rāya as will be shown in the sequel. The traitor Jagga Rāya was a Kshariya and belonged to the Gobbūri family. This Jagadēva Rāya is

distinctly described as a Śudra belonging to the Rāṇa family. His capital was at Chennapatna while the traitor's family was somewhere about the North Arcot district.

N.B.—Lewis Rice says (Ep. Carn., Mysore I, Introduction, page 28) that Jagadēva Rāya of Chennapatna defeated the Muhammadans and drove them from Penukonda in A.D. 1577. But he seems wrong in saying that he was the son-in-law of the Vijayanagar Emperor. His wife was Giriyāmba, but her parentage is not high enough for mention in the two works, Jāmbavatī Kalyāṇam and Satyāpariṇayam.

इत्थं तेन जितास्समस्तयवना युद्धेषु धीत्यन्विताः
तीक्ष्णात्युन्नतकण्ठकद्रुममहारण्यानि वेगान्विताः ।
संप्राप्य स्वकमूर्धजेषु नितरामाकृष्यमाणा मुहुः
नूनं तद्व्रतकण्ठकैस्तुनसहन्त्यद्यापि तान्मूर्धसु ॥

योरक्षीदुर्गवर्यं घनगिरिमाहृतौ मूर्तिजात्मानन्कू-
त्वानौ जित्वा च शूरौ महितबलयुतं चित्तस्त्रानं च युद्धे
जीवग्राहं त्वगृह्णाद्बहुबलमपि निर्भिष्य सौजातस्त्रानं
योरक्षीच्चैर्मल्लकं स जयति जगदेकावनीनाथशौरिः ॥

72

LAKSHMĪVILĀSAM.

[By Rāyasam Venkaṭapati.]

This Telugu poem was written by * Rāyasam Venkaṭapati, an officer in the court of the Emperor Śrīraṅga Rāya. After his office the poet's family was called Rāyasam (despatch-writer). The poet says that he was the Nirvāhaka (manager) of the Sakalādhipatya (the all-secretariat functions) of the Karnāṭa empire. Śrīraṅga Rāya is said to have defeated the large armies of Kutb Shah and captured his royal insignia. The poet says that he was presented by Śrīraṅga Rāya with a village, the office Rāyasam and with gold and jewelled ornaments.

* There is a Sanskrit drama called Kuvalaya Vilāsa written by a poet called Rāyasa Ahobala. This poet also says that he was a minister of Śrīraṅga Rāya. We do not know what, if any, connexion there was between him and Rāyasam Venkaṭapati, the author of the Telugu poem Lakshmīvilāsam.

క. సకలాధిపత్య నిర్వా
హకుడని జనులెన్న వెలసితో ధరఁగణ్ణా
టకరాజ సభలనివరం
టకముగ గాయసము వేంకటపతి సుకృతీ.

మ. అలఘుప్రాభవగర్వభాకురతువశాహమేయ సైన్యంబున
స్థలికంబంపులచేత గెల్చి విరుడులైకొన్న శ్రీరంగ రా
యలచిత్తం విసురింపరాయసము వ్రాయంజాలితో నాసుధీ
తిలకుండకరయమంత్రివేంకటపతి దీప్యతరళా వాక్పతీ.

ఉ. వ్రాయును రాజ్యవైభవ ధురంధరభూతి దలిర్పగీర్తిశో
రేయుసిరంగరాయ మహిభృన్ననిరాయసమగ్రహారహే
మాయతరత్న భూపలు సృపాఢ్యులు వర్తినలీయ నుబ్బుచు
వేయససేమి రాయసమువేంకట మంత్రియనాయకస్వై.

73

THE ANNALS OF HANDĒ ANANTĀPURAM.

The son of Hanumappa Nayuḍu, called Immaḍi Hampa Nayuḍu, succeeded his father and governed his province from Śaka 1506, Svabhānu, to Śaka 1518, Manmatha, and died at Bukkāraya-samudram.

During the administration of his son Malakappa Nayuḍu, Śrī-ranga Rāya (the son of Tirumala Rāya), proceeded towards Chandragiri in the course of a royal tour. The army of the Padishah again marched from the north to seize Vijayanagar, and halted at Kalyan, Kalbarga and the neighbourhood. When Śrī-ranga Rāya learnt this he rapidly returned to his capital and marched with his army against Kalyan and Kalbarga. He summoned Handē Malakappa Nayuḍu, the Governor of Bukka-samudram, and with the assistance of his troops fought with the Muhammadan invaders and routed them.

Afterwards this Malakappa Nayuḍu took leave of the emperor, and constructing a new town at Bukkārayasamudram ruled there till the cyclic year Vikāri. Then the Muhammadan Sultans of the north again invaded the territories of Vijayanagar, and war

ensued. In the course of this war Śrīranga Rāya was defeated and taken prisoner, and the Mussalmans conquered the whole country north of Penukonda, and ruled it.

On hearing about this defeat of Śrīranga Rāya, Haṇḍē Malakappa Nāyūḍu thinking that the Muhammadan fortunes were destined to rise and his master's to wane, transferred his allegiance to them and behaved obediently in their service. So they showed great favour to him and bestowed upon him the lands formerly granted to him by the Vijayanagar sovereigns, Bukka-patnam in the Elamanchi country, and Anantasāgaram along with the hamlets under them, with the title 'Padishah Vazir'.

11. పిమ్మట యితని కుమారుడు యిమ్మడి హంపానాయుడు రాజ్యాభిషిక్తుడై, శాలివాహన శకం 1506 అగు నేటి స్వభాసు సంవత్సరం మొదలు, శాలివాహన శకం 1518 అగు నేటి మత్తధనామ సంవత్సర పర్యంతం, రాజ్యమును పాలించి, యీ బుక్క-రాయ సముద్రము లోనే గతించెను.

12. ఇతని కుమారుడు మలకప్పనాయుడు రాజ్యము చేయుచున్న సమయమందు, విద్యానగరమును పాలించే తిరుచులరాయని కుమారుడు శ్రీరంగరాయులవారు, చంద్రగిరిగట్టు రాజ్యము వికారిచేటందుకు పోయివుండగా, పుత్తరాననుంచి పాదుషహాలవారి సైన్యము తిరుగా విద్యానగరమును తీసుకోవలెనని వచ్చి, కల్్యాణ కల్బురిగి ప్రాంత్యమందు దిగెను. ఈ పరమానము శ్రీరంగరాయులు విని, తాను శీఘ్రముగా విద్యానగరముచేరి అక్కడనుండి సైన్యసహితముగా కల్్యాణ కల్బురిగి ప్రాంత్యమునకువచ్చి, యీ బుక్క-రాయసముద్రములో వున్న మలకప్ప నాయుణ్ని సైన్యసహితముగా పిలుపించుకొనిపోయి, యుద్ధముచేసి వారిని పరాజితులను చేసెను.

13. తర్వాత, ఆ మలకప్పనాయుడు రాయలవారివద్ద సెలవు తీసుకొనివచ్చి, బుక్క-రాయ సముద్రములో నూతనముగా పేటకట్టించి, వికారి సంవత్సర పర్యంతము రాజ్యము చేస్తూవుండగా, విద్యానగరానకు తిరుగా ఆపాదుషహాలు సైన్యముతోవచ్చి యుద్ధముచేసిరి. ఆ యుద్ధములో శ్రీరంగరాయులు దిర్వావాము చేయగేక, వారితోటి చికిరకందున, పాదుషహాలు పెరుగొండ మొదలుకొని సర్వరాజ్యము తమ స్వాధీన పరచుకొని, రాజ్యము చేస్తూవుండిరి. అంతట యీమలకప్ప నాయుడు శ్రీరంగరాయులవారి సమాచారమునువిని, "తురకలు ప్రతి

బులు అయినారు, యిక మీదు రాచ కొర్యము చేస్తే, బాగు లేద ” ని తలంచి, ఆ పాదుకహాలను అనుసరించి, వారి సమీపంలో చక్కగా నడుచుకొంటూ వచ్చెను. గనుక, యీ మలకప్పనాయుడి మీద వారికి విక్రించి దయపట్టి, పూర్వము రాయలవారు యిచ్చిన రాజ్యమున్ను యలమంచి నాడుకు చెల్లే బుక్కపట్నం 1, అనంతసాగరము 1, యీ రెండుగ్రామములున్ను పాదుకహాలజేరా అనేవిరుదున్ను దయచేసిరి.

74

AHOBALAM INSCRIPTION OF ŚRĪRANGA RĀYA.

The following inscription from Ahobalam is dated in the Śaka year 1506, Tāraṇa, corresponding to A.D. 1584-5, Thursday, the fourteenth day of the bright fortnight of the month Vaiśākha. It says that while Śrīranga Rāya was ruling with his capital at Penukonḍa, Rāchappa Garu, the agent of Sāthagōpa Jiyyangāru of the Ahobalam Mutt, and the inhabitants (Sthānamvāru) of Ahobalam set up the stone inscription in favour of the Telugu Chola chief Mahāmaṇḍalēśvara Konḍrāju Venkaṭarāju*, the son of Timma Rāju.

It records that in the cyclic year Bahudhānya, preceding the date of the inscription, i.e., A.D. 1578-79, Vibhūrāmuvaru (Ibrahim Kutb Mulk, the Sultan of Golkonda) along with Handēvaru (the chiefs of the Handē family)† had invaded the Vijayanagar country, and laying waste the district round Ahobalam, occupied it for five or six years. Then the religious teacher Śrī Vaṇ Sāthagopa Svāmi,‡ who was seventh in apostolic succession from the first Vaṇ Sāthagopa upon whom the God of Ahobalam himself bestowed the robes of a Sanyāsi, and the immediate disciple of the teacher, Śrī Parāṅkuśamahāmuni, who was highly respected by Mukunda Deva §, and who had established the idols of the Vaiṣṇava

* He was the chief to whom the Telugu poems Reṭṭamatam and Kāmandakam were dedicated.

† The proper name of the Handē chief was Malakappa Nāyuḍu. He is said in extract No. 73 to have first fought on the side of Śrīranga Rāya, but after Śrīranga's defeat and capture by the Muhammadans, to have transferred his allegiance to them.

‡ He was the author of the Sanskrit drama Vāsantikāpariṇayam.

§ This Mukunda Dēva seems to be the same as Mukunda Harichandan who usurped the kingdom of Orissa and set up for some time as an independent sovereign. He was an ally of Aḷiya Rama Rāya of Vijayanagar. 1. was through his influence that the teacher Parāṅkuśa established the worship of the Ājvārs at Purushottama or Jagannāth. This statement is corroborated by a passage in the Sanskrit drama, Vāsantikāpariṇayam.

Ālvārs at Purushōtamam (Jagannāth), approached the emperor Śrīranga Rāya, and, reporting to him the sad condition of the temple of Ahobalam and the surrounding country, requested him to recover the district from the Muhammadans and restore the temples to their ancient glory.

On this the emperor Śrīranga Rāya prepared himself to lead an army to the district in person and drive out the enemy. But the 'High Priest' said that he need not lead the expedition in person, but might entrust it to his subordinates Konḍarāju Venkaṭarāju and Konḍarāju Tirumalarāju who were designated by the God of Ahobalam, in a dream, as the fittest persons to lead the attack and restore the temples. The emperor was struck with this, and presented the chiefs with jewels and titles, and ordered them to march against the enemy. Then the chiefs started with their army along with the 'Priest' and having defeated the Handē chiefs and the other allies of Ibrahim, made vast additions to the temple and bestowed on the temples more than their former prosperity. As a return for this the 'High Priest' Śaṭha-gopa Svāmi granted to the chief and his descendants certain rights and privileges in the temple.

शुभमस्तु ॥

देवश्रेणी शिरोरत्नं दैत्यद्विपघटाङ्कुशम् ।

जयति श्रीनृसिंहस्य देवदेवस्य शासनम् ॥

స్వస్తి శ్రీ విజయభ్యుదయ శాలివాహనశకవర్షంబుల 1506 అనునీ
 టి తారణ సం॥ వైశాఖ శుద్ధ 14 లు ను శ్రీమద్రాజాధిరాజపరమేశ్వర శ్రీవీర
 బ్రహ్మ శ్రీవీర శ్రీరంగరాయదేవ మహారాయులు గారు పెనుకొండ నగర
 మందు వజ్రసింహాసనా రూఢులై పృథ్వీ సామ్రాజ్యము చేయుచుండ
 గాను శ్రీమద్వీధమార్గ ప్రతిష్ఠాపనాచార్య సర్వతంత్ర స్వతంత్రోభయ
 వేదాంతాచార్యులును శ్రీ శతగోపజియ్యంగారి కార్యకర్తలయిన రా
 చప్పగారున్న శ్రీ అచార్యులస్థానం వారున్న కాశ్యపగోత్ర ఆపస్తంబ
 సూత్ర యజ్ఞశ్శాఖాధ్యాయులయిన సూర్యవంశోద్భవులయిన మూరురాయ
 రబసవశంకర గుత్తిహన్నిట్టరగండ యొరయూరి పురవరాధీశ్వరులైన
 శ్రీమన్నామామండలేశ్వర కొండ్రాజుతిమ్మరాజుగారి పుత్రులయిన వెంకట
 రాజు దేవమహారాజులుంగారికి యిచ్చిన శీలాశాసన క్రమమెట్లున్నను.

పాల్ విశుధాన్యనామ సంవత్సరాన విభురామువారు హందేవారిని
కూడుకొని సేమయంతా రామరాపట్టి అశ్వాబల స్థలానకువచ్చి
అశ్వాబలం అంతా పాడుసేసి అశ్వాబల స్థలం అయిదు ఆరు పండ్లు
తమవశం చేసుక ఆక్రమించి నడుస్తూవున్న నిరుత్తం శ్రీ అశ్వాబలే
శ్వరులు సన్యాసం ప్రసాదించిన ఆదిమమైన వంశతగోప జయ్యంగారికి
ఏకోతరమై శ్రీ పురుషోత్తమ ఆల్వారుల ప్రతిష్ఠ సేసి ముకుందదేవుని తేత
పూజగొని రామానుజ దర్శనోద్ధారకులయిన శ్రీవరాంకుశ మహాముని
శిష్యులయినటువంటి శ్రీమద్భుతకోప స్వామివారి స్థలం యాతీరున అయిన
నిమిత్తం శ్రీరంగరాయదేవ మహారాయుల సముఖాన తామువిచ్చేసి
మీరు యాతీరున రత్నసింహాసనా సీనులైపుండిన్ని మీకులస్వామియైన
అశ్వాబలేశ్వరుని స్థలం తురుహ-క్రాంతం అయివున్నది. వారిని
పోగొట్టి ఆప్రాంతం అంతాసాధించి అశ్వాబలస్థలం జీర్ణోద్ధారణం
సేయవలెనని రాయలవారిలోను ఆనతియ్యంగాను రాయలవారు తామె
దండెత్తినప్పటికి సేమసాధించి [య]చ్చేమని వయనం సన్నాహం కాంగాను
అందుకు అయ్యవారు ఆనతిచ్చిన విషయం వొక విభురామువారి నిమిత్తం
మీరురావద్దు. శ్రీ అశ్వాబలేశ్వరులు స్వప్నముఖం త్రాలను తమ నిజ
దాసులైన మీబంటు అయిన [. . .] కొండ్రాజు వెంకట్రాజు తిరుమల
రాజుగారు పుంన్నారు వారిచేతనే సకల కయింకగ్యాలు [. . .] యిండు
కొనుము. అని రాయలవారిలోను ఆనతియ్యంగాను రాయలవారు
అటువంటి నిజదాసులుగా అని సంతృప్తి చిత్తులై రాయసముంను పల్ల
కిన్ని కుంచకాళాంజం కనకపదకాలయినటువంటి దివ్యాభరణాలున్ను
తమముద్ర మనుష్యులచేతను అయ్యవారివెంట అంపంగాను ఆవెంక
ట్రాజు తిరుమలరాజుగారు యెదురుగావచ్చి అవి అంతవట్టుంన్ను శిరసా
ప్రతిగ్రహించుకొని ఆక్షణమందే రథగజ తురగపదాకులు మొదలైన చతు
రంగ బలాలను గూర్చుకొని అయ్యవారిని ముందర బెట్టుక తాము అశ్వా
బలనకు కదలివచ్చి ఆ విభురామువారికి సహాయం అయిన హందేవారు
మొదలైన వారిని అందరినిన్ని విరుగగొట్టి దేశమంతా కట్టించి అశ్వా
బలం జీర్ణోద్ధారణం చేశి అయ్యవారిని అశ్వాబలస్థలాన నిలిపి
అశ్వాబలస్థలం పూర్వానికంటె యినుమడి సేసేనిమిత్తం అయ్య
వార్లు అతిసంతుష్ట చిత్తులై యీ ప్రవకారం చేసినవారికి ప్రత్యుపకారం
యీ యేమికి శేయ లేమేకా

YAYĀTICĤARITRAM.

[By Ponnikanṭi Telaganārya.]

This poem written in unmixed Telugu was written by the poet Ponnikanṭi Telaganārya, and dedicated to the Muhammadan Chief Amin Khan, General of Ibharam (Ibrahim Kutb Shah). Amin Khan's elder brother Gatāta Khan is said to have gone to the court of Akbar, and to have highly pleased him by his conversation. He marched against a certain Viśvanātha Dev, and, having defeated him, captured a large number of elephants and horses. He went to the court of the Adil Khan several times and fetched the tribute he consented to pay his master. He also fought the Nizam Shah and Maḍanamulk Barid and compelled them to pay tribute to his suzerain. The kings of the Karnāṭa (Vijayanagar) used to send him valuable presents, and Gatāt Khan is said to have stood high in the estimation of Ibrahim Kutb Shah. He was a very pious man and was able to understand and write several languages as Arabic, Persian, Gujarati, Telugu, Kannoji and Āremaccha (?).

Of his brother Fazl Khan, the work says that on one occasion he went with a large army to the territory of Śrīraṅga Rāya, and (without any fighting) by negotiation took Śrīraṅga Rāya to his suzerain and brought about a treaty between them, for which achievement he was greatly applauded. Fazl Khan is said to have got the following presents from various sovereigns, palanquins from the Nizam-ul-Mulk (of Ahmadnagar), Pegu ponies from the Adil Khan (of Bijapur), elephants from the chiefs of the seven Maḍams (the hilly tracts of the Orissa border), boxes of pearls from the emperor of Vijayanagar. Fazl Khan gave the valuables to his sovereign Ibrahim (Ibharam) and stood high in his estimation.

సీ. నెఱవలర నెఱవులనే చాలమెప్పించి
యక్కరులే మెప్పులందుకొనియె
 జని విశ్వనాథదేవుడతేత వస్తున
వెలయనేలలఁ దెచ్చి వేసవేలు
 పూనికి వేదలభాను పీఠికేనేగి
బలుమరు మించుకప్పములు గొనియె
 మాదనమఁగఁ బరీదు నిజాంసాహుఁ
దనయేలికఁజూచి బహుపనడఁచి.

గీ. మఱయుఁ గన్నడరాజులు మెరసిపాగడి
 నెనరుదభుకొత్తఁ క్రొత్త కానుకలు పనువ
 మనియెమలిభారముమన్ననఁగతాత
 ఖానరాయఁడు రెండవ కలువఁజేడు.

సీ. తలివండు లేమాట తనకానతిచ్చిన
 దలమోచి నడుచుగతాతఖాను
 డిభారాము పాదుషా యేలెడు వృడమిల
 దగవులగాజుగతాతఖానుఁ
 డలచిన్నిపాయంబు నందురాజులచేత
 దగునిష్ఠువండు గతాతఖానుఁ
 దేప్రాద్దు కూరిమి హెచ్చఁగర్తారుని
 దలఁపులా నిలుపుగతాత ఖానుఁ

గీ. డరచిపారసి గుజరాతి యారెమచ్చ
 తెనుఁగు కన్నోజి మొదలుగాఁ దెలిసివాయ
 దారిఁగన్నట్టివాఁడ గతాతఖాను
 డహహయతనికి నెవ్వరీడరసి చూడ

చ. కనితను రాజులెన్నుకొనఁగాఁ బెనుపొంజులతోసింగరా
 యనికడకేగిమాటలనె యాయనఁ దేలిచిలెచ్చి మలకకు
 మనుకువనంటుచేసి యొరిమంగడు మెచ్చులుగొన్న మేటిసే
 మనిరాగడంగవచ్చు నపునొనిక ఫాజిలుఖానరాయఁడ.

సీ. మదిలోఁగి యల నిజామనమలుక పెట్టిన
 పల్లకీలాక వంకటాగు మీట
 నుదిరియెదులఖానుఁ దొనఁగిన్నపెగోవ
 గుట్టముల్ బడివాఁగ గొల్చిరాఁగ
 వేడుకతోనేడుమాడె దొరలు కా
 నుకలంపినట్టి యేనుఁగులుబెరయ
 కన్నడరాయఁడు మన్నించియంపిన
 ముత్తెల పెట్టెలహత్తి మెలయ.

గీ. వచ్చి తెచ్చిన సొమ్ములు మచ్చికలర
నిచ్చి యిభరాముశాసనమే మెచ్చుగనియె
నట్టి పాజిలుభాసరాయనికి సాటి
గలరె నేర్పరు తెల్ల జగంబులందు.

76

TAPATISAMVARANAM.

[By Addanki Gangādhara Kavi.]

This Telugu poem of Addanki Gangādhara Kavi is dedicated to Ibrahim Kutb Mulk, who conquered the northern province of Vijayanagar after the battle of Talikota. Kutb Mulk is said to have defeated the Savai (Adil Khan) in the west and occupied the town of Koilkonda. He captured Panugal and other forts after defeating a Muhammadan chief whose name appears corrupted here as Tamarimilla Khan. In the east he defeated the Uriya Patras and captured from them the town of Kambhamumettu (Khammamet), and on the north he defeated the Barid and captured his fort Metuku (Metk). He also captured the fort of Kondapalli after a signal victory over the ruler of Cuttack (Gajapati). He compelled the chief Chitaph Khan to cross the Godāvari. He saw the backs of (routed) the army of the Barid at a place which is not clear in the manuscript. He extended his conquests on the east as far as the mouth of the river Godāvari and washed the blood-stains on his sword there. When Haidar Khan, his general, laid siege to and took the big fort of Kondapalli, he captured alive the enemy Harischandra, general of the Orissa king (possibly the same as Mukunda Harischandra, the founder of the new dynasty of Orissa).

సీ. పడమటను సవాము బసవనిగాజేసి
యచట గొయ్యలకొండ యావరించె
(?) తమరిమల్లాఖాను దండణులుగ గొట్టి
హరియించె బానుగల్లాది గిరులు
ద్రవమదికుల యుద్ధై పాత్ర సామంతుల
ధట్టించె కంభము మెట్టగొనియె
ఉత్తరంబునఁ బరీక్షింపి పానగదోలి
పెరుకు దుర్గంబాక్రమించిమించె

గీ. అతనిబొగడంగఁ దగఁదె యాచతురశీతి
 రూఢిగిరి దుర్గలుంగన ప్రాథలేజా
 వాహసికారిధి (?) రోహరేవంత మూర్తి
 కుతపుకాహి నిత్యపాలుగుణ విశాలు.

సీ. కటకేశ్వరుని దోలివైవసంబుగఁ జేసె
 కొండంత జయముగో కొండపల్లి
 కంపమంది చితావభానుండు గౌతమీ
 తిరిగిలంఘించి వోచలముపట్టె
 బేటవిరాహచ (?) ప్రాంగణక్షోణి
 వీగఁదోలి బరీదు వెన్ను చూచె
 సాగరగౌతమీసంగమస్థలమున
 నడిపంబుగడిగెఁ బ్రభాతీగాఁగ.

గీ. అష్టదిగ్రాజులును తనకరియు నోరు
 వెట్టుకాపుల జేసి మువ్వేటుగొనియె
 ఇతరధరణిలెలా ధీశు లెవ్వరీడు
 న్నధివికుతుపనమలుఁ చక్రేశ్వరునకు.

శీ. తీవిన్ హైదరుఖానుఁడుద్దవిడి వొడ్డిలన్ విభాళింపుచో
 ఆవేశక పెదకొండపల్లి కడుజన్మక్షోణి-వీ
 త్నావైయార్దులు హాహినింతి హరిశ్చంద్రుండు మారోగన్నచో
 జీవగ్రాహముగాగ బట్టుకొనె నక్షిణప్రభావోన్నతిఁ.

77

AMINĀBAD INSCRIPTION OF AMIM MULK ON THE
 EASTERN GATE OF THE AMMAVĀRU
 (GODDESS) TEMPLE AT AMINĀBAD.

The following inscription is taken from the Mackenzie Records in the Madras Government Oriental Manuscripts Library. The inscription is dated Śaka 1514, Nandana, corresponding to A.D. 1592-93, Vaiśākha, third day of the bright fortnight, Thursday. The Persian equivalent of this date is also given. The inscription says that Hazarat Ibrahim Padishah proceeded against the Vijayanagar territory in the Śaka year 1502, Vikrama, corresponding to A.D. 1580-81, Chaitra, fourteenth day of the dark fortnight

Tuesday, captured Uddagiri (Udayagiri), and driving * Venkaṭa Raju from the place, captured successively the fortresses of Vinukonda, Bellamkonda, Tangēḍa and Konḍaviḍu, and was ruling the whole of the Karnāṭa (Vijayanagar) province of Konḍaviḍu. Ibrahim Padishah's son Muhammad Kuli Padishah was crowned on Rabi, 21, A.H. 988; June 2. A.D. 1580.†

In the cyclic year Khara, Ballē Rāya, Sabja, Alam Khan, Khan Khan and other subordinates of the Padishah revolted, and captured the district of Konḍaviḍu. Thereupon the Hazarat Padishah sent his General Mulk Amin Mulk against the rebel chiefs from Golkonda. All the rebel chiefs fled before Amin Mulk, who crossed the Krishna, and going to Konḍaviḍu once more established order there by punishing the traitors and rewarding the faithful.

స్వస్తి శ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవర్షంబులు ౧౫౧౪
అగు నేటి నందన సంవత్సర వైశాఖ శుద్ధ ౩ గురువారం సున్నదిలాసుతి
సైను తిస్సలుయీచ ౧ మాఘమాసే సవ్యాలుసన అలప్ప ౧౦౦౦ సాలు
అగు నేటి మోడిమదాలతు అలీయతులువియావశే అసలతనకల అయాం
తుల బాహిరాములకు అమీనుమలకావోడయలుంగారు తేసిన ప్రతాప
ధర్మశాసన క్రమమెట్లున్నను మొదటను శాలివాహన శకవర్షంబులు
౧౫౦౨ అగు నేటి విక్రమ సంవత్సర చైత్ర బి ౧౪ భౌమవారంనాడు
హజరతి యిభురాహింపాదువహోవోడయలుంగారు తమనామశాదు
పంపి తేను.

ఉ. ధాటిగనేగి పుద్దగిరిదాకొని వెంకటరాజు దోలిముం
గోటలుల్గబట్టి వినికొండయు బెల్లముకొండ తంగడల్
పాటివరికహరించి మరిబల్కినైకొన కొండవీడుక
నాటకరాజధాని యిభురాముడు బాహుబలంబుమీరుచుక.

ఈలాగు ప్రతాపానకొండ వీటిరాజ్యం పుచ్చుకొని రాజ్యంపాలిస్తూ
వుండెను.

* This Venkaṭarāju seems to be no other than Sriranga's younger brother Venkaṭapati who succeeded him in the Vijayanagar empire.

† I am obliged to Mr. G. Yazdani, M.A., Superintendent, H.E.H. the Nizam's State Archaeological Department, for verifying this date which, according to him, agrees with that of Ferishā and that on the epitaph of Ibrahim Qutb Shah. (*Ep. Indo-Muslima*, 1907-8, p. 24).

యిడితలయిభరాంపాడుషహాగారి పుత్రుడు మహమ్మదు కు పాడు
 షహావొడయలుంగారు క్రితిమిజయస నేసాలవ ౨౧ కబ్బిలాసాని తేదిన
 పట్టాభిషిక్తుడై రాజ్యం పాలిస్తూవుండగాను ఖరసంవత్సరములోను భల్లరే
 రాయడు సాబ్దా ఆలముఖానుడు ఖానుఖానా మొదలయినవారున్నూ
 పాయకట్టు దొరలున్ను తిరగబడి హరాంఖోర్లొండపిటి శీమలోను
 వుండంగాను హజరత్ పాడుషహావొడయలుంగారు తమ పట్నానకు
 ప్రధాని అయిన మలిక్ అమీను మలిక్-ంకు శలవుయిచ్చి యీ తిరగబడ్డ
 హరాంఖోర్లను కండించి శీమకుదురు పరిచిరస్తును శలవు దయచేస్తేను
 ఆలాగేరాజుగారి ఆనతిక్రమాన మలిక్ వొడయలుంగారు గోకొండకు
 వెళ్లి పచ్చేనన్న ఖబరువిని యీ హరాంఖోర్లైనవాండ్లు అందరుమ్నా
 సూర్యోదయం అయితే చీకటి విచ్చిపోయినట్టు యకరడివాండ్లు అకర-
 డనే యధాయథలై పారిపోయిరి. మలాక్ వొడయలుంగారున్ను కృష్ణ
 వాటి శీమలోకి విజయంచేసి దుష్టనిగ్రహశిష్ట ప్రతిపాలనచేసి హరాం
 ఖోర్ల నెల్లాను ఆజ్ఞచేసిరి.

78

CHĀRUHANDRODAYAM.

[By Chennamarāju.]

The author of this work Chennamarāju says that his cousin Tammaya Mantri was the right-hand man of the emperor Śrīranga Rāya, and was presented by him with elephants, horses, palanquins and white umbrellas. He was also a minister of the emperor Venkatapati Rāya, and compelled recalcitrant chiefs to go to him and accept his suzerainty.

His other cousin Lingamantri is said to have saved the life of the General Pemmasāni Pedda Vīra. A maddened elephant rushed on his palanquin, and, by dealing it a severe blow with his spear, Linga averted its course in the battle at Miḍigēsi. *

* The two chiefs Pemmasāni Pedda Vīra and Pemmasāni Timma were probably the descendants or relatives of the general of Krishna Dēva Rāya, Pemmasāni Rāmalinga who exhibited great valour in capturing the camp of the Bahmani Sultans in the battle of Raichur. They may also be related to Pemmasāni Timmā Nāyudu, the Viceroy of Kondavīdu, about the close of the reign of the emperor Aḷiya Rāma Rāya. The Mackenzie records contain copy of a copper-plate grant by the emperor Aḷiya Rāma Rāya of the village Garikapāḍu in the Guntūr district to the famous scholar and philosopher Annambhaṭṭa. The Viceroy of Kondavīdu in whose province the village was situated was Pemmasāni Timma.

The author also says that his patron Pemmasāni Timma had the titles Manne Mārtāṇḍa, Gaṇḍarāditya and Gaṇḍaragaṇḍa. Once the poet carried from the emperor Venkaṭapati Rāya the several insignia of his position to his patron Pemmasāni Timma. These were the triumphal banner of Gaṛuḍanārāyaṇa, a costly red cloth with golden flowers worked upon it, a Turāyi (Tiara), an elephant, a costly horse and a necklace called Vira Malahari, Taḷichaukaṭṭu (a square piece-pendant on the breast), bangles made of pearls, the anklet called Gaṇḍapendēram, and a sword ornamented with a tassel at the hilt. Of these the general presented the poet Chennapradhāna with the white turban, the white chanks, the palanquin and Taḷichaukaṭṭu.

సి. శ్రీరంగరాయ ధాత్రితలాధ్యక్షద
క్షీణభుజాదండమై చెరిగినాడు
 కర మొప్పనతనికేగజ వాహనాంకోర్చి
 కాసితచ్చత్రముల్లాంచినాడు
 రమణవేంకటదేవరాయేంద్రుడునుతింపఁ
బటుకార్యదక్షుండై ప్రఖలినాడు
 దునియఁ దారులఁదెచ్చి ఘనతనాతనికిఁ బా
 దాత్రాంతురుగఁజేసి యలగినాడు.

గీ. బోటఁ ర్నాటలాటకాం బోజమగధ
 గౌళనేపాళమాళవచోళసింధు
 నృపవరాస్థానముల మాతుకెక్కినాడు
 మంత్రిమాత్రుండె నెప్పుయమంత్రిమార్చి.

చ. విడువక పెచ్చసాని పెదవీరనృపాలుని యందలంబుపై
 నడచునుదార ఘోరమదనాగము చేపిడియమ్ముకొద్దియె
 కుక్కవడిగ్రుద్దిపోదరిమె కొంచకలింగయమంత్రిసింహమిం
 పడరెడు వేడక్కరాయలపురా యననామిడిగేసి చెంగటకా.

గీ. నలరుధాతిని మన్నెమర్తాండుండట్టి
 గండరాదిత్య గండకగండవిరుదు
 దీపితాబోపళయద ప్రతాపతీవ్ర
 ఘృణికిఁచెమసానితిన్నభూషేంద్రమణికి.

సీ. గరుడనారాయణ విరుదధ్వజంబులు
 గారుపూవుల చంద్రకావిపావ
 డయతురాగజంబు హయరత్నమును పీఠ
 మలకారి ఘనకంఠమాలికయును
 తాళిచౌకట్టుముత్యాల కడియములు
 గండపంజరంబు కత్తికుచ్చు
 వేంకటపతిరాయ విభునిశేతనుదెచ్చి
 పెనుసానితిమ్మ భూరమణమణికి.

గీ. నిచ్చితదనుజ్ఞకైకొంటి వెలమిదీపు
 రాయదత్తంబులైన కుల్లాయిమీది
 పాగధవళకంఠంబులు పల్లకియును
 తాళిచౌకట్లు చెన్నప్రధానచంద్ర.

79

RĀMARĀJĪYAMU.

VENKATĀPATI RĀYA, HIS ADOPTED SON
 AND HIS CHILDREN.

The following extract from the Rāmarājīyamu says that Venkatāpati Rāya collected his army and drove the son of Ibharām (Ibrahim Kutb Shah) who had invaded his territory, as far as Golkonda. He chased his army back and defeated it on the banks of the Pennar. The water of the river was coloured red with the blood of the Muhammadan soldiers killed in the battle. When the son of Ibrahim came as a suppliant seeking terms of peace, he settled with him that the Krishna should thenceforward form the boundary between their respective territories. He also defeated some enemies at Nandēla. This may refer to the revolt of the Nandyal chief Krishna Rāja who revolted at this time and was subdued. This revolt is referred to in the Siddhout inscription of Venkatāpati (vide extract 81). Venkatāpati Rāya's capital was at Vellore.

He married four wives—Venkatamma, Obamma, the daughter of Jillejja Ranga Rāja, Krishnamma, the daughter of Jillejja Krishna Rāju, and Konḍamma, the daughter of Gobbūri Oba.

Venkaṭapati Rāya adopted Śrīraṅga Rāya, the son of his brother Rāma, who is also called Chikka Rāya, and anointed him as the heir-apparent (Yuva Rāja). Chikka Rāya married Obamma, the daughter of Jilleḷḷa Narasimha, and got by her the son Rāma Dēva Rāya.

This Rāma Dēva Rāya was the prince rescued by the chief Yachama Nāyaka from being massacred by Jagga Rāya along with his parents and brothers. The war that ensued after the massacre, between the young prince Rāma Dēva Rāya assisted by Yachama Nāyaka, and Jagga Rāya, the traitor, is compared to the Mahābhārata war, and the several chiefs that took part in the war to the heroes of the Mahābhārata.

Singa Nṛpati* is compared to Bhīma, Rāyappa to Arjuna, Ayyana and Chenna to the twins Nakula and Sahadēva, while Rāma Dēva Rāya is compared to Yudhiṣṭhira. These chiefs were assisted by Raghunātha Nāyaka (of Tanjore) who is likened to Krishna. Their enemies Chenchu, Virappa, Yachana and Māka Rāju are respectively compared to Duśśasana, Śakuni, Śalya and Karna, while the vile Jagga Rāya who was killed in the battle is compared to Duryodhana.

After the war Rāma Dēva Rāya ruled the empire in peace. He married two wives—Obamma, the daughter of Pochirāju Rāma Rāju, and Konḍamma, the daughter of the Gobbūri chief Yatirāju. Rāma Dēva Rāya is also said to have performed many dānas (gifts) as laid down in the Śāstras.

క. అతనికి శ్రీరంగమహి

పతికిలిగను నామహనుభావుఁడు శౌర్య

న్నతి వేంకటపతిరాయ న్న

పతిజేయవరాజవట్ట బంధమునొండెక.

లే. రాజకులభూషణుఁడు చిక్కరాయభూష

శౌరిపరియించె జిల్లేళ్లనారసింహ

రాజదేవేంద్రశ్రీత్రయం భోజనేత్రి

యైనయోబమ్మదేవి నాయతివలన.

* The suggestion has recently been made that Singa, Rāyappa, Ayyana and Chenna were the brothers of Rāma Rāya, since they are all compared to the five Pāṇḍavas. This interpretation is not tenable in the face of Barrado's statement and the text of the two poems Raghunāthābhudayam and Sāhitya Ratnākara that Śrīraṅga Chikka Rāya and all his children except Rāma were killed by Jagga Rāya.

తే. అవనుశు తిశునకు రామ దేవరాయ
 లుదయమైననురిపురాజు లాదంగిశైల
 గుహలఁజేరిరి రవిదోఁప ఘూకచయము
 లతిభయంబున గొందులనణఁగువగిది.

సీ. సింగస్థపతి భీమసేనుఁడు రాయప్ప
 శ్వేతాశ్వఁడయ్యన దెన్నస్థపులు
 మాద్రేయులితర భూమండలేశ్వరులు వి
 రాటపాంచాలాది రథికవరులు
 కఘనాశనాయకాగ్రణియగు కృష్ణస
 హాయమ్ముగాఁ గనునాజిఁజెంచు
 వీరప్పయాచనవిభూమాకభూపదు
 శ్యానన సౌఖలశల్కకర్ణ

గీ. యుక్తముగజగ్గరాజ దుర్యోధనుని వ
 థించి సంతసమున రామ దేవరాయ
 ధర్మతనయుండు ప్రజలుమోదఁబెలర్ప
 ధరణిఁబాలించె ధర్మవిస్ఫురణమెఱయ.

సీ. రాజాధిరాజవీర వ్రతాసోజ్వలుఁ
 డగురామదేవరాయ నృపతుహిన
 ధాముఁడుపోచిరాడరామరాజాత్మజ
 యోబమదేవి గొబ్బూరివంశ
 పావనుఁడరిగిరి పాకారియతరాజు
 సుతకొండమయఁగులసతులుగాఁగ
 వరియించి యోషితాద్యయమతిధర్మ స
 హాయమై వర్తిల్ల నధ్వరములు

గీ. భూసురోపనయగతులొపురువ కన్య
 కాశ్వగజగోహిరణ్య వస్త్రాన్నభూము
 భాదిదానంబులొనరించి యాదిరాజ
 చర్యవర్తిల్లె భూవిసుల్పన్నుతింప.

- శే. మనుచరితనిట్లునుఁడు మన్నఁడును దనర
 నలరురామావనీభర్త కనుజొందైన
వీరవేంకటపతిరాయవిభుఁడు వసుధ
తెల్లరాజయ్య భూజనులెల్లఁబొగడ.
- సీ. బలముగూడినఁజూచి నిలువనియిభరాము
కొడుకుభీతికి గోలకొండసాక్షి
వెన్నాడితల్సేనవీరగఁ దోలుటకును
 బృధురక్తిముననుబ్బు పెన్నసాక్షి
 నీవాడననఁబ్రోచి నిర్భయంబునవారి
 నిమేర యిడుటకుఁ గృష్ణసాక్షి
 యెదిరించువైరుల మదమెల్లనవలీలఁ
 దూరించుటకును నందేలసాక్షి
- గీ. గాఁగననెద్యతబాహు విక్రమవిభూతి
 దనకువేలూరు వరరాజధాని గాఁగ
వీరవేంకటపతిరాయవిభుఁడు మిగుల
 ధరణిఁపాలించె ధర్మతత్పరతఁజెలఁగి.
- సీ. వరమపాతివ్రత్యగరిమతే మిక్కిలి
 యతిశయిన్లన వేంకటస్వగారి
 జయశోనిధయైన జిల్లేళ్లరంగ నృ
 పాళిపుపుత్రి నోబమ్మగారి
 జిల్లేళ్ల కృష్ణరాట్టిత మయూఖుప్రి
 యాత్మజయైన కృష్ణమ్మగారి
 భూరిశౌర్యోగగొబ్బూరి యోబకుమా
 ధన్యులెనూజఁ గొండమ్మగారి
- తే. నెమ్మివరుసవాని గ్రహణమ్మఁజేసి
వీరవేంకటపతిరాయ విభుడువేడఁ
 నలరునప్పద్మముఖులతో ననుదినంబు
 నధిక సౌఖ్యంబు నిధిసోలలాడెమిగుల.

80

CHANDRABHĀNU CHARITRAM.

[By Tarigoppula Mallana.]

The author says that his elder brother Tarigoppula Datta Mantri was a minister (Kāryakarta) of the emperor Venkatapati Rāya, son of Tirumala Rāya. He was a patron of poets and excelled in diplomacy the ministers of all other kings. All the members of the emperor's court used to extol him for his patronage and helpfulness to them on various occasions.

సీ.

గీ. అనుచు బుధులెన్న వెలయు రాజాధిరాజ
రాజపరమేశ సకలకర్ణాటకాంధ్ర
రాజధౌరేయ తిరుమలరాజతనయ
చంద్రుడగు వేంకటపతిక్షిత్రందమణికి.

చ. అనువమకార్యకర్తయు మదగ్రజాండు మహనీయసతకల్యా
ఖనియునఖండకీర్తి కళికాసురభీకృత సర్వవిష్ణుఖం
డును నగుదత్తనార్యుడు ననున్విసయాన్వితుఁ బార్వ్యశక్తిఁగ
న్వనిపలికెనుధారసనిగుంభన జృంభితవాక్యవైఖరికే.

సీ. యాదవాగ్రజుని వటాటోపమెల్ల . . .

గీ. నగి లెగడిమీరకేరి తృణంబొనర్చి
యడవికారింబికేరించి యడరునేవి
వేకనిధికిర్తియందొప్పు వేంకటాద్రి
దత్తసామాజ్యవిభవుండు దత్తవిభుడు.

మ. ఘనగోత్రోద్ధరణంబ సంఖ్యసుకవిగ్రామ ప్రధానైకసా
ధనసద్భావధురంధరత్వము మహాదర్శిద్ధతారి ప్రధా
ననిరాసోద్భటపాటవంబు నిగవొందక సత్తనార్యుండు శ్రీ
దనర్సు వేంకటరాజదక్షిణభుజా నందావిశేషస్థితికే.

ఉ. నాకుపకర్తనాకు జెలినాకు సహాయుండునాకు బ్రాహ్మణ
నాకు బహుప్రదుండనిమనంబున వేంకటరాజుభాజనా
నీకముసంప్రదింప మహనీయగుణోన్నతఁ గన్నయుత్తమ
క్షోకుండమల్లనాహ్వయు డను ప్రభుమతకృతినాథును న్నెడక.

81

SIDDHOUT INSCRIPTION OF MATLA ANANTA.

This inscription is found on the wall of the ruined fortifications of Siddhout. It consists of one Sanskrit verse and a long śīśa-mālika. The Sanskrit verse says that, in the Śaka year counted by the horses (7), the eyebrows (2), the arrows (5) and the earth (1), i.e., 1527 corresponding to A.D. 1605, Maṭla Ananta extended the fortifications of Siddhavaṭam (Siddhout) which had been captured by his father in the battle of Ūṭukūru.

The Telugu portion says that in the Śaka year 1527, Viśvāvasu, when Vīra Venkaṭapati Rāya was ruling from Chandragiri, Maṭla Ananta constructed the fortifications round the town of Siddhout which had been captured by his father Ella, after defeating in battle the chief Konḍṛaju Tirupati Rāju.

The inscription also gives a long account of the achievements of Ananta. He was born in the solar race of Kshatriyas, and belonged to the family of Dēva Chōḍa and had the titles Aivara-gaṇḍa, Mannehamvīra and Rāchabebbuli. He killed on the battlefield the chief Rāvela Velikonḍa Venkaṭādri. He was the conqueror in the battle of Jambulamaḍaka (Jammalamāḍugu) and reduced the fort of Cuttack. He instilled fear in the mind of Krishnamma of Nandyal and was like the right-hand of the emperor of Karnāṭa (Vijayanagar). He defeated the Chief Konḍṛaju Venkaṭādri * and captured from him the town of Chennūr. He was the author of several works, as Kakutsthaviṣayam, which were highly praised by scholars. He constructed the large tank, Ellamarāju Cheruvu, after his father. † He protected the flying armies

* This is the chief who, according to extract 73 above, overthrew the Hanḍē chief, (Malakappa Nāyūḷu), who held Ahobalam and surrounding country in the interests of Ibrahim Kutb Shah. Konḍṛaju Tirupati Rāju referred to above was an elder brother of this Venkaṭa according to Reṭṭamatam, a work of Hindu Meteorology translated from the Kāñṇāṭa-original.

† Rai Sahib Mr. H. Krishna Sastrigal considers that this is in reference to the battle fought against Jagga Rāya after the massacre of the royal family by him, in which the Madura Nāyāk took the side of Jagga Rāya. But the date of the present inscription A.D. 1605 is too early for that; for the massacre and revolt took place after the death of the emperor Venkaṭapati Rāya who lived for about ten years after this inscription, and died in the year A.D. 1614. The invasion here referred to may be the one mentioned in the Pudukkoṭa plates of Srīvallabha and Varatunga Rāma Pāṇḍya, or that referred to in the Chikkadēva Rāya Vamśāvaḷi when the Madura Nāyāk revolted and when Venkaṭapati Rāya sent his nephew from Seringapatam against him. The nephew proved a traitor to his uncle and made a treaty with the Nāyaka without any reference to Venkaṭapati Rāya who had to undertake a fresh invasion on that account. Cf. Ancient India, p. 274.

of the Madura chief from destruction. In the battle of Penukonda he destroyed the pride of the Muhammadan (Yavana) Padishah.

Maṭli Ananta was the son of Ellamaraju and Rangama, and his son was called Maṭli Tiruvēṅgaḷa.

शक्ति—

शाकेऽश्वाम्बकबाणभूपारिमिते वर्षेच विश्वावसा-

वौजत्येन चिरायुषाच गुणभाजा चन्द्रतारं भुवि ।

यस्यानन्तनृपेण तेन जनकेनैवोदुहूरीरणे

प्राप्तस्तिद्धवटोऽयमुज्ज्वलशिला सालो विशालः कृतः ॥

సీ. శాలివాహన నామ శకవర్షములు వేయు

నేనూట యిరువదియేడు చరిన

విశ్వావసువనంగ వెలయువత్సరమున

సకల హిందూరాజ్య సార్వభౌమ

వీరవేంకటాచార్యుడు చంద్రగిరింద్ర

సేమసామ్రాజ్యంబు సేయునపుడు

భానువంశాంభోజ భానుడు భారాశి

గంభీరుడై వరగండమూర్తి

విరుదసామజ సింహాభీమకేతన భర్త

దేవచోడాన్వయ భూవిభుడు

రణభూబలీభూతరా వెలవెలిగొండ

వెంకటాద్రి మహేశ వీరవరుడు

జంబులమడక భూసంగ్రామ జయశాలి

కటకపురీ మూరకార హరి

సందేల కృష్ణమ నరనాథభయదాన

దక్షిన్వార్ధిక విజయిండు

అఖిలకర్నాట సింహాసనాధీశ్వర

దక్షిణ బాహుభిదానహరి

విదభిత కొండార పెంకటాద్రివిభుడు

చిమ్మరి హగణ సంపన్న గృహుడు

విబుధస్త్రుత కతుత్పరిజయప్రబంధాది

కావ్య నిబంధన గ్రంథకర్త
 శ్రీమదెల్లమరాజు చెరువు పేర తటాక
 ఘటనాను భావ సంఘటిత యశుఁడు
 ద్రవిడ భూమధురాధిధాట (నాథ) చలద్రయ
 బలరక్షణాక్షిణ బాహుబలుఁడు
 పెనుకొండసమగయావనపాడుమాగర్వ
 ఖర్వీ కరణచణాఖగ్యభుజుఁడు
 రంగ మాంబా[...]రవతంసరత్నంబు
 పరభీమ బిరుదుల భాయబంట్టి (?)
 విమలావ నీశ్వర వేశ్యాభుజంగుండు
 బలరంగ గండాంక భాసురుండు
 మన్నెహంపిగుండు మగలరాయడు రాచ
 బెబ్బలి పరరాజ భీకరుండు
 మల్లతిర్వేంగళ మానవాభివరత్న
 రత్నాకరుఁడ సంతరాజశౌరి
 తమతండ్రి యల్లభూర మణుండు కొండ్రాజు
 తిరుపతిరాజు వైఁదెరిఁగొట్టి
 తనకత్తి మొనఁ దెచ్చుకొనిన సిద్ధవటంబు
 చెల్లంగ తనపేరఁ చెరువుసేన
 హృదయ ముప్పొంగ సిద్ధపతీశ్వరునకు
 జోషచారికమైన సాలాంతరముగ
 పురముచుట్టిన పరణమై పరణమింప
 ఛాత్రింగట్టించె నాచంద్ర తారకముగ.

82

VERSES ABOUT VENKATAPATI RĀYA, CHINNA BOMMA NĀYAKA AND APPAYA DĪKSHITA.

The first verse says that Appaya Dikshita wrote his work on Alankāra called Kuvalāyanandā at the instance of the Emperor Venkatapati Rāya.

The second verse, the author of which is so far unknown, refers to the patronage which the famous scholar Appaya Dikshita had

at the court of Chinna Bomma Nayaka, Viceroy of Velūr, during the reign of Venkaṭapati Rāya. It describes the ceremony of Kanakābhishēkam, or bathing in gold which Chinna Bomma Nayaka* performed in order to honour the scholarship of Appaya Dīkshita. He is said to have with his own hands poured the gold coins out of the vessel.

अमुं कुवलयानन्द मकरोदम्पदीक्षितः ।

नियोगाद्देवपतेर्निरुपाधि कृपानिधेः ॥

from Kuvalayānanda.

कर्णश्रीचिनबोम्मक्षितिपतिरभितो लम्भयन्नातकुम्भ-

स्तोमं हेमाभिषेकप्रणयन समये यस्थमूर्तिं प्रशस्याम् ।

रेजे श्रीरङ्गराजाध्वरिवरकलशाम्भोषिलब्धप्रसूते-

विद्याकरुपद्रुमस्यस्वयमिवकलयजातरूपालवालम् ॥

83

PRAPANNAMRTAM.

[By Anantārya.]

This extract from Prapannāmṛtam says that, after the time of Rāmārāya, there was an emperor of Vijayanagar, Venkaṭapati. He was a great and pious sovereign. He became a disciple of the Śrīvaishṇava teacher Lakshmi-kumāra Tātāchārya. He entrusted the whole kingdom to his preceptor and himself led a life of retirement doing service to him like Kulasekhara of old. When the emperor himself became a disciple of Tātāchārya, a large number of the subjects became Vaishṇavas.

राजासीत्सर्वदेशस्य रामरायादनन्तरम् ।

श्रीवैकुण्ठपतिर्नाम महात्मा भगवत्परः ॥

* Velūri Linga, the donor of the Vijāpākam Grant of Venkaṭa II (A.D. 1601) was the son of Chinna Bomma. Linga was killed and his capital taken possession of by Dāmarla Chenna after whom the town of Madras was named Chennapaṭṭaṇam.

लक्ष्मीकुमारतातार्यं महात्मानमशिश्रियत् ।
 स महान्वेङ्कटपतिरायः श्रीमान्महायशः ॥
 तद्राज्यं देशिकाधीनं विधाय गुरुभक्तिमान् ।
 गुरुकैङ्कर्यनिरतः कुलशेखरवत्स्थितः ॥
 आक्रान्तवेङ्कटपतिरायः श्रीतातदेशिकः ।
 यतीन्द्राभिमुखं सम्यक् स चकाराखिलं जगत् ॥

84

RĀGHAVĒNDRAVIJAYA.

[By *Nārāyaṇa*.]

This poem dealing with the life of the famous Madhva teacher Rāghavēndrasvāmi gives a short account of each of his predecessors in the pontifical seat of Madhva and a detailed account of the doings of Rāghavēndra and his teacher Sudhīndra.

Sarga II.—Vijayīndra succeeded Surēndra as teacher. He was well versed in several arts (*vidyas*) and was honoured by the Emperor Rāma Rāya with bathing in jewels (*Ratnābhishekam*) for his scholarship. The emperor also presented him with several villages. He wrote works on various religious subjects. Vijayīndra was succeeded by Sudhīndra. He was also a great scholar and travelled over the country controverting the teachings of other religions. He conquered all his opponents at the court of the emperor Venkaṭapati Rāya, and was presented by the sovereign with the conch and other emblems of victory. He lived at the town of Kumbhakonam on the banks of the Kaveri, and was honoured by Raghunātha of Tanjore with *Kanakābhishekam* (bathing in gold).

Sarga III.—While referring to the ancestors of Rāghavēndra on the maternal side, the author says that Krishna, the great grandfather of his mother, was a great scholar and musician who had specialised in the art of playing upon the Vīna. He taught the emperor Krishna Rāya how to play on the Vīna and got from him as *gurudakṣhiṇa* (present to the preceptor) costly pearl necklaces and jewels.

His grandson Timmaṇārya lived at the capital Vijayanagar and was a great scholar and artist.

Sarga IV.—At Tanjore the great Yagnanārāyaṇa Dīkṣita* who had performed sacrifices and who had commented upon the Sulba Sūtras respected Venkaṭanātha (later on Rāghavēndra Tīrtha) very much. Seeing that Rāghavēndra came out successful in a philosophical disputation about Kākatāliya with some great scholars, the scholar Yagnanārāyaṇa himself underwent mudrāṅkana (the imprinting of the holy insignia of Viṣṇu) by him.

Sarga II.

विद्वद्वरोऽस्माद्विजयीन्द्रयोगी विद्यासु हृद्यास्वतुल्यप्रभावः ।
 रत्नाभिषेकं किल रामराजात् प्राप्याम्बलक्ष्मीनकुताग्रहारान् ॥ २१ ॥
 वाक्ये पदे पादविलोचनोक्तौ व्यासीयशास्त्रे च कृतान्मबन्धान् ।
 आस्तां बुधः श्रोतुमशेषमेवामारुयाः समाख्याद्यतिपण्डितोऽसौ ॥ २२ ॥
 सा रामचन्द्रप्रतिमा जयीन्द्रात् सुधीन्द्रयोगीन्द्रमगात्क्रमेण ।
 विस्तीर्णकीर्तिर्विबभाववर्त्या विख्यातविद्वज्जनवन्द्यपादः ॥ २३ ॥
 पवित्रितामेष धरां वितन्वन् संचारतो दिग्बिजयापदेशात् ।
 श्रीवेङ्कटक्षमापरिणीतमक्षे बादेन विद्वेषिबुधान्विजिग्ये ॥ २४ ॥
 समेत्य शङ्खादिमजैत्रचिह्नं नृपादमुष्मादपि सहजायाः ।
 तटस्थितां तापससेवितां तां पुरीं प्रपेदे पुनरुक्तनकासम् ॥ २५ ॥
 तस्यां नगर्यां सुकृते बद्ध्यां अवाधितर्याम्बुधर्तिहृदर्याम् ।
 विचित्रनार्यां विजितेन्द्रपुर्यां चिरं न्ववासीस्तिततौषगीर्याम् ॥ २६ ॥
 अतुलविधिविद्वन्मण्डलीलाख्यमानः
 प्रभुमणिरघुनाथप्रौढभूपालकेन ।
 निहितनिखिलविद्वन्मौलिपादः सुधीन्द्रः
 परजनदुरत्नाय प्राप हेमाभिषेकम् ॥ २७ ॥

Sarga III.

वदकोषमकन्यकेऽन्वयेऽस्मिन् निजताताधिकनन्दने मुनीषिः ।
 अनुजातसमानपूर्वजातेऽभवदेको भुवि कुण्ठनामधरम् ॥ १ ॥

* This is the author of the historical poem Sāhityaratnakara dealing with the life of Raghunātha of Tanjore. He was a son of the famous Govinda Dīkṣita, Minister of the Nāyaka rulers of Tanjore, Achyuta and Raghunātha. He has written many works and is said to have co-operated with Appayya Dīkṣita in writing some of his works.

उपदिश्य स कृष्णभुवलारेर्निजगान्धर्वकलां कलामगृहात् ।
 धनमौक्तिकगुच्छहारपूर्वा विरुदालीं गुरुदक्षिणापदेशात् ॥ ७ ॥
 अधिकृत्य स बाल्य एव शास्त्राण्यधिकं वैणिकवर्णगानविद्याम् ।
 नगरं विजयारुधमध्यतिष्ठत् जननीतातसुहृज्जनाधिवासम् ॥ १० ॥

Sarga IV.

तञ्जापुर्यामन्यदा शुल्बसूत्रं व्याख्यातारं वावदूकं यजन्तम् ।
 राज्ञो विद्वान्यज्ञनारायणेज्याशीलोत्तंसस्तं ननन्दातिमात्रम् ॥ १६ ॥
 कालेनास्मिन्काकतालीयशब्दे जेतारं तं यायजूकान्कवीन्द्रान् ।
 तस्यां पुर्यां तप्तमुद्राङ्कने च प्रौढं मेने यज्ञनारायणस्तम् ॥

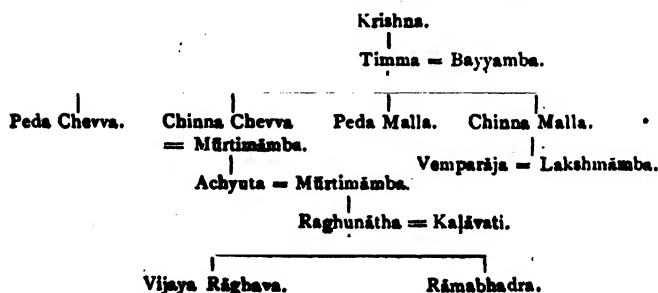
85

RAGHUNĀTHĀBHUYDAYAM.

[By Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore.]

Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore wrote this Telugu drama celebrating the achievements of his father, the famous Raghunātha Nāyaka. In the beginning of the drama he says that he dreamt one night that his favourite God, Mannār (Gopala) of Mannārguḍi, appeared before him and exhorted him to write the work. He thereupon consulted his spiritual preceptor Śatakratu Tātāchārya who told him that the dream showed that great prosperity was in store for him and encouraged him in the undertaking. He also gives a short account of the several members of Vijayarāghava's family and their achievements.

The several members of the family and their respective relationships may be represented by the following genealogical table :—

All these chiefs were born in the Śūdra caste. China Chevva, the second son of Timma, was a great warrior and offered many valuable gifts to the temples of Śrīśailam and Vṛddhachalam. He married Mūrtimāmba, who was the younger sister of the queen of Achyuta Rāya. Their son Achyuta made extensive additions and gifts to the temple of Ranganātha at Śrīrangam. His chief gifts to the place were a golden throne for the god and a costly crown, with walls to the temple compound and pleasure gardens. He fought with several chiefs and gained victories. These chiefs are not mentioned in the work.

His son Raghunātha drove from the battlefield the lord of the Tundīra (the district under the Nāyak of Gingi) and killed Jagga Rāya. He also approached the capital of the Pāṇḍya king (the Nāyak of Madura) and captured his harem. He placed Rāma Dēva Rāya firmly on the throne of Ghanagiri (Penukonda). Raghunātha made all the sixteen gifts (dānas) ordained in the Śāstras. He married Kaḷavati, the daughter of Vempa Rāja and Lakshmāmba, and had by her the son Vijayarāghava.

Vijayarāghava fought with the lord of the west and won a victory. On a day in the year of his coronation he made the sixteen gifts as laid down in the Śāstras. He fought with the chief Savaram Venkaṭapati and drove him from the field. He constructed the new fortress of Pandanallūru in a single⁴ day. When the Pāṇḍya and Tundīra chiefs (the Nāyaks of Madura and Gingi) rebelled against the emperor Śrīranga Rāya, Vijayarāghava fought on the side of the latter and compelled the enemy to sue for terms of peace at his door. He also established many choultries where a large number of people were daily fed. He presented to Rājagōpāla (the god worshipped at Mannārguḍi)* a coat made of jewels (Ratnāṅgi), a costly crown, costly jewelled ornaments, and the car and elephants and horses. He also constructed the prakāras (compound-walls), the towers and palaces of the temple, the Vaikunṭha Sabha, flower gardens and tanks. Vijayarāghava founded an agrahāra after his father called Raghunāthapura. He respected his father Raghunātha as a god and always worshipped him.

ద్విపద. ఘనవిక్రమాధార భోజావతార
విజయరాఘవధీర వీరాదివీర

* In the temple of Rājagōpāla at Mannārguḍi opposite to the god there is a bronze statue of Vijayarāghava in the posture of worshipping the god.

విశవయ్య మీవంక విస్తారమెల్ల
 వినుపింతు నీకు నవిస్తర భణితి
 వనజాక్ష వదములవరలు వాహినికి
 వనుజు యైమింసు నాలవజాతి జగతి
 నాజాతిలో చాల నధికులైనట్టి
 రాజులు గొందరు ప్రఖ్యాతిగనిరి
 వారిలో కృష్ణ భూవరుడు లావణ్య
 కారుణ్య సుగముల ఘనకీర్తిగాంచె
 అమృతమహుగకు నాత్మజుడైన
 తిమ్మ భూపాలుండు దీరతివెలసె
 వియ్యాంబికవరించి ప్రాధీనహించె
 కయ్యరువురుగాంచిరాత్త సంభవుల
 పెదచెవ్వు భూపాలుం చినచెవ్వువిధుని
 పెరిమల్లు భూజాని పిరిమల్లు నృపతి
 వారిలోచిన చెవ్వు వసుధావలారి
 వీరు వీరుడ నంగమిదిని తెలసె
 చిరతరంబుగ భక్తి శ్రీశైలమందు
పుద్గావలంబునను
 శంకరార్చనముగా తాత్కళికానేక
 శంకర్యములఁ జేసి ఘనకీర్తిగాంచె
 సుగుణ సంతతికి నమృతరాయ నతికి
 తరిన సోదరి కృష్ణదరి మూర్తివహించి
 యతినికి భార్యయై యిల్లు భూకృతి
 సతులలో నాత్మయై సమృద్ధిగాంచె
 అమృతేంద్రుడు వారి కాత్మజుడగునకు
 నమృతేంద్రుడై యతి జనులెవ్వ
 గంగధామునకు శ్రీరంగంబునందు
 వింగాడు పెల్లలు ప్రాంతమునకు
 రంగుమీరు తీసి చాళుక్యులకు
 సింగారవనములు తెలుపొందఁ జేసి
 యెదురైన ముప్పిలశేఖర గణితి

కదనంబులో గల్ప గవ్వడియనఁగ
 సతికి భారతికి శ్రీసతి కరు ధరికి
 ప్రతి వచ్చుమూర్తి మాంబను పరియింఁచె
 కానల్యఁ దశరథత్పౌభరణుండు
 వాసిమీరఁగ రఘూద్వపలుఁ గన్నరీతి
 లలమూర్తిమాంబయు నచ్చుతేండుండు
 నలనిభు రఘునాథ నరనాథుఁగనిరి
 రసికుఁడా యచ్చుత రఘునాథవిభుఁడు
 వసుమతి రాజ్య నిర్వాహకుఁడగుచు
 తుండీర వీరునిం దురషులో దఱిమి
 చండించి భండించె జగ్గభూవిభుని
 లలంబు సేసి పాండ్యానని నాథు
 పాశ్చెంబుడాసి తద్బాలికామణుల
 మొరవెట్టఁ గాతన మూకలచేత
 ఔరవట్టి తెప్పించి చెలఁగ నాపట్ల
 మన్నారు మీయయ్య మాయవతార
 మన్నమాట యథార్థ మగునైన వినుము
 ఆయవతార విహారంబుకన్న
 యాయవతార మందిదిగదా వింత
 జలకేళి సవరించు జలజలోచనల
 వరువలూమన్నారు వంచిరిచి తెచ్చె
 రణకేళి సవరించు రాజులసతుల
 మణుగులఁ దెచ్చె నిన్నునుజేక్వరుండు
 ఇంతమాత్రము దక్క నీ యిద్దరికిని
 వింతయే మున్నది వెండియునతఁడు
 ఔలగుచు ఘనగిరిసింహాసనమున
 లలరామదేవరాయలఁ దెచ్చినిలిపె
 ఆదిరంబున పదియారుదానములు
 వేదకోవిద్యులైన విప్రులకొసఁగి
 కోదండదీక్షాదిగురులైన రాముఁ
 దేవదాసమనియెంచు నెంచ దన్యులను

ఆరఘునాథ నాయక శిరోమణికి
 నారీలలామమై నారాయణునకు
 పట్టపురాణి యా పాలమున్నీటి
 పట్టికి సాటియా పరమకల్యాణి
 గుణరత్న భనియనికోవిదుల్పాగడ
 ప్రణుతిగైకొని వెంపరాజ చంద్రునకు
 పరశులక్ష్మైంబకుఁ బట్టియై పుట్టి
 పరమ పతివ్రతా..... యిందు
 లావణ్యవతికి కళావతి సతికి
 యావిగ్భవించి నీ పభివృద్ధినొందు
 విజయరాఘవనామ విఖ్యాతిఁగాంచు
 నిజభుజంబున నుర్వి నిర్వహించితివి
 కురులు..... గురిదొరల్పాగడ
 దురములోపడమటిదొరను గల్పితివి
 పట్టాభిషేక వైభవము నైకొన్న
 యట్టి సంపత్సరమం దొకనాట
 నవలీలగా నదియారుదానములు
 సవరించి ద్విజాల కొసంగితి వీవు
 వీరుఁడౌ సవరము వేంకటవతిని
 పారదోలించి నీ పంపులఁజేత
 పక్షున శీమతోపందనెల్లుగు
 గట్టింపితివి ఘటికామాత్రముననె
 శ్రీరంగరాయలఁ జేపట్టినిల్పి
 యారాయకార్యంబులొఁగాదటంచు
 దుండగించిన పాండ్యకుండీరపతుల
 ఖండించి వాకిలిగావఁ జేసితివి
 కడలేని మృష్టాన్నదాన సత్త్రిములు
 నడపుచున్నాఁడవు నానాటపాచ్చ
 రత్నాంగియుఁ గిరీట రాజంబుదివ్య
 రత్న భూషణములు రథగజాశ్వములు
 ప్రాకార గోపుర ప్రాసాదములును

వైకుంఠసభ పుష్పవన తటాకములు
 ప్రకటింఁ రాజగోపాల దేవునకు
 సకల శైలకర్మచ ల్ సంఘటింఁచితివి
 నవనవంబుగ రఘునాథపురాది
 వివిధాగ్రహారము శ్వేతయఁ జేసితివి
 ఏకాలమును తండ్రియే దైవమనుచు
 చేకొని పూజలు చేసెదవీవు
 కావున నీ నడకకు మెచ్చి యిట్ట
 దైవమా దక్షిణద్వార కావిభుండు
 నీకు బ్రసన్నుడై నీవు గావించు
 నాకావ్యమందు మని యానతిచ్చె
 మన్న నారనుమతి మాయనుమతియఁ
 గన్నావు గనుక నాకనకాంబరనకు
 తారహారముగ మీ తండ్రి చారిత్ర
 మారాధి : ద్విపద కావ్యము సేయవయ్య.

86

RAGHUNĀTHĀBHYUDAYAM.

[By Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore.]

The following extract from Vijayarāghava's drama gives details of the battle between Raghunātha and the fugitive emperor, and Jagga Rāya. The account is embodied in a Kammavakkana (report of the doings) of a subordinate of Raghunātha, Ayyaparasu Nārappa of Guntur in the north. It is dated in the cyclic year Nala, the month of Āshāḍha, the fifth day of the bright fortnight (a date in A.D. 1617-18).

Raghunātha was in camp at the village of Paḷavanēri. After the usual morning prayers and worship, he made the usual dānas (gifts), and, receiving the blessings of Śrīvaishnavas, took his breakfast at about 5 or 6 ghaṭikas after sunrise. He then gave his enemy notice of his march and entered the howda called Vijaya-garuḍādri, on the state elephant Rāmabhadra. He was attended by his son Rāmabhadra. On one side of him rode upon another elephant the town Madālaśis, Purushottamaya and Narasappa. On the other side rode upon another elephant the two officers

Asteppa and Alagappa. Immediately after them upon another elephant rode the young emperor Rāma Dēva Rāya. Then followed a number of subordinate chiefs whose names are enumerated below :—

(1) Konēti Konḍrāju.	(19) The Paḷela Chiefs.
(2) Kaṭṭa Rangapa Rāju.	(20) The Panṭa Chiefs.
(3) Kastūri Rāju.	(21) Śrīpati Rāju and his mercenaries.
(4) Sampeṭa Nāga Rāju of Miṭṭapalem.	(22) The Jūpalli people.
(5) Rāma Rāju.	(23) Deśur Redḍi clans.
(6) Raghunātha Rāju of Owk.	(24) Morteppa who is called Māma, the maternal uncle (of whom nothing more known).
(7) Obala Rāju who is called the Māma, maternal uncle, possibly of the young emperor.	(25) Kumāra Rangayya.
(8) Manuboli Rāju.	(26) Pāmināyanivāru.
(9) Śrīrangapati Rāju.	(27) The Balumūri Chiefs.
(10) Śrīgiri Rāju.	(28) The Chiefs of Maṇḍuva (Manve).
(11) Vīra Rāghava Rāju.	(29) The Redḍis of Kambam, Konḍaviḍu and Konḍapalli.
(12) Viṭṭhala Rāju.	(30) Mallappa.
(13) Chitrāju of Nandēla.	(31) Mādana.
(14) Nārāpa Rāju.	(32) Perumāḷ Mudaliar.
(15) Kandanavol Rāju.	
(16) Gaḍi Timma Rāju.	
(17) The Chiefs of Kaluva.	
(18) The Chiefs of Cuddapah.	

The battle is then described. Gobbūri Jagga Rāju, the traitor, was killed in the field. His ally Māka Rāju fled away with his followers. Daḷavāy Chenchu and Raviḷḷa Mādanna, and the Lord of Tuṇḍīra (the Nāyak of Gingi) also fled. Vīrapa Nāyuḍu (the Nāyak of Madura) fought till the important officers under him, Tiruvandina Pillay, Titappa Śetti, Puram Timma Nāyuḍu, Bhujabala Rao and Eṇṇama Śetti, the junior Captain of horse had fled. He then dismounted from his horse and fled from the field leaving behind him his harem, camp and treasury.

After that Raghunātha accepted the hand of a daughter of the Paṇḍya (Nāyak of Madura) offered to him, and returned in triumph to his capital Tanjore. There he held a grand durbar in the palace Rāma Saudha containing the portrait of Rāma's Coronation in the golden pavilion over the broad blackstone.

On learning of his successes the Padishah (of Bijapur ?) sent his ambassador Hanumoji Pantulu to his court with credentials.

అరివలుకు రఘునాథ జననాధుఁకు ప్రధానులు సమయ కథాను
గుణ సుధామధురోక్షుల కాశ్యాంశంబులు విన్నవించి దినకర్యలు చదివి
రట యెటువలెను.

కమ్మవకరణ :—

శ్రీమత్సహచోభ సింహాసనేంది
రామనోహరులైన రఘునాథనాయ
నయ్యవారికి యుత్తరాది గుంటూరి
యయ్యవరుసు నారప్పవిన్నపము
లంతె నలవత్స రాషాఢ శుద్ధ
పంచమీ పుష్యార్క పరిఘయాగమున
స్వామివారా పశవాసేరినగర
నామతీర్థము పురాణ శ్రవణంబు
రామ విగ్రహ పూజ రామ జపంబు
శ్రీ మూర్తి దానాద్యశేష దానములు
గావించి విజయంబుగలుగ నక్షతలు
శ్రీ వైష్ణవు లాసంగ శిరమునఁదాల్చి
ఆదిత్య హృదయ జపానంతరమున
నమిదారు ఘడియల యపుడారగించి
భేరుల మ్రోయించి పెండ్లికిఁబోవు
తీరునతగిన ముస్త్రీయ గావించి
యెదుటి పాశెంబున కెఱుక శేయించి
కదలివచ్చి విజయగరుడాద్రి నెకిరి
రామభద్రగజాధి రాజంబు నెకిరి
రామభద్ర కుమారరత్నంబు గొలువ
మతిశాలి పురుషోత్తమయ నరసప్ప
జతగూడి నగరిమదాల శీత గనుక
యెదురెచ్చరించుచునేక పార్వమున
మదగజం బెకిరి సన్నదముననడవ

అన్తైప్పయళగప్పయాళ్ళులైయొకట
 మస్తేన్లు పై నెకిరమకుట పనచువ
 రాజులుమన్నీలురౌగులుదొరలు
 తేజీల్పై నెకిరధీమలైకొలువ
 చేరువనొకగంధస్థింధురంబెకిర
 యారామ దేవరాయలుచనుదేర
 తరతరమ్మలకునుతగున్రైనకతన
 నెఱునమ్మదగినకోనేటికొండ్రాజు
 కట్టరంగపరాజుకన్నూరిరాజు
 మిట్టపాలెంపునంపెటనాగరాజు
 రామరాజలయూకురఘనాథరాజు
 మామవోలుభరాజుమనుబోలురాజు
 శ్రీరంగపతిరాజు శ్రీగిరిరాజు
 వీరరాఘవరాజువిట్టలరాజు
 నందేలచిత్రాజునారపరాజు
 కందనవోల్రాజుగడితిమ్మరాజు
 కాలువరాజులుకడపరాజులును
 పాలెలరాజులుపంటరాజులును
 శ్రీపతిరాజుకైజీతంపుదొరలు
 జాపల్లివారుదేసురిరెడ్డతెగలు
 మామమూర్తైప్పగుమారరంగయ్య
 పామినాయనివారుబలుమూరివారు
 మండువవారుకంబముండవీటి
 కొండపల్లెడ్లునంకుశరావువారు
 నాదలవచ్చిమల్లప... టిగంటి
 మాదనసేపెరుమామొదలార
 మొదలైనగురిదొరల్ ముందరనడవ
 కదనరంగమునకుకదలిపోవుటకు
 నేదెనిమిదివేలయెలగోలుప్రజల
 కాడియపాదమునధిపతిపేసి (?)

చివగడల్ కైదువల్ నెలపు శేయిఁచి
 నవరణతో నేరుజాలకప్పించి
 భ్రామసి నపడమటిపా లెఁబుమీఁద
 దుమికివలటావలటదొకొక్కని నడవ
 లమ్ములచేత చేయమ్ములచేత
 దుమ్ములచేత దోదుమ్ములచేత
 బల్లెలచేత తుపాకులచేత
 నల్లమూకలచేత నడగొండలైన
 మత్తేలిములచేత మాపులచేత
 కత్తులచేత వీకాకుసేయింప
 పారిలో నెమ నెగొబ్బురిజగ్గరాజు
 పారెమూకలవెంటఁబడిమాకరాజు
 దగదొట్టివగబుట్టిదళవాయి చెంచు
 శిగవిడితెగజారఁజింపకేగ
 పుడితోయిగోటకాండూడసంపాడ (?)
 విడిబడిపారెరావిల్లమాదన్న
 మధురవారినిగూర్చి మమ్మింతజేసె
 విధియంచుతనపాలివిధిదూరుకొనుచు
 దొరలెల్లనవ్వంగతుండీరవిభుఁడు
 వరువెత్తెతనచెంజి పట్టణంబునకు
 తిరువందినాపిల్లతెప శెట్టి
 పురముతిమ్మానేండుభజబలరాపు
 చినరౌతుయెట్టమ శెట్టిలోనైన
 తనవద్దిదొరలెల్లతనుడించిపార
 యింతుల నెడబాసియిలుచూరయిచ్చి
 సంతరించినబొక్కసమువిడిఁబుచ్చి
 తురగంబుడిగ్గైదువపారవైచి
 విరిగిపారదొడంగవీరపనేండు
 జయలక్ష్మీచేపట్టిస్వామివారపుడు
 దయమీరగాధర్మదారపట్టించి
 బంగారుబొమ్మనుపాండ్యభూపాలుఁ

డింగిలి వేదియై యిచ్చిన మెచ్చి
 తంజాపురము చేరి తనవంశవజ్ర
 పంజరంబై సార్యభౌమసామ్రాజ్య
 లక్షణంబుతో కళానతిసతియు
 కుక్షిసంభవరాజుగోపాలుడనగ
 విజయసంధాయయై వెలయుచునున్న
 విజయరాఘవనామవిఖ్యాతిగాంచి
 యాముహూర్తమున పట్టాభిరామాభి
 రామమై మించు శ్రీరామసౌధమున
 చలువరాజగతిపైజాభువావసేడి
 వలకలగొప్పచప్పరములొజ్జేరి
 పేరోలగంబున్న పెద్దప్పువార
 భారతులెత్తి నారనివ్రాసిరాగ
 కొలువులో చదివించుకొని స్వామివారి
 బలసౌరుషములెంచి పాచ్చాపువారు
 సమయోచితోక్తులంజాలలాలించి
 తమముద్రచేకాగితముళిఖాచేసి
 ఘనముగా మీకుడుగరలుగట్టించి
 మాను మోజుపంతులనంపించినారు
 యిటువలెనడచినదికాడికార్య
 మటుగాన నెరిగుండనవధరించేది.

87

RAGHUNĀTHĀBHUYUDAYAM.

[By Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore.]

The following extract from the drama of Vijayarāghava gives a description of the palace at Tanjore :—

The palace contained a big Bavanti (mansion) where the elephants belonging to the king were stabled. There was also a large building built in the Pathan style in which his horses were stabled. There was an extensive hall where the clerks (sampratis) and accountants (karanams) of the palace attended to their work. Opposite to one of the gates of the palace, called the Koṇe Vakili,

lived the cowherds of the town. There were also a palace called Achyuta Rangakūṭam in the shade of a punnāga tree ; gymnasium, and a theatre adorned with gems of all sorts. In another palace called Madanagōpala Vilāsam the god Mannār (Gopala) was worshipped.

There was also the palace called Śrī Rāma Saudham, containing a life-like painting of the Coronation of Rāma, and the broad single stone platform of black stone, shining and transparent with the golden pavilion over it.

The palace called Vijaya Bhavana Raja was guarded by the chamberlains (kanchukis). It was provided with golden doors and contained very costly golden and jewelled furniture. It contained portraits of Raghunātha's victory over Śōḷaga, of his raising the king of Nēpāḷa (Jaffna) to the throne, which he had lost, by defeating his enemies. There were besides representations of his successes over the Pāṇḍya and Tundīra kings (the Madura and Gingi Nayaks), and of his raising Rāma Dēva Rāya to his empire.

ఘనతరమదగజఘటతేనలరు

పెనులాగడపుఃఖిపెద్దబవంతి

. . హురుమంజులేశేల

దిరుకమంబగుపటావిబవంతిసెట్టి

ప్రతిలేకనగరిసంప్రతికరణములు

జతగూడి . . విశాలశాలయును

తరతరంబులుచేబుదండుముల్పాది

గురిగొల్లులున్నట్టికోనేవాకిరియు

చెంగటిపున్నాగశేలచాపాయ

తంగైసయచ్చుతరంగమాటంబు

లలితనాకపురీవిలాసగేహంబు

తులగిలబోలుబాగులచప్పరంబు

కవివర్ణనీయమాగరడిమాటంబు

నవగత్తుమయమైననాటకశాల

మదనావళాదుక్తమహ్నాదుఁడున్న

మదనగోపవిభాసమందిరాంగణము

పట్టాభిగామినిభానవి తంబు

గట్టిబంగారుతెక్కడవుఁజప్పరము

నీలంపుజాచలునీడలు దేర
 జాలవిన్నెయ్యెప్పుచల్వరాజగతి
 గలిగి రెండవపుష్పక విమానమనంగ
 నలడు శ్రీరామ సౌధాధిరాజంబు
 విజయచిహ్నములతో వెలయుచునున్న
 విజయభవనరాజవేదికాస్థలిని
 కంచుకివర్గంబుగాంచియున్నట్టి
 కాంచనోరుకవాటఘటితమార్గంబు
 చంద్రకాంతపువితసంతనవనుల
 సాంద్రమై విలసిల్లుజగతిమీదటను
 పగడాలజగదాలటపుకంబములు
 మగరాలనిగరాలమదనతేతులును
 చిన్నారిదంతపుజేరుల్గుతుదలఁ
 జెన్నారమలచినజీనిపక్షులును
 పైగోపకెంపురావనులబోదియులు
 బాంధై నవచ్చరావలకపైకప్పు
 ఇంద్రనీలంబులనెసగులోవరియు
 చంద్రికవెడఁజల్లుచలువగోడలును

* * * * *
 మేలైనపటికంపు మెటికలుగలి
 కదనంబులొఁజొళగని గెల్చినట్టి
 పోలికల్ నేపాళభూపాలకునకు
 దొరతనంబిచ్చినదోర్విలాసములు
 దురములొనలపాండ్యతుండీరపతుల
 జేరి గెల్చిన గెల్పుసింహాసనమున
 నారామదేవరాయలనిల్పుటయును
 మొదలైనవిజయముల్ ముద్దులుగులకఁ
 బదరక వ్రాసినభావములైతయ
 నిందిందిరాలకయిందిరామణి
 కందళించినవేడుకలఁగటారింప
 రమణీయమగునిందిరామందిరంబు
 మొదలైనగృహరాజములుగర్భిరాజ
 సదనమపరమునఁజాలనొప్పారు.

SAHITYA SUDHA.

[By Govinda Dikshita.]

The work, written by Govinda Dikshita, the famous minister of Raghunātha of Tanjore, begins with a short account of the achievements of Raghunātha. The author says that when he and many other famous scholars were once sitting in the court of Chevva, Raghunātha was brought before them, a small child. Seeing the child Chevva in great delight said "This child will become great and rule the whole kingdom, and we shall become famous on his account."

Raghunātha was an expert with the sword and shield, as also in the training of elephants. He was a great scholar both in Sangīta (music) as well as Sāhitya (literary art), and a good poet in Sanskrit as well as the vernacular (bhāsha, Telugu). Raghunātha not only maintained all the charities established by his father Achyuta, but instituted new ones. At Rāmaśetu, Kumbhakonam and Śrīrangam he built temples to his favourite deity Rāmabhadra with towers, maṇḍapas and prākāras (compounds). He also added to the temples of Champēśa (the God of Mannarguḍi), Panchanada (Tiruvaiyār), Dhēnunātha (Paśupatikoil?) and Śrīnivāsaśthala (Uppiliyappankoil near Kumbhakonam) and built the big gopuram at Kumbhakonam (of the Kumbhēśvara temple).

On several occasions he weighed himself against gold (tulabhāra) as laid down by Hēmādri. Collecting a large army he marched against his enemies and conquered them. He even reduced to subjection the inhabitants of some islands.*

He wrote the following works: Parijāta-haraṇam, Vālmīki-charitram, Achyutēndrabhyudayam, Gaṇēndramoksham, Nalācharitram, Rukmiṇī-Krishnavivāhayaśhagānam, and several other works besides.

* These achievements refer to his conquest of the turbulent chief Solaga who, occupying the island Dēvakoṭṭa near the mouth of the Coleroon, was giving great trouble to the neighbouring country by his atrocities. He was an ally of the Portuguese and the Nāyaka of Gingi. Raghunātha defeated the chief, reduced his island to subjection and brought him a prisoner. The other achievement of Raghunātha against an island was with reference to Jaffna which is called in the Telugu and Sanskrit works of the time, Nēpāḷa. The Portuguese (who are in these accounts called Parangis) occupied the island and the rightful sovereign fled for protection to Raghunātha. Raghunātha for his sake marched to the island with his army crossing the straits by a bridge of boats, defeated the Portuguese and drove them from the island and celebrated the coronation of the rightful king. *Danvers' Portuguese in India* II, Ch viii. and *Purchas His Pilgrims*, Vol. X, *Jesuit Observations of India*, page 218.

तत्रेन्द्ररामन्दिरनामधेये सभाविशेषे सह मन्त्रिकैः ।
 कविप्रकाण्डैरपि काव्यवासमयूरसीमिच्छुपुरास्दिश्यैः ॥
कर्णाटकान्ध्रद्विमिलमबन्धनिर्माणविद्यानिपुणैश्च कैश्चित् ।
वाग्मेयकारप्रमुहिरनेकैः विवित्रगीतादिकलाप्रवीणैः ॥
 आत्तेऽपि मद्रासनमच्युतेन्द्रतनूभवश्श्रीरघुनाथभूपः ।
 आज्ञातिमेनां शिरसा प्रगृह्य प्रावेशयत्सौऽपि बुधान्समस्तान् ॥

पूर्वं समेता वयमत्र सुप्पत्तितामहं चेत्त्वयहीमहेन्द्रम् ।
 आशीर्भिरानन्दयितुं तदग्रे त्वय्याददाने स्तुरकीषु केळीम् ॥
 तदा भवन्तं स विलोक्य हर्षात् अस्मान्मुदावाचमिमामवोचत् ।
 अस्माकमेतेव भवेत्प्रतिष्ठा धर्तुं समर्थश्च स एष राज्यम् ॥
 आशीर्विशेषाच्चिन्नचेष्टनेतुः आसीरिदानीमधिकस्ततोऽपि ।
 कृपाणिकास्वेटकैषुमेन गजस्य चाकर्षणचातुरीभिः ।
 सज्जीतसाहित्यकलाविलासैः भाषाप्रपञ्चेषु मृशं पटिम्ना ।
 चिन्तानुष्ठया चिरमच्युतेन्दुः समन्दमानन्दभरं बभार ॥
 तदीयधर्मान्परिपालयस्त्वं चोळावनीं पालयसि प्रकर्षात् ।
श्रीरामसेतावपि कुम्भघोणे श्रीरङ्गधामन्यपि रामभद्रम् ॥
 देवं प्रतिष्ठाप्य तदोक्तानि प्राकारसङ्गोपुरकण्ठपानि ।
 चम्पेशितुः पञ्चनदेश्वरस्य ॥

श्रीधेनुनाथस्य महेश्वरस्य श्रीश्रीनिकासस्थलसीमि विष्णोः ।
श्रीरङ्गनाथस्य वरप्रदातुः महत्तरं मण्डपमादधास्त्वम् ॥
श्रीकुम्भघोणेश्वरगोपुराभ्यं हेमाद्रिकल्पप्रतिपादितानि ।
 मुहुस्तुलापूरुषपूर्वकानिदसैस्त्वयार्थैः परितुष्टयिषा ॥
 श्रोत्रेषु काश्यामस्त्रिकेचदेशे यवजयस्तम्भानि(१)द्विजेन्द्राः ।
 कृतस्मिहोत्राः कृतिनी जयन्ति नित्यास्तदानं कुम्भे द्विजस्यम् ॥
 अतस्तुष्टकामाभिनवारितत्त्वं सम्पाद्य तेनां बहुधास्तुष्टमान् ।
 निरवा सपत्नानपि सुविपालान् समुद्रमध्यामयिष्यस्तमस्तान् ॥

क्षिप्रान्निराकृत्य सुखं विद्यते ।
 श्रीपारिजाताहरणप्रबन्धं चित्रं च दारुमीकिचरित्रकाव्यम् ।
 तथाच्युतेन्द्राम्युदयं गजेन्द्रमोक्षं चरित्रं च नळस्य चित्रम् ॥
 श्रीरुक्मिणीकृष्णविवाहयक्षगानं प्रबन्धानपि नैकभेदान् ।
 निर्माय वाग्भिर्निपुणार्थभाग्भिः विद्वत्कवीनां विदधासि हर्षम् ॥

89

SANGĪTA SUDHA.

[By Raghunātha Nāyaka.]

At the beginning of this excellent treatise on Hindu music by Raghunātha Nāyaka one of his courtiers is made to narrate the achievements and accomplishments of Raghunātha Nāyaka and his predecessors. After referring to his conquests and his literary works both in Sanskrit and Telugu, the account says that Raghunātha was a great authority in music. He had invented new Ragas like Jayantasēna, and new Tālas like Rāmānanda. He is also said to have taught the art of playing on the Vīna to many musicians. He had invented a new Mēla after his own name in which any recognized Rāga could be played. *

जयन्तसेनादिमरागरामानन्दादिताळान् रचयन्नवीनान् ।
 सङ्गीतविद्यां समुपादिशस्त्वं विपश्चिकावादविचक्षणानाम् ॥
 किंच त्वमंचङ्गवदीयनाम मेळान्तरं सम्प्रति कल्पयित्वा ।
 मेळान्तरे तत्र समस्तरागान् प्रकाशयोग्यान्सुलभान्करोषि ॥

90

SĀHITYARATNĀKARA.

[By Yagñanārāyaṇa Dikshita.]

This Sanskrit poem deals with the life and achievements of the famous Tanjore Nāyaka ruler Raghunātha. It was written by Yagñanārāyaṇa Dikshita, son of the famous Govinda Dikshita, minister of the Tanjore Nāyaka rulers Achyuta and Raghunātha.

Sarga I.—After the usual salutations to the Gods, the author salutes his own father Govinda Dikshita who was a great authority

in the Advaita Vedānta and in the six Darśanas. The poet then praises his patron, Raghunātha, in very high terms. He is said to have given back his throne to the king of Nēpaḷa and to have defeated the Pāṇḍya king. He built a bridge across the ocean like Rāma of old and subdued some islands. He is also said to have been a great scholar and poet, and a patron of poets and musicians.

Sarga II is devoted to a description of the Chola country (Kaveri Delta) and its capital Tanjāpurī (Tanjore).

Sarga III.—There was a king called Ckevva ruling at Tanjore. He built the big gopuram and the large tank of the temple of Sonagirīśa (the God of Tiruvaṇṇāmalai). He married a wife called Mūrtimāmba and had by her the son Achyuta. Achyuta made presents of very valuable ornaments to Ranganātha of Śrīrangam. The canto closes with the praise of Achyuta.

At the end of this canto in the last verse in which the author praises his patron, he says that he was maintaining 1,000 Brahman families at Champakāṭavi (Mannarguḍi), and was in the habit of celebrating the Tulāpurusha (weighing against gold) every year at Bhavasthala (Śivapuram?).

Sarga IV describes the birth of a son to Achyuta and his wife Mūrtimāmba. The son is named Raghunātha.

Sarga V describes the early education of young Raghunātha. After his training in Sāhitya (Arts) was complete he was directed by his father to compose a poem dealing with the life of Krishna, since by literary works alone could one become immortal. On that Raghunātha wrote his poem Pārijātaḥaraṇam within the period of two yāmas (six hours), and the scribes wrote it down with difficulty as he dictated it so rapidly. Highly pleased with the performance, the king Achyuta had him bathed in gold and precious stones (Kanakaratnābhishēkam). He later on wrote many other works like Achyutābhyudayam and the total number of his works exceeded a hundred.* Achyuta then sent his son on horseback

* We do not know whether this statement is a mere exaggeration. About a dozen of his works in Sanskrit and Telugu have come down to us. The author of the present work says that he was himself a student of Raghunātha and that Raghunātha presented him with costly jewels instead of receiving anything in the shape of Gurudakshina from him. Rāmabadrāmba, one of the many poetesses that adorned his court and the authoress of his biography Raghunāthābhyudayam, pays a very high tribute to his scholarship and acknowledges that she herself learnt many things from Raghunātha. His Telugu poem the Rāmāyanam is highly praised for its merits, and it has been translated into Sanskrit by Madhuraṇḍī, another poetess that adorned his court. In his treatise on music Sangīta Sudhā, Raghunātha himself says that he was a great master of music and had invented some new rāgas.

to get a personal knowledge of his father's territory. Raghunātha travelled over many districts and returned to his father's capital.

Soon after Raghunātha's return to his capital there was heard in the palace of Tanjore the voices of many royal ladies crying for help from outside. This was caused by the ladies belonging to the family of the Nēpāla* king who had been driven from his capital, with his family, by his enemies the Pārasīkas. When Achyuta heard of this he said that formerly the Pārasīkas had been defeated by himself and driven away by him from Nēgapatam. He took pity upon the position of the king of Nēpāla, and promised for his sake to make war on the Pārasīkas and drive them from his island. He allotted one of his own palaces for the Nēpāla king to live in, and presented him with ornaments suited to his position and dignity. Having done this he was waiting for the coming of autumn to march with his army against the usurping Pārasīkas.

Sargas VI to VIII describe the life of Achyuta and Raghunātha at court during the several seasons.

Sarga IX.—As soon as the autumn set in, the king Achyuta remembering the promise he had made to the Nēpāla king held council along with his minister Govinda Dīkshita and his own son Raghunātha in the palace Lakshmīvilāsam.

Sarga X.—Achyuta, Raghunātha and Govind^ā Dīkshita hold council in the palace of Lakshmīvilāsam. Govinda Dīkshita described the aggressions of the Pārasīkas (Portuguese) upon the Nēpāla king. Then he proceeded to give an account of Cholaka (Śoḷaga) their ally. This Śoḷaga having occupied an island near the coast was giving great trouble to the people of the neighbouring country. He used to inflict inhuman punishments upon the innocent people of the land. He would bind them up in empty sacks and having well beaten them with pestles would throw the sacks containing the men into the water to be devoured by crocodiles. He would also subject the kaḷamāḷ (perhaps means Kaḷlamars or Kaḷlars) of Achyuta's territory to unheard of atrocities by

* This Nēpāla king seems to be the ruler of the island of Jaffna. The name of Jaffna (Yālpāṇa) seems here to have been corrupted out of all recognition into Nēpāla. The Pārasīkas who drove the Nēpāla king from his territory are called in the Raghunāthābhyaṣayam of Rāmabhadraṁba Parangis which word signifies the Portuguese. The Portuguese seem to have interfered with the affairs of the island of Jaffna at this time and espousing nominally the cause of a rival to the throne drove the ruler of the island away and themselves occupied it. (*Danvers' Portuguese in India*, 11, Ch. vii.)

passing sharp needles into the roots of their hair. These do not cover even a small portion of the cruelties practised by Śōḷaga. If Achyuta were to subdue him and put an end to his atrocities, then the Portuguese (Pārasīkas) could be easily subdued and the Nēpaḷa (Jaffna) king once more raised to his throne.

Govinda Dīkshita then proceeded to say that the king of Pāṇḍya (the Nāyaka of Madura) had without any cause been entertaining a feeling of hostility towards him. He had also concluded alliances with Śōḷaga and the king of Tūṇḍra (the Nāyaka of Gingī, at this time Krishnappa Nāyaka).^{*} Considering the strength of the coalition formed against Achyuta it would not be advisable on his part to fight with them at once.

^{*} The king of Tūṇḍra or the Nāyaka of Gingī, with whom Śōḷaga allied himself, was according to the poem Raghunāthābhyudayam of Rāmabhadraṁba, Krishnappa Nāyaka. He had been imprisoned at Penukonḍa by the emperor Venkaṭapati Rāya for an act of revolt. After Raghunātha of Tanjore had marched to Penukonḍa to help the emperor and defeated his enemies, the Muhammadans, and driven them from Penukonḍa, he interceded on behalf of the prisoner Krishnappa Nāyaka and got him released. As a mark of his gratitude for this kind service, Krishnappa Nāyaka gave one of his daughters in marriage to Raghunātha. In spite of this past service Krishnappa Nāyaka allied himself later with the enemies of Raghunātha like the Nāyaka of Madura, Jagga Rāya, the Portuguese (Parangis) and the chief Śōḷaga.

There is an interesting account of Krishnappa Nāyaka in Purchas, His Pilgrimes, volume X, chapter VII, Jesuit Observations of India. Krishnappa Nāyaka was at the town of Chidambaram in the year 1599 A.D. superintending the improvements made in the temple of Govinda Rāja, within the great Śiva temple, as the construction of the Dhvajastambha. The magnificence of his court is described in detail. The Śaiva priests of the temple of Śiva at Chidambaram protested against the Nāyaka's improvements in the Vishnu temple and some of them even killed themselves by falling from the top of the tower. But Krishnappa Nāyaka accomplished his purpose in spite of their opposition.

Krishnappa Nāyaka is also said to have constructed a new port named Krishnapaṭam after himself near the mouth of the river Vellār (Velarius), and allowed the Portuguese to construct two churches in it. This forms now the Hindu part of Porto Novo. Krishnappa Nāyaka is also said to have previously been imprisoned by his uncle, but escaping from his prison he managed to blind his uncle and imprison him in turn. His capital Gingī is described as a great city, the biggest that Pimenta, the Jesuit, saw in India, and bigger than any in Portugal, Lisbon excepted.

We do not know how Krishnappa Nāyaka was related to the chiefs Śrīrappa Nāyaka and his father Pōta Bhūpāla who were the Nāyaks of Gingī before him if they were related at all. The famous poet Rānakhēṭa Śrīnivāsa Dīkshita lived in the court of Śrīrappa Nāyaka and dedicated to him the drama Bhāvanāpurushottama. According to this source Pōta Bhūpāla had by his wife Vengalāmba two sons Divākara Nāyaka and Bhairava Nāyaka in addition Śrīrappa Nāyaka. He founded villages called after himself and his parents respectively: Śrīrasamudra, Pōtasamudra and Vengalāmbapura. One of his titles in the work is the firm establisher of the throne of Kārṇāṭa, (Kārṇāṭasimhāsana-pratiśṭhāpanāchārya). This seems to refer to the help which the chief rendered to the emperor of Vijayanagar (Tirumala Rāya or Srīranga Rāya) during one of the Muhammadan invasions into the Vijayanagar empire soon after the battle of Talikota.

Soon after this, a spy sent to collect information about the Pāṇḍya returned and gave startling news. When the Pāṇḍya and his allies had come to an understanding and were about to proceed against Achyuta, they were joined by Jagga Rāya, who long a relative and servant of the Emperor of the Kārṇāṭa, had treacherously assassinated the emperor and his near relations. After the emperor of the Kārṇāṭa (Vijayanagar) had thus been murdered in his capital, his only surviving son, a child, had been rescued by the nobleman, Yācha, who with other chiefs was proceeding to Achyuta for help. Achyuta had to effect a junction with Yācha and the young emperor before the Pāṇḍya and his allies met the troops of Jagga Rāya at Śrīrangam as arranged between them.

After enumerating these events Govinda Dīkshita praised Achyuta for his long and beneficent rule, for his destruction of his enemies and his liberal patronage of learned men. He said that Achyuta had become old and requested him to instal his son Raghunātha on the throne that he might carry on the impending wars with greater vigour and bring them to a successful close. Achyuta accepted the advice of the minister and directed him to make arrangements for the coronation of Raghunātha. He also said that the ensuing Saumyavāsara (Wednesday) was an auspicious day and directed that the coronation take place then.

Sarga XII gives a description of the coronation of Raghunātha as it was performed by Govinda Dīkshita. After the coronation was over Achyuta retired to the sacred Śrīrangam to spend his later days in the worship of the God of the place.

Sarga XIII.—A spy in the service of Raghunātha returned with news of the enemies of Raghunātha, the Pāṇḍya and his confederates. He gave a description of the fire-arms used by the soldiers of the enemy and of the field pieces worked for them by the Pārasikas (Portuguese). He also gave a short description of the foreign (Pārasika or Portuguese) Captains in the enemy's army. They had long whiskers, red as copper. They had no mark on their faces, and their ears had no holes (to wear the ear-rings). They had long faces with crooked eyebrows. They wore red trousers and had red feathers on their caps. They chewed no betel and their breath smelt of toddy. Their bodies were covered with armour, and they were provided with big swords, quivers full of arrows and bows.

The messenger was then taken to Govinda Dīkshita to whom he gave the following account of the enemy. The traitor Jagga Rāya along with his friends went to the emperor as if for some act of service, and when the emperor was asleep one night murdered him

along with his children and friends. Then having been joined by the Dravida, Chera and Pāṇḍya kings he is wandering with his forces near Śrīraṅgam. The noble Yācha, however, managed to rescue one of the late emperor's sons from the massacre by a stratagem, and is now proceeding to the south for assistance. He requests to be assisted by you in the cause of your common master the Kaṛṇāṭa emperor.

Hearing that Yācha and his army are proceeding towards you with the emperor's son, and that they may not effect a junction with your troops, the Pāṇḍya king (the Madura Nāyak) at the instance of Jagga Rāya has cut the great anicut across the Kaveri.

On hearing this news, king Raghunātha decided to proceed to Kumbhakonam to effect a junction with the emperor's son Rāma Rāya, and celebrate his coronation at the place. The king then vowed that he would proceed against Śōjaga in his island and destroy him along with his relations. He would then proceed against the Pāṇḍya and his allies and having captured the chiefs in the battle-field, would take away all the wealth in the camp and set their empty camp on fire. He would also destroy in battle Jagga Rāya and his other allies, and with their skulls reconstruct the anicut (Śetu across the Kaveri), and put up there an inscription in memory of his great triumph there. Speaking thus, Raghunātha entrusted the whole management of the kingdom to his minister Govinda Dīkshita, and in great anger ordered his army to get ready for the march.

Sarga XIV describes Raghunātha's army. Raghunātha vowed to his favourite god Raghutilaka (Rama) that he would build for him a temple at his enemy's capital if he blessed him with success in the war.

Sarga XVI.—Raghunātha sets out with his army ready equipped from the fort of Tanjore.

N.B.—Here the manuscripts break off and the remaining portion is not available.

Sarga I.

अद्वैतविद्याविभवावलम्बान् गोविन्दयज्वेन्द्रगुरुनुपासे ।

निर्मथ्य षड्दर्शननीरञ्जन्ये धियैव सारान् ददते बुधेभ्यः ॥

नित्यावर्तितनैकदानविनमस्तेपाठसिंहासन-

प्रत्यापत्तिविधानशौण्डमदक्षपाण्ड्यसिपापण्डित ।

जिह्वास्पन्दनमात्रजृम्भितवचस्तन्द्वब्धनानाकृते
 प्रह्वशेषनृपप्रजावनविधौ मूर्त्यम्बिकानन्दन ॥
 जलनिधिगर्भवासवशानिर्भरदर्परिपु-
 प्रतिहतिहेतुसेतुकृतिनूतनदाशरथे ।
 कविबुधगायकाभिमतकरुणकरुणतरो
 जय करुणासनाथ रघुनाथ जनाधिपते ॥

Sarga II.

रङ्गाधिभूभूमिरमानुनीतिशृङ्गारवीक्षामृतपूरितायाः ।
 सहात्मजायास्तलिलैस्तदैव सहादृतो दीव्यति चोळदेशः ॥ १ ॥
 * * * * *
 तत्तादृशे काचन चोळदेशे रमानटीनर्तनरङ्गशाला ।
तञ्जापुरी नाम दरी हरीणां धराभुजां राजति राजधानी ॥ ४० ॥
 * * * * *

Sarga III.

पुरीमथासाध भुजेन तादृशीं भुजङ्गमेन्द्रप्रतिमेन मेदिनीम् ।
 असारकेयूरसमं महायशाः बभार चेव्वक्षितिपालशेखरः ॥ १ ॥
सरोगभीरं पुरि गोपुरं च यस्तमुन्नतं शोणगिरीशितुर्व्यथात् ।
 अशक्तयोरङ्घ्रिशिरो विलोकितुं महापथा माधववेषसोरिव ॥ ६ ॥
 सुधांशुचूडस्य यथा सुता गिरेः पयोजनाभेरिव पङ्कजालया ।
 विधेस्तवित्रीव गिरां विशां विभोरमुष्य जायाजनि मूर्तिमाम्बिका ॥ १५ ॥
 पुरन्ध्ररस्मादवनीपुरन्दरात् असूत सा शूरमथाच्युताधिपम् ।
 कुलाचलाधीशकुमारिकामणिर्धरेन्द्रचापादिव तारकाहितम् ॥ १७ ॥
 अनर्धरत्नाङ्गितमेष भूषणं वितीर्य रङ्गाधिपतेर्विशां पतिः ।
 अनुत्तमं रत्नमुष्य कौस्तुभात् परं नहीति प्रणुनोद दुष्प्रथाम् ॥ ४७ ॥
 अलङ्कियाप्रेम यदब्धिकन्यकाविभोः प्रसिद्धं तदयं विशां पतिः ।
 अमुष्य रङ्गाधिपतेस्तमर्पयन् अपूरयङ्कुरिविभूषणानि सः ॥ ४९ ॥
 ससंभ्रमं विरचितचम्पकाटवीसहस्रभूविबुधकुटुम्बसम्भृते ।
भवस्थले प्रतिशरदप्रवार्तितस्फुरत्तुलापुरुषयशो विशोभते ॥ ८० ॥

Sarga IV.

अमुमदुताकृतिममुं विलोकयन्नशरीरवाक्यमपि चानुचिन्तयन् ।
उचितं तयोऽथ तनूजमुर्वरारमणश्चकार रघुनाथभूपकम् ॥ १४ ॥

Sarga V.

रामो दशस्ववतरेऽपि राजतेऽसा-
वद्यापि कीर्तिवपुरादिकवेर्निबन्धात् ।
तस्माद्विधेहि समतामवधेहि ताव-
द्यत्नं विमोर्धदुपतेश्चरितप्रबन्धम् ॥ २७ ॥
पाकन्दकन्दलदमन्दमरन्दबन्धु
त्वंपारिजातहरणं त्वरया निबन्धुम् (?) ॥
यामद्वयेन यदुनेतारि पारिजात-
माजीहरत्सरसमच्युतभूपमूनः ।
काव्यं तदत्र विबुधैस्तु कथंकथंचि-
दालोखि चित्रमवधय फणीन्द्रकल्पैः ॥ ३० ॥
एवं वदंस्तनयमेष कृपारसौधैः
जाताभिषेकमपि तं जगतीबिडौजाः ।
तत्राम्याषिञ्चत मणीभिरसौ सभाया-
मासीत्स एव वसुधेशपटाभिषेकः ॥ ३१ ॥
अस्याच्युताभ्युदयपूर्वशतप्रबन्ध-
कर्तुर्महीतलशतक्रतुरात्मजस्य ।
अ(श्वो)रसानि गजतां खविभूषणानि
देशान् बहूँश्च दयमानमना व्यतारीत् ॥ ३२ ॥
जातु क्षमामथ बिजापयितुं समस्तां
नानानरेन्द्रविधृतां निजनन्दनेन ।
सञ्चिन्तयन्स नृपतिश्रवसोरतानीत्
कोलाहलं कमपि भूपकुलाङ्गनानाम् ॥ ३३ ॥

ओ रक्ष रक्ष सहसा भुवनैकवीर विद्राविताभिजपदाद्विमतैस्त्वमस्मान् ।
नेपाळनेतुरवरोधनितम्बवत्यः पत्या वयं पदमिताश्शरणं तवेति ॥ ३६ ॥

(!) कार्पण्यगर्भमवकर्ण्य तु कर्णरन्ध्रनाराचकरूपमुदितं नतमध्यमानाम् ।
आधारमावहदपारकृपारसार्द्रं वाचां हदैष निमिषं वसुधासुधाशुः ॥ ६७ ॥

ते नागपट्टणगतेन मया निरस्ताः

पूर्वं समेत्य पुरमस्य समुद्रस्वेयम् ।

नेपाळभूविभुमतो निरकासयन्किं

महक्षयामि तत्पुनरहं युधि पारसीकान् ॥ ६८ ॥

नेपाळभूविभुमसौ निजभर्मगेह-

द्वारि स्थितं द्रुतमुपेत्य तमित्युवाच ।

प्राक्पीतशेषरुधिरान्युधि पारसीक-

प्राणान् हरेयुरधुना तु त एव बाणाः ॥ ६९ ॥

प्राणस्य मे हृदि गतं तदनेन बुद्धं

विज्ञापनोक्तरचनेन विना तदद्य ।

द्वीपं हतं जितमपि द्विषतामनीकं

नेपाळभूमिपरिणारिति निश्चिकाय ॥ ७० ॥

स्नेहः परं मयि विभो तव कल्पनीयः

तेनैव सिध्यति समीहितमेतदास्ताम् ।

द्वेष्या न किं तु सुहृदो मम पारसीकाः

सन्दर्शनस्य भवतो यदमी निमित्तम् ॥ ७१ ॥

एवं वदन्तममुषे महीमहेन्द्रो

नेपाळभूपमबलासहितं निनाय ।

स्वावासगेहसदृशं सहस्रोपकार्य-

द्रव्याणि च स्वधृतरत्नविभूषणानि ॥ ७२ ॥

नेपाळक्षोणिपालं सपादि निजपदभ्रंशितं पारसीकैः

प्रत्यासन्नं वितन्वन्प्रबलभुजमहो नर्तयित्वा समित्याम् ।

भूमीपालश्चिरायागमयत समयं भूमृतो जैत्रयात्रां

सर्वे कुर्वन्ति यस्मिन्जलनिधिशयनस्वापमुद्रादरिद्वे ॥ ७३ ॥

द्वीपान्तप्त द्विजेभ्यो वितरसि रघुनाथेन्द्र ते सान्द्रतेजः

कुत्राप्यत्राश्रितास्त स्वधनमिति धिया कौतुकाधानधीरान् (!) ।

अन्यत्रास्माकमस्माद्वसतिमतिसृज्यन्तरीपान्तरस्थैः
नेपालक्षोणिपालप्रभृतिभिरभितः प्रार्थितो द्वीपदाने ॥ ७४ ॥

Sarga IX.

स्वस्वारिक्षितिपालकप्रतिहतिस्वच्छन्दनैकावनी-
पाकारातिजयप्रयाणनिहतैः प्रौढा मुहुर्भाङ्गतिः ।
निस्ताणैस्सममुद्रिराङ्गिरजनिर्निणिद्रभावध्रुवं (?)
पाथोराशिवरे चिरेण शयितः पद्मालयावल्लभः ॥ ४४ ॥

*

*

*

सोऽयं नेपाळनेतुः पुनराधिनगरि स्थापनार्थं तदीये
सर्वान्दुर्वारगर्वानपि धरणिभृतस्सत्वरं निर्जिगीषन् ।
जम्भारातिस्सुधर्माविव धिषणजयन्तान्वितो मन्त्रहेतोः
भूपः प्रापद्यताथो सचिवसुतयुतो जातु लक्ष्मीविलासम् ॥ ७५ ॥

Sarga X.

ससुतो वसुषासुधाकरोऽसौ सह गोविन्दमस्वीन्दुना सभायाम् ।
समगादथ तत्र गोत्रभेदे सजयन्तो गुरुणा यथामराणाम् ॥ १ ॥
प्रभुरेष तथा नु भद्रपीठे सचिवेनात्मभुवं समं निवेश्य ।
अपराङ्गमुपाश्रितोपबर्हं विमताज्ञातमुपादिशद्वितन्वन् ॥ २ ॥
प्रभुतत्सुतमन्त्रिणस्सभायां वरमेते सममस्मरन्वसन्तः ।
प्रथमं मिळितं प्रपञ्चसृष्टेः पुरुषाणां त्रितयं पुरातनानाम् ॥ ३ ॥
अचिरादनरेन्द्रमन्त्रसाध्यः प्रबलोऽयं नृपपारसीकदेहान् ।
प्रविशन्नसिपन्नगस्त्वदीयः पिबतु प्राणसमीरणं रणाग्रे ॥ १४ ॥
अभिनेतरयन्ति पारसीकान् युधि नेपाळपरम्परा भवन्तः ।
अधुना खलु चोळकं सहायं विधुनानं तव शासकं बलेन ॥ १५ ॥
नृपचन्द्रनृशंसदृष्टिरास्ते स तथा संप्रति चोळको धरायाम् ।
प्रवदन्ति जना यथा मुनीनां प्रवरं हन्त दशाननं चरित्रैः ॥ १६ ॥
अभवद्बहुकाळकूटबाषा नमवस्तोयनिधेश्विरतनो यः ।
अधुना स निजान्तरैकवासं सहतश्चोळकमस्यसाधनैव ॥ १७ ॥

पश्चिक्कान्मिळितः पथिष्वजस्रं बत गोणीकृतभस्त्रिकासु बद्धा ।
 मुसलैस्त विभो मुहुः प्रहार्य क्षिपति ग्राहमुखेषु निर्निमित्तम् ॥ १८ ॥
 वनदंष्ट्रभिराहता त्वदीयैः कळमाळित्यभिधायिनां जनानाम् ।
 अधिरोपयतेऽधिरोमकूपं शितसूचीरिह पाययत्यजस्रमः ॥ २० ॥
 इयता वचसा यदेकदेशोप्यधुनाभिहितस्तदस्य सर्वम् ।
 चरितं हतकस्य शक्यते तन्न मयाकर्णयितुं नमश्शिवाय ॥ २२ ॥
 भवता नरपालकेन्द्र भग्रे निहते चोळगनाम्नि नीतिमार्गात् ।
 प्रभवो न भवन्ति पारसीकाः पुरि नेपाळविभुं पुनर्निरोद्धुम् ॥ २२ ॥
 सचिवोक्तमिति श्रवःपुठाभ्यां परिगृह्णन् रघुनाथपार्थिवेन्द्रः ।
 अगदीदिति दन्तदीधितिभ्यो जनयन्नर्म दिवापि चन्द्रिकाणाम् ॥ २३ ॥
 निहते युधि चोळगे नृशंसे निहता एव भवन्ति पारसीकाः ।
 नरनाथनिजाश्रयस्य बाधे नयसिद्धो न किमाश्रितस्य बाधः ॥ २४ ॥
 अवनीन्द्र तवाश्रितस्य पादौ पुरि नेपाळविभोः पुनः प्रतिष्ठाम् ।
 अयमाशु विधातुमभ्युपायः परमस्मिन्प्रतिभाति किञ्चिदेवम् ॥ २५ ॥
 आवेवेकानिधिस्त पाण्ड्यभूपो भुवि वेतण्ड इव भ्रमन्मदेन ।
 नरपालमृगाधिपे स्वशक्त्या निरपाये त्वयि शात्रवं विधत्ते ॥ २६ ॥
 प्रबलं बत शात्रवं स पाण्ड्यः प्रभुचन्द्र त्वयि शीलयत्यहेतुः ।
 अधुना तु स चोळकस्य तस्मिन्नपि तुण्डीरविभोः प्रवर्तनेन ॥ २७ ॥
 ब(हुमर्थ ?) मेकदापरैर्यत् प्रबलोऽपि सितिपालको न कुर्यात् ।
 तदमी विषयेषु विप्रकीर्णा धरणीन्दो युगपच्चया न योध्याः ॥ २८ ॥
 अवतंस्य वचस्तदस्य मन्त्री नयसिन्धो रघुनाथमेदिनीन्दोः ।
 अवदत्स वदावदप्रवेकः परमानन्दधुरन्धरान्तरङ्गः ॥ २९ ॥
 अयतेऽस्य वचोऽनवद्यमर्थं श्रयतेऽर्थो नृपचन्द्रनीलतत्वम् ।
 तनुतेऽपि च नीतितत्त्वमेतत्प्रकृतेऽतिप्रवर्णं मतिं विधेये ॥ ३१ ॥
 प्रमुरेष तथेति भाषितेन प्रसवेनेव सदाळिमोददात्रा ।
 सरसेन फलैकसाधनेन व्यतनोन्मन्त्रिणमुष्टसह्यतंसम् ॥ ३२ ॥
 अनयैव किल त्वयानुपूर्व्या वदता कश्चन वैरिणां नृपाणाम् ।
 प्रणिधिश्चरितस्य पाण्ड्यभूपप्रभृतीनां प्रहितो विचारणाय ॥ ३३ ॥

भुजधाम यशोऽपि तादृशं ते भुवनान्यस्य तदेतदच्युतेन्दो ।
 अहमेव विदिक्षु दिक्षु सीमास्वपि सर्वास्तु चरधिराय जाने ॥ ३४ ॥
 विजिता बहुधा पृथक्पृथक्ते विमताः पाण्ड्यमुत्वास्त्वया रणेषु ।
 मिळिताश्शपथैर्मियस्तमस्ताः पुनरप्यत्र पुराभिषेणयन्ते ॥ १४ ॥
 अनुजीव्य चिरादनन्यमित्रं पुरि कर्णाटकभूपातिं सबन्धुम् ।
 निजनाथमहो निहत्य कैश्चित् समगात्पाण्ड्यनृपेण स जगन्नाथः ॥ ५५ ॥
 पुरि तत्र हते स्वपुत्रपौत्रैः सह कर्णाटनृपे तदावशिष्टम् ।
 परिगृह्य तदात्मजं स याचप्रमुरग्यैश्च समायियासतीह ॥ ५६ ॥
अधिरङ्गमयी मिळन्ति यावत् युधि मत्ता रिपवस्सपाण्ड्यभूपाः ।
 पुर एव ततोमुना विधेयं तव कर्णाटनृपात्मजेन सख्यम् ॥ ५७ ॥
 (?) समनोजवसेनकिंविधेयात् सुमनोराजनिभस्सुतो विधेयम् ।
 अहितास्तकला युयुत्सया ते प्राहितास्तत्र मिळन्तु भूप मा वा ॥ ५८ ॥
 नृपधूर्वहतां निजे तनूजे वसुधावास्तटिनीवराहता यः ।
 वितनुष्व रणेष्वसौ विशङ्को विमतानां शु विनाशयत्ययत्नम् ॥ ६० ॥
 अनपायविभुत्वहेतुमेतत्सनिपायस्पशवाक्यमच्युतेन्द्रः
 प्रतितं वचनं प्रमोदमानः प्रथितं किञ्चन वर्णयांचकार ॥ ६१ ॥
 विजिता बहवो विशामधीशाः बहुधाभोजि वसुन्धराप्यशेषा ।
 विदुषामपि संभृतं व्यतारि द्रविणं किं परमस्ति किं विधेयम् ॥ ६२ ॥
 परमेतदिहावशिष्यते मे परमेऽस्मिन्^१रघुनाथनाम्नि पुत्रे ।
अवनीभरमाकलय्य शत्रूनविनीतानमुना विजापयिष्ये ॥ ६३ ॥
 तदमुं धरणीतलेन्द्रतायाम् अभिषिञ्चे त्वमपि द्रुतं विकीर्णैः ।
 सविधं मम कैश्चन क्षितीन्द्रैः सह कर्णाटनृपात्मजं नयस्व ॥ ६४ ॥
 इतितामिति सोयमुर्वरेन्दोर्वदनात्करुणकमञ्जरीं वतंस्य ।
 निरतोमहति स्पशो विधेये निरगाम्भृदगारतोऽतिवेगात् ॥ ६५ ॥
 निजपार्श्वभुवं प्रसाधयन्नं नृपचन्द्रो रघुनाथपार्थिवं तम् ।
 अवलोक्य समन्त्रिणाथ बाणीमवतंस्यामिति वर्णयांबभूव ॥ ६६ ॥
 इत्यात्मजं निजमसाविममच्युतेन्दुः
 अत्यादरेण धृतनीतिमयादधानम् ।

आविप्रमोदमुचितामवलोक्य वाणीम्
 गोविन्दयज्वतिलकं गुणवानवादीत् ॥ १०२ ॥
 सौम्ये भाविनि वासरे शुभतरे शौण्डीर्यमुख्यैर्गुणैः
 प्रख्यातं रघुनाथनायकममुं प्रौढापदानं सुतम् ।
 क्षिप्रं त्वं चतुरर्णवीपरिवृतक्षोणीतलप्राभवे
 कुर्याः कौतुकतोऽभिषिक्तमखिलैर्गोविन्दयज्वाग्रणीः ॥ १०३ ॥
 कुर्वन्तद्वचनं वतंसमुचितं गोविन्दयज्वाततः
 पौराणामभिषेकमङ्गळकृते प्रावीवृतस्सम्भ्रमम् ।
 सोऽपि श्रीरघुनाथभूमिरमणः स्वावासगेहं मुदा
 प्राग्भारेण समं समाविशति (च) प्रह्वैः परीतो नृपैः ॥ १०४ ॥

Sarga XII.

भद्रासनस्थितिविधिप्रश्रितं विमृत्वा
 नित्याग्निहोत्रमवया निठिलो महीन्दोः ।
 आचन्द्रतारकमधीश्वरतानिदानं
 गोविन्ददीक्षितगुरुः कुरुते स्म पट्टम् ॥ ४९ ॥
 सर्वं धैर्यविधूतमेरुविभवे सर्वसहाया भरं
 प्रौढेऽस्मिन् रघुनाथनाम्नि निदधत्पुत्रेऽच्युतक्षमापतिः ।
 श्रीरङ्गस्थलसङ्गतां बुधकुलं शीतांशुरुर्वीमिव
 प्राप्तस्सैष पुपोष शेषशयने भक्तः परे धामनि ॥ ५४ ॥

Sarga XIII.

चारो नेत्रा चोदितस्तप्रजानां दृष्ट्वा श क्षमापतीन्दप्रवृत्तीन् ।
 वक्तुं वेगादागतो वासधाम्नः कक्ष्यामग्र्यामस्य कामप्यवाप ॥ १ ॥
 आपूर्यान्तःप्रौढलोहाग्नियन्त्रेष्वाविध्वानो यत्समीपे समीरः ।
 सख्यास्वस्यारातिसैन्याक्षिपायाम् उद्योगित्वं नित्यमुदुष्यतीव ॥ ८ ॥
 हस्तग्राह्यापारलोहाग्नियन्त्रकूरैर्हलास्त्रादनाधूर्णिताक्षैः ।
 सन्नद्धैर्या सन्ततं पारसीकैः उत्साहैर्वा सप्रतीकैरुपेता ॥ ९ ॥
 वेद्यां तस्यां भूपतेर्वेत्तहस्तैः द्वित्रैरेव स्थापितान्दप्रवृत्तीन् ।
 कालस्येवालोकायत्कालभेदान् सोऽयं भीतो नित्यशुष्कास्तुलुष्कान् ॥ १४ ॥

सद्योमृषृत्वच्छताग्रेपमानैः दीर्घश्मश्रुभ्रेणिदीप्तैर्महाङ्गैः ।
 शून्याळीकैरक्षतश्रोत्रयुग्मैः वक्तैः क्रूरान्वकितभ्रूकुटीकैः ॥ १५ ॥
 उद्भ्रान्ताक्षान्लोहितोष्णीषबन्धान् ताम्रच्छायैस्तावतंसांगरुङ्गैः ।
 वज्रप्रायैर्वर्मितान्वारवाणैः निस्ताम्बूलान्मद्यानित्यावालिप्तान् ॥ १६ ॥
 कट्यालम्बिप्रौढकौक्षेयसक्तं तूणीभारं बिभ्रतो दुर्विदग्धान् ।
 सव्येनोच्चैः पाणिना शार्ङ्गचापं द्वित्रानन्येनापि तीक्ष्णान्पृषत्कान् ॥ १७ ॥

* * * *

विज्ञाप्य नैकधरणीविभुचोष्ठितानि
 वक्तुं समागतममुं वसुधासुधांशुः ।
 आलोक्य चारमयमाह पुरो निषण्णं
गोविन्दयज्वतिलकं गुणिनां प्रवेकम् ॥ ७० ॥
 अभिधाय पटाश्वलाक्षिताभ्यां स विनीतो वदनं चरः कराभ्याम् ।
 अगदीद्विषतामथापदानान्यनुयुक्तो मखिनामधीश्वरेण ॥ ७३ ॥
स्वामिद्रोही जग्गराजः स्वमित्रैः कैश्चिद्रूपैः प्राप्य कर्णाटभूपम् ।
सेवाव्याजेनाशु सेनासनाथः सुप्तं रात्रौ सोऽवधीत्वन्धुमित्रैः ॥ ७४ ॥
 स मित्रसुतबान्धवैस्सह निहत्य कर्णाटक-
 प्रभुं स्वकुलपोषकं प्रबलपापदुष्यन्मतिः ।
 ततोऽनु संहितो नृपैः द्रमिडचेरपाण्ड्यादिभिः
 भ्रमत्यनुचितक्रियः परवशोऽधिरङ्गस्थलम् ॥ ७५ ॥
 हतेऽथ कर्णाटनृपे सहात्मजैः ततोऽवशिष्टं पृथुकं तदात्मजम् ।
 कमप्युपायादवहत्य यत्नतः कथंचिदायाति स याचभूपतिः ॥ ७६ ॥
 आलम्ब्य मंक्षु धरणीन्द्रमहानुभावम्
 आगन्तुकैकशरणं प्रबलं बलेन ।
 याचक्षमापतिरसाविह याचति त्वां
 सख्यश्चितो रिपुनृपैस्त विभुत्वहेतुम् ॥ ७७ ॥
 कर्णाटप्रभुसूनुमात्माविमतं कंचिद्रूहीत्वा शिंशुं
 त्वामभ्यागमदेष याचमहिपस्तूर्णं भियेत्यन्वहम् ।

पाण्ड्यश्चेरसरवोऽथ जग्गविभुना पापेन च प्रेरितः
 कावेरीतटधर्मसेतुमचलं कैश्चित्कुधाभेदयत् ॥ ७८ ॥
 गत्वा संप्रति कुम्भघोणमुचितं कर्णाटनेतृस्तुतं
 बालं तं शरणागतं विरचये पट्टाभिषिक्तं बलात् ।
 प्रौढश्रीरधिभद्रपीठि निवसन्पाथोधिभिः प्रावृतां
 सर्वामप्यवनिं स राममहिपः स्वैरं चिरं रक्षतु ॥ ८० ॥
 अन्तरीपगतमम्बुधेरहं चोलकं सपदि चोदितैर्नृपैः ।
 कैश्चिदेव युधि खण्डये पुरा बन्धुपुत्रसहितं प्रतापतः ॥ ८१ ॥
 पाण्ड्यं तुण्डीरचेरद्रमिडमगधभूपालमुख्यैस्तपनैः
 हस्तग्राहं गृहीत्वा सपदि समिति तत्तत्समस्तार्थजातम् ।
 योधैराहार्यशूरैः पटगृहमखिलं (!) याधयित्वा च वह्निं
 ज्वालाभिर्भासयेऽहं दिशिदिशि सततं जैत्रवृत्तिर्महांति ॥ ८२ ॥
 छिन्नैर्जगन्नुपादिबाहुजनुषां सेतुं शिरःकूर्परैः
 कावेर्यां युधि बन्धयामि सुदृढं कामं तथाहं भटैः
 स्पष्टं तैः विधृताभिरेवं लिपिभिस्स्वायंभुवीभिर्विधा
 कर्तव्यं जयरेखिकाविरचनं कल्प्येत कल्पावधि ॥ ८३ ॥

इतीरयन्वचनमिलावलाहितो
 धराधुरां निजसचिवे निवेश्य च ।
 सरोहितात् सदसि सरोषमीक्षणात्
 अनीकिनीमथ समनीनहत्क्षणात् ॥ ८४ ॥

Sarga XIV.

प्रत्यर्थिप्रभुविजयप्रयाणयोग्यं
 सन्नद्धं महति बले स भूषणानि ।
 आहत्य प्रकृतिमनोहरैरयानैः
 आकाङ्क्षीन्महिपरिणारिनुग्रहीतुम् ॥ १ ॥
 द्वीपस्थं रघुतिलकं द्विषं मथित्वा
 तस्याहं पुरि कलये तव प्रतिष्ठाम् ।

साहाय्यं युधि नम संविधेहि तत्रे-
 त्यभ्यर्थ्य क्षितिभृदथ प्रतिष्ठते स्म ॥ ३५ ॥
 आधूतखड्गलतिका मुहुरानतानि कृत्वा शिरांसि परिद्धृतगभीरघोषम् ।
 दूरादकुर्वत तुरुष्कभटा धरित्रीपाकद्विषस्तविनयं प्रणयं हयस्थाः ॥ ३६ ॥

Sarga XVI.

अम्लानाभिरपास्तरञ्जनहनक्लेशाभिरभोरुह-
 त्वग्निस्तौधजुषामपाङ्गजनिभिस्तश्चाघमेणीदृशाम् ।
 आयुष्मान्धुनाथंभूमिपरिणीरभ्यर्चितो भूयसा
 सञ्जातप्रमदो बलेन निरगात्तञ्जापुरीतो बहिः ॥ ७४ ॥

91

RAGHUNĀTHĀBHYUDAYAM.

[By Rāmabhadraṁbā.]

This important historical poem dealing with the life and achievements of Raghunātha, Nayaka of Tanjore was recently found in November 1916 by Professor S. Krishnaswami Ayyangar of the University in the course of his search, with the assistance of Pandit Rāmaswami Sastriyar of the library, for historical manuscripts bearing on the history of Vijayanagar. It is not noticed in Burnell's catalogue of the Tanjore library. The work was written by the talented poetess Rāmabhadraṁbā of the Court of Raghunātha.

Sarga I.—She praises the great qualities of Raghunātha and says that he had written many literary pieces (Prabandhas). She invokes the assistance of her patron in her task of writing his life.

Sarga III.—Raghunātha is referred to as able to pay attention to a hundred subjects at a time (Śatāvadhanam), and issue his instructions with regard to all of them. His magnanimity even excelled that of the great ocean itself, and, as if to signify this, the king of Nēpāla (Jaffna) and the inhabitants of other islands sought refuge with him.

Sarga VI.—The king Raghunātha holds his court in the palace Lakshmi Vilāsam, and his bards are made to sing the praises of his family. In the Śūdra caste, born from the feet of Vishnu, was born

a king called *Timma* who had married *Bayyāmbika*. They got a son called *Chevva* (Śiva). He constructed the tall gopura (tower) of *Śōṇadri* (Tiruvaṇṇāmalai), the gopura and *Dhvajastambha* (flag-column) at *Vṛiddhāchalam*, and the compound walls and the steps leading to the temple of *Śrīśailam*. In all these places he made arrangements for the permanent worship of God. He made many offerings (gifts) and established many *agrahāras* (Brahman villages) on the banks of the *Kaveri*. He married *Mūrtyamba*, the sister of the Queen of *Achyuta Rāya*.

They had for son *Achyuta*. He constructed the beautiful golden *Vimāna* (tower over the sanctum) at *Śrīrangam*, and presented to the God of the place a crown (*Kirīṭa*) and a throne. He made many gifts to the God *Śiva* worshipped at *Ramēśvaram* and restored the many *tīrthas* (holy bathing ghats) of the place which were in ruins. He constructed many temples, granted *agrahāras* and performed gifts like *muktātulapūruṣa* (weighing himself against pearls and distributing the pearls in charity). *Achyuta* married *Mūrtyamba* and to her was born the son *Raghunātha*.

When *Raghunātha* grew up, his great qualities pleased his father very much. He had several princesses of the *Pāṇḍya* and other kingdoms married to him. *Achyuta* made *Raghunātha* *Yuvarāja* (heir-apparent). At that time the *Karṇāṭa* (*Vijayanagar*) emperor *Venkaṭadēva Rāya* was opposed by the *Pārasīkas* (*Muhamadan* rulers of *Bijapur* and *Golkonda*). In order to defend the empire against them, he requested *Achyuta* to send the prince *Raghunātha* to his assistance. At the direction of *Achyuta* *Raghunātha* started on the expedition followed by hundreds of tributary chiefs. He went to *Chandragiri*, and from there reached *Penukonda* the hereditary capital of the *Karṇāṭa* (*Vijayanagar*) kings in a few days. The emperor *Venkaṭadēva Rāya* on hearing of his arrival received him with great honour and made him stay in *Penukonda*. Many of the enemies of the emperor fled from *Penukonda* when they learnt of the arrival of *Raghunātha* with troops, while a few mounting their horses opposed him. But they were easily defeated by the valiant *Raghunātha* and were scattered as the *Rākshasas* were by *Rāma*. On their defeat they submitted to *Raghunātha* and retired. After this victory *Raghunātha* was opposed by the *Murasas* (the people of the *Morasaṇaḍu*, the district embracing the northern portion of *North Arcot* and the adjacent parts of the neighbouring districts) from their forts like *Baḷḷaḷapura*. Having defeated all these enemies he brought all the territory and the fortresses of *Karṇāṭa* once more under the emperor *Venkaṭadēva*

Rāya. After this victory the emperor Venkaṭadēva Rāya in the public court acknowledged the great assistance rendered by Raghunātha, and said that he was able to destroy his enemies only with the assistance of Raghunātha. He also honoured him with presents of horses and jewellery. Raghunātha then learnt from some relatives of the chief that the lord of Tundīra (the Nāyaka of Gingi), Krishnappa Nāyaka, was wasting away in the emperor's prison. Raghunātha took pity upon him and by his influence got Krishnappa Nāyaka released by the emperor. The lord of Tundīra then prostrated himself with his queen before Raghunātha, and showed his gratitude by giving Raghunātha his daughter in marriage. When Achyuta heard that his son Raghunātha was returning after accomplishing his mission with the emperor of Kārṇāṭa he proceeded some distance from his capital to meet him and give him a fitting reception.

Sarga VIII.—Raghunātha was then raised to the throne.* Soon after this, news was brought to Raghunātha of the atrocities of a chief called Śoḷaga. This chief was so powerful that he had defied even powerful viceroys like Viṭṭhala Rāja.† He was a worshipper of the God Bhairava. He had occupied an island near the sea, and was giving great trouble to the surrounding country. He used to carry away women from the neighbouring country and was giving the people no peace.‡

When Raghunātha heard this he promised to relieve the suffering people by the destruction of Śoḷaga.

* This must have been when his father Achyuta was still living. In the poem *Sāhityaratnākaram* of Yaḡṇanārāyaṇa Dīkshita, dealing with the life of Raghunātha, Achyuta is said to have been living after the death of the emperor Venkaṭapati Rāya, and the massacre of the royal family by Jagga Rāya. When he heard that the only surviving son of the murdered emperor and the general Yāchama were proceeding to the south for assistance to Tanjore, and that Jagga Rāya and his ally, the Nāyak of Gingi were marching south to effect a junction with the Nāyak of Madura, Govinda Dīkshita persuaded Achyuta to resign in favour of his son Raghunātha, who was young and vigorous to carry on the war. Achyuta did as he was advised and retired to Srīraṅgam to spend his remaining days.

† We do not know whether the Viṭṭhala here referred to could be Rāma Rāju Viṭṭhala, a cousin of the Emperor Aliya Rāma Rāju who led an invasion to the extreme south of the peninsula. We do not know whether Śoḷaga against whom Raghunātha fought about 1615 could have also fought with Rāma Rāju Viṭṭhala who invaded the south more than half a century before the event.

‡ The atrocities of Śoḷaga are described in worse colours in the *Sāhityaratnākaram*. He used to throw his prisoners to his trained crocodiles. He used to pass sharp needles into the roots of the hairs of his prisoners. This chief Śoḷaga was an ally of the Portuguese, and the Jesuit writer Pimenta gives an account of him in *Pimenta's History*, Volume X, Chapter vii.

Soon after this the servants of Raghunātha's Court announced to him that the king of Nēpāḷa* had gone to him with his relatives and assistants, and was waiting to be admitted to his presence. When the king of Nēpāḷa (Jaffna) was brought before him he made due obeisance to Raghunātha and narrated how Raghunātha's grandfather China Chevva and his father Achyuta were great supporters of his kingdom. The Parangis (Portuguese) had on several occasions been defeated by his ancestors, and they had been waiting to wreak their vengeance upon the king of Nēpāḷa.† Roving the seas in their ships they now attacked his capital while he was himself away from it and captured it. He was obliged to flee in a ship across the sea and seek refuge at the court of Raghunātha. Raghunātha promised to render assistance to the king and restore him his lost kingdom.

After this there arrived at his court some envoys from the court of the emperor of the Kārṇāṭa. When they were introduced into his presence they narrated how after the death of the Emperor Venkaṭadēva Rāya all the officers raised the son of the crown prince,‡ Śrīraṅga Rāya to the throne. After the new emperor had ruled for some time the nobleman Jagga Rāya, along with his

* The king of Nēpāḷa was the ruler of the island of Jaffna. He was driven away from his kingdom by the Portuguese who are called Parangis in this poem and Pārasikas in the Sāhityaratnākara. They nominally espoused the cause of a rival to the throne and took the opportunity of getting hold of the island by driving out the ruler in possession (vide Danvers: The Portuguese in India II, pp. 206-7).

† In 1591 under Andreu Fustado the Portuguese undertook an invasion of Jaffna, as they heard that both the king of Kandy and himself persecuted those of their subjects that professed Christianity. Fustado occupied Jaffna, killed the king and his eldest son. The younger son Pararājāsēkhara Pandara, a boy of seven, was placed on the throne by Fustado in anticipation of the Viceroy's sanction, which was ultimately accorded on terms later, with an uncle of the prince as regent, until he should come of age. This ruler died in 1617 leaving a young son and an uncle for regent. One Sangili Kumāra killed the regent and usurped the throne; but he was driven out by a rebellion of the people. He managed, however, to get the help of the Naik of Tanjore and establish himself on the throne, the Portuguese recognizing him as king. They dethroned him ultimately and occupied Jaffna. A rebellion was soon stirred up in behalf of a prince who was then at Remancor by one Arache Dom Luiz. This was put down. The prince surrendered himself after the defeat of the allies. Arache Dom Luiz fled to Tanjore and persuaded the Naik to take possession of Jaffna. The first Tanjore invasion under Khem Naik, who assisted Sangili Kumāra not long before, failed. Another and larger expedition had no better result. The Jaffna prince who found sanctuary with some Franciscan friars to escape Sangili Kumāra became Christian in 1620, making over his claim to the kingdom to the Portuguese. The text above seems apparently to refer to Sangili Kumāra's defeat by the Portuguese in 1617 (vide F. C. Danvers: The Portuguese in India, II, Ch. viii).

‡ This must refer to Rama Rāya, father of Śrīraṅga, and brother of Venkaṭapāṇḍya. He died as Viceroy at Seringapatam.

younger brother, surrounded the palace one night with his troops, and massacred the emperor, his wives and children. From among the children of the emperor a boy was very skilfully rescued from the palace, in the dead of night, by a washerman. Some grateful officers of the late emperor had taken up the child's cause, and not being able to fight against their enemy were going to Raghunātha for help. The envoys then requested Raghunātha to take up the cause of the fugitive emperor, and rescue the empire *once more* from destruction as he had done before in his youth, and to destroy the party of Jagga Rāya. When Raghunātha heard this he told his ministers that the three tasks of destroying Śōḷaga in the island, driving out the enemies of the Nēpaḷa (Jaffna) king, and celebrating the coronation of the new Karṇāṭa emperor would constitute his digvijaya (conquest of the four quarters).

Having ordered all his generals to get ready, and appointed proper officers for governing the capital during his absence, Raghunātha set out with his army along the banks of the Kaveri to Kumbhakonam. He worshipped the gods of the place and marched towards the island of Śōḷaga on the seashore. Śōḷaga was afraid of the great heroism of Raghunātha, although he was himself a warrior, and requested the assistance of his ally Krishna (Krishnappa Nāyaka of Gingi). His own courtiers sought to dissuade Krishnappa Nāyaka from making war against Raghunātha who had saved him when he was captured by his powerful enemy, the emperor. But he did not listen to their counsel and marched towards the island of Śōḷaga. Seeing that Śōḷaga did not surrender and still stood defiant, Raghunātha ordered his men to construct a bridge of boats and himself crossed over to the island on an elephant. They then began to lay siege to the enemy's fort, but the garrison within it did great injury to his army by raining upon it stones and fire. The king then in great anger ordered his army to destroy the fortifications or enter the fort with scaling ladders. When the fort fell into the besiegers' hands Śōḷaga tried to escape, but he was taken prisoner and Raghunātha ordered his life to be spared. Seeing that the Śōḷaga had been captured, his ally * Krishnappa Nāyaka, the Nāyaka of Gingi, escaped to his own capital. Advised by his ministers not to show any consideration to Śōḷaga and to throw him into prison, Raghunātha ordered accordingly.

* In 'Purchas, His Pilgrimes,' Vol. X, page 218, there is an interesting account of Krishnappa Nāyaka, the ruler of Gingi and of the manner of his accession to this position. He escaped from the prison himself and had his uncle blinded and put into it.

Sarga IX.—After Raghunātha's victory over the Śōlaga his ministers reminded him of the expedition against the usurping Portuguese (Parangis) in the island of Nēpāḷa (Jaffna). He proceeded on his elephant to the seacoast followed by his army and ordered the construction of a bridge of boats for his army to cross over to the island. When his army was crossing over to the island by the bridge it was opposed by the troops of the Portuguese who used fire-arms. The battle between the two forces is then described. Seeing that the forces of the king (Raghunātha) were irresistible the Parangis fled before them and leaving behind them their money and arms and ammunition, escaped into the sea. Raghunātha then placed his own garrison in the island and celebrated the coronation of his ally, the Nēpāḷa (Jaffna) king, as Rama performed the coronation of Vibhīṣhana.

The envoys sent from Raghunātha's court then brought to him an account of the traitors to the empire (Jagga Rāya and his allies).^{*} They had effected a junction with the rulers of Tuṇḍīra (Gingi) and Pāṇḍya, and with their armies were hunting for the late emperor's surviving son to put him to death. Raghunātha ordered his army to march west to Topur † which was the headquarters of the enemy. He then intimated to every captain in his army that they should deliver the attack upon the enemy the next day, and stationed sentinels at several places in the field. The troops are then described as they appeared in the night with their torches and watch fires. Seeing the extraordinary preparations of Raghunātha, his enemies, the Pāṇḍya and his allies also made themselves ready.

Sarga X.—When the allies were attacked by the troops of the king, the scene resembled the meeting of the eastern ocean with the western. In the beginning there was an artillery duel between the two contending armies. After that the cavalry of Raghunātha proceeded in semi-circular formation, and attacked the enemy

^{*} Vide Sewell's *Forgotten Empire*, Chap. XVII. Barradas says that Jagga Rāya did this in order to bring about the succession of his own nephew. One of the queens of Venkaṭapati Rāya, who is called Bāyamma was very sorry that she had no issue and pretending that she was pregnant introduced into the palace a stranger child and brought him up as her own son. He was brought up in the court itself, but his origin was known to the emperor who on his death-bed nominated as his successor Śrīraṅga Rāya alias Chikka Nāya, son of his brother Rāma who was crown-prince. Jagga Rāya took up the cause of the boy who was brought up by Bāyamma as her own son. He was father or brother of Bāyamma. He surrounded the palace one night with his soldiers and massacred the whole of the royal family except a single child who was skilfully saved by the noleman Yāchama Nāyaka.

† Now called Tohur, about two miles from the grand anicut, on the south bank of the Kaveri.

closely followed by his infantry which was irresistible. The troops of the Pāṇḍya could not stand the attack, broke and fled from the field. Jagga Rāya then advanced and opposed Raghunātha's troops. The sight of the traitor Jagga Rāya made Raghunātha very angry. In the ensuing attack Jagga Rāya and his relatives were all killed by the spears of Raghunātha's infantry. The anicut across the Kaveri which had been breached by Jagga was apparently the one he reconstructed 'with the skulls of his troops and cemented by their blood'. Seeing that Jagga and his troops were completely destroyed in the battle, the Pāṇḍya began to feel anxious for the safety of his own territory. Leaving his elephants, horses, treasury and harem in the camp he fled a krosa (a league). The ruler of Tundīra (Gingi) also fled from the field making himself ridiculous in the eyes of his own officers. When he saw the troops of his allies flying from the field Raviḷḷa Venka lost courage and fled along with the others, as also Māka Rāja who had come to the field in a braggart spirit. Their ally Rayadallāpi (?) Chenchā* who had never seen a battle from his birth became afraid when he saw from a distance royal corpses weltering in their blood and fled in great hurry. Raghunātha then pardoned the Pāṇḍya who was captured and brought before him, and spared his life gaining great glory by the act. Raghunātha then had a pillar of victory erected on the banks of the Kaveri.

Some envoys of Raghunātha's court who had gone to enquire about the proceedings in the territory of the Nāyaka of Gingi returned to his court and reported that, after having been defeated by his army and driven away from the field, he had joined with other chiefs like himself and was projecting measures of hostility against Raghunātha. Raghunātha on hearing that, proceeded with his army along the bank of the Kaveri to Panchanada (Tiruvaiyār or Tiruvāḍi) and there waited for news of the success of the army he had despatched under his general against Krishnappa of Gingi. His victorious generals returned from the campaign and gave him an account of it. They first proceeded against Bhuvanagiri and other fortresses in the enemy territory, and captured them dispersing the garrisons stationed there by the enemy. Then they were attacked by Krishnappa Nāyaka with his allies like Yatirāja who like himself had fled from the field. Raghunātha was greatly pleased with the news of the victory and rewarded his generals

* This Chenchā is referred to as *Dajavāi Chenchu* in Vijayaraghava Nāyaka's poem, *Raghunāthābhyaḍayam* (Extract No. 86). He seems to be the same Chenchu referred to among the allies of Jagga in the *Rāmārjyaṃ* (Extract No. 79). Dallāpi is possibly an error for *Dajavāi*.

amply. He then returned to his capital Tanjore after a long absence, being waited upon on his journey by the princes of ancient clans.

Sarga XI.—After Raghunātha returned to his capital he held court to examine the achievements of the accomplished ladies of his court. They are said to have been proficient in composing the four kinds of poetry (Chitra, Bandha, Garbha and Āśu) and in explaining the works written in various languages. They were skilful in the art of Śatālekḥini and filling up literary verse puzzles (padyapūraṇam). They were able to compose verses at the rate of one hundred in an hour (ghaṭikāśata), and to compose poetry in eight bhāṣhas (Sanskrit, Telugu and the six Prakrits). They knew how to interpret and explain the poems and dramas (kāvyas and nāṭakas) composed by the famous poets, and to explain the secrets of the music of the two sorts (Karnāṭa and Deśa). They were able to sing very sweetly and to play on the vīṇa and such other musical instruments as the Ravanahasta. Raghunātha examined the proficiency of all of them and presented them with Kanakābhishēka (bathing in gold).

Sarga XII.—Raghunātha heard the songs sung before him and witnessed the dances of the accomplished ladies of his court. Some of the rāgas, etc., that were sung before him were designed by Raghunātha himself who was a master of the art. The chief rāgas that they sung were Jayamangala, Simhaḷālīla, Jayanissaru(?) and Kachachcharitra (?). Some of the tālas to which they were played were Ratilīla, Turangalīla, Rāgābharāṇa and Ananga-parikramaṇa, Abhinandana, Nandanandana and Abhimāla. Among the dances that were exhibited before him there was one called Raghunāthavilāsa named after himself.

In the colophon the talented authoress says that she got her learning by the favour of the god Rāmaabhadra, and that she was an expert in the arts of Śatālekḥini and Samayālekḥini, that she was able to write the four sorts of poetry in all the eight languages (Sanskrit, Telugu and the six Prakrits). She also says that she was installed on the throne of Sahitya Samrājya (empress among poets).

Sarga I.

रसप्रधानान् रघुनाथनेतुः प्रबन्धभेदान्मम भावयन्त्याः ।

प्राङ्निर्मितानेककविप्रबन्धप्रस्तावनाय प्रमवेन्मतिं किम् । ९ ॥

शब्दार्थयोर्मम समप्रधानं वशंवदं यस्य वदन्ति सर्वे ।

कृती स एवात्र कृतौ सहायो नाथो मम श्रीरघुनाथनामा ॥ १० ॥

Sarga III.

चिन्तासमस्याशतमेकदैष वक्तीति वार्ता न हि वर्णनाय ।
 अशेषलोकाशयद्वसमेदप्रस्तारविद्याप्रथितस्य यस्य ॥ १९ ॥
 अन्तःपुरान्तर्हरिणेषणामु त्रिहायणीनामपि दीप्यमानान् ।
 विलोक्य विद्याविभवानजस्रं वशंवदां यस्य वदन्ति वाणीम् ॥ २० ॥
 अमुष्य गाम्भीर्यमपांनिधानमपाकरोतीति तदन्तरस्थाः ।
 नेपालभूपादिनृपेश्वराणां भयाकुला यं शरणं भजन्ते ॥ २१ ॥

Sarga VI.

ततस्तर्भां तां मगधौ समेत्य लक्ष्मीविलासाभिधया लसन्तीम् ।
 वंशानुपूर्वीं वसुधासुधांशोराशंसतां वाग्भिरतिप्रगल्भाम् ॥ १ ॥
 तस्यां प्रसूताः धरणीमहेन्द्राः महौजसः केचन माननीयाः ॥
 तेषु प्रतीतेष्वजनि प्रकामं तिम्मक्षमाभृत्तिलकः प्रतीतः ॥ ३ ॥
 सरोजगर्भस्य सरस्वतीव पद्मेव पाथोरुहलोचनस्य ।
 पतिव्रतासु प्रथमाभिधेया बय्याम्बिका तस्य बभूव भार्या ॥ ४ ॥
 ततः प्रभावेन तयोरवन्यां प्रमोदहेतुस्तकलप्रजानाम् ।
 इवाजनिष्ट चवुाभिधानः सितिपालचन्द्रः ॥ ५ ॥
शोणाद्रिनाथं सुषदास्तमेत्य पुरास्तमस्तास्तुकरं भजन्ताम् ।
 इत्येव यो हेममयं महेन्द्रपुरातिगं गोपुरमाततान ॥ ७ ॥
 वियत्तले यो विबुधाग्रसीमि नित्यं नटन्त्यां निजकीर्तिनय्याम् ।
 स्तम्भं यथा वृद्धगिरौ चकार स्फुरन्मणीगोपुरमिन्दुमौलेः ॥ ८ ॥
श्रीशैलनाथस्य सितांशुमौलेः प्राकारसोपानपरम्परादीन् ।
 स्वनामचिह्नान् सकलोपचारान् चक्रे स्थिरं यो नृपसर्वभौमः ॥ ९ ॥
 महान्ति दानानि मरुदृधायाः तटान्तिके दैवतमन्दिराणि ।
 महाग्रहारांश्च महीमहेन्द्रश्चकार यश्शाश्वतधर्मकेतुः ॥ १० ॥
 भार्याभक्तस्य धरावलारेः मूर्त्यम्बिका मूर्तिमतीव कीर्तिः ।
 आढ्या गुणैरच्युतरायदेव्याः सहोदरा श्लाघ्यतरप्रभावा ॥ ११ ॥
 अपत्यभावेन तयोरवन्याम् अजायताम्भोजदलास एव ।
 अनेकजन्मार्जितभाग्यराशिराकारवानच्युतभूमिपालः ॥ १२ ॥

विधाय हेम्ना रुचिरं विमानं रत्नैश्चिरस्नैरपि रङ्गधाम्नः ।
 किरीटराजं च कृती चकार सिंहासनं चापि च राजसिंहः ॥
रामेश्वरे राजकलाधरस्य समर्प्य कैकर्यशतानि सम्यक् ।
 विलानि तीर्थाण्यविलानि सोऽयं चकार तत्रैव जगत्प्रसिद्धम् ॥ १४ ॥
मुक्तातुलापुरुषमुख्यदानान्यसंख्यदेवायतनान्यवन्धाम् ।
 महाग्रहारान्त महामहिम्ना नित्यानि चक्रे नृपचक्रवर्ती ॥ १५ ॥
 सती गुणानां वसतिस्सतीव पद्मेव वाणीव जगत्प्रतीता ।
मूर्त्यम्बिका शोभनमूर्तिरस्य भार्याभवद्भव्यतरस्वचर्या ॥ २० ॥
 पुरातनैरद्यतनैश्च पुण्यैः पुत्रत्वभाजः पुरुषोत्तमस्य ।
 राजा स चक्रे रघुनाथनाम शास्त्रोक्तमार्गेण सधर्मदारः ॥ ५६ ॥

Sarga VII.

एवं शुभाकारसमेतमेतं हर्षोदयादच्युतभूमहेन्द्रः ।
 अग्राहयत्पाणिमथात्मजातं पाण्ड्यादिभूपालककन्यकानाम् ॥ ३४ ॥
 अनन्तरं श्लाघ्यगुणातिरेकलक्ष्यं प्रजारक्षणलक्षणाढ्यम् ।
 ऐच्छद्विधातुं विभुरत्युदारं युवानमेनं युवराजसंज्ञम् ॥ ३५ ॥
 ऊढं प्रयत्नाच्चिरमुर्वरायाः भरं तनूजाय भरं वितीर्य ।
 अवाप तस्मादवनीसुभ्रांशुः अमन्दमानन्दभरं स्वयं च ॥ ४२ ॥
 अतिप्रगल्भैरथ पारसीकैः समं प्रवृत्ते सति साम्प्रदाये ।
 कर्णाठरक्षाकरणे नितान्तं विचारवान्वेङ्कटदेवरायः ॥ ४३ ॥
 गन्धान्धभूमीधवगन्धनागकण्ठीरवं शौर्यकथानिदानम् ।
 रणे सहायं रघुनाथदेवं अयाचतोर्जस्वलमच्युतेन्द्रम् ॥ ४४ ॥
 गुरोर्निदेशाद्गुरुराजकन्या(कार्यं)म् निर्वाहको नीतिपराध्वनीनः ।
 सामन्तभूपालशतानुयातो जयप्रयाणाय समुद्यतोऽभूत् ॥ ५६ ॥
 समासदञ्चन्द्रगिरिप्रतीतां पुरीं नृपालः पुरुहूतकल्पः ।
 कटाक्षयंस्तामथ कैश्चिदेव प्रभुः प्रयाणैः पेनुकोण्डनामा(स्त्री?) ।
 कर्णाठनेतुः कुलराजधानीमालोककासेचनिकामयासीत् (?) ॥ ६० ॥
 वीराग्रणीर्वेङ्कटदेवरायः विनिर्मितैर्नैकविधोपचारैः ।
 उदूढवेवैः स नवोपकार्यामध्यास्त तस्यामवनीशसूनुः ॥ ६२ ॥

कर्णाटरक्षाकरणाय तूर्णं समागतं तं सह सैन्यसंघैः ।
 आकर्ण्य चारैरमजन्तदारा वनानि केचिद्यवना निगूढाः ॥ ६३ ॥
 आरक्तनेत्राश्चलभीषणास्यैः अमुकगर्वोन्मिषितादृहातैः ।
 आरूढकाम्भोजहयैर्गैर्दौर्घैः अभिक्तमल्लैस्तु (!) तदा तमन्ये ॥ ६४ ॥
 नाराचपातैर्नरदेवसूनोः पलायमानाश्चरणे पतन्तः ।
 अत्याकुलत्वादभयार्थिनस्ते रामास्त्रतो रात्रिचरा इवासन् ॥ ६५ ॥
 प्रख्यातबलालपुरादिसर्वदुर्गान्तरस्थाः परदुर्निरीक्ष्याः ।
 मुहुर्नदन्तो मुरसामहीपं प्रत्युद्वजन्तिस्मरणे प्रतीतम् ॥ ६६ ॥
 विजित्य युद्धे विमतानशेषान् कर्णाटभूमीकमितुस्तदानीम् ।
 स्थलानि दुर्गाणि जगत्प्रसिद्धं वशंवदास्व(न्य)स्य विभुर्व्यतानीत् ॥ ६८ ॥
 अभ्यागमात्तस्य निजारिवर्गविसंस्थुले वेङ्कटदेवरायः ।
 प्रमोदमानस्तह बन्धुवर्गैः अमन्यत स्वं स्थिरमाधिराज्यम् ॥ ६९ ॥
 राज्ञां समक्षं रघुनाथभूपं प्रशस्य भूमीपतिरेवमूचे ।
 अभ्यागमादेव तवाजनिष्ठ निष्कण्ठकं राज्यमिदं नृपाल ॥ ७० ॥
 इति ब्रुवन्नादरमेव योग्यान् भूमीभुजे वाहनभूषणादीन् ।
 वितीर्य तं वेङ्कटदेवरायो बलाढ्यमेनं बहुमन्यते स्म ॥ ७१ ॥
 अत्रान्तरे भूपकुलावतंसः तुण्डीरनाथं परिदूयमानम् ।
 काराश्रितं तत्प्रमदाकदम्बात् आकर्ण्यद्दीनजनावलम्बः ॥ ७२ ॥
 तदात्ययोवार्तधराधिनाथः रक्षैकतानो रघुनाथभूषः ।
 काराश्रितं कृष्णपनायकं तं व्यमोचयद्वेङ्कटदेवरायात् ॥ ७३ ॥
 तुण्डीरनाथस्तवधूरनाथः प्रणम्य भक्त्या पदयोरमुष्य ।
 करं स्वसुग्राहयति स्म सद्यो रक्षाधुरीणं रघुनाथमेनम् ॥ ७४ ॥
 कर्णाटसिंहासनकार्यभारं निर्वर्त्य सर्वं विनिवर्तमानम् ।
 अथाच्युतदम्पापतिरात्मसूनुं प्रत्युज्जगाम प्रमदातिरेकात् ॥ ७५ ॥

Sarga VIII.

अथाच्युतक्षितिर्मणात्मसम्भवो निषेवितः प्रबलनृपालपालिभिः ।
 अशिष्टितो मणिमयमासनं व्यधात् भुवं श्रितस्तदसि पुरन्दरो यथा ॥ १ ॥
 भूमीश्वरैर्जगति विट्ठलराजपूर्वैः अन्यैरमेयबलशालिभिरप्यजेयः ।
 आराध्य भैरवमवाध्य वरं दुरापं शूराग्रणिश्चरति चोलगनामधेयः ॥ ७ ॥

अथिपयोधि दशास्य इवापरः प्रबलबाहुबलः परदुस्तहः ।
 जगदशेषमिदं जगतीपते क्षुभितमेव करोति स चोलगः ॥ ८ ॥
 कथमिदं कथयामि कृपानिधे शृणु नृपाल स चोलगरावणः ।
 प्रतिदिनं हरते पतिदेवताः परवधू रनिवार्यपराक्रमः ॥ ९ ॥
 श्रुत्वा तदा सदसि चोलगदुष्टचेष्टा-
 मापाद्य भूदिविषदामभयप्रदानम् ।
 वीराग्रणीस्त रघुनाथविभुस्तमस्तैः
 अस्तूयत द्विजवरैरतिमोदमानैः ॥ १२ ॥
 अथ वेत्रिजनोऽवदन्महीशं नृप नेपालनृपोऽतितूर्णम् ।
 भवनाङ्गणमेत्य बन्धुवर्गैः समयं संप्रति वीक्षते त्वदीयम् ॥ १३ ॥
 इतीरयन्तं तमवेक्ष्य सोऽयम् आनीयतामित्यवनीबिडौजाः ।
 अहैः पुरस्कार्य तदात्मनीनैः आस्थानसीमानमनीनयत्तम् ॥ १४ ॥
 स्वागतं वदतिनागमे(रमेः)नम् ! मञ्जुवाग्भिरवनीमिहिकांशौ ।
 अन्तरीपपतिरानतमौलिः व्याहरद्विनयतो निजवृत्तम् ॥ १५ ॥
चिनचेवुयभूपशेखरेण प्रथिनेनाच्युतभूमिपालकेन ।
 मकुटाभरणं ममैव वंश्याः रघुनाथक्षितिनाथरक्षितास्ते ॥ १६ ॥
 महीपते मम कुलजैर्महामुजैः पराजितास्समिति परज्जिवंशजाः ।
 तदादि ते मनसि दृढं विरोधितां प्रवर्धयन्त्यवमतिपङ्कषिताः ॥ १८ ॥
 तत्तादृग्भुजमहसस्तरीमेता
 मत्तास्ताकरवलमानमण्डलाग्राः ।
 कल्पान्तज्वलनकरालनेत्रकोणाः
 निश्शङ्कं सलिलनिधौ चरन्ति नित्यम् ॥ १९ ॥
 मर्यारामालोकने मग्नचित्ते वेलां सर्वे ते विचार्येव तूर्णम् ।
 वप्रैर्दीप्रां वार्धित्वेयां पुरीं मे संधीभूयच्छद्मकृत्यैरगृह्णन् ॥ २० ॥
 नगपते सकलं नगराद्वहिः विगचितं विमतैर्विषमं तदा ।
 परमुखादवकर्ण्य सरित्पतिं परिविलङ्घ्य भवन्तमशिश्रियम् ॥ २१ ॥
 इति धरणिधवेऽस्मिन्नीरयत्यात्मवृत्तं
 सदसि स रघुनाथक्षमापतिः प्रत्यवादीत् ।

अखिलमपिच भूयोऽप्याषिपत्यं समस्तं

निजकरगतमेवावेहि नेपालभूप ॥ २२ ॥

इतिवादिनि मेदिनीश्वरेऽस्मिन् अवहत्सम्मदमन्तरीपभूपः ।

अथ कश्चिदुपागतो विनीत्या समयज्ञैस्समभाषतावनीशम् ॥ २३ ॥

कर्णाटभूपाश्रयिभिः कृतज्ञैः कैश्चिन्महीशैर्नृपराजकार्यम् ।

संजल्पितुं सम्प्रति सम्मुखे ते संप्रेषितास्तत्त्वमेव चाराः ॥ २४ ॥

इतीरयित्वा स महेशमीलेः अपाङ्गसंज्ञामवगम्य चारान् ।

अनीनयत्सम्मुखमानतास्ते न्यवेदयभीतिविदे विधेयम् ॥ २५ ॥

विष्णोः पदं श्रयति वेङ्कटदेवराये

सर्वे तदीयसचिवा युवराजसूनुम् ।

भद्रासने तदनु भूभरणाय तूर्णं

श्रीरङ्गरायनृपशेखरमभ्यषिञ्चन् ॥ २६ ॥

तस्मिन्महीं शासति तं समस्ताः पुरातना भूपतयो भजन्तः ।

द्रोहं विधातुं द्रुतमेव तस्मै जनाधिनाथाय स जग्गराजः ॥ २७ ॥

सानुजो निशि स जग्गमहीशः पार्थिवस्य भवनं परिवेष्टयच

भूपतिं तदनु पुत्रकलत्रैः निर्घृणो निहतमातनुते स्म ॥ २८ ॥

तनयेषु नृपाल तस्य कश्चित् शिशुमाप्तो रजकस्तमेत्य शीघ्रम् ।

अनयस्त्रगराद्वाहिर्निशायाम् अतिचौर्याद्विषतामनक्षिलक्ष्यम् ॥ २९ ॥

केचिदेनमुपगम्य कृतज्ञाः पार्थिवास्तदहितान्प्रतिकारम् ।

नेतुमक्षमतया नृपतेऽस्मान् प्रापयन्परिसरं भवदीयम् ॥ ३० ॥

आपदां पदमनन्यशरण्यं राजपुत्रमवनीरमणंस्त्वम् ।

सिंहपीठमधिरोपय शीघ्रं जग्गराजमपि (संहर) युद्धे ॥ ३१ ॥

बाल्येऽपि सिंहासनकार्यभागः कृतः त्वयं कीर्तिनिधे पुनश्च ।

स एष कार्यस्तकलप्रयत्नान् मुजाबलाढ्यो भुवने त्वमेव ॥ ३२ ॥

इत्थंचारैरीरितं रायवृत्तं श्रुत्वा सर्वं क्षोणिपालाग्रगण्यः ।

कर्तुं तूर्णं कार्यमेतत्तदानीं वीरोत्तंसो व्याहरन्मन्त्रिबर्हान् ॥ ३३ ॥

सिन्ध्वन्तरीपगतचोळगशिक्षणं च नेपालदेशनृपशात्रवनिग्रहश्च ।

कर्णाटभूपतिनवीकरणं च सर्वमापाद्यमेव मम दिग्विजयापदेशात् ॥ ३४ ॥

एवं तदानीमवनीशमौलिः आज्ञाप्य सर्वानपि बाहिनीशान् ।

अर्हन्निगुज्यात्मपुरावनाय यात्राप्रयाणाय समुद्यतोऽभूत् ॥ ५१ ॥

अवलोकयन्नमितवस्तुसम्भृताः पथि कल्पिताः बहुविधोपकारिकाः ।

अधिसहजातटमतीवपावनीमुदकुम्भघोणनगरीमगान्नृपः ॥ ७२ ॥

अथ तत्र विन(?)तः सुदेवतौघं प्रबलेनात्मबलेन सेव्यमानः ।

शकुनैश्शुभसूचकैस्तर्हर्षं निरगान्निश्चितदिग्जयो नृपालः ॥ ७६ ॥

परितो बलरेणुभिः प्रगल्भैः परिधां शात्रवपद्वणस्य सिन्धुम् ।

अवनीपतिराविलङ्घ्य ॥ ७७ ॥

अवार्यशौर्यादवनीवलारेः गुरोऽपि भीतो हृदि चोळगोऽस्मात् ।

अयाचतामैरध कृष्णभूपं बलैस्तमेतं प्रधने सहायम् ॥ ७८ ॥

तदा ब्रुवन् कृष्णधराधिनेतुः मनीषिणो मन्त्रिजना विनीत्या ।

विशांपतेऽस्मद्विदितं तवाद्य विज्ञापयामस्तविमर्श एव ॥ ७९ ॥

बलवत्परिपन्थिभिर्गृहीतो बहुधा त्वं परिमोचितोऽपि तेन ।

प्रमुणा रघुनाथपार्थिवेन प्रधनं भूमिपते न ते प्रशस्तम् ॥ ८० ॥

एवं तदानीं हितवादिनस्तान् निरस्य भूपो निजमन्त्रिवृद्धान् ।

प्रचोदितो दुर्विधिना बलौघैः उपागमत्तं नगरोपकण्ठम् ॥ ८१ ॥

मध्येसमुद्रमतिमानुषविक्रमं तम्

आलोक्य भूपतिरुपायशतैरसाध्यम् ।

प्राग्जन्मदाशरथिरेष बलानि दृष्ट्वा

बन्धुं न्ययुक्त सहसा पतिमापगानाम् ॥ ८४ ॥

सिन्धौ प्रवृत्ते सति सेतुबन्धे तदाप्यनघ्रं तमतीव गर्वात् ।

विक्ष . . मालोच्य विशामधीशो विशिष्य रोषारुणवक्षिणोऽभूत् ॥ ८६ ॥

अथावनीपतिरधिरुह्य वारणं विलङ्घ्य तं सलिलनिधिं विरोधिनः ।

पुरीं रयादाधिगतवीर(?) पुंगवां न्यरुद्ध तां निरुपमविक्रमक्रमः ॥ ८७ ॥

प्राकारचारिमटमुक्तशिलाकलापदृष्ट्या सधूमविसरो वियति व्यलोकि ।

पाषाणवर्षपरिपूरितदिव्दिभागा कल्पान्तदुस्तहधना धनमण्डलीव ॥ ९२ ॥

अथादिशद्विभुरतिरोषभीषणः चमूं निजां वरणसमीपचारिणीम् ।

पुरःस्थितं विकल्पितं पुरं रयात् विरोधिनो विविधबलैरधिष्ठिते(तं) ॥ ९३ ॥

निश्श्रेणिकाभिर्नृपसैन्यसङ्घैः प्राकारमाक्रामानि तद्वटीधः ।

प्रणामपूर्वं प्रणिगद्य सान्त्व मदुद्रुवत्तूर्णमवाप्तशस्त्रः ॥ ९४ ॥

अत्याहिताद्गळितधैर्यमवाप्तशस्त्रम्

आलोक्य सैन्यमभितः परिधावमानम् ।

शोकाकुलं सपदि चोळगमेक्ष्य शोच्यं

कारुण्यमाविरभवत्कमितुर्धरायाः ॥ ९५ ॥

कान्तायुक्तं श्रुत्वा हन्तव्यो मा मां शरण्यं प्रपन्नः ।

एवं भृत्यानीरयन्भूमिपालो जीवग्राहं तूर्णमग्राहयत्तम् ॥ ९६ ॥

अरिवशंगतवत्यथ चोळगे गळितधियन् (?) कृष्णपनायकः ।

अधिकभीरुधी . . पवनवेगे . . . मतीव पलायितः ॥ ९७ ॥

करुणा तव चोळगे न कार्या नृप कारानिलये निधेहि शीघ्रम् ।

इति विप्रवरैरुदीरितस्तं धरणीपालमणिस्तथा व्यतानीत् ॥ १०० ॥

Sarga IX.

अथाखिलाशाविजयोत्सुकाय महीभुजे चोळगमानहन्त्रे ।

नेपाळभूमौ निजकार्यभागं व्यजिज्ञपन्मन्त्रयतो विनीत्या ॥ १ ॥

बेलापथे तस्य विभोर्गजानां कर्णानिलैः केतकगर्भरेणुः ।

प्रसारितस्तत्र पयःपयोधिमाकल्पयन्तं लवणाम्बुराशिम ॥ ३ ॥

विना प्रगल्भं विमतान्जिगीषुः महीपनिस्तत्र महाम्बुराशौ ।

तरीभिरेतत्तरणाय तूर्णम् अकल्पयत्तेतुमनन्यसाध्यम् ॥ १२ ॥

आरभ्य बेलामभितोऽम्बुराशेः मनीषिणां सत्वरमापवन्तीम् ।

आलोक्य तामाहवकौतुकोत्कैः अमावि नेपालनृपालद्वर्गेः ॥ १४ ॥

अयोमयाभिर्नळिकावलीभिः अपाङ्गकोणैरपि रोषशोणैः ।

अवाकिरं स्वामिकणान्विपक्षा भूपालसैन्येषु पुरःस्थितेषु ॥ १८ ॥

परंगियोधप्रहितैः क्षुरप्रैः विमोहभूमेवचमूर्तिहस्ता (?) ।

परागजातं किम् पक्षजातं प्रगल्भतं शोषविधौ पयोधेः ॥ १९ ॥

उदस्तनानायुधमुत्पताकमभिद्रवन्तीमवनीशखेनाम् ।

आलोकितुं स्थातुमशक्नुवन्तो भयात्पलायन्त परंगिवंश्याः ॥ २१ ॥

धनानि धा(दा?) रैः सममार्जितानि शस्त्राणि शौर्येण समं धृतानि ।

विहाय सर्वे भयविह्वलास्ते निधी जलानां न्यपतन्सवेगम् ॥ २२ ॥

विषाय विद्वेषिपदं स्वयोवैः विषाषणं राम इवात्मभक्तम् ।
 नेपालभूपं रघुनाथनेता तदास्पदे तत्र तमभ्यषिषत् ॥ २३ ॥
 अथावनीवासवमभ्युपेत्य चाराः प्रभृताखिलदिक्प्रचाराः ।
 व्यभिक्तपन्कार्यविदो विरोधिप्रवर्तितं वृत्तमिति पृथिव्याम् ॥ २४ ॥
 सिंहासनद्रोहविषानशीला निघांसवस्तं सितिपालबालम् ।
 तुण्डीरपाण्ड्यादिमदुष्टभूपैः विचारयन्ते विषदं जगत्याम् ॥ २५ ॥
 मदभ्रवीषीभ्रमदभ्रकरूपगन्धर्वरेखान्वितगन्धनागः ।
 महारवस्तस्य महीतुधांशोश्चमूतमूहस्तमजृम्भताग्रे ॥ २६ ॥
 आत्मीयसैन्याहतचन्द्रनौधं पाटीरशैलं यशसा प्रसाद्य ।
 अथ प्रतीच्यामरिराजधानीं तोपूरमिख्यामगमस्तूर्णम् ॥ २७ ॥
 परेद्यवि प्रौढरणःपरैर्नो भविष्यतीति प्रतियूधनाथम् ।
 न्यवेशयन्वेत्रधरा निशायां निदेशतस्तत्र नृपालमौलिः ॥ २८ ॥
 व्यधुः पुरा सहस्रमुताविमंगं योभूमिह(?) स्तानिह पाठयामः ।
 एवं सजातीयतया धरेन्द्राश्चमूद्विपेन्द्रच्छलतो न्यगच्छन् ॥ २९ ॥
 मटावलीरायुधयन्त्रभानो वर्तिज्वलद्वहिकणा(?)व्यराजन् ।
 प्राणानिलप्राप्तपरा परेषान् अहीन्द्रपाळीव विषाम्रियुक्ता ॥ ३० ॥
 अभिषेणनमकुतं रणोर्व्यां रघुनाथक्षितिपेन रच्यमानम् ।
 अवलोक्य भयात्तदाहवोक्तैः तरिभिः पाण्ड्यनृपादिमैरभावि ॥ ३१ ॥

Sarga X.

अभ्यायान्तीमभ्यगच्छन् महीन्दोः नेपाल(?)पाण्ड्यदम्पसेनाय तूर्णम् ।
 पूर्वाम्भोधि घोषसंपूरिताशं प्रौढध्वानः पश्चिमो वा पयोधिः ॥ १ ॥
 अन्योन्येषामग्रियन्त्रादुदीतैः धूमैर्युधा दुर्निगीता रणोर्व्याम् ।
 अध्वान् रोषाविष्कृतात्मापदानैः अन्यान्हात्वा सैन्ययोरात्तशौर्यान् ॥ २ ॥
 सङ्ग्रामान्तस्तादिवर्गेण ऋताः काम्भोजानां मण्डलाकाररेखा ।
 पादातानामच्युतस्मापसूनोः प्राकारोऽभूदुर्निरीक्षं विपत्तैः ॥ ३ ॥
 पाण्ड्यसोणीपालसैन्यैः स्वसैन्यैः प्रत्यावृत्तैः जङ्गराजस्तबन्धुः ।
 वदोत्साहः प्रत्यगात्पार्थिवेन्द्रः भास्वन्तं द्राक्पाक्कं वा पतङ्गः ॥ ४ ॥
 अग्रे योवैरच्युतस्मापसूनोः (आलोक्यारादच्युतस्मापसूनोः)

क्रोधावेशाद्भुम्भितः कुन्तजातैः (कोपारक्तापाङ्गकोणोऽजनिष्ठ) ।

भ्रश्यत्प्राणो बन्धुवर्गेण साकं जन्यक्षोण्यां जग्गराजः पपात ॥ २९ ॥

छिन्नं सेतुं शीर्षजालैर्नवीनं पाथः पूर्णं कण्ठरक्तैः परेषाम् ।

सन्तन्वानस्तस्मिन्जायास्तदानीम् आभाचौर्यामच्युतक्षमापसूनुः ॥ ३३ ॥

जन्यैस्सैन्यैर्जग्गराजादिमेषु व्यापन्नेषु व्याप्तिभिः पाण्ड्यवीरः ।

क्षोणीरक्षाक्षोभ्यबाहाबलाढ्यो ह्यात्मप्राणत्राणयत्नाकुलोऽभूत् ॥ ३४ ॥

स्कन्धावारे गन्धनागाश्वसंघान् योषारत्नद्रव्यभूषाविशेषान् ।

पाण्ड्यस्त्यक्त्वा प्राणभीत्या समित्यां धीमान्क्रोशं प्राद्रवद्दीनदीनः ॥ ३५ ॥

तुण्डीराणामीशिता दुर्नयेन प्रापय्यैवं पाण्ड्यमत्यन्तभङ्गम् ।

सद्योऽधावीत्तेन साकं रणोर्व्यामि अग्रैस्सैन्यैर्हास्यमानोऽस्तलजम् ॥ ३६ ॥

बोरे वीराशंसने घोषपूर्वं धैर्यं त्यक्त्वा धावतां क्षमापतीनाम् ।

संघैस्ताकं सस्तहस्तायुधस्तन् विम्रोऽधावीत्तत्र राविल्लवेकः ॥ ३७ ॥

व्यर्थान्भूयो व्याहरन्वीरवादान् युद्धक्षोणीं शूरवद्योद्भुमेत्य ।

प्रागेव द्राक्प्राद्रवत्पाण्ड्यभूपात् मध्येसैन्यं माकराजन्यदैन्यम् ॥ ३८ ॥

जन्मारभ्यादृष्टसङ्गामरङ्गः चक्षद्रवीं रायदल्लापिचक्षः ।

रक्तासिक्तान्राजराजीकबन्धान् द्वारे दृष्ट्वादुदुवहूयमानः ॥ ३९ ॥

धीरोदात्तो दीनरक्षाधुरीणः सद्यो भूपस्तस्मिन्कन्यातटाग्रे ।

प्रौढां कीर्तिं प्राप्तुकामो व्यतानीत् पाण्ड्यक्षोणीपालकप्राणदानम् ॥ ६१ ॥

अथ सख्यसुतातटाग्रभूमावुदयत्कीर्तिलताततेरुपघ्नम् ।

. . . वीरविग्रह . . . विजयस्तम्भं च विशामधीशः ॥ ६३ ॥

तुण्डीरेभ्यो दृष्टराजालयेभ्यः चाराः केचित् दृष्टकार्यप्रचाराः ।

अभ्यागच्छन्नच्युतक्षमापसूनोः आस्थानीं तामक्षिसाफल्यवाप्तीम् ॥ ६५ ॥

भटैः पुरा तव समरे पराजितः त्रपां विना धराणिधैस्त्वसन्निभैः ।

विचारयन्त्यधिपमणेर्विरोधितां स कृष्णभूपतिरतिसत्त्ववानिव ॥ ६९ ॥

अवनीपतिराशये विधेयं सकलं हस्तगतं विचार्य सम्यक् ।

अथ पञ्चनदं शनैरयासीत् तटमार्गेण मरुद्वृधातटिन्याः ॥ ६७ ॥

अधिवसन्नथ तत्र समान्तरे समुपगम्य समाचरितानतीन् ।

उपगतोत्तरदिग्बिजयोस्तवान् प्रभुरलोकत यूधपतीभिजान् ॥ ७४ ॥

अधिपतिरविदस्यथागतास्ते विमतधराधरवीररक्षितानि ।

भुवनगिरिमुखानि भूपदुर्गाण्यहत स सत्वरभस्मदीययोधैः ॥ ७५ ॥

अथ कृष्णजनाधिपः समेतो यतिराजप्रमुखैरतीव यत्नात् ।

समराय समागतोऽस्मदीयैः भटवर्यैर्विदितः पलायितोऽभूत् ॥ ७६ ॥

एवंवादिषु यूधनाथ
. रघुनाथभूपतिरुक्तस्तंभाव्य तान्सादरम् ।

प्रौढदमापकुलावतंसविलसत्पार्श्वद्वयकैर्बलैः

आनन्दातिशयादयान्निजपुरीं तज्जाभिधानां तदा ॥ ७७ ॥

Canto XI.

ततस्त तासां धरणीपुरन्दरः चतुर्विधोद्दामकवित्वचातुरीम् ।

अशेषभाषानुगुणप्रपञ्चितप्रबन्धसन्दर्भविशेषपाठवम् ॥ २३ ॥

सम(?)प्रधानं शतलेखिनीसमं प्रश्रुप्तनानाविधपद्यपूरणम् ।

सलीलजाग्रदटिकाशतोचितक्रमाष्टभाषाकविताविजृम्भणम् ॥ २४ ॥

कविप्रणीताखिलकाव्यनाटकप्रबन्धतत्त्वप्रतिपादनक्रमम् ।

कर्णाटदेशादिमकल्पितश्रुतप्रगल्भगूढार्थविवादपाठवम् ॥ २५ ॥

सुधारसस्यन्दिसुगीतिचातुरीप्रवीणवीणाप्रतिमानवादनम् ।

स्वरानुकूला ॥ २६ ॥

अनेकधा रावणहस्तपूर्वकप्रसिद्धयन्त्रस्वनराकिपाठवम् ।

सङ्घाक्रमप्राञ्चितमध्यरागसत्पदाद्यपद्यद्विपदप्रपञ्चनम् ॥ २७ ॥

परीक्ष्य सभ्यक् प्रतिबोध्य चाधिकं विशेषमुखीविभुरत्सुदारधीः ।

* * * *

Sarga XII.

अच्युतमुठाधीर्नृपतेः सधीपे पञ्चान्यजातैर्मनोज्ञप्रपञ्चम् ।

अपञ्चयत्यपविधेरसलीलं मुजेष्टया काचन मार्गतालीः ॥ २१ ॥

अपञ्चयत्यसिंहललीला अपमिस्तारुणकचचरित्रभिन्नीः (?) ।

सतिश्रीकुरंगलीलरंगाभरणानंगपरिक्रमादितालीः ॥ २४ ॥

अभिजन्ममन्दमन्दजाद्यैरभिषालादिभिरन्यकैश्च तालैः ।

स्वगानमितासनुसृत्यसत्यान्यमला काचिदकल्पयत्सलीलम् ॥ २५ ॥

Colophon.

इति श्रीरामभद्रकरुणाकटाक्षलब्धसारसारस्वतप्रवर्धमानशतलेखिनीसम-
यलेखिनीयाष्टभाषाकल्पितचतुर्विधकवितानुप्राणितसाहित्यसाम्राज्यपदपेठा-
रूढरामभद्राम्बाविरचिते रघुनाथाम्युदये महाकाव्ये द्वादशः सर्गः समाप्तः ॥

92

CHIKKADĒVARĀYA VAMŚĀVALI.

[By *Tirumalāya*.]

This history of the Wodeyars of Mysore was written in Kanarese by Tirumalāya, the prime minister of Chikkadēvarāja Wodeyar. In the beginning of the work some account is given of the origin of the Wodeyars and their relation to the empire of Vijayanagar. In the empire of Vijayanagar after the reigns of the emperors Narasa, Viranarasimha, Krishnarāya, and Achyuta, Sadaśivarāya succeeded. During his reign all power was vested in his brother-in-law and commander-in-chief Rāma Rāya, born of a Telugu family. In one of his invasions against the Yavana (Muhammadan) kingdoms of the north he lost his life. His younger brother Yeṛa Timma Rāja then made himself the ruler setting aside the nominal sovereign Sadaśiva. After a short time he changed his capital from Vijayanagar to Penukonḍa (Ghanagiri) on account of the constant attacks of the Muhammadans. Of his three sons Śrīranga Rāya was the viceroy of the whole Telugu country with his capital at Penukonḍa. His brother Rāma Rāya ruled the whole Kanarese country from his capital Seringapatam. Venkaṭapati, the third brother, was the viceroy of the Tundīra, Choḷa and Pāṇḍya countries with his capital at Chandragiri. Of these three Śrīranga Rāya died without issue and his younger brother Venkaṭapati succeeded him at Penukonḍa as emperor.

Rāma Rāya, the other brother of Śrīrangarāya, died after a short time leaving his sons Tirumala Rāya and others. These brothers left the administration of the viceroyalty in the hands of their Daḷavāi Rēmaṭi Venkaṭayya.

Later on Venkaṭapati Rāya declared war against Virappa Nayaka of Madura, and laid siege to the Fort of Madura with a large army. But Virappa Nayaka managed to bribe the several generals of the emperor's army. Tirumala Rāya, the emperor's nephew, was also one of those that accepted the bribe and retired,

without continuing the siege of Madura, to the capital of his own viceroyalty, Seringapatam. Hearing of these events the Mysore chief Raja Wodeyar resolved to drive the traitor Tirumala Raya from his viceroyalty and sent his spies to test the feeling among Tirumala Raya's feudatories.

ಅತ್ತಲುತ್ತರದೊಳೆ ತುಂಗಭದ್ರಾ ತೀರದೊಳೆ ವಿದ್ಯಾನಗರಿಯ
ನೂಳ್ಳೆ ಹರಿಹರಬುಕ್ಕರೊಡಲಾದ ಕುಂಬರಾಯರ ಅನನ್ತರದೊಳರ ಸುಗೆಯ್ದ
ತುಳವಕುಳದೀಶ್ವರ ನರಸ ವೀರನರಸಿಂಗ ಕೃಷ್ಣ ಚ್ಯುತರೆಂಬ ರಾಯರೈವರ ತುಂ
ವಾಯಿ ಮುದದೊಳೆಯು ವೊಡೆದಿ ಸುತಾವರಾಯಂಗೆ ಸನಾನಿಯೆನಿಸಿದ
ಆಂಧ್ರಕುಲದ ರಾಮರಾಜಂ, ನಿಜರಾಜಂಗೆ ದ್ರವಿಡಾನ್ನ) ಕರ್ಣಾಟ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
ಮಂ ಸಾರ್ಚಿ ಪತಿಕಾರ್ಯದೊಳರಿತವ್ರಾಣನನಿಸಿ, ಒರೈಯುತ್ತರದಿಗ್ವಿಜಯದೊ
ಳುದ್ವೈತ್ತಯವನ ಸೇನಾ ಚಕ್ರಮನೊಕ್ಕುಲಿಕ್ಕಿ ಯಕ್ಕೊಪ್ಪನನ್ನನು ಮವನನುಜಂ
ಎರದಿಮ್ಮರಾಜಂ ಅಂದಿನಾಜಿಯೊಳೊಡುಬುದರನೊಡಗೊಂಡು ಊರ್ಗ ನಡೆತಂ
ದಾಳ್ದ ನ ಸಿರಿಗಳಿಸಿಯವನಂ ಭಂಗಿಸಿ, ತಾನೆ ರಾಯನೆನಿಸಿದ್ದೊಳಗಜ್ಜ ಓದಾವಿದ್ಯಾ
ನಗರಂ ಕಿಣಿದುಂದಿನಕ್ಕೆ ತುರುಷ್ಕರಿಂದೊಯಲೊಡಂ; ಅಲ್ಲಿಂ ಪೆನಗೊಂಡೆ
ಗೆಯ್ದಂದು ಒಂದೆರಬ್ಬರಿಸಮಿದುಪೊಂದಿ ಪೊಳವಾಗಳ್, ತನ್ನ ಮೂವರ್ಕುವರ
ರೊಳ್ ಮೊದಲಿಗನಾದ ಶ್ರೀರಂಗರಾಜನಂ ಪೆನಗೊಂಡೆಯೊಳುಟ್ಟಾತಂಗೆತಲುಂಗನಾ
ದೊಡೆತನಮಂ, ಎರಡನೆಯ ಗಾಮ ರಾಯನಂ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದೊಳರಿಸಿಯ
ಮಂಗೆ ಕರ್ಣಾಟದೇಶಾಧಿಪತ್ಯಮಂ ಮೂಟನಯ ವೆಂಕಟಪತಿರಾಯನಂ ಚಂದ್ರ
ಗಿರಿಯೊಳುಟ್ಟು ಆತಂಗೆ ತುಂಡೀರಚೊಳಪಾಂಡ್ಯಮಂಡಲೇಶ್ವರತ್ವಮನಿತ್ತಂ.
ಇವರೊಳ್ ಶ್ರೀರಂಗರಾಜಂ ಅವುತನಾಗಿ ಬರ್ದಿಲವುನೈದಲೊಡಂ, ಆ ವೆಂಕಟ
ಪತಿರಾಯಂ ಪೆನಗೊಂಡೆಯೊಳುರ್ದಳೆಯಂ ಪರಿಪಾಲಿಸುತಿರೆ;

ಇತ್ತಲೀ ರಾಮರಾಜಂ ಕೆಲವುಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಲಧರ್ಮಮನೆಯ್ನಿ ದಬೊಕ್ಕಿ
ತಿರುಮಲರಾಜಂ ಮೊದಲಾದ ಅವನ ಕುವರರ್ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರೇಮುಟಿ
ವೆಂಕಟಯ್ಯ ನಂಬ ತಮ್ಮಡುಟವಾಯನಿರಿಸಿ ತಾಮಳವರಯದವರಾದುದೊಡೆಂದೆ ಪೆನ
ಗೊಂಡೆಯಂ ಪೂರ್ವಿ ಕಿಟಿಯೆಯ್ನಿನ ಬಬುಯೊಳುರ್ದಬಳದರ್,

ಬಬುಕ್ಕಾವೆಂಕಟಪತಿರಾಯಂ ಮಧುರಯಪೀರಪ್ಪನಾಯಕನೊಳನ್ನಿದು,
ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆದು, ಪಾಣ್ಡ್ಯಮಣ್ಣಲದ ಮಧುರಾಪುರಮಂ ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿರ್ಪನಂ;
ಅಪೀರಪ್ಪನಾಯಕಂ ಭೇದೊಪಾಯಮನವಲಂಬಿಸಿ, ರಾಯನ ಸೇನಾನಾಯಕ
ರ್ಗದ್ರವ್ಯಭೋಷಣಂಗಳಂ ಕಳುಪಲೊಡಂ, ಈ ತಿರುಮಲರಾಯನಾಲಂಚಮಂ
ಕೊಂಡೆರ್ದೆ ವಿವೇಕದೊಡನೆ ತನ್ನಮಂ ಕೀರ್ತಿಯುಮಂ ಸುಕೃತಮುಮಂ
ಮಾಣಿ ತಂದೆಯುಮಾಳ್ವನು ಮಪ್ಪ ಕಿಣಿಯಯ್ಯನೊಳ್ಳೊಯಗೊಂಡು ತನ್ನ ಕರಿ
ತುರಗೆ ಪದಾತಿಗಳ್ವರಸಿ ಅತ್ತಣೆಂ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದನೆಂಬ ವಾರ್ತೆ ಬರ

ಲೊಡಂ, ಅದಂ ಕೇಳ್ವ ರಾಜ್ಯಂ ತನ್ನ ನುಜಸೇನಾನಿಮಹಾವಾತ್ಸಮಿತ್ರ,
 ರೊಡನಾಳೊಚಿಸಿ ನಿಶ್ಚಯಂಗಯ್ದು ಈ ಪಿತ್ತಘಾತಿಯನೀವಟ್ಟಣದಿಂ ಪೊಂ
 ಮುಸೇವೇಟ್ಟುಂ, ಅದರಿವ ಸಪ್ತಂಗದಿರವನಾರಮ್ಯನೆಂದು ಗೊಫಚಾರರಂ
 ಪ್ರಣಿಧಿಗಳುಮಂ ಕಳುಪ್ಪವಿನಂ, ಅವರ್ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಂದಿನಮಿದು ಮಗುಣ್ಣಾಳ್ವ
 ನಡೆಗೇಟ್ಟುಂದು ಒಳ ಒಳಗಡೊಳ್ಳುಮುಗಿದು ಬಿನ್ನ ಪಂಗಯ್ದ ರದಂತನೆ.

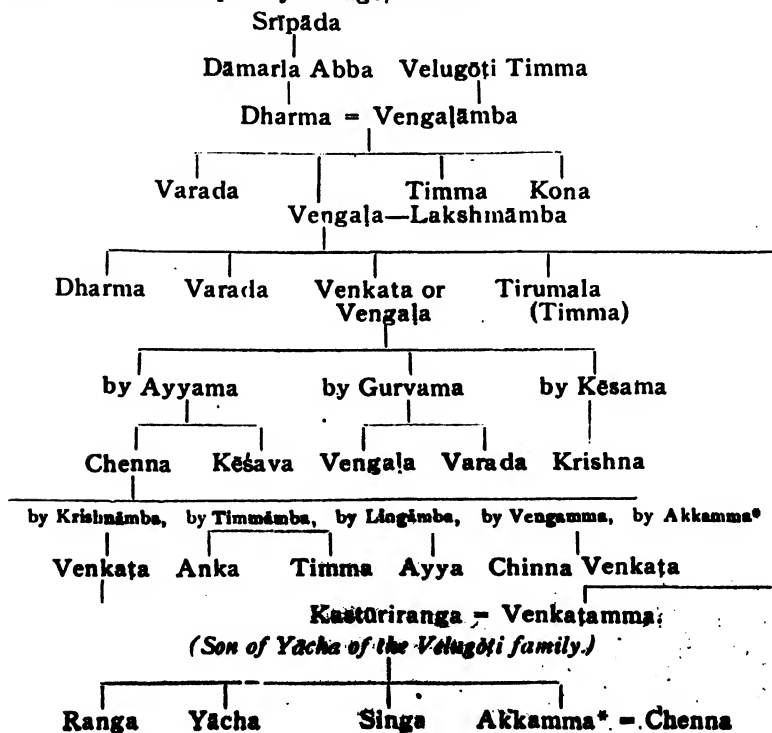
93

BAHULĀŚVACHARITRAM.

[By Damarla Vengalabhūpala.]

This Telugu poem was written by Damarla Vengalabhūpala, a member of the Kalahasti family of feudatory chiefs. He lived during the reigns of the Vijayanagar emperors Rāma Raya I and Śrīranga Raya III. He dedicated the poem to his brother-in-law, the famous Velugōti Yācha.

From the introduction to the book we are able to frame the following genealogical table of the Kalahasti princes and their relation to the contemporary Velugōti chiefs :—

Of these Timma or Tirumala, the son of Vengala and the brother-in-law of Velugoṭi Kastūriranga, was a great conqueror. On merely hearing that he was invading their territories, the Muhammadan chiefs of the north fled from their capitals in great fear; the lord of Bijāpur to Pannāla, the Mulka (Kutb Mulk of Golkonda) to Paigova (?), the Nizam of (Ahmadnagar) to Makka (?) and the ruler of Agra to Gaya.*

His younger sister Venkaṭāmba married Kastūriranga of the Yācha family and had by him three sons Ranga, Yācha and Singa, and a daughter Akkamāmba. Of these Yācha, son of Kastūriranga and brother-in-law of Chenna, defeated the chief Dāvalu Papaṭ at Uttaramallūru. He marched as far as Tirumala (Tirupati in the Chittoor district), defeated the mountain chiefs there, and captured Chengalpaṭ (Chengleput). Outside the fort of Palembukoṭa (Palemkota, South Arcot) he fought with the chief Yatirāju and defeated him. He fought with Jagga Rāya and the rulers of Gingi, Madura and Trichinopoly at Topur.† He there killed Jagga Rāya, defeated the troops of the Nāyaks of Madura and Gingi, and drove the Nāyak of Trichinopoly from the field.

His brother-in-law Chenna defeated Linga of Vēlūr § (Vellore) in the plains of Munnali (Minnal?). He defeated his enemies at a place called *Kūḍalattūr*. He also fought with the Pandya || (the Nāyak of Madura) and put him to flight. He got the title Gaḍi-koṭamalla (the capturer of enemy fortresses). Chenna also captured the fortress of Vellore with its high fortifications and deep moat. Yāchama Nāyaka got presents of elephants and

* This seems to be merely an exaggeration. The chief might have fought with the Bāhmani rulers of Bijapur, Golkonda and Ahmadnagar in the wars between those chiefs and the later Vijayanagar emperors; but he could never have come in contact or even within a reasonable distance of the territory of the Moghul Empire of Delhi.

† The Jesuit Father Pimenta has something to say of this chief vide Purchas, His Pilgrimes, X, Chap. vii.

‡ The present name of this place is Tohur. It is situated near the Grand Anikut across the Kaveri. Jagga Rāya and his troops effected at this place a junction with the troops of the Nāyaks of Gingi and Trichinopoly. But they were completely defeated by Yāchama Nāyak and Raghunātha Nāyaka of Tanjore who espoused the cause of the fugitive emperor Rāma Rāya.

§ Linga of Vellore was the son of Chinna Bommu Nāyaka of Vellore who was the patron of the scholar Appaya Dikshita. He is the donor of the Viḷāpāka grant of Venkaṭa. His defeat and the capture of his capital by Chenna must have occurred after the date of the Viḷāpāka grant (Epigraphia Indica, IV, No. 39). The capture of the place was possibly the immediate cause of the change of capital from Chandragiri to Vellore by Venkaṭapati Rāya.

|| This possibly means that he took part in the war between the fugitive emperor Rāma Rāya and Jagga Rāya. He may have fought on the side of Rāma Rāya along with his brother-in-law Yāchama Nāyaka.

horses from the Nizam Shah, Adil Shah and Kūtub Shah. He was high in the estimation of the people of the cities of Cuttack, Delhi, Agra, Ahmadnagar, Mahūr, Shiraj, Kalamba, Manduva, Makkha, Beḍandakoṭa (Bidar), Hukumi (?) and Mahishmati.

మ భయవిభ్రాంతి విజాపురీశుఁడరిగఁబన్నా లకున్నలఁకయుం
బయిగోవంబడియెన్నిజాముచనియెన్నకాకపురతోటికి
గయకున్నెల్లడె నాగరానగరభూకాంతుండు దామర్లతి
ప్రయదంతావళిఘాటికా భటసముద్యద్ధాటిసామన్యమే.

చ. తదనుజమైన లోకహితధర్మవిశంకట వేంకటాంబికం
గదన కిరీటియాచవిభు కస్తురిరంగనృపాలవర్ణుడిం
పాదవవరించి కాంచెవిభవోజ్వలు రంగయయాచభూవరు
న్విడిత గుణాభ్యుసింగవృధివర చంద్రునినకకమాంబికా.

సీ. ఊత్తరమల్లారియొద్ద దాపలుపాప
విభునిఁగొట్టననాఁటి విజయకలన
తిరుమలఁజేరిధాత్రిని మన్నెరాజులఁ
పాఱఁద్రోలిననాఁటి బాహుబలము
చెంగలుపట్టు వీక్షించి లగ్గులువట్టి
యాత్రమించిననాటి విక్రమంబు
పాలెంబుకోటవెల్పుట నాజి యతిరాజు
జరగఁజేసిననాటి శౌర్యపటిమ

గీ. మున్నెతోపూర జగ్గరాజ్యులులనొంచి
మధురదొరచెంజిమన్నని మదమడంచి
తిరుచెనావలిదొరఁదోలు తేజముగల
మేటివెలిగోటియాచని సాటిగలరె.

సీ. మునుమున్నయేరాజు మున్నలిబైళ్లను
వేలూరిలింగ భూవిభునిఁగొట్టె
పంచపన్నియదాలు పట్టించెనేరాజు
పరవీరభద్రేభ పటలిరెబ్బి
ధీరతఁ గూడలాచూరిలోనేరాజు
కౌత్రవబలముల సంచరించె

శుక్రవారమునాఁడె చొరఁచారియేరాజు
పాండినిబలముల భంగవటచె

గీ. నతడుసామాన్యుడే దామరాస్యవాయ
కలశవారాశి పూర్ణరాకాశశాంకు
డనఁగగడికోటమల్లశుభాంకయైతుఁడు
వేంకటేంద్రునిచెన్నభూవిభువరుండు.

మ. పరిపూసాధగభీరతోన్నతులవే బ్రాహ్మిణిఁజెంచియుం
ధరియంజాలరు వన్నగామరులనన్పాసిల్లునాదీప్రవ
ప్రవమస్తేలురి రాజధానిని దృణప్రాయంబుగాఁగొన్నయ
న్నరనాథాగ్రణిఁ జెన్నభూపమణి నెన్ననృకృమేయేరికిఁ.

క. ఇలవలయునేచభూవరు
చెలియలి నలయకగమాంబుఁజెన్నయోనీ
తలపతి పరిణయమయ్యెం
జలనిధిసుతఁ బెండ్లిమైనశౌరియపాలెఁ.

కవిరాజ విరాజితము

వితరణజ్యంభణ శక్రతరుక్రమ విక్రమనూతనశాతఘ్న
తతరణబృందపురందర నందనధన్య మహీమహిభాగ్రహిభా
యతభుజాగ్రభుజాగ్ర మహాబాగ్రజయాంక నిజామశహైదులశా
కుతుబనశాహసమాగత ఘోటకఘాటకరిప్రవరా.

Canto II.

సుగంధి. కటకధిల్లిపురమతల్లికాలిజాగరాముదా
కటకమామలరీశిరాజిఘటకలంబమండువా
ఛటచకౌరలొవనా కుచద్వయాలసత్తటా
తగటపటీరశాదసద్వశదశదిశావిశద్యశా.

Canto IV.

శా. తుట్టారాదిహయాధిరోహణకళాద్యోరత్న తుఘ్నేచనా
మట్టాధిల్లిబెడందకోటమకుమీమాహిత్తరీమామలరీ
దిఖింజెందునిటాలకాకుచఘటిదేశార్ద్రకాశ్చీరస
మృఖాభ్రామ్యదతి ప్రతాపతపనీయాహార్యదైర్యదయా.

94

CHATU VERSE ABOUT JAGGA RĀYA AND
YĀCHAMA NĀYAKA.

This verse has been taken from a collection of Chāṭu (fugitive) verses called Chāṭupadyaratnākaram. It refers to the war between Jagga Rāya, Māka Rāja and Raviḷḷa Venku on one side and Yāchama Nāyaka on the other. This refers to the war between the chiefs to secure the succession of Rāma Rāya and punish the murderer Jagga Rāya. The substance of the verse is that a crore of Jagga Rāyas, seventy crores of Māka Rāja's father and one lakh and a sixteen Raviḷḷa Venkus put together would not be a match for Yācha, who bears the title of Ibbara Gaṇḍa, just as any number of goats joining together would not be a match for the tiger.

ఉ. గొబ్బరిజగ్గరాజులొక కోటియు బెబ్బదికోట్లమాకరా
జబ్బులులక్షమేడఁ బదియార్దురు రావీల వెంకులైనమా
నిబ్బరగండయొచ ధరణీపతి ముందటనిల్వశక్తులే
కబ్బులులేక, బెబ్బలిముఖముఘమేంకలు నిల్వ నేర్చునే.

95

USHĀPARINAYAM.

[By Dāmarlu Ankabhūpāla.]

In the introduction to this work written by the Kaḷahasti chief Ankabhūpāla and dedicated to his father Chenna, he gives a short account of his family. His elder brother Venkaṭa marched with his army against the ruler of Gingi, Krishnappa Nāyaka, and after defeating him constructed in his territory a large tank and named it Chennasāgaram after his father.*

His younger brother Ayya† saw that the people of Praḷayakāveri (the Dutch at Pulicat) were incessantly fighting with the people of Mailāpūr (the Portuguese at St. Thomé in Mylapore), and to put an end to the fighting, founded the town of Chennapaṭnam (Madras) between them.

* Vide Nos. 61-64 of Epigraphist's collection for the year 1906.

† This is the Dāmarla Ayyapēndra who fought on the imperial side against Chikka-devarāja Wodeyār of Mysore at Erode. He fell in the battle. (Epigraphia Carnāṭaka, Mysore, part I, Sr: 14). Refer to genealogical table on page 304 above.

మ. రహినవ్వొకటధారుణీరమగుఁడౌరా తండ్రిపేరొప్పుగా
మహాజిత్రాబగు చెన్నసాగరము ధర్మస్ఫూర్తిగట్టించెన
త్యహరీశోదిత తేజఁగ్రస్థున వాహాధీశజన్మావలిబ
ల్వహినేచెంజిరమాధ్యుండ్రుంచిశుభలీల న్నాంచెరామొన్నకిగ.

ఉ. అయ్యధరాధినాయకుడహర్పతితేజఁగుమీర జుండ్రుతో
వియ్యముజెందజాలు ముఖబింబము దానగుణంబుజెందుచుగ
దొయ్యలులెల్లజూచి పరితోషముగాంచుచు మానసంబులగ
దియ్యనివిల్లుదాచి జగతిన్జరియించు మ మోజుఁడోయనగ.

గీ. ప్రళయకావేరి మైలాపురంబుగల్గి
వీరమునబోర నడిమట్టు పెట్టబండ్రు
పేరదన్నధ్యభూమిని వృధుపిభూతి
నలవరిచె జెన్నపట్టణమయ్యన్యనతి.

96

CHIKKADĒVA RĀYA VAMŚĀVALI.

[By Tirumalārya : Śrīranga Rāya III of Vijayanagar.]

At the end of this work there is an interesting account of Śrīranga Rāya III, the last great ruler of the decaying Vijayanagar empire. Śivappa Nāyaka, the younger brother of Virabhadra Nāyaka of Ikkēri, murdered the latter and himself became the ruler of Ikkēri. After this he sent some of his officers with presents to Chikkadēva Rāya of Seringapatam requesting an alliance with him. But Chikkadēva Rāya rejected the offer seeing the nature of Śivappa Nāyaka's accession to power.

Wroth at this Śivappa Nāyaka took up the cause of Śrīranga Rāya III, the nominal emperor of Vijayanagar, against Chikkadēva Rāya. Śrīranga Rāya had by that time lost all his northern possessions like Chandragiri and Vellore on account of the invasions of the Muhammadans. He then retired to the territories of the Nāyakas of Gingi, Tanjore and Madura. When these latter failed him he was wandering over the country for want of supporters. Śivappa Nāyaka now came to his help and ceded to him the districts of Hāssan and Bēlūr. By the influence of the nominal emperor, Śivappa Nāyaka got in return the help of the chiefs of Aigur, Tāriyakere, Harpanahalli, Chintanakal, Maddagiri and

Gadag. With the aid of these chiefs he made war on Chikkadēva Rāya of Seringapatam.*

(ಚಿಕದೇವರಾಯೆ-).—ಇವನುಮುಖೇಂದ್ರನಂತೆ ಅರಸುಗೆಯ್ಯೆಯಪೊಣೆಯ ನಿತುಮಂ ಪೊತ್ತು ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೋತ್ಸವಂಗಳನೊಡರ್ಚುಡಿರೆ; ರಾಯನುಂ ಮಹೆಂದ್ರನಂತೆ ನಿರ್ಭರನಾಗಿ ದಿವ್ಯಭೋಗಂಗಳನನುಭವಿಸುತ್ತಿರೆ; ಒರ್ಮಿ ಮಾನೋಮಿ ಯುಕ್ತವದೊಳೆಡೆಯ ಧೋರಗಳನಿಬರೂ ಕವ್ವಕಾಣ್ಯಗಳಂ ತಂದೊಪ್ಪಿಸುವೆಡೆಯೊಳ್, ಇರ್ಕೇರಿಯೊಳ್ ಶಿವವ್ವನಾಯಕಂ ತನ್ನಾಳ್ವನವ್ವ ವೀರಭದ್ರನಾಯಕನೊಳ್ ದೋರಹವಾಣಿಣಿಸಿ, ಅವನಂ ಕವಡಿನೊಳ್ ಮಡುಪಿ, ಆ ದೊರೆತನಮಂ ಕೊಂಡು, ತಾನುಂ ಪಾಪುಡಮಂ ಕಾಣ್ಯಗಳಂ ಕಳುಪುವಿನಂ; ಅವನ ತವ್ವುಗೆಯ್ಯೆಗಳನೇಸಿ ನೀಚ್ಚುರಿಸಿ ಬಂದ ಗುಣವಾನಿರನಂ ಬಂದಂತೆ ಕಳುಪಲೊಡು; ಅದರ್ಕಾ ಧೋರ ಪಿದುಂ ಬಿಗುರ್ತು ನೆರವನಾಸೆ ಮುಂತನ್ನಂತೆ ಬಿಜ್ಜಾನಗರಿಯ ಧೋರತನಮನಾಳ್ವ ಕಲುಂಗರಾಯೆರ ಬಗೆಯೊಳೊರ್ವಂ. ಶ್ರೀರಂಗರಾಯನನಿಸುವಂ ತನ್ನ ಬೇಲೂರ್ ಚಂದ್ರಗಿರಿ ಮುಂತಾದ ಕೇಂಬೆದುರ್ಗಂಗಳಂ ಸುರುಕರ್ಗ ಸೂರೆಗೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಪರಿಸನಂಬೆರಸು, ಪರಿಯ ತಿರುಕ್ಕುಳಿಯೆನಿಸಿ ಚೆಂಬಿ, ತಂಜಾ ಪೊರೈಧುರೆಯ ಮನೆಗಳೊಳೆಡೆ ಅವರಿತ್ತುದಂ ತುತ್ತಿಯವರಂಜನ . . .

. . . . ಗಣಂದೆತ್ತಿತ್ತಲುಮತ್ತಲುಂ ಎತ್ತಲುಂ ನೆಲೆಗಾಣಧಿರೆಯವನ ನಾಸಿ ಕಂಡು ಕಾಲ್ಕೊಗಿಯೊಡಗೊಂಡು ಬಂದು ತನ್ನ ಮುಂದಣ ಕಡೆಯಗಡಿಯೆನಿಸುವ ಹಾಸನ ಬೇಲೂರ್ಗಳನಿತ್ತು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಯವನತ್ತಣೆಂದೆ ಐಗೂರು ಶರಿಯಕೆರೆ ಹರಪನ ಸ್ಥಳ ಚಿಂತನಕಲ್ ಮದ್ದಾಗಿರಿ ಗಿಡುಗ ದಪಲ ವುಂಪಟ್ಟಕೊಟ್ಟದೆ ಧೋರಗಳ ಬಲಮಂ ತನ್ನ ಮೂಲಬಲಮಂ ತನ್ನ ಸೇವಾದಿ ತುಳುವೆಕೊಂಕಣ ಕೊಡಗು ಮಲಯಾಳಂಗಳ ಮೂಲಬಲಮಂ ಕೊಂಡು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ನಡೆತಂದು ||

97

RĀMARĀJĪYAMU.

[By Venkayya.]

PEDDAVENKATA, CHINNAVENKATA AND HIS CHILDREN.

Śrīranga, the son of the famous Āliya Rāma Rāya who died in the battle of Talikota, had two sons Peddavenkata and Chinnavenkata. Of these † Peddavenkata ruled peacefully the whole empire extending from the Krishna to the Sētū. He married Bangāramma, the daughter of Gobbūri Oba, who had the title Hannibbaraganda.

* Here the work breaks off and is incomplete.

† He was the donor of the Kuniyūr plates of Venkaṭa II (*Ep. Ind.*, Vol. III, No. 34, of A. D. 1634).

His younger brother Chinnavenkaṭa* while on his return from a visit to the temple of Virūpāksha in the imperial capital had a vision that the God Kodaṇḍa Rāma appeared before him and told him that he would be born as the eldest son of his son Tirumala. Chinna Venkaṭa married Tiruvengaḷamba, the daughter of Jilleḷḷa Nārapa, and had by her three sons Tirumala, Venkaṭapati and Śrīraṅga (hitherto called Śrīraṅga VI).

Of these Śrīraṅga was adopted by Gopāla, the grandson of Venkaṭadri, the brother of Aḷiya Rāma Rāya, and was nominated by him to rule his kingdom after him. He ruled the kingdom in peace from his capital Vellore, and made many dānas (gifts) and maintained dharma. Once Śrīraṅga Rāya marched from his capital against the hill fort of Udayagiri which was occupied by the Kutb Shah and utterly defeated him. He married three wives, Pāpamma, the daughter of Gobbūri Vengaḷa, Rāghavamma, the daughter of Pochirāju Venga, and Vengamma, the daughter of Pochirāju Venkaṭa.

Śrīraṅga's elder brother Venkaṭapati was a beneficent ruler, and he married three wives, Appalāmba, daughter of Sūrapa Krishnapa, and the two daughters of Pochirāju Raghunātha, namely, Vengamma and Kōṇṇṇamma. Of these three Appalāmba was his favourite. Venkaṭapati had by his wife Appalāmba, three sons Rāma, Timma and Venkaṭadri.

Of these sons Timma or Tirumala built the tall eastern gōpura (tower) of the temple of Virūpāksha at the capital Vijayanagar (then almost ruined). He was a very pious king, did many acts of charity and maintained the worship of Virūpāksha. He composed the story of the Rāmāyana in dvipada metre and dedicated it to Virūpāksha of Pampa (Hampe). He made an extensive and cool garden by the side of the Tungabhadra in Kishkinda (Vijayanagar), and there built the temple of Śrīraṅganātha resembling Śrīraṅgam on the banks of the Kaveri.

Tirumala married Kōṇṇṇamma, the daughter of Kōṇḍa of the Jilleḷḷa family, and Tiruvēngaḷamba, the daughter of Pochirāju Rāma. Of these Kōṇṇṇamma was a patron of poets and wanted to emulate by her action "the famous predecessors of the family, Krishna Rāya, Rāma Rāya and Tirumala Rāya. Tirumala had by his wife Kōṇṇṇamma two sons Śrīraṅga and Chinnavenkaṭapati."

* It is to this Chinna Venkaṭa that the Krishnarājaviyayamu was dedicated. (No. 39). Dedicated to his elder brother Pedda Venkaṭa is the Telugu work Venkaṭapatirāya-dandakam.

The elder brother of Tirumala, Rāma or Kōdanḍarāma ruled his kingdom with fame assisted by his younger brother. Kōdanḍarāma fought a battle with his enemies outside the town of Jūṭur, and utterly defeated them. Again he fought another battle with the troops of Mysore near the town of Āsana (Hassan) under their Daḷavāi (commander) Kumārāyya.* Some of the subordinate chiefs that fought under him in the battle were Kāsarakōṭa Timmayya, Sabinṣu' Krishnayya and Maṭṭi Venkaṭapati. Kōdanḍarāma routed his enemies on the field and returned in triumph to his capital.†

శా. క్షీరంగాధిపు పెద్ద వేంకటధరిత్ర జానియుద్యద్భుజా
సారంబొప్పంగ నేలె నెంతయునుగృష్ణా సేనుమధ్యక్షితిగ
చూరి భూతవిపక్షమానవ వరస్తోమప్రచారంబుగా
నాకూఢిన్దరణిజనుల్నకల సౌఖ్యావాప్తిరానింపంగఁగ.

క. గొబ్బూరివంశమణిహ
న్నిబ్బరగండడగు నూబ నృపవరుసుతయా
నబ్బింగారమృసుమది
నుబ్బుచుఁబెదవేంకటపతి యొనరవరించెఁగ.

క. అతని సహృదరుండబ్బా
హితకుల కలశాభివృద్ధిహిమరుచిబుధన
మృతమతియాచినవేంకట
పతిగుణతతనుతి కలవియె ఫణిపతికైనఁగ.

సీ. ఒకనాఁడు చినవేంకటోర్వీశ్వరుండు విరూ
పాక్షసేవానక్తినచ్చటికిని
నరిగిక్రమృతద్రోవ యందొక్కయెడరామ
సుత్రాముండును బొడచూపినట్లు

* According to the Mackenzie MSS. quoted by Nelson in his Manual of the Madura Country, a Dalavāi Kumarayya of Mysore figures among those that laid siege to Trichinopoly along with Sivaji and Venkaji, his brother. He was defeated and compelled to retire into Mysore territory by Sivaji.

† Mr. Jayanti Ramayya Pantulu has in his possession a silver plate grant of Sivaji, the great Mahratta ruler, recording the provision he made for the widow and the two sons of Sriranga III who is said to have died a fugitive 'in the west country.' The position of the widow and the sons was brought to the notice of Sivaji by their Vakil Venkaṭa-krishnayya.

తోచినభయము సంతోషంబుఁబెనగొన
బ్రకటరోమాంచకండుకితగాఁగు
దైవచ్చి నెప్పుదిహరిఁదచ్చి నిద్రింప
డంతైన మణికిరీటంబుఁదాచ్చి

గీ. దివ్యభూషణములు దివ్యమాల్యంబులు
దివ్యగంధములును దివ్యవస్త్ర
ములును దాచ్చి దివ్యకూర్తితోఁ గోదండ
పాణిఁజైన రామభద్రుఁడెదుట.

క. వచ్చుటనిచ్చినఁ గనుఁగొని
యచ్చెరు వీరాజివటికి నరుఁడెండు యే
మిచ్చురుదలఁచుకనోయది
యొచ్చెమువడనీక దానినొనఁగూర్పఁదగుగా.

సీ. అనుచును దలపోయనంతనో చినవేంక
టాధిపనీవు వంపాధినాథు
డగునీశు భజియించియరుదేరఁద్రోవను
బొడనూపినట్టియా భూమిభుజాఁడ
నేనునాపేరు నీకెఱింగింతుఁ గోదండ
పాణియా శ్రీరామభద్రుఁడంద్రు
మఘ్నుభూజనులన్నమాఁ బిన్నంతన
నిటల తటాగ్రనఁఘటితహస్త

గీ కమలుఁడై దండములఁబెట్టి కనకపీఠ
మందునాసీనుఁగాఁజేసి యాగమోక్ష
సరణిఁబూజించి తత్పాదజలజములకు
భక్తిఁ బ్రణమిల్లయిల్లని ప్రణుతిఁజేసె.

గీ. అనుచు వినుతింప నారాముఁడయె చిన్న
వేంకటపతి తమానాధపనుమునీడు
పుత్రుఁడగు పిరవేంకటభూవరునకు
సప్రాసుతుఁ డుద్యవిల్లుమదంశమునను.

మ. పరమప్రీతి జిత్తనారవ తుహిపాలేశు సత్ప్రదా
మరసాక్షి. దిరువేంగళాంబ సరిపంచరైకశూకండు భా

- సురక్షైర్బుండగు చిన్న వేంకటపతిహోత్రీంద్రుడు ద్వాహను
య్యై రమస్పన్నగ రాజతల్పుడు వివాహంబైన చందంబునఁ.
మ. జననంబందిరి చిన్న వేంకట మహీశస్వామికిన్నుండనుల్
ఘనచారితుడు తిర్నలాధిపుడు సంగ్రామార్జునుండంచుభూ
జనసంస్తత్యతఃగాంచు వేంకటపతిత్వాజ్ఞానియుద్ధర్మవ
ర్తనగాణించు సిరంగరాయమనుజాధ్యక్షే శుండస్తుప్సురుఁ.

సీ. గోపాలమూర్తియా గోపాలభూపాల
చంద్రుడు తనదురాజ్యంబునకును
బట్టంబుగట్టిన బాహుసూర్తి
మేఱసిధర్మంబున ధరణినేలి
వర్ణాశ్రమంబుల వరుసతోడపుడు
నీతిబాధలు లేక ప్రీతిజనులు
సంపదలను దేల సవతోత్సవంబులు
దఱచుగామారూర జటుగుచుండ

గీ. సకలనరనాయకులు గనుసన్న మెలఁగి
దనకువేలూరు నిజరాజధానిగాఁగ
బరఁగెఁగడుఁ జిన్న వేంకటపతికుమార
రత్నమైనట్టి శ్రీరంగరాయమూర్తి.

సీ. ధాటీనిరాఘట ఘోటకోద్ధతపాంసు
పటలంబు నల్లడఁబాఱఁజల్లి
బంధురతరగంధసింధురనికరశీ
కరమునిబ్బరముగఁ జిలికిచిలికి
వితతదోర్బల విజృంభితయోధశరవర
దండావతులఁజాల బెండువఱివి
వీరరసావేశఘోరసద్భటపద
ఘట్టగలనుజాతచుట్టువెట్టి

గీ. యుదయగిరికొండ వెలుఁగొందుచుండుకురుప
శాహుబలదర్ప దవహుతాశనునినడఁచి
వినుతిఁగాంచెను సకలభూజనులచేత
రమ్యగుణహారి శ్రీరంగరాయశౌరి.

క. శ్రీరంగరాయశశిగౌ

బుద్ధిరికులుండైన వెంగళోర్వీశతమా
జారత్నముఁబాపమ్మన

పారవిభవమలరఁగా వివాహంబయ్యెన్.

సీ. మఱిపోచిరాటగల మండనుండగు వెంగ

భూనాయకాగ్రణి పుత్రినైన

రాఘవమ్మను బోచిరాజు వేంకటరాజు

తనయవెంగమ్మను ద్వాహమయ్యె

నాసతీత్రయమును ననురక్తితోసర్వ

ధర్మసహాయమై తగభజింప

నతిశయభోగభాగ్యాభి వృద్ధినిజాల

రానించి ధర్మమార్గప్రచారి

గీ. యనుచు విద్యజ్ఞనంబులు వినుతిసేయ

వెలసెనెంతయున సహాయ విక్రమారుగ

దారవీటిపురాధీశుడైన చిన్న

వేంకటపతిండు శ్రీరంగవిభుఁడుమిగుల.

క. ఇట్టిగుణములఁ గలతో

బుట్టువులనురక్తిఁ గొలువఁబోరులరిపులఁ

గొట్టిమనుమార్గచర్యకుఁ

బట్టిగుఱును వేంకటేశపార్థివుఁడలరున్.

సీ. రాజాధిరాజవీరప్రతాపాంకుఁడౌ

వేంకటపతిరాయ విభుఁడువేడగ

నూరప కృష్ణవత్సోఁజీశుసత్పుత్ర

నప్పలాంబనునమరాద్రిదైశ్య

డనఘండు పోచిరాజాశ్వయుం డగురఘు

నాథ రాజేండునినందనలను

విమలసచ్చారిత్ర వెంగమ్మపత్నయ

తాక్షికో నేటమ్మయననిరువుర

గీ. నొగివరించెను సతులను ముగురియందు

నశ్వేనియునాదియగు తారకాధిపార

మణునియనురక్తిఁగాఁచు రోహిణివిధమున
నలరుఁబతిమన్ననల నవ్వులాఁబమిగుల.

క. వారిరువురు గనిరనఘుల
వీరాగ్రణి రామరాజవిభునిన్ శౌర్యో
దారుండనఁ దగుతిమ్మధ
గారమణుని వేంకటాద్రి రాజవిడాజన్.

సీ. కట్టించెనేరాజు గగనంబునొలయవి
రూపాక్ష ప్రాద్భూరగోపురంబుఁ
బెట్టించెనేనృప భిదురపాణిహృదిన్
మృష్టాన్నసత్రంబు నీకుఁగూర్చి
చేయించెనేపుణ్య శీలండుద్విజాలకు
వడుగులు పెట్టిండ్లు కడుముదమునఁ
గావించె నేమహి కాంతుఁడుముప్పొద్దు
పంపాధిపతికి సవర్యభక్తి

గీ. దలచు నేధన్యుఁడాత్మను దనకుఁగలుగు
మానిలైశ్వర్యమీశ్వరా భీనమనుచు
నతఁడుమనుజేంద్రమాత్రుఁడె యధిపమాధి
రాయలాధిపు తిరుమలరాయమాధి.

ఆ. ఆరవీటితిరుమలా భీశ్వరుఁడురామ
భద్రకథలఘుద్విపదనోర్చి
వరమభక్తినామ్రణంధంబు శ్రీవిరూ
పాక్షుపేరఁజేసెనంకితముగ.

సీ. శ్రీరంగనాథుఁగవేరజాతటమున
మునుధర్మవర్తప్రార్థననొనఁ
నిలిపినవైఖరిఁ మహీధరశ్రేష్ఠ
మైసకిపిఠంధాధిభాసవిద్య
నగభేదిమైరమానాయకదేహత్ర
మాంబున్వరూపంబుననఘమూర్తి
గురుకుంగభద్రామణిఁగవిజయభ్యుమ
శ్రీరంగమందిర శ్రేత్రమునకు

గీ. గ్రముకముఖభూజములమల్లికావ్రభృతి
తాళిగలవనమును వేసియాయుపవన
సీమయందును శ్రీరంగధామునునిచె
రాయలూర్వీశుతిరుమలరాయవిభుడు.

తే. పటుయశోనిధిచిన్నవేంకటపతింద్ర
పీఠవేంకటపతిరాయవిభుతిరుమల
నృపతిశిల్లేళ్ల కొండమహివరాధ్యు
తనయయై నట్టికోనేటమనువరించె.

సీ. దుర్జయరాజన్య దోశ్యులుడిగించి
సర్వసర్వంసహాచక్రభార
భరణదక్షిణమహా ప్రాధులౌశ్రీకృష్ణ
రాయలునార్వీటి రామరాజ
తిరుమలరాయాది ధరణినాయకులును
వారలదేవులు వసుధంగీర్తి
గనరెయాకీర్తికిజననంబుపోషిత
కవిజనసన్నుతిగాచెయట్టి

గీ. కవిజనాధారవిఖ్యాతిగాంచిమిగుల
గవులఁబోషించి తన్నుతికట్టుములను
తింపవలసెను నార్వీటితిరుమలకు
మావరేంద్రుకోనేటమ్మ నహినిమిగుల.

శా. దీనత్రాణుండు తిన్నరాజమహిళుడేవేంద్రుండుద్యద్భుజా
మానస్సారబలాహతాహితమహిళోత్సహుఁడౌపోచిరా
ద్యునాథోత్తమరామరాజతనయబూతాత్మదిశ్వంగళాం
బానారీమణిగన్నాక్షిగను జేపట్టై బ్రహ్మదాత్తుండె.

మ. అమరాహార్యసమానదైర్యుఁడరివర్సధ్వంసినదైవభవా
నిమిషేంద్రుండుగుతిమ్మరాజమణికోనేటమ్మ శ్రీరంగభూ
రమణున్ శ్రీచివవేంకటాచలపునిన్ రాజధ్వజాంభోనిధిం
బ్రమదంబొప్పగఁగాంచిరెంతయు బుధవ్రాతంబుగీర్తించఁగన్.

తే. ఇట్లు సుతయుక్తమిలనుతికియనుఁగు
దమ్ముఁడౌతిమ్మభూభర్తనెమ్మిగొలువ

రాజకులమణికోదండరామవిభుఁడు
దనరుఁగల్గటరాజ్యపదస్థుఁడగుచు.

విజయసీసమాలిక.

శ్రీమన్నహాసుధాధామవంశంబుర్వి
వినుతిఁకక్కఁగనుద్భవించినట్టి
రఘురామమూర్తియో రామరాజకుమా
పాలుండుజాబూరి వైటమున్ను
భండనభూమినిఁ బన్నినపగతుర
బారికినడచియపారశౌర్య
గరిమచేఁగరులను హరులఁబదాతులఁ
బారిగొనిజయలక్ష్మీ బొందెనట్లు
లాసనమనుపేర నమరినపురియొద్ద
మైసూరివారటు మాఱుకొనను
గఱుతికినెక్కిన గంధనీధురతురం
గమపీరభటనికాయములుపెక్కు
గలదళములవారి దళవాయిమైనకు
మారయ్యచనుడెంచి బారుఁదీర్చ
గనికరిఘటఁగన్నకంఠీరవేంద్రని
కైవడిమిగులదుర్గర్వమెసఁగ
మేతైనకాసరకోటతిమ్మయసవి
నీసుక్యస్థయకార్యనిపుణుడైన
మట్టివేంకటపతిఁకృపాలుఁడాదిగాఁ
గలవొరల్ చతురంగబలముతోడ
నిరుగడవెనుక యందఱఁద్రొక్కినడవంగ
ధరణీవరాహపతాకమెఱయ

జాఱగాఁగొనిజయభేరులుమోయంగ
సైన్యంబులుభయపార్శ్వములఁగొలువ
విజయిరంగున నిండువేడుకఁదల
పూవువాడక ముఖంబునవసించి

ఓతిసురౌఘమ్మలాశీర్వాదమొనరింపఁ
 బ్రమదలునీరాజనములాసంగ
 రామరాజకులౌభిరాకాసుధాకర
 రాజాధిరాజ వీరప్రతాప
 రాజమార్తాండసుత్రామసన్నిభయప్త
 దిగ్రాజభయదారక-తేజరాజ
 పరమేశయనుచును భటకవిగాయకుల్
 వినుతింపననద్యశవిజయరమను

౧. బొందెగడుశ్రీవిరాపాక్షుభారికరుణ
 స్థిరముగా నెంతయునుదనుఁజేరనార
 పీటిపురవంశమణియార్యవినుతచరితుఁ
 డైనకోదండరామరాయనరవరుఁడు.

TANJĀVŪRI ĀNDHRA RĀJULA CHARITRA.

This is an account of the Telugu Nāyakas of Tanjore who were the viceroys under the emperors of Vijayanagar, written in colloquial Telugu prose. It seems to have been one of the manuscripts of the Mackenzie collection.

When the great emperor Krishna Dēva Rāya was ruling in peace and prosperity in Vijayanagar after conquering the whole of the country extending from Cuttack to Cape Comorin, Chandraśekhara Pāṇḍya and Virāśekhara Chōla were governing as his subordinates the Pāṇḍya and Chōla territories. Virāśekhara Chōla then made war on Chandraśekhara, and having defeated him ruled over both the Chōla and the Pāṇḍya provinces. Then Chandraśekhara fled to the emperor in Vijayanagar, and lodged a complaint against the Chōla for making war on him and driving him out of his kingdom. Then Krishna Rāya in great anger summoned his general Nagama Nāyaka who is called Tōsekhana Adhikāri (officer of the treasury) and directed him to march against the refractory Chōla, and, after punishing him for his transgression, to reinstate the Pāṇḍya on his ancestral throne.

Nagama Nāyaka marched against the Chōla. He defeated the Chōla and annexed his kingdom after executing him. Later he marched to Madura and drove off the garrison left at the

place by Virāṣekhara Chōla. But he did not restore the Pāṇḍya kingdom to the rightful ruler, but instead began to rule it in his own name. He also established order there and brought under subjection many refractory places which had not rendered submission to any ruler for a considerable time. Once more the Pāṇḍya went to Vijayanagar and complained about the high-handedness of Nāgama Nāyaka. Krishna Rāya sent an order to Nāgama Nāyaka reprimanding him for his conduct, and directing him to give his kingdom back to the Pāṇḍya and return with his army.

But Nāgama Nāyaka wrote back in reply that the Pāṇḍya had till then no hope of bringing back all the parts of his kingdom under his control after having been reinstated; that he waited on saying he would be content with a maintenance pension till Nāgama had brought the whole province completely under subjection; and that, seeing the success of Nāgama, he had begun to covet his old kingdom and complain against Nāgama. Nāgama further wrote that if the kingdom were once more given to the Pāṇḍya the emperor would not be able to collect even the quit-rent from the province. He then proceeded to recount all his past services to the emperor, and said that he had spent a large sum of money out of his own wealth, in addition to the money belonging to the treasury, in conquering the province, and wound up by saying that he would not return before recouping all the money that he had advanced, from the revenues of the province. He also added that Chandraśekhara was not the rightful heir of the Pāṇḍyas, but only an illegitimate son and that that was the cause of the previous war between him and the Chōla.

The emperor in great anger called out which of his generals would immediately march on Nāgama Nāyaka and bring him the rebel's head. Then Viśvanātha Nāyaka, the son of Nāgama, rose and offered his services. Upon that Krishna Rāya said that he could hardly believe that the offer was made in good faith and suggested that it was only a blind for the son to join the father in the revolt. Viśvanātha Nāyaka made protestations of good faith and said that he would never be faithless to the ruler whose salt he had eaten. He pointed out that the duty he owed to his emperor was far superior to the duty he owed to his own father. After getting the emperor's consent Viśvanātha marched against his father with his own contingent of 2,000 horse and 6,000 infantry without any addition from the emperor.

Having reached the territory of Madura he sent word to his father that the emperor had ordered him to behead him. But all the same he promised to get him excused if, at least then, he gave back the territory of the Pāṇḍya and surrendered himself to him. Nāgama Nāyaka sent back in reply that it should make no difference to the emperor whether the Pāṇḍya ruled in the province or himself, and that he was wrong in his order. Recounting the several acts of heroism of Viśvanātha, Nāgama Nāyaka sought to persuade him to join him saying that he had conquered the Pāṇḍya country only for Viśvanātha's sake. Viśvanātha then sent back saying that he did not want the conquered kingdom and that, if he submitted to him quietly, he would beg the emperor to pardon him. If, on the other hand, he chose to fight, God would have no mercy on him and he could not win. At this Nāgama Nāyaka was greatly distressed and marched with all his army against Viśvanātha.

There was then fought a big battle between the forces of the father and the son in which the father was defeated and taken prisoner by the son. Viśvanātha was very glad that he had been able to capture his father alive, and placing him on an elephant safely guarded, proceeded towards the capital. He sent intimation to the emperor about his victory and of his father Nāgama being with him as prisoner.

The emperor Krishna Dēva Rāya was much pleased with the news and praised the high qualities of Viśvanātha Nāyaka in public court. He also said that Viśvanātha had done him very great service previously. Once he destroyed a wild bison that was advancing upon Krishna Rāya with a single stroke of his sword. He had also marched against foreign kingdoms and brought them under subjection. The emperor expressed his view that it was very sinful to keep such an able general in a subordinate position and wanted to make him the ruler of a feudatory kingdom.

Ten days after this Viśvanātha Nāyaka led his father prisoner into the court of Krishna Rāya. When the emperor spoke to Nāgama Nāyaka on his treachery he began by recounting how he had been appointed viceroy of the Pāṇḍya country, and how he had spent vast sums of the imperial revenue and his own private money in bringing the kingdom to order.

When he offered the kingdom to the dispossessed Pāṇḍya after killing the Chōḷa usurper the Pāṇḍya said that he could not rule over so turbulent a province. Even then there was not perfect order throughout the country and several villages were not sending their revenues regularly to the treasury. The Pāṇḍya then said

that he had no legitimate sons to succeed him as king, and that he would be content if Nāgama Nāyaka ruled the kingdom giving him adequate pension. But after Nāgama Nāyaka conquered the whole kingdom according to the agreement, the Pāṇḍya fled to the imperial court and made the complaint. When the Pāṇḍya heard this, he said that it was true that he had come to an agreement with Nāgama Nāyaka, and that he broke it only because the condition of his being allowed a decent position after the conquest was not properly fulfilled.

When the emperor expressed his anger at the Pāṇḍya for not stating the full facts earlier, Viśvanātha interceded on his behalf and begged the emperor not to be angry with the Pāṇḍya. Then the Pāṇḍya said that even then he had no objection to give over his kingdom to Viśvanātha Nāyaka according to the agreement. Then the emperor turned to Viśvanātha and expressed his profound satisfaction at his sense of duty in proceeding against his own father for the sake of the king, and bringing him to the court as a prisoner. He excused the faults of the father on the son's account, and gave them leave to return home for the day.

After they went home Viśvanātha begged pardon of his father for fighting against him for the sake of the king. He had his father anointed and made him wear new clothes, and after many charitable gifts fed a large number of Brahmans. Nāgama Nāyaka then showed his son the large amount of wealth that he had accumulated during his life-time, and asked him to take all. He said that the emperor would appoint him as viceroy over the Pāṇḍya country and directed him to spend the money in improving the temple of Mīnākshi and Sundarēśvara at the place, and in improving the productivity of the country by the construction of anicuts and irrigation canals.

Some days later the emperor summoned both the Pāṇḍya and Viśvanātha Nāyaka before him. He addressed the Pāṇḍya and asked him whether he still stuck to the agreement by which he gave the kingdom to Viśvanātha inasmuch as he had no legitimate heirs to succeed him. The Pāṇḍya replied that he had absolutely no objection to the procedure. He also said that even if he wanted to rule, he would not have a peaceful time of it in view of the hostility of the illegitimate successors of his predecessors who were at Tenkāśi, Śrīvilliputtūr and Rājapalayam. Then the emperor turned to Viśvanātha and said that he would appoint him as the viceroy of the Pāṇḍya country, i.e. (the master of the southern throne).

Viśvanātha Nāyaka then proceeded with a large army to his new viceroyalty. When he reached Madura and saw the fort and palaces of the place, he formed a very poor impression of them having come from the imperial headquarters. He then summoned before him his subordinates Ariyanāyakam Mudaliyar and Bisapākam Kēśavappa Nāyudu, the general, and directed them to re-build the fort of Madura with eight gates, and with Bhairava's bastions all round. He also ordered them to construct afresh the temples of Mīnakshi and Sundarēśvara. When they said that the projects would cost a very large sum which the treasury could not afford just then, and counselled him to be content with the old and modest building, he said that he would advance the money amassed by his father (Nāgama Nāyaka) and directed them to complete the works soon.

Viśvanātha Nāyaka maintained the status of the old Pāṇḍya king with very great consideration. As he was very old he lived for only a few months and died. Then Viśvanātha became the sole ruler of the Pāṇḍya and Chōla kingdoms, and governed them as a subordinate of the emperor at Vidyanagar (Vijayanagar).

The emperor Krishnadēva Rāya died sometime after this and was succeeded by his younger brother Achyuta Rāya. His queen was Tirumalamma. Her younger sister Mūrtyamma was married to Chevvappa Nāyaka. Achyuta Rāya appointed this Chevva as sole viceroy over the Chōla country which had till then continued along with the Pāṇḍya country in the viceroyalty of Madura. Now it was detached from Madura and placed under a separate viceroy. Chevva after taking charge of his new viceroyalty built many towers, maṇḍapas and compounds (prākāras) to the temples of Aruṇāchalam (Tiruvaṇṇāmalai) and Vṛddhāchalam. At the capital, Tanjore, he constructed the new Śivaganga fort and the large fresh water tank Śivappa Nāyani Guṇṭa after his own name. He made extensive grants to many temples and ruled peacefully for a considerable period.

He was succeeded by his son Achyutappa Nāyaka who had as his general and minister the famous Govinda Dīkshita. He ruled the kingdom in peace and prosperity for a considerable period. His son Raghunātha Nāyaka succeeded him. He was a scholar in all the Śāstras and maintained all the dharmas of the kingdom. He constructed the Ramaswami temple at Kumbhakōnam and founded many new Agrahāras. He patronised many literary

works like Vijayavilāsa * and himself wrote works like the Rāmāyaṇa. Raghunātha ruled the kingdom in great glory.

His son Vijayarāghava Nāyaka succeeded him and made large additions to the forts of Tanjore and improved the palace. He began the construction of the four forts of Paṭṭukkottai, Atandāgy (Arantangi?), Reḷātalli (?) and Tiruppattūr on a single day and made them very strong. He built the towers, maṇṭapas and prakāras of the large temple of Rājagōpala at Mannārguḍi. At Māyūra (Māyavaram) and Madhyārjuna (Tiruvīḍaimarudūr) he constructed maṇṭapas that could hold ten thousand people at the same time near the bathing ghats on the Kaveri. He also made many munificent grants to other institutions. Every day before 1 yāma (9 o'clock) he used to feed 12,000 Brahmans in his kingdom and himself eat after that.

He used to go from his palace at Tanjore to the temple of Śrīrangam which was 3 āmaḍa (30 miles) distant daily. He had 50 changes of Boyees on the road and used to start early morning at sunrise and return after worshipping the God after 16 ghaḍis (12'24 o'clock).

Once Chokkanātha Nāyaka, the ruler of Madura, sent his relatives and agents (Sthānāpatis) to his court with presents of cloth and jewels to request from Vijayarāghava Nāyaka, the hand of one of his daughters. They told Vijayarāghava that the relationship between the two families was no new one and had continued from the time of Raja Pedda Virappa Nāyaka to that of Tirumala Śāuri (Tirumala Nāyak). Vijayarāghava was very angry at the request since the grandfather of Chokkanātha (Tirumala Śāuri) who had married Achyuta Raghunāthamma of the Tanjore house (probably sister of Raghunātha Nāyaka and daughter of Achyutappa) stabbed her for simply telling her husband that his new-built palace was not to be compared with her father's palace. The Tanjore royal family thereupon resolved that from that time there should be no more marriage relations between the two houses. Vijayarāghava wondered how the Mādura sovereign could think of a marriage alliance with Tanjore in view of this previous action and dismissed the envoys with scant courtesy.

* Vijayavilāsa is an excellent Telugu poem written by the poet Chémakora Venkāṭa Kavi and dedicated to Raghunātha who himself wrote the Rāmāyaṇa in Telugu. This was translated into Sanskr't once more by the later poet Madhuravāpi who lived at his court. There was also a hall called Vijayavilāsam in the palace.

The extract given below carries the story so far. But the original continues it. Enraged at the insolent behaviour of Vijayarāghava, Chokkanātha Nāyaka ordered his commander of the troops (Daḷavāi) Venkatakrishnappa Nāyudu and the pēshkār (accountant) Chinnatambi Mudaliyar to proceed against Tanjore with an army. They concentrated all their troops at Trichinopoly and proceeded against the fort of Vallam which soon after fell into their hands. From Vallam they marched upon Tanjore and laid siege to the place. After sometime they were able to storm the fort and enter Tanjore. Then Vijayarāghava ordered his son Mannāru Dāsa whom he had for sometime imprisoned in golden chains to be released and brought before him. When he came before him both the father and son expressed regret for the past, and consulted as to what should be done. Mannār Dās said that in the actual circumstances of their position it was better to fight to the last without giving way. They prepared to fight to the death, and to prevent the enemy from triumphing and attaining his object after their deaths, ordered that on news of their deaths the harem should be blown up. The ladies of the harem approved of the step and awaited the signal.

Vijayarāghava and Mannār Dās with their few followers fought till all were killed. Just before the fall of Vijayarāghava one of his guards gave the signal and all the members of the harem were destroyed in the explosion or by stabbing each other with swords and daggers. Just before this tragic event one of the queens of Vijayarāghava gave her young son who was four years old, to a nurse with all her jewellery which was worth a very large sum, and allowing her to escape, commissioned her to bring up the child. Chokkanātha Nāyaka assumed rule over the whole territory of Tanjore and appointed his foster brother Aḷagiri as governor of the country. The nurse who had escaped with the prince Chengamala Dās went to Negapatam where she and the boy were both secretly maintained by a wealthy merchant who gave the boy a good education and made him a good gymnast. Hearing about this one of the members of Vijayarāghava's court, a Niyogi, Rāyasam Venkanna by name, went to Negapatam and secretly collected some followers who still remained faithful to the house of Vijayarāghava. Collecting about 200 of these he escaped with Chengamala Dās and the nurse to Bijapur. There they sought the assistance of the Sultan of Bijapur to reinstate Chengamala Dās once more as ruler of Tanjore. Just before leaving for Negapatam, Rāyasam Venkanna had commissioned

some of the courtiers of Aḷagiri the ruler of Tanjore, to create hostilities between him and his master Chokkanātha of Madura.

Soon there arose some disputes between Chokkanātha and Aḷagiri and the former was waiting for an opportunity to proceed against his subordinate. Rāyasam Venkanna and Chengamala Dās after escaping to Bijapur concluded an agreement with the Sultan to make Chengamala Dās the ruler of Tanjore. The Sultan appointed Ekojee, the son of his Minister Shahji to lead the expedition against Tanjore. He marched with his army against the kingdom of Tanjore and first reduced the fort of Ayyampet. After its fall there was a severe battle between the forces of Aḷagiri and Ekojee in which Aḷagiri was completely defeated. He fled with the remnants of his troops to Tanjore. From there he wrote a supplicating letter to his former master the Nāyak of Trichinopoly for assistance and begged to be excused for his past wrongs. But Chokkanātha did not send any assistance. The troops of Ekojee approached the fort of Tanjore and were erecting batteries for its siege. Aḷagiri suspecting some treachery among his own followers within the fort, left the place with a few followers one night and escaped by way of Ariyalūr to the territory of Mysore.

On hearing of the flight of Aḷagiri, Venkanna arranged for the triumphal entry of Chengamala Dās and Ekojee into Tanjore, and made preparations for Chengamala Dās' coronation. The forces of Ekojee retired to Kumbhakōnam after the coronation, on receiving very substantial remuneration for their services and getting guarantees for the amounts that were due to the Sultan of Bijapur to defray the expenses of the expedition. But soon there arose a dispute in the court of Chengamala Dās on his appointing the rich merchant of Negapatam who had protected him in his youth as his minister and commander-in-chief, a post to which Rāyasam Venkanna himself aspired. Being disappointed he escaped to Kumbhakōnam where Ekojee was with his troops and induced him to proceed against Chengamala Dās and become the ruler himself. Ekojee was unwilling at first.

But while these negotiations were going on news came that that Sultan of Bijapur was killed in battle with Aurangāzeb and his territories occupied. On hearing the news Ekojee made bold to proceed against Tanjore. But Rāyasam Venkanna had already written to Chengamala Dās that in spite of his remonstrances Ekojee was marching against Tanjore and advised him to escape from the fort, the best course that could be adopted in the

circumstances. He wrote that they might regain Tanjore on a favourable opportunity. The young Raja of Tanjore and his minister were in great fear and escaped to Ariyalūr by night; and Ekojee was able to capture Tanjore at very little cost. Rāyasam Venkanna by his ability brought the whole kingdom firmly under Ekojee and restored order in the territory. But Ekojee and his friends thought that Venkanna was a dangerous servant considering how faithlessly he had acted to his former masters Aḷagiri and Chengamala Dās. They suspected that he might act in the same deceitful manner towards Ekojee and wished to keep him under restraint. But Venkanna came to hear of this in time and escaped secretly from Tanjore blaming his own genius. Thus Tanjore finally came under the Mahratta dynasty.

తంజావూరి యాంధ్ర రాజులచరిత్ర.

అదిలో కృష్ణ నాయకవారు కటకం మొదలుకొని కన్యాకమారిదాకా దేశం లోపరుచుకొని సుఖసంతోషాపనోపంతో విజయనగరపురా రాజ్యం యేలుతూవుండగా, మధురలో చంద్రశేఖర పాండ్యుడున్నా తంజావూరులో వీరశేఖరచోళుడున్నా నాయకవారికి వశపర్తులై రాజ్యం శాస్త్రావుండిరి. అలా తంజావూరు వీరశేఖరచోళ రాజు ఊతాతారం గా మధుర చంద్రశేఖర పాండ్యున్ని జయించి ఆ రాజ్యం యావత్తు కట్టుకొని యేలుసాగెను. అందువల్ల చంద్రశేఖర పాండ్యుడు యెత్తుపడి విజయనగరం నాయలసముఖానకు వచ్చి జరిగినవర్తమానం విన్నవించుకుంటూ “మాదిగిర కప్పు పుచ్చుకొని మమ్ము అజ్ఞలో నడిపించుకొని పస్తూవున్నారు. లోకంలో ‘దుర్బలస్య జలంరాజా’ అని న్యాయం వున్నది. మాకు గతియేమి అజ్ఞాపిస్తారో ఆలా నడుచుకొంటున్నాము. మాకు దిక్కు మీరుగాని మరియువకూ లేదంటే అప్పుడు నాయలవారు ఆ మాటలు విని అగ్రవాపడి తమ తోశేఖానా అధికారి అయిన నాగమనాయుని పిలిచించి నక్షితరాజ్యం యావత్తు మీ తోశేఖానాకు అడమానం వున్నదిగదా! యిట్లా వుండగా పాండ్యుడి రాజ్యం చోళుడు బలాతారం చేసి కట్టికోవడ మేమిటి? మీరే సైన్యసమేతంగా పోయి ఆ దుష్టుడైన వీరశేఖరచోళరాజును తగినట్టు శిక్షచేయండి ఈ పాండ్య రాజుకు యథావ్రకారం రాజ్యం యిప్పించండి. చోళరాజ్యం జప్తిచేసి సరకారు యిలాకాలో మనుష్యులను వుంచి మీ జమాబంది అర్థం

మాత్రం మీరు తీసుకొని తిరిగి రండి అని ఆజ్ఞాపించిరి. ఆప్పుడు పాండ్యరాజును తోడుకొని నాగమనాయునివారు దళసమేతంగావచ్చి పీఠ శేఖరచోళణ్ణి శిక్షచేసి ఆ రాజ్యం తనవశం చేసుకొనిరి. తర్వాత మఘురకు పోయి చోళుడు వుంచివున్న తాణాలను తరమగొట్టిరి. కాని రాయల వుత్తరపుష్కరం పాండ్యడికి యివ్వక ఆ రాజ్యమున్నూ తానే అపహరించుకొని అనేక దినములనుండి పాండ్యడికి స్వాధీనంగాని గ్రామాలు యావత్తూ ఆజ్ఞలోనికి తెచ్చుకొని స్వతహాగా రెండు రాజ్యాలు యేలుకుంటూ వుండిరి. ఆప్పుడు పాండ్యరాజు తిరిగి విజయనగరం పోయి రాయలవారి దగ్గర “మీరయితే మాకు రాజ్యం యావత్తు కట్టి యిస్తుని నాగమనాయునివారిని అంపించినారుగాని ఆయన చోళరాజును కొట్టి ఆ రాజ్యం పాండ్యరాజ్యం రెండూ తానే కట్టుకొన్నాడు” అని ఫిర్యాదు చేసుకొన్నంతలో రాయలవారు నాగమనాయునిపేరను ఆజ్ఞ వ్రాయించిరి. పాండ్యరాజ్యం పాండ్యడికి వట్టం కట్టవంటే నీవు అపహరించుకొన్నావు. నిన్ను ఆ విధంగా రాజ్యమేలడానికి మేము అంపించలేదు. గనుక యీ ఆజ్ఞ చూస్తూనే చంద్రశేఖరపాండ్యడికి వట్టం కట్టి అతి త్వరగా నీవు లేచి రమ్మని వ్రాయించినారు. అప్పుడు నాగమనాయునివారు విలువ్రాసినదేమనగా—ఈ గ్రామాలు యావత్తూ జాగ్రత్తచేసేటప్పటికి నేను అనేక ద్రవ్యం కర్చుచేసినాను. ఈ పాండ్యుడు ఇంతకులోపయినం మీదగ్గికి రారాదా! ఇంత అరాచకంగా ఉన్న రాజ్యం మనకు స్వాధీనానకు గాదని ఇదివరదాకా ఉరికి ఉన్నాడు. ఇప్పుడు చోళరాజును కొట్టి రాజ్యం కట్టడంకాకుండా అరాచకంగా ఉన్న రాజ్యంకూడా స్వాధీనంలోనికి లేవడం చూచినాడు. ఇంతకు మునుపు రాజ్యం నాకు స్వాధీనానకు గాదు. మీరు యావత్తు కట్టుకొని నాకు అన్నపప్రాసకు మాత్రం జరిగిస్తే చాలును అని చెప్పుకొంటూ ఉండేవాడు ఇప్పుడు అతనికి ఆశపుట్టింది. అయితే నేమాయెను. అతనికి రాజ్యం ఇస్తే నగరికి శోభాహుకలుకూడా రావు.

మరిన్ని ఇతను పాంధ్యవంశం అని చెప్పుకోవడంమాత్రమే కాని చాతికి తక్కువ. దాని కొమారుడు. రాజ్యం ఇతనికి అర్హంకాదు గనుకనే చోళరాజు కట్టుకొని యితణ్ణి వెళ్లగొట్టినాడు. గూరంగా ఉన్నాము గనుక ఈ జాతినీతులు మనకు తెలియలేదు. ఇంతకు నేను బహుదినములు తమ కొలువు కొలిచినాను. ఇక కొన్నిదినములు అయినా సుఖవశవద్దా! ఇదిగాక అనేక ద్రవ్యం యీ సంస్థానంమీద పెట్టి

యితమాత్రం రాజ్యం స్వాధీనంలానికి తెచ్చినాను. నా అర్థం యాపత్తు రాజ్యముకొని నేను వస్తానుకాని అంత స్వంతం నేను వచ్చేది లేదు—అని సమాచారం వ్రాసి అంపించినంతలో రాయలవారికి బహు కోపం వచ్చింది. నాగమనాయడు మా అజ్ఞకు తప్పి నడచినాడు గనుక ఆతని తల మీరు ఎన్నరైనా తేగలరా అని అడిగెను. అప్పుడు నాగమనాయరి కుమారుడు విశ్వనాథనాయనివారు లేచి రాయలవారి సమక్షానికివచ్చి, నాకి ఉద్దిరిపిస్తే తెస్తానని అన్నారు. అప్పుడు రాయలవారు 'మీ తండ్రిగారి దగ్గరకు మీరుకూడాపోయి కలుసుకోవడానికి అజ్ఞ అడుగుతారా' అని అడగింది. అప్పుడు విశ్వనాథనాయనివారు "ఎక్కడయినాకదా? పలికవారి సొంతి టూవున్నాము. స్వామికార్యం ప్రధానంకాని తండ్రి ఎక్కడో'దని అన్నారు. అప్పుడు సంగారూ రాజువ అక్కర లేకుండా తన యెప్పటి బలం రెండు వేల గజ్జతో ఆరు కేల కాలిలంతో మధురసీమకువచ్చి తండ్రిగారి నర్సికి సమాచారం అంపించి నయనం ఏమంటే—మీరు రాయలవారి అజ్ఞకు తప్పినవనివారు. మిన్నును తలకొట్టి తెచ్చి ఉద్దగవు అయింది. అయితే నేమాయన. ఇప్పుడైనా పాండ్యరాజ్యం పాండ్యకి వట్టంకట్టివారు లేచినప్పటి రాయలవారిలో కోప మాపు చేయిస్తాను రంపని సమాచారం అంపిస్తే తిరుగా నాగమనాయనివారు తన కుమారుడినికీ కలుగు అంపినవైనం—రాయలవారిసట్టున నీవు సమస్తరాజ్యాలు సాధించివుగదా ఇదిగాక నేనున్నా చాలా రాజ్యం సాధించినాను. రెండు మూడు మార్గలుపోయిన సంస్థానంలను బెట్టినాము. నీవు ఎంతమెహన్నతుచేసినా అంతంత నన్ను చెందవలెను గాని మరికటికాదు. రాయలు విశ్వసంకలిగినవాడే గనుక అయితే పాండ్య రాజ్యం ఉన్నప్పుడు దాని కొమారుడు అనుభవిస్తే ఆయనకు వచ్చిందేమి? మనం అనుభవిస్తే రాకపోయిందేమి? కన్ను బహు తవస్సుచేసి కన్నాము. ఏకపుత్ర విషయము; కాబట్టి నిష్కారంగా నాతో ఎందుకు యద్ధం చేస్తావు? ఇంతకూ ఈ రాజ్యం కట్టడం నీకేమి త్తంగాని వేరేలేదు. తమతోకన్ను సమాచారం అంపిస్తే తిరుగా విశ్వనాథనాయనివారు తండ్రిగారికి సమాచారం అంపించినయినం ఏమంటే—స్వామికార్యంకి తప్పిడిచినారు గనుక మీరు తండ్రిగారి కారు నేను కొనుగొన్నాను. మీరు సంపాదనచేసిన రాజ్యమున్న నాకు అక్కర లేదు. తిన్నగా వస్తేరా ప్రభువువారి సమక్షానికితిసుకొని

పోయి ప్రాణానికి భయం లేకుండా చేయిస్తాను. అధవా ఒకవేళయ్యాడంటే నీనా గెలిచేవాటి బలము మీకు భగవంతుడు ఇవ్వడు. నా మనస్సు లోఁబ్రతిష్ఠ యేవిధం చేతనూ మిమ్ము తీసుకొనిపోయి రాయలవారియెడట పెట్టడమే అనే సకలసాంప్రదాయాలు ఏడం గనుక తండ్రి అని పిచారించను—అని సమాచారం అందించినంతలో వాగమనాయనివారు బహు కష్టమగుూ అన్నమాటలు—నేను ఈ కొమారుడు కలుగవలెనని బహు తపస్సుచేసి విశ్వనాథస్వామివారిని ప్రార్థించినందుకు నామీద కత్తియెత్తే కొమారుడు కలిగినాడు. ఈ కొమారుడు బ్రతికినా సరే చచ్చినా సరే అని తన తాలూకు రాణువ యాడత్తు కూర్చుకొని యుద్ధానికి వచ్చెను. అప్పుడు ఘోరయ్యధం అయింది నాగవనాయనివారు కొమారునికి చాలక వోడిపోయి దొరికినారు. దొరకగానే విశ్వనాథస్వామివారు ఇంతమాత్రం ప్రాణాలతోను దొరికినారు మనం చేసిన తపస్సు యొక్క బలం అని అంబారీషుడయెక్కించి చుట్టూ తన పాగా కడాయింది తీసుక వస్తూముడు ఆతిత్వరగా తమ తండ్రిగారికిన్ని తనకున్నా అయినయద్ధమున్నూ ఆయనదొరకినదిన్ని తాను ఖయిచు చేసి తీసికొనివస్తూ వున్నదిగ్ని సమాచారం వ్రాయించి అందించిరి. నాటికి రాయలవారు కచ్చేరికి గొప్పసేనానాయకలను పిలిపించి నెలవిచ్చినమాటలు నాగవనాయని మీదికి వచ్చు ఎత్తమంటే ఎవ్వడు మాచేత అయ్యేపనికాదు మీరుచూచి ఉత్తరువు ఇస్తే అన్యాయముగాపోయి చచ్చిపోతామని అంటికి గదా ! విశ్వనాథనాయడు స్వామికార్యం చోట తండ్రిని తేయించినపని చూచినారుగదా ! అని ఆయన వ్రాయించి అందించిన జాబలు చూపించినంతలో కూర్చున్న సభయ్యాడత్తు అశ్చర్యపడి స్వామి ! అతను మనుమ్రులలో పరిగణన అయిన వాడుకాదు. కేవలం విశ్వనాథస్వామే అని సభవారు అంతా స్తోత్రం చేసిరి. రాయలవారు యిరుభుజాలు పొంగి యింతటి బంటును మనం పలినాముగదా అని సంతోషపడి అందరు ఉండగా అన్నమాటలు—విశ్వనాథనాయడు మనుమ్రులలో పరిగణన అయిన వాడుకాదు అని మీరుచెప్పిన మాటలేని బుద్ధి ఆయనమన కొలుపుకింద ఉంచుకోవడానికి యోగ్యుడయిన మనిషికాదు. ఇక ఆయనచేత కొలువు చేయించితే మనకు దోషంవస్తుంది మనతోను సమంగా సింహాసనాధిపత్యానికి యోగ్యుడు. ఇదిగాక అడవిదున్నపోతును నరికినవాడున్ను వరాయిదేశపు రాజుల దేశం కట్టుకొన్నవాడున్ను అయి రెండుమాస్లు సంస్థానం నిలిపినాడు. గనుక ఆయన వచ్చినతరువాత యెక్కడనయినా

రాజ్యంబుచ్చి మనతో సమంగా వుంచవలెను అన్నారు. అప్పుడు సభ వారు అంతరిక్షపంచేసినమాటలు—స్వామీ విశ్వనాథనాయనివారికి రాజ్యం అప్పేక్ష ఉంటే తండ్రిగారివద్దకి పోయినప్పుడు ఇద్దరు ఒకటిలయి ఆ రాజ్యముకట్టుకొని మనమిదికికూడా దండుపెత్తితే ఎదురు పోజాలకపోదుము. ఆయన కేవలం స్వామివాయొక్క అంతముగనుక తమచోట బహు విశ్వాసముగా అంత కార్యంచేసుకొని వస్తూవున్నారు. తమరు సర్వజ్ఞమూర్తులుగనుక తమకు తెలియనిదేమి ఉన్నది ! అని విన్నవించేసినారు. మరి వదిలినములకు విశ్వనాథనాయనివారు తండ్రి తీసుకవచ్చి రాయలవానియెదుటను నిలబెట్టెను. రాయలవారు నాగవనాయణ్ణి చూచి ఇంత విశ్వాసపూరిత చేసినావని అడిగితే అప్పుడు నాగవనాయని వారు విన్నపంచేసినమాటలు—పాండ్య రాజ్యం మీ తండ్రిగారు మాయొక్క సోపేఖానామీనను తనఖాయుచ్చినారు. నాటనుంచి అనేకద్రవ్యం నష్టపెట్టుకొన్నాము. ఇదిగాక ఇప్పుడు చోళరాజునుకొట్టి పాండ్యరాజుకు రాజ్యం యిచ్చుని నెలవు ఇచ్చినారు. ఆ యుద్ధంలో ఇక్కడ నుంచి తమరు ఇప్పి చి అప్పి చిన అర్థంకాకుండా ఇంకా అనేక అర్థం కర్చులయ్యింది. ఇట్లా బహుశ్రమపడి చోళణ్ణికొట్టి పాండ్యరాజ్యం యి తనికి కట్టు కట్టి చి పోతాము అంటే, ఈ పాండ్యుడు అన్నమాటలు—చోళరాజును కొట్టడానకు తమలేగనుక సాధ్యపడినది. లేనట్లయితే ఎన్నటికి స్వాధీనానికి రాకపోను ఇప్పటికిన్నీ రాజ్యం అరాచకం గా ఎవరి గ్రామాలుచారు అనుభవిస్తూ మనకు స్వాధీనానికిరాక ఉన్నారు. చోళ రాజు మమ్ము అన్యాయంచేసి రాజ్యంకట్టినాడన్న పేరుమాత్రమేగాని ఆయనకూ ఈ గ్రామాలు యావత్తు స్వాధీనానికిరా లేదు. ఇంతకు మాయొక్క శత్రువునుకొట్టినారు. ఇదేపదివేలు ఇదిగాక నాకున్న సంతానములేదు. ఉన్నవారు అంతా ఉండడందాని కొడుకులు నాజీవం ఉన్నంతవరకూ మర్యాదగా జరుపుతూ నాకు అన్నవస్త్రీలకుమాత్రం యిచ్చి నాపగవాడయిన చోళరాజుకు మాత్రంచెందనివ్వక నాపేరుగా మీరే పలుకుంట్లా ఉంటేచాలునన్నాడు. అప్పుడు ఈ రాజ్యాలు యావత్తు బహు అరాచకముగా ఉన్నవి. బహుధనం వ్యయముచేసి రాజ్యం బందోబస్తుచేసినాను. ఇప్పుడు మీదగ్గికి ఫిర్యాదుకువచ్చినాడు. అని వారికి తమకు జరిగినకర్లాన్ను, తమకు నయంచేసిన అర్థమున్న గాయలవారికి తెలియబడచి. రాయలవారు చూచి అప్పుడు పాండ్యణ్ణి పిలిచి “ నీవుచాలా పెద్దమనిషివని, నీమాటబహునిబద్ధి అని, మేము నమ్ము

కొని యింతమధ్యస్థుడేసి అంపించినాము. ఈ సంగతులు నిజమగునా కాదా ? అని అడిగితే నిజమే నేను అన్నది కద్దుగాని నా శరీరం ఉన్నంతవరకు మర్యాదగా గడుపుమన్నాను. అందుకు అబ్బావు అయింది గనుక ఫిరియాదుకు వచ్చినానని అంటే మునుపు ఇట్లా చెప్పరాదా అని బహుకోపముచేసిరి. అప్పుడు విశ్వనాథనాయనివారు రాయలవారిని మనవి పూర్వకంగా పొండుదీపై గద్దితం లేకుండా మాట్లాడవలెనని మరిచిపోకొంటే విశ్వనాథనాయనివారి మాటలు చెల్లించిరి. అప్పుడు తిరుగ రాయలవారిని కూచి పొండుదీపై అన్నమాటలు — నేను ఇతని కొమారుడు విశ్వనాథనాయనివారికి రాజ్యవ్రాసించుచున్నాను. నేను ఇప్పుటికి ఆమాతంపులేను. రాజ్యం విశ్వనాథనాయనివారికి వట్టంకట్టితే బహు సంతోషం అన్నంతట విశ్వనాథనాయనివారిని ప్రభువువారు కూచి మీ తండ్రిని ఖయిదులలో తెచ్చి పెట్టి కంఠంపై తండ్రి అన్నమాట విచారించక, స్వామికోర్కం ప్రధానం చేసుకొని తలకొట్టుతానని అన్నావుగనుక నిన్ను కూచి మీ తండ్రిచేసిన తప్పు క్షమించినాము. ఈ సంగతి ఇంటికిపోయిరి అజ్ఞానించినారు. అప్పుడు నాగమనాయనివారికి కయదు విడిపించి, ఇంతకికీసుకొని వచ్చి యికమీరు తండ్రులు నేను కొమారుణ్ణి ఇంత వర్గంతం నేను మీకు శత్రువును అని అనేక విధాలను తండ్రిగారిని వేడుకొని స్నానం చేయించి, నూతన వస్త్రములు కట్టబెట్టి, అనేక దానధర్మములుచేసి ఆమరునాడు అనేక బ్రాహ్మణ బోజనములుచేయించి తండ్రి కొమారులు బహుయిష్టంగావుండిరి. నాయనివారు కొమారుణ్ణి కూచి నీవు గాజాంగంచేస్తూ ఉండవలెనని యంతవనికి బిప్పకొన్నానే గాని వేరుకాదు. ఇక నేను పరలోక సాధనం కూచుకొంటాను. నాకు ఇక కావలసినది యేమి వున్నది కనుక ? నేను సంపాదనచేసిన అర్థం యావత్తువున్నది. అంతాతీసుకో ఇదిగాక నీకు రాయలవారు గాజ్యం ఇస్తారు. మర్యాదగా కాపాడుకొన్నవగా, కొమారుడు మీరాజ్ఞించిన అర్థం నాకు అకటాలేదు. మీరే దానధర్మములుచేసుకొని పరలోక సాధనం కూచుకొండని అన్నారు: అందుకు నాగమనాయనివారు ఎకకాడన బాకబ్బా ! బహుదీనములు తప్పకునేసి కన్నంకు నీకు ఇంత మాత్రం అర్థముయినా పెట్టకపోతే బాగావుండదు అని తనుపెద్దలు సంపాదనచేసిన అర్థమున్నూ ఇదిగాక తాము సంపాదనచేసిన అర్థమున్నూ కొమారునికి కనుపజచిన తలో విశ్వనాథనాయనివారు కన్నులు తిరిగి యంత అర్థం ఎట్లా సంపాదనచేసినారో తెలియదు అని ఆశ్చర్యపోయిరి.

నాగమనాయనివారు కోమారుణ్ణిబూచి తిరుగా అన్నమాటలు — పాండ్య రాజ్యంలో మధురలో మీనాక్షినుండరేశ్వరిస్వామివారి విశ్వస్థలం ఉన్నది. ఆ మీనాక్షిదేవి ప్రత్యక్షదైవంగనక నాకు ఒకనాటి రాత్రి స్వప్నంలో నీ కోమారుడు విశ్వనాథనాయడు నా సన్నిధానాన ఉండి రాజ్యంంతా పరిపాలించి బంగారుగడ్డలు అని చెప్పి ఉన్నది. ఈ అర్థమంతాతీసుకొనిపోయి పాండ్యదేశములో దేవస్థానాన్ని ఇంకా పల్లకు రాతికట్టున్నాకట్టి అనేక ధర్మాలుచేస్తేనాకు పరలోకం కలుగుతుంది. అని అన్నారు. తర్వాత రాయలవారు విశ్వనాథనాయణ్ణి పాండ్యజ్ఞానాదా కలిపించి ప్రత్యేకం పాండ్యశిరోను అన్నమాటలు — నీకు ఉంపుడు దాని కోమారుడు ఒకడు మాత్రం ఉన్నాడుగాని తనైన సంతానంలేదు గదా ! విశ్వనాథనాయనివారికి దేశం ఇచ్చడం బహుసంప్రతి అని ఆయన పేరనికివాసియిచ్చిఉన్నావు. అది సంతమా అంటిడినారు. అప్పుడు పాండ్యుడు అన్నమాటలు — నాకుసర్వధాదేశం అకలిరలేదు. ఒక దేశనేను దేశం కావలెనని కోరినా చోళరాజునన్ను ప్రాణంతో గెలవ గివ్వడు. ఇదిగాక, మాతండ్రి తాతల ఉంపుడు సంబంధానుభవపున వారు శ్రీలింగేశ్వరూరు, తె గాళి, రాజాపాలియం ఆస్థలములలో ఉన్నారు. వారున్ను తెలంగావలస్థులు. నా మనాయరివారు అన్ని స్థలములు సాధించినారుగాని ఆ ఆయిదుస్థలములు మాత్రం సాధించలేక పోయినారు. వారు పంకసాడపులగిపేరు ఎత్తిపున్నారు. ఇంతకు నా పగవాళ్లు ఆయిన చోళరాజుకు ఈ పాండ్యుకు మాత్రం రాజ్యంయివ్వక విశ్వనాథనాయనివారు పలుకుంటేనాకు పరమసంతోషం. ఇప్పుడు రక్షించడానికి విశ్వనాథనాయుడు నాకు తక్షణవంటివాడు. అనగా అప్పుడు రాయలవారు విశ్వనాథనాయరివారిగిపిలిచి పాండ్య రాజ్యానికి పట్ట కట్టుతాము. మాకు సమంగా దక్షిణసింహాసనాధిపతి గా ఉండుమని ఆశీర్వాదనం చేసి అడవి మహిషాన్ని ముక్కలుగానాచి దుగ్గకు బలి యిచ్చినావు పరాయిదేశపురాజులు సంఘానంమీదికి వచ్చినపుడు హీనబలంతోనుపోయి నానిని సంహారం చేసి సంస్థానం నిలువలేసినావు. ఇది గాక మీతండ్రిగారుపోయి మమ్మును లక్ష్యంసేయక ఆజ్ఞ నిరాకరిస్తే స్వామికార్యమే ఎక్కువఅని పట్టలేదీ ఎదుటపెట్టి తలకొట్టుతానని అన్నావు. ఇంతమేలుగీవు చేసినప్పుడు, నిన్ను మరీస్తే మాకు దైవం సహాయముకాదు. లో వయ్యం నీవు రెండు మూడు వనలు కనిపించయ సంతాదనచేసు కొన్నప్పుడు నీకు రాజ్యం మాతో సమంగా కల్పిస్తామని అన్నాము. ఇది

గాక ఈ రాజ్యం నీ వరంగా ఉంటేనేకాని నగరికి తోఫాదూకలుకూడా రావు. యిక నీవు పాండ్య రాజ్యానికిపోయి దేవరంగదోబస్తుతేస్తేనే గాని అనుకూలం కాదు. గనుక త్వరగా వెళ్లి ఓడితే సంతోషనాధిపతి వికృతి సమాధానంపరిచినారు. అంతట విశ్వనాథనాయనివారు దుగ్గ మహాక్షీరితీసుకొని మధురకు వెళ్లేటప్పుడు తమ సేనలంతా ఇచ్చి బహు సంభ్రమంగా అంపించినారు. విశ్వనాథనాయనివారు అట్లా విచ్చేసి మధురసీమనున్నా పాండ్యశికోటనున్న చూచేటప్పటికి రాయసంస్థానం చూచిన కన్నులకు ఏమీరాణించక ఆరియనాయకం మొదలొని విసపాకం కేశవప్పనాయణ్ణి యిద్దరిని పిలిపించి యీ కోట మాకు ఉండడానికి అనుకూలం కాదు. మధురచుట్టు బైరపుడి బురుజులున్ను ఎరిమిరిద్వా రాలున్ను కలిగినకోట, మీరాక్షిదేవికోవిల, సుందరేశ్వరస్వామివారి కోవిల కట్టించమని ఉత్తరపుతేసినారు. అప్పుడు అరియనాయకం మొదలొని కేశవప్పనాయడున్నా మనవిచేసిన వయినం—ఇంతవనికి మరదగ్గిర బొకనాసంతా అక్కంటేదు. ఇప్పుడు ఇంకలో ఇమిడివుంటే మరికొన్నిదినములు జరిగినతర్వాత మీచిత్తంవచ్చినట్లు చనితేస్తానని అన్నారు. అంతకు బహుకోపంచేసి మంత్రుడొకడు సంపాదనచేసిన అర్థం ఉన్నది. తెప్పిస్తాము ఇందువల్లను వలపుతుంది. అనిచెప్పి ఆధనంతో ఆఘనకార్యములు సాగించినెవ్వచ్చించెను. వెనుకటి పాండ్యరాజును విశ్వనాథనాయనివారు ఎంతో గవురవంతో నడిపిరి. వృద్ధుడు గనుక ఆయనకొన్ని మాసములకు స్వర్గస్థుడాయెను. విశ్వనాథనాయనివారే చోళరాజ్యం పాండ్యరాజ్యం రెండు రాజ్యాలు తమమేలు బడికింద పెట్టుకొని విద్యానగరం రాయలవారికిలోనుగా పరిపాలనం జరుపుకూవుంటేవారు.

ఆ విధంగా కొన్ని సంవత్సరములు గడచిన తర్వాత శ్రీకృష్ణదేవ రాయల శిష్యులు అచ్చుతరచురాయలవారు రాజ్యానకువచ్చిరి. ఆయన భార్య అరువల్లు ఆమెచెల్లెలు మూర్తిమ్మను వివాహమండిన దేవప్ప నాయనివారికి అచ్చుతరచురాయలవారు స్త్రీధనంగా శుభరాజ్యం ఓయ చేసి, పట్టాభిషిక్తుడచేసి, కావలసిన వస్తువావాన సామగ్రిన్నీ యిచ్చి అకటాడకు పంపించిరి. చోళదేశానికి ప్రత్యేకంగా నానుడు శేనందువల్ల విశ్వనాథనాయనివారినేగాక స్వజనంగా అకటాడ మరెవరికొకరూకా యేర్పడవలెననే తలంపుతో అచ్చుతరచురాయలవారు ఈ విధముగా

తే. ౧. దేవస్వనాయడు అకడడ విశ్వనాథనాయనివారికి పాంచి పున్న రాజ్యం అవసరంలాగేకి తెచ్చుకొనెను. ఆయన అరుణానల లోను వృధాచాన్ద్రులలోను అనేక గోపురప్రాకారములపాలు నిర్మించి తంజావూరులో శివరంగకోటకట్టించి తనపేర శివస్వనాయని గుంట అని తెటాకంబ్రెమ్మించి దేవాలయ బ్రహ్మలయాల పెంతోబిశేషము గాధీతులుకలుగజేసి బహువినములు రాజ్యమేలెను. అటువరువాత అతని కుమారుడు అచ్యుతస్వనాయడు గోవింద దీక్షితులకు దేశకర్తప్రధానిక మిచ్చి బహుకీర్తిచంద్రుడుగా చోళదేశమందు అనేక గ్రంథాలూ దేవాలయ బ్రహ్మలయాలయైన అనేక ధర్మాలు కలుగజేసి చాలకాలం రాజ్యమేలెను.

తరువాత అతని కుమారుడు రఘునాథరాయడు సకల శాస్త్ర మలయందును మహావీరుడయి సకల ధర్మములు విచారించి కుంజ కోణము దు రాజస్వామిగుడికట్టించి ఎన్నో అగ్రహారములు తెటాక ములు కలుగజేసి విజయవిలాసం మొదలయిన అనేక గ్రంథములు అం దుకొని రామాయణం మొదలయిన గ్రంథాలు రచించి మహా ప్రసిద్ధు డుగా బహుదనాలు రాజ్యమేలెను. ఈయన కుమారుడు విజయ రాఘవనాయడు కట్టాభిషిక్తుడై రాజ్యానకుఁబ్బి తంజావూరుకోట బలవ రచి సకల విస్తారముగా హెచ్చించెను. అతఁడా, కట్టాకోట, రేల్వ తల్లి, తిరుపత్తూరు. ఈ నాలుగు కోటలున్న ఒక మహమ్మదీయదే ఆరంభించి రాతికోటలుగా కట్టించెను. మన్నారుగుడిలో రాజగో పాలస్వామికి గోపురమంటన ప్రాకారములు విస్తారము నిర్మించెను. మాయూరమందు మధ్యాహ్నముందు కావేరిననుభవములలో పున్య మంటపాలు పదివేల ప్రజపుండ్రుల బిశాలముగాకట్టించెను. అనేక దేవాలయబ్రహ్మలయములకు నిరంతరస్థితి కలుగజేసెను. ఆయన ప్రతి దినము తీదయమున జాములోగా పన్నెండవేల బ్రాహ్మణ్యులకి పద్ర సోపేతముగా జ్యేష్ఠాంశమిప్పించి తరువాత తాను బోజనముకేస్తూవుండే వాడు.

* * * * *

అందుమొదలు ఆ స్వామి అష్టవాగ్ద సన్నిధికి పోయేటందుకు లంజనగ రానికిన్ని శ్రీరంగానికిన్ని ఉన్నమూరం మూడామడకున్న యాభయ

జోళ్ల బోయాలను నిరంతరం తపాల డొంగిరి. విజయరాఘవనాయని వారు ప్రతిదినం నాలుగు గడియలునుంచే లేచి సూర్యోదయ మయ్యేటందుకొ సన్న జపపూజలన్నీ తీర్చుకొని ఆతపాలమీద శ్రీఁంగాడికిపోయి స్వామి దర్శనంచేసుకొని సదహారోగడియకు తిరిగివచ్చి బోజనముచేసేవారు ఈ విధముగా మహాభక్తితో నడుస్తూవుండగా కొన్నిదినాలకు పిన్నట రాజాచోకగనాథ నాయనింగారు తమ వివాహార్థముగా తంజావూరి రాజావిజయరాఘవ నాయని వారివద్దకి తమ బంధువులను స్థానావతులనుకూర్చి వారిభేటికి యోగ్యమయిన వస్త్రభూషణాదులున్న ఇచ్చి అంపిండిరి వారున్ను నచ్చి భేటిచేసికొన్నందున విజయరాఘవనాయనివారు నచ్చిన వర్తమానమేమి అని అడిగిరి. వారున్ను “మాయేలిన స్వామినారు తమ వివాహానికి కన్యకార్థము చేసిన సముఖానమగిలి చేయవలసినదని అపిచగా వచ్చినాను. రాజా పెద్ద పీఠస్థ నాయనివారు మొదలుకొని రాజా తి. మలశౌరిగారివరకున్ను నడిచివచ్చిన సంబంధముగాని మాతన చుట్టరిముగాదు గదా! చేరవారు దయచేసి సుభవార్త ఉత్తరువు చేయవలె” అని అడిగినందుకు రాజా విజయరాఘవ నాయనింగారు మహాకోపముతో “ఇంతైనా భయంలేక కన్యకను ఇచ్చని అడుగవచ్చి నందుకు తగినశాస్త్రి చేయవలెను. గతమే మీ పితామహుడైన తిరుమల శౌనికి మా అచ్యుతాఘనాథస్థుగారిని పెట్టనుహిషిగా వివాహం చేసినారు. అతడు క్రొత్తిగా నగరుకట్టించి మా అచ్యుత రఘునాథస్థుగారికి కనుగొనిపించినప్పుడు ఆమె హాస్యముగా, తమతండ్రి నగరికి సమానంరాదని ఒకమాట అన్నందుకు సహించు లేక బాకుతో వొడిచి నాడు ఆ సమాచారం విన్నప్పటి మాహంబరు ఇటువంటి దుపక్కు ట్యులకు తెలియక వివాహంచేస్తేమి ఇకమీద వారికి మనకు సంబంధములే ఆకార లేదని ప్రతిజ్ఞ చేసినారు. ఇట్లా జరిగివుండగా తిగి సంబంధంకావలెనని యేబుద్ధితో మావారి మావద్దకి మిమ్మును పంపించినా”డని వారుకొంచుకవచ్చిన భేటి పుస్త్రువులు అంగీకారంచేయక వారికి బత్తెం భరణం విచారించక “మరేమయినా చేరు పనులు కలిగితే మా వద్దకి రావచ్చును. ఇటువంటి పనులు కోరి యికమీదవస్తే తగిన ఆజ్ఞ చేయింతు”మని ఉత్తరువిచ్చి కోటకు బయట కొంచుకొనిపోయి విడవమని సేపకలకు ఆజ్ఞాపించినారు. అమెకు కోటకు బయట కొంచు పోయి విడిచినారు.

ŚIVATATTVARATNAKARA.

[By Keḷadi Basava.]

Kallōla V, Taranga VIII.—After recounting the achievements of Bhadrabhūpāla of Keḷadi this work proceeds to narrate the story of his successors. Bhadra taught his nephew (elder brother's son), Doḍḍa Sankaṇṇa Nāyaka, the science of polity (Rājanīti) essential for kings, and installing him as his successor, died soon after. Doḍḍa Sankaṇṇa Nāyaka ruled his kingdom to the entire satisfaction of his subjects. Then the Governor of the Jambūradeśa, Virūpaṇṇa by name, withheld the tribute of his province from the Vijayanagar emperor and was evincing signs of hostility. Doḍḍa Sankaṇṇa Nāyaka defeated him and brought him as a prisoner before the emperor. Highly pleased with his conduct, the emperor invited him to go to the capital and live at court, leaving the kingdom in charge of his younger brother. He obeyed the command and was living at the capital. Soon after, he had two sons whom he named Rāma Rāja and Venkaṭappa Nāyaka respectively. The emperor was pleased when he found that Sankaṇṇa Nāyaka named his son after himself. He added the districts of Hoḷē Honnūr, Māsūr and Bēlmallūr to his governorship, and gave him permission to return to his province. He returned to his brother and lived there for a short period. When the Portuguese (Parangis) became hostile, the emperor summoned Sankaṇṇa Nāyaka once more for service. Placing him and his troops under the orders of his relative Viṭṭhalarāja he sent them against the Paṅangis (Portuguese) of Goa.* The two generals completely defeated the Portuguese, and, capturing the Governor of Goa, brought him a prisoner to the emperor. For this achievement the emperor presented him with the town of Mahādēvapura. He afterwards returned to his province and lived there. After a time he resolved on going

* This statement is perhaps in reference to the invasion under Rāmārāja-Timmarāja-Viṭṭala-dēvarāja to Travancore and the Pāndya country. Having brought the south under his control in behalf of Sadāsivarāja of Vijayanagar, he marched along as far as Nandyal, as it seems, against Bijapūr. All these transactions must have taken place before the year A.D. 1544-45, the date of No. 140 of 1895 of the Epigraphist's collection. Whether the invasion against Goa also took place in this campaign is not clear although it is quite possible. The invasion of Goa in favour of Abdulla Adil as against his brother Ibrahim Adil Shah, the Meale Khan of the Portuguese, is about 7 years later. The Portuguese Governor who was taken prisoner is not identifiable as neither the Portuguese historians nor Ferishta mention any such in the lifetime of Rāmārāja (Danvers: The Portuguese in India I, Chapters XVII—XX, and Briggs' Ferishta III, 78—113).

on a pilgrimage to all the sacred shrines of India. On an auspicious day he went on his great pilgrimage first to the south.

Taranga IX.—After having visited all the sacred shrines in the south like Rāmēśvaram, and bathed in the sacred Tirthas, he turned north. Seeing all the famous Śiva shrines (Lingas) on his way he ultimately reached Kāśi (Benares) on the sacred Ganges, and worshipped the far-famed Viśvēśa at the place. He then proceeded to Nīlakanṭha Nēpāḷa (Nepal), and after worshipping the God Kēdārēśa went to Kāsmir. From there he went to Kurukshētra and thence wanted to go to Delhi which was in ancient days called Indraprastha. While entering the city he saw (a sword hung) at one of the gates, and enquired what it signified. He was told by the gate-keeper that the sword was placed there by the chief Ankusa Khan to be taken down by anybody who would dare to fight with him. On hearing the story he wanted to imitate the acts of the Mahābhārata hero Bhima, at the gate of the Matsya king, and directed one of his followers to take down the sword. This was reported to Ankusa Khan by the gate-keeper who reported the matter to the emperor of Delhi. The emperor thereupon summoned Sankaṇṇa Nāyaka before him and, offering him a sword himself, directed him to fight a duel with Ankusa Khan. In the duel Śankaṇṇa Nāyaka managed to fell his opponent. Admiring his heroism the emperor of Delhi enquired about his history and, being pleased, presented him with valuable gifts and titles, as well a jaghir in his own territory. The jaghir that was made to him he gave to the God of Benares and constructed mutts, temples and gardens in the holy place.

He then returned to his own country and lived at a village called Vaṭavalli in the district of Māsūr. There he dreamt that a yogi directed him to construct various temples. At Keḷadi he constructed the temple of Vīrabhadra near the temple of Rāmēśvara.

Taranga X.—Sankaṇṇa Nāyaka constructed at Keḷadi and Ikkēri the temples of Rāmēśvara and Aghorēśvara respectively. He then installed his younger brother on the gadi and taught him the science of war.

Taranga XV.—After nominating Chikka Sankaṇṇa Nāyaka as his successor he retired from the administration and soon after died. Then his younger brother Chikka Sankaṇṇa Nāyaka governed the whole province without any opposition.

Taranga XVI.—After Chikka Sankaṇṇa Nāyaka ruled for a short time in peace, he had a son called Siddhappa Nāyaka whom

he educated in all the vidyas. Once Sankaṇṇa Nāyaka's feudatory (Sāmantha) on the north-western side went over to the side of the Mlēccha (Muhammadan) ruler of Vijayapura (Bijapūr), and Sankaṇṇa Nāyaka defeated him completely. When, after some more time, a Muhammadan (Mlēccha) chief Majjhula Khan came with his elephants and horses against him Sankaṇṇa Nāyaka defeated him and drove him away. He then defeated Bhairā Dēvi of Gerasappi (Gersoppa) and other chiefs, and got from them much wealth. He then annointed Venkaṭappa Nāyaka, his elder brother's son as his successor and nominated his younger brother Rāmarāja Nāyaka as yuvarāja (heir-apparent).

Kallōla VI, Taranga I.—Sankaṇṇa Nāyaka constructed a beautiful new town at Ikkēri and a magnificent palace in it. The new palace was provided with a beautiful theatre. He also had several literary works composed. At the village Sangalā he constructed a big tank and had a garden made there containing all kinds of trees and creepers.

Taranga VIII.

एवं भद्रमहीपालो ज्येष्ठभ्रातृतनुभवे ।
 राज्ञामावश्यकीं तावद्राजनीतिमुपादिशत् ॥
 ततस्त्वल्पैरहोभिः प्राग्दृष्टवान्काशिकापतिम् ।
 शिवं कैलासधामानं दिदृक्षुरिव निर्ययौ ॥
 ततो राज्यं समासाद्य दोड्डुसंकण्णनायकः ।
 आनन्दयत्कुवलयं राजा रम्यकलानिधिः ॥
 जातु जम्बूरदेशेशो विरूपण्णाभिधानवान् ।
 प्रख्यातस्सार्वभौमाय दातव्यां च करोपदाम् ॥
 अदिशन्प्रतिकूलत्वमाचचारातिदर्पितः ।
 तन्निगृह्य बलाद्धृत्वा हस्तेनैवानयत्प्रभोः ॥
 सविधं सोऽपि सन्तुष्यन्नेवं वचनमब्रवीत् ।
 एतादृक्शौर्यसंपन्नस्त्वमस्मत्सविधे वस ॥
 निषेहि राज्यमनुजेप्यानायय कुटुम्बकम् ।
 इत्याजसे सविधगे याते कियद्दिनेऽहनि ॥
 तस्योदभवतां श्रेष्ठौ महिष्यां क्रमशस्सुतौ ।
 एकस्य रामराजाख्या रचितासीत्परस्य तु ॥

निर्मिता वैकटप्पनायकाख्या तयोर्द्वयोः ।
 सार्वभौमस्तदा स्वीयनामाङ्कनमवेक्ष्य सः ॥
होळेहोन्नूरुमासूरुबेलमल्लुरुदेशकान् ।
 दत्त्वोपभोग्यानथ तं प्राहिणोत्स्वपुरं प्रति ॥
 स च प्राप्यानुजाभ्याशं तेन साकमवर्तत ।
 अनन्तरं परङ्गेषु सार्वभौमविरोधिषु ॥
 पुनरेव समानाय्य मेळयित्वानुचेतनम् ।
 नाम्ना विट्टलराजेन यापयामास तान्प्रति ॥
 ततस्तान्स्वैरिणो राजा गोवादेशनिवासिनः ।
 पराभवत्सार्वभौमोऽनुजेन सह सङ्गतः ॥
 ततो गोवापुराधीशं तस्मै जित्वाप्यत्यति ।
 अस्मिन्प्रमुदितः प्रादान्महादेवपुरस्थलम् ॥
 अनन्तरं प्राप्य राज्यं यातो निजपुरीं प्रति ।
 अनुजेन समं कंचित्कालं सुखमवर्तत ॥
 ततः कदाचित्पुण्यानां क्षेत्राणां तत्रवर्तिनाम् ।
 लिङ्गानामपि तीर्थानामवलोकनकाङ्क्षया ॥
 शकुनानि पुरस्कृत्य ततः शुभफलानि सः ।
 प्रययौ प्रथमं तावत्ककुभं सेतुचिहिताम् ॥

Taranga IX.

रामेश्वरादिलिङ्गानि नानाक्षेत्राणि तत्र च ।
 दृष्ट्वा स्नात्वा च तीर्थेषु तत्रत्येषु च सादरम् ॥
 दक्षिणां दिशमुन्मुच्य जगाहे दिशमुत्तराम् ।
 दृष्ट्वा तत्रापि लिङ्गानि क्षेत्रतीर्थानि भूरिशः ॥
 क्रमात्समासदत्काशीं भवाशीविषबर्हिणीम् ।
 गङ्गां निजपयोविन्दुसङ्गापहतदुष्कृताम् ॥
 विश्वेशं चापि विश्वेशं यतः प्रापुस्सुरासुराः ।
 प्राप्यावगाह्य बहुधा संपूज्यापि क्रमेण तान् ॥

निर्गत्य च ततो नीलकण्ठनेपालमाश्रितः ।
 केदारेशं ततो दृष्ट्वा प्राप्तः काश्मीरमण्डलम् ॥
 कुरुक्षेत्रं ततोऽपश्यत् क्रमेणैव ततः परम् ।
 दिल्लीनामकमेतर्हि प्रागिन्द्रप्रस्थसंज्ञिकम् ॥
 नगरं प्रेक्ष्य तस्यान्तःप्रवेशाय कृतस्पृहः ।
 ब्रजन्नसि द्वारि बद्धमद्राक्षीदेकमग्रतः ॥
 अपृच्छच्च प्रतीहारान् किमेतदिति कौतुकी ।
 अयमङ्कुशखानेन शस्त्राशस्त्रिविधौ पटुः ॥
 मया समं योद्धुकामो गृह्णात्विति निवेशितः ।
 श्रुत्वेति वचनं तेषां स्मृत्वा पूर्वतनीं कथाम् ॥
 कौरवप्रेरितो मात्स्यनगरे मल्लतल्लजः ।
 बध्वा द्वारि गदां योद्धुं भीमेनासीन्निषूदितः ॥
 मया निषूदनीयोऽयमिति निर्धारयन्हृदि ।
 असिमानाययामास बद्धं तमनुयायिना ॥
 श्रुत्वा सोऽङ्कुशखानोऽपि प्रतीहारमुखोक्तितः ।
 तत्र प्रवृत्तं वृत्तान्तं सर्वमेवं न्यवेदयत् ॥
 दिल्लीश्वरेण सोऽप्येनमाकार्यनृपमादिशत् ॥
 शस्त्राशस्त्रिरणं कर्तुं सह तेनासिमप्यदात् ।

* * * *

ततश्च नृपतिः खड्गं सर्वलक्षणसंयुतम् ।
 हस्तेनादाय पुरतो विरोधिनमपातयत् ॥
 शौर्यमस्येदृशं दृष्ट्वा दृष्टो दिल्लीपुराधिपः ।
 एतद्भृत्यान्पर्यपृच्छत्कुतुकी विस्मितान्तरः ॥
 अयं कः कुत्र वसति स्वामी युष्माकमित्यपि ।
 ततस्तं प्रति वृत्तान्तं स्वामिनस्तेप्यवादिषुः ॥
 संकण्णनायको नाम पश्चिमस्यां नृपो दिशि ।
 तीर्थयात्रापदेशेन स्वयमासीदुपागतः ॥

इत्याकर्ण्य वचस्तेषां तस्मै चात्यन्तविस्मितः ।
 बिरुदं हरति(रित)च्छायपटाङ्कं केतनं ददौ ॥
 बहुद्रविणदं देशं स्वदेशाभ्यन्तरेऽप्यदात् ।
 वासांसि च विचित्राणि नूतान्याभरणानि च ॥
 वितीर्णं तेन तं देशं काश्यामीश्वरतुष्टये ।
 मठदेवालयारामधर्माविन्ययुञ्जत ॥
 ततस्स्वदेशमागच्छन् देशात्तस्मात्क्रमेण सः ।
 मासूरुदेशमासाद्य बटवल्लीति विश्रुते ॥
 ग्रामे वसन्निशि स्वप्ने कंचिद्योगिनमैक्षत ।

स्वं प्राप्य देशं केळदीरामेशागारसन्निधौ ।
 निर्माय नगरं वीरभद्रमस्थापयत्ततः ॥

Taranga X.

एवं शास्त्रानुसारेण श्रीमान्संकण्णनायकः ।
 केळदीनाम्नि नगरे तथेक्केरीपुरान्तरे ॥
 कारयित्वा शुभं गेहं तत्र स्थापितवान्क्रमात् ।
 वीरभद्रेश्वरं तद्बदधोरेश्वरमेव च ॥
 आगमोक्तविधानेन स्थानयोरनयोर्द्वयोः ।
 पट्टाभिषेकमकरोत्पश्चान्निजकनीयसः ॥
 अनुजाय विनीताय राज्ञामावश्यकीं नृपः ।
 नीतिं चोपादिशत्तस्मै शत्रुनिग्रहसाधिकां ॥

Taranga XV.

ततः परं कतिपये दिने समतिवाहिने ।
 संकण्णनायको ज्यायान् सनाम्नि स्वानुजन्मनि ॥
 दत्तराज्यभरस्सोयमवर्तत शमोन्मुखः ।
 भूयिष्ठानि शिवस्थानान्यालोक्य च समन्ततः ॥
 उपरिष्ठानि सन्द्रष्टुमिव कैलासमासदत् ॥

ततस्तदनुजन्मापि चिक्कसंकण्णनायकः ।

अशात्रवां वसुमतीमशेषामन्वपालयत् ॥

Taranga XVI.

ततरसंप्राप्तराज्येऽस्मिन् चिक्कसंकण्णनायके ।

फलाभिवृद्ध्या नवया नवति क्षितिमण्डलम् ॥

ततः कतिपयेष्वेवं नीतेषु दिवसेष्वपि ।

सिद्धप्पनायकस्तस्माज्जातस्संकण्णनायकात् ॥

विद्याभिस्स बभौ चूतलताभिस्सुरभिर्यथा ।

एकदा स च संकण्णनायकस्समुपागतः ॥

विजयाख्यपुरस्थायिमेच्छसाहाय्यकोद्धतम् ।

वायव्यदिगवस्थायिसामन्तं पर्यभूततः ॥

शत्रुपद्मवने दन्तीभूत्वा लक्ष्मीमुपाहरत् ।

पुनः कियहिनादूर्ध्वं महत्या सेनया सह ॥

योद्धुं मज्जुलखानाख्ये म्लेच्छे च समुपागते ।

गजांस्तद्वाजिनश्चापि विजित्य तमपाहरत् ॥

अनन्तरं गेरसप्पिभैरादेवीमुखान्नृपान् ।

महीपतिः पराभूय तेभ्यो धनमुपाददौ ॥

ततः परं वेंकटप्पनायकं ज्यायसस्सुतम् ।

अभ्यषिञ्चन्निजे राज्ये यौवराज्येऽस्य चानुजम् ॥

संकण्णनायको रामराजनायकनामकम् ।

Kallōla VI, Taranga 1.

इक्केरिनाम्नि देशे च रम्यं पुरमकप्लयत् ।

तत्र चाश्चर्यजनकं भवनं निरमापयत् ॥

तत्र नाटकशालां च विचित्रामुपपादयत् ।

प्रोद्यच्चमत्कृतीः किं च सत्कृतीरप्यकारयत् ॥

संगळाख्येऽपि च ग्रामे तटाकं च व्यधापयत् ।

तत्र नानाद्रुमलतारम्यमुद्यानमाननोत् ॥

100

ŚIVATATTVARATNĀKARA.

[By *Keḷadi Basava*.]

Kallōla VI, Turanga XIII.—After Venkaṭa* ruled his province for some years he had a son called Bhadrappa Nāyaka. This Bhadrappa had, while he was still young, by the grace of the god Vīrabhadra, a son named Vīrabhadra. Leaving the boy to be brought up by his grandfather, Bhadrappa Nāyaka, retired from the world having no taste for its vain pleasures, and became a recluse. After this Venkaṭappa Nāyaka was governing his province along with his grandson. Once while he was staying at the fortress of Hoḷe-Honnur, one† Hanuma attacked him with his forces greatly reinforced by those of the Mlēcchas (Muhammadans). Coming out of the place single, Venkaṭappa Nāyaka collected an army and defeated the besiegers of the fort completely.‡ He also defeated the troops of Majjula Khan who had come to the assistance of Hanuma and drove him back to his own territory. In token of this victory he erected a pillar of victory at Hānugallu (Hangal in Dharwar).

Then the elder brother of Hanuma wanted to come to terms with Venkaṭa and presented him with the places Lakkuhaḷḷi, Gajānūr and Shimoga. Venkaṭa accepted the treaty and sending back his erstwhile enemy stayed in camp on the Tungabhadra. Hanuma, on hearing that his brother concluded peace with Venkaṭa, opposed him with a big army. But Venkaṭa defeated him completely, and compelled him to take refuge in the town of Baṇāvāra. Venkaṭa then returned to his capital. He defeated his enemies in places like Dānivāsa and Kumbhase (Kumsi?), and, having rooted them out, constructed fortresses like Hibbejāgara in their territory. After defeating some small chiefs and constructing the four kinds of fortresses in their territory, he attacked Bhairā Dēvi,§ the valiant lady who ruled the Tuḷu country. He captured her as a prisoner and annexed her territory to his own. After this he attacked Śankaranārāyaṇa Bhaṭṭa, the Brahman

* Venkaṭappa Nāyaka's inscriptions range from 1606 to 1629, Ep. Carn., Vol. VIII, p. 15.

† This may refer to one of the Hanumas mentioned in Ill. 34, Ep. Carn., Vol. VII. They were chiefs of Santē Beṇṇūr and belonged to the Pūvāla family.

‡ A detailed account of this war is given in Ancient India, pages 292-94. Majjhula Khan seems to have been one of the officers under Ranadulla Khan.

§ This Bhairā Dēvi was the ruler of Gerasoppe. She was the sister of King Sāluva Malla, and, marrying the Pāṇḍya king, gave birth to Dēva Rāya. An inscription of hers is noticed in the Mysore Archæological Report for 1916, page 69, paragraph 120.

governor of Veṇupura (Bidrūr ?), and after capturing him in battle put him to disgrace, but spared his life since he was a Brahman. When the fort called Kauravadurga became the refuge of hostile people he defeated them completely and occupied it. He renewed and strengthened its fortifications, and renamed it Bhuvanadurga.

Within the citadel of the new fort he constructed the temples of the gods Śikharēśvara, Viśvēśvara, Lakshmīnārāyaṇa and Mailāra. Outside the citadel he constructed the temples of the gods Virūpaksha, Viṭṭhala, Narasimha, Vṛshēndra (Nandi), Virabhadra, Gurunātha and Kālikā, and erected dwelling-places throughout the place. At * Sringapura (Śrīngēri) he constructed a new Maṭha for the Svāmi, and founded an Agrahāra (Brahman settlement) there. He also had a big Maṭha constructed for the use of the Bhūrudras (the Śaiva priests of the Vīraśaiva or Basava persuasion). Venkaṭappa Nāyaka also constructed afresh the town of Anantaśivapura with its inward compound wall, and, constructing the temples of the gods Tāṇḍavēśvara and Ranganātha, endowed them with large estates for the permanent performance of worship therein. He also constructed there a Maṭha (called Champakasarasas † for the use of Bhūrudras (Basava's followers). In the district of Ikkēri he constructed the new town Sadāśivasāgara provided with a grand palace for residence, and another for jalakrīḍa (playing in water).

Venkaṭappa Nāyaka also founded a new Agrahāra⁴ called Viśvanāthapura on the banks of the river Varadā and presented it to scholars. He also had many sacrifices like Vajrapēya performed. He founded an Agrahāra called Virāmbāpura after his mother, and another called Abhinavavīrāmbāpura after his wife, and presented both of them to scholars. He also increased the worship of the deities Ādiśakti, Mahēśa (Śiva), Mūkambā, Subrahmanya and Śankaranārāyaṇa by means of large endowments. He also had by his patronage literary works written by scholars on Kāvya (poetry), Nāṭaka (drama), Dharma Śāstra (Law) and other subjects.‡

* The copper-plate recording the grant of this mutt has been noted in paragraph 111, page 65, of the Mysore Archaeological Report for 1916.

† An inscription granting certain transit dues for the mutt of the Champakasadasī-Mahattu at Anandapura (now Anantapura) is noted in Ep. Carn., Vol. VIII, page 15 and Sa. 123.

‡ The Triennial Catalogue of Manuscripts, Government Oriental Manuscripts Library, Madras, R. No. 1879, p. 2623, notes a commentary in Sanskrit of the Siva Gītā portion of the Padmapurāṇa by this Venkaṭappa Nāyaka. The colophon of the work is herewith given.

इति श्रीमद्विष्णुद्वैतसिद्धान्तप्रतिष्ठापनैकधुरन्धरश्रीकेलदिवेङ्कटादिनायक विरचिताया
शिवगीताटीकायां षोडशोऽध्यायः ॥

Thus having got the seven sorts of Santāna (like the construction of a tank, etc.), possessing the eight sorts of wealth (Aiśvarya), ruling over a kingdom possessed of all the seven constituents (Saptāṅga), he became old not only by age but also by religious merit (Dharma), wealth (Artha), fame (Kīrti) and prosperity (Lakṣmī).

He installed his grandson Virabhadra Nāyaka as his successor and taught him all the subjects that ought to be studied by kings. Virabhadra entrusted the whole management of the kingdom to Śivappa Nāyaka, his grand-uncle and the elder of the two sons, Śivappa and Venkaṭappa, of Chikkasankannā Nāyaka.

Taranga XXVII.—After Venkaṭappa Nāyaka left the kingdom in the hands of Virabhadra, Virabhadra ruled it with the assistance of his able uncles Śivappa and Venkaṭappa, and was enjoying all the pleasures becoming a king. After Virabhadra had ruled the kingdom for a long time, he was opposed by his cousins or enemies (dayādas) whom he defeated completely. Then the Governor of Basavāpaṭṭana, Hanuma Nāyaka of the Pūvala family, marched as far as Ikkēri with a Muhammadan (yavana) army, and returned after fighting with Virabhadra. But Virabhadra collected his own army and with it marched against the enemy's capital and captured it after defeating Hanuma completely.

Virabhadra was very sorry for not having a son, and, getting disgusted with the pleasures of the kingdom, called his two uncles before him, and, asking them to rule the kingdom in his stead, said that he would retire from the kingdom. When they remonstrated, he expostulated on the vanity of human happiness, and, giving the kingdom over to Śivappa,* had his coronation performed with due ceremony.

Kallōla VII, Taranga VI.—After Śivappa Nāyaka ruled the kingdom for some years delighted with the society of poets and scholars, he had a son whom he named Bhadra. He celebrated all the festivities associated with the birth of the son with due éclat.

Kallōla VII, Taranga XIV.—Śivappa Nāyaka ruled the whole kingdom assisted by his younger brother Venkaṭappa with great valour and liberality. Once Śivappa consulted with his younger brother about their duty to destroy the evil doers in the world. He

* The Chikkadēvarāyavamsāvali says that Basava murdered the previous incumbent and usurped the gādi. If the statement of the Chikkadēvarājavijayam is correct, it should have been this Virabhadra Nāyaka that was murdered.

narrated how the capital of their emperor Vēlāpura (Vellore) had been occupied by his enemies, and how the emperor was wandering without a home. He proposed, therefore, that they should help the emperor get back his capital. When Venkaṭappa heard the proposal he entirely fell in with it and said that it was their imperative duty to help the emperor. Leaving his younger brother at the capital Śivappa marched with an army against Vellore. There he laid his camp outside the fort, and, constructing his own defences all round it as laid down in the Śāstras, began to blockade it. By this means he was able to take the fort of Vēlāpura (Vellore) and capture his enemy within it.

When the emperor Śrīranga Rāya heard of the news he came to Vellore to see Śivappa Nāyaka and felt very pleased when he met him. The emperor presented him with many titles like Rāma-bāṇa, Paravāraṇavāraṇa. He also gave him a very costly ear ornament made of saphire, a very costly pearl, the emblems of the conch (Śankha) and the discus (Chakra), the umbrella called Jagajhampha, and also presented him with the head of his enemy. The emperor as well as Śivappa Nāyaka became very famous after this, the one for having got back his lost fortress and the other for having conquered it for the emperor. After this Śivappa defeated some feudatories of the emperor who were still recalcitrant and after handing over their territory to the emperor returned to his capital.

When he returned to his capital he founded an agrahāra called Śivarājapura and presented it to scholarly Brahmins. He also had several sacrifices like the Vājapeya performed in his name. He constructed many new forts in the province of Kēraḷa (Malabar), and there had many temples, wells and tanks restored. He made large endowments to many Śiva temples like those at Kēdāra, Benares (Kāśī), Śivaganga, Śrīsailam, Gōkarnam and Rāmēśvaram. Śivappa presented a golden crown to the God Viśvēśa of Benares. He also made the various kinds of gifts (dānas) as laid down in the Śāstras. He then entrusted his two sons Bhadrappa Nāyaka and Somaśekhara Nāyaka to be educated by his brother Venkaṭappa Nāyaka, to whom he taught the science of yoga.

Taranga XV.—After Śivappa Nāyaka died (became absorbed in Śivayōga), Venkaṭappa ruled the whole kingdom along with his two nephews.

Kallōla VIII, Taranga I.—Venkaṭappa ruled the kingdom for a long period ably and justly, and anointed his nephew Bhadrappa Nāyaka as his successor and taught him all that was essential to

royalty. Bhadrappa Nāyaka ruled the kingdom with ability after Venkaṭa.

Taranga II.—When Bhadrappa Nāyaka had ruled for a considerable period, one of the subordinate chiefs (Sāmantas) on the east wanted to encroach upon his kingdom and attacked some fortresses on the frontier. He sent his army against them and defeating them in battle drove them away. Thinking that a king ought not to be contented like a Brahman, Bhadrappa wanted to capture the territories of his enemies. He marched against the ruler of Śrīya (Śīrā) and after driving him from his place, captured his fortress. When another chief to the north of his territory evinced a hostile attitude towards him he annexed his territory and restored it once more to him, when he sought refuge with the victor.

* One of Bhadra's enemies whose territory he annexed sought the assistance of the Muhammadan (Mlēccha) ruler of Vijayāpura (Bijapur). When the Sultan of Bijapur invaded his territory, Bhadra thought that he could not conquer him and so wisely concluded peace with him and returned to his capital.

Bhadra performed the gift called Hiranyagarbha at Tirtharājapura (Tīrthahaḷḷi). At the town of Rāmachandrapura on the banks of the river Śārāvati he had himself weighed against gold (tulāpuruṣa) and distributed the gold. He founded the three agrahāras Śivarājapura, Venkaṭāpura and Bhadrarājapura, so called after his uncle, his father and himself respectively. He also made extensive endowments to, and increased the worship of, Krishna worshipped at Uḍupa (Uḍipi), Guha or Subrahmaṇya at Subrahmaṇya, Śankaranārāyaṇa at Koṭṭsvara and his own favourite goddess Mūkāmbā. Bhadrappa Nāyaka also constructed many monasteries for the use of the Bhūrudras (the followers of the Basava sect) and endowed them with lands. After ruling the kingdom thus meritoriously for a long time he nominated his younger brother Somaśekhara Nāyaka to succeed him and taught him the science of archery.

Taranga V.—Somaśekhara Nāyaka ruled the kingdom according to the Nītiśāstra and the people were very happy under him. When he was opposed by a number of enemies he killed some of them, destroyed the power of some and concluded peace with the others when they sought his refuge. At his capital he constructed a

* This may refer to one of the Hanumas of Santē Beṇṇūr or Channaya of Nāga-maṅgaḷa who, according to the Chikkadēvarāyavamsāvali, brought on the Bijapur invasion against Bhadra.

spacious monastery for the use of the Bhūrudras, and another for the viraktas (anchorites) among the Lingāyats. Before the latter he constructed a big tank filled with sweet water throughout the year. Around the tank he made a beautiful garden.

Sōmaśekhara Nāyaka did not marry for a considerable period because he could not get a bride of high pedigree with the required accomplishments. Later he found that a lady Chennāmbā by name had all the necessary qualifications and married her. Chennāmbā is said to have been an incarnation of the goddess Mūkāmbā. Sōmaśekhara told Chennāmbā how in former times Mūkāmbā had taken several shapes and destroyed the demons (Rākshasas). He said that in the Kali age the Rākshasas had taken the shape of the Muhammadans and that they would be able to destroy them by worshipping the goddess. He told her how the people of all countries had flocked to their territory for safety and asked her to destroy the Muhammadans and protect all the refugees.

Taranga VII.—Sōmaśekhara Nāyaka and Chennāmbā had a son who was named Basava. Directing his wife to rule the kingdom properly till Basava should come of age, Sōmaśekhara died. Chennāmbā continued to rule the kingdom according to the advice of her husband.

Taranga VIII.—Chennāmbā ruled the kingdom possessed of the seven constituents (Angas) according to the Nītisāstra. She educated her son Basava, making him proficient in all the sciences (vidyas), and got his marriage performed with due ceremony. When some of her subordinate governors showed hostility she sent her generals against them and forced them to run away. After this she captured many elephants and horses belonging to their army, and resumed some of their important titles. When the Mleccha (Muhammadan) ruler Avarangasāba (Aurangzeb) made war on Rāma Rāja who had the title Chatradhipati, after conquering all the fifty-two countries, and wanted to capture his kingdom after defeating him, Rāma Rāja fled from his kingdom. Wandering hither and thither, he ultimately took refuge in the kingdom of Chennāmbā.

On learning this Chennāmbā, reflecting that even great people are subject to adversity at times, received Rāma Rāja with kindness, and made him presents of valuable clothes and jewels. The Muhammadan general who was coming in pursuit of the fugitive prince was defeated by her army and driven back. The whole country from the Himalayas to the Śetu praised the heroism of

Chennāmbā on hearing of the defeat of Aurangzeb's army by her troops. She captured many elephants, horses and jewels from the enemies, and ruled the country without a rival. When after this some of her own feudatory chiefs (Sāmantas) evinced hostility she reduced them to subjection. She gave extensive lands to the goddess Mūkāmbā and founded an Agrahara called Chennāmbā-pura after herself.

The work ends with a long colophon detailing the achievements of the author Basava. He says he was proficient in the science of Śivādvaita, and that he got his scholarship by the worship of the God Paramēśvara who is accompanied by Chidambara Śakti. The work itself is said to incorporate the essence of the various sciences and arts (vidyās) that are comprised in the Vēdas and the Āgamas (tantras).

After the colophon the author says that the prosperity of his kingdom was increased by the kindness of the god Vīrabhadra. He says that he ruled over the provinces of Gōrāshṭra (Goa), Tuḷu (Taulava), Malayāḷa (Kēraḷa), Mallarāshṭra and Traigarta. He had the titles of Parayaḍavamurāri and Kōṭikolāhala, had the distinction of the double sword (Asiyugaḷa), the title of the destroyer of the enemies' Saptāṅga and the banner of the yellow cloth. He was born in the family of Chaudappa Nāyaka. He also uses the title of Rājādhirāja.

In the last verse of the work he says that the work was completed on Friday, the full moon day of the month Nabhasya (Āśvayuja) in the cyclic year Sarvadhārin, corresponding to the Śalivāhana Śaka year counted by the moon (1), fire (3), the seasons (6) and the earth (1) or Ś. 1631 or A.D. 1709-10.

Kallōla VI, Taranga XIII.

एवं वेङ्कटमूपालचरित्रं परमारभे ।

अथ वेङ्कटमूपालः कामशास्त्रोक्तवर्त्मना ॥

भार्यया सार्वमुद्यानसौख्यं समधिकं भजन् ।

राज्यं सुविलसन्नीतिप्राज्यं रक्षन्नवर्तत ॥

तस्मादजायत सुतो नाम्ना भद्रप्पनायकः ।

उदूढदीधितिः क्षीरवाराशेरिव कौस्तुभः ॥

तस्य बाल्ये वीरभद्रप्रसादप्राप्तसंभवः ।

तन्नामा तनुजो जज्ञे त्रिया तत्समतां गतः ॥

तं वीरभद्रनामानं पिता भद्रप्पनायकः ।
 स्वतनूजं वेङ्कटप्पनायकस्य वशं व्यधात् ॥
 ततो विषयवैराग्यवशाद्भद्रप्पनायकः ।
 जानन्ननेहसाऽरूपेन परमाश्रममाश्रयत् ॥
 अनन्तरं वेङ्कटप्पनायकः पुत्रसूनुना ।
 वीरभद्राभिधानेन साकं सुखमवर्तत ॥
 ततः कतिपयानेवमतिनीय स वासरान् ।
होळेहोनूरुनामाङ्के प्राकारेऽस्मिन्निषेदुषि ॥
 सहायमधिकं लब्ध्वा मेच्छानां विपुलं बलम् ।
 आगत्य चावृणोदृप्तः सालं हनुमनामकः ॥
 तदेकाकी वेङ्कटप्पनायको हयमुत्तमम् ।
 आगत्य निर्गतः सालाद्बहिर्देशमवाप्य च ॥
 सङ्गृह्य कियतीं सेनां पुनर्गत्वा च साहसी ।
 तं हत्वा पूरयामास वर्णाक्रमणं ततः ॥
 तत्सहायागतं मेच्छं नाम्ना भज्जुळखानकम् ।
 योधयित्वा चिरं तस्यापसर्पणमकारयत् ॥
हानगळ्ळुस्थले कीर्त्ये जयस्थंभं चखान च ।
 हनुमस्य ततो ज्येष्ठः सन्धित्सुरमुना सह ।
लकुहेळ्ळिगाजनूरुशीमोगेनामभिः श्रुतान् ॥
 प्राकारानुपदं कृत्वा शरणं तं समाश्रयत् ।
 शरणागतमत्यर्थं मानयित्वा सहामुना ॥
 पारे तु तुङ्गभद्रायाः परस्मिन्निशबिरेऽवसत् ।
 तस्यानुजोऽग्रजं दृष्ट्वा तं वैरिशरणागतम् ॥
 अभ्याययौ योधयितुं बलेन महता सह ।
 ततश्चायं नृपो जित्वा दूरमद्रावयञ्च तम् ॥
 विद्रुतः प्राविशत्पश्चात् बाणावरपुरान्तरम् ।
 ततोऽयं स्वपुरं प्राप्य राजा सुखमवर्तत ॥

ततः परं दानिवासकुम्भसेप्रमुखस्थले ।
 स्थितान्क्षुद्ररिपून्सर्वानुन्मूल्य तदनन्तरम् ॥
हिब्बेजागरमुख्येषु तेषां स्थानेषु सर्वतः ।
 कारयामास दुर्गाणि दुष्प्रधर्षाणि विद्विषाम् ॥
 सन्मण्डलीकसामन्तराजनामाङ्कितान् रिपून् ।
 गळिताहंकृतीन्कृत्वा तेषां स्थानेषु भूयसा ॥
 चतुर्विधानि मार्गाणि दुष्प्रधर्षाण्यकल्पयत् ।
 ततस्तौलवराज्यस्य शासित्रीं बहुविक्रमाम् ॥
 उपस्रुतप्रजां स्वैरं भैरादेवीं पराभवन् ।
 बन्दीचकार तां तस्या राज्यमप्याक्रमीत्समम् ॥
 ततःपरं कतिपयदिनेभ्यस्स महीपतिः ।
भट्टं वेणुपुरस्थं शङ्करनारायणाभिधम् ॥
 सीमान्तस्थायिनां स्वैरमुपद्रवविधायिनम् ।
 तं ब्राह्मणं तथा निन्ये भङ्गं वधविनाकृतम् ॥
 विप्राणामुचितो दण्डो यत्पुनर्मानखण्डनम् ।
 इति नीतिमुपाश्रित्य गर्वनिर्वापणं व्यधात् ॥
 यथाभिलाषेतैर्भोग्यभोज्यैस्तं प्रत्यपालयत् ।
 जातु कौरवदुर्गाख्ये दुर्गदुष्टैरधिष्ठिते ॥
 तां निगृह्याथ तद्दुर्गं बलिष्ठं विरचय्य च ।
 ततोभुवनदुर्गाख्यां दुर्गस्यास्थप्रदाय च ॥
 तस्योपरिष्ठाच्छिखरेश्वरविश्वेश्वराभिधौ ।
 लक्ष्मीनारायणं चैव मैलारमपि संज्ञया ॥
 दुर्गाद्द्विर्विरूपाक्षविट्टलौ नरसिंहकम् ।
 वृषेन्द्रं वीरभद्रं च गुरुनाथं च कालिकाम् ॥
 संस्थाप्य कारयामास भवनानि समन्ततः ।
 तत्र शृङ्गपुराधीशस्वामिनां मठमातनोत् ॥
 अग्रहारं च तत्रैव ब्राह्मणानामकल्पयत् ।
 भूरुद्रास्पदमत्यर्थं महान्तं मठमातनोत् ॥

तेषामनितरापेक्षां भुवं भूयो वितीर्णवान् ।
 अनन्तरं चाचसार्वभौमसंस्थानमागते ॥
 अनन्तशिवपुर्याख्ये स्थले चानन्दनामके ।
 पुरं निर्माप्य तस्यान्तःप्राकारं निरमापयत् ॥
 तस्यान्तस्ताण्डवेशाख्यमालयेस्थापयच्छिवम् ।
 तथैव रङ्गनाथाख्यदेवस्याप्यालयं नवम् ॥
 निर्माप्य तस्य पूजार्थं क्षेत्रं भूरि विस्तृष्टवान् ।
 तत्र निश्चेयसार्थं च भूरुद्राणां महात्मनाम् ॥
 सन्मठं चम्पकसरोनामकं पर्यकल्पयत् ।
 इकेरिनाम्नि देशे च स सदाशिवसागरम् ॥
 निर्माप्य नगरं तत्र राजगेहं विधाय च ।
 मनोहरं जलक्रीडाप्रासादं चाप्यकारयत् ॥
 वरदातटिनीतीरे विश्वनाथपुराह्वयम् ।
 अग्रहारं च विद्वद्भ्यः कारयामास सादरम् ॥
 वाजपेयादिकान्भूरि कारयन्नपि च क्रतून् ।
 स्वमातृनाम्ना वीराम्बापुरमित्यतिविस्तृतम् ॥
 वधूनाम्नाप्यभिनववीराम्बापुरनामकम् ।
 अग्रहारद्वयं कृत्वा विद्वद्भ्यो व्यतरद्वरम् ॥
 आदिशक्तेर्भहेशस्य मूकाम्बाया विशेषतः ।
 सुब्रह्मण्यस्य तद्वच्छङ्करनारायणेशितुः ॥
 देवानामेतदादीनामुपचारक्रिया अपि ।
 वर्धयामास तादर्थ्यात् क्षेत्राणि व्यतरत्तथा ॥
 कृतीश्च कारयामास विद्वत्कृतचमत्कृतीः ।
 काव्ये च नाटके धर्मशास्त्रादौ च महतराः ॥
 एवं तटाकमुख्यं च प्राप्य सन्तानसप्तकम् ।
 अष्टैश्वर्ययुतो रक्षन् सप्ताङ्गं राज्यमोजसा ॥
 धर्मार्थकीर्तिलक्ष्मीभिरिवासौ वयसापि च ।
 वृद्धत्वं प्राप्तवान् पौत्रं वीरभद्रप्पनायकम् ॥

अयोजद्राज्यलक्ष्म्या जरयास्त्रिष्टविग्रहः ।
 तस्मै राज्योपभोगांश्च सप्रपञ्चमुपादिशत् ॥
 पितृव्यचिह्नसंकण्णनायकस्य तु पौत्रयोः ।
शिवप्पवेङ्कटप्पाख्यां जुषोनायकयोर्द्वयोः ॥
 शिवप्पनायकायात्र सर्वनिर्वहणोद्यमम् ।
 उपादिशद्दीरभद्रनायको राज्यशासनम् ।

Taranga XXVII.

बहुधासुभवेत्युक्ता वेङ्कटाक्षेतिपालकः ।
 पौत्रं राज्येऽभिषिच्यापि वीरभद्राख्यनायकम् ॥
 ततः स्वयं च विरतः शिवयोगपरो भवेत् ।
 अनन्तरं वीरभद्रनामधेयोऽथ भूपतिः ॥
 विधानमनतिक्रम्य संसेवितरसायनः ।
 दृढगात्रा महीपालयोग्यान्योगान् समाश्रयन् ॥
 अवन्नवनिमार्याभ्यां पितृव्याभ्यां समं व्यधात् ।
 शिववेङ्कटभूपाभ्यां वीरभद्रमहीपतिः ॥
 बहुकालमवत्यस्मिन् साकं ताभ्यां वसुन्धराम् ।
 दायादाः प्रबलैस्सार्धं आजगमुर्योद्धुमुद्यताः ॥
 तानुद्धतानयं युद्धे विद्विषस्समुपागतान् ।
 धार्तराष्ट्रकशेषेण भीमसेन इवावधीत् ॥
 जातु व्याधे तु वसवापट्टणाख्यपुराधिपे ।
 नृपे पूवलवंशस्थे दृष्टे हनुमनामके ॥
 आदाय यावन्तीं सेनामिक्केरिनगरावधि ।
 आगत्य योधयित्वा तु प्रयाते स्वपुरीं प्रति ॥
 तदा निजबलैस्सार्धं वीरभद्रमहीपतिः ।
 ततः परं तु वसवापट्टणाख्यं निरुध्य च ॥
 तत्प्राकारं समाक्रम्य सङ्घ(?)एवं समं बलैः ।
 हनुमन्नामकं तं च निर्जित्य निजतेजसा ॥

तद्राज्यलक्ष्मीं तत्काले परिणीय ततःपरम् ।
 सप्ताङ्गं यौतकमिव ततोऽगृह्णन्महीपतिः ॥
 ततोऽभीष्टितदायिन्याश्रितनन्दनसम्पदः ।
 सन्तानवल्यानापश्यदक्षितं तनुजाङ्गरम् ॥
 एवं सञ्चिन्तयामास तदानीं मानसे नृपः ।
 किं राज्येन विधातव्यं किं बलेन महीयसा ॥
 किं भोगैरखिलैर्बाह्यैः फलं पुत्रं विना नृणाम् ।
 नयनानन्दनो नैव नन्दनोऽस्माभिरीक्षितः ॥
 अदर्शितात्मबाधं नो जन्म शास्त्रमिवाफलम् ।
 चत्प्रसादेन लभ्यन्ते नृणामिष्टानि तं शिवम् ॥
 उपास्य नश्वरं मुक्त्वा शाश्वतं फलमश्रुतम् ।
 इत्यालोच्य त्रिजं राज्यं निधित्सुः स्वपितृव्ययोः ॥
 आहूय तौ शिवदमापवेङ्कटक्षोणिपालकौ ।
 युवां पितृव्यौ शृणुतं युवरोरुचितां महीम् ॥
 युवां पालयतं नीत्येत्युदीरयति तावुभौ ।
 अवोचतं भवानेव पालयत्ववनीमिमाम् ॥
 इत्युदीरितमाकर्ण्य ताभ्यां प्रत्युत्तरं ददौ ।
 आयुस्तरङ्गचपलं श्रीश्च सौदामिनी चला ॥
 यौवनं त्रिदिनं नृणां कुतस्सौख्ये स्थिरत्वधीः ।
 कुलाचला इव जनाः किं स्थिरत्वमुपागताः ॥

*

*

*

*

इति निश्चित्य स परंपरया समुपागते ।
 सिंहासने सभासद्विरशेषैः परिवारिते ॥
 आस्थानमण्डपे रम्ये सभालक्षणलक्षिते ।
 धार्मिकैरपि नीतिज्ञैः क्रियानिर्वहणक्षमैः ॥
 सुधर्माख्यामपि स्वस्मिन् समर्पयति योगतः ।
 भुवमारोपयामास प्रेम्णा स शिवभूपतिम् ॥

Kallōla VII, Taranga VI.

काव्यादीनां श्रुतिसुधावर्षकृद्धिर्वचोभरैः ।
 आनन्दितान्तःकरणः सिंहासनवरे वसन् ॥
 शशास धरणीं कृत्स्नां शिवनामा महीपतिः ।
 एवं कविपयेष्वस्य प्रयातेषु दिनेष्वभूत् ॥
 शिवस्य जगतीभर्तुः कुमारो भद्रनामकः ।
 तत्तत्कालोचितैस्तैस्तैरुत्सवैस्तनुजस्य सः ॥
 आवर्तत महीपालो लब्ध्वानन्दपरम्पराम् ॥

Kallōla VII, Taranga XIV.

अनन्तरं तु चरितं शिवभूपस्य वर्ण्यते ।
 वेङ्कटरूपेण सहितः शिवभूपः कनीयसा ॥
 अभूदनन्यसामान्यविक्रमौदार्यसंयुतः ।
 यथारूपेण घर्माशुर्भुवनानि प्रकाशयेत् ॥
 तथा कनीयसा साकमरक्षत् क्षितिमण्डलम् ।
 अवन्नेवं महीं जातु भ्रात्रा साकमाचिन्तयत् ॥
 दुष्टानां निग्रहोऽवश्यं करणीयो महीभृता ।
 इयं नीतिस्सर्वसिद्धा साम्प्रतं साप्युपस्थिता ॥
 वेलापुरान्तःप्राकारमध्यवर्ती सुदुर्मदः ।
 सार्वभौमप्रतीपत्वमुपेत्य विचरत्यसौ ॥
 आक्रामदपि तत्स्थानं निगृह्णाम्यद्य तद्विषुम् ।
 सार्वभौमाय तत्स्थानं स्वीयं प्रत्यर्पयाम्यहम् ॥
 इति वाचं जायसस्तु श्रुत्वा सोऽपीत्थमब्रवीत् ।
 भ्रातः प्रभृष्टराज्याय स्थानप्रत्यर्पणं वरम् ॥
 यशस्करं नृपाणां तु किमन्यत्तादृशं भवेत् ।
 तस्मादवश्यकर्तव्यमिदमित्यमुनेरितः ॥
 निधाय राज्यरक्षायै कनीयांसं विचक्षणः ।
 तदाक्रमणमाकाङ्क्षन्त्ययौ वेलापुरीं प्रति ।
 ततो वेलापुरीं गत्वा चतुरङ्गबलान्वितः ।
 प्राकाराच्च बहिस्तस्माच्छिबिरं प्रत्यकल्पयत् ॥

कोटाचक्रविधानज्ञैर्विज्ञाय च बलाबलम् ।
 समन्ततश्च प्राकारं रुरोध सहसा बलैः ॥
 दुर्गस्थो दुर्गमश्शत्रुरसाध्यो येन सिध्यति ॥

* * * *

शास्त्रलोकागतैरेवमुपायैश्शिवभूपतिः ।
 वेलापुराख्यं प्राकारं सहसा स्वयमग्रहीत् ॥
 ततोऽग्रहीत्करेणैव रिपुं तन्मध्यवर्तिनम् ।
 श्रीरङ्गसार्वभौमस्तं श्रुत्वोदन्तं प्रहर्षितः ॥
 वेलापुरं समायानः शिवभूपदिदृक्षया ।
 ततस्समागतस्तेन प्राप्य तद्दर्शनोत्सवम् ॥
 सन्तोषितः पराक्रान्तः स्थानप्रत्यर्पणाद्बहु ।
 आदिशद्विरुदान्यस्मै सार्वभौमा महीभृते ॥
रामबाणाभिधानं च वारणं परवारणम् ।
 अमूल्यामिन्द्रनीलस्य कर्णाभरणमेव च ॥
 मुक्ताफलमनर्घं च विरुदे शंखचक्रके ।
 जगज्जंपाभिधं छत्रं शात्रवं चापि मस्तकम् ॥
 एवमादीनि विरुदान्यर्पयित्वांशुकादिभिः ।
 बहुधा मानयामास शिवभूपं महीपतिः ॥
 कीर्त्या शिवमहीपालः स्थानप्रत्यर्पणोत्थया ।
 सार्वभौमः पराक्रान्तनिजस्थानासिकस्तथा ॥
 तौ च स्वस्वोप्सितावाप्त्या तदाभूतां प्रहर्षितौ ।
 तत्र स्थितांश्च सामन्तान् सार्वभौमविरोधिनः ॥
 विजित्य कांश्चन नृपो दुष्प्रघर्षपराक्रमः ।
 विजयी स्वपुरं गन्तुं प्रातिष्ठत महीपतिः ॥
 ततस्स्वपुरमासाद्य चिरं सुखमवर्तत ।
तुङ्गभद्रानदीतीरे शिवराजपुराह्वयम् ॥
 पर्यासक्षेत्रफलकमग्रहारमकल्पयत् ।
 द्विजानतोषयद्वृत्तिमर्यादाभिश्च वृत्तिभिः ॥

यज्ञाद्भवति पर्जन्यः पर्जन्यादन्नसम्भवः ।
 इति शास्त्रादरचयद्वाजपेयादिकान्क्रतून् ॥
 अनन्तरं केरलेषु भूरिदुर्गाण्यकरूपयत् ।
 जीर्णान् कूपतटाकांश्च नष्टान् देवालयानपि ॥
 उद्धारापारिमितान् स्वयशःकेतुना सह ।
 केदारं भद्रपादं च कार्शीं चैव त्रियम्बकम् ॥
 वैयाघ्रपादं साम्बाख्यं पुष्करं स्थाणुसंज्ञकम् ।
 शिवगङ्गागुहारप्यरुद्रकोटिहरालयम् ॥
 श्रीशैलं चैव गोकर्णपृण्यारण्याद्रिसंस्थितम् ।
 रामेश्वरमिति ख्यातं सर्वपापप्रणाशनम् ॥
 विश्वेश्वरस्य सौवर्णाकिरीटादिसमर्पणम् ।
 कारयामास देवस्य प्रत्यादाय महेशितुः ॥

इति शास्त्रं समालोक्य शिवनामा महीपतिः ।
 नानाविधानि दानानि महेशप्रीतयेऽदिशत् ॥
 कनीयांसं ततः पुत्रं सोमशेखरनामकम् ।
 विद्याभ्यासे वैकटप्पनायकस्य वशं व्यधात् ॥
 तस्मै सहैव पुत्राभ्यां प्रार्पयद्वसुधामपि ।
 भद्रप्पनायकं चैव सोमशेखरनायकम् ॥
 एतौ च बालकं प्रेम्णा नियतं परिपालयन् ।
 नीत्या महीमिमां रक्षन् धर्मकीर्तिपराक्रमैः ॥
 प्रवर्तयाखिलान् धर्मान् नृपाणामुचितान्बहिः ।
 अन्तरङ्गे परं नित्यं शिवयोगपरो भव ॥
 इत्युदीर्य नृपस्तस्मै योगविद्यामुपादिशत् ॥

Taranga XV.

एवं वेङ्कटभूपाय योगविद्यां प्रदर्शयन् ।

स्वयं शिवमहीपालः शिवयोगपरोऽभवत् ॥

ततो वेङ्कटभूपालः शशास धरणीमिमाम् ।
सुताभ्यामर्थकामाभ्यामिव धर्मस्समाहितः ॥

Kallōla VIII, Taranga I.

शिवभूपात्समासाद्य क्षमां स्वसहजक्षमः ।
स्वयं शिवमहीपालप्रोक्तधर्मेण संचरन् ॥
एकपत्नीव्रतपरः प्रकृतीरनुरञ्जयन् ।
सत्यव्रतैकनिरतश्शिवाधिक्यं विभावयन् ॥
श्रीवेङ्कटमहीपालो रक्षति स्म क्षमामिमाम् ॥
अवन्नेवं बहोः कालादवनीं स्वाग्रजन्मनः ।
कुमारमग्रजन्मानं नाम्ना भद्रप्पनायकम् ॥
अभिषिक्तं पदे स्वस्य कारयामास दाक्षिणम् ।
उपादिशदयं तस्मै व्यवहारक्रमानपि ॥
राज्यभारं बहोः कालाद्बहन् श्रान्त इवाधिकम् ।
मतिमान्निदधौ तस्मिन् सर्वधूर्वहणक्षमे ॥
ततः स्वयमभून्नित्यं शिवयोगैकतत्परः ।
ततो महीमहिपतिप्रतिमाने भुजे बहन् ।
भद्रप्पनायको नित्यं भूमण्डलमपालयत् ॥

Taranga II.

एवमस्मिन्बहोः कालादवति क्षितिमण्डलम् ।
पूर्वस्यां दिशि सामन्ते राज्याक्रमणकांक्षिणि ।
सीमोपान्तस्थितान्दुर्गप्राकारान्प्रतिरुन्धते ।
सेनाप्रधानमुखतस्ताञ्जित्वायं निवर्तयेत् ॥
द्विजवन्नैव सन्तुष्येत् स्वतः प्राप्तेन भूपतिः ।
इति नीत्या शात्रवीयराज्याक्रमणकाङ्क्षया ॥
निर्गत्य षड्भिर्धैस्साकं बलैराक्रम्य चाभितः ।
भस्मशून्यमुखानेष प्राकारात्सहसाग्रहीत् ॥
ततश्शीर्यस्थितं चापि शीर्यतः परिकल्पयन् ।
ततश्चोत्तरसामन्ते कण्टकत्वमुपेयुषि ।
स्थानमाक्रम्य शरणं यातायास्मै यथापुरम् ॥

भ्रष्टराज्यायतत्स्थानमादिशत्कीर्तिवृद्धये ।
 स्वस्थानाक्रमणक्लेशप्रतीकाराचिकीर्षया ॥
विजयाख्यपुरस्थायी मेच्छानामधिनायकः ।
 आनीतस्सहसा तेन साहाय्यकविधौ युधि ॥
 भद्रभूपो न चास्माभिर्विजेतुं शक्यते बली ।
 इत्यालोच्यामुना सन्धिं विधाय स्वपुरं ययौ ॥
 अनन्तरं भद्रभूपस्तीर्थराजपुरस्थले ॥
 दानं हिरण्यगर्भाख्यमकरोदीशतुष्टये ।
 ततश्शरावतीतीरे रामचन्द्रपुरस्थले ॥
तुलापुरुषदानं स सौवर्णं पर्यकल्पयत् ।
 पितृनाम्नाग्रहारं च शिवराजपुराद्वयम् ॥
 भुवं विसृज्य विपुलां विशेषेण व्यवर्धयत् ।
 पितृव्यनाम्नाप्यकरोत् वेङ्कटापुरनामकम् ॥
 स्वनाम्नाप्यकरोद्रम्यं भद्रराजपुराद्वयम् ।
उडुपक्षेत्रकृष्णस्य सुवस्त्रण्ये गुहस्य च ॥
कोटीश्वरेशितुः श्रीशंकरनारायणस्य च ।
 इष्टदैवतमूकाम्बानाम्याशक्त्या महेशितुः ॥
 देवानामेतदादीनामभिवर्धय च पूजनम् ।
 मरुद्राणां मठान् कृत्वा तेभ्यः क्षेत्राणि चादिशत् ॥
 एवं धर्मेण वसुधां बहोः कालात्प्रपालयन् ।
 स्वानुजं प्रौढवयसं राज्यधूर्वहनक्षमम् ॥
सोमशेखरनामानं मनसा संप्रधारयन् ।
 सविशेषं धनुर्विद्यामुपदिश्य सविस्तरम् ॥
 तस्मिन् राज्यं निचिक्षेप दक्षे भद्रमहीपतिः ॥

Taranga V.

अनीतिसंकुलं राज्यं सोमशेखरनायके ।
 शासत्यनीतिरूपापि न क्वचित्पर्यट्टयत ॥

व्यञ्जयन्विषमेषुत्वं कामिनीष्वपि शत्रुषु ।
 विग्रहेण स्वकीयेन प्रदिशत्यतिरिक्ताताम् ॥
 अस्मिन्कतिपयं कालं परिपालयति क्षितिम् ।
 एनं प्रकोप्य सीमान्नप्राकारावरणान्नृपः ॥
 सामन्तो हरिणस्सिंहमिव तस्याभजत्फलम् ।
 पुनः क्षुद्रनृपान्कांश्चित् गळिताहंकृतीन्व्यधात् ॥
 कांश्चिच्च शरणायातान् तत्तत्स्थानेष्ववर्तयत् ।
 पुरोपान्ते मठं रम्यं भूरुद्राणां महात्मनाम् ॥
 अनुग्रहं प्राप्नुकामो महान्तं निरमापयत् ।
 पुरोपान्ते तथान्यत्र विरक्तानां मठं दृढम् ॥
 लिङ्गाङ्गसङ्गिनां तुष्टैः कारयामास भक्तितः ।
 तटाकं तस्य पुरतो महान्तं पर्यकल्पयत् ॥
 मधुरेणाप्यशोष्येण जलेन परिपूरितम् ।
 तटाकं परितश्चैव वृक्षोद्यानमकल्पयत् ॥
 प्ररूढे यौवने स्वस्य विवाहकरणेच्छया ।
 सदृशीं रूपरेखायां गुणेष्वपि कुले तथा ॥
 स्त्रियमप्राप्य चोद्वाहे व्यलम्बन शिवो यथा ।
 मूकाम्बिकांशसम्भूतां चन्नाम्बाख्यां मनोहराम् ॥
 परिणीय विचिक्रीड तया रत्येव मन्मथः ॥
 मधुराङ्गविलासाढ्या कुन्तलश्रीविराजिता ।
 भूषिता सा द्वितीयेव राज्यश्रीर्हृद्यतामगात् ॥
 एवं तथा समं कालं कियन्तमतिवाहयन् ।
 चन्नाम्बाख्यां कदाचित्त्वां वधूं प्रत्येवमुक्तवान् ॥
 शृणु प्रिये पुरा देवान् परिभूय सुरारयः ।
 तत्स्थलानि समाक्रम्य तेषां बाधां वितेनिरे ॥
 तदा मूकाम्बिकादेवी निगृह्य दितिसम्भवान् ।
 देवानामभयं प्रादात् सर्वेषामिति विश्रुतम् ॥
 तदा कलियुगे दैत्यरूपैर्मूर्च्छैरुपद्रुतान् ।
 पुण्यस्थलात्समस्ताच्च धर्महासमवापितान् ॥

निर्गत्य सन्तस्सर्वेऽपि देशमस्माकमाश्रिताः ।
 सुखेनैवोपजीवेयुः पुण्यदेशधियस्सदा ॥
 अनन्तरं कियत्कालादेतद्देशमुपागतान् ।
 मेच्छान्पराजितान्कृत्वा लोकानामभयं कुरु ॥
 सर्वदेवशिरोरत्नेऽचिन्त्यरूपे महेश्वरे ।
 भक्तिं सदापि कुर्वाणां भूतिं भूतिविवर्धिनीम् ॥

*

*

*

4

Taranga VII.

इत्यनेन प्रकारेण सोमशेखरभूपतिः ।
 अब्रवीच्चन्नमाम्बायै शिवपूजाविधिं ततः ॥
 अस्माकं च विधानेन कृत्वा पट्टाभिषेचनम् ।
 अयं कुमारो बसवप्पनायक इति श्रुतः ॥
 प्रगल्भतां भजेद्यावद्वाज्यभारविचारणे ।
 तावन्महीमवन्त्येनां प्रजानां कुरु पालनम् ॥
 इत्युदीर्य प्रियां राजा सोमशेखरनायकः ।
 स्वनामधेययोग्यं स प्राप्तः परशिवास्पदम् ॥
 अनन्तरं चन्नमाम्बाप्यष्टैश्वर्यसमन्विता ।
 प्राणप्रियसमादिष्टसदाचारैकवर्तिनी ॥
 अशिषत्सकलापुर्वीमुर्वीधरसुता यथा ॥

Taranga VIII.

सप्ताङ्गैस्सहिते राज्ये सर्वदैव च जाग्रति ।
 शिवधर्मानाचरन्ती राज्यं नीत्या चकार सा ॥
 अस्माकं सर्वविद्यायु कारयन्ती परिश्रमम् ।
 विवाहमङ्गलमपि सर्वैर्भवमकारयन् ॥
 कीर्त्या धर्मेण विक्रान्त्या रक्षन्त्या धरणीमिमां ।
 सर्वसन्नाहेषु ततः सामन्तेषु कदाचन ॥
 सीमोपान्तसमाक्रान्त्यै यतमानेषु दर्पणः ।
 सेनामुख्यान्सह बलैः प्रेषयित्वा बलाधिकान् ॥

निगृह्य तद्वलं सर्वं विरचय्य पलायितम् ।
 चलाद्रिसुभगान्नागान्श्रान्विश्रातिशायिनः ॥
 नानाविधानि विरुदान्यतिमुख्यानि विद्विषाम् ।
 आचकर्ष निजोत्कर्षं ख्यापयन्ती दिगन्तरे ॥
 एवं क्षुद्रान्समुद्धृत्य सामन्तान्विनिगृह्णती ।
 चकार शासनाधीनं सर्वं सामन्तमण्डलम् ॥
 ततश्च सर्वयवनसार्वभौमस्थितिं गते ।
 नृपश्रेष्ठान्द्विपञ्चाशत्संख्याक्रान्वलवत्तरान् ॥
 उन्मूलवैरितां प्राप्तं छत्राधिपतिशब्दितं ।
रामराजनृपं जित्वा गृहीतुमभिवाञ्छति ॥
 मेच्छेऽवरङ्गसात्राख्ये समायाते बलीयसि ।
 कालं प्रतीक्षमाणोऽथ निर्गत्य स सुधीस्ततः ॥
 चरित्वा तत्रतत्रापि नृपो मार्गवशागतः ।
 समागतोऽभवद्देशमिमं तु सपरिच्छदः ॥
 स्वदेशं समुपायान्तं रामराजं विभाव्य सा ।
 महतामपि शूराणां बलिनां नीतिवेदिनाम् ॥
 पराभवस्तत्रतत्र पूर्वेषामपि दृश्यते ।

*

॥

*

*

तस्मादुपागतायास्मै सम्माननमिहोचितम् ।
 इत्यालोच्य निर्जस्तार्थं मन्त्रयित्वा च मन्त्रिभिः ॥
 महार्घवस्त्रभूषाद्यैर्मानयामास मानितम् ।
 अनुधाव्य तमायान्तमुद्धृतं येच्छनायकम् ॥
 वर्ण्यमानेनाविधनेव स्वबलेनानुयावितम्
 स्वाम्याज्ञाचण्डवातेन प्रेर्यमाणे—वेणिना ॥
 ज्वलन्तमधिकं भूयो महतामर्पवह्निना ।
 सेनाप्रधानमुखतः पराजयमवापयत् ॥
 तद्वलं चानयत्सर्वं यावनं शमनालयम् ।
 अमेयबलपूर्णस्य समस्तधरणीशितुः ॥
 यवनाधिपतेस्तैन्यं जेतुं कोऽप्यत्र न क्षमः ।
 एषा विजितवत्यासीत्सैन्यं तस्यापि च स्वयम् ॥

असाधारणविक्रान्तिरिबमित्यसिलैस्तुता ।
 आसेतुहिमवत्पादं कीर्तीः प्राप सुनिर्मलाः ॥
 एनां वार्तामुपश्रुत्य यवनाधिपतेस्ततः ।
 सन्तुष्टान्नागतुरगवासोऽलङ्कारपूर्वकम् ॥
 सम्मानं प्राप्य धरणीमपालयदशात्रवाम् ।
 पुनः क्षुद्रांश्च सामन्तान् गळिताहंकृतीन्व्यधात् ॥
 ततो विशेषसेवार्थं मूकाम्बायास्त्वभक्तिः ।
 मूर्ध्नि वितीर्य पर्याप्तां स्वनामपरिचिह्निताम् ॥
 अग्रहारं च चन्नाम्बापुरमित्यतिविश्रुतम् ।
 निर्माप्य क्षितिदेवानां सद्गुतीः परिकल्प्य च ॥

Colophon.

इति श्रीमदनाद्यनन्तसकलतत्त्वोतीर्णषडध्वोपादानविन्दुकारणचिदम्बरशक्ति-
 समन्वितपरमेश्वरप्रसादासादितांशिवद्वैतविद्याविशारदश्रीमत्केळदीबसवराजेन्द्रविर-
 चितवेदागमान्तर्गतविविधविद्यातन्त्रसारभूतशिवतत्त्वरत्नाकरे—कल्लोले—तरङ्गः ॥

End.

श्रीवीरभद्रकरुणासमुपार्जितश्रीसाम्राज्यवैभवपराक्रमकीर्तिभाजा ।
 गोराष्ट्रतौलवसकेरळमल्लराष्ट्रैर्गतदेशपरिपालनदाक्षिणेन ॥
 परयडवमुरारीकोटिकोलाहलेन प्रविशवितविशुद्धाद्वैतसिद्धान्तभूम्ना ।
 असियुगळमृतांचद्वैरिसप्ताङ्गलक्ष्मीहरहरितपटोद्यत्केतनश्रीयुतेन ॥
 चौडप्पनायकसमुन्मिषितान्ववायदुग्धाब्धिबृद्धिकरैरवबान्धवेन ।
 एकाङ्गवीररणरङ्गविहारधीरदोनेजपश्चिमसरस्वदधीश्वरेण ॥
 स्वाभीष्टदायिकेळदीस्थिरवीरभद्रमुद्राबलेन परिपालयता धरित्री ।
 राजाधिराजकेळदीबसवक्षितीन्द्ररत्नेन संविरचितेतिहृतिः प्रपूर्णा ॥
 श्रीमत्युन्नतशालिबाहनशके चन्द्राग्न्यूतुक्षमामिते
 वर्षे विश्रुतसर्वधारिणि तथा मासे नभस्याह्वये ।
 वारे निर्जरैरिणामपि गुरोः श्रीपौर्णमासीदिने
 ग्रन्थोऽयं परिपूर्णतामवहृत प्रख्यातसारार्थयुक् ॥

INDEX.

A

- Abba, Dāmarla, Grandfather of Dāmarla Vengala, 304.
 Abbala Devi, 102.
 Abdulla Adil Shah, invasion of Goa in favour of —, 337.
 Abhimāla, 291.
 Abhinandana, 291.
 Abhinavavīrāmbāpura, village founded by Venkatappa Nāyaka of Ikkēri, 345.
 Abhirāma, 85.
 Abhishtarthadayini, 212.
 Āchāryasūktimuktāvali, 2, 40.
 Achyuta Nāyaka, of Tanjore, his benefactions, 255, 267, 270, abdicates in favour of his son Raghunātha 20, 273; sends Raghunātha to help the Emperor Venkatādeva Rāya, 285; had for Minister Govinda Dikshita, 273, 253, 323.
 Achyuta Rāya, His succession, 11, 158. His expedition against Sellappa, 12, 159; appoints Visvanātha as Viceroy of Madura, 13; marries Varadāmbā, 170; marches to Srīrangam and reduces Raichur, 149, 159; patronises Bhāgavatachampu of Rājānātha, 176; the position of Salakam Timma under —, 15, 178; his marriage with Tirumalamma, 254, 285, 302; appoints Chevva as Governor of Tanjore, 323.
 Achyutarāyābhayudayam dedicated to Achyuta, 11; gives an account of Achyuta's family and the expedition of Narasa, 108; gives an account of Achyuta's expeditions, 159, 170, 176.
 Achyuta Raghunāthamma, wife of Tirumala Nāyaka of Madura, 324.
 Achyuta Rangakūṭam, palace at Tanjore, 265.
 Achyutēndrābhayudayam of Raghunātha, 267, 270.
 Ādavāni, supports Alīya Rāma Rāya, 15; Kāsappudaiya defeated at, 103; reduced by Krishṇa Rāya, 112, 131; captured by Alīya Rāma Rāya, 178, 181, 182, 204, 216.
 Addanki, 112.
 Addanki Gangādhara, author of Tapatīsamvaraṇam, 238.
 Adil Khan, 133.
 Adil Shah, Raichur passes into the hands of —, 10; Narasa's campaign against —, 10; Krishna Rāya defeats —, 112; submits to Achyuta, 14; defeated at Manvi II by Āravīṭi Timma, 205; defeated by Tirumala Rāya, 213, defeated by Alīya Rāmarāya, 216; by Venkatādri, 222; rescued by Alīya Rāma Rāya, 224; pays tribute to Ibrahim Kutb Shah, 236; Ibrahim Kutb Mulk captures Koilkonda from the —, 238, 306.
 Adityadēva, brother of Chaundapāchārya, 54.
 Adoni, same as Ādavāni.
 Advaita Dīpika, 202.
 Agastya, author of Champu Bhārata, 143.
 Agastya Parvatam, 117.
 Aghoraśivāchārya, 138.
 Agorēśvara, Sankanna Nāyaka constructs at Ikkēri the temple of —, 338.
 Agra, 305, 306.
 Ahmad, Sultan, continues the vigorous policy, 5.
 Ahmadabad-Bidar, 114, 130, 131.
 Ahmadnagar, Sultan of — invades Vijayanagar, 15; Krishṇa Rāya marches against —, 114; defeated by Krishṇa Rāya, 131; defeated by Alīya Rāma

- Raya, 182; pays tribute to Ibrahim Kuṭb Mulk, 236, 305, 306.
- Ahobala, Rāyasa, author of Kuvalayavilāsa, 230.
- Ahobilam. Saḷuva Gunda worships the God of —, 83, 90; Aravīti Tirumala's benefactions at—, 205; captured by Hanḍe Malakappa Nāyudu and Ibrahim Kuṭb Mulk, 233; recaptured by Kondrāju Venkatarāju and Kondrāju Tirumalarāju, 234.
- Aigūr, the chief of — helps Sivappa Nāyaka of Ikkēri, 309.
- Airāvata, hill, 92.
- Aivaraganda, title of Maṭla Ananta, 248.
- Akbar, 103; Gatāta Khan leads an embassy to the Court of —, 236.
- Akkamma, wife of Dāmarla Chenna, 304.
- Ākulapaḍu, 80.
- Aḷagappa, officer of Raghunātha of Tanjore, 260.
- Aḷagar Guḍi, 117.
- Aḷagar Koil, 117.
- Aḷagar Tirumalai, 35.
- Ālagiri, Muddu, appointed to govern Tanjore by Chokkanātha Nāyaka of Madura, 326.
- Alam Khan, defeated by Amin Khan, 240.
- Alankāra Sudhānidhi, 48.
- Āli Adil Shah, 178.
- Āli Hussain, 103.
- Āliya Rāmarāya, nominated to succeed by the queens of Krishna Raya, 178; defeats and kills Salakam Timmarāju, 181, 190; is assisted by Sadāśiva Nāyaka of Ikkēri, 195; establishes the temple of Govindarāja at Chidambaram, 202, 211, 233, 241; honours Vijayindra Tīrtha, 112, 254.
- Allasāni Peddana, 113.
- Allau-d-din, Sultan continues the vigorous policy, 5; his wars against Khandesh, Malwa and Guzerat, 5; calls in the assistance of Orissa, 5.
- Ālvārs, 211.
- Amalāmbā, wife of Nādinḍla Madamantri, 146.
- Ambamantri, 65.
- Amīnābad Inscription, 239.
- Amin Khan, general of Ibrahim Kuṭb Shah, Yayāti-charitram dedicated to —, 236.
- Amin Mulk, General of Ibrahim Kuṭb Shah, 239.
- Amuktamālyada, 11, 109, 132, 158.
- Amūr, 88.
- Anandapura (now Anantapura), 345.
- Anangaparikramaṇa, 291.
- Ananta, Maṭli, 248.
- Ananta, grandfather of Siddhirāju Timmarāju, 210.
- Anantāchārya, 71, 202, 251.
- Anantagiri, 138.
- Anantāpuram, Hanḍe, Annals of —, 15, 45, 178.
- Anantapura (in Mysore), 345.
- Anantaśāgaram, 45.
- Anantaśayanam, 159.
- Anantaśivapura, Venkatappa Nāyaka of Ikkēri founds the town of —, 345.
- Āndaḷ, 133.
- Andhrakavitāpitāmaha, 153.
- Āndhramadhusūdana, 133.
- Āndhra Viṣṇu, 133.
- Andreu Eustado, his invasion of Jaffna, 287.
- Anegondi, 80, 184.
- Anka, Dāmarla, son of Dāmarla Chenna, 304.
- Anka, author of Ushāparināyam, 21, 308.
- Ankuśa (Rānā), 228.
- Ankuśa Khan, Sankanna Nāyaka defeats in sword play, 338.
- Annambhaṭṭa, 112, 241.
- Annayāmātya father of Deśayamantrin, 151.
- Anṇiyur, 18.
- Āpaga, 57.
- Appa, Nādinḍla, 144, 146, 148.

Appāji (Saḷuva Timma), 111.
 Appalāmba, wife of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Appalāmba, wife of Venkaṭapati, brother of Śrīraṅga III, 311.
 Appaya Dīkshita, 202, 209, 250, 253, 395.
 Arantāṅgi, fort constructed by Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore, 324.
 Arache Dom Luiz, his rebellion at Jaffna, 287.
 Āratlakona, 153.
 Āraṇḍu, 80.
 Āraṇḍi Bukka, same as Bukka Aravīti.
 Āraṇḍivāru, 131.
 Arikēśari Parākrama Pāṇḍya, 171.
 Ariyalur, Aḷagiri escapes from Tanjore to —, 326.
 Ariyanāyakam Mudaliyar, Minister of Viśvanātha Nāyaka, 323.
 Aruṇāchalam, 323.
 Aruṇagirinātha Dindīma, same as Sonādrinātha, 176.
 Aruṇaśāila, 159.
 Āsana (Hassan), Victory of Kodaṇḍa Rāma over the Mysore troops at —, 312.
 Asteppa, officer of Raghunātha of Tanjore, 260.
 Atanḍāgi? (Arantāṅgi), 324.
 Aurangzeb captures Bijapur, 326.
 Avachi Tippaya Ṣeṭṭi, same as Tippaya Ṣeṭṭi, Avachi.
 Avanti, 184.
 Avarangasāba (Aurangzeb), defeated by Chennāmbā of Ikkēri, 349.
 Avuku (Owk), 103, 129.
 Ayilakonḍa, 183.
 Ayya, Dāmarla, son of Dāmarla Chenna, 304, 308; fell in the battle of Erode against Chikkadēva Rāya of Mysore, 308.
 Ayyalayya, 114.
 Ayyama, wife of Dāmarla Venkaṭa, 304.

Ayyamarasu, Krishṇa Rāya's general, 113.
 Ayyampet, fort reduced by Ekoji, 326.
 Ayyana, helps against Jagga Rāya, 244.
 Ayyapa founded Madras, 21.
 Ayyaparusu Nārappa, agent of Raghunātha of Tanjore, 259.

B

Bacharusu, Krishna Rāya's general, 113.
 Bagūr, 88.
 Bahmani Sultan conquers Warrangal, 4; invades Vijayanagar, 7; Saḷuva Narasimha's campaign against the —, 9.
 Bahulaśvacharitam by Dāmarla Vengalaḥhūpāla, 304.
 Balabhāgavatam, 103, 204, 225.
 Balachandra Mahāpātra, 137.
 Bāladurgam, 86.
 Balichāpali (Balijēpalli), 183.
 Baḷḷa Dēvi, 102, 204.
 Baḷḷalapura, Raghunātha reduces, 285.
 Baḷḷari (Bellari), 179.
 Baḷḷe Rāya, defeated by Amin Khan, 240.
 Baṇa, chief of Madura, 9.
 Bānāvāra, Hanuma of Sānte Bennur takes refuge at —, 344.
 Bangalore purchased by Chikkadēva Rāya, 22, 88.
 Baṅgaramma, wife of the Emperor Peddavenkata, 311.
 Bankāpur, 182, 196.
 Barid Shah defeated by Krishṇa Rāya, 112; defeated by Tirumala Rāya, 178; the forces of — captured by Rāmarāya, 184; Sadasiva Nāyaka captures —, 195; driven away from the field by Venkaṭadri, 222; his camp equipage captured by Narasa, 225; the fort of Metuku (Metk) captured from the —, 238.
 Barkur, 195.
 Barrados, 20, 244.

- Basava of Keladi, 194.
 Basava, Ikkēri, son of Somaśekhara Nayaka, 349.
 Basavabhūpāla, Keladi, 194.
 Basavapaṭṭana, Hanuma of — marches against Virabhadra Nayaka of Ikkēri, 346.
 Bayamma, same as Venkaṭamma, 19, 289-f.n.
 Bayyamba, mother of Chevva of Tanjore, 254.
 Beḍandakoṭa, other name of Bidar, 8, 88, 106, 183, 306.
 Bellamkonda, 114, 138, 183, 240.
 Belmallur, added to Keladi, 337.
 Belur, Sivappa Nayaka of Ikkēri cedes — to Sriranga III, 309.
 Benares, 91, 196, 338; Śivappa Nayaka of Ikkēri's benefactions at —, 347.
 Bezwada, 132.
 Bhadra of Keladi, 194, 337.
 Bhadra, brother of Keladi Sadaśiva Nayaka, 194.
 Bhadrarājapura, village founded by Bhadrappa Nayaka of Ikkēri, 348.
 Bhāgavata Champu, 176.
 Bhairā Dēvi of Gerasappi defeated by Sankaṇṇa Nayaka of Ikkēri, 339.
 Bhandarkar Commemoration, Volume 6.
 Bhāskarāchārya, 156.
 Bhāskarayya (Rāmaya Mantri Bhāskara), 114.
 Bhaṭṭi, 144.
 Bhaṭṭumūrti, 216, 221.
 Bhavasthala (Sivapuram) Achyuta Nayaka's benefaction at —, 270.
 Bhairava Nayaka, brother of Śurappa Nayaka of Gingi, 272.
 Bhīmarathi (Bhīma), 182, 224.
 Bhogaṇātha, 48, 50.
 Bhogikula, 115-f.n.
 Bhujabala Rao, officer under Virappa Nayaka during Jagga Rāya's revolt, 260.
 Bhūpati Ahlādana Śiraśchandra, 137.
 Bhūpati Pradhānarāja Śiraśchandra, 137.
 Bhūpati Pritalādana Śiraśchandra, 137.
 Bhūpati Uḍayar, son of Bukka II, 53, 54.
 Bhuvanadurga, Kauravadurga renamed as —, 345.
 Bhuvanagiri, 86.
 Bibbi, defeated by Rāma Rāja, 102.
 Bidar, Sultan of —, Narasa fights with the —, 8; defeated by Rāma Rāja, 15; Cavalry of the —, defeated by Išvara Nayaka at Beḍandakoṭa, 88, 106; defeated by Krishṇa Rāja, 112; defeated and captured by Sadaśiva Nayaka of Ikkēri, 195.
 Bidrūr, 345.
 Bijapur, Sultan of —, invasion by the —, 22; Krishṇa Rāja marches against the territories of —, 111; defeated on the banks of the Krishṇa by Krishna Rāja, 112, 131; defeated and driven away by Sadaśiva Nayaka of Ikkēri, 195; marches into the territory of Venkaṭadēvarāja, 285, 305; Chengamala Das of Tanjore escapes to the —, 325; sends Majjhula Khan against Sankaṇṇa Nayaka of Ikkēri, 339; Bhadra of Ikkēri concludes peace with the —, 348.
 Bijilikhan, 137.
 Bōdajanna Mahapatra, 137.
 Bommalāṭa Kāḷa, same as Kāḷa, Bommalāṭa.
 Bommalāṭa Virūpakṣha, same as Virūpakṣha, Bommalāṭa.
 Bonagiri, 86.
 Brigg's Ferishta, 337-fn.
 Būdahaḷi, Chiefs of, 129.
 Bukka, Āravṛṭi, general of Saluva Narasimha, 6, 8, 80; attends the Coronation of Krishna Rāja, 129, his family and descendants, 204.
 Bukka Rāja I, 2, 23, 29, 48, 56, 68.

Bukka II, patron of Chaundapāchārya, 3, 54.
 Bukkama, mother of Narasa, 170, 176.
 Bukkarāyasamudram, 178, 230.
 Bukkasamudram, 45.
 Burāṇanagarī, 228.
 Burhan-i-Ma'sir, 7.
 Burhan Nizam Shah, 228.
 Burnell, his catalogue of the Tanjore Palace Library, 284.

C

Caesar Frederick, his information about Tirumala, 18, 222.
 Ceylon, Rāma Rāju Timma's invasion to —, 16; Prince Virūpāksha set up a pillar of Victory in —, 53; importation of elephants from —, 4, 5, 20, 91.
 Chaicha Dandēśa, 52.
 Chāmanāmātya, 63.
 Champakapura, 66.
 Champakasaras, Maṭha constructed at Anantaśivapura by Venkaṭappa Nayaka of Ikkēri, 345.
 Champakāṭavi (Mannārgudi). Achyuta's benefactions at —, 270.
 Champarāya (Śambuvarāya) defeated and killed by Kamparāya, 23, 32; Sayana wins a victory over —, 49; re-established by Saḷuva Mangu, 29.
 Champēśa, 267.
 Champu Bhārata of Agastya, 143.
 Chanākya, 144.
 Chandamārutam, 202.
 Chandra, Minister of Bukka, 56.
 Chandrabhānucharitram, 247.
 Chandrabhūsha Kriyāśakti Rāya, 61.
 Chandragiri, Saḷuva Naraśimha's inscriptions extend from — to Nāgamangala, 8; Achyuta's coronation at —, 12; Saḷuva Naraśimha's headquarters at — 81; Achyuta stations troops at —, 159, 176, 182; Rāma Rāya goes to —, 202; Veṅkata-patirāya, viceroy at —, 217;

Srīrangarāya visits, 231; Raghunātha of Tanjore goes to —, 285; the removal of the capital from —, 305; Srīranga III lost —, 309.
 Chandragutti, 182, 195.
 Chandrasekhara Pāṇḍya, 319.
 Channaya of Nāgamangala brings on the invasion of Bijapur, 348.
 Charuchandrodayam, 241.
 Chattrādhipati, title of the Mah-ratta ruler Rāma Rāja, 349.
 Chātupadyaratnākaram, 308.
 Chatura Kaḷḷinātha, 192.
 Chaundā of Keḷadi, 194.
 Chaundappa, father of Madhava confounded with the author of *Prayōgaratnamālā*, 3, 53.
 Chaundapāchārya, 53.
 Chellappa, 158.
 Chenchā, Rāyadaḷavay helps Jagga Rāya and is defeated at Topur, 290.
 Chenchu, helps Jagga Rāya, 244.
 Chengamala Das, son of Vijaya-raghava Nayaka of Tanjore, 325.
 Chingleput, captured by Dāmarla Chenna, 305.
 Chenji, 35.
 Chenna, Pochirāju, father-in-law of Prince Rāma, 185.
 Chenna, helps against Jagga Rāya, 244.
 Chenna captures Velūr, 21, 251.
 Chenna, Damarla, son of Damarla Venkaṭa, 304, 308.
 Chennāmbā, wife of Somaśekhara Nayaka of Ikkēri, 349.
 Chennāmbapura village founded by Chennāmbā of Ikkēri, 350.
 Chennamarāju, *Charuchandrodayam* dedicated to —, 241.
 Chennapatna (Mysore), 227, 230.
 Chennapatna (Madras), 21, 308.
 Chennasāgaram, 21; Constructed by Damarla Venkaṭa, 308.
 Chennubhaṭṭa, 51.
 Chennūr, captured by Maṭḷi Ananta, 248.
 Chēra, 155.

- Chērnāmulk rescued by Rāna Jagadēka Rāya, 229.
 Cheruku Rācha Nāyaka, 79.
 Cherukūri Lakshmīdhara, 212.
 Chevva of Tanjore, same as China Chevva, 285, 323.
 Chevvamma, wife of Prince Rangapa, son of Venkaṭādri, 222.
 Chidambaram, 91, 129, 202, 272.
 Chikka Dēva Rāya of Mysore. Sivappa Nāyaka of Ikkēri marches against —, 21; patron of Tirumalārya, 302; rejects the offer of an alliance with Chikka Dēva Rāya, 70, 309.
 Chikkadēvarāyavamsāvali, 248 302, 346.
 Chikkappa, Odeyar Minister of Bukka I, constructed the villages of Anantasāgaram and Bukkarāyasamudram, 45.
 Chikka Rāya, other name of Śrīranga, 289, 19, 244.
 Chikka Sankappa Nāyaka, 195, 346.
 China, the importation of fine silks from —, 4, 57.
 Chinna Chevva, Viceroy of Tanjore, his relation to Achyuta and benefactions, 254, 267; Tanjore detached from Madura and given to —, 323.
 Chinna Bomma Nāyaka, patron of Appaya Dīrkshta, 250, 350.
 Chinna Malla, brother of China Chevva of Tanjore, 254.
 Chinnatambi Mudaliyar, Peshkar under Chokkanātha Nāyaka of Tanjore, 325.
 Chinna Timma Rājā, patron of *Balabhaḡavatamu*, and his conquests in the Chola, Kēraḷa, Pāndya and Tiruvādi countries, 205; The commentary on *Yadvabhyudaya* by Appayya Dīrkshta dedicated to —, 209.
 China Timma, Nādindla, 146.
 Chinavenkaṭādri, son of Achyuta Rāya, 170.
 Chinnavenkaṭapati, son of Timma, nephew of the Emperor Śrīranga III, 311.
 Chinna Dēvi, Krishna Rāya's queen, 117, 178.
 Chinna Venkaṭa Rāya. *Krishna-rāyarvijayam* dedicated to —, 111, 129, 185; his family and descendants, 311.
 Chinna Venkaṭa, Dāmarla, son of Dāmarla Chenna, 304.
 Chinnayārya, father of Chaundapāchārya, author of *Prayogaratnamālā*, 54.
 Chintanakal, the chief of —, helps Sivappa Nāyaka of Ikkēri, 309.
 Chitaph Khan defeated by Ibrahim Kutb Mulk, 238.
 Chitaph Khan, defeated by Krishna Rāya, 115, 132.
 Chitrakūta (Chidambaram), visited by Aḷiya Rāma Rāya 202.
 Chitravati, 45.
 Chitrāju of Nandēla, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Chittakhan, defeated by Jagadēka Rāya, 228, 229.
 Chitti Gangana, Minister of Saḷuva Narasimha, 146.
 Chokkanātha of Madura, supports Śrīranga III, 21; offers a marriage alliance with Tanjore, 324; appoints Aḷagiri as governor at Tanjore, 325.
 Chola country, Nārasa Nāyaka invades the —, 9; Sellappa governor of the —, 12, 83, 106, 170, 205, 319.
 Choḷaga allies with the Portuguese, 20; the portrait of Raghunātha's victory over — at Tanjore, 265; his cruel treatment of the surrounding people, 271; his alliance with Krishṇappa Nāyaka of Gingi and defeat, 288.
 Chōṭangi (Chautang?) 57.
 Christianity, the inhabitants of the fishery coast converted to —, 17.
 Coimbatore District, 86.
 Coleroon, 20, 34. 267.
 Comorin, Cape, 117.
 Conjiveram, 132.

Cuddapah, 143.
Cuttack, 133, 184, 238, 306, 319.

D

Dadoji, ambassador of Bahmani Sultan at the court of the Gajapati, 130.
Dakshina Kāśi (Tenkāsi), 117.
Daḷavāy Chenchu, associate of Jagga Rāya in his revolt, 260.
Dāmarla Vengalabhupāla, author of *Bahulāśvacharitramu*, 304.
Dānīvāsa, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri defeats his enemies at 344.
Danvers, the Portuguese in India, 287, 337.
Daśārṇa, 92.
Dattamantri, Tarigoppula, Minister of Venkaṭapati Rāya, 247.
Delhi, 183, 306, Sankanna Nāyaka's exploits at —, 338.
Dēpayī, Queen of Bukka I, 23.
Dēśayāmātya, governor of Konḍavīḍu and author of the commentary on the *Mahim-nastava*, 151.
Dēvagiri, 183.
Dēvakī, grandmother of Narasa Nāyaka, 170, 176.
Dēvakoṭṭa, headquarters of Chola, 267.
Dēvarakonda, 45.
Dēva Rāya II, patronises Śrīnātha, 4.
Dēva Rāya, son of Bhairā Devī of Gerasappi, 344.
Devayaparādhasotra of Vidyaraṇya, 50.
Dhanushkoṭi, 117.
Dharaṇṣīvarāha, 89.
Dhārāpuram, captured by Saḷuva Narasimha, 8.
Dharma, Dāmarla, son of Dāmarla Vengala, 304.
Dharma, Dāmarla, father of Dāmarla Vengala, 304.
Dharmāvaram, 178.
Dharwar, 344.
Dhēnunātha, 267.
Dhūrjaṭi, Kavi, 129.
Dīndīma, defeated by Śrīnātha, 61.

Dīndīma Rajanātha, author of *Saḷuvābhyudayam*, 30, author of *Bhāgavatachampu*, 176.
Dīndīma Sārvabhauma, 85.
Diyākara Nāyaka, brother of Sūrappa Nāyaka of Gingi, 272.
Dodda Sankanna Nāyaka of Keladi, 194, 337.
Doddāyāchārya, 202.
Doni Śrīranga Rāja, 205.
Doramannēlu (subordinate chiefs), 118.
Dumakur? (Tumkur), conquered by Narasa, 171.
Dutch at Pulikat, 21, 308.
Dvāraka, 66.

E

Eggeling, Professor, India Office Library Catalogue by —, 5.
Ēkamranātha, author of *Jāmbavatparināyam* and *Satyāparināyam*, 227, 229.
Ekojee, Southern invasion of — 22; defeats Aḷagiri and captures Tanjore, 326.
Elamanchi country, 45.
Ella, Maṭla, captures Siddhout, 248.
Ellamarājucheruvu, constructed by Maṭla Ananta, 248.
Erode, battle of, 21, 308.
Errama Seṭṭi, officer under Vīrappa Nāyaka during Jagga Rāja's revolt, 260.
Ēṭṭūr, 71.
Ēṭṭūr Narasimhāchārya, same as Narasimhāchārya, Ēṭṭūr, 6.

F

Fazl Khan, general of Ibrahim Kuṭb Shah, brings Śrīranga Rāya to the court of Kuṭb Shah, 236.
Feringhis, 20.
Ferišta, his account of Achyuta's reign, 14; his derivation of Savai, 103, 337.
Firoz, Bahmani Sultan, effective conquest of Warrangal by —, 34.
Firōz-Shah Bahmanj, patronised Avachi Tippaya Seṭṭi, 4, 57.
Forgotten Empire, A. I.

G

- Gaḍag, the chief of — helps Śivappa Nayaka of Ikkēri, 310.
 Gaḍi Timma Raju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Gadvāl, supports Aḷiya Rāma Rāya, 179.
 Gajanūr, presented to Venkappa Nayaka of Ikkēri, 344.
 Gajapati, Saḷuva Narasimha's invasion against the —, 9; patronises Avachi Tippaya Setṭi, 57; Krishna Rāya's war with the —, 115, 130, 133, and 153; Krishna Rāya's marriage with his daughter, 143, 158.
 Gajapati, Pratāparudra, his war with Krishna Rāya, 11; his daughter married to Krishna Rāya, 145; Krishna Rāya captures his son in battle, 140; Krishna Rāya's campaign against the —, 133.
 Gajapati, Kapilēśvara, Orissa first comes to prominence under —, 5.
 Gaḷendramoksham, 117.
 Gaḷendramoksham, work by Raghunātha, 267.
 Gaṇapati, Kākattīya, 4, 145.
 Gaṇḍarāditya, title of Pemmasāni Timma, 242.
 Gaṇḍaragandā, title of Pemmasāni Timma, 242.
 Gaṇḍikoṭa, supports Aḷiya Rāma Rāya, 15, 88, 114, 181.
 Gaṅgādāsapratāpavilāsam, 5, 65.
 Gaṅgādhara, author of Gaṅgādāsapratāpavilāsam, 65.
 Gaṅgādharakavi Addanki, author of Tapatīsanivarāṇam, 238.
 Gangana, Nāḍindla, 146.
 Ganga Rāja of Ummattūr, rebellion of —, 11; defeated by Krishna Rāya, 111, 130.
 Gaṅgādēvi, wife of Kampana, 2, 23, 48, 61.
 Gangamma (Rāṇa), 228.
 Gaṅgināyaka, defeated by Somadēvarāja, 79.
 Gaṅginayanikonda, 80.
 Garikipādu, 109, granted to Anambhatta by Aḷiya Rāma Rāya, 241.
 Garuḍādri (Ahobīlam), 205.
 Garuḍanagara, attacked by Sangama II, 50.
 Garuḍanārāyaṇa, banner presented to Pemmasāni Timma, 242.
 Gatāta Khan, Amin Khan's brother, 236.
 Gaurā Redḍi, defeated by Soma dēva Rāja, 79.
 Gauta, Saḷuva, 90.
 Gautama (Saḷuva), 32, 83.
 Gautami (Gōḍavari), 183.
 Gaya, 305.
 Gerasappi (Gersoppa), Bhairā Dēvi, ruler of — defeated by Sankannā Nayaka of Ikkēri, 339.
 Ghanādri (Penukonda), acquired by Dēvarāya II, 68.
 Ghanagiri (Penukonda), protected by Jagadēva Rāya of Chennapaṭṇa, 229; Raghunātha of Tanjore placed Rāmadēvarāya on the throne of — 255; Śrīrangarāya's capital, 302.
 Ghaṇṭa Singayya, same as Singayya, Ghaṇṭa.
 Ghaṭikāchala, 202.
 Gingi, captured by Saḷuva Narasimha, 8, 35, 86, 309.
 Gingi, Nāyakas of, 21, 265, 287.
 Giryappa, Gobbūri, father-in-law of Prince Gopāla, 222.
 Giryāmbā, 228.
 Gīta Govinda, 212.
 Goa, Mādhavāchārya, governor at — 51; musk imported from —, 57; invasion of Sankannā Nayaka of Keḷaḍi against —, 337.
 Gobbūrivāru, 131, 229.
 Goda, 133.
 Godavari, the Vijayanagar frontier, 8.
 Gōḍuguchinta, 88.
 Gokarṇam, 9, 10, 117, 171; Sivappa Nāyaka of Ikkēri's benefactions at —, 347.
 Gōḷeru, 181.

- Golkonda, Sultan of, Aḷiya Rāmarāya defeats the —, 15, 183; siege of Penukonda by —, 19; invasion of Vijayanagar territory by —, 22; Krishna Rāya's success over the —, 112, 131; captures Konḍaviḍu, 240; invades Vijayanagar territory, 285, 305.
- Gopa, Nādiṇḍla, nephew of Saḷuva Timma, 11, 116, 144, 149, 151.
- Gopa, Saḷuva, 62.
- Gopāla, son of Prince Rangapa, and grandson of Venkaṭādri, 222; adopts Śrīranga III, 311.
- Gopama, wife of Āravīti Timma, 205, 210.
- Gopamāmba, wife of Nādiṇḍla Varada, 146.
- Gopaṇa, Brahman general, invasion of the south, and restoration of Śrīrangam, 27, 29, 48.
- Gopa-Tippa, Saḷuva, 62, 63; author of Talaḍīpika and the commentary on the Alankārasūtra, 62, 63.
- Gōrāshṭra (Goa), Ikkēri Basava rules over, 350.
- Goshṭipura (Tirukkottiyūr), 34.
- Govinda Dīkshita, Minister of Achyuta and Raghunātha of Tanjore, 253; author of Sāhityasudhā, 267; advises Achyuta to renounce the throne in favour of Raghunātha, 270, 286; was commander-in-chief as well as prime minister of Raghunātha, 323.
- Grand Anicut cut by Jagga Rāya, 20.
- Gujjari Kalyāṇa Rao, 116.
- Gulbarga, 116.
- Gunḍa, Saḷuva, 31, 83, 91.
- Gujjula Viri Nēḍu, defeated by Somadevarāja, 79.
- Gunṭur, 4, 112.
- Gurunātha, Venkaṭappa Nayaka of Ikkēri constructs the temple of —, 345.
- Gurvama, wife of Dāmarla Venkaṭa, 304.
- Gutti, Rāma Rāya retires to —, 15, 113, 181, 182, 190.
- Gutti (Chandragutti), 195.
- Guzerat, 63, 64, 151.

H

- Haiderabad, 171.
- Haidar Khan, Ibrahim Kuṭb Shah's general, captures Konḍapalli, 238.
- Haig, Colonel, 115.
- Hallisusēna (Ali Hussain ?), 103.
- Hamsa, fort, 183.
- Handēvāru, 233.
- Hande Anantapuram, the annals of —, 15, 44, 178, 231.
- Hanuma of Santebeṇṇūr attacks Venkaṭappa Nayaka of Ikkēri, 344.
- Hanumappa Nayudu, Hande helps Aḷiya Rāma Rāya, 178, 231.
- Hanumoji Pantulu, ambassador of the Padishah? at the court of Raghunātha of Tanjore, 261.
- Hānugallu (Hangal), Venkaṭappa Nayaka of Ikkēri erects a pillar of victory at —, 344.
- Haravilāsam of Śrīnātha, 4, 55.
- Harihara I, 77.
- Harihara II, patronised Avachi Tippaya Seṭṭi, 4; patron of Chennubhaṭṭa, 49, 52, 54, 55, 77.
- Harima, sister of Dēva Rāya II, 62.
- Harischandra, Orissa chief, taken prisoner by Haidar Khan, Ibrahim Kuṭb Shah's general, 238.
- Harpanahallī, the chief of — helps Sivappa Nayaka of Ikkēri, 309.
- Hassan, Kodanḍarāma defeats Dalavāy Kumārāyya at —, 22; Sivappa Nayaka of Ikkēri cedes to Śrīranga Rāya III, 309; Sivappa Nayaka of Ikkēri defeated at —, 21.
- Hayapati, 160.
- Hēmādri, 267.
- Hēmakūṭa, 139.
- Heuna, the — defeated by Narsa Nayaka, 9, 106, 172.

Hibbējagara, fort constructed by Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, 344.

Himālayas, the, 91.

Hira Vijaya Sūri given the title Savāi by Akbar, 103.

Hoḷe Honnūr added to Keḷadi, 337.

Hukumi, 306.

Hurmatti (?), 114.

Hurumanji (Ormuz), 57.

Huttari (?), 88.

I

Ibharām, 216.

Ibrahim Adil Shah, invasion against —, 337.

Ibrahim Kuṭb Shah, The Nawab of Ahmadnagar renounces the friendship of —, 216; invades the Vijayanagar territory and occupies Ahobilam, 233; The conquests of —, 236; captures Udayagiri, Kondaviḍu and other places, 240, 243.

Ikkēri, 21, 131, 309.

Ikkēri Ārangam, 118.

Imādu-l Mulk, 184.

Immaḍi, title, 103.

Immaḍi Ankuśa of Chennapatna, 227, 229.

Immaḍidēva Rāya (Mallikārjuna), 192-fn.

Immaḍidēva Rāya, author of Mahānātakasudhānidhi, 60.

Immaḍi Hampa Nāyuḍu, Haṇḍē, 231.

Immaḍi Sadaśiva Nāyaka, 196.

Indraji, 182.

Irugapa Daṇḍanātha, General of Harihara II, author of Nānārtharatnamāla, 52.

Īśvara Nāyaka, general of Saḷuva Narasimha fights with the Sultan of Bidar, 8; his conquests, 87, 106, 108, 170, 176.

J

Jaffna captured by the Portuguese, 20, 265, 287.

Jagadēka Rāya (Rāṇa) of Chennapatna, 228.

Jagajjhampā, umbrella presented to Sivappa Nāyaka of Ikkēri, 347.

Jagannath, 233.

Jaganmohini, Gajapati's daughter, 116.

Jagatāpa Rāya (Rāṇa) of Chennapatna, 228.

Jagga Rāya, Gobbūri, massacres the royal family, 20; different from Jagadēva Rāya of Chennapatna, 229; war with —, 244; killed by Raghunātha of Tanjore, 255; battle between Raghunātha and Jagga Rāya, 259, 272, 286, 305, 308.

Jaimini Bhāratam, dedicated to Saḷuva Narasimha, 2, 29, 48, 85.

Jakkana, author of Vikramārka-charitram, 63.

Jalanogi (?), Avachi Tippaya Seṭṭi imports gold from —, 57.

Jalihaḷu, Sadaśiva Nāyaka of Ikkēri conquers —, 195.

Jallipalli, captured by Krishṇa Rāya from the Gajapati, 138.

Jāmbavatikalyāṇam by Ēkāma-nātha, 227.

Jāmbavatikalyāṇam of Krishṇa Rāya, 11, 142.

Jambukēśvaram, Krishṇa Rāya visits —, 91.

Jambulamaḍaka (Jammalmaḍugu), battle of —, 248.

Jammiloaya, Krishṇa Rāya conquers —, 133.

Jambūradēsa, the governor of — becomes hostile to Keḷadi, 337.

Janakamma, wife of Prince Rama, grandson of Aḷiya Rāma Rāya, 185.

Jannamantri, father of Vennelaganti Siddhamantri, 63.

Janyāla Kasavāpātra defeated by Krishṇa Rāya, 137.

Jayadēva, 212.

Jayamangala, 291.

Jayanissāru, 291.

Jayantaseṇa, Rāga invented by Ragunātha of Tanjore, 269.

Jēlōrisimhāsanapaṭṭana, 191.

Jilleḷla Krishṇa Rāju, father-in-law of the emperor Venkaṭapati, 243.

Jingi, Nāyaka of — defeated by Vijayarāghava, 255; defeated by Dāmarla Chenna, 305; account of the Nāyaks of —, 272, 305, 308.

Jurnūrū, 183.

Jūtūru, Victory of Aliyarāma at —, 182; Victory of Kodandārāma at —, 312.

K

Kācha of Adoni defeated by Aravīti Rāmarāja, 102, 204.

Kachacharitra, 291.

Kādavars same as Vanyarājas, 23.

Kakatiya, Gaṇapati, 4.

Kakutsthavijayam, written by Maṭli Ananta, 248.

Kālā, Bommalāta, patron of Līlavati of Vallabhāchārya, 156.

Kālahasti, 117, 132, 158, 304.

Kallars, Cholaga's oppression of the —, 271.

Kalamba, fort, 183, 306.

Kalāvati, wife of Raghunātha of Tanjore, 254.

Kālīka, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri constructs the temple of —, 345.

Kāṭinga, Saḷuva Narasamha's campaign against the —, 9, 91; Krishna Rāya's campaign against the —, 132.

Kallinātha, Chatura, 192; author of the commentary on the Sangītaratnākaram, 192.

Kaluvakolu, captured by Somadēvarāja, 80.

Kalyāṇa, the capital of Saḷuva Guṇḍa, 32, 83; conquered by Krishna Rāya, 116; captured by Aḷiya Rāmarāja, 182; Sadāśīya Nāyaka of Ikkēri, 195; Śrīrangarāja invades against —, 231.

Kāmadhēnu, commentary on Vāmana's Kavyāṅkāra Sūtras, 62.

Kāmāmba, mother of Chaundapāchārya, 54.

Kāmandakam, dedicated to Konḍaraju Venkaṭarāju, 233.

Kambam, 140.

Kambammet, conquered by Krishna Rāya, 138; captured by Ibrahim Kuṭb Mulk, 238.

Kambugirisvāmi hills, 45.

Kampa, brother of Bukka Rāya, 46, 48.

Kampana, the elder son of Bukka Rāya, 23.

Kampana, Kumāra, his invasion into the south, conquers Śambuvārāja; restores Śrīrangam and captures Madura, 9, 23, 29, 32.

Kampana, Sangama his son, 47.

Kampanna, general, 114.

Kamparāyacharitram, 2, 23.

Kanakagiri, conquered by Krishna Rāya, 133.

Kānchi, advance of the Gajapatis as far as —, 5, 7, 50; Saḷuva Narasimha ruling over —, 83; Krishna Rāya's benefactions at —, 132; Achyuta Rāya's benefactions at —, 159.

Kandanol (Kurnool), captured by Somadēvarāja, 77, 178, 181; Aḷiya Rāma Rāya captures —, 15, 102, 204; Venkaṭādri had his headquarters at —, 222.

Kandukūr, 88, 114, 131.

Kandur (?), 114.

Kāṇikallu, granted to Haṇḍe Hanumappa Nāyudu, 179.

Kanji-Kāvēri-Pothi, 5.

Kannanūr, Muhammadan invaders encamp at —, 34.

Kauravadurga, captured by Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, 345.

Kāṇṭakānana (Mūlvāy), 23.

Kāntarāja, Tirumala, 137.

Kanyākumāri, 117, 182.

Kapileśvara Gajapati, joint invasion of Vijayanagar by — and the Bahmani Sultan, 5, 7, 170.

Kappaṇas, 111.

Karṇāṭa, 23.

Karuvanallūr, Krishna Rāya's benefactions at —, 117.

Kāsappa Oḍeya, defeated by Aravīti Rāma Rāya, 102.

- Kasavapatra, Janyala, defeated by Krishna Rāya, 133, 137.
 Kashmir, Sankaṇṇa Nāyaka of Ikkēri visits, 338.
 Kaśi, Saḷuva Narasimha's coronation at —, 91; Sankaṇṇa Nāyaka of Ikkēri visits and makes valuable endowments at —, 338.
 Kaśikhandaṁ, 62.
 Kastūri Ranga, of the Yacha family, brother-in-law of Dāmarla Venkaṭa, 304.
 Kastūri Rāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Kastūri, Rāṇa, son of Ankuśa, 228.
 Kaṭaka, 83.
 Kaṭṭa Rangappa Rāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Kāveri, 91, 108, 138, 170, 217, 274.
 Kavichamatkārapradarsini, 225.
 Kavi-Dēvēndra, title of Vallabhāchārya, author of Līlavati, 156.
 Kavisarvabhauma, title of Rājānātha, 117.
 Kāvyalankārasūtra, 62.
 Kāyal, conquered by Udaya Mārtaṇḍa Varman, 16.
 Kāza, 151.
 Kēdāra, Śivappa Nāyaka's benefactions to —, 347.
 Kēdārēśa, God, 338.
 Keḷadi, 194.
 Keḷadi Basavabhūpala, author of Sivatatvaratnākara, 194.
 Kembavi, Krishna Rāya's victory at —, 133.
 Kēraḷa (Malayaḷam), 34, 195, 205; Śivappa Nāyaka of Ikkēri constructs forts in —, 347.
 Kēsama, wife of Dāmarla Venkaṭa, 304.
 Keśava, Dāmarla, son of Dāmarla Venkaṭa, 304.
 Keśavappa Nayudu, Bisapakam, General of Visvanātha Nāyaka, 323.
 Khaṇḍanapura (Kaṇṇanūr), captured by Mussalmans, 34.
 Khan Khan defeated by Amin Khan, 240.
 Khem Naik, his invasion of Jaffna, 287.
 Khurāsānīvaru, 129.
 Kirātas, 159.
 Kodanda Rāma, his invasion of the Mysore territory, 21, 22.
 Koilkonda, captured by Ibrahim Kuṭb Mulk, 238.
 Kokaṭam village granted to Peddana, 153.
 Kommadhārāpura, 86.
 Kōṇa conquered by Krishna Rāya, 133.
 Kōṇa, elder brother of Aḷiya Rāma Rāya, 216, 224.
 Kōṇa, Dāmarla, brother of Dāmarla Vengala, 304.
 Kōṇa, Nādinḍla, elder brother of Nādinḍla Appa, 146.
 Konamamba, mother of Siddhirāju Timmarāju, 211.
 Konappa, son of Āravīṭi Timma, 205.
 Kōṇḍa, son of Āravīṭi Rāma Rāja, 103, 216.
 Kōṇḍa, son of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Kōṇḍa, Nādinḍla, uncle of Nādinḍla Appa, 146.
 Kōṇḍa, Jilleḷḷa, father-in-law of Prince Timma, nephew of the Emperor Śrīranga III, 311.
 Kōṇḍamarusu, Rāyasam, 114.
 Kōṇḍamarusu, 113.
 Kōṇḍamma, wife of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Kōṇḍamma, wife of the Emperor Venkaṭapati, 243.
 Kōṇḍamma, wife of the Emperor Rāma I, 244.
 Kōṇḍapalli, captured by Krishna Rāya, 131; captured by Aḷiya Rāma Rāya, 184; captured by Ibrahim Kuṭb Shah of Golkonda, 238.
 Kōṇḍavīdu, Kumāragiri Redḍi of —, 4, 57; captured by Krishna Rāya, 112, 114, 131, 133, 135, 158; Nādinḍla Gopa, Viceroy at —, 144, 149, 158; Siddhirāju Timarāju, Governor at —, 211; Ekāmranātha

- born at —, 227; captured by Amin Mulk, 240.
- Kondayya (Rayasam Kondamarusu), 114.
- Kondrāju Venkaṭarāju, captures Ahoḃilam and makes endowments there, 233.
- Konērinmaikondān, 171.
- Konērunātha Kavi, author of Balabhaḡavatam, 204, 225.
- Konēṭamma, wife of Rangappa, son of Venkaṭādri, 222.
- Konēṭamma, wife of Venkaṭapati, brother of Śrīranga III, 311.
- Konēṭamma, wife of Prince Timma, nephew of the Emperor Śrīranga III, 311.
- Konēṭi Kondrāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
- Konēṭirāja, 108, 171.
- Kongu, conquered by Saḷuva Narasimha, 8.
- Kongudhārāpuri, 86.
- Koṭa Rāchūru, captured by Somadēvarāja, 80.
- Koṭikolāhala, 195.
- Koṭṭisvara, Bhadrappa Nayaka's benefactions at —, 348.
- Koṭṭāmu, captured by Krishna Rāya, 133.
- Kovēla Nellūru, captured by Saḷuva Narasimha, 88.
- Kṛīḍabhirāmam, translation of Prēmābhirāmam, 4, 55.
- Krimikantha Choḷa, 202.
- Krishṇāmbika, Saḷuva Timma's sister, 144, 146, 149.
- Krishṇamiśra, 144.
- Krishṇamma, wife of Venkaṭādri, 222.
- Krishna, River, 112, 160, 240, 243.
- Krishna Rāya, 10, 11, 12, 13, 17, 106, 129; Āmuktamālyadā written by —, 132; Pārijāta-paharaṇam dedicated to —, 138; Jāmbavatīkalyāṇam written by —, 142, 143, 144, 146, 148, 151, 152; honours Vallabhāchārya, 154; references in Tamil, 155, 178; Rāma Rāya marries the daughter of —, 184, 190, 241, f.n., 302; defeats Nagama Nayaka, 319; his campaigns and benefactions, 112, 131.
- Krishna, tutor of Krishna Rāya in Music, 252.
- Krishṇa (Krishṇapa), the son of Āḷiya Rāma Rāya, 184.
- Krishna, grandfather of Chevva of Tanjore, 254.
- Krishna, Dāmarla, son of Venkaṭa, 304.
- Krishna Rāja, Nandyāla defeated by Venkaṭapati, 243.
- Krishṇāmba, wife of Dāmarla Chenna, 304.
- Krishṇamma, wife of the Emperor Venkaṭapatirāja, 243.
- Krishnappa Nayaka of Gingi allies with Choḷaga, 272; is rescued from prison by Raghunātha of Tanjore, 286; defeated by Dāmarla Venkaṭa, 308.
- Krishṇarāyasamudram, 117.
- Krishna-Rāya vijayam, II, III, 116, f.n., 129.
- Krishṇārjunasamvādam of Nāḍinḍla Gopa Mantri, 149.
- Krishnayya, Sabinṭsu, officer under Kodanḍarāma at the battle of Hassan, 312.
- Kriyāśaktirāja, Chandrabhūsha honours Śrīnātha, 61.
- Kriyāśkti Deśika, 51, 61.
- Kṣhīrataranginī (Pālār), 23.
- Kūḍalāttūr, Dāmarla Chenna's victory at —, 305.
- Kulaśekhara, other name of Perumāḷ Parākrama Paṇḍya 171.
- Kulbarga, 132, 133, 183, 195, 231.
- Kumāra Dhūrjati, author of Krishnarājaviḡayam, III, 129.
- Kumārāgiri Reddi of Kondavīḍu patronises Avachi Tippayya Seṭṭi, 4, 57.
- Kumāra Hanumīra Mahapatra defeated by Krishna Rāya, 134.
- Kumārājadēka Rāya, Rāṇa, 228.
- Kumāra Kampana, his conquests, 2.

Kumāra Krishnappa, his share in Viṭṭhala's campaigns, 17.
 Kumāra Rangayya, Officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Kumārappa, Daḷavay, defeated by Kodanḍarāma, 22, 312.
 Kumāra Sarasvati, his verses about Krishna Rāya, 155.
 Kumāra-Tāṭachārya, 126.
 Kumbhakoṇam, 91, 175, 252, 267, 274, 288, 323.
 Kumbhasē (Kumsi?), Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri defeats his enemies at —, 344.
 Kundāni conquered by Śaḷuva Narasimha, 88.
 Kuniyur plates of Venkaṭa II, 310.
 Kuntala, 83, 106.
 Kuntisara (?), 80.
 Kūram family, 34.
 Kuṟṟālam, 117.
 Kurugoḍu, 179.
 Kuṭavāchalēndratatāvāsin, 91.
 Kuṭbu-l-Mulk, 184.
 Kutb Shah defeated by Krishna Rāya, 113, assists Salakam Timma, 178, defeated by Tirumala Rāya, 213, The Nizam repudiates the friendship of —, 216; defeated by Venkaṭādri 222, protected by Aḷiya Rāma Rāya, 224, defeated by Śrī-ranga Rāya, 230, 306, 311.
 Kuvalayavilāsa, dedicated to Śrīranga Rāya I, 230.
 Kuvalayānanda, of Appayya Dīkshita, 250.

L

Lakkamāmba, sister of Aḷiya Rāma Rāya, 225.
 Lakkāmba, wife of Īśvara, 106.
 Lakkāmba, wife of Āravīti Rāma Rāja, 103, 204.
 Lakkappa, Governor of Madura, 9.
 Lakkappa organises the Madura province, 9.
 Lakkuhaḷḷi presented to Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, 344.

Lakshmama, wife of Śaḷuva Timma, 146.
 Lakshmāmba, mother-in-law of Raghunātha of Tanjore, 254.
 Laksh mām̐ba, wife of Dāmarla Ven gaḷa, 304.
 Laks hmamma, wife of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Lakshamma, wife of Śrīranga, son of Aḷiya Rāma, 185.
 Lakshamma, wife of Rāṇa Ankuṣa, 228.
 Lakshmidhara, Cherukūri, 212.
 Lakshmidhara, Lolla, 151.
 Lakshmi-kumāra Tāṭachārya preceptor of Venkaṭāpatīrāya, 251.
 Lakshminārāyaṇa, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri constructs the temple of —, 345.
 Lakshmi-patīrāju defeated by Krishna Rāya, 137.
 Lakshmi-vilāsam, work by Rāyasam Venkaṭapati, 230.
 Lakshmi-vilāsam, palace of Raghunātha at Tanjore, 271, 284.
 Līlāvati, 156.
 Linga, Harihara II's general, 56.
 Linga, Vēlūri, donor of the Viḷapakam grant, 251, Dāmarla Chenna makes war on —, 21, 305.
 Lingamantri, cousin of Chennamarāja saves the life of the General Pemmasāni Pedavīra, 241.
 Līngāmātya, Nādīndla, 148.
 Līngāmba, wife of Dāmarla Chenna, 304.
 Lingamma wife of Rāṇa Ankuṣa, 228.
 Lōkachārya (Pillai), 33.
 Lolla Lakshmidhara, 151.

M

Mackenzie Records, 12, 22, 112, 239, 312, 319.
 Madālasa Charitra, work by Krishna Rāya, 133.
 Madanagopāla Vilāsam, palace at Tanjore, 265.

- Madana Mulk Barid, defeated by Gatāta Khan, 236.
 Mādanna, Governor of the Chola country, 9.
 Mādanna, Raviḷḷa, associate of Jagga Rāya in his rebellion, 260.
 Mādanna, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Mādarasa, Governor of Bankā-pura, 196.
 Mādaya, Nādinḍla, 146.
 Mādayagāri Mallaya, author of *Rajasekharacharitramu*, 113.
 Maddagiri, the chief of — helps Sivappa Nayaka of Ikkēri, 309.
 Mādemulu reduced by Krishna Rāya, 133, 236.
 Mādhava, the establisher of the path of the Upanishads, 3, belongs to a Gotra different from that of Mādhava Vidyāranya, 3, 5, 61.
 Mādhava Vidyāranya, same as Vidyāranya Mādhava.
 Mādhavāchārya; same as Mādhava Vidyāranya.
 Mādhava Mantri, Nādinḍla, 146.
 Mādhaviya Dhātuvṛtti, 46.
 Mādhuravāṇi, poetess in the Court of Raghunātha of Tanjore, 270.
 Mādhurāvijayam of Gangādēvi, 48.
 Mādhyārjunam, 324.
 Mādirāja, Saḷuva, 32.
 Madras, constructed by Ayyapa, 21.
 Madura, Mussalman Garrisons at —, 2, 29. Narasa Nayaka marches against —, 9, 10, 13. Kamparāya conquers the sultan of —, 24. Saḷuva Mangu conquers —, 32. Nayakship of — founded, 17. Saḷuva Narasimha marches to —, 92. Narasa captures the town of —, 106, 108. Salakam Timma marches to —, 159. Raghunātha defeats the Nayak of —, 255, 265. Venkaṭapatirāya lays siege to —, 302, 305, 309.
 Mahābali, 18.
 Mahāchārya, 202.
 Mahādēvapura, town presented to Sankanna Nayaka, 337.
 Majjhula Khan, officer of Bijapur sent against Ikkēri, 339.
 Mahānātakasudhānidhi of Immadi Dēva Rāya, 60.
 Mahānātakasyāgrajāta Kavya, 85.
 Mahimnastava, 151.
 Māhishmati, 306.
 Mahammad, Bahmani Sultan, fights with Saḷuva Narasimha, 7.
 Mahammad, fights against Sōmadēva and is taken prisoner, 6, 77; probably Mahammad Shah I, Bahmani, 7.
 Mahrattas, Gingi and Tanjore fall into the hands of the —, 21.
 Mahūr (Mahura), 88, 183, 306.
 Maidavolu, 149.
 Mailāra, Venkaṭappa Nayaka of Ikkēri constructs the temple of —, 345.
 Mākārāju helps Jagga Rāya, 244, 290, 308.
 Makkhā, 183, 225, 305.
 Malakappa Nayudu Haṇḍe, 231, 248.
 Malayālam, 34, 195.
 Malayakūta, 138.
 Malayamāruta Kavi, 138.
 Mallāmbikā, Queen of Saḷuva Narasimha, 83, 90.
 Mallamma (Rāṇā), 228.
 Mallana, Mādayagāri, 113, 131, 146.
 Mallappa, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Mallarāshṭra, granted to Basava of Ikkēri, 350.
 Mallayya, Nandi, 87.
 Mallikārjuna, son of Dēva Rāya, beat off the invasion of the Bahmani Sultan and the Gajapati, 5, 6, 7, 65, 192.
 Mallūkhan, 137.
 Mānābhuraṇa, 10, 177.
 Mānabhūsha, killed by Narasa Nayaka, 9, 172.
 Mānakavacha, other name of Mānabhūsha, 172.

Mānavadurga, Narasa's conquest of —, 10, 105, 108, 171.
 Manchapāchārya, brother of Chaundapāchārya, 54.
 Maṇḍuva, 88, 225, 306.
 Mangu, Saḷuva, see Saḷuva Mangu.
 Mannārgudi, 254, 255, 267.
 Mannāru Dāsa, son of Vijaya-raghava Nāyaka of Tanjore, 325.
 Mannehamvīra, title of Maṭṭa Ananta, 248.
 Mannemārtānda, title of Penmesāni Timma, 242.
 Manubolirāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Manucharitram, 152, 158.
 Mānuva, 171, 205.
 Mānvi (Mānavadurga), 10, 88, 106, 171, 205, 225.
 Marakatanagara (Virinchipuram), 23.
 Marava, the — killed by Narasa Nāyaka, 9, 108.
 Marco Polo, 4.
 Māsūr added to Keḷadi, 337.
 Maukti katulāpurusha, 139.
 Māyana, Sāyaṇa's son, 47.
 Māyūra (Māyavaram) Raghunātha's benefactions at —, 324.
 Melkote, 34.
 Metuku (Metk) captured by Ibrahim Kuṭb Shah, 238.
 Miḍigēsi, battle at —, 241.
 Mōpūru, village granted to Vinikonda Vallabharāya, 56.
 Mosalimaḍugu, 80.
 Mōtupalli, inscription of Kaka-tiyya Gaṇapati, 4.
 Mudugal (Mudgal), 80, 112, 131, 182, 224.
 Mukku Timmana, 113.
 Mukundadēva, respects Parāṅkuṣa, 233.
 Mukunda Harichandan, usurper-king of Orissa, 233, 238.
 Mulbagal, 2, 62.
 Mulkināḍu, 56.
 Mummāḍi, title, 103.
 Munnali (Minnal?), Linga of Vellore defeated by Dāmara Chenna at —, 305.
 Muraḷidhara Dāsa, 154.

Murāri, 195.
 Murasas, Raghunātha reduces the —, 285.
 Mūrteppa, officer of Raghunātha of Tanjore, 260.
 Mūrtiṭṭa Khan defeated by Rāṇa Jagadēka Rāya, 228, 229.
 Mūrtimāmba, wife of Chinachevva of Tanjore, 254, 285, 323.
 Mūrtimāmba, wife of Achyuta Nāyaka of Tanjore, 254.
 Mylapore, 21, 308.
 Mysore, the modern, formation of the —, 19, 21, 22, 302, 312.
 Mysore Archæological Report, 344.

N

Nadabāla Nāyaka, 79.
 Nādinḍla Gōpa, same as Gopa, Nādinḍla.
 Nāgamandala, 91.
 Nāgamangaḷa, Saḷuva Narasimha's inscriptions extend from Chandragiri to —, 8.
 Nāgama Nāyaka, sent against Virāṣekharachola, serpersedes the Pāndya in authority, 12, 17, 111, 319.
 Nāgāmba, mother of Krishna Rāya, 106, 108, 109, 172.
 Nāgamangaḷa, 348.
 Nāgarakhanda, 91.
 Nāgaraśa Nambi, 155.
 Nāgarjunakonda, 114, 184.
 Nāgavamśi, 115.
 Naishadham, 61.
 Nalācharitram of Raghunātha, 267.
 Nāmāna Mantri, ancestor of Nādinḍla Gopa, 146.
 Nānārtharatnamāla, 52.
 Nandanandana, 291.
 Nandēla, 129, 179, 243.
 Nandi Mallayya, same as Mallayya, Nandi.
 Nandi Singamātya, father of Nandi Timmakavi, 138.
 Nandi Timmana, author of Parijātapaharaṇam, 106.
 Nandyal, 45, 102.
 Nannapārya, Nādinḍla, 146.

- Naragonda, 88.
 Naraharipātra, 137.
 Narapa, Jillella, father-in-law of Chinna Venkata, 311.
 Nāraparāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Narapativijayām (Rāmarājīyam), 21, 79.
 Narasabhūpaliyam, 224.
 Narasa Nāyaka, son of Īśvara, general of Śāluva Narasimha, fight with the Sultan of Bidar, the order of his campaigns, 8, 10, 87, 106, 108, 158, 170, 176, 302.
 Narasarāju, Pochirāju, 224.
 Narasappa, officer under Raghunātha of Tanjore, 259.
 Narasimhācharya, Eṭṭūr, raises the ghosts that afflicted Virūpāksha, 6, 72.
 Narasimha, Śāluva, Śāluvābhyudayam throws much light on the career of —, 7, 90; his usurpation, 7, 86; beats his enemy up to Rājamundri, 7; starts from Chandragiri, 91; captures Udayagiri, 8, 9, 50, 80, 91; author of Rāmābhyudaya, 32, 83; his campaigns, 86, 88, 99, 170, 176, 204.
 Narasimha, other name of Narasa, 108.
 Narasimha, Jillella, father-in-law of Śrīraṅga Chikka Rāya, 244.
 Narasimhapurāṇam, dedicated to Narasa Nāyaka, 85.
 Narasingama, wife of Rāma, son of Tirumala Rāya I, 213.
 Narasingamma, wife of Prince Rāma, grandson of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Nārāyaṇa, author of Raghavēndravijaya, 252.
 Nārāyaṇapuram, 35.
 Narbada, 92.
 NārāyaṇIdēvi, queen of the Emperor Vijaya, 68.
 Nārāyaṇivilāsam, of Prince Virūpāksha, 53.
 Nava Tirupati, 117.
 Nāyanmārs, 155.
 Negapatam, the Portuguese driven from — by Raghunātha, 271; Chengamala Das is taken to —, 325.
 Nellore, 4, 57.
 Nellore District in the possession of the Gajapati, 7.
 Nelson, his dating the foundation of the Nayakship of Madura, 8, 13, 312.
 Nēpāla (Jaffna), Raghunātha's expedition against —, 265, 270, 284, 287.
 Nīlakanṭha Nēpāla (Nepal), Sankannā Nāyaka visits —, 338.
 Nīzam-ul-Mulk of Ahmadnagar, 236.
 Nizām Shah, 130, 178, 182, 213, 216, 222, 305, 306.
 North Arcot District, 21.
 Nṛsimha, Rāma, 228.
 Nṛsimhadēva, 35.
 Nṛsimhaguru, 71.
 Nṛsimhāśramin, 204.
 Nuniz, his account of Achyuta Rāya utterly confused, 11, 14.
 Nūrū Khan defeated by Rāṇa Jagadēka Rāya, 228, 229.

O

- Oba, Gobbūri, father-in-law of the Emperor Venkaṭapati, 243.
 Oba, Gobbūri, father-in-law of Prince Rāma, 184.
 Oba, Gobbūri, father-in-law of the Emperor Peddavenkaṭa, 311.
 Oba, Pochirāju, brother-in-law of Aḷiya Rāma Rāya, 225.
 Oba, Śūrāpa, father-in-law of Prince Rāma, 184.
 Obala, father of Siddhirāju Timmarāju, 211.
 Obala Raju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Obamāmba, mother of Achyuta Rāya, 108, 158, 172.
 Obamma, wife of the Emperor Venkaṭapatirāja, 243.
 Obamma, wife of Prince Rāma, 184.

- Obamma, wife of Śrīranga, Chikka Rāya, 244.
 Obamma, wife of Rāma rescued by Yācha, 244.
 Oddadi, reduced by Krishna Rāya, 133.
 Oddiya, 86.
 Oduva Tirumalamma, same as Tirumalamba of Varadambikāparināyam, 170.
 Oppert, Dr. G., Editor of Rāmārājyām, 6.
 Orissa, Krishna Rāya's campaign against —, 11; advance of — to the south, 5, 57, 86, 130, 143, 155, 158, 236.
 Ormuz, importation of horses from, 4, 57.
 Ōrugallu (Warrangal), 182.
 Owk, 103, 129.
- P**
- PadaivIdu (Rajagambhīram), 23.
 Padishah Vazir, title of Hanḍe Malakappa Nayudu, 232.
 Padma Purāṇa, 345.
 Paigova (Pegu), 183, 305.
 Palār, 23.
 Paḷavānēri, Raghunātha encamped at —, 259.
 Palemkoṭa Yatirāja defeated at —, 305.
 Panchamatabhanjanam, 202.
 Pāṇchālarāya, 112.
 Panchanada, 267.
 Pandanallūru, fort of — constructed by Vijayarāghava, 255.
 Pandu, 45.
 Paṇḍuva (Panve), 225.
 Paṇḍya, the — carried the complaint against Nāgama Nāyaka to Krishna Rāya, 12; carries the complaint against Sellappa to Achyuta Rāya, 12; King killed by Narasa, 9; country conquered by Udaya Mārtaṇḍa, 16; retire to Tinnevely, 10, 111, 158, 205, 270, 319, 205, 255.
 Pāṇērāju, father-in-law of Prince Timma, son; of Aḷiya Rāma, 185.
 Pāngal, 183.
 Pangalur, 195.
 Pannāla, 305.
 Pānugal, 238.
 Pāpa, Dāvalu, defeated by Chenna, 305.
 Pāpamma, Queen of Śrīranga III, 311.
 Parākrama Paṇḍya, Arīkesari, 171.
 Paramayogivilāsam, 211.
 Parangi (Portuguese), 267, 287.
 Parāṅkuśamahāmuni, 233.
 Pararājasekhara Paṇḍāra, made king of Jaffna by Andreu Fustado, 287.
 Pāraśikas (Portuguese), 271.
 Paravāraṇavārāṇa, title granted to Śivappa Nāyaka by Śrīranga Rāya III, 347.
 Pārijātāpaharaṇamu by Nandi Timma Kavi, 11, 106, 138, 172.
 Pārijātāharaṇam of Raghunātha, 267, 270.
 Paśupatikoil, 267.
 Paṭtukkoṭṭai, fort constructed by Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore, 324.
 Paṭupettanūrpura, 158.
 Pāvāchala, 65.
 Peda Chevva, elder brother of Chevva of Tanjore, 254.
 Peda Malla, brother of Chinna Chevva of Tanjore, 254.
 Peda Jagadēka Rāya (Rāṇa), 228.
 Peda Timma, son of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Peddana, Allasāni, 113, 131, 152.
 Peddanandirāju, Jilleḷḷa, father-in-law of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Peddavenkaṭa, grandson of Aḷiya Rāma, 185, 310.
 Pedda Vīrappa Nāyaka, Vīrappa Nāyaka of Tanjore, 324.
 Pemmasāni Peda Vīra, his life saved by Lingamantri, 241.
 Pemmasāni Rāmalinga, 112, 241.
 Pemmasāni Timma, 112, 241.
 Pennar, Venkaṭapati defeats Kuṭb Shah on the banks of the —, 243.

- Penukonda captured by Sājuva Narasimha, 8 ; supports Ajiyārāma Rāya, 15 ; capital removed to —, 18 ; Srīranga besieged at —, 19, 68, 86, 88, 92, 178, 181, 216, 229, 255, 272, 285, 302.
- Periyaḷavar, 133.
- Perumāḷ Parākrama Pāndya, 171.
- Perumāḷ Mudaliar, officer under Raghunāth of Tanjore, 260.
- Persia, 103, 205.
- Pikkilḷu reduced by Sājuva Narasimha, 86.
- Pillai Lōkāchārya, 33.
- Pillalamarri Pinavīrabhadra, same as Pinavīrabhadra (Pillalamarri).
- Pimenta, his account of Śoḷaga, 286 ; his account of Dāvalu Pāpa, 305.
- Pinna Mulk, 225.
- Pinavenkatādri, son of Achyuta Rāja, 158.
- Papa Timma, Āravīti, 205.
- Pinavīrabhadra, Pillalamarri, 29, 85.
- Pinnama, 80.
- Pochama, wife of Timma, Governor of Raichur and son of Ajiya Rāma, 185.
- Pochiraju Rāmarāju, father-in-law of Rāmarāya, 244.
- Potabhūpāla of Gingi, 272.
- Potasamudra, village founded by Śurappa Nāyaka of Gingi, 272.
- Potnūri Simhādri, 115.
- Pottunūr, 115, 132, 158.
- Prahareśvara, 133, 137.
- Prapannāmṛtam, 2, 6, 8, 33, 71, 73, 202, 251.
- Prasannarāghava Nāṭaka, 212.
- Prthugiri (Penukonda), 91.
- Prayōgaratnamāla, 53.
- Punjab, the importation of camphor from the —, 4, 57.
- Podiyil Hill, 117.
- Portuguese, 1, 6, 21 ; coming of the — to the West Coast, 4 ; — chronicles corrected by literature, 10 ; — Government, its disintegrating activity, 17, 271, 287, 337.
- Pulikat (Prālayakāvēri), the Dutch at —, 21.
- Prabodha-Chandrodaya, 116, 144.
- Prabodha-Chandrodaya-Vyākhyā, 11, 144.
- Prālayakāvēri (Pulikat), the Dutch at —, 308.
- Pratāpadēva Rāya, 66, 68.
- Pratāpagiri (Śrīśailam), 68.
- Pratāparudra Gajapati', 11, 137, 143, 144, 151.
- Pratāparudra II, 55.
- Praudhadēva Rāya, 56, 65, 192-fn.
- Prayōgaratnamāla, commentary on the Śrauta Sūtras, 3.
- Prēmābhīrāmam, Sanskrit drama ; rendered into Telugu, 4, 55.
- Pudukkotah plates, 248.
- Pulladēśa, granted to Chaundappa Nāyaka, 194.
- Pundraka, 83.
- Puram Timma Nēdu, officer under Virappa Nāyaka during Jagga Rāya's revolt, 260.
- Purchas, His Pilgrimes, 222.
- Purushottama (Jagannath), 233.
- Purushottama, King of Orissa, 170.
- Purushottamaya, officer under Raghunātha, 259.
- Pūsapāṭi Rachirja, 137.
- Puttapalli, 182.

R

- Rāchabebbuli, title of Maṭṭa Ananta, 248.
- Rācha Nāyaka, Cheruku, 79.
- Rāchappagāru, the agent of Sāthagopa Jiyyangāru, 233.
- Rāchirāja, father-in-law of Achyuta, 172.
- Rāchirāja, Pūsapāṭi, 137.
- Rāchūru (Raichur), 111, 182, 131.
- Rāghavadēva, 81.
- Rāghavamma, wife of the emperor Srīranga III, 311.
- Rāghavarāya, Tirumala, 137.
- Rāghavēndra, 252.

- Raghavēndravijaya of Nārāyaṇa, 252.
- Raghunātha, son of the Emperor Tirumala Rāya, 213, 216.
- Ragunātha of Tanjore helps Rāmadeva Rāya to regain the throne, 20; his part in the war with Jagga Rāya, 244; honours Sudhīndra, 252, 253; his achievements, 255; wins the battle at Paḷavānēri, 259, 265; his literary and artistic accomplishments, 267, 269; he captures the Cholaḡa, 271, 288; defeats the Nāyak of Madura, 290; defeats the Nāyak of Gingi, 290; drives the Portuguese from Jaffna, 289, 323.
- Raghunātha, Pochirāju, father-in-law of Venkaṭapati, brother of Śrīraṅga III, 311.
- Raghunātha, Pochirāju, father-in-law of Śrīraṅga, son of Aḷiya Rāma, 185.
- Raghunāthabhyadayaṃ, by Vijayarāghava Nāyaka, 254, 259, 284.
- Raghunāthabhyadayaṃ, by Rāmaḡhadrāmbā, 244, 284.
- Raghunāthapura, village founded by Vijayarāghava of Tanjore, 255.
- Raghunātha Rāju of Owk, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
- Raghunāthavilāsa, dance performed before Raghunātha of Tanjore, 291.
- Rāghuvara, father of Rāṇa Lakshmaṃma, 228.
- Raichur, Achyuta lays siege to and reduces —, 14, 80, 131, 160, 225, 241.
- Rājagambhīraṃ, 23.
- Rāja Wodeyar lays siege to Seringapatam, 19.
- Rajamundri, in the possession of the Gajapati, and Saḷuva Narasimha's advance as far as —, 7, 184.
- Rajanātha father of Śoṇadrinātha, 85.
- Rajanātha Pindima, author of Saḷuvābhyudayaṃ, 30, 50, 90, 158, 176.
- Rajanātha Kavi, author of Achyutarāyābhyudayaṃ, 108, 170.
- Rajapaḷayaṃ, the Paṇḡyas at —, 322.
- Rajasekhara Charitraṃ by Maḡayaḡari Mallana, 146, 149.
- Rāma, son of Śrīraṅga Chikka Rāya rescued by Yachama Nāyaka, 244, 265, 304.
- Rāma, son of Emperor Tirumala Rāya, 213, 216, 302.
- Rāma, son of Koṇḡa and grandson of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
- Rāma, Pochirāju, father-in-law of Prince Tiṃma, nephew of the Emperor Śrīraṅga III, 311.
- Rāmaḡaṇa, title granted to Sivappa Nāyaka by Śrīraṅga Rāya III, 347.
- Rāmaḡhadra, Naḡindla, 146.
- Rāmaḡhadrāmbā, authoress of Raghunāthabhyudayaṃ, 270, 284.
- Rāmaḡbhyudayaṃ, 2, 31, 50, 83.
- Rāmaḡchandrapuraṃ, 144.
- Rāmaḡchandrāpura, Bhadrappa Nāyaka of Ikkēri performs Tulābhara at —, 348.
- Rāmaḡdurgā, captured by Saḷuva Guṇḡa, 32.
- Rāmagiri, 183.
- Rāma Rāja (Chattrādhīpati) takes refuge in the state of Ikkēri, 349.
- Rāmarāja Nāyaka, son of Doḡḡa Sankanna Nāyaka of Ikkēri, 337.
- Rāma Rāja Viṡṡhala, same as Viṡṡhala Rāma Rāja.
- Rāmarājīyaṃ by Venkayya, 19, 102, 181, 213, 222, 243, 310.
- Rāma, son of Āravīṡi Bukka, general of Saḷuva Narasimha, 8, 102.
- Rāma, Viceroy of Seringapatam, 18.
- Rāma, Prince, son of Venkaṭapati, brother of Śrīraṅga III, 311.

- Rama Raya, Aliya, 6; his wars against Salakam Timmaraju, 15, 178, 216; his conquests, 181, 182, 190, 194; restores Govindaraja at Chidambaram, 202; his wars with the Adil Shah, Kuṭb Shah and the Nizam Shah, 182, 216, 222.
- Rama II raised to the throne by Raghunātha, 20.
- Ramabhadra, son of Raghunātha of Tanjore, 254.
- Ramalinga, Pemmasāni, 112, 131.
- Rāmānuja, 72, 202.
- Ramarājabhūṣaṇa, 216, 221.
- Ramarājīyamu, edited by Dr. Oppert, 6, 16, 79, 102, 222.
- Rama Rāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
- Ramabhadra, Raghunātha's elephant, 259.
- Rāmānanda, tāla invented by Raghunātha of Tanjore, 269.
- Rama Saudha, palace of Raghunātha of Tanjore, 260, 265.
- Rāmasētu, 106, 267.
- Rāmāyāmātya Toḍaramalla, 196.
- Rāmāyaṇa, read to Virūpaksha by Ēṭṭūr Narasimhāchārya, 6, 72.
- Rāmāya Mantri Bhaskara, 114.
- Ramayya Pantulu, J., silver plate of Śivaji, 312 fn.
- Rāmeśvara, Sankaṇṇa Nayaka constructs at Ikkēri the temple of —, 338.
- Rāmeśvaram, Narasa's visit to —, 9, 91, 171, 285.
- Rāmeśvaram, Sankaṇṇa Nayaka of Ikkēri visits, 338; Sivappa Nayaka of Ikkēri's benefaction at —, 347.
- Raṇa family, 227.
- Raṇadulla Khan, 344.
- Ranga, Achyuta's uterine brother, 11.
- Ranga, Jilleḷḷa, father-in-law of Prince Gopala, 222.
- Ranga Raja, brother of Siddhiraju Timmaraju, 211.
- Ranga of the Yacha family, 304.
- Rangābharāṇa, 291.
- Rangamma, mother of the Maṭṭa Ananta, 248.
- Rangamma, wife of Venkaṭadri, 222.
- Rangarāja, Jilleḷḷa, father-in-law of the Emperor Venkaṭapatirāya, 243.
- Ranganātha, Idol of —, 2.
- Ranganātha, Venkaṭappa Nayaka of Ikkēri constructs the temple of —, 345.
- Rasamanjari, work by Krishna Raya, 133.
- Ratilīla, 291.
- Ratnakheṭa Śrīnivāsa Dīkshita, patronised by the Nayaks of Ginji, 272-fn.
- Ratnakūṭa, 190.
- Ravela Velikonḍa Venkaṭadri, killed by Maṭṭi Ananta, 248.
- Ravelavāru, 131.
- Raveḷḷa Venka defeated at Topur, 290.
- Rayadurgam, 182.
- Raya Nayaka, title of the Keḷadi Chiefs, 195.
- Rayappa, helps against Jagga Raya, 244.
- Rayasa Ahobala, author of Kuvalayavilāsa, 230.
- Rayasam Kondamarusu, 114.
- Rayasam Venkaṭapati, author of Lakshmivilāsam, 230.
- Rayavāchakam, 11, 110.
- Redḍi chiefs, loss of influence of —, 5.
- Relatalli (?) (Kīṭṭanilai) fort constructed by Vijayarāghava Nayaka of Tanjore, 324.
- Rēmaṭi Venkaṭayya Daḷavay of prince Tirumala of Seringapatam, 302.
- Reṭṭahalli, 182.
- Reṭṭamatam, work dedicated to Koṇḍarāju Venkaṭarāju, 233.
- Rudrāmbā, 145.
- Rudrapa, 79.
- Rukmiṇīkrṣṇnavivāhayaksha-gānam, work of Raghunātha, 267.

S

- Sadaśiva, II ; his cause espoused by the queens of Krishna Rāya, 14, 15, 190, 216, 302.
- Sadaśiva, son of Keladi Chaudappa Nayaka, 194.
- Sadaśivapura, 196.
- Sadaśivasāgara, 196.
- Sadaśivasāgara, new town constructed by Venkaṭappa Nayaka of Ikkēri, 345.
- Sagara (Sagar), 133, 183.
- Sahityaratnākara, 244, 269.
- Sahitya Sudhā by Govinda Dikshita, 267.
- Sakalakathasārasangraham by Krishna Rāya, 133.
- Śakkarēpaṭṇa, Śivappa Nayaka of Ikkēri defeated at —, 21.
- Salaka Rāju, 14, 158, 172.
- Salakarāju Timma Rāju, same as Timma Rāju Salakarāju, 12, 216, 224.
- Saliṭaṭam (Tinnevely), 117.
- Salava Malla, brother of Bhairā Devī of Garasoppi, 344.
- Saluva Nayaka, Śellappa had the title, 12.
- Saluvabhyudayam, 2, 30, 48, 90, 176.
- Saluva Mangu, 2, 29, 30, 32, 48, 83, 90.
- Saluva Narasimha : see Narasimha Saluva.
- Saluva Timma, same as Timma Saluva.
- Saluva Tippa, same as Tippa Saluva, 9.
- Saluvēndra, 91.
- Salva Timma, chief defeated by Sadaśiva Nayaka, 195.
- Samayavaram, 35.
- Śambuvarāyan, defeated by Gopanna, 2, 29, 30, 50.
- Sampēṭa Nāgarāju of Miṭṭapāḷem, officer of Raghunātha of Tanjore, 260.
- Sanderu, 183.
- Sangaḷa, village, Sankaṇṇa Nayaka's benefactions at —, 339.
- Sangama, father of Bukka, 68.
- Sangama, son of Bukka I, 23, 49, 51.
- Śangili Kumāra, his revolt in Jaffna, 287.
- Sangītaratnākara, 192.
- Sangīta Sudhā by Raghunātha Nāyaka, 269.
- Sankula Nāyaka, 131.
- Śankaranārāyaṇa Bhaṭṭa, chief of Veṇupura, defeated by Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, 345.
- Śankaranārāyanar Koil, 117.
- Sāntānika, 72.
- Santē Bennūr, 344.
- Sapāda, 103, 213, 216.
- Śaraṇamantri, Paidigaṇṭam, 65.
- Sarasvatīvilāsa by Lolla Lakshmidhara, 151.
- Śarāvati, river, 348.
- Śarṅgadēva, 192.
- Sarvagña Śingama, patron of Śrīnātha, 4, 61.
- Satānikoṭa, captured by Somadēvarāja, 80.
- Satyapariṇayam, by Ēkāmranātha, 229.
- Satyāvadhūprīṇanam, work by Krishna Rāya, 133.
- Saundaryalahari, 152.
- Śavaga (Seogi), 183.
- Savāi, 103, 204, 238.
- Savāi Bibbi, 103.
- Savāi Jai Singh, 103.
- Savāi Madhava Rao, 103.
- Śayana-brother of Madhava, 2, 46, 47, 48.
- Śellappa, rises to power under Krishna Rāya, revolts, flees for protection into Travancore, 12, 158.
- Seringapaṭam, 8 ; captured by Nārasa Nāyaka, 9, 10, 14, 106, 108, 111, 171, 217, 227, 248, 302, 309.
- Śēshadharmamulu, 65.
- Sētu, 141.
- Sewell, Mr. R., recovers the history of Vijayanagar, 1, 289 ; List of Antiquities, 18.
- Shadbhāshāchandrika, 212.
- Shaji, leads the Bijapur invasion, 21, 326.

- Shimoga, presented to Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, 344.
 Sholinghūr, 202.
 Shiraj, 306.
 Siddhabhikshāvṛtti, 68.
 Siddhala Dēvi, queen of Dēva Rāya II, 68.
 Siddhamantri, Vennelaganṭi, 63.
 Siddappa Nāyaka, son of Chikka Sankaṇṇa Nāyaka of Ikkēri, 338.
 Siddhirāju, ancestor of Siddhirāju Timmarāju, 211.
 Siddhirāju Timmabhūpāla, 211.
 Siddhout inscription of Maṭṭi Ananta, 248.
 Śikhareśvara, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri constructs the temple of —, 345.
 Simhādri Pottunūr, 115, 155.
 Simhāchalam, 144.
 Simhaḷa Dēvi, 68.
 Simhaḷalila, 291.
 Simhavikramapaṭṭaṇa (Nellore), 57.
 Śinga, son of Āravīti Bukka, 102.
 Singa helps against Jagga Rāya, 244.
 Singa of the Yācha family, 304.
 Śingama, Sarvagña, same as Sarvagña Singama.
 Śingāmātya, Nandi, 138.
 Śingamamba, wife of Nādinḍla Nāmana Mantri, 146.
 Śinga (Raṇa), 228.
 Śingana, Sāyana's son, 47.
 Singarāchārya, Ēṭṭūr, 71.
 Śingavaram, 35.
 Śingayya, Ghaṇṭa, 87, 138.
 Sirumana Ātukūru, 68.
 Śīrya (Śīrā), Bhadrappa Nāyaka of Ikkēri, captures —, 348.
 Śiva, Rāṇa, son of Ankuṣa, 228.
 Śivadēva, 144, 145.
 Śivādvaitha, 350.
 Śivaganga fort constructed at Tanjore by Chevvappa Nāyaka, 323.
 Śivaganga, Sivappa Nāyaka of Ikkēri's benefactions at —, 347.
 Śivagīta, commented on by Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, 345.
 Śivaji, 21, 22, 312.
 Sivappa Nāyaka of Ikkēri, 21, 309, 346.
 Śivappa Nayanigunṭa, tank constructed at Tanjore by Chevvappa Nāyaka, 321.
 Śivarājapura, village founded by Bhadrappa Nāyaka of Ikkēri, 348.
 Śivarājapura, village founded by Sivappa Nāyaka of Ikkēri, 347.
 Sivasamudram, capture of — by Krishṇa Rāya, 11, 111, 130, 138.
 Śivatatvaratnākara, 194, 337, 344.
 Śoḷaga, Raghunātha's victory over —, 265.
 Sollalāpuram (Sonnalāpuram), 183.
 Sōmadēva Rāja, capturer of the seven forts, 6, 79, 102.
 Somaśekhara Nāyaka of Ikkēri, 348.
 Śonādrinātha, 85.
 Sonnalāpuram, 178, 183.
 Śonagirisa, 270.
 Śonagirinātha, Dindima, 176.
 Śrīgiri Raju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Śrikakulam, 132.
 Śrikandūr (Tiruchchendūr), 117.
 Śrikanthēśvara, 145.
 Śrīnātha, author of Haravilāsam, patronised by Dēva Rāya II, 4, 57, 60.
 Śrīnātharāju, 137.
 Śrīnivāsaguru, 202.
 Śrīnivāsa-sthala, 267.
 Śrīpāda, Damarla, 304.
 Śrīparvatam, 68.
 Śrīpatirāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Śrīrāma, sign manual of Virūpaksha, 6, 73.
 Śrīrāmāmbikā, mother-in-law of Achyuta Rāya, 172.

- Śrīranga, son of Āravīti Rāma Rāja, 103, 190, 216.
 Śrīranga Rāya, son of Aḷiya Rāma Rāja, 184.
 Śrīranga I succeeds Tirumala, 18; raises the siege of Penukonda, 19; his expeditions against Bijapur, Ahmadnagar and Golkonda, 213; defeats Kuṭṭb Shah, 230; is taken prisoner, 232; Ahobilam recovered from the Muhammadans during the time of —, 233; concludes peace with Ibrahim Kuṭṭb Mulk, 236, 241, 272, 302.
 Śrīranga II, adopted son of Venkaṭapati Rāya, 19; his family, 244; killed by Jagga Rāya, 244, 286.
 Śrīranga III succeeds Pedda Venkaṭa, 311; fights at the battle of Erode, 21; Vijaya-rāghava Nāyaka of Tanjore fights on behalf of —, 255, 304; Śivappa Nāyaka of Ikkēri takes up his cause and conquers for him some territory, 309; regains Vellore with the help of Śivappa Nāyaka and presents him with jewels and titles, 347.
 Śrīranga, son of Timma, nephew of the Emperor Śrīranga III, 311.
 Śrī Rangarāja, son of Āravīti Timma, 205.
 Śrīranga Rāja, son of Pochirāju Narasa, 225.
 Śrīrangāchārya, Ēṭṭur, 71.
 Śrīrangam, temples at —restored 2, 32, 34; Achyuta marches to —, 20; Jagga Rāya and his allies march to —, 20, 90, 132, 159, 255, 267, 273, 285, 324.
 Śrīrangapati Rāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Śrīrangapaṭana, 88, 131, 160.
 Śrīśailam plates of Virūpāksha, 6, 68, 132, 255, 285.
 Śrīśailapūrṇa, 72, 202.
 Śivappa Nāyaka of Ikkēri's benefactions at —, 347.
 Śrīvallabha, Pudukkottah plates of —, 248.
 Śrīvallabharāyacharitam, 154.
 Śrīvilliputtūr, 117, 322.
 Śrī Vaṇ Śaṭhagopa Svāmi, 233, same as Śaṭhagopa Jiyyan-garu.
 Śrī Virūpāksha, sign manual of —, 6, 73.
 Śringapura (Śringeri) Venkaṭappa Nāyaka's benefactions at —, 345.
 Śrutiranjani, 212.
 St. Thome, the Portuguese at —, 308.
 Subrahmaṇya Bhadrappa Nāyaka's benefactions at —, 348.
 Sudarśana Bhaṭṭa, 34.
 Sudhīndra, 252.
 Sujāta Khan, killed by Rāṇa Jagadēka Rāja, 228, 229.
 Sukkula Nāyaka, 111.
 Śukrāchārya, 18, 221.
 Śūktinaipuniñṇāna Chintāmani, work by Krishna Rāja, 133.
 Sulba Sūtras, commented on by Yagnanārāyana Dīksnita, 253.
 Sundarāchalam, 34 (Aḷagar Tirumalai).
 Sūrapa, the cavalry commander, 184.
 Sūrapa Krishṇapa, father-in-law of Venkaṭapati, brother of Śrīranga III, 311.
 Sūrappa Nāyaka of Gingi, 272.
 Śūrasamudra, village founded by Sūrappa Nāyaka of Gingi, 272.
 Surēndra, Madhva teacher, 252.
 Sūtasamhita, 51.
 Suvarṇamēru, 92.
 Suvarṇamukhi, 92.
 Svaramēḷakalānidhi, 190.

T

- Taḷadīpika, 63.
 Talikōṭa, the battle of —, 6, 14, 18, 194, 221, 229, 272, 310.
 Taḷuva Kuḷaīndān Bhaṭṭar, father of Śellappa, 12.
 Tamarimilla Khan? defeated by Ibrahim Kuṭṭb Mulk, 238.

- Tamiḻ Navalār Charitai, 155.
 Tammaya Mantri, cousin of Chennamarāju, Minister of Śrīraṅgarāya, 241.
 Tāmrappāṇi, China Timma sets up a pillar of victory on the banks of the —, 16, 32, 159, 210.
 Tāṇḍavēśvara, Veṅkaṭappa Nāyaka of Ikkēri constructs the temple of —, 345.
 Tanjāvūri Andhra Rājula Charitra, 319.
 Tanjore, 20, 252, 254, 264, 269, 309, 319.
 Tapatisamvaraṇam dedicated to Ibrahim Kuṭb Mulk, 238.
 Taraśangi, conquered by Narasa, 171.
 Tarigoppula Mallana, author of Chandrabhānu Charitram, 247.
 Tāriyakere, the chief of — helps Śivappa Nāyaka of Ikkēri, 309.
 Tātāchārya, 202.
 Tātāchārya, Satakratu, preceptor of Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore, 254.
 Tātāpinnama Rāja, 79.
 Tātāparya Dīpikā, 51.
 Tatvapraśāsar, 155.
 Taulavas, 195.
 Telaganārya, Ponnikaṇṭi, author of Yayāticharitram, 237.
 Telingana Coast, Vijayanagar, expansion towards the —, 4.
 Telugu country, Narasa's campaigns against the —, 9.
 Tenkāśi, founded by the Pāṇḍiyas, 10, 117, 171, fn. 322.
 Tigula Bhūmi, 86.
 Timma Rāju, Salakam, defeated outside the capital, 16, 178, 181.
 Timma Rāju, Salakarāju marches to the Tiruvaḍi country, brought Tiruvaḍi king and Sellappa as prisoners to Achyuta, 12.
 Timma, Salakam Pina termination of his power, 17.
 Timma Saḷuva, Minister of Kṛṣṇnadeva Rāya, 11, 111, 130, author of Agastya Champu Vyākhyā, 143, 144, 146, 149.
 Timmabhūpāla, Siddhirāju, 211.
 Timma, son of Āravīti Rāma Rāja, 103, 204, 210, 216.
 Timma, elder brother of Aḷiya Rāma Rāya, 216, 224.
 Timma, Prince, son of Venkaṭapati, brother of Śrīraṅga III, 311.
 Timma, brother of Narasa, 108.
 Timma, Governor of Raichur, son of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Timma, Nāḍindla, father of Nāḍindla Appa, 146.
 Timma, grand-father of Narasa, 108, 170, 176.
 Timma Mantri, father of Nāḍindla Appa, 144, 149.
 Timma, Pemmasāni, 112.
 Timma, Poehirāju, father-in-law of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Timma, Dāmarla, son of Dāmarla Chenna, 304.
 Timma (Rāṇa), 228.
 Timma, Dāmarla, brother of Dāmarla Vengala, 304.
 Timma, Velugoti, father-in-law of Dāmarla Dharma, 304.
 Timma, father of Chevva of Tanjore, 254, 285.
 Timmayya, Kāsarakoṭa, officer under Kōḍandarāma at the battle of Hassan, 312.
 Timma Rāju, Kondrāju, 233.
 Timmāmba, mother of Aḷiya, Rāma Rāya, 190, 216.
 Timmamāmba, Queen of Emperor Śrīraṅga I, 213.
 Timmāmba, wife of Dāmarla Chenna, 304.
 Timmamma, wife of Prince Rangapa, son of Venkaṭadri, 222.
 Timmamma, wife of Prince Gōpāla, 222.
 Timma or Yeratimma, other name of Tirumala Rāya I, 191.
 Timmāmba, mother of Nandi Timmana, 138.
 Timmana, Nandi, 106, 138.
 Timmana, Mukku, 113, 131.

- Timmaṇārya, father of Rāgha-
vendra Tīrtha, 252.
 Tinnevely, the Pāṇdyas retire
to the district of —, 15.
 Tippa, officer of Harihara II, 56.
 Tippa, Saḷuva, brother-in-law of
Dēva Rāya II, 9.
 Tippāmba, wife of Bukka II, 54.
 Tippāmba, queen of Narasa, 106
108, 109, 172.
 Tippāya Setti, Avachi, Śrīnātha
dedicates his work to —, traded
with foreign countries and
possessed ships, 4, 57.
 Tīrthahallī, 348.
 Tīrtharājapura (Tīrthahallī),
Bhadrappa Nāyaka of Ikkēri
performs the gift of Hiranya-
garbha at —, 348.
 Tiruchchendūr, 117.
 Tīrtakkottiyūr, 34.
 Tirukkurungudi, 117.
 Tirumala, a son-in-law of
Krishna Rāya, 14, 178, 182,
212, 213, 216, 221, 247, 272.
 Tirumala, Pedda and Pinna, the
brother-in-law of Achyuta, 14;
their position, the cause of the
trouble in Achyuta's reign, 14,
172.
 Tirumala (brother of Aḷiya
Rāma), 16, 231.
 Tirumala (China Timma), his
expedition to the south, 16.
 Tirumala, sent to put down the
rebellion in Madura, 19, 213.
 Tirumala, Āravīti, 205.
 Tirumala, son of Chinna Ven-
kaṭa, 311.
 Tirumala, Damarla, son of Da-
marla Vengala, 304.
 Tirumala Dēvi, Krishna Rāya's
queen, 117, 178.
 Tirumala Kāntarāya, 137.
 Tirumalāmba, daughter of
Krishna Rāya and wife of
Aḷiya Rāma Rāya, 185.
 Tirumala Dēvi, wife of Āravīti
Timma, 205.
 Tirumalāmba, daughter of
Saḷuva Timma, 146, 149.
 Tirumalāmba, authoress of Vara-
dāmbikapariṇayam, 170.
 Tirumalāmba, wife of Pochirāju
Narasa, 225.
 Tirumalāmba, wife of prince
Konda, 184.
 Tirumalamma, wife of Achyuta
Rāya, 323.
 Tirumalamma, Oduva, same as
Tirumalāmba of Varadāmbi-
kapariṇayam, 170.
 Tirumala Rāghavarāya, 137.
 Tirumala, Damarla Chenna,
advances to —, 305.
 Tirumalarāju, Kondrāju, 234.
 Tirumalārya, author of Chikka-
dēvarāya Vamśāvali, 302.
 Tirumala Śauri (Tirumala Nā-
yaka), 324.
 Tirumalirunjolai, 117.
 Tirupati, 34, 91, 116, 132, 155,
210.
 Tirupati, Achyutarāya anoint-
ed at —, 11.
 Tirupatirāju, Kondrāju, 248.
 Tiruppattūr, fort constructed by
Vijayarāghava Nāyaka of
Tanjore, 324.
 Tiruvaḍi Rājyam, Śellappa flees
for protection to —, 12, 205.
 Tiruvaḍi Rājyasthāpanāchārya,
205.
 Tiruvaiyār, 267, 290.
 Tiruvālūr, 155.
 Tiruvandina Pillay, officer under
Virappa Nāyaka during Jagga
Rāya's revolt, 260.
 Tiruvannāmalai, 91, 159, 270,
285, 323.
 Tiruvengala Maṭli, son of Maṭli
Ananta, 249.
 Tiruvengalāmba, wife of Chinna
Venkaṭa, 311.
 Tiruvengalāmba, wife of Prince
Timma, nephew of the Em-
peror Sriranga III, 311.
 Tiruviḍaimarudūr, 91.
 Tittappa Setti, officer under
Raghunātha Nāyaka during
Jagga Rāya's revolt, 260.
 Tondamanḍalam, 2.
 Tondamanḍalam conquered by
Narasa, 170.
 Topūr, defeat of Jagga Rāya at
—, 288, now known as Tohūr,
289, 305.

Toragal, 225.
 Toragaṇṭivāru, 131.
 Toṣekhāna Adhikari, Nagama
 Nāyaka appointed as —, 319.
 Totātri, 117.
 Tukkā, daughter of Gajapati
 and wife of Krishna Rāya,
 116, 143.
 Tukkāpanchakam, 116, 143.
 Tulu, 350.
 Tuḷuva lords, the, 131.
 Tumkur, conquered by Narasa,
 171.
 Tundīra, country, 23, 255.
 Traigarta, part of the territory
 of Ikkēri Bāsava, 350.
 Travancore, Sellapa flees to —,
 12, 17, 158.
 Trichinopoly, Muhammadan
 garrisons at —, 29, 305, 326.
 Trikoṭachalam (Kurṭālam), 117.
 Tripurāntaka (Tippa), officer
 under Harihara, 57.
 Tripurāntaka Rāvipāti, 55.
 Tundīra country conquered by
 Narasa, 170, 265, 285.
 Tungabhadra, 68, 344.
 Turangalīla, 291.

U

Udāharaṇamāla, of Bhoganātha,
 47, 49.
 Udayagiri Virūpaṇṇa, same as
 Prince Virūpaksha, 53.
 Udayagiri, captured by Saḷuva
 Narasimha, 8; Mahārājya,
 Sangama, Viceroy of —, 46, 86,
 88, 91, 114, 131, 133, 138, 311.
 Udaya Mārtāṇḍa Varman, at-
 tempts to extend his dominion,
 18.
 Uddagiri (Udayagiri), 182, cap-
 tured by Ibrahim Kuṭb Shah,
 24.
 Uddāṇḍa Khan of Rāchur, 137.
 Udupi, Bhadrappa Nāyaka's
 benefactions at —, 348.
 Ummattūr, II, III, 130, 138.
 Ushāpariṇayam, by Damarla
 Ankabhūpāla, 21.
 Uttaramallūru, Dāvalu Papa
 defeated at —, 305.
 Ūṭukūru, battle of —, 248.

V

Vallabhacharya, the Vaishṇava
 teacher, 154.
 Vallabhachārya, author of Līla-
 vati, 159.
 Vallabha Rāya, Governor of
 Vinikonda, translates Prēmā-
 bhirāmam, 4, 15.
 Vallam, fort captured by
 Chokkanātha Nāyaka of
 Madura, 325.
 Vālmīkīcharitram of Raghu-
 nātha, 267.
 Vāṇadīrāya, chiefs of Madura, 9.
 Vānamāmalai, 117.
 Vaṇ Śaṭhagopa, 233.
 Vandiśvara, God, 117.
 Vanyarājas defeated by Kam-
 paṇa, 23.
 Varada, Nāḍindla, 146.
 Varada, Damarla, son of Damar-
 la Venkaṭa, 304.
 Varada, brother of Damarla
 Vengāṭa, 304.
 Varada, Damarla, son of Da-
 marla Vengāḷa, 304.
 Varada, river, 345.
 Varadāmba (Varadāmbikā),
 queen of Achyuta Rāya, 8, 14,
 158, 170.
 Varadāmbikāpariṇayam by
 Tirumalāmba, 8, 170.
 Varagiri (Varagonda), 45.
 Varāhapurāṇam, by Nandi Mal-
 layya and Ghaṇṭa Singayya,
 87.
 Varalakshmīkalyāṇam, dedica-
 ted to Narasa Nāyaka, 88.
 Varatungarāma Pāṇḍya, Puduk-
 koṭa plates of —, 248.
 Vāsantikāpariṇayam, written by
 Śaṭhagopasvāmi, 233.
 Vasucharitram, 216.
 Vaṭavalli, village, Sankaṇṇa
 Nāyaka halts at —, 338.
 Vēdānta Dēśika, 33, 209.
 Vēdabhāshya, 48.
 Vēgi, 133.
 Velāpura (Vellore), re-conquered
 by Śivappa Nāyaka of Ikkēri,
 347.

- Vellar (Velarius) river, 272.
 Vellore, capital of Venkaṭapati Rāya, 243, 305, 309, 311, 347.
 Velugoḍu chiefs, 129.
 Velupukonda, 138.
 Vempa Rāja, father-in-law of Raghunātha of Tanjore, 254.
 Venga, Pochirāju, father-in-law of Śrīraṅga III, 311.
 Vengala Dāmarla, son of Dāmarla Venkaṭa, 304.
 Vengala, Dāmarla, 304.
 Vengala, Gobbūri, father-in-law of Śrīraṅga III, 311.
 Vengalaḥbhūpāla Dāmarla, author of Bahuśāśvacharitam, 304.
 Vengalaṁba, Queen of Tirumala Rāya, 213, 216.
 Vengalaṁbā, wife of Dāmarla Dharma, 304.
 Vengalaṁbā, wife of Potabhūpāla of Gingi, 272.
 Vengalaṁbāpura, village founded by Śūrappa Nāyaka of Gingi, 272.
 Vengamma, wife of Prince Gopāla, 222.
 Vengamma, wife of Emperor Śrīraṅga III, 311.
 Vengamma, wife of Venkaṭapati, brother of Śrīraṅga III, 311.
 Vengamma, wife of Dāmarla Chenna, 304.
 Vengi, 133.
 Venkaji, 21, 312.
 Venkanna, Rāyasam, invites the Bijapur Sultan to intercede on behalf of Chengamala Das of Tanjore, 325.
 Venkaṭa, or Chinna-Venkaṭadri, Achyuta's son, 11, 159, 172.
 Venkata or Venkaṭadri (brother of Aḷiya Rāma), 16, 216, 222, 224.
 Venkaṭa, son of Chenna of Kaḷahasti, 21.
 Venkaṭa, Dāmarla, son of Dāmarla Chenna, 304.
 Venkaṭa, Dāmarla, son of Dāmarla Vengala, 304.
 Venkaṭa Pochirāju, father-in-law of Śrīraṅga III, 311.
 Venkaṭadri, son of Prince Rangapa, son of Venkaṭadri, 222.
 Venkaṭadri, son of Prince Venkaṭappa, brother of Śrīraṅga, III, 311.
 Venkaṭadri, 182, 190.
 Venkaṭadri Ravela Velikonda, killed by Maṭli Ananta, 248.
 Venkaṭagiri, 20.
 Venkaṭakrishnappa Nayudu, Daḷavay commander under Chokkanātha Nāyaka of Madura, 325.
 Venkaṭakrishnayya, Vakil, Officer sent to Sivaji by the widow of Śrīraṅga III, 312.
 Venkaṭamma, queen of Venkaṭapati Rāya, 19, 243.
 Venkaṭamma, sister of Dāmarla Venkaṭa, 304.
 Venkaṭanātha (later on Raghavendraśrītha), 253.
 Venkaṭapati, viceroy at Chandragiri, 19, 20, 213, 216, 229, 243, 247, 252, 285, 302.
 Venkaṭapati, son of Chinna Venkaṭa, 311.
 Venkaṭapati, Maṭli, officer under Kodanḍarāma at the battle of Hāssan, 312.
 Venkaṭapatirāyadandakam, 311.
 Venkaṭapati, Rāṇa, 228.
 Venkaṭapati, Rāyasam, author of Lakshmiivilāsam, 230.
 Venkaṭapati, Savaram defeated by Vijayarāghava of Tanjore, 255.
 Venkaṭappa Nāyaka, son of Chikka Sankaṇṇa Nāyaka of Ikkēri, 346.
 Venkaṭappa Nāyaka, son of Dodda Sankaṇṇa Nāyaka of Ikkēri, 337, 344.
 Venkaṭapura, village founded by Bhadrappa Nāyaka of Ikkēri, 348.
 Venkaṭarāju, driven from Udayagiri by Ibrahim Kuṭb Shah, 240.
 Venkaṭarāju, Kondrāju, conquers back Ahobilam for Śrīraṅga Rāja I, 233.
 Venkaṭavilāsa palace, 158.

- Venkaṭeśvara, God, 72.
 Venkayya, 79, 222.
 Venkoji, Ambassador to Krishna Raya, 130.
 Venku, Ravilla, defeated by Raghunātha of Tanjore, 308.
 Veṇupura (Bidrūr?) the chief of —, revolts against Ikkēri, 345.
 Vibhurāmuvaru (Ibharāmuvaru) (Ibrahim Kuṭb Shah), 233.
 Vidyāpura, 106, 108, 170, 178.
 Vidyāraṇya, requests Chaundapāchārya to write the Prayogaratanmālā, 3, 46, 54, 194.
 Vidyāraṇya, Mādhava comments upon the Vedas, 2.
 Vijaya, 68, 192.
 Vijayabhavanarāja, palace at Tanjore, 265.
 Vijayagarudādri, 259.
 Vijayanagar, Rama Raya, Aliya marches against, 15, 231, 320.
 Vijayāpura (Bijapur), 111, 182, 195, 348.
 Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore, 254, author of Raghunāthabhyudayam, 259, 264, 324.
 Vijayavāṭi (Bezwada), 132.
 Vijayavilāsam, poem dedicated to Raghunātha of Tanjore, 323.
 Vikramārkacharitam by Jakkana, 63.
 Vikrama Simhapura (Nellore), 4.
 Viṣṭapakam, grant of Venkaṭapati, 251.
 Vinikonḍa, a Vijayanagar Governorship at —, 4, 114, 121, 138, 144, 184.
 Viniyogams (subordinate officers), 111.
 Virabhadra Nāyaka of Ikkēri, 344.
 Virāhobala, Saḷuva, 32.
 Virabhadra, Redḍi king, 62.
 Virabhadra, Gajapati's son, 133.
 Virabhadra Nāyaka of Ikkēri, 309.
 Virabhadra, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri constructs the temple of —, 345.
 Virabhadrayya, 114.
 Viramalahari, presented to Pemmasāni Timma, 242.
 Vīra Narasimha, Emperor, 106, 108, 109, 129, 158, 205, 302.
 Vīra Narasimha, Krishna Raya's father called —, 111, 129.
 Vīra-Narasimha-Raya, Śellappa known otherwise as —, 12, 13.
 Vīra Narasimha Raya (Nāyaka), 17.
 Virappa of Madura helps Jagga Raya, 244, 260, 302.
 Virappa, father of Raṇa Lingamma, 228.
 Virarāghava Rāju, officer under Ragunātha of Tanjore, 260.
 Vīraśekhara Chola, Nāgama Nāyaka sent against —, 12, 319.
 Virinchipuram, 23, 48.
 Vīri Nēdu, Gujjula, defeated by Somadēva Rāja, 79.
 Virūpāksha, Prince, author of Nārayanivilāsam, 53.
 Virūpāksha, his succession a usurpation, 6, 8, 66; the Vāṇadīrāyas assert their independence under —, 10, 71. ⁴
 Virūpāksha, Bommalaṭa, 156.
 Virūpāksha, God, 142.
 Virūpāksha, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri constructs the temple of —, 345.
 Virūpākshapuram, 68.
 Virūpaṇṇa of Jambūradēśa becomes hostile to Keḷadi, 337.
 Viśakhanagara, 154.
 Vishṇuchitta, 133.
 Viśvanātha Dēv, defeated by Gatāta Khan, 236.
 Viśvanātha volunteers to defeat his own father and bring his head, 13; brings him a prisoner to the court, 13; appointed governor in succession to his father, 14, 111, 320; the dates of his inscriptions, 18.
 Viśvanātha Nāyanayya, 107.
 Viśvanāthapura, village founded by Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, 345.
 Viśvēśvara, God, 91.

Viśveśvara, Venkaṭappa Nayaka of Ikkēri, constructs the temple of —, 345.
 Viṭṭhala, Rāma Rāju, his expedition to the south, 14, 16, 17, 205, 286, 337.
 Viṭṭhala Rāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Viṭṭhalarāja sent against the Portuguese of Goa, 337.
 Viṭṭhala, Venkaṭappa Nayaka of Ikkēri, constructs the temple of —, 345.
 Viṭṭhalamma, wife of Rāṇa Ankuṣa, 228.
 Vizagapatam, 154, 158.
 Vṛddhāchalam, Chinna Cheva's benefactions at —, 255, 285, 323.
 Vṛshēndra, Venkaṭappa Nayaka of Ikkēri, constructs the temple of —, 345.

W

Warrangal, 4, 55, 115.

Y

Yacha, son of Kastūri Ranga, 304.

Yachama Nayaka, rescues Rāma Rāja and fights against Jagga Rāja, 20, 21, 244, 273, 289, 308.
 Yachana helps Jaggarāja, 244.
 Yaḍava, 195.
 Yaḍavādri (Melkote), 34.
 Yaḍavamurāri - Koṭikolāhala, 196.
 Yaḍavabhyudaya Vyākhyā, by Appayya Dīkshita, 209.
 Yagnanārāyaṇa Dīkshita, defeated by Rāghavendra Tīrtha, 253; author of Sāhityaratnākara, 269.
 Yaṭagiri (Yadgir) captured by Somadevarāja, 80, 183.
 Yatirāja defeated by Raghunātha, defeated by Dāmarla Chenna at Palemkoṭa, 290, 305.
 Yatirāju, Gobbūri, father-in-law of the Emperor Rāma I, 244.
 Yayāti-charitramu, by Ponnikanṭi Telaganārya, 236.
 Yēdulakhan (Adil Khan), 184.
 Yera Timma Rāja, other name of the Emperor Tirumala Rāja, 302.
 Yugandhara, 144.
 Yusuf Adil Shah, Narasa's campaigns against —, 10, 103, 171, 204.

ASIATIC SOCIETY CALCUTTA

The present volume is organized by bringing together all those untapped sources, viz. extracts from Sanskrit and Telugu works bearing on Vijayanagar history. Many extracts have been drawn from hitherto unpublished manuscripts and some from out of print and rare publications. Each one of the extracts has been provided with an English introduction which, though not a faithful translation of the passage, contains a summary of the historical facts traceable in the extract. An elaborate introduction gives the salient features of Vijayanagar history and genealogical tables added to the volume have greatly enhanced its value.

Jacket designed by Bimanesh Roy Choudhury

*xix, 394 p., index. geneal tables
23 cm.*

A

Rs. 250

Gian Publishing House

DELHI 110007